

ကညီကိုသရော်မၤသကိးတၢ်ကရူၢ်တ
ၢ်သိၣ်လိအလံာ်န့ၣ်ကျဲ

အဘၣ် (၄)

တၢ်ကတိၤလၢညါ

လံာ်တဘျီအံၤဘၣ်တၢ်ကွဲးအိၤလၢကညိၤကွဲးသရၣ်မၤသကိးတၢ်ကရူၢ်ဒီးတၢ်မုၢ်လၢမ့ၢ်ဒ်သိးကကဲးဘျးဝဲဒၣ်လၢကွဲးသရၣ်သိၣ်လိတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးပုၤလၢကသိၣ်လိကွဲးသရၣ်တဖၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢအိၣ်ကွဲးအသးတဖၣ်အါတက့ၢ်မ့ၢ်ဒၣ်တၢ်သိၣ်လိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်, တၢ်သိၣ်လိအကျဲတၢ်ဘျး(Theory)ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့သးပီညါဘၣ်ထွဲဖိသၣ်အဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လံာ်အံၤပကျဲးစးဘျီက့ၤအိၤတဘျီဘၣ်တဘျီဒ်ပတၢ်လဲၤဒီဖျိဒီးပထံၣ်လၢအလိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တဘျီအံၤပကျဲးစးကွဲးသကိး, ဘျီသကိးအိၤ, တမ့ၢ်ပမ့ၢ်ပုၤလၢအသ့အဘၣ်စဲၣ်နီၣ်တဖၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်လၢပတၢ်သးအိၣ်ဒီးပကျဲးအိၤဒ်ပထံၣ်တၢ်လိၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. ပတၢ်အုၣ်ခိၣ်လၢတၢ်ကွဲးခဲလၢာ်ကလၢကပွဲၤဘၣ်. တၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်လၢပတတိၢ်သ့ၣ်ပသးဒီးပတသ့ၣ်ညါတဖၣ်ကအိၣ်ဝဲလီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်တနီၤန့ၣ်ပတကွဲးကံၣ်ကွဲးဃုအိၤဒ်အအိၣ်ကွဲးအသးလၢကီၤလၢတဘျီအပူၤအသိးလၢဘၣ်. ပကျဲးစးကွဲးက့ၤဒၣ်အိၤဒ်သိးပုၤမၤတၢ်ဖိကနၢ်ပၢၢ်အိၤဒီးဆိးကါဝဲကသ့အညိၤကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ. ပသးခုတူၢ်လိာ်ပုၤဖးတၢ် ဖိတဖၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တဘျီလၢလၢဖဲအလိၣ်အိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်ပနၢ်လၢကွဲးသရၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအိၣ်ကွဲးအသးလၢလံာ်တဘျီအံၤအပူၤန့ၣ်ပမ့ၢ်ကျဲးစးဆိးကါအိၤတုၤလီၤတီၤလီၤန့ၣ်ကကဲးတၢ်မၤစၢၤအါမးလၢကွဲးသရၣ်ဒီးကွဲးဖိခံၣ်ယၢ်ဘးလၢာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကညိၤကွဲးသရၣ်မၤသကိးတၢ်ကရူၢ်.

တၢ်ကတိၤဟ့ၣ်ယုၢ်

တၢ်ဟ့ၣ်သါအလုၢ်အပူၤဒိၣ်ကတၢၢ်မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်သါတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီးပှၤလၢအန့ၢ်သါတၢ်တဖၣ်ကဘၣ်သ့
သ့အတၢ်န့ၢ်သါစ့ၢ်ကိးလီၤ. ပှၤဟ့ၣ်သါတၢ်တက့ၢ်ဟ့ၣ်တၢ်မ့ၢ်တသ့ဒီးတကဲထီၣ်တၢ်ဘျးတၢ်ဖျိၣ်အလၢအပျဲၤဘၣ်.
ပှၤဟ့ၣ်သါတၢ်တက့ၢ်အတၢ်မ့ၢ်အိၣ်မးဟ့ၣ်တၢ်ကအိၣ်လီၤ. နတၢ်တအိၣ်နဟ့ၣ်တၢ်တသ့ဘၣ်.

က္တိၤသရၣ်မ့ၢ်ပှၤဟ့ၣ်သါတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဆူပှၤလၢခံတစၢ်အဃိသရၣ်ဟ့ၣ်သါတၢ်ကိးကဒဲးကပၣ်သ့ၣ်ပၣ်သး
လၢ “ ဟ့ၣ်တခိၣ် - ဟံတခိၣ် ” တက့ၢ်.

မၤတသ့မၤဒီးမၤလိ - မၤတထံၣ်ဃီဃးမိၤဒိ

ဟ့ၣ်တုၤအသ့ - ဟံးတုၤအဘၣ်

သရၣ်တဘၣ်ခဲလၢၢ် - ပျဲၣ်တကမၣ်ခဲလၢၢ်ဘၣ်

ဆီၣ်သ့န့ၢ်တူၣ်ကျဲတဘိ - ဆီၣ်ဝါန့ၢ်တူၣ်ကျဲတဘိ

တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အကတၢၢ်တအိၣ် - သရၣ်တသ့တၢ်ခဲလၢၢ်ဘၣ်

သိၣ်လိတခိၣ် - မၤလိတခိၣ်

ထံအိၣ်ဂၢၢ် - ထံနၢ်အုၣ်

သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပျဲၣ်ဒီးန့ၢ်ပျဲၣ်ကသ့ၣ်ညါန့ၢ်

တၢ်မၤလိတအိၣ်ထဲက္တိ - တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တန့ၢ်ထဲက္တိပှၤဘၣ်

သရၣ်သ့တုၤအလၢၢ်တအိၣ် - သရၣ်အဘၣ်တုၤအလၢၢ်တအိၣ်ဘၣ်

ထီၣ်ဘံးမၤတၢ်တသ့ - ဖိဆံးဆၣ်လီၤတီၢ်လီၤတ့ၤ.

ယနၢ်လၢလံာ်တဘျီအံၤကအိးထီၣ်သရၣ်အမဲာ်, ကဒုးထံၣ်လီၤက့ၤသရၣ်အသးဆူသရၣ်ဒိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပျဲၤတက့ၢ်လီၤ.
သရၣ်အတၢ်ထံၣ်မိမ့ၢ်မ့ၢ်အူဒၢလၢအပျဲၣ်တဖၣ်အတၢ်လဲၤကျဲဆူညါအဂီၢ်လီၤ.

စီၤရွဲၣ်ယၣ်ဟဲ

Note: တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်ကွဲးသးလၢသရၣ်သိၣ်လိလံာ်တဘျီအံၤအပူၤန့ၣ်ဘၣ်တၢ်နီၤဖးလီၤအိၤ(၉)ဆၢဒိၣ်ဒ်လၢအံၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ်(၁)... တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဘၣ်ဃးသးပီညါ

တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ	ကဘျံးဟ
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၁)ဖိသၣ်ဒ်ပုၤမၤလိၤန့ၢ်တၢ်လၢန့ၢ်ဆၢၣ်ကျဲအသိး	၁
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၂)ဖိသၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အတၢ်ကူၣ်ဒိးအပတီၢ်	၅
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၃)တၢ်သးအဲၣ်ဒိးမၤလိတၢ်အကျဲ	၁၅
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၄)တၢ်မၤလိၤန့ၢ်ကျိၣ်	၂၇
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၅)သရၣ်ဒ်အမ့ၢ်ပုၤဆၢတဲာ်တၢ်ဖိအသိး	၃၅
အဆၢဒိၣ်(၂)တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲ	၄၉
အဆၢဒိၣ်(၃)တၢ်ကွဲးတၢ်ပညိၣ်	၆၃
အဆၢဒိၣ်(၄)တၢ်ဟ့ၣ်တီ	
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၁)နီၢ်ကစၢ်တၢ်ဟ့ၣ်အကျဲ	၇၃
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၂)ကျဲလၢတၢ်ဟ့ၣ်အကျဲအမိၣ်ဂီၤ	၈၁
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၃)တၢ်ဟ့ၣ်လၢကဘၣ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီအခါဖဲလဲၣ်	၉၃
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၄)တီၤပူၤတၢ်ဒိကန့ၣ်ဟံးကဲ	၁၀၃
အဆၢဒိၣ်(၅)တၢ်သိၣ်လိလီၤ	၁၂၁
အဆၢဒိၣ်(၆)တၢ်သံကွၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်	
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၁)တၢ်ကတီၤလၢညါဘၣ်ထွဲတၢ်သံကွၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်	၁၃၅
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၂)တၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်(၆)ပတီၢ်	၁၄၂
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၃)ကျဲ(၄)ဘိလၢကမၤအါထီၣ်ကူၣ်ဖိတၢ်စံးဆၢ	၁၆၀
အဆၢဒိၣ်(၇)တၢ်သိၣ်လိအကျဲထီၣ်ရီၤ	
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၁)တၢ်ကတီၤလၢညါဘၣ်ထွဲတၢ်သိၣ်လိအကျဲထီၣ်ရီၤ	၁၆၇
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၂)တၢ်သိၣ်လိကျဲလၢတီၤအဂီၢ်	၁၇၅
အဆၢဒိၣ်(၈)တၢ်သမံသမိး	
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၁)တၢ်သမံသမိးအကျဲ(၄)ပတီၢ်	၁၈၉
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၂)တၢ်ကွဲးတၢ်ဒိးစဲးလၢအဂ့ၢ်	၁၉၉
တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၃)တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်	၂၁၃
အဆၢဒိၣ်(၉)ကူၣ်ဒိးပုၤတၢ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲ	၂၂

တၢ်ကတိၤလၢညါ

လံာ်တဘျီအံၤတၢ်ကွဲးဒုးကဲထီၣ်အိၣ်အိၣ်လၢကညီၣ်ကွဲးဒုးဒုးတၢ်ကရူၢ် (ပိညါပှၤမၤတၢ်ဖိ) ဒီးပဆၢမုၢ်လၢ လၢလံာ်အံၤကကဲဘျီဝဲလၢကညီၣ်ကွဲးဒုးဒုးပိညါပှၤမၤတၢ်ဖိလၢဘၣ်ကီၣ်ဘၣ်ခဲဒဲကတိၤပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တဘျီအံၤအိၣ်ဒီးအတၢ်ပညိၣ်လၢတၢ်ကမၤလၢပွဲၤအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

- (၁) လံာ်တဘျီအံၤကဟ့ၣ်ထီၣ်ကျဲဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်သိၣ်လိအကျဲ - လၢတၢ်လိၣ်ဘၣ်ဆိးကါအိၣ်လၢကွဲးဒုးပှၤမၤ စၤတၢ်လၢထံချၢကီၢ်ချၢတဖၣ်တအိၣ်ဘၣ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- (၂) တၢ်ကဆိးကါတၢ်မၤလိကျဲလၢတၢ်လီၤဂ့ၤဒိၣ်တက့ၢ်လၢပှၤဒိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပွဲၤလံတဖၣ်အတၢ်မၤလိအဂီၢ်ဒိးသိး ကသုထီထီၣ် -
  - တၢ်သ့ပာ်သ့ပာ်သးလၢတၢ်ဘျီဘၣ်ထွဲတၢ်မၤလိဒီးတၢ်မၤ ဒီး
  - နီၢ်ကစၢ်ဒုၣ်ဝဲအတၢ်သ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်လဲလိာ်.

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအိၣ်ကွဲးဒုးသးတဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ကျဲလၢတၢ်ကမၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဖျိတၢ်ဖိးသကိးမၤသကိးအါ ထီၣ်ဒီးဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်န့ၣ်ကျဲဘၣ်ထွဲလၢတၢ်ဖိးတၢ်မၤအပတီၣ်လီၤတၢ်လၢတၢ်တၢ်သိၣ်လိအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ် လိလံာ်တဘျီအံၤအိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ခံမံၤလၢအမ့ၢ်ဝဲ-

- (၁) တၢ်န့ၣ်ကျဲလၢသရၣ်န့ၣ်တၢ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီး
- (၂) ကွဲးဒုးတဖၣ်အလံာ်န့ၣ်ကျဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်န့ၣ်ကျဲလၢသရၣ်အသရၣ် (ပှၤန့ၣ်တၢ်) တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ပာ်ဖျိထီၣ်ဝဲကျဲလၢတၢ်ကဘၣ်မၤထွဲအိၣ်တဆီဘၣ်တဆီ, တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ကဘၣ်မၤလိအိၣ်တဖၣ်, တၢ်ဂဲၤလိကဘျီ, တၢ်ဃိထံပဲာ်ဖးလီၤနီၢ်ကစၢ်ဒုၣ်ဝဲဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်လၢ တၢ်ပမၤညီမၤဘျီထီၣ်စၤတၢ်သိၣ်လိ(သရၣ်တၢ်သိၣ်လိ)အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢသရၣ်အလံာ်န့ၣ်ကျဲအပူၤတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လိၣ်ဝဲနီၢ်တဂၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကရူၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤအတၢ်ပူၤတၢ်ဂဲၤဖဲလၢ တၢ်သိၣ်လိ (သရၣ်တၢ်မၤလိ) အကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢအိၣ်ကွဲးအသးတဖၣ်

သရၣ်တၢ်သိၣ်လိအလံာ်တဘျီအံၤအပူၤန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအိၣ်ကွဲးအသးခဲလၢာ်အိၣ်ဝဲ (၉) ဆၢဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.

- ၁. အဆၢဒိၣ် (၁) တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့သးပီၤညါ (Educational Psychology)
- ၂. အဆၢဒိၣ် (၂) တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ (Lesson Planning)
- ၃. အဆၢဒိၣ် (၃) တၢ်ကွဲးတၢ်ပညိၣ် (Writing Objectives)
- ၄. အဆၢဒိၣ် (၄) တၢ်ပၤဆၢတီၤ (Classroom Management)
- ၅. အဆၢဒိၣ် (၅) တၢ်သိၣ်လိလီၤအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် (Lesson Presentation)
- ၆. အဆၢဒိၣ် (၆) တၢ်သံကွၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် (Questioning Skills)
- ၇. အဆၢဒိၣ် (၇) တၢ်သိၣ်လိအကျဲထီၣ်ရီၤ (Teaching Methods)
- ၈. အဆၢဒိၣ် (၈) တၢ်ဆၢတဲာ်သမံၤသမိး (Evaluation)
- ၉. အဆၢဒိၣ် (၉) ကွီၤဒီးပှၤတဝၢ (School & Community)

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ (အဆၢဒိၣ်) တဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်နီၤဖးလီၤကွၢ်ကဒီးဆူညါ, တနီၤကအိၣ်ဝဲတူၤလၢအဆၢဖိ (၅) ခါ ဒီး တၢ်မၤလိအကတီၢ်ကယံာ်ဝဲ (၁-၃) သီဃာ်ဃာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်လိအချူအဃၢဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢတၢ်ဂ့ၢ်အ အါအစ့ၤ, သရၣ်န့ၣ်တၢ်ဒီးသရၣ်မၤလိတၢ်တဖၣ်အကရူၢ်ဒိၣ်ဆံးဝဲအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤစၢၤသရၣ်န့ၣ်တၢ်ဒီး သရၣ်မၤလိတၢ်တဖၣ်အဂီၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢကဘၣ်မၤလိဝဲတဖၣ်န့ၣ်တၢ်ကဃုကွၢ်အိၣ်ဒ်တၢ်နီၤဖးဖိလၢလၢာ်အံၤအသးန့ၣ်လီၤ.

- တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ (လၢအဖုၣ်) အိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ, တၢ်ပညိၣ်- တၢ်တဲဖျါတၢ်ဂ့ၢ်ဖုၣ်ကိာ်, တၢ်ဂ့ၢ်လၢအိၣ်ရဲၣ် လီၤအသးတဖၣ်.
- သရၣ်န့ၣ်တၢ်အတၢ်န့ၣ်ကျဲ - အိၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်လိအကျဲတဆီဘၣ်တဆီ, တၢ်အစၢလၢတၢ်ဂဲၤလိကဘျီအဂီၢ်ဒီး ကရူၢ်တၢ်မၤတဖၣ်.
- တၢ်ဂဲၤလိကဘျီ - အိၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်ကျဲလၢနီၢ်တကမ့ၢ်ဂ့ၢ်, ကရူၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်ကဘၣ်မၤဝံၤဝဲ
- ကရူၢ်တၢ်မၤ - အိၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်ကျဲဘၣ်ထွဲတၢ်မၤလၢကရူၢ်ကဘၣ်မၤဝဲ
- တၢ်ဃိထံပဲာ်ဖးလီၤသး - ဟ့ၣ်တၢ်န့ၣ်ကျဲလၢသရၣ်မၤလိတၢ်တဖၣ်ကဘၣ်ဃိထံပဲာ်ဖးတီၤအတၢ်ဖိးတၢ်မၤဒီး နီၣ်တကစုာ်စုာ်အမိၣ်ဂီၤ.
- တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲလၢတၢ်ဆိကမိၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ကဘၣ်ပံးဖီၣ်အိၣ်ဒ်လဲာ် - သူတၢ်သ့ တၢ်ဘၣ်လၢတၢ်မၤလိန့ၣ်ဒီးအသးတဖၣ်. ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အဒိအတဲာ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ကျဲလၢတၢ်ကဆိးကါ အိၣ်လၢတီၤပူၤတဖၣ်.
- တၢ်မၤစၢၤလၢသရၣ်န့ၣ်တၢ် - ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အဂုၤအဂုၤလၢကမၤစၢၤသရၣ်န့ၣ်တၢ် - တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ ထးတဖၣ်အံၤအိၣ်ကွဲးအသးလၢ “တၢ်န့ၣ်ကျဲလၢသရၣ်န့ၣ်” အပူၤ, မ့ၢ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အဂုၤခဲလၢာ်အိၣ်ကွဲးအသး လၢကွီၤသရၣ်အလံာ်န့ၣ်ကျဲအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၤ : ဖိသၣ်ဒ်ပှၢ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်လၢန့ၢ်ဆၢၣ်ကျဲအသိး

တၢ်ကွၢ်စိး : → သရၣ်တဖၣ်ကကျဲးစးကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်ဖိသၣ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်အဂ့ၢ်အဝီၤ, သရၣ်တဖၣ်ကသ့စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်လၢအမ့ၢ်ဖိသၣ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်ဒ်လဲၣ်.

လၢအဖုၣ်

တၢ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်စံးတၢ်န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်. ဖိသၣ်တဖၣ်စးထီၣ်မၤလိၣ်တၢ်အခါဖဲလဲၣ်. ဖိသၣ်တဖၣ်တချုးလၢအလဲၤအိၣ်ကွဲးဒ်ဘၣ်န့ၢ်သ့ၣ်ညါတၢ်မနုၤလဲၣ်. မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်ဒ်အံၤအခါအသးအိၣ်ပှၢ်န့ၢ်လဲၣ်. မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်လၢမတၢ်အအိၣ်လဲၣ်. မၤလိၣ်န့ၢ်ဝဲလၢကျဲဒ်လဲၣ်. တၢ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်လၢန့ၢ်ဆၢၣ်ကျဲအကျဲန့ၢ်ပဝဲကိးဂၤဒဲးပမၤအိၣ်လၢကိးမုၢ်နံၤ, အါတက့ၢ်ဖိသၣ်တဖၣ်မၤလိၣ်န့ၢ်လံတၢ်တဘျုးမံၤတချုးလၢအလဲၤဆူကွဲးဒ်ဘၣ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်မၤလိၣ်ဒ်သိးအံၤတကလုာ်န့ၢ်ပကိးလၢတၢ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်ဒ်န့ၢ်ဆၢၣ်ကျဲအသိးန့ၢ်လီၤ. တၢ်အဝဲအံၤဟဲကဲထီၣ်ဒ်အသးဒ်န့ၢ်ဆၢၣ်ဒ်ဝဲအသိးန့ၢ်လီၤ. တၢ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်ဒ်န့ၢ်ဆၢၣ်ကျဲအသိးန့ၢ်အိၣ်ပညိမ့ၢ်ဝဲ...

- ❖ ဖိသၣ်တဖၣ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်ဒ်ဖျိအမၤတၢ်
- ❖ ဖိသၣ်တဖၣ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်လၢအတၢ်ဟဲဒ်ဖျိနီၣ်ကိၢ်လၢကိးမုၢ်နံၤအပူၤ
- ❖ ဖိသၣ်တဖၣ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်ဒ်ဖျိအသိးထံတၢ်, ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်,ဟံးကွၢ်ဖိၣ်ကွၢ်တၢ်ဒီးလၢတၢ်လိာ်ခိၣ်လိာ်ကွဲအပူၤ
- ❖ ဖိသၣ်တဖၣ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်အကျဲလီၤဆီဖျိတၢ်အိၣ်သးတဒဲးသိးဘၣ်
- ❖ ဖိသၣ်တဖၣ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်သ့ဒ်နီၣ်တဂၤအသိးဒ်ဝဲ
- ❖ ဖိသၣ်တဖၣ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်သ့ဒ်ပှၢ်တဖုအသိး, ခိဖျိရုလိာ်ဒီးသ့ၣ်ကုသးပှၢ်
- ❖ ဖိသၣ်တဖၣ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်ဒ်ဖျိသံကွၢ်တၢ်ဒီးမၤဘၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကိတဖၣ်
- ❖ ဖိသၣ်တဖၣ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်ဒ်ဖျိကတိၤတၢ်ဒီးပှၢ်နီၣ်ဒိၣ်, ဒိကန့ၢ်ပှၢ်နီၣ်ဒိၣ်တဲတၢ်ဒီးရုလိာ်မုာ်လိာ်ဒီးပှၢ်နီၣ်ဒိၣ်
- ❖ ဖိသၣ်တဖၣ်မၤလိၣ်န့ၢ်တၢ်ဒ်ဖျိနီၣ်ယဲာ်နီၣ် (ဖိၣ်, နၢ, ထံာ်, နၢဟူ, လ့ၣ်ကွၢ်) န့ၢ်လီၤ.

တၢ်ကတိၤလၢညါ -

သရော်သိာ်လိတၢ်တဲဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤဒီးဆိကမိာ်ထံက့ၤဖိသၢ်ဒ်ပုၤမၤလိတၢ်တကၤအသိး, ခဲအံၤပကဆိကမိာ်သကိးဖိသၢ်တဖၣ်အဂ့ၢ်တချးအန့ၢ်လီၤအိၣ်ဒီးက့ၢ်ဘၣ်, ဖိသၢ်လၢအိၣ် (၀ - ၅) နံာ်, သရော်ကတဲဖျါထီၣ်တၢ်မၤလိအံၤအကါဒိၣ်ဝဲဒ်လဲၣ်ဒီးအတၢ်ပညိာ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

ဆူပုၤဒီဖု -

တၢ်မၤလိန့ၢ်တၢ်စံးတၢ်န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်. ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အဒိပညိာ်ဖျါပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်စံးဆၢ, ဟံးန့ၢ်တၢ်ဆၢကတိၢ်ဒ်သိးအဒိပညိာ်အလၢအပွဲၤကဖျါထီၣ်န့ၢ်တက့ၢ်.

ဖိသၢ်တဖၣ်စးထီၣ်မၤလိတၢ်အခါဖဲလဲၣ်.

ကွဲးလီၤတၢ်ဆိကမိာ်ခဲလၢာ်ဝံၤစံးကတိၤသကိးလၢအဂ့ၢ်တခါဘၣ်တခါ, ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကြားအၢာ်လီၤသကိးဝဲလၢတၢ်သးတဖျါာ်ဃီလၢဖိသၢ်န့ၢ်စးထီၣ်မၤလိတၢ်ဖဲအိၣ်ဖျါထီၣ်ဝံၤတဘျီဃီ (ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကဆိန့ၢ်အဝဲန့ၢ်) န့ၢ်လီၤ.

တၢ်ဂဲၤလိ (၁)

ဆူကရူၢ်ဖိ - သံကွၢ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢ

“ဖိသၢ်တဖၣ်တချးလၢအလဲၤအိၣ်က့ၢ်ဘၣ်န့ၢ်သ့ၣ်ညါတ့ၢ်လံမနုၤဒီးမၤတၢ်မနုၤသ့ၣ်လဲၣ်” န့ၢ်တက့ၢ်.

ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကတုာ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်စံးဆၢလၢဖိသၢ် (၀ - ၅)နံာ်တဖၣ်တၢ်လၢအသ့ၣ်ညါတ့ၢ်လံဝဲဒီးတၢ်လၢ အမၤဝဲသ့န့ၢ်လီၤ. တၢ်ဆိကမိာ်လၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲတဖၣ်သရော်ကကွဲးလီၤလၢလၢာ်သ့ၣ်ဘၣ်သူအလိၤ/လံာ်ကဘျးဖးလဲၣ်အလိၤတက့ၢ်.

- သရော်ကမၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်နီၤဖးလီၤက့ၢ်တၢ်ဆိကမိာ်လၢကရူၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်ကွဲးဃာ်တ့ၢ်လံအိၤလၢထးတဖၣ်ဆူ (၀ -၁) နံာ်, (တၢ်လၢဖိသၢ် ၀ - ၁ နံာ်သ့ၣ်ညါဒီးမၤဝဲသ့တဖၣ်)
- ဝံၤနီၤဖးလီၤက့ၢ်ကဒီးဆူ (၁ - ၅) နံာ်, (တၢ်လၢဖိသၢ် ၁ - ၅ နံာ်သ့ၣ်ညါဒီးမၤဝဲသ့သ့ၣ်တဖၣ်တၢ်ဂဲၤလိလၢထးအံၤတၢ်ဆၢကတိၢ်မ့ၢ်အိၣ်အါဒီးနီၤဖးလီၤဆူကရူၢ်ဖိဒီးဂဲၤလိသ့လီၤ.

တၢ်ဂဲၤလိ (၂)

သရော်ကနီၤဖးလီၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဆူကရူၢ်ဖိ (၄ - ၅) ကတရူၢ်, မၤအကွၢ်တၢ်ဂီၤမူ (မ့) လီၤကွၢ်တၢ်လၢပုၤတတၢ်ပုၤဘၣ်ဃးဖိသၢ် (၀ - ၅) နံာ်တဖၣ်

- ➡ မၤမနုၤ
- ➡ မၤလိတၢ်မနုၤ
- ➡ မၤလိတၢ်လၢကျဲဒ်လဲၣ်
- ➡ မၤလိဝဲလၢမတၢ်အအိၣ်လဲၣ်န့ၢ်, မၤနီၣ်မၤဃါဝံၤဟဲက့ၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်က့ၢ်ဆူကရူၢ်ဒီဖုညါန့ၢ်တက့ၢ်.

တၢ်ဂဲၤလိ (၃)

- ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတကစုာ်ဝုာ်ကတုာ်တၢ်ဂီၤဘၣ်ဃးဖိသၢ် (၀ - ၅)နံာ်အတၢ်အိၣ်မူဒ်အဝဲသ့ၣ်ဆိကမိာ်ဝဲအသိးဝံၤကျးလီၤဝဲဒ်လၢဂီၤပၤဒူၣ်လီၤ
- သရော်ဒီးပုၤမၤလိတၢ်ဖိခဲလၢာ်ကဟးကွၢ်ဝဲဒ်တၢ်ဂီၤလၢတၢ်ကျးလီၤဃာ်အိၤ
- သရော်ကတဲထွဲက့ၢ်တၢ်ဂီၤတဘျီဘၣ်တဘျီအဂ့ၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်အဒိပညိာ်အသိးတက့ၢ်.

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်အိၣ် .....”

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်အိၣ် .....”

တၢ်စ့ၢ်မိၢ်ပုၢ် : ဖိသၢ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အတၢ်ကိၣ်ဒီးအပတီၢ်

- တၢ်ကွၢ်စိ :
- သရၣ်တဖၣ်ကသ့တဲဖျါဖိသၢ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လွံၣ်တကိၣ်လၢအမ့ၢ်ဝဲ...နီၣ်ဒိၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်, သးတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်, တၢ်ရူလိၣ်ဒီးသးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီးကျိၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်.
  - သရၣ်တဖၣ်ကသ့ပဲၣ်ဖးနီၣ်ဖးလၢဖိသၢ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အတၢ်ကိၣ်တခါစ့ၢ်စ့ၢ်အပူၤဒၣ်လဲၣ်အိၣ်ဒီးအပတီၢ်ဒၣ်ဝဲဒီးတၢ် ဒိၣ်ထီၣ်တဖၣ်အံၤဘၣ်ထွဲလိာ်အသးဒီးဘၣ်ထွဲစ့ၢ်ကီးဒီးဖိသၢ်ကတီၤလံအသးလၢကမၤလိတၢ်အဂီၢ်.

လၢအဖျၢ် →

လၢဖိသၢ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်တပတီၢ်ဒၣ်ဝဲအပူၤတၢ်မၤအသးလၢအမ့ၢ်အတီၢ်ဝဲန့ၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်လၢသရၣ်တဖၣ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါတမံၤမ့ၢ်ဝဲဖိသၢ်တကမ့ၢ်လၢအညါပုၢ်ဒိၣ်တနံၣ်အဃိကဘၣ်သ့အါတမံၤန့ၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိသၢ်တဖၣ်တၢ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါအိၣ်ဒီးအမ့ၢ်ပုၤတကမ့ၢ်စ့ၢ်စ့ၢ်လၢအလီၤဆီလိာ်အသးဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. သရၣ်လၢအထံအဆးတကမ့ၢ်ထီၣ်ဘိၣ်အတၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ထွဲဖိသၢ်တကမ့ၢ်စ့ၢ်စ့ၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. သရၣ်လၢအခဲၣ်ဒီးမၤစၢၤဖိသၢ်တကမ့ၢ်သိးကမၤလိတၢ်အဂီၢ်, ကဘၣ်ပာ်သးစ့ၢ်ကီးလၢတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢနီၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်ဒၣ်နီၣ်ထီၣ်တဘိၣ်လၢတၢ်ကထီၣ်ဖိသၢ်အတၢ်ဒိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပွဲၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်စ့ၢ်မိၢ်ပုၢ်ဘၣ်ထွဲဖိသၢ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်...

- ❖ ဖိသၢ်တကမ့ၢ်ဒီးတကမ့ၢ်န့ၣ်ဒိၣ်ထီၣ်အယုၣ်လီၤဆီလိာ်အသး
- ❖ ဖိသၢ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ် န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲလိာ်သးယၢ်ဒိၣ်ယၢ်ဒိၣ်
- ❖ ဖိသၢ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်လဲၤအသးအယုၣ်ဘၣ်ဘၣ်လီၤ.

ဖိသၢ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လွံၣ်တကိၣ်...

- ❖ နီၣ်ဒိၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ် (တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ)
- ❖ သးတၢ်ဒိၣ်ထီၣ် (တၢ်ဆိကမိၣ် / တၢ်ကူၣ်တၢ်ဖး)
- ❖ တၢ်ရူလိၣ်ဒီးသးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတၢ်ဒိၣ်ထီၣ် (မိၣ်ဂီၤ / သကဲးပဝးဒီးတၢ်တူၢ်ဘၣ်)
- ❖ ကျိၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ် (တၢ်စံးတၢ်ကတီၤ)

တၢ်စ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အတၢ်ကိၣ်(၄) ခါစ့ၢ်စ့ၢ်အပူၤအပတီၢ်တဖၣ်

တၢ်ကတိၤလၢညါ - သရော်တဲပူးတၢ်မၤလိအပတီၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်မၤလိဘၣ်ဃးဒီးဖိသၢ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

သရော်ဆူကရူၢ် -

တၢ်အိၣ်အါမၤလၢမၤအသးဖဲဖိသၢ်တဖၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အပူၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတီၢ်ဝဲ, ဘၣ်ဆၢ်သရော်တဖၣ်ကပာ်သ့ၣ်ပာ်သးလၢဖိသၢ်တၢ်ကတိၤအညါပုၤဒိၣ်တနံၣ်အဃိကဘၣ်သ့ဒိၣ်န့ၣ်ပုၤအညါစၢ်တၢ်ကန့ၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိသၢ်တဖၣ်တၢ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါအိၣ်ဒီးအမ့ၢ်ပုၤတၢ်ကစုာ်စုာ်လၢအလီၤဆီလိာ်အသးန့ၣ်လီၤ.

သရော်လၢအထံဆးတၢ်ကန့ၣ်ထီၣ်ဘိတီၢ်အတၢ်ဆိကမိၣ်,အတၢ်သ့ၣ်ညါ, တၢ်ပာ်သးဘၣ်ထွဲဖိသၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သရော်တၢ်ကလၢကမၤစၢၤဖိသၢ်ဒ်သိးကမၤလိန့ၣ်တၢ်န့ၣ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢနီၢ်ဒီးန့ၣ်မ့ၢ်ဒၣ်ထဲနီၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ကထီၣ်ဖိသၢ်တၢ်ကအတၢ်ဒိၣ်တုာ်ခိၣ်ပွဲၤန့ၣ်လီၤ.

အါန့ၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢနီၢ်ဒီး, ဖိသၢ်တဖၣ်ဒိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကီးလၢသးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒီးတၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလိအတၢ်လဲၤခီဖျိန့ၣ်ကဘၣ်ပုၤဃုာ်စုာ်ကီးဒီးဖိသၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကမၤလိန့ၣ်တၢ်လၢနီၢ်ဒီးဒီးသးန့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ်လၢတၢ်မၤလိအပူၤန့ၣ်ကဲထီၣ်အသးခီဖျိတၢ်လိာ်လၢဖိသၢ်တဖၣ်တကတီၤအသးဒံးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်က တၢ် “ဒိၣ်တုာ်ခိၣ်ပွဲၤ” န့ၣ်အိၣ်ဒီးအခိပညိခံမံၤလီၤ. တၢ်မ့ၢ်သူအိၣ်လၢနီၢ်ဒီးန့ၣ်တၢ်စံးလၢအမ့ၢ်ဒိၣ်တုာ် (ဒိၣ်ကတၢ် လံ) မ့ၢ်လၢတၢ်ကတီၤတခီန့ၣ်ပစံးလၢအမ့ၢ် “ကတီၤလံအသးလံ” န့ၣ်လီၤ. ဒ်ပစံးတၢ်အသးဖိဖိန့ၣ်တကတီၤဒံးအသးလၢတၢ်ဒိၣ်တုာ်ခိၣ်ပွဲၤလၢကန့ၣ်ပၤဟံၣ်ဖိဖိအတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲဒံးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တချုးလၢပကွၢ်ဒံးဖိသၢ်တၢ်ကလၢကတီၤလံ (မ့) တကတီၤဒံးဘၣ်အသးလၢကမၤလိတၢ်တမံၤမံၤဒံးဘၣ်န့ၣ်ပကဃုသ့ၣ်ညါတၢ်မ့ၢ်တၢ်တီဘၣ်ထွဲဖိသၢ်တဖၣ်အ တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢတက့ၢ်တခါဘၣ်တခါအပူၤလီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤဘၣ်ထွဲဖိသၢ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်

သရော်ဆူကရူၢ် - ဖဲပစံးလၢဖိသၢ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်န့ၣ်ပၤတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အခိပညိဒ်လဲၣ်.

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်ထံးဘၣ်ဃးတၢ်ဒိၣ်တုာ်ခိၣ်ပွဲၤဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်လၢပုၤအါဂၤအၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်ဝဲ

ဆူကရူၢ် -

တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤဘၣ်ထွဲဖိသၢ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်သၢမံၤန့ၣ်သံကွၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤတခါခါစုာ်စုာ်အဒိဒီးတၢ်ကွဲးလီၤဃာ်တက့ၢ်.

- ဖိသၢ်တၢ်ကဒီးတၢ်ကန့ၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အယူၢ်လီၤဆီလိာ်အသး
 ဖိသၢ်တနီၤန့ၣ်အနံၣ်အလါမ့ၢ်ပွဲၤသိးဘၣ်ဆၢ်ဒိၣ်န့ၣ်ပုၤဂၤသ့လီၤဆီလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲ, လၢတၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်တၢ်စံးတၢ်ကတီၤ, တၢ်ဆိကမိၣ်လီၤဆီန့ၣ်ပုၤဂၤန့ၣ်လီၤ. တနီၤန့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢအဃာ်ဒိၣ်တက့ၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢတၢ်အဂ့ၢ်အခါဒိၣ်လီၤဆီ (အဒိ - တၢ်ဆူးတၢ်ဆါဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အဂၤတမံၤမံၤ) ဘၣ်ဒီးတၢ်လီၤဆီလၢအမၤအသးတဖၣ်မ့ၢ်ဒၣ်တၢ်မၤညိန့ၣ်အသး “ဒ်န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ဘၣ်တုၤလုၢ်လၢ” အဃိအလီၤအိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်မုာ်လၢအိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ဖိသၢ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲလိာ်အသးယၢ်ခီယၢ်ခီ
 တၢ်မၤအသးလၢတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တနီၤန့ၣ်ကဲထီၣ်ဆိန့ၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အဂၤတဖၣ်လီၤ. (အဒိ - ဖိသၢ်မၤသိၣ်အကလုာ် (မ မ) သ့ဆိန့ၣ်အကိး (မိ မိ) ဒီး (ပ ပ) သ့ဆိန့ၣ်အကိး (ပါ ပါ) အီတဃာ်သ့ဆိန့ၣ်အပုာ်, ဟးလွံၢ်ခီခိၣ်သ့ဆိန့ၣ်အဆၢထၢၣ်) တၢ်လဲလိာ်ခဲလၢာ်ဖျါဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢအဘၣ်ထွဲလိာ်အသးယၢ်ခီယၢ်ခီန့ၣ်လီၤ.
- ဖိသၢ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်လဲၤအသးအယူၢ်ဘၣ်ဘၣ်လီၤ
 တၢ်လဲလိာ်တဖၣ်တမၤအသးချုးသဒံးဘၣ်. ဖိသၢ်တၢ်ကဟဲတူၤကွီအဆိကတၢ်တနံၤဖိၣ်စၢၤဘိတီၢ်မ့ၢ်တဘၣ်တသ့ဘၣ်ဆၢၣ်လၢခံတနံၤဘၣ်တနံၤန့ၣ်ဖိၣ်စၢၤဘိတီၢ်ကသ့ထီၣ်ဝဲဂ့ၢ်ထီၣ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ဒီးအါနံၤအါသီဝံၤအလီၤခံဖိၣ်ကွဲးစၢၤဘိတီၢ်ကသ့ဂ့ၢ်လီၤ.

ဖိသၢာ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ် (၄) တက့ၢ် (လွံာ်မံၤ)

တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢဖိသၢာ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ် (၄)တက့ၢ် (လွံာ်မံၤ)

- နီၣ်ခိအတၢ်ဒိၣ်ထီၣ် (တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ)
- သးတၢ်ဒိၣ်ထီၣ် (တၢ်ဆိကမိၣ်/ တၢ်ကူၣ်တၢ်ဖး)
- တၢ်ရုလိာ်ဒီးသးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတၢ်ဒိၣ်ထီၣ် (မိၣ်ဂီၤ/သကဲးပဝးဒီးတၢ်တူၢ်ဘၣ်)
- ကျိၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ် (တၢ်စံးတၢ်ကတိၤ)

သရော်တဲးပှၤတၢ်ဒိၣ်ထီၣ် (၄) တက့ၢ်အံၤဃုာ်ဒီးတၢ်အဒိဒီးတၢ်ဒုးန့ၣ်ပှၤတက့ၢ်. ဖဲဆၢကတိၤအံၤပလီၤသးလၢတမ့ၢ်ပမၤလိတၢ်ဒိၣ်ထီၣ် (၄) တက့ၢ်အဂ့ၢ်လီၤတၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. မ့ၢ်ဒၣ်ပမၤလိဘၣ်သးတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲ (၄)တက့ၢ်အဂ့ၢ်ထီၣ်ရီၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အဒိလၢဒုးန့ၣ်အိၣ်သ့တနီၤ -

- ပိာ်မုၢ်ဖိတကၤဃၢၤဘုလၢကီၢ်လဲၣ်ပှၤသ့ကစီဒိအသိဘုလီၤဆံၣ်စ့ၤဝဲ
- ပိာ်ခွဲဖိတကၤတၢ်သူအသးလၢထံဒီးဃုအိထံန့ၣ်သူဝဲပှၤကျိၣ်ဘၣ်ဂ့ၤဂ့ၤသ့ကစီဒိ.
- ကွဲဖိတကၤမၤလိဂံၢ်အါတၢ် (၅ x ၅)သ့ကစီဒိ.
- ဖိသၢာ်တကၤကွၢ်အပၢ်ဃါထံၣ်ဝဲလၢအံၤတနီၤအဝဲဃါထံၣ်န့ၣ်စ့ၢ်ကီး (တမ့ၢ်လၢထံၣ်မၤကမၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်)

လၢတၢ်ဒိတဖၣ်အံၤအပူၤသံကွၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢမ့ၢ်တၢ်ဒိဖဲလဲၣ်တခါပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အတက့ၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တက့ၢ်. တၢ်ဂဲၤလိ (၁)

ဖိသၢာ်တဖၣ်ဒိအဒိၣ်ထီၣ်အသိးမၤလိန့ၣ်တၢ်မနုၤလဲၣ်. မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဆိကမိၣ်ထီၣ်က့ၤ “ဖိသၢာ်ဒိပှၤမၤလိတၢ်ဖိအသိး” ဝံၤဒ်လၢကရူၢ်ဖိသရော်သံကွၢ် -

... တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒိအံၤတဖၣ်ဖိသၢာ်တဖၣ်ညီန့ၣ်မၤလိန့ၣ်ဝဲအကတိၤ (သးနံာ်) ထဲလဲၣ်.

(က) ဆၢကတိၤနီၣ်ထီၣ် - လၢတၢ်ဂဲၤလိ (၁)အပူၤဟံးပိာ်န့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢဖိသၢာ်ဒိအမ့ၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဒိန့ၣ်ဆၢဒီးတၢ်လၢအမၤလိဝဲခဲလၢာ်န့ၣ်နီၤဖးလီၤအိၣ်လၢကယဲၢ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢဖိသၢာ်(၀-၅) နံာ်တဖၣ်မၤလိဝဲဒီးကွဲးလီၤကယဲၢ်တၢ်လၢဖိသၢာ်(၀-၅) နံာ်တဖၣ်မၤလိဝဲသ့ဒိအဆၢကတိၤဒၣ်ဝဲအသိးတက့ၢ်. (ကတိၤတၢ်ဒီးကျိၣ်ပှၤသ့ဝဲ (၄) နံာ်, ဟးပုာ် - ဖိသၢာ်ဃုလါမၤသီၣ်ကလုာ်, အိကု - တ လါ, ဒီးအဂုၤအဂၤတဖၣ်စ့ၢ်ကီးတက့ၢ်.) ကရူၢ်ဆၢတဲာ်လၢတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တမံၤစ့ၢ်စ့ၢ်န့ၣ်ဖိသၢာ်က မၤလိသ့ဝဲလၢကတိၤ (နံာ်လါ) မနုၤဒီးကွဲးလီၤက့ၤဒိအကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢဆၢ ကတိၤနီၣ်ထီၣ်အလီၤတက့ၢ်.

(ခ) တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လွံာ်တက့ၢ် - သူနီၣ်ထီၣ်, တၢ်ထီၣ်ဂဲၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးမၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်မၤလိလၢဖိသၢာ်တဖၣ်မၤလိသ့ထီၣ်ဝဲလၢတက့ၢ် (၄) တက့ၢ်န့ၣ်အပူၤတက့ၢ်. လၢတၢ်ဂဲၤလိအဒိခံမံၤလၢာ်အပူၤကရူၢ်ဖိတဖၣ်ကပာ်ဖျါထီၣ်က့ၤအတၢ်မၤလိဆူကရူၢ်ဒိဖုညါတက့ၢ်. သရော်စ့ၢ်ကီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကစံးကတိၤသကိးဘၣ်ထွဲတၢ်နီၤဖးတၢ်မၤလိအကတိၤဒီးသံကွၢ်သံဒီးလိာ်သးလၢတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အဂ့ၢ်တက့ၢ်.

တၢ်ဂဲၤလိ (၂) တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အတၢ်ကွီၣ်

ပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကရူၢ်ဖိမ့ၢ်ဂ့ၤ, ခံၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤပျဲလီၤအိၣ်ဆူပှၤတၢ်ပှၤ (သဝီပှၤ) ဒ်သိးကကွၢ်ဃုသ့ၣ်ညါဖိသ့ၣ်တဖၣ် လၢတၢ်အိၣ်ဝဲတဖၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတက့ၢ်. ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကကျဲးစးကွၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်လၢအန့ၣ်အလါထဲသိးဒီးဖိသ့ၣ်လၢအသိၣ် လိဘၣ်ဝဲတဖၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတက့ၢ်. တၢ်လၢသရက်ကဘၣ်ကွဲးနီၣ်ကွဲးဃါမ့ၢ်ဝဲ - ဖိသ့ၣ်တဂၤ/တဖၣ်မၤမနုၤလဲၣ် (ကွဲးနီၣ် လီၤခဲလၢၣ်), ဖိသ့ၣ်န့ၣ်အသးကအိၣ်ထဲလဲၣ် (တယးန့ၢ်ကွၢ်) ဒီးအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးမတၤလဲၣ်.

*** တၢ်နီၣ် - သရက်ကဘၣ်မၤလိတၢ်လၢပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလီၤတၢ်လိဆဲးကစီဒီလၢတချုးအလဲၤဃုကွၢ်တၢ်လၢ ပှၤတၢ်အပူၤဒီးဘၣ်ဒီးကဘၣ်မၤဝဲဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်ဒုးန့ၣ်ဃုၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးအဒိတက့ၢ်. တုၤအတၢ်ဃုကွၢ်ဝံၤလံာ်န့ၣ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဒ်ကရူၢ်ဆဲးအသိးမၤအပဲၣ်ဖးနီၤဖးကွၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးအတၢ်မၤလိဒ်လၢတက့ၢ် (၄) မံၤအသိးန့ၣ်တက့ၢ်. (ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ် ကွၢ်ကဒါကွၢ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်တက့ၢ် (၄) မံၤလိၣ်တစဲးတမ့ၢ်) အလီၢ်မ့ၢ်အိၣ် သရက်လဲၤတရံးဟံးစု န့ၣ်ကျဲဟ့ၣ်ကူၣ်စၢၤတၢ်ဂဲၤလိဖဲအ လိၣ်တက့ၢ်. ပှၤလၢသးဆူၣ်လၢကရူၢ်တဖုဖုအပူၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဃုကွၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤဆူကရူၢ်ဒီဖုညါသရက်ကသံကွၢ်သံဒီးလၢဖိ သ့ၣ်တဖၣ်ဒ်သိးကမၤလိန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်သုန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်ကူၣ်မၤလိအကျဲဒ်လဲၣ်, အဒိတဖၣ်ဖဲလၢတၢ်ဃုကွၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဟူး တၢ်ဂဲၤအမိၣ်အဂီၢ်.

တၢ်ဂဲၤလိ (၃) တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အပတီၢ်

တုၤန့ၣ်တစုသရက်တုၤထီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်နီၣ်ထီၣ်ဖးဒိၣ်တခါအိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လီၤဟံၣ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အတၢ်ကွီၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ကွဲး လီၤတၢ်မၤလိန့ၢ်လၢကရူၢ်တဖၣ်ဃုကွၢ်ဘၣ်ဃးဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်မၤလိဟူးဂဲၤ (တၢ်ဂဲၤလိ ၁ - ၂) န့ၣ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ် နီၣ်ထီၣ်အပူၤတက့ၢ်. ကွဲးလီၤတၢ်လၢအမၤလိဝဲတဖၣ်ဒ်အဘၣ်ထွဲဒီးသးအန့ၣ်အလါလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်အနီၣ်ထီၣ်အလီၤန့ၣ်တ က့ၢ်. ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါကရူၢ်တဖၣ်လၢကဖၢန့ၣ်ပျဲထီၣ်တၢ်မၤလိဒ်အတၢ်လဲၤဒီဖျိဒြဲဝဲလၢအအိၣ်လီၤတံာ်တဖၣ်စ့ၢ်ကီးတက့ၢ်. တၢ်ဂဲၤလိအံၤလၢအံၤကတၢ်ကဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်မၤလိတၢ်ဒ်အလုၢ်အလၢဒ်ဝဲလၢတက့ၢ်လွံၢ်မံၤအံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

သရက်ဆူကရူၢ် -

ဃါဖျါထီၣ်လၢတၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အပတီၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအကါဒိၣ်ဝဲဖဲလၢပကွၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်မၤလိတၢ်အပူၤန့ၣ် လီၤ. ဒ်န့ၣ်ဆၢၣ်အလုၢ်အလၢအသိးဖိသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအမၤလိန့ၢ်တၢ်လီၤဆီလီၤလးမၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်န့ၣ်သက့ဒ်န့ၣ်ဒီးတၢ်က အိၣ်ဒီးဝဲတနီၤလၢဖိသ့ၣ်တဖၣ်တကတီၢ်ဒီးအသးလၢကမၤလိဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိသ့ၣ်ယဲၣ်န့ၣ်ဖိတဂၤတမ့ၢ်လၢဆဲးအိၣ်ခးအိၣ်ကသ့ ဒီးဘၣ်. သန့ၣ်ကမ့ၢ်ပစံးလၢဖိသ့ၣ်န့ၣ်အဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်အဃိမၤဝဲတသ့ဘၣ်န့ၣ်ခါ. ဖိသ့ၣ်န့ၣ်တဆံဖိတဂၤကရၢကရိဒီးဒုးအိၣ် ထီၣ်တၢ်ကတီၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်တသ့ဘၣ်. ပကစံးလၢဖိသ့ၣ်တဂၤအံၤအခါန့ၣ်စၢ်အဃိခါ. ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကကတီၢ်အသးဒီးဒိၣ်တုၣ်ခိၣ် ပှၤလၢကမၤတၢ်တမံၤမံၤ, ဒုးန့ၣ်တၢ်တမံၤမံၤ, ဒီးဘၣ်တၢ် (မ့) တဲတၢ်တမံၤလၢအကျဲတဘီတီဒ်ဝဲလီၤ. တၢ်ပနီၣ်လၢဖိသ့ၣ်တ ဂၤကမၤတၢ်မနုၤသ့, တသ့ဘၣ်န့ၣ်ဒီးသန့ၣ်ထီၣ်အသး လၢနီၣ်ကစၢ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အပတီၢ်ဒ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်လၢဖိသ့ၣ်အန့ၣ်တဆံတဖၣ်မၤဝဲဒီးဖိသ့ၣ်ယဲၣ်န့ၣ်မၤဝဲတသ့ဘၣ်န့ၣ်အိၣ်ခါ. သးန့ၣ်ပှၤ, စၢ်အဃိတၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်ဟံၣ်သ့ၣ်ပာ် သး, တၢ်ကူၣ်တၢ်ဆး, တၢ်ခိၣ်မ့ၢ်ဒီးမိၣ်ဂီၤတဖၣ်လီၤဆီသ့ခါ.

မ့ၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ဖးပြဲစံးကတီၢ်သကီးအိၣ်လီၤ. သရက်ကကွၢ်ကဒါကွၢ်ဆူတၢ်ဆိကမိၣ်လၢဖိသ့ၣ်တၢ်မၤလိန့ၢ် တၢ်အကျဲဒီးစံးကတီၢ်သကီးလၢမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤကဲဘျုးလၢတီၤတၢ်မၤလိအဂီၢ်ကသ့ဒ်လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. တဘျီဃီလၢတၢ်စံး တၢ်ကတီၢ်သကီးအပူၤသရက်ကတဲဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးလၢပကမ့ၢ်ကွၢ်လီၤတံာ်အါထီၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢတက့ၢ်တခါစုၣ်စုၣ်ဒ်ဝဲအပူၤတ က့ၢ်.

သိာ်လိာ်တဲာ်တၢ် - တၢ်ဒိာ်ထီာ်အတက့ာ် (၄) တက့ာ်စ့ာ်ပူၤအပတီာ်တဖာ်.

သရုပ်ကကကွာ်ဒိဖျါတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဒီးပဲာ်ဖးနီၤဖးစံးဆၢတၢ်သံကွာ်လၢပူၤမၤလိာ်တၢ်ဖိတဖာ်သံကွာ်ဝဲတက့ၢ်. နီၤဒိတၢ်ဒိာ်ထီာ်အတက့ာ် န့ၢ်မ့ၢ်ဖျါလၢပူၤမၤလိာ်တၢ်ဖိတဖာ်န့ၢ်ပာ်လံာ်ဒီးပမ့ၢ်ကွာ်ဝဲတက့ၢ်န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်လၢာ်ဆၢလၢာ်ကတီၢ်လီၤ. (မ့ၢ်စၢၢ်ကပာ်သ့ဝဲလီၤ) ဘၣ်ဆၣ်တမ့ၢ်ကဒ်န့ၢ်ခဲလၢာ်ဘၣ်. တၢ်န့ၢ်ကွာ်တၢ်မၤလိာ်လံာ်န့ၢ်သံကွာ်တၢ်အါအါတသ့ဝဲအသ့ဒီးသံကွာ်ဃုာ်စ့ၢ်ကီးနီၤတက့ၢ်အတၢ်ဟ့ၣ်ဒိဟ့ၣ်တဲာ်တၢ်လဲၤဒိဖျါလၢကမၤဖျါထီာ်တၢ်ဆိကမိာ်တၢ်ဂ့ၢ်န့ၢ်တက့ၢ်. ဖဲန့ၢ်ကွာ်တၢ်ဒိာ်ထီာ်တပတီာ်စ့ာ်စ့ၢ်န့ၢ်ကွာ်ကဒါကွာ်ဆူတၢ်ဆၢကတီၢ်နီၣ်ထီာ်ဒီးသံကွာ်တၢ်လၢန့ၢ်ဒီးထၢန့ၢ်အါထီာ်အိာ်တမံၤမံၤဖါန့ၢ်တက့ၢ်.

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ

တၢ်ဒိာ်ထီာ်အတက့ာ်(၄)ခါစ့ာ်စ့ၢ်အပူၤအပတီာ်တဖာ်

နီၤဒိတၢ်ဒိာ်ထီာ်

ဖိသၣ်တကမ့ၢ်တဘျီတၢ်မၤတံာ်တၢ်အါလၢတၢ်ဆူတၢ်ဆိမ့ၢ်ဂ့ၢ်, လၢတၢ်အိာ်ဝဲတရံးအါမ့ၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဒီးဖိသၣ်န့ၢ်လၢယဲာ်လါအတီၢ်ပူၤဆ့ၣ်နီၤကသ့ဝဲ, လၢ (၇-၈) လါအတီၢ်ပူၤန့ၢ်ပုာ်ကသ့ဝဲ,ဒီးတၢ်အထီာ်ဘး (၁၀-၁၂) လါလံာ်န့ၢ်ဟးဒၣ်တၢ်သ့လီၤ. ဖိသၣ်တနီၤအတၢ်ဒိာ်ထီာ်န့ၢ်ကမၤန့ၢ်ပူၤကဘၣ်ဆၣ်တၢ်အါနီၤဒိတၢ်ဒိာ်ထီာ်ထီာ်ဘးအပတီာ်လံာ်န့ၢ်ကဟးလီၤ. တကြၢးတၢ်မၤဆူၣ်အါဘၣ်.

ဖဲ (၁-၃) နံာ်အတီၢ်ပူၤန့ၢ်ဖိသၣ်န့ၢ်ဟူးဂဲၤကဲမးဒီးအဲၣ်ဒီးလိာ်ကွဲအါမးန့ၢ်လီၤ.တၢ်လိာ်ကွဲန့ၢ်လီၤ. တၢ်လိာ်ကွဲန့ၢ်လိာ်ဝဲဒၣ်လၢကဒုးဒိာ်ထီာ်/ဆူၣ်/ကိာ်ထီာ်နီၤခိထူၣ်ပျါယုာ်ညၣ်တဖာ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်လၢ (၂-၃)နံာ်န့ၢ်ဖိသၣ်တနီၤအတၢ်ဒိာ်ထီာ်ဃာဝဲလီၤ. ဖိသၣ်တၢ်ဒိာ်ထီာ်ဃာဝဲအါတက့ၢ်မ့ၢ်ဘၣ်ဆိကတီၢ်အိာ်မိာ်န့ၢ်ထံအပိလီၤ.

တၢ်အထီာ်ဘး(၃-၆)နံာ်န့ၢ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဆူၣ်မး, ဃုာ်ထီာ်ဃုာ်လီၤ, ဖုကျးတခွဲ, ထီာ်တၢ်ဒီးကထူၣ်ကထီအါမးန့ၢ်လီၤ. (တဘျီတၢ်ကံာ်န့ၢ်ကံာ်န့ၢ်ဒိာ်မးန့ၢ်လီၤ.) အမိာ်ပုာ်ဒိကညါန့ၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလီၤ. အခိာ်, အစုဒုာ်ယုာ်ညၣ်တဖာ်ဒိာ်ထီာ်ချ့န့ၢ်ဒီးအစုမုာ်ခိာ်န့ၢ်တက့ၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဖဲဆၢကတီၢ်အံၤအယုာ်ညၣ်တဖာ်အါတက့ၢ်ဆံးဆံးအပိသ့ဝဲတန့ၢ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်ခဲလၢာ်ဒီးဘၣ်. စုမုာ်စုန့ၢ်ဖဲတၢ်ဖိာ်တၢ်တလံာ်တပျါအါမး, ကတီၢ်အံၤအါတက့ၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒ်ထူးထူၣ်ဖျဲးဆူကၢသၣ်, ကျီတၢ်, ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်အိာ်ဒီးတၢ်ကိာ်တဲာ်ခဲအိာ်ကတၢ်တခါလၢ ကဒုးအိာ်ထီာ်တၢ်ဂီၤအလဲၤ (ခဲၣ်တၢ်ဂီၤ) ဒ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်ဝဲအသိးန့ၢ်လီၤ. ဖဲလၢသးနံာ်အံၤဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဝဲတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအါမးဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖာ်အါတၢ်မ့ၢ်တၢ်လၢအိာ်ဒီးအဂ့ၢ်အခးဘၣ်. (အဒိ...ဟံးထီာ်ကွဲၣ်နီၤတၢ်)အဝဲသ့ၣ်ကဃုာ်, ကဆိာ်တၢ်, ကပုလု, မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးဟးလီၤ. မ့ၢ်လၢတၢ်သ့ၣ်တဖာ်အံၤလီၤသ့ၣ်ပိာ်သးဝဲဒိာ်န့ၢ်ဒီးအိာ်ဂ့ၢ်ပိာ်ကလၢာ် တက့ၢ်အပိလီၤဃုာ်လိာ်ကွဲလၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအါနီၤန့ၢ်အါဒိာ်န့ၢ်ဒီးဃုာ်ပျါဒီးဖိသၣ်အဂ့ၢ်အကတက့ၢ်လီၤ.

ဖဲလၢ (၆-၁၂) နံာ်မ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲတၢ်ဒိာ်ထီာ်ဂၢၢ်, ဒီးမ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲလၢတနံာ်အတီၢ်ပူၤကဆိထီာ်ယဲာ်စဲာ်ထံာ်မံာ်ထၢာ်ဒီးအဃာကအါထီာ်ဝဲတဆံးမုးကယၢန့ၢ်လီၤ. အါဒိာ်ဝဲလၢတၢ်ကဟ့ၣ်အါတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကဂဲၤလိာ်ခိာ်ဒိတၢ်ဂဲၤတရံးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်န့ၢ်လီၤ. (အဒိ...တၢ် ကွဲာ်, တၢ်ဖိာ်, တၢ်ထူ, တၢ်ပုာ်, တၢ်ထူလိဖျါာ်ထူ) တၢ်ဂဲၤလိာ်ဒ်အံၤတဖာ်အါဒိာ်လၢစု, မဲာ်ချံကမၤသကိးတၢ်ဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါ, ထူးဖိာ်သးယုာ်, ကသ့ထီာ်ဃီယုာ်ဃီစု, စုကဘၣ်မၤတၢ်ဒ်အကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲအသိးန့ၢ်လီၤ. တၢ်ဃုာ်, တၢ်ဖု, တၢ်ထီာ်, တၢ်ဂဲၤကလံာ်, တၢ်ကနီၤဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤခဲလၢာ်န့ၢ်တၢ်မၤအါလၢကွဲသ့ဝဲန့ၢ်လီၤ. တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖာ်အံၤကဲတၢ်မၤစၢၢ်အါမးလၢဖိသၣ်တဖာ်ကဒုးအိာ်ထီာ်အတၢ်န့ၢ်န့ၢ်လီၤအသးန့ၢ်လီၤ. ဖိသၣ်တဖာ်ကြၢးတၢ်ဟ့ၣ်အါတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကဂဲၤလိာ်ကွဲတၢ်ကွဲာ်, တၢ်ဖိာ်ဖျါာ်ထူဖိ, ဃုာ်, ဖု, စံာ်ပုလု, ဒီးထီာ်တၢ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်ဂဲၤဒ်အံၤ တဖာ်ပုာ်ဃုာ်စု, မဲာ်ချံ, ခိာ်န့ၢ်, စုမုာ်စုန့ၢ်လၢကမၤတၢ်ဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါခဲလၢာ်န့ၢ်လီၤ.

သးတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်

တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢသးစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤအါထီၣ်သးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအတၢ်အိၣ်ပာ်စၢၤလၢညါလံၤလံၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢသးအံၤတဖၣ်ဘၣ်တၢ်အါထီၣ်လၢနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒွဲးဘၣ်, မ့ၢ်တခါမ့ၢ်တၢ်အါထီၣ်လၢတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆးတခါန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အပိၣ်တဖၣ်ဘၣ်လၢပှၤလိၣ်ဘိၣ်ဆိကမိၣ်တၢ်သ့အါန့ၢ် (မ့တမ့ၢ်) ဂ့ၤန့ၢ်ဖိသ့ၣ်လၢအသးစၢ်န့ၢ်အိၣ်တဂၤဘၣ်. မ့ၢ်တခါမ့ၢ်ဒၣ်အတၢ်ဆိကမိၣ်အကျဲလီၤဆိဒီးဖိသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်တပတီၢ်စ့ၣ်စ့ၣ်န့ၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်ဆိကမိၣ်အပိၣ်အလီၤလီၤဆိဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်ဖိသ့ၣ်တဂၤဒိၣ်ထီၣ်ဝဲအသိးအဝဲမၤန့ၢ်အါထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အပိၣ်အလီၤ (တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်) တဖၣ်လၢလဲလိာ်ဝဲသးအတၢ်ဆိကမိၣ်အကျဲအကျဲန့ၣ်လီၤ. ပကဆိကမိၣ်ကွၢ်ထံပှၤခံၣ်အကၢန့ၣ်တၢ်ပူၤတဆံမံၣ်ထၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢအိၣ်ဒီးဘိတရိၣ်တဂၤန့ၣ်ဆိၣ်န့ၣ်လီၤအဘိတရိၣ်ဒီးအဂံၢ်ဒီးတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါယိာ်ယိာ်, ထဲးဂံၢ် ထဲးဘါဝဲ (အကျဲ) န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢအိၣ်ဒီးနီၣ်တၢၤတဂၤန့ၣ်ဖုကွဲးဟီၣ်ခိၣ်မဲာ်ဖဲခိၣ်အကျဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤကျဲလီၤဆိဝဲမ့ၢ်လၢတၢ်ပိးတၢ်လီၤလီၤဆိအပိၣ်လီၤ. ပှၤလၢအိၣ်ဒီးနီၣ်တၢၤတဂၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤကျဲလီၤဆိဝဲမ့ၢ်လၢတၢ်ပိးတၢ်လီၤလီၤဆိအပိၣ်လီၤ. ပှၤလၢအိၣ်ဒီးနီၣ်တၢၤတဂၤန့ၣ်မ့ၢ်ဆုလီၤဝဲဒ်ဘိတရိၣ်အသိးဒီးနီၣ်တၢၤန့ၣ်ကကါချဲးကွံာ်ဝဲလီၤ.

ဖဲဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အပိၣ်အလီၤလၢအန့ၢ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်, အလီၤအိၣ်လၢကဘၣ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်မ့တမ့ၢ်လဲလိာ်ကွံာ်တၢ်ကူၣ်အကျဲလၢအိၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးသ့တၢ်လံဝဲန့ၣ်လီၤ. ပှၤတဂၤလၢန့ၣ်တၢ်ဒီးနီၣ်တၢၤတဂၤန့ၣ်မ့ၢ်န့ၣ်ဘၣ်ဘိတရိၣ်ဒီးအဝဲကလဲလိာ်ကွံာ်အတၢ်ကူၣ် (ဘၣ်ဃးတၢ်န့ၣ်) အကျဲလၢကွဲးတၢ်ဆုတရိၣ်တၢ်ဒ်သိးကသ့အတၢ်ပိးတၢ်လီၤဒ်ကတုၤလီၤတီၤလီၤဒိၣ်တက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

သးတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲ(၄)ပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်န့ၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢန့ၣ် (ဒ်အကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲ) ဖျါလၢအဖိလၢန့ၣ်လီၤ. ပဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်လၢဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အယုာ်(အချ့)လၢခိဃီဝဲဆုပတီၢ်တခါဘၣ်တခါတဒ်သိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိသ့ၣ်လွံၢ်နီၣ်ဖိတဂၤအတၢ်ခိဃီအယုာ် (အချ့)န့ၣ်ချ့န့ၢ်ဒ်ပှၤဃုနီၣ်ဖိတဂၤသ့လီၤ.

တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ပတီၢ်	နီၣ်ဃုာ်ဃုာ်	အပနီၣ်/ကွၢ်ဂီၤ
ဖိသ့ၣ်ဆံး/ Infant	၀-၂	<ul style="list-style-type: none"> စးထီၣ်သ့ၣ်န့ၢ်တၢ်တယးန့ၢ်တၢ်,တၢ်တီၢ်န့ၢ်ဖဲးဃာ်ဒီးတၢ်ဖိကမိၣ် စးထီၣ်မၤနီၣ်မၤဃါဝဲတၢ်ဖိတၢ်လံၤတမံၤတၢ်မ့ၢ်ဟာ်ခူသ့ၣ်အိၣ်တဟါမၢ်ဘၣ် ဟူးဂဲၤလၢတၢ်တပာ်သးအပူၤဆူတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအိၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အကျိၤ/အခိပညီ
နီၣ်သံး Concrete	၂-၇	<ul style="list-style-type: none"> သ့အါထီၣ်တၢ်ကတိၤကယိကယိ, သ့ဆိကမိၣ်ထီၣ်တၢ်ပနီၣ်အက့ၢ်အဂီၤ သ့ဆိကမိၣ်တၢ်တကပၤဒု တၢ်ဆိကမိၣ်, တၢ်ကတိၤသ့ၣ်ညါလီၤဒၣ်ထဲအသး (ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဒိၣ်သ့ၣ်)
သ့ဆိကမိၣ်တ ဖျံာ်တတ်/ Semi-Abstact	၇-၁၁	<ul style="list-style-type: none"> သ့မၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီလၢအိၣ်ဒီးအမိၢ်လံၤမိၢ်ပှၤအသံးအကၢ်, သ့ၣ်ညါတၢ်စံးကတိၤတၢ်ဘျၢ, ဒီးသ့နီၣ်ဖးထီၣ်တၢ်သ့ဆိကမိၣ်ထီၣ်တၢ်ဒီးအလဲအက့ၤ
သ့ဆိကမိၣ်/ Abstact	၁၁-၁၅	<ul style="list-style-type: none"> သ့ဘျီဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီလၢတၢ်ဆိကမိၣ်ဒ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီၤအပတီၢ်အသိး သ့ဆိကမိၣ်ထီၣ်တၢ်လၢအမ့ၢ်အတီသ့(Scientific) သ့မၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီလၢတၢ်ကတိၤမ့ၢ်ဂ့ၤလၢတၢ်ဆိကမိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ

တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အတၢ်ကိၣ်(၄)ခါစုၣ်စုၣ်အပူၤအပတီၢ်တဖၣ်

တၢ်ရူၤလိာ်ဒီးသးတၢ်ထီၣ်ဂဲၤတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်

တၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ထွဲနီၣ်တၢ်ကအတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ရူၤလိာ်န့ၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဝဲလၢပကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အပတီၢ်တဘျုးမံၤဖဲလၢသးန့ၣ်လီၤဆီအပတီၢ်တဖၣ်လၢပတၢ်အိၣ်မူအပူၤန့ၣ်လီၤ

ပတီၢ်	သးန့ၣ်	တၢ်ကိၣ်အိၣ်သ့ၣ်	တၢ်မၤပွဲၤခိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အလၢအပွဲၤ
၁	အိၣ်ဝဲ (၀-၁)န့ၣ်	န့ၣ်န့ၣ် (မ့) တန့ၣ်န့ၣ်	ဒုးအိၣ်ထီၣ်သးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ, ဆီကမိၣ်တၢ်လၢအဂ့ၤတၢ်န့ၣ်န့ၣ်ပုၤဂၤ (ဒီးသန့အသးလၢတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျိအပူၤတၢ်လိာ်ဘၣ်တဖၣ်လီၤလျှာ်မံၤသး မံၤဒီးတလီၤသးမံ)
၂	ဖိသ့ၣ်ဆံး (၁-၃)န့ၣ်	တၢ်ပၤလီၤသးဘူၣ် (မ့) မဲာ်ဆူးတဘူၣ်ဘၣ်	ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါလၢတၢ်ပၤလီၤသး, တၢ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤသး, ဟးဆူးတၢ် ကိတၢ်ခဲသ့ခိဖျိ - တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ် (တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၢ) ဒီးတၢ်ညိကွံာ် တၢ်ဒုၣ်ဒုၣ်ပယုဲ
၃	ဖိသ့ၣ် (၃-၇)န့ၣ်	န့ၣ်န့ၣ်လီၤသးသ့, ဘူၣ် (မ့)တန့ၣ်န့ၣ်လီၤသး, တဘူၣ်	ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤသးလၢအယုသ့ၣ်ညါဒီးလဲၤလိာ်တၢ်ဝးတရံး (ဒီးသ န့ၣ်သးလၢတၢ်ဟ့ၣ်ခွဲးလၢတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျိတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၢဒီးတၢ်ဟ့ၣ်သ ဆၣ်ထီၣ်
၄	ဖိသ့ၣ်ဒိၣ် (၇-၁၂) န့ၣ်	မၤတၢ်သ့ (မ့) ဆိက မိၣ်ဆံးလီၤအသး, ယမၤတသ့ဘၣ်	တၢ်သ့ၣ်ပံၤသးညိန့ၣ်ဖိအတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဖဲဖိသ့ၣ်အကတီၢ်လၢတီၤပူၤဒီးတီၤ ချၢ(ဒီးသန့ထီၣ်သးလၢနီၣ်တၢ်ကတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျိအတၢ်ကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ် တၢ်တီၢ်န့ၣ်ဖဲးဃာ်အကျိအကျဲ)
၅	လိာ်တိ (၁၂-၁၈) န့ၣ်	သ့ၣ်ညါလီၤသးဂ့ၤကဲ ဘျုး(မ့)န့ၣ်တၢ်ညါလီၤ သးလီၤတၢ်	တၢ်မၤန့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါလၢအဂၢၢ်,လီၤသးမံ,လၢအမ့ၢ်ပုၤဒ်လဲၣ်ဒီးတၢ်ပ ညိာ် (ဒီးသန့သးလၢနီၣ်တၢ်ကတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျိတဘ်ယုာ်ဃီ, လၢအိၣ်ဒီးတၢ်ကဲထီၣ် လိာ်ထီၣ်,လီၤလျှာ်မံၤသးမံ, အိၣ်ဒီးတၢ်ရူၤလိာ်မုာ်လိာ်လၢတၢ်တူၢ်လိာ်အိၣ်သ့ ဒီးတၢ်ပာ်ပနီၣ်)
၆	ဒိၣ်တုာ်ခိၣ် ပွဲၤ (၁၈) န့ၣ်ဆူအ ဖိခိၣ်	ရူၤမူရူၤသကိး(မ့) ထဲတၢ်	ဒိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်သ့ရူၤတံၤသကိး (ဒီးသန့သးလၢနီၣ်တၢ်ကတၢ်မုာ်တံၤသကိး ဒီးတၢ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤသးယုလိာ်ဖိးလိာ်ဒီးတံၤမဖိသကိး ဖိန့ၣ်လီၤ)

→ လၢပတီၢ် (၃-၅) န့ၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်သရၣ် (မ့) ကွီၤလၢကသ့မၤစၢၤကွီၤဖိတဖၣ်ဒ်သိးကဒိၣ်ထီၣ်ဒ်ဝဲလၢကျဲအဂ့ၤန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အတၢ်ကိၣ် (၄) ခါစုၣ်စုၣ်အပူၤအပတီၢ်တဖၣ်

ကိၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်

ပှၤပညီအက့ၢ်အဂီၤလၢအပျါဆုံမးအဂၤတမံၤတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကိၣ်တၢ်ကတိၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤလိဆူညါတခါတၢ်ဘၣ်ထွဲလၢဖိသ့တဖၣ်မၤလိန့ၣ်ကိၣ်ဒိၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤအဝဲအံၤတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်သ့ကိၣ်အနီၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပတီၢ်တယး	နံၣ်တယး	ကိၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်
၁	(၀-၃) လါ	နီၣ်ဒိၣ်အံၤကွၢ်ထွဲဖိသ့ဒီးမၤဆါဖိသ့ (ဖိဖိသ့မၤသီၣ်ကလုာ်ကထါဝံၣ်နီၣ်ဝံၣ်နါဒိဖိသ့ကတိၤတၢ်ဒီးအိၤအခါ
၂	(၃-၄)လါ	ဖိသ့မၤသီၣ်ထီၣ်အကလုာ်ကထါ“ဘ”
၃	(၉)လါ	မၤသီၣ်အကလုာ်ဆူၣ်ထီၣ်,ထီထီၣ်,စးထီၣ်ပာ်ဖျိၣ်တၢ်ကတိၤသီၣ်အပျါန့ၣ် “ဘ-ဘ-ဘ-ဘ-ဘ.”
၄	(၁)နံၣ်	စးထီၣ်မၤသီၣ်ထီၣ်တၢ်ကတိၤလၢအလီၤတၢ် “ပါပါ, မိမိ”
၅	(၂)နံၣ်	တဲတၢ်ကတိၤသ့အပျါ (၅၀) ဃုာ်ဃုာ်
၆	(၃)နံၣ်	သ့ညါတၢ်သီၣ်လၢတၢ်ကတိၤ “ကိၣ်” အပူၤအါတက့ၢ်
၇	(၅)နံၣ်	ညီၣ်နီၣ်တဲတၢ်လၢကိၣ်ပွဲၤဘၣ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဝီၤလၢ “ကိၣ်” အပူၤသ့

→ ဆူညါလၢအနံၣ် (၁၀)အတီၢ်ပူၤဖိသ့ကဒုးဒိၣ်ထီၣ်ဒီးကိၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်အိၣ် .....”

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၤ : တၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲ

- တၢ်က့ၢ်စိ : → သရၣ်တဖၣ်ကသ့တဲဖျါထီၣ်ပှၢ်ကိၣ်ဖိအတၢ်မၤလိန့ၢ်တၢ်အကျဲမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်ဒီးတၢ်မၤလိအကျဲန့ၢ်ထုးန့ၢ်ပှၢ်ကိၣ်ဖိအသးဒ်လဲၣ်.
- သရၣ်တဖၣ်ကသ့မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ဝဲတၢ်သိၣ်လိအကျဲလၢတီၤပူၤလၢအဖိးမံလိာ်အသးဒီးပှၢ်ကိၣ်ဖိတဖၣ်အတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲအဂီၢ်.

လၢအဖျၢၣ်

တၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲတဖၣ်န့ၢ်မ့ၢ်ဝဲနီၢ်တကအတၢ်အဲၣ်ဒီးတဖၣ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲတဖၣ်န့ၢ်လီၤဆီလိာ်အသးဒီးတၢ်မၤလိန့ၢ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်သန့က့တၢ်မၤလိအကျဲလၢအဖိးမံလိာ်အသးဒီးတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲန့ၢ်ကကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်ခိၣ်တက့ၢ်လီၤ.

သရၣ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲန့ၢ်ဒိဘၣ်ဝဲအနီၢ်ကစၢ်အတၢ်သိၣ်လိအကျဲလီၤ. တုၤမ့ၢ်သရၣ်သ့ၣ်ညါလံကိၣ်ဖိအတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲလံန့ၢ်. သရၣ်ကြၢးသမံသမိးက့ၢ်အတၢ်သိၣ်လိအကျဲန့ၢ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - တၢ်ထံၣ်သၢခါဘၣ်ဃးတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲ

တၢ်ကတိၤဆူၤန့ၢ်

- ဒုးန့ၢ်ပၢၢ်တၢ်မၤလိအဂ့ၢ်မိၢ်ပျၢ်မ့ၢ်တၢ်မၤန့ၤလဲၣ်၊
ဒုးန့ၢ်ပၢၢ်ပျၢ်မၤလိတၢ်ဖိမ့ၢ်လၢဝဲတၢ်မၤန့ၤလဲၣ်ဒီးပမ့ၢ်လၢမၤလိတၢ်မၤန့ၤလၢတၢ်မၤလိအံၤ အပူၤလဲၣ်န့ၢ်တက့ၢ်၊
- ပျၢ်မၤလိတၢ်ဖိတက့ၢ်စ့ၢ်စ့ၢ်ကမၤတၢ်မၤဘၣ်ဃးနီၢ်ကစၢ်တၢ်ဃိထံလီၤက့ၤသးတၢ်ဂဲၤလိ
“ကွၢ်ကဒါက့ၤပတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိန့ၢ်တၢ်ဒ်လဲၣ်” န့ၢ်တက့ၢ်၊ ကတိၤသကိးတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါအခိပညီတက့ၢ်၊
လၢနတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်ဒီးနကျဲလၢတၢ်သိၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၢ်တၢ်လၢအလီၤဂၢ်လိာ်အသးအိၣ်တမံၤမံၤဖါ။

၁. တၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲ

သရုပ်ဆူကရူၢ်

တၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲတဖၣ်မ့ၢ်မၤန့ၤလဲၣ်၊

- မ့ၢ်ဝဲကျဲလၢနီၢ်တက့ၢ်ဒီးတက့ၢ်ဒီးဆၢဆူတၢ်မၤလိအါမံၤဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤလိ
- မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သး / တဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သး
- လၢတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲအဘၢၣ်စၢၤမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ထွဲအိၣ်ဖါ။
မ့ၢ်အိၣ်တခါခါန့ၢ်တၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးမ့ၢ်တၢ်မၤန့ၤလဲၣ်၊
ပျၢ်မၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကစံးကတိၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်ဖျါဖျါမ့ၢ်ဝံၤဒီးကွဲးလီၤအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်တဖၣ်တက့ၢ်၊
(အလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်နီၤဖး လီၤကရူၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးဟ့ၣ်ပျၢ်ကိးဂၤအခွဲးလၢကစံးကတိၤသကိးတၢ်တက့ၢ်၊)
တၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ဃးတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲတဖၣ်န့ၢ်ကဘၣ်တၢ်သူအိၣ်လၢတၢ်သိၣ်လိတုၤလီၤတီၤလီၤအပူၤဒ်လဲၣ်၊
ပျၢ်မၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဒ်လၢကရူၢ်အသိးကစံးကတိၤသကိးဝံၤပာ်ဖျါထီၣ်က့ၤတၢ်စံးဆၢဆူကရူၢ်ဒီပုညါတက့ၢ်၊

သရုပ်ဆူကရူၢ်

တၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲတဖၣ်လီၤဆိဝဲဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၢ်တၢ်န့ၢ်လီၤ၊
ပျၢ်မၤလိတၢ်ဖိတနီၤနီၤန့ၢ်မၤလိန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တက့ၢ်မ့ၢ်
လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲန့ၢ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိအဝဲသ့ၣ်ဒီး
ပျၢ်မၤလိတၢ်ဖိတနီၤနီၤန့ၢ်မၤလိန့ၢ်တၢ်ဃၢဒိၣ်တက့ၢ်မ့ၢ်
လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲန့ၢ်တဘၣ်တၢ်သိၣ်လိအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်န့ၢ်လီၤ။

ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤလိန့ၢ်တၢ်လၢန့ၤဆၢၣ်အကျဲတက့ၢ်၊

ခဲအံၤဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးဒီးနနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်နနတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိန့ၢ်တၢ်အကျဲတက့ၢ်၊
နမ့ၢ်ဘၣ်မၤလိတၢ်လၢခဲမ့ၢ်ဆ့ၢ်တၢ်ဒီးစဲးအဂီၢ်န့ၢ် နကအိၣ်ကတိၤပာ်နသးဒ်လဲၣ်၊ နတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲန့ၢ် ...

- မ့ၢ်နအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်ဒီးပျၢ်ကွဲးဖိအဂၤတဖၣ်ဖါ၊ (မ့) နအဲၣ်ဒီးမၤဒၣ်နတၢ်တက့ၢ်ဖါ။
- ဖးတနံၤတစဲးတနံၤတစဲးလၢတနံၤအတီၢ်ပူၤ (မ့) နကစးထီၣ်ဖးဖဲတၢ်ဆၢကတီၢ်အိၣ်ဒီးတနၢၤန့ၢ်ဖါ။
- လိၣ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်သးဘျၢ်ဘျၢ်ဘျီၣ်ဘျီၣ် (မ့) လိၣ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သဲလၢနဃၢၤဝးဖါ။
- လိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်နၢၤဖါ၊ (မ့) နကသးဆူၣ်မၤလိဒၣ်နဲၣ်ဖါ။

လၢကရူၢ်ဖိ

မၤပျၢ်မၤလိတၢ်ဖိစံးကတိၤသကိးအတၢ်စံးဆၢအဂ့ၢ်ဒီးတၢ်မၤလိကျဲလၢအဝဲသ့ၣ်မၤလိဝဲန့ၢ်တက့ၢ်၊ ကရူၢ်ဖိတဖၣ်ကြးကွဲး
လီၤဝဲအတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲလၢအလီၤဂၢ်လိာ်အသးဒီးလီၤဆိလိာ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ။

၂. နက္ခိမိတဂဒီးတဂအတၢ်သးအဲာ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲတဖၣ်န့ၣ်နကသ့ၣ်ညါအိၤလၢကျဲဒ်လဲၣ်. (ကွၢ်က့ၤဆူတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်သးအဲာ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲ) ဒ်ကရူၢ်အသိးဖးဖျါသကိးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တဖျၢၣ်ဂ့ၢ်တဖျၢၣ်ဂ့ၢ်, ကတိၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်တတိၤဂ့ၢ်တတိၤဂ့ၢ်လၢအတၢ်လိတံာ်ဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

- မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢကဃုထၢအဝဲသ့ၣ်အက္ခိမိဒ်ဝဲသၢကလၢကျဲမိတဂဒီးအဂၢၢ်န့ၣ်သရော်ကဘၣ်စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်ဒ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲအသိးန့ၣ်တက့ၢ်.
- ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကဘၣ်ကွဲးလိၤတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤလိန့ၣ်ဝဲဘၣ်ဃးဒီးအဝဲသ့ၣ်အက္ခိမိအတၢ်သးအဲာ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲတဖၣ်န့ၣ်လိၤ.
- မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢကမၤတၢ်တဂၤဘၣ်တဂၤတက့ၢ်.

၃. တၢ်သးအဲာ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲအတၢ်ထံာ်သၢခါ (ကွၢ်က့ၤဆူတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်သးအဲာ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲအတၢ်ထံာ်သၢခါ) သရော်ကြးသုဝဲလံာ်ဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲလၢတၢ်ကတိၤသကိးတၢ်သးအဲာ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲအဂီၢ်န့ၣ်လိၤ. သရော်ကြးဆၢတံာ်ဝဲလၢတၢ်ဆၢကတိၢ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကျဲးစးဆံးအါဘၣ်တၢ်လိာ်ဘၣ်အိၤလၢတၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤဘၣ်ဃးတၢ်သးအဲာ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲအတၢ်ထံာ်သၢခါန့ၣ်လိၤ. တၢ်အံၤကလိာ်ဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်ကကွၢ်ကဒါက့ၤအိၤလိာ်တံာ်လိၤဆဲးဒီးကရူၢ်ဒိဖုညါန့ၣ်လိၤ. ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတနီၤကတဲဝဲလိာ်, တနီၤတလိာ်ဘၣ်ဒီးတနီၤကတဲဝဲတသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်လိၤ.

- ကတိၤသကိး, ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဘၣ်ဃးတၢ်သးအဲာ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲအတၢ်ထံာ်သၢခါအံၤတခါဘၣ်တခါတက့ၢ်.
- ဆိကမိာ်ထီၣ်က့ၤတၢ်မၤလိကျဲအဂၢၢ်တဖၣ်ဒီးကတိၤသကိးဘၣ်ထွဲတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢတၢ်မၤလိအပူၤတက့ၢ်.

၄. တၢ်မၤကတၢ်

သရော်ဆူကရူၢ်

ပကသ့ၣ်နီၣ်သကိးလၢတၢ်သးအဲာ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ကွိမိတဖၣ်အတၢ်အဲာ်ဒီးဃုထၢလၢတၢ်မၤလိအဂီၢ်န့ၣ်လိၤ. ကွိမိသ့ၣ်တဖၣ်တဲဝဲတလိာ်လိာ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သိာ်လိအကျဲလၢအဝဲသ့ၣ်မၤလိဝဲညါကတၢ်ဒီးလၢာ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်ကျဲးစးစ့ၤကတၢ်န့ၣ်လိၤ. ကွိမိလၢအတၢ်သ့တၢ် ဘၣ်ဖုၣ်တဖၣ်လိာ်ဘၣ်ဝဲတၢ်အိာ်ဘံးအကျဲ, မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အိာ်ဝဲကစုဒ်ဒ်သိးပုၤသုတထံာ်အတၢ်လိၤတူၢ်လိၤကံာ်တဂ့ၢ်န့ၣ်လိၤ. ကွိမိဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်လိာ်ဘၣ်ဝဲတၢ်သိာ်လိန့ၣ်ယုၤအဝဲသ့ၣ်လၢတၢ်သိာ်လိအါ အါန့ၣ် လိၤ. ကွိမိလၢအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ထီတဖၣ်လိာ်ဘၣ်တၢ်မၤလိအကျဲအါမံၤမ့ၢ်လၢဆိကမိာ်ဝဲလၢအဝဲသ့ၣ်မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢပုၤဒိာ်တက့ၢ်အဃိလိၤ. မ့ၢ်န့ၣ်သက့ၢ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်မၤလိန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဒၣ်တၢ်တက့ၢ်လၢမၤလိဝဲလၢတၢ်သဘျူအပူၤန့ၣ်လိၤ. ကွိမိတဖၣ်မၤလိတၢ်န့ၣ်စ့ၤဂ့ၢ်, အါဂ့ၢ်သ့ဝဲလၢကျဲတဘိာ်န့ၣ်လိၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိဂ့ၢ်ကျဲးစးထီၣ်စီၤက့ၤသကိးတက့ၢ်.

တဂ်ကွဂ်ကဒါကွပတဂ်သးအဲဒ်ဒီးမလိန့ဂ်တဂ်ဒ်လဲဒ်.

တဂ်သံကွဂ်တဖှ်...

တဂ်သံကွဂ်အံဘာ်တဂ်ရဲဂ်ကျဲလီအီလါတဂ်ဃုသ့ညါနတဂ်သးအဲဒ်ဒီးမလိတဂ်အကျဲတဖှ်န့ဂ်လီ. နသးမ့ဂ်လီပလိဂ် လါတဂ်ပာ်ဖျါအံအါန့ဂ်နသးတလီပလိဂ်ဘာ်န့ဂ်မနီဂ်အီ(ဘာ်တဂ်ပနီဂ် $-V$), နသးမ့ဂ်တလီပလိဂ်လါတဂ်ပာ်ဖျါအံ အါန့ဂ်နသးလီပလိဂ်န့ဂ်မနီဂ်အီ (ကမ့ဂ်တဂ်ပနီဂ် $-X$)တက့ဂ်.

- နမတဂ်သံကွဂ်မ့ဂ်ဝံန့ဂ်အိးထီဂ်ကွလံကဘျဲဒီးကွဂ်တဂ်ကတဲဖျါထီဂ်အစာဒ်လဲဒ်တက့ဂ်.
- ( ) ၁. ယမ့ဂ်သ့ညါလါတဂ်ဝဲအံတတီဝဲဘာ်ဒီးမ့ဂ်လီဘာ်ယိဂ်ထဲလဲဒ်ဘာ်ဆာ်ယမလီ.
- ( ) ၂. ယညီန့ဂ်ဘျဲတဂ်ဂုဂ်ကီတဖှ်လါယသ့တဂ်ကုဂ်သ့အကျဲတဆီဘာ်တဆီဒီးဟးဆဲးကွံတဂ်ဆိကမိဂ်လါအမလီန့ဂ် တဂ်န့ဂ်လီ.
- ( ) ၃. ယမံဒိဂ်သ့ဒိဂ်လါယအိဂ်ဒီးလုဂ်လါလါအလီပျံတဖှ်လီ.
- ( ) ၄. ယထံဂ်ဘာ်လါတဂ်ဖဲးတဂ်မလါအဘာ်တဂ်ပာ်လီအီလါတဂ်တူဂ်ဘာ်ဒိဂ်ဘာ်အဖီဒိဂ်န့ဂ်ဂုထဲသိးဒီးတဂ်ပာ်လီ အီလါတဂ်ဆိကမိဂ်လီတံဂ်လီဆဲးဒီးတဂ်ဆိကမိဂ်ပဲးဖးနီဖးအီန့ဂ်လီ.
- ( ) ၅. ဖဲလါတဂ်ဂုဂ်ကီပဲကဲထီဂ်အသးတဘျဲလုဂ်လါန့ဂ်ယကွဂ်ထံဆိကမိဂ်အီဝံမးယဂျဲကွံအီလီ.
- ( ) ၆. ဖဲယန့ဂ်ဟူတဂ်ဆိကမိဂ်လါအသီအဂုဂ်န့ဂ်ယအဲဒ်ဒီးစးထီဂ်ဃုသ့ညါလါတဂ်ကသ့အီလါတဂ်မလိအပူတသ့ဖဲ အသ့န့ဂ်လီ.
- ( ) ၇. ယအဲဒ်ဒီးလူထွဲတဂ်ကုဂ်သ့အကျဲလါအမ့ဂ်နိကစာတဂ်စုဂ်တဂ်သိဂ်ဂုထီဘာ်, သ့ထီဂ်တဂ်ဖဲးတဂ်မလါအဖျါဂျဲ ဝဲ ဒီးတဂ်ဆိကမိဂ်လါအဘာ်ဂုဂ်ဘာ်ပီတဖှ်န့ဂ်လီ.
- ( ) ၈. ယပာ်ကဖါလါယသးလါယမတဂ်မလီတံဂ်လီဆဲးန့ဂ်လီ.
- ( ) ၉. ယမတဂ်ကဲထီဂ်ဂုတက့ဂ်လါမသကီးတဂ်ဒီးပုပတီဂ်မုဂ်ဖိတဖှ်လီ.
- ( ) ၁၀. တချးလါယဆာတ်တဂ်ဂုဂ်လါအဘာ်ကတဂ်ဒီးဘာ်န့ဂ်ယဟံးန့ဂ်တဂ်ဆာကတီဂ်လါ ကကွဂ်ကဒါကွတဂ်ဂုဂ် တဂ်ကျဲတဖှ်န့ဂ်လီ.
- ( ) ၁၁. ယအဲဒ်ဒီးဆာတ်ယဲတဂ်ဂုဂ်တခါဖဲယဆိကမိဂ်ဘာ်ဃးတဂ်ခွဲးတဂ်ယာ်အါမံဝံအလီခံန့ဂ်လီ.
- ( ) ၁၂. ယဘာ်တဂ်ထုးန့ဂ်ယသးအါဝဲဆူတဂ်အသီအါန့ဂ်ဒီးတဂ်ဆိကမိဂ်လါအညီန့ဂ်မအသးဒ်တဂ်မလီန့ဂ်အီတခါ န့ဂ်လီ.
- ( ) ၁၃. တဂ်အိဂ်သးလါယတဘာ်သ့ညါဘာ်သးန့ဂ်မ့ဂ်ဝဲယကတီတဂ်ဖျါဖျါတဖျါဖျါတသ့ဘာ်န့ဂ်လီ.
- ( ) ၁၄. ယဘာ်သးဒုးဘာ်ထွဲယတဂ်မဒီးတဂ်ဘျဲခိဂ်သ့ညါလီ.
- ( ) ၁၅. လါတဂ်အိဂ်ဖျိပူန့ဂ်ယအိဂ်ဒီးတဂ်မံဟူသ့ဖျါလါယကတီတဂ်လီလါဆူတဂ်ပညိဂ်လီ. ပုဂုပုဂုဘာ် သးတဘာ်သးတလိဂ်ဘာ်.
- ( ) ၁၆. ယအဲဒ်ဒီးမန့ဂ်တဂ်ဂုဂ်တဂ်ကျဲအါအါတသ့ဖဲအသ့, တဂ်ဆိကမိဂ်တဂ်ဂုဂ်မ့ဂ်အါန့ဂ်တဂ်ဆိကမိဂ်ဂုဒိဂ်ထီဂ်ဝဲလီ.

နကဖးဘၣ်နတၢ်စံးဆၢအိပညီဒ်လၢန့ၣ်.

နီၣ်နဲၣ်လၢနဟ့ၣ်ဘၣ်/ကမၢ်ဝံၤတဖၣ်န့ၣ်တၢ်ကွဲးရဲၣ်လီၤဃၢ်အိၤဒ်လၢန့ၣ်လီၤ. နီၣ်ဂံၢ်လၢနအၢၣ်လီၤအဘၣ်
သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဟ့ၣ်တဖျၢၣ် (၂) မးစ့ၣ်စ့ၣ်ဒီးနီၣ်ဂံၢ်လၢနတအၢၣ်လီၤအဘၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ် (၀) မးစ့ၣ်စ့ၣ်တက့ၢ်. ပာ်ဖျိၣ်က့ၤက
ဂူၢ်တဖုစ့ၣ်စ့ၣ်ဒ်ဝဲအန့ၢ်ခဲလၢာ်တက့ၢ်.

၁	၈	၂	၃
၄	၁၀	၇	၅
၁၂	၁၁	၉	၆
၁၈	၁၆	၁၃	၁၅
၂၂	၁၉	၁၄	၂၀
၂၄	၂၀	၁၇	၂၆
၂၅	၂၃	၃၀	၂၈
၂၇	၂၉	၃၇	၃၃
၃၆	၃၁	၃၈	၃၄
၄၀	၃၂	၃၉	၃၅
---	---	---	---
---	---	---	---
ပှၤဖျိၣ်တလဲၣ်ဖိ	ပှၤမၤထွဲတၢ်ဖိ	ပှၤမိၣ်တၢ်ဖိ	ပှၤလီၤတံၢ်ဖိ
ခဲလၢာ်	ခဲလၢာ်	ခဲလၢာ်	ခဲလၢာ်

ထီၣ်သၢတၢ်နတၢ်အမးန့ၢ်ခဲလၢာ်ဒီးတၢ်ဃုလၢလၢာ်အံၤတက့ၢ်. နတၢ်ဃုထၢဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးမ့ၢ်ဒ်လဲၣ်. နမ့ၢ်ပှၤမၤလိတၢ်
ဖိဒ်လဲၣ်တက့ၢ်လဲၣ်.

ပှၤမၤလိတၢ်ဖိကလုာ်	ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ်	ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဒိၣ်	ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဖဲအကြး	ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးစ့ၢ်ကိာ်	ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးစ့ၢ်ဒိၣ်မး
ပှၤဖျိၣ်တလဲၣ်ဖိ	၁၃-၂၀	၁၁-၁၂	၇-၁၀	၄-၆	၀-၃
ပှၤမၤထွဲတၢ်ဖိ	၁၈-၂၀	၁၅-၁၇	၁၂-၁၄	၉-၁၁	၀-၈
ပှၤမိၣ်တၢ်ဖိ	၁၆-၂၀	၁၄-၁၅	၁၁-၁၃	၈-၁၀	၀-၇
ပှၤလီၤတံၢ်ဖိ	၁၇-၂၀	၁၅-၁၆	၁၂-၁၄	၉-၁၁	၀-၈

- ပှၤဖျိၣ်တလဲၣ်ဖိ** ...ဘၣ်သးဒီးသးလိဝဲတၢ်လဲၤခီဖျိ, တၢ်အကလုာ်ကလုာ်, တၢ်လီၤသ့ၣ်ပိၢ်သးဝး, တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ, ပှၤကညီဖဲအမၤလိ တၢ်အကတီၢ်.
- ပှၤမၤထွဲတၢ်ဖိ** ...ဘၣ်သးဒီးသးလိဝဲတၢ်အမိၢ်လံၤမိၢ်ပှၤလၢကထူးထီၣ်တၢ်အစၢ, တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကမၤထွဲတၢ်, တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကပဲာ်ဖးနီၤဖးတၢ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကဟ့ၣ်တၢ်သးစၢၢ်ဆၢ.
- ပှၤမိၣ်တၢ်ဖိ** ...ဘၣ်သးဒီးသးလိဝဲတၢ်အဒိ, တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီတၢ်ဘျၢ, တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်, တၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲး, တၢ်သ့ၣ်ဆိကမိၣ်ဆိကမး တၢ်ဒီးတၢ်လၢအဘၣ်ထွဲလိာ်သး.
- ပှၤလီၤတံၢ်ဖိ** ...ဘၣ်သးဝဲတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကမၤကွၢ်တၢ်အဂီၢ်, တၢ်ဆိကမိၣ်ထီၣ်န့ၢ်တၢ်အသိ, တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီတၢ်ဘျၢအသိ, ကျဲအသိ, တၢ်မၤဘၣ်တၢ်လၢစုလၢခီၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကိတဖၣ်အစၢ.

တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲ

- ၁. တၢ်ဆၢကတီၢ် ...ပှၤကွဲၣ်ဖိလၢအပၢ်အသးပှၤပှၤချ့ချ့န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲအခါဖဲလဲၣ်. ဖဲဂီၤဒီဂီၤဂီၤ, ဖဲဂီၤဒီ, ဖဲမုၢ်ဃုၣ်လီၤ, ဖဲမုၢ်ဟါလီၤ, ဖဲမုၢ်န့ၣ်ဒီ.
- ၂. တၢ်သးစၢၢ်ဆၢအယုၣ်...ပှၤကွဲၣ်ဖိအတၢ်ဒိကန့ၣ်တၢ်ဖှၢ်ကိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်. လၢအဆၢကတီၢ်တလီၤတဲာ်တူၣ်ဘၣ်, တၢ်ကျဲးစးဟ့ၣ်လီၤသးပှၢ်ကိၣ်, လၢအတလဲၤအသးဘၣ်ဝဲဘၣ်ဝဲ, သးလီၤသပှၤ.
- ၃. တၢ်သိၣ်ဒိၣ်သိၣ်ဆံး...တၢ်သိၣ်တၢ်သဲလၢပှၤကွဲၣ်ဖိဝဲသးစူၤပျဲပျဲဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သိၣ်အပတီၢ်ဒ်လဲၣ်.တၢ်အိၣ်ဘျီၣ်လၢလၢပှၤပှၤ, တၢ်သိၣ်ဟူဟူတဟူဟူ, တၢ်သိၣ်လၢအယံၤ, တၢ်ကတီၢ်လိာ်သးတၢ်လၢအသိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်န့ၣ်ဒါ.
- ၄. တၢ်သိၣ်အကလုာ်...တၢ်သိၣ်မနုၤတကလုာ်လၢဒုးကဲထီၣ်တၢ်သိၣ်လၢအတုၤဝဲ (တၢ်ဒု, တၢ်ကတီၢ်လိာ်သကိးတၢ်ယၢ်ဒီယၢ်ဒီ, တၢ်နံၤ တၢ်အ့, တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးဖုဒါ.
- ၅. တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီဖု...ပှၤကွဲၣ်ဖိမၤတၢ်လၢအတုၤကတၢ်န့ၣ်ဒ်လဲၣ်. ထဲတဂၤ, ဃုာ်ဒီးပှၤအဂၤတဂၤ, ဃုာ်ဒီးကရူၢ်ဖိတဖု, ဒီဖုဒီးဒိၣ်တဖု, တၢ်ပာ်ဖှိၣ်မၤသကိးတၢ်ဒါ.
- ၆. တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်သနံး...တၢ်မၤဆူၣ်တၢ်မနုၤတကလုာ်လၢပှၤကွဲၣ်ဖိအဲၣ်ဒီးဝဲလဲၣ်. လၢအကဖီလီဝဲ, ဖဲအဘၣ်ဒးဝဲ, လၢအနးဝဲဒါ.
- ၇. တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်သနံးကလုာ်...မတၢ်မၤဆူၣ်ကွဲၣ်ဖိအံၤလဲၣ်. အနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ, သရၣ်အတၢ်မုၢ်လၢ်, တၢ်ပာ်ပနီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်, တၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဖး, တၢ်ပာ်လုာ်ပှၤအတၢ်မၤလၢအတုၤဒီးအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ၈. တၢ်လီၤ...ကွဲၣ်ဖိမၤတၢ်အတုၤကတၢ်အလီၢ်ဖဲလဲၣ်. လၢဟံၣ်, လၢကွဲၣ်, လၢပှၤဒီဖုအကျဲဒီးအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ၉. တၢ်အိၣ်ဝဲးတရံး...လၢသ့ၣ်ဘၣ်ခိၣ်, ဆ့ၣ်နီၤ, မံၣ်နီၤ, လၢခးဖိခိၣ်, တၢ်ကိၣ်ကျိ, တၢ်ကူတၢ်ကၤ, တၢ်အိၣ်တၢ်အိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ၁၀. တၢ်မၤကလုာ်...တၢ်မၤဒ်လဲၣ်တကလုာ်လၢကွဲၣ်ဖိမၤလိန့ၣ်အိၣ်အတုၤကတၢ်လဲၣ်. မၤဝဲဘၣ်အါလၢအကစၢ်ဒၣ်ဝဲဃုထာဝဲတၢ်မၤ, သရၣ်ဃုထာဝဲတၢ်မၤဒီးတၢ်အတုၤအဂၤတဖၣ်.
- ၁၁. ဒီဖျိန့ၣ်တဖၣ်...ကွဲၣ်ဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်အညိကတၢ်ဒ်လဲၣ်. တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအထံၣ်ဘၣ်ဝဲလၢအမဲာ်, တၢ်ကန့ၣ်တၢ်, တၢ်လၢတၢ်စဲကျဲးရၤလီၤတ့ၢ်လံၤအိၣ်ဒီးတၢ်အတုၤအဂၤတဖၣ်.
- ၁၂. တၢ်သမံသမိးကျၢ/တၢ်ဘျၢ...တၢ်သိၣ်လိလီၤဒ်လဲၣ်တကလုာ်လၢအကြၢးကတၢ်လၢကွဲၣ်ဖိအဂီၢ်အဒိၣ်ကတၢ်လဲၣ်. တၢ်ဖိၣ်ဃံး, လၢစၢ်စၢ်, နီၣ်ကစၢ်အတၢ်ဆၢတဲာ်, ဘၣ်တၢ်ဆၢတဲာ်အိၣ်လၢသရၣ်ဒီးကွဲၣ်ဖိ,သရၣ်အတၢ်ဆၢတဲာ်ဒီးအတုၤအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိန့ၣ်တၢ်အကျဲ

နီၣ်ဂံၢ်	တၢ်လိာ်တၢ်တၢ်	ပှၤဖျါတၢ်လဲၣ်ဖိ	ပှၤမၤထွဲတၢ်ဖိ	ပှၤမိၣ်တၢ်ဖိ	ပှၤလီၤတံၢ်ဖိ
၁	တၢ်ဆၢကတီၢ်				
၂	တၢ်သးစၢၢ်ဆၢအယုၣ်				
၃	တၢ်သီၣ်ဒိၣ်သီၣ်ဆံး				
၄	တၢ်သီၣ်အကလုာ်				
၅	တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီဖု				
၆	တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်သနံး				
၇	တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ဆိၣ်သနံးကလုာ်				
၈	တၢ်လီၢ်				
၉	တၢ်ဝးတရံး				
၁၀	တၢ်မၤကလုာ်				
၁၁	ဒီဖျါတၢ်ဖၣ်				
၁၂	တၢ်သမံသမိးက့ၤ/တၢ်ဘျၢ				

တၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲအတၢ်ထံၣ် (၃) ခါ

- (၁). ပှၤမိၣ်တၢ်ဖိဒီးပှၤဖျဲၣ်တလဲၣ်ဖိအတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲ
- (၂). ပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအပၤဆှၢလီၤအသးဒီးပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအဒီးသန့ၤအသး
- (၃). တၢ်ဆိကမိၣ်ပာ်ဖျိဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်ဖး

(၁) ပှၤမိၣ်တၢ်ဖိဒီးပှၤဖျဲၣ်တလဲၣ်ဖိအတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲ

ပှၤမိၣ်တၢ်ဖိ	ပှၤဖျဲၣ်တလဲၣ်ဖိ
ဟံးန့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ယံာ်ဝဲတချုးလၢအစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်အခါ	စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တခါ (မ့) တၢ်ဂ့ၢ်ကီတခါတဘျီဃီ
ဟံးန့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးဆိကမိၣ်တၢ်,မၤကမၣ်တၢ်စ့ၤဝဲ	စံးဆၢတၢ်ချ့ချ့,မၤကမၣ်တၢ်အါမး
ဒုးန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တက့ၢ်လၢတၢ်ဖးဒီးတၢ်သ့ၣ်နီၣ်အဂ့ၢ်	ဒုးန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တက့ၢ်လၢအတၢ်လဲၤခီဖျိ

- ပှၤဖျဲၣ်တလဲၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်မၤကမၣ်တၢ်လၢတၢ်သံကွၢ်(တၢ်သမံသမိး)အပူၤအါဘၣ်ဆၣ်တမ့ၢ်လၢအတဖျဲးအဃီဘၣ်.
  - ❖ (ဘၣ်မနုၤအဃီတၢ်တဲဖျါထီၣ်တခါအံၤမ့ၢ်ဝဲတီဝဲလဲၣ်. လၢနတၢ်လဲၤခီဖျိအပူၤန့ၣ်မ့ၢ်စဲယဲၤဧါ.)
တၢ်ဒီးသန့ၤထီၣ်သးလၢတၢ်မၤလိအယုၣ်, ပှၤကွီဖိခံကလုာ်လၢာ်လၢအဒိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကီလၢတီၤပူၤန့ၣ်သ့ဝဲလီၤ.
  - ✓ သရၣ်လၢအဖျဲၣ်တလဲၣ်တဂၤန့ၣ်ညီန့ၢ်သံကွၢ်ဝဲဒၣ်ပှၤကွီဖိလၢအဆိကမိၣ်ထံတၢ်တဂၤန့ၣ်လၢတၢ်သံကွၢ်အါဖျၢၣ်, မ့တမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိအါမံၤလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖျၢၣ်ကိာ်အဃီပှၤကွီဖိဒ်အံၤတဂၤန့ၣ်အတၢ်ဆိကမိၣ်ကကတံာ်ဝဲဖးယံာ်လၢတၢ်သံကွၢ်လၢအကါတဒိၣ်ဘၣ်ဒၣ်လဲာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်သန့ၣ်က့ၣ်ဒ်ဒီးပှၤကွီဖိလၢအဖျဲၣ်တလဲၣ်တဂၤဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဝဲတၢ်သံကွၢ်အါအါဒီးတၢ်စံးကတီၤသကိးယၢ်ခီယၢ်ခီလၢအလဲၤအသးချ့ချ့န့ၣ်လီၤ.
  - ✓ သရၣ်လၢအဆိကမိၣ်ထံတၢ်တဂၤန့ၣ်ကဟ့ၣ်ဝဲတၢ်ဆၢကတီၢ်အါလၢတၢ်သံကွၢ်အဖိခိၣ်ဒီးဆၢမုၢ်လၢဝဲလၢပှၤကွီဖိတဖၣ်ကဆိက မိၣ်တၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဃးဒီးတၢ်သံကွၢ်အဂ့ၢ်, သရၣ်လၢအဆိကမိၣ်တၢ်န့ၣ်အသးကအ့န့ၣ်ဝဲလၢပှၤဖျဲၣ်တလဲၣ်တဂၤစံးဆၢဝဲတၢ်သံကွၢ်ကိးဖျၢၣ်ဒီးချ့ချ့, ဒီးပှၤကွီဖိဒ်အံၤတဂၤန့ၣ်ကဃၣ်ကွံာ်ဝဲလၢအတၢ်န့ၣ်လီၤအသးအပူၤဖဲပှၤကွီဖိလၢအဆိကမိၣ်ထံတၢ်တဂၤဘၣ်တၢ်စံးထီၣ်ပတြၢအီၤလၢအတၢ်ဆိကမိၣ်ထံတၢ်အဃီန့ၣ်လီၤ.
  - ✓ နန့ၢ်ဟူတ့ၢ်လံပဲၤဘျီလဲၣ်. ဘၣ်ပနုၤနတဆိကမိၣ်တၢ်တချုးလၢအစံးဆၢတၢ်လဲၣ်. ဘၣ်မနုၤနဟူးဂဲၤလၢအချ့တစဲးတသ့ဘၣ်န့ၣ်လဲၣ်.
  - ❖ သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤလၢတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲန့ၣ်ဘၣ်ဃးဒီးပှၤဖိသ့ၣ်တဂၤအလုၢ်အလၢဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃီတၢ်မၤဘၣ်ဒိဆါအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲန့ၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်လၢအမၤဘၣ်ဒိဆါအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
- နတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးအဂ့ၢ်အဂၤလၢဘၣ်ဃးဒီးတၢ်သိၣ်လိအကျဲအံၤအိၣ်ဒီးမနုၤလဲၣ်.

(၂) ပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအပၤဆှၤလီၤအသးဒီးပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအဒီးသန့အသးအတၢ်သးအဲၣ်ဒီးမၤလိတၢ်အကျဲ

- ပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအပၤဆှၤလီၤအသးတဖၣ်န့ၣ်အသးဒိၣ်တၢ်စ့ၤ, ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဝဲတၢ်ဆိလီၤတၢ်ဒီးအက့ၢ်အဂီၤ, အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပှၤလၢအဆိကမိၣ်ဒီးပဲာ်ဖးနီၤဖးတၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအဒီးသန့အသးတဖၣ်အါတက့ၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဝဲတၢ်တၢ်အိၣ်သးဝးဝး, ပှၤကညီ, တၢ်သိၣ်တၢ်သဲတဖၣ်, သးစဲဝဲလၢတၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်ဒီးတၢ်မၤသကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤလိအကျဲ

ပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအပၤဆှၤလီၤအသး	ပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအဒီးသန့အသး
နၢ်ပၢ်ဝဲဒိဖျိတၢ်ဆိကမိၣ်နီၤဖးပဲာ်ဖးတၢ်	သ့ၣ်ညါတၢ်အါ
တၢ်လဲၤခိဖျိလၢအရဲဝဲ, တၢ်မၤလိအကျဲလၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲဃာ်အီၤ, တၢ်ဘျုးလၢတၢ်ပာ်ပနီၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်	တၢ်လဲၤခိဖျိလၢတၢ်မၤလိအကျဲအါဘိ, စံးဆၢဝဲတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်ဒ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤပာ်အီၤအသိး
အိၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်လၢအလိတၢ်လီၤဆဲးလၢအတဘံဘူဒိကထာဘၣ်	အိၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်လဲၤလဲၤထီထီလၢတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အဖိခိၣ်, ထံၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်လၢအဘၣ်ထွဲလိာ်သး
နၢ်ပၢ်တၢ်ခိဖျိအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲ	နၢ်ပၢ်တၢ်ခိဖျိမၤသကိးတၢ်ဒီးပှၤက
မၤလိသကိးတၢ်ဒီးပှၤကအခါဖဲအသးအဲၣ်ဒီး, အသးဆှၤအီၤအသိး	မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢတၢ်တၢ်ဖံးသကိးမၤသကိးတၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်အပူၤဂ့ၢ်ကတၢ်
သးစဲဝဲလၢတၢ်ဆိကမိၣ်အသိလၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအဂီၢ်	သးစဲဝဲလၢတၢ်ဆိကမိၣ်အသိလၢအဖိမဲလိာ်သးဒီးအဝဲသ့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်တၢ်လဲၤခိဖျိတဖၣ်
အိၣ်ဒီးတၢ်တဲပျါထီၣ်အနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်ကွၢ်စိဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလီၤသးဒၣ်ဝဲ	လိာ်ဘၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ကွၢ်စိဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလၢဘၣ်တၢ်ပာ်လီၤအီၤလၢပှၤက
ထီၣ်ဘၣ်အသးဒီးတၢ်အိၣ်သးသ့	လိာ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ကရၢကရိအတၢ်ပံးစုန့ၣ်ကျဲ
ပှၤမ့ၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖးအီၤဘၣ်ဆၣ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအီၤစ့ၤ	ပှၤမ့ၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖးအီၤန့ၣ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအီၤအါ
အဲၣ်ဒီးမၤကွၢ်တၢ်အသိအသိဒ်သိးကသ့ၣ်ညါဝဲ	တၢ်မၤလိမ့ၢ်မ့ၢ်အသိန့ၣ်အဲၣ်ဒီးခိးကွၢ်ဒီးမၤလိတၢ်

တၢ်သိၣ်လိအကျဲ

ပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအပၤဆှၤလီၤအသး	ပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအဒီးသန့အသး
ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဝဲတၢ်သိၣ်လိတဲလီၤအကျဲလၢပှၤကပှၤကတအိၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးကျိးဘၣ်	ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဝဲတၢ်သိၣ်လိအတၢ်အိၣ်သးလၢဟ့ၣ်တၢ်စံးကတိၤသကိးယၢ်ခိယၢ်ခိဒီးစံးကတိၤတၢ်ဒီးကွီဖိ
သ့ၣ်တၢ်သံကွၢ်လၢအဆှၤန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တဖၣ်ဒီးလူၤပိာ်ထွဲဝဲပှၤကွီဖိအတၢ်စံးဆၢတဖၣ်	သ့ၣ်တၢ်သံကွၢ်လၢကသမံသမိးကွီဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်ဖဲတၢ်သိၣ်လိဝဲ
သ့ၣ်တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲလၢအကတိၤပာ်ဃာ်ဝဲ	သ့ၣ်ကွီဖိအကွီၣ်ဒိၣ်တၢ်ဖံးသကိးမၤသကိးအကျဲ
ညီန့ၢ်ဘိဘၣ်ဝဲဒၣ်ကွီဖိလၢတၢ်ထုးကွံာ်အကျဲတကပၤ	ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်ဘိက့ၤတၢ်စ့ၤ, ဟးဆွဲးဝဲတၢ်ဘိဘၣ်ကွီဖိလၢတၢ်ထုးကွံာ်အကျဲတကပၤ
ဂံၢ်ဆူၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲကတိၤတၢ်သိၣ်လိဒီးပံးစုန့ၣ်ကျဲဝဲဒၣ်ကွီဖိအတၢ်မၤလိ	ဂံၢ်ဆူၣ်ဝဲဒၣ်လၢကဒုးအိၣ်ထီၣ်တိၤလၢအမုာ်ဒီးဖံးသကိးမၤသကိး

ကွဲဖိတဖန်တော်ကထိန်ဟူးထိန်ဂဲအီလောကျဲဒ်လဲင်

ပှမလိတော်လါအပာဆှါလီအသး	ပှမလိတော်လါအဒီးသန့အသး
ခိဖျိတော်ဟ့ၣ်အပတီၢ်(တော်သမံသမိး)	ခိဖျိတော်စံးပတြါလါထးခိၣ်
ခိဖျိတော်ပြါ	ခိဖျိမၤစၢၤဘၣ်သရၣ်
ခိဖျိဃုထါတော်မၤနီၢ်ကစၢ်အတၢ်ကွၢ်စိ	ခိဖျိတော်ဟ့ၣ်အီခိၣ်ဖး, တၢ်ပနီၣ်တမံမံ
ခိဖျိတော်ဒုးန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်လါတၢ်မလိအကျဲအံၤကဲဘျူးလါအဂီၢ်ဒ်လဲင်	ခိဖျိတော်ဒုးန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်လါတၢ်မလိအကျဲအံၤကဲဘျူးလါအဂီၢ်ဒ်လဲင်
ခိဖျိတော်ဟ့ၣ်အီတၢ်သဘျူလါကဒုးအိၣ်ထီၣ်အနီၢ်ကစၢ်ဒုၣ်ဝဲအတၢ်ဘျူ	ခိဖျိတော်ဟ့ၣ်ထီၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပှါဒီးတၢ်ဘျူ

(၃)တၢ်ဆိကမိၣ်ဖျိဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်ဖး

တၢ်ဆိကမိၣ်ဖျိ... န့ၣ်တၢ်သူတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလါတၢ်ဆါတဲာ်ပာ်လီၤတၢ်လံအီလါကစံးဆါက့ၢ်တၢ်ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ကျဲလါသရၣ်မ့ၢ်လါဒ်သိးကွဲဖိကသူဝဲလီၤဆီဒုၣ်တၢ်, တၢ်သိၣ်လိလါသရၣ်ပာ်တီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိကမိၣ်ဖး ... မ့ၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၢ်ကျဲဒီးတၢ်အစၢအသီလါအစၢအိၣ်အါပျၢၣ်ညီန့ၢ်တၢ်တဲပျါအီၤဒ်အမ့ၢ်တၢ်ကူၣ်ဆိကမိၣ်အသီ

တၢ်ဆိကမိၣ်ဖးအက့ၢ်အဂီၢ်လွံၢ်မံ

- တၢ်ကတိၤတၢ်ဘျူ - တၢ်ဆိကမိၣ်အါအါ, တၢ်ကတိၤဒီးတၢ်ပာ်ပျါထီၣ်အကစၢ်ဒုၣ်ဝဲအကျဲတဖၣ်
- တၢ်လဲလိာ်တၢ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးညီ - ဆိကမိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အသီအါကလုာ်ဒီးကျဲအသီလါကပံာ်ဖိၣ်တၢ်အိၣ်သး
- တၢ်ကဲထီၣ်အခိၣ်ထံး - တၢ်ဆိကမိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤဆီ, တၢ်ကူၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဂ့ၢ်လီၤဆီလါကပံာ်ဖိၣ်တၢ်အိၣ်သး
- တၢ်လဲလိာ်မၤသကိးတၢ် - သူတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလီၤတံာ်ဖဲဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်စံးဆါတခါအဆါကတီၢ်

ပှဆိကမိၣ်ဖးတၢ်တဖၣ်အမိၣ်အဂီၢ်အိၣ်ပျါ

- တၢ်မၤလါအန့ၣ်ပျါတၢ်လီၤနံၤလီၤအ့, တအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ကိၤသးကိၤတၢ်သ့ၣ်ပွဲသးညီ
- အဲၣ်ဒီးမၤကွၢ်ဝဲတၢ်ဖံးတၢ်မၤလါအကီၢ်အခဲတဖၣ်
- တၢ်သးစၢ်ဆါယံာ်, တၢ်သးစဲအါ
- ပျါဒ်ကတဲတၢ်လီၤဆီ, တၢ်ဆိကမိၣ်အသီ, သးစဲတၢ်ဆိကမိၣ်လါတၢ်တယးဆိကမိၣ်အီၤ
- သ့ၣ်ညါတၢ်ချဲဒီးမၤတၢ်လါနီၢ်ကစၢ်ဒုၣ်ဝဲအါန့ၢ်ပှါလါအဆိကမိၣ်ဖျိတၢ်တဖၣ်

→ သရၣ်တဖၣ်တြါးသံကွၢ်လီၤအသးလါအဝဲသ့ၣ်အတီၤဒါးပှန့ၣ်မ့ၢ်အအိၣ်ဒီးခွဲးဂ့ၢ်ယာ်ဘၣ်တဖၣ်လါပှကွဲဖိတဖၣ်ကသူဝဲတၢ်ဆိကမိၣ်ဖျိဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်ဖးခံမံလါာ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်ခါ.

- ❖ ကွဲဖိလါအအိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်ဖးအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်အဝဲသ့ၣ်တလီၤလီၤအိၣ်ဝဲဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲတဖၣ်ဖဲသရၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်ဖျိန့ၣ်လီၤ.
- ❖ ပှဆိကမိၣ်ဖးတၢ်ဖိတဖၣ်ဘၣ်တၢ်ထံာ်အီၤဒ်ပှဆိကမိၣ်ကီၢ်ခဲတၢ်ဖိအသိးမ့ၢ်လါအဝဲသ့ၣ်အကျဲလါတၢ်မလိန့ၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤဆီဒီးပှအဂၢအသီန့ၣ်လီၤ.

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်အိၣ် .....

တၢ်စ့ၢ်မိၢ်ပုၢ် - တၢ်မၤလိၤန့ၢ်ကျိၢ်

တၢ်ကွၢ်စိး : - သရၢ်တဖၣ်ကဘၣ်သ့တဲပွဲးဖိသၢ်တဖၣ်သ့ဝဲန့ၢ်ဆၢၣ်အကျဲလၢကမၤလိၤန့ၢ်တၢ်အဂီၢ်
သရၢ်ကဘၣ်သ့တဲပျီထီၣ်တၢ်လီၤဆီလၢတၢ်မၤလိၤန့ၢ်ကျိၢ်လၢဟံၣ်ဒီးတၢ်မၤလိၤန့ၢ်ကျိၢ်လၢကွၢ်
သရၢ်ကသ့ဝဲဒၣ်တၢ်မၤလိၤအကျဲလၢအဟံၣ်ပျီထီၣ်ဖိသၢ်အတၢ်မၤလိၤန့ၢ်ကျိၢ်ဒ်န့ၢ်ဆၢၣ်အကျဲ

လၢအဖၣ်

ဘၣ်ထွဲတၢ်မၤလိၤန့ၢ်ကျိၢ်န့ၢ်ကွၢ်အိၣ်ဒီးအမူအဒါဒ်လဲၣ်

- ❖ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်စံးကတိၤအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်
- ❖ မၤလိၤတၢ်ကွဲးကျိၢ်
- ❖ မၤလိၤကျိၢ်အက့ၢ်အဂီၢ်ကလုာ်ကလုာ်
- ❖ မၤလိၤကျိၢ်လၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

ဖိသၢ်တဖၣ်မၤလိၤတၢ်ခိဖျိအမၤတၢ်

ဖိသၢ်တဖၣ်န့ၢ်မၤလိၤန့ၢ်ကျိၢ်အမူးကယၤပွဲၤပွဲၤတချုးဒီးလၢအလဲဆူကွၢ်ဘၣ်န့ၢ်လီၤ.

ဘၣ်မနုၤအဃိကျိၢ်အကါဒိၣ်လၢတၢ်သိၣ်လိၤအိၤလၢကွၢ်န့ၢ်ပှၤဖိသၢ်တနီၤမၤလိၤဝဲတန့ၢ်တုၤလီၤထီၣ်ဘးဘၣ်လဲၣ်

တၢ်သိၣ်လိၤအကျိၢ်အကျဲလၢတၢ်သ့အိၤလၢတၢ်ပူၤအခဲအံၤန့ၢ်မ့ၢ်အဟံၣ်ပျီထီၣ်တၢ်မၤလိၤန့ၢ်ကျိၢ်ဒ်န့ၢ်ဆၢၣ်ကျဲအသိး
၆

ကျိၢ်လၢတၢ်သ့အိၤလၢကွၢ်န့ၢ်လီၤဆီလိာ်အသးဒီးကျိၢ်လၢတၢ်သ့အိၤလၢတၢ်ချၢန့ၢ်ဒ်လဲၣ်

⚡ တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢသရၢ်အဂီၢ် ⚡
ဒီဘၣ်တၢ်သိၣ်လိၤဒ်သိးကသုးထီထီၣ်တၢ်မၤလိၤဒ်န့ၢ်ဆၢၣ်အကျဲဖဲပသိၣ်လိၤဖိသၢ်တဖၣ်ဒ်သိးကမၤလိၤန့ၢ်ကျိၢ်အသိ
လၢကရူလိာ်ဆဲးကျိးဒီးအတၢ်ဝးတရံးန့ၢ်တက့ၢ်.

တၢ်ကတိၤလၢညါ

သရၢ်ဆူကရူၢ်ဖးဒိၣ် -

ပသုတၢ်ကတိၤကျိၣ်အံၤလၢတၢ်ဂ့ၢ်အါမံၤအဂီၢ်လၢပတၢ်အိၣ်မူအပူၤန့ၣ်လီၤ. နဆိကမိၣ်ထီၣ်တနီၤသ့ဧါ.

- ကတူၢ်လိာ်တၢ်
- ကပာ်ဖျါထီၣ်ပတၢ်ဆိကမိၣ်/တၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်
- ကသ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ရုလိာ်မုာ်လိာ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲ
- ကဟ့ၣ်/ကမၤန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်/ တၢ်ကစီၣ်
- ကဟ့ၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤမ့တမ့ၢ်တၢ်မၤစၤ
- ကပာ်ဖျါမ့တမ့ၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပတၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်
- ကမၤစၤပၤလၢကသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်ဒီးတၢ်အဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပကက့ၢ်တၢ်လၢပၤဖိသၣ်န့ၢ်ပၤဝဲဘၣ်ထွဲကျိၣ်လၢအတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၢ်ဒီးဘၣ်တက့ၢ်. က့ၢ်ကဒါက့ၤဖိသၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အတၢ်က့ၢ်ဒီးတၢ်မၤလိာ်န့ၢ်ကျိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ပၤဖိသၣ်တဖၣ်သ့တ့ၢ်လံာ်ကျိၣ်အါမးလီၤအဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ကျိၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်နီၣ်ကီၢ်အါမံၤဒီးသ့ၣ်ညါဝဲကျိၣ်လၢအကြၢးသ့ဝဲဒ်အဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်အိၣ်အသးအဆၢကတိၢ်န့ၣ်သ့ဝဲလီၤ. သ့ဝဲလၢတၢ်ဂ့ၢ်အါမံၤဒီးအခိပညီအါမံၤဒီးတၢ်လၢအကဲထီၣ်အသးအါမံၤဒီးဖျါတၢ်အိၣ်အသးအါမံၤအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂဲၤလိ (၁) တၢ်အိၣ်က့ၢ်အမူအဒါ

သရၢ်ဘၣ်သံကွၢ်ဝဲကရူၢ် -

ဘၣ်ထွဲတၢ်မၤလိကျိၣ်န့ၣ်က့ၢ်အိၣ်ဒီးအမူအဒါမန့ၤလဲၣ်.

ကွဲးရဲၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢကရူၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲဆူလၢၤသ့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်အလီၤတက့ၢ်.

တၢ်သံကွၢ်အတၢ်စံးဆၢအံၤကဘၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်အခိပညီဖျါဖျါလၢလၢအသးလီၤ.

- တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကတိၤကျိၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်
- တၢ်မၤလိကွဲးလိကျိၣ်
- တၢ်မၤလိကျိၣ်အက့ၢ်အဂီၢ်အကလုာ်ကလုာ်မ့တမ့ၢ်တၢ်ကတိၤလိဒီးကွဲးလိခံခါလၢၤ
- တၢ်မၤလိကျိၣ်လၢအကြၢးဝဲဒီးပၤဂ့ၢ်ပီတၢ်အိၣ်သးအါမံၤ

သရၢ်ဆူကရူၢ် -

တၢ်မၤလိကျိၣ်မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးလၢတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးလုၢ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢပကွဲးရဲၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအကါဒိၣ်လီၤ.

တၢ်အကါဒိၣ်မ့ၢ်ဒ်သိးဖိသၣ်ကသ့ဝဲကျိၣ်လၢကမၤလိတၢ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်လၢကပၤဃာ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, အိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ် ဘၣ်ဒီးပၤဃာ်တၢ်လဲလိာ်န့ၣ်လီၤ.

လိာ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီၢ်တၢ်သ့တၢ်ကျိၣ်တုၤလီၤတီၤလီၤဒ်သိးကအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်န့ၢ်လီၤအသးဒၣ်ဝဲ, တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကမၤတၢ်အံၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပၤဖိသၣ်တဖၣ်ကလိာ်ဘၣ်ဝဲ -

- တၢ်မၤလိတၢ်ကတိၤကျိၣ်
- တၢ်မၤလိဘၣ်ဃးတၢ်ကတိၤကျိၣ် (တၢ်ဘျၢ, ကျိၣ်သန့ဒီးအဂၤ)
- တၢ်မၤလိ (ဟီၣ်ခိၣ်ချၢတၢ်ကတိၤကျိၣ်)

တၢ်ဂဲၤလိ (၂) သရော်ဆူကရူၢ် -

ပှၤဖိသၢ်မၤလိန့ၢ်တၢ်ကတိၤကျိၢ်လၢဟံာ်ဒ်လဲာ် (တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ဃးဖိသၢ်ဒ်အမ့ၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ဒီးကွၢ်ကဒါက့ၤဒီးန့ၣ်လီၤ.)

ပှၤဖိသၢ်မၤလိန့ၢ်တၢ်ခိဖျါ -

- တၢ်ကွၢ်ထံကွၢ်ဆးတၢ်
- တၢ်ကတိၤတၢ်ဒီးဒိကန့ၣ်တၢ်
- တၢ်လိာ်ကွဲ
- တၢ်ဖိးတၢ်မၤလၢတၢ်အိၣ်မူကိးနံၤဒီးတၢ်အဒိအတဲာ်အဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်

သရော်ဆူကရူၢ် - မ့ၢ်ပထံာ်လၢပှၤဖိသၢ်တဖၣ်သ့ၣ်ကျဲလၢတၢ်ဖိခိၣ်တဖၣ်အံၤလၢတၢ်မၤလိန့ၢ်ကျိၢ်အပူၤစ့ၢ်ကိးခါ.

- ဖိသၢ်တဖၣ်အဘူးကတၢ်မၤသီၣ်ဝဲတၢ်ကတိၤအသီၣ် ဒီးကယီၤကယီၤန့ၣ်တုၤထီၣ်ဝဲဆူနီၣ်ဒိၣ်အပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ဖိသၢ်တဖၣ်န့ၣ်မၤလိဝဲ တၢ်ကတိၤအဖျါၣ်လၢအကြၢးအဘၣ်ဒ်တၢ်အိၣ်သးဒီးကွၢ်က့ၤတၢ်လၢအကဲထီၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်အဂ့ၢ်အဂၤပကျါတံာ်က့ၤလၢပှၤဖိသၢ်မၤလိတၢ်ကဲထီၣ်ကဲထီၣ်န့ၣ်လၢအသ့ဝဲတၢ်မၤလိအကျဲသန့အဝဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂဲၤလိ (၃) သရော်သံကွၢ်ဆူကရူၢ်

→ ဟံာ်ဖိဃီဖိတဖၣ်မၤစၤဝဲပှၤဖိသၢ်လၢကမၤလိတၢ်ကတိၤကျိၢ်န့ၣ်ဒ်လဲာ်

ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ထီၣ်ဂဲၤအတၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်ထံာ်ဒ်လဲာ်လၢကရူၢ်တဖၣ်ဖဲသရော်သိၣ်လိတၢ်ဟးတုၤစီၤလၢအတၢ်မၤလိဒီးဒီးသမံသမိးကွၢ်အဝဲအသ့ၣ်အတၢ်ကွဲးအခါန့ၣ်လီၤ. ပှၤကိးဂၤဒီးကွဲးဝဲဝဲဒီးပှၤကိးဂၤဒီးအတၢ်ဆိကမိၣ်န့ၣ်ကဘၣ်တၢ်ကွဲးလီၤအီၤလီၤ.

သရော်ဆူကရူၢ် -

ပသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢပှၤဖိသၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအမၤလိန့ၢ်တၢ်ဒီးသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်တချုးဒီးလၢအဟဲဆူကွဲ န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအကတိၤတၢ်သ့ဂ့ၤမး/ စံးကတိၤတၢ်ဒီးအပှၤတဝၢဒ်အကြၢးဝဲလၢကျဲအါဘိန့ၣ်လီၤ.

→ တၢ်အိၣ်ဝးတရံးလၢဟံာ်/

ပှၤတဝၢပူၤဒ်ဝဲလၢအဆိၣ်ထွဲမၤစၤတၢ်ဒ်သိးဒီးတၢ်မၤလိကကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲာ်.

ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လဲၤဆူအကရူၢ်ဖိဒ်ဝဲလၢကပာ်ဖိၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်သကိးအတၢ်ထံာ်ဘၣ်ဃးတၢ်သံကွၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်အယုာ်(၁၀၀%) လၢတၢ်မၤလိကျိၢ်အပူၤတချုးလၢအိၣ်ဒီးကွဲး

အဒိတဖၣ်-

- ဟ့ၣ်ဖိသၢ်တဖၣ်အခွဲးလၢကဃုထံာ်န့ၢ်တၢ်အသိ
- သုးကျဲကတဲာ်ကတိၤကျိၢ်လၢအဂ့ၢ်အဒိအတဲာ်
- ကတိၤတၢ်ဒီးဖိသၢ်ဒ်အညီန့ၢ်အသိး
- စံးဆၢဖိသၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၢ်/အတၢ်ဆိကမိၣ်
- ဟ့ၣ်ဖိသၢ်အခွဲးလၢကတိၤတၢ်ဒီးဒိကန့ၣ်တၢ်
- သူတၢ်ကတိၤယိယိလၢဖိသၢ်ကနုၤပာ်ဝဲအဂီၢ်
- ကတိၤတၢ်ဒီးဖိသၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်လၢအအိၣ်ဝးတရံးဒီးတၢ်လၢအလဲၤခိဖျါ ဘၣ်ဝဲတဖၣ်
- သူဝံၤက့ၤတၢ်ကတိၤလၢပတဲာ်အီၤကိးနံၤတဖၣ်
- တဲယုၤ, ဖးယုၤဖိသၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ဃဲၤပူ
- ဆၢမုၢ်လၢဖိသၢ်န့ၣ်ကမၤလိန့ၢ်တၢ်တက့ၢ်
- စံးထီၣ်ပတြၢဖိသၢ်အတၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါ (အပတီၢ်မ့တထီၣ်ဘးဘၣ်ဆၣ်)

တၢ်ဝးတရံးလၢတၢ်မၤလိန့ၢ်ကျိၢ်အဂ့ၤ

တၢ်ဂဲၤလိ(၄) ကျိၢ်လၢတၢ်သ့အိၤလၢကျိၢ်

သရုပ်ဆူကရူၢ် -

ခဲအံၤပကလဲၤသကိးဆူတၢ်မၤလိဒီးဒီးကွၢ်တၢ်မၤအသးဖဲန့ၢ်တက့ၢ်. ပသ့ၣ်ညါတၢ်လၢတၢ်မၤလိတၢ်ကတိၤကျိၢ်လၢ ကျိၢ်ပူၤန့ၢ်အတၢ်ကဲထီၣ်ကဲထီၣ်အမူးကယၤတပျဲၤဘၣ်န့ၢ်လီၤ.

ဘၣ်မနုၤဖိသၣ်တနီၤတလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လၢကျိၢ်လၢအကါဒိၣ်မး လၢအဘၣ်တၢ်သိၣ်လိအိၤလၢကျိၢ်ပူၤန့ၢ်လဲၣ်.

ပူၤမၤလိတၢ်ဖိတနီၤကဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ထံၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ. လၢတၢ်ကထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အဂီၢ်သရုပ် ကထီၣ်ဂဲၤထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးဖျိသံကွၢ်တၢ်ဒီးဒီးတၢ်သိၣ်လိကျိၢ်န့ၢ်မ့ၢ်အပာ်ဖျါထီၣ်ဖိသၣ်မၤလိန့ၢ်ကျိၢ်ဒိန့ၢ်ဆၢၣ်အကျဲက စီဒီဒါ. မ့ၢ်အကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢဖိသၣ်အဂီၢ်ဒိသိးကကဲထီၣ်ပူၤတဝါဖိလၢအဂ့ၤတကၤကစီဒီဒါ.

သရုပ်ကထီၣ်ဂဲၤတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးကွဲးရဲၣ်လီၤတၢ်မၤလိန့ၢ်ကျိၢ်လၢပူၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲဒ်န့ၢ်ဆၢၣ်အကျဲလၢကျိၢ် တက့ၢ်. တၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ထီၣ်သတြီၤဖိသၣ်အတၢ်သ့ကျိၢ်လၢကျိၢ်ပူၤဒီးကျိၢ်ချၢန့ၢ်လီၤ.ကျိၢ်လၢတၢ်သ့အိၤလၢကျိၢ်ပူၤ ဒီးကျိၢ်ချၢန့ၢ်လီၤဆိလိာ်အသးဒ်လဲၣ်. ပူၤမၤလိတၢ်ဖိကဟ့ၣ်ကူၣ်ဝဲဘၣ်ဘးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ထံၣ်တဖၣ်

နီၤလီၤပူၤမၤလိတၢ်ဖိဆူကရူၢ်.

တၢ်ဂ့ၢ်ဖဲအံၤန့ၢ်ကျိၢ်လၢတၢ်သ့အိၤလၢတၢ်ပူၤန့ၢ်မ့ၢ်ဒၣ်တၢ်မၤကွၢ်တၢ်လၢဖိသၣ်ကသ့ၣ်ညါန့ၢ်ပာ်ဝဲဒၣ်တဖၣ်န့ၢ် လီၤ. ဖိသၣ်သ့ဝဲကျိၢ်လၢအကမၤမုာ်သရုပ်အသးဒီးကဟးဆွဲးဝဲတၢ်စံၣ်ညိၣ်န့ၢ်လီၤ. ဖိသၣ်တဖၣ်ကသ့ဝဲတၢ်ကတိၤ ကျိၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဝဲဒ်အသ့ဝဲလၢတၢ်ချၢအသိးသ့ဝဲလၢတၢ်ပူၤတသ့ဘၣ်.လၢတၢ်န့ၢ်အဖိတၢ်စံးတၢ် ကတိၤအါမးဒ်ပူၤဖိသၣ်သ့ညိၣ်န့ၢ်ဝဲလၢတၢ်ချၢလၢအဘျးအိၣ်တဖၣ်န့ၢ်တၢ်ထံၣ်န့ၢ် အိၤလၢတၢ်ပူၤဘၣ်.

တၢ်ဂဲၤလိ (၅) တၢ်မၤလိကျိၢ်လၢကျိၢ်ပူၤ

သရုပ်ဆူကရူၢ်

ခဲအံၤပကကွၢ်ဘၣ်ဘးကျိၢ်လၢတၢ်မၤလိအိၤလၢကျိၢ်ပူၤန့ၢ်လီၤဆိလိာ်အသးဒီးကျိၢ်လၢတၢ်မၤလိအိၤလၢဟံၣ်န့ၢ်ဒ် လဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်ထီၣ်သကိးတၢ်ထံၣ်ဘၣ်ဘးဒီးဘၣ်မနုၤတၢ်မၤလိန့ၢ်ကျိၢ်လၢကျိၢ်ပူၤန့ၢ်တကဲထီၣ်ကဲထီၣ်ဒိသိးတၢ်မၤလိကျိၢ်လၢ ဟံၣ်ဘၣ်န့ၢ်လဲၣ်.

ပူၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကနီၤဖးလီၤသးဆူကရူၢ်ဒီးစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်လၢလၢတဖၣ်အံၤ-

- တၢ်မၤလိကျိၢ်လၢကျိၢ်ပူၤန့ၢ်လီၤဆိလိာ်အသးဒီးတၢ်မၤလိကျိၢ်လၢဟံၣ်ဒ်လဲၣ်.တခုထီၣ်ကရူၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒိသိးကဒုး န့ၢ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ဆိကမိၣ်လၢကျဲလၢအသ့ထာဝဲတဘိဂ့ၤတဘိဂ့ၤ(တၢ်ကွဲးနီၣ်နီၣ်ဂံၢ်ရဲၣ်, တၢ်ဂီၤဒိ, တၢ်ဂီၤဒိးအဂၤ တဖၣ်)
- ဘၣ်မနုၤတၢ်မၤလိကျိၢ်လၢကျိၢ်ပူၤန့ၢ်တကဲထီၣ်ကဲထီၣ်ဒိသိးတၢ်မၤလိကျိၢ်လၢဟံၣ်လဲၣ်. တကရူၢ်ဒၣ်ဝဲကကွဲးရဲၣ်လီၤအတၢ်ဆိက မိၣ်အတၢ်ပာ်ဖျါတခါစုာ်စုာ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်ကွဲးအံၤကြးမ့ၢ်ဝဲကျိၢ်ပူၤတကူၣ် (One Paragraph) န့ၢ်လီၤ.

သရော်ဆူကရူာ်

ဒီဖျါလၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤပုၣ်ကျဲးစးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤလိကျိၣ်လၢကျိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပတကျဲးစးတဲလၢတၢ်မၤလိခဲလၢာ်န့ၣ်တလီၣ်လၢကျိၣ်ပူၤန့ၣ်ဘၣ်. တၢ်အဝဲအံၤရဲၣ်ဂ့ၤမးလၢပုၤဖိသ့ၣ်န့ၣ်ကဘၣ်မၤလိဝဲတၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လၢပအဲၣ်ဒီးတဲန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်မၤလိလၢကျိၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်က့ၤအိၣ်သ့ၣ်ဒၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၤတမံၤဃီလၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျါန့ၣ်လီၤ. ပသ့ၣ်ညါဘၣ်ကျိၣ်လၢတၢ်မၤလိအိၣ်လၢဟံၣ်န့ၣ်ကဲထီၣ်ကဲထီၣ်ဝဲအါမးလီၤ.

တၢ်သံကွၢ်မ့ၢ်ဝဲ

“ဒ်သိးဒီးတၢ်သိၣ်လိကျိၣ်လၢကျိၣ်န့ၣ်ကကဲထီၣ်ကဲထီၣ်ဒ်သိးဒီးတၢ်သိၣ်လိကျိၣ်လၢဟံၣ်အသးန့ၣ်တၢ်ကဘၣ်သိၣ်လိအိၣ်လၢကျိၣ်လဲၣ်န့ၣ်.”

တၢ်စံးဆၢအညါလၢကစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်အံၤတအိၣ်နီၣ်တခါဘၣ်. လၢတၢ်မၤလိအပူၤန့ၣ်ပအဲၣ်ဒီးဟံးန့ၣ်ခါအဆိကတၢ်တခါမ့ၢ်ဒ်သိးပကစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အဒိၣ်ထံးတပတီၢ်အံၤကကဲထီၣ်ခိၣ်တဃာ်ဒ်သိးပကထံၣ်န့ၣ်တၢ်အစၢန့ၣ်လီၤ.

ခိၣ်ခါအဆိကတၢ်မ့ၢ် -

ပကထီၣ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိဒ်သိးကဖိးမံးဒီးကိၣ်ဖိမၤလိတၢ်အကျဲးဒီးတကတီၢ်ဃီမ့ၢ်ပကမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်ဒ်သိးအတၢ်ရုၤလိာ်မုၢ်လိာ်ဒီးတၢ်ဝဲတရံးကတူၤထီၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကတီၢ်လၢခံ - သရော်မၤဖုၣ်လီၤအတၢ်ဆိကမိၣ်အဂ့ၢ်မိၣ်ပုၤတဖၣ်အံၤလၢတၢ်မၤလိတဆၢဒိၣ်ညါအပူၤန့ၣ်လီၤ. သရော်ကတဲလီၤစ့ၢ် ကီးလၢတယံာ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ကဟ့ၣ်ဒိဟ့ၣ်တဲာ်သိၣ်လိလီၤဘၣ်ဃးတၢ်မၤလိကျိၣ်တၢ်ဂဲၤလိန့ၣ်လီၤ. သရော်ကတဲလီၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်တလၢဘၣ်အဃိဟ့ၣ်ကူၣ်လၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကကွၢ်သမံသမိးမၤလိက့ၤဒၣ်ဝဲလၢနီၣ်တကမ့ၢ်ဂ့ၤကရူာ်မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

ကရူာ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ

တၢ်ဂဲၤလိ (၁) ပုၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အမံၤ

(ကရူာ်မၤသကိးတၢ်တဖုၣ်န့ၣ်ကဘၣ်ကဲဒီးပုၤကိၣ်ဖိတဖၣ်လၢသရော်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.)

- သရော်သံကွၢ်ဝဲဒၣ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတကဘၣ်တကလၢအဝဲသ့ၣ်အမံၤဒီးကွဲးလီၤဝဲစးခိတဖျါအဖိခိၣ်, သရော်ဖးထီၣ်ဝဲပုၤမံၤဆူပုၤမၤ လိတၢ်ဖိအအိၣ်, ပုၤမၤလိတၢ်ဖိဖးပိာ်ဝဲသရော်အခံန့ၣ်လီၤ. သရော်မၤဝဲပုၤမၤလိတၢ်ဖိတကဘၣ်တကဟဲထီၣ်ဆူတၢ်မဲာ်ညါဒီးဒုးန့ၣ်အမံၤဒီးစံးဝဲ “ယမံၤမ့ၢ် .....”
- သရော်ကွဲးလီၤပုၤအမံၤတကလၢလၢဂၢၤသ့ၣ်ဘၣ်သူၤအလီၤန့ၣ်လီၤ. သရော်ကးဘၢဝဲပုၤအမံၤဒီးဟံးဖျါဝဲလံာ်မဲာ်ဖျါၣ်လၢအဆိကတၢ်တဖျါၣ်ဒီးဒုးန့ၣ်ဝဲပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးသံကွၢ်မတၤလၢအမံၤပာ်ဃုာ်ဒီးလံာ်မဲာ်ဖျါၣ်တဖျါၣ်အံၤတကလဲၣ်. သရော်ကဟံးဖျါအါထီၣ်လံာ်မဲာ်ဖျါၣ်လၢမံၤအကျါအံၤကယီကယီလီၤ. ပုၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအသ့ၣ်ညါဝဲလၢအမံၤတပာ်ဃုာ်လၢလံာ်ဖျါၣ်အံၤအကျါန့ၣ်အိၣ်ဝဲဘီၣ်ကလၢန့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအမံၤပာ်တဖၣ်ကတဲသကိးဝဲယမံၤပာ်ဃုာ်လၢလံာ်ဖျါၣ်အကျါလီၤ.

- သရၣ်ဘျးလီၤစဲၤပုၤမံၤစးခိၣ်ပုၤတၢ်ဒုၣ်လီၤဒီးသံကွၢ်ဝဲမတၤလၢအမံၤပၣ်ဃုၣ်လၢလံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်အံၤအကျိတကၤလဲာ်, ပုၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအမံၤပၣ်ဃုၣ်လၢလံာ်မဲာ်ဖျၢၣ်အံၤအကျိန့ၣ်ဟဲထီၣ်ပုၤဝဲလၢလံာ်ဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ်တုၤလီၤအဂီၢ်ဒၣ်ဝဲဒီးကွဲးလီၤအမံၤလၢအလီၤ, ဟ့ၣ်နီၤလီၤစးခိၣ်မၤပုၤကွဲးဖိတုၤလီၤအဂီၢ်ဒၣ် ဝဲဒီးကွဲးလီၤအမံၤ လၢစးခိဒၣ်ဝဲအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- သရၣ်ထၢဖိၣ်ကွဲးပုၤမၤလိတၢ်ဖိအဂီၢ်, အမံၤဒီးရဲၣ်လီၤကွဲးဝဲဒ်လံာ်မိၣ်ပုၤအရဲၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤတၢ်ပာ်ဃုာ်အီၤလၢလံာ်တဘျီအပူၤန့ၣ်လီၤ. လံာ်အဝဲအံၤကဘၣ်တၢ်ဖးအီၤလၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိန့ၣ်လီၤ. သရၣ်အိးထီၣ်လံာ်တကဘျီ ဘၣ်တကဘျီဒီးတဲဝဲ “တၢ်ဝဲအံၤမ့ၢ်မတၤအဂီၢ်လဲာ်” ပုၤမၤလိတၢ်ဖိဆၢထၢၣ်ဝဲဒီးဖးပုၤအမံၤန့ၣ်လီၤ.
- ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးန့ၣ်ဝဲအလံာ်ကွဲးဒီးကွဲးလီၤအမံၤလၢအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- သရၣ်ကွဲးလီၤတၢ်ထီၣ်ကွဲးအလံာ်ဒီးကွဲးလီၤပုၤမံၤလၢလံာ်ကျိပူၤန့ၣ်လီၤ. တုၤန့ၣ်တစုၤသရၣ်မၤပုၤကွဲးလီၤအမံၤကိးနံၤဒဲး န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဝဲာ်ဖးနီၤဖး - ဘၣ်မနုၤပစးထီၣ်သိၣ်လိတၢ်လၢတၢ်ကွဲးလီၤပုၤမံၤသ့ၣ်အမံၤန့ၣ်လဲာ်.

ကရူတိတဖၣ်ကကတိၤသကိးဝဲဖဲအစီၤနီၣ်ခိၣ်ဒီးဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်ဆူဒိကရူၤအအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

- ဒ်အလီၤအိၣ်ဝဲအသိးသ့ၣ်ညါသ့ၣ်ပုၤမံၤကိးနံၤဒဲး
- ပုၤမံၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဒၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အမံၤဒၣ်ဝဲအဃိဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအီၤလၢတၢ်ကိးအဝဲသ့ၣ်အမံၤတက့ၢ်.

တၢ်ဝဲၤလိ (၂) တၢ်ဒုးကဲထီၣ်လံာ်ဖးဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ “ထံလုာ်ဘၢတၢ်”

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီကြးမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢပှၤမၤလိတၢ်ဖိအဂီၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အပှၤတဝၢဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ထံလုာ်ဘၢတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီတခါလၢပှၤ တဝၢသ့ၣ်တဖၣ်လဲၤခိဖျိဘၣ် (ဖဲဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကတီၤပှၤမ့ၢ်တမ့ၢ်ကီၢ်ပယီၤပှၤ) ဖဲတၢ်စူၤခါအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- သရၣ်ဃုဝဲတၢ်ကတီၤခဲလၢာ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ “ထံလုာ်ဘၢတၢ်” န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကတီၤတဖၣ်အံၤကဘၣ်တၢ်ကွဲး လီၤအီၤလၢလၢာ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်အလီၤန့ၣ်လီၤ.
- သရၣ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢကကွၢ်တၢ်ကတီၤတဖၣ်အံၤလၢအပာ်ဖျိၣ်လၢအကရူၢ်သ့ဝဲဒီးပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ပာ်ဖျိၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးသရၣ်ဒီးသ့ဝဲတၢ်ကတီၤတဖၣ်အံၤလၢကဒုးကဲထီၣ်ဝဲလံာ်ဖးဘၣ်ဃးဒီးထံလုာ်ဘၢတၢ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ်ကွဲးလီၤဝဲလၢလၢာ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်အလီၤ, တုၤန့ၣ်တစုကသံကွၢ်ဝဲတၢ်သံကွၢ်လၢကဒုးန့ၣ်ပာ်ပှၤဖိသ့ၣ်ဒ်သိးက မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ဝဲဒီးတၢ်ကတီၤလၢအဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဝဲၤဖးနီၤဖး

လံာ်ဖးလၢအဘၣ်တၢ်ဒုးကဲထီၣ်အီၤလၢကွဲၤဖိဒီးလံာ်ဖးလၢအအိၣ်ပာ်လၢလံာ်ပှၤအဘၣ်စၢၤန့ၣ်အတၢ်လီၤဆီလိာ်သးမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

ကွဲၤဖိလံာ်ဖး - ပှၤကွဲၤဖိသ့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်အကျိၣ်ဒီးအတၢ်ဆိကမိၣ်ဒၣ်ဝဲလီၤ. အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလံာ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်ကစီဒီလံာ်အသိအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ အသးန့ၣ်လီၤ. သရၣ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ညါဝဲညါဒီးတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တသ့ၣ်ညါဒီးဝဲန့ၣ်သ့ၣ်လီၤ. ပှၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်မုာ်သ့ၣ်မုာ်သးဝဲလၢအသ့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်အကျိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကွဲၤအလံာ်ဖး - ပှၤကွဲၤဖိတဆိကမိၣ်ဒုးကဲထီၣ်တၢ်လၢအဒီးန့ၣ်ဝဲလၢအနီၣ်ကစၢ်အကျိၣ်ဘၣ်, ပှၤကွဲၤဖိဘၣ်တၢ်မၤဆူၣ်အီၤလၢကမၤလိတၢ်ကတီၤအသိတဖၣ်ဒီးကြးမၤ(Grammar) ပှၤကွဲၤဖိတအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်လီၤသးဘၣ်ဒီးပှၤကွဲၤဖိတအိၣ်ဒီးအလံာ်ဖးဒၣ်ဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

လံာ်ဖးလၢအဘၣ်တၢ်ဒုးကဲထီၣ်အီၤလၢပှၤကွဲၤဖိတဖၣ်ဒီးသရၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တဘိလၢကဆှၢပှၤကွဲၤဖိဆူတၢ်မၤလိကွဲၤအလံာ်ဖးအအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်အိၣ် .....

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ... သရၣ်ဒ်အမ့ၢ်ပှၢ်ဆၢတဲာ်တၢ်ဖိအသိး

တၢ်က့ၢ်စိ : - ဒ်သိးကမၤစၢၤသရၣ်လၢကသ့ပဲာ်ဖးနီၤဖးလီၤအသးဒၣ်ဝဲဒ်သရၣ်တၢ်အသိးဒီးကဒုးအိၣ်ထီၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢ
ကသ့ပဲာ်သ့ၣ်ပာ်သးဘၣ်ဃးကွဲၣ်အမိၣ်ဂီၤလၢတီၤပှၢ်ဒ်သိးကမၤညီထီၣ်တၢ်မၤလိအံၤသရၣ်ကမၤလိဝဲတၢ်မၤလိအက့ၢ်အဂီၤတဖၣ်
လၢကဆိးကါဝဲဘၣ်ထွဲအတၢ်သ့ၣ်ညါဒီးတၢ်လဲၤခိၣ်ဖျိန့ၣ်လီၤ

လၢအဖျၢ် :

- ၁) သရၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဝဲဘၣ်ဆၣ်, သရၣ်ကိးကၤန့ၣ်အိၣ်ဒီးနီၢ်ကစၢ်တၢ်ပာ်သးဒၣ်ဝဲလၢတၢ်သိၣ်လိဒီးတၢ်မၤ
လိအပှၢ် န့ၣ်လီၤ
- ၂) သရၣ်အတၢ်ပာ်သးဒၣ်ဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢဆှၢဝဲအတၢ်ဆိကမိၣ်, တၢ်ဆၢတဲာ်လၢအပာ်လီၤဝဲဒီးဒိဘၣ်ဝဲမ့ၢ်
ကွဲၣ်ဖိကဘၣ်မၤလိန့ၢ်တၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ
- ၃) အလီၢ်အိၣ်လၢသရၣ်တဖၣ်... (က)-ကသမံသမိးက့ၤဝဲမ့ၢ်အတၢ်ဆၢတဲာ်န့ၣ်ဒိဘၣ်ဝဲကွဲၣ်ဖိမၤလိတၢ်ဒ်လဲၣ်.
(ခ) -ကသမံသမိးက့ၤအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဘၣ်ထွဲတၢ်သိၣ်လိ, တၢ်မၤလိအပတီၢ်တဖၣ်.
(ဂ) -ကသမံသမိးက့ၤဝဲအတၢ်ပာ်သးဒီးအတၢ်မၤန့ၣ်ထံဆးဝဲဆံးအါဒီး
(ဃ) လဲလိာ်အတၢ်သိၣ်လိအက့ၢ်အဂီၤဒ်အလီၢ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ
- ၄) တၢ်က့ၢ်ဘၣ်က့ၢ်သ့သးပိညါန့ၣ်ကမၤစၢၤဝဲသရၣ်ဒ်သိးကသမံသမိးက့ၤနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်ပာ်သးဘၣ်ဃးတၢ်သိၣ်
လိဒီးတၢ်မၤလိန့ၣ်လီၤ
- ၅) တၢ်လီၤဆိအကါဒိၣ်လၢတီၤပှၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ...နီၢ်တၢ်အတၢ်လီၤဆိ, သရၣ်အတၢ်ပာ်သး(မိၣ်ဂီၤ), တၢ်သိၣ်လိအတၢ်
ပညိၣ်, တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်ဒီးတၢ်သမံသမိးဆၢတဲာ်ကွဲၣ်ဖိအမိၣ်ဂီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ
- ၆) သရၣ်တနီၤသးဆံး, သးဟးဂီၤဝဲလၢတၢ်သိၣ်လိပှၢ်လၢအပာ်လီၤတၢ်ဆၢတဲာ်အထံဆးလၢတီၤပှၢ်တန့ၢ်ဘၣ်အ
ဃိလီၤ. ပသုတၢ်က့ၢ်သ့သးပိညါတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒ်သိးကသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ်ဒီးသုပတၢ်သ့ၣ်ညါလၢ
ကမၤဘၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ်တုၤလီၤတီၤလီၤသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ
- ၇) ဖဲပခိးက့ၢ်ပကွဲၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်ပပာ်ဖးကွဲၣ်ဖိမိၣ်ဂီၤအဂ့ၢ်တဖၣ်ဒီးပနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲသးတၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ
- ၈) သရၣ်အသိတဖၣ်န့ၣ်လၢအတၢ်သိၣ်လိအပှၢ်ဖျါဒ်တၢ်အကါဒိၣ်မ့ၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအတုၤထီၣ်ထီၣ်ဘးန့ၣ်လီၤ
တၢ်ဂၤလၢအကါဒိၣ်စ့ၢ်ကိးတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲတီၤပှၢ်တၢ်ဒ်ကန့ၣ်ပာ်ကဲ, တၢ်ထီၣ်ဂဲၤကွဲၣ်ဖိ, ရ့ဒီးကွဲၣ်ဖိတၢ်စုာ်စုာ်ဒ်အတၢ်လီၤ
ဆိဒၣ်ဝဲ, တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါဒီးဘျီဘၣ်ကွဲၣ်ဖိအတၢ်မၤ, တၢ်ရ့လိာ်မုာ်လိာ်ဒီးကွဲၣ်ဖိမိၢ်ပှၢ်ဒီးတၢ်ပၤဆှၢရဲၣ်က့ၤတီၤတဖၣ်
န့ၣ်လီၤ

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ...

- သရၣ်အတၢ်န့ၣ်တၢ်ပာ်သးဒီးတီၤ
- တၢ်ဆၢတဲာ်လၢဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်လိဒီးတၢ်မၤလိအပတီၢ်
- သရၣ်အသိဖိတၢ်အတၢ်မၤနီၣ်

တၢ်ကတိၤလၢညါ- ကရူၢ်တၢ်တဲသကိး

တၢ်မၤလိၤန့ၢ်တၢ်စံးတၢ်န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်မၤန့ၤလဲာ်.

ကွၢ်ကဒါက့ၤ - တၢ်တဲဖျါထီၣ်လၢတၢ်ဆၢတဲာ်ဘၣ်ဃး “ဖိသ့ၣ်ဒ်အမ့ၢ်ပှၤမၤလိၤတၢ်” တၢ်မၤလိ.

တၢ်သိၣ်လိၤစံးတၢ်န့ၢ်မ့ၢ်မၤန့ၤလဲာ်.

မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤလိပှၤကွံာ်လၢအမ့ၢ်တၢ်သိၣ်လိအိၣ်ဒီးအရဲၣ်အကျဲၤ, တၢ်သိၣ်လိလၢအတအိၣ်ဒီးအရဲၣ်အကျဲၤဒီးကွီအမူအဒါ. အလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်သံကွၢ်...ဘၣ်ထွဲဒီးဖိသ့ၣ်မၤလိတၢ်အဂ့ၢ်န့ၢ် - သရော်ဒီးပှၤကွၢ်ဖိသ့ၣ်လီၤဆီလိာ်အသးဒ်လဲာ်.

သရော်တကအမူအဒါမ့ၢ်မၤန့ၤလဲာ်.

နီၤဖးလီၤသရော်တဖၣ်လၢကရူၢ်ဒီးထီၣ်ဂဲၤတၢ်ဆိကမိၣ်တက့ၢ်. သံကွၢ်သရော်တဖၣ်လၢအမၤလိၤန့ၢ်တၢ်လံမန့ၤလၢတၢ်မၤလိပှၤကွံာ် (လၢဖိ သ့ၣ်တဖၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီးမၤလိၤန့ၢ်တၢ်ဒ်လဲာ်) ဖဲအဆိကမိၣ်ဘၣ်ထွဲသရော်တဖၣ်အမူအဒါန့ၢ်တက့ၢ်. တုၤတၢ်ထီၣ်ဂဲၤနီၣ်န့ၢ်ဝံၤလံန့ၢ်, ဃုကရူၢ်တဖၣ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၢ်တၢ်ကတိၤတကျိၤစုာ်စုာ်ဒ်ဝဲ အဂ့ၤကတၢ်ဒီးပာ်ဖျါထီၣ်သရော်တဖၣ်အမူအဒါလၢအဆိကမိၣ်န့ၢ်ဝဲန့ၢ်တက့ၢ်.

- ❖ သရော်ကြါးသံကွၢ်ဝဲ...သရော်လၢအဂ့ၤတကန့ၢ်အိၣ်ဒီးအက့ၢ်အဂီၤလီၤဆီမန့ၤတဖၣ်လဲာ်. (မ့ၢ်ဒ်သိးကမၤစၢၤပှၤမၤလိၤတၢ်ဖိတဖၣ်လၢ ကသ့ဆိကမိၣ်ဝဲသရော်တဖၣ်အမူအဒါ)
- ❖ ဆိကမိၣ်က့ၤတၢ်လၢပမၤလိတၢ်လံဘၣ်ထွဲ “ဖိသ့ၣ်မၤလိတၢ်အကျဲဒ်န့ၤဆၢာ်အသိး” ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ထွဲဖိသ့ၣ် “ကတိၤလံအသး” လၢဖိသ့ၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်အပတီၢ်ပှၤန့ၢ်တက့ၢ်. တုၤန့ၤတစုပဆိကမိၣ်ထီၣ်သရော်ဒ်အမ့ၢ်ပှၤဆၢတဲာ်တၢ်တကအသိး, ဆၢတဲာ်မန့ၤ, အခါဖဲလဲာ်ဒီးအကွီဖိတဖၣ်ကမၤလိၤန့ၢ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ်ကသ့ဝဲလီၤ.

၁) တၢ်ဖးဒီးပဲာ်ထံနီၤဖး

- သရော်တကစုာ်စုာ်ဒ်ဝဲမၤစံးက့ၤ “တၢ်ပဲာ်ထံနီၤဖးလီၤသးဒ်ဝဲ” လၢအမ့ၢ်သ့ၣ်ညါလီၤတၢ်က့ၤန့ၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်ပာ်သးဘၣ်ထွဲတၢ်သိၣ်လိ
- သရော်တကစုာ်စုာ်ကဖး “တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ” လၢအမ့ၢ်...သရော်အတၢ်ဆိကမိၣ်ပာ်သးဒီးတီၤ.

သရော်ကစံးဘၣ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢဘၣ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ်အံၤတၢ်အစၢၤလၢအဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤအကမၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤတအိၣ်ဘၣ်. သရော်ကကွၢ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ဃုမံၤအံၤတဘီဘၣ်တဘီဒီးသံကွၢ်အဝဲသ့ၣ်, မၤအယုာ်ထီၣ်အစုဒီးကွၢ်အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်က့ၤအတၢ်ထံာ်တၢ်ဆိကမိၣ်တက့ၢ်. တၢ်သးတလီၤပလိာ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဖုးန့ၢ်နီၤဖးလီၤက့ၤပှၤခံဖု, တဖုလၢဘၣ်သးဒီးတဖုလၢတဘၣ်သးဝံၤပျဲအစံးကတိၤလိာ်သကိးဒီးခိးကွၢ်မ့ၢ်တၢ်သးဆိကမိၣ်ပာ်သးတမံၤကဒုးပာ်ထီၣ်ကျဲတဘီဘီလၢတၢ်သိၣ်လိအဂီၢ်သ့ၣ်သ့ၣ်န့ၢ်တက့ၢ်.

၂) တၢ်အဒိလီၤဆီဘၣ်ဃး (တၢ်ဆၢတဲာ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်လိဒီးတၢ်မၤလိအပတီၢ်)

- ✓ သရက်ကတဲပွဲးလၢတၢ်အဒိအံၤမ့ၢ်မနုၤဒီးဘၣ်မနုၤအဃိပသူအီၤ
- ✓ သရက်လဲၤဝဲဒ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်ဆၢတဲာ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်လိဒီးတၢ်မၤလိအပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. သရက်ကဘၣ်တဲပွဲးဝဲတၢ်အဒိတဖျၢာ်စ့ၣ်စ့ၣ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးမၤဒိပွဲးဝဲန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အဒိတဖျၢာ်စ့ၣ်စ့ၣ်အပူၤသရက်ကသံကွၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်သ့ၣ်ညါဒီးအတၢ်လဲၤခီဖျိန့ၣ်တက့ၢ်.
- ✓ တၢ်အဒိလီၤဆီအံၤကမၤစၢၤသရက်ဒ်သိးကသ့ၣ်ညါပာ်သးလၢ-
  - ကွီဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ခဲအံၤ
  - တၢ်မၤလိအတၢ်ပညိာ်လၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးကွီဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ခဲအံၤ
  - ကျဲဒီးတၢ်မၤအက့ၢ်အဂီၤလၢကသ့ဝဲဒ်သိးကမၤန့ၢ်တၢ်ပညိာ်

၃) တၢ်ဃိထံပဲာ်ဖး (တၢ်သိၣ်လိဒီးတၢ်မၤလိအပတီၢ်)

- ဘၣ်ဃးတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ် - ဒိၣ်အ့အ့ခဲာ် - မၤကဂ့ၢ်တဖၣ်မၤဒိ- တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ် (တၢ်ဆၢကတီၢ်မ့ၢ်အိၣ် - သရက်ကမၤပှၤထီၣ်တၢ်မၤလိတဖၣ်မၤဒိ - တၢ်အဒိဒ်လၢ -တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်အသိး)
- ခီဖျိတၢ်သူကရူၢ်တၢ်မၤ, ဃိထံပဲာ်ဖးက့ၢ်တၢ်သိၣ်လိဒီးတၢ်မၤလိအပတီၢ်, ဃိထံသမံသမိးက့ၢ်တၢ်မနုၤမၤအသးလၢဒိၣ်အ့အ့ခဲာ် အတီၤပူၤ.
- ကျဲးစးထီၣ်ဘၣ် (ဒိၣ်အ့အ့ခဲာ်) အတၢ်လဲၤခီဖျိ - တၢ်သိၣ်လိဒီးတၢ်မၤလိအဒိ

၄) တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်ဒီးတၢ်ဒိဆၢကဒါက့ၤ

- သရက်ဒီးပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအသိၣ်လိတၢ်(တယး)အပတီၢ်ဒ်သိးတဖၣ်အိၣ်ဖျိၣ်ဒီးကူၣ်ဒုးကဲထီၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်လၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးတီၢ်ပတီၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်သိၣ်လိတၢ်ဝဲ (အနီၢ်ကီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်လီၤန့ၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ) န့ၣ်တက့ၢ်. ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကဘၣ်ဆိကမိၣ်ပာ်သးဝဲဘၣ်ထွဲတၢ်မၤလိအဒိ - အပတီၢ်အံၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ကရူၢ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်လီၤ
- တုၤတၢ်ကူၣ်ဒုးကဲထီၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်အံၤဝံၤလံၤန့ၣ်တၢ်ကဘၣ်ဃုထၢထီၣ်ပှၤလၢမၤသကိးတၢ်အကျါတၢ်ဒ်သိးကသိၣ်လိပှးဝဲန့ၣ်လီၤ. ပှၤမၤတဖၣ်ကနီၤဖးလီၤက့ၤအသးဒီးကဲဒိ(ကွီဖိ)ဖဲကရူၢ်အဂၤဒုးန့ၣ်စ့ၢ်ကိးအတၢ်ဒိတၢ်တဲာ်အခါန့ၣ်လီၤ.
- ပှၤလၢတၢ်ဃုထၢအီၤလၢကသိၣ်လိတၢ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်တဲဖျါစ့ၢ်ကိးဝဲလၢအပှၤကွီဖိန့ၣ်မ့ၢ်တီၢ်မနုၤဒီးအိၣ်အနံၣ်အလါဆံးအါလံလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပှၤလၢအကဲကွီဖိတဖၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ပာ်မၤအလုၢ်လၢ/မိၣ်ဂီၤဒ်ကွီဖိလၢသရက်တဲလီၤဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. တုၤတၢ်သိၣ်လိဝံၤလံၤန့ၣ်ကွီဖိတဖၣ် (ပာ်သးက့ၤဒ်ပှၤဒိၣ်တုၣ်) ဒီးစံးကတီၢ်ပဲာ်ဖးသကိးက့ၤတၢ်ကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးသရက်ဒ်အမ့ၢ်ကရူၢ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤန့ၣ်လီၤ.
- ဖဲလၢတၢ်ဂဲၤလိအကတီၢ်ဒ်အံၤန့ၣ်သရက် - ကလဲၤဝဲၤလဲၤဝဲၤဝဲၤဆူကရူၢ်တဖုဘၣ်တဖု, ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးဒီးဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤဒ်အလီၢ်အိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.
- တုၤတၢ်မၤလိဒီးတၢ်သမံသမိးက့ၤတၢ်ဝံၤန့ၣ်ကရူၢ်ဒီးဖုညါကစံးကတီၢ်သကိးက့ၤတၢ်လၢအမၤအသးလၢကရူၢ်ဖိတဖုဘၣ်တဖုအပှၤတၢ်လၢအမၤလိန့ၣ်ဝဲ, ဒီးတၢ်လၢအလဲၤအသးဂ့ၤဂ့ၤဒီးတၢ်လၢလဲၤသးတဘၣ်ဘျိးဘၣ်ဒါဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

သုညညါလီတော်ကုနတော်ဆိကမိပ်ပတ်သးဘဉ်ထွဲတော်သိပ်လိ

ဖးကွတ်တော်ပတ်ဖျါလါလတ်တဖဉ်အံဒီးဆါတဲတ်လါမ့နတူလိတ်သု/ တသုမ့တမ့နတသုညညါလီတော်လါအမ့အတုလီဆံး
အါတတု လီဆံးအါဘဉ်နုတက့.

နတူလိတ်မ့သုဟုတ်တော်ပနိတ် (✓) လါအာဉ်လီသုတိယုအပူ, လါနဂီမ့တလီတော်ဘဉ်ဒီးဟုတ်တော်ပနိတ် (✓)
လါတလီတော်တိယုအပူဒီးနအာဉ်လီမ့တသုသနက်က့ဟုတ်တော်ပနိတ် (✓)လါအာဉ်လီတသုတိယုအပူတက့.

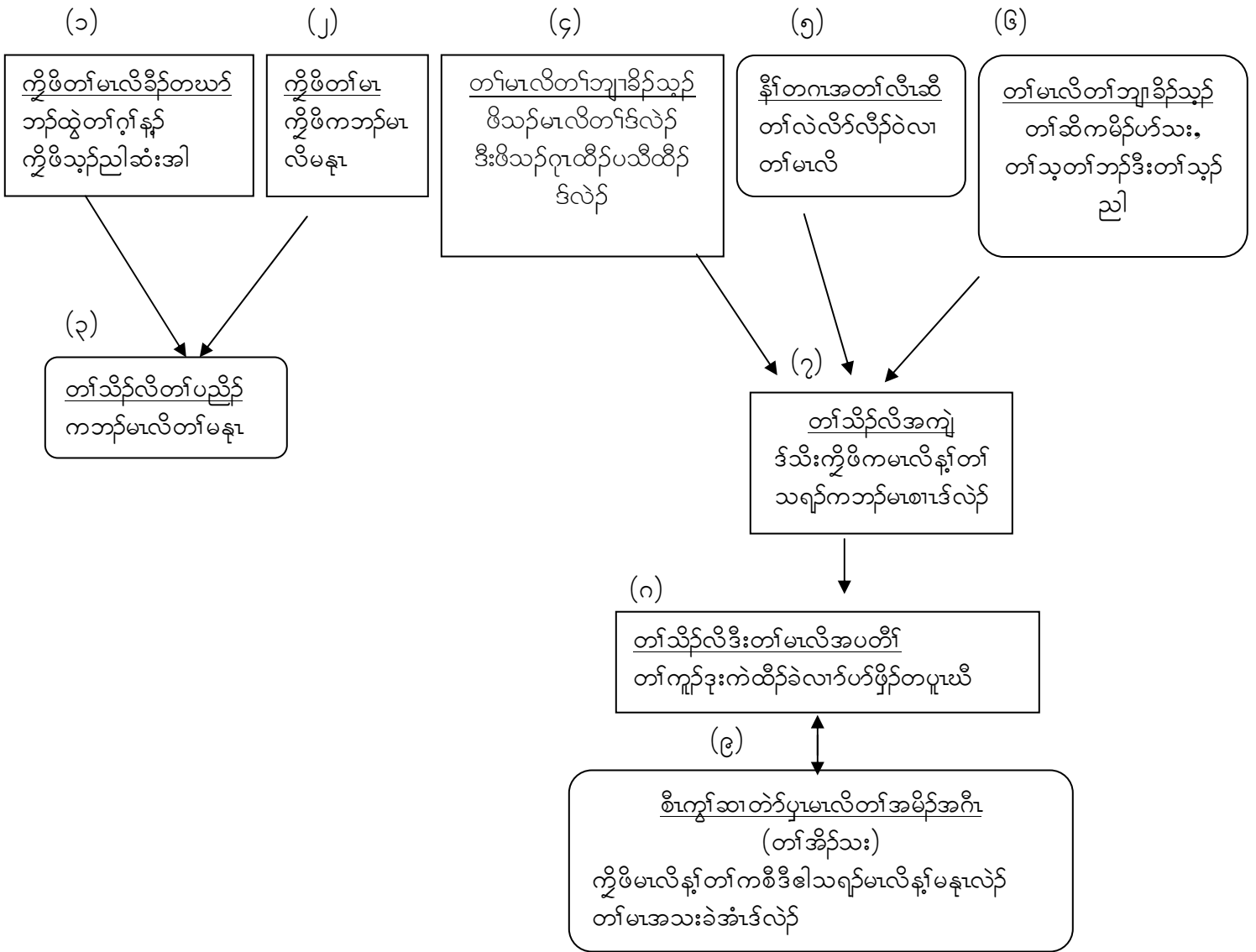
နိုက်ဂံ	တော်ပနိတ်/တော်ဂု	အာဉ်လီသု	တလီတော်	အာဉ်လီတသု
၁	ပုတကဒ်သီးကမလိတော်အဂီလိတ် ဘဉ်ဝဲဒဉ်တော်မာနုဆိဉ်ခံ			
၂	ဖိသုတ်တဖဉ်အိဉ်ဒီးနုဆာဉ်သး လါအဲဉ်ဒီးမလိတော်			
၃	ဖိသုတ်ဆံးတဖဉ်လိတ်ဘဉ်တော်အမိလံမိ ပျါအါနုဖိသုတ်တဖဉ်			
၄	တော်ပြုမ့တော်ထိဉ်ဂဲဖးဒိတ်တမံ			
၅	ပုတကအတော်သုညညါနုစးထိဉ်ဖဲအလဲ ဆူကိနုလီ			
၆	တော်ယုကွတ်နုလိတ်သူဝဲလါ ကထိဉ်ဂဲကိဖိနုလီ			

သရၣ်အတၢ်န့ၣ် (တၢ်ပာ်သး) ဒီးတၢ်

သရၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ် (တၢ်ပာ်သး) ဘၣ်ဃးတၢ်သိၣ်လိဒီးတၢ်မၤလိ-အပတီၢ်လၢအလုၢ်ဘၢဝဲအတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ပနီၢ်တၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်ပာ်သးမၤစၢၤပှၤဒ်သိးပကဟ်လီၤတၢ်ဆၢတဲာ်အကါဒိၣ်ဘၣ်ထွဲတၢ်အတၢ်အိၣ်သးလၢကွီုဖိတဖၣ်ကမၤလိတၢ်လၢကွီုန့ၣ်လီၤ.ပာ်သးမ့ၢ်ဂ့ၢ်ပတၢ်သးမ့ၢ်ဂ့ၢ်ပဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢတဘျီလၢလၢဖဲပသိၣ်လိတၢ်န့ၣ်ပဟ်လီၤတၢ်ဆၢတဲာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.(တၢ်သိၣ်လိတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အဂီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပာ်လီၤတၢ်ဆၢတဲာ်န့ၣ်လီၤ)အါဘျီလၢပတၢ်သိၣ်လိအပူၤအိၣ်ဒီးပနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲတၢ်ဆိကမိၣ်ပာ်သးဒီးအါဘျီပဆိးကါဒီးမၤတၢ်ဒ်ပတၢ်ဆိကမိၣ်အသိးလၢတၢ်တပာ်သးအပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.သရၣ်တဖၣ်ကဘၣ်သံကွၢ်လီၤအသးထီၣ်ဘၣ်ထွဲအတၢ်သိၣ်လိမၤယုၤအကျဲကပူၤလၢကသမံသမိးဒီးထီၣ်ဘၣ် စီၤဘၣ်အမိၣ်ဂီၤန့ၣ်လီၤ.

ပှၤအါဂၤန့ၣ်ဝဲဒၣ်လၢသရၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးအါန့ၣ်.လၢတၢ်ပူၤသိၣ်လိတၢ်ဒီးထံဆးလီၤ.တၢ်သိၣ်လိတမ့ၢ်တၢ်လီၤတၢ်ခဲလၢဒ်ခဲအံၣ်အသိးဘၣ်.သရၣ်န့ၣ်ကဘၣ်သ့ဝဲအတၢ်သ့ၣ်ညါဒ်သိးကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ကွီုဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်လၢတၢ်ပူၤလၢအလီၤကဒီးဟီၣ်ခိၣ်လၢအပျဲဒီးတၢ်ဘံဘူဆးယာ်တဘျီန့ၣ်လီၤ.တုၤန့ၣ်တဖၣ်တၢ်သိၣ်လိန့ၣ်ကလဲၤဝဲဆူတၢ်မၤလိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အဒိလိၤဆီၤဘၣ်ဃးတၢ်ဆၢတဲာ်လၢဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်လိၤဒီးတၢ်မၤလိၤအပတီၢ်

- တၢ်ဒိလိၤဆီၤအံၤကမၤစၢၤသရၣ်ဒ်သီးကသ့ၣ်ညါပာ်သးလၢ -
  - ❖ ကွီဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ခဲအံၤ
  - ❖ တၢ်မၤလိၤအတၢ်ပညိၣ်လၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးကွီဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ခဲအံၤ
  - ❖ ကျဲဒီးတၢ်မၤ (အကွၢ်အဂီၤ) လၢကသ့ဝဲဒ်သီး (ကတုၤဆူ) ကမၤန့ၣ်တၢ်ပညိၣ်.

ဒိၣ်အုအုခဲၣ် - မ့ၢ်(၄)တၢ်သရၣ်မ့ၢ်တကလီၤ

သရၣ် ... တၢ်ဒူးဒုဝံၤလံ, က့ၤဆူသုလီၢ်ပာ်က့ၤတၢ်ဒူးလံာ်, (တၢ်ကထူၣ်လၢတၢ်ပူၤလီၤ.)
 ကွီဖိ (၁)... (လဲၤဆူကွီဖိခံအအိၣ်) ကွၢ်လၢအံၤယဆုကၤသီသီဖိနထံၣ်ခါ.
 သရၣ် ... (ကလုာ်ဒိၣ်, သးဖျိး) ဆူကွီဖိ (၁) နမၤမနုၤလဲၣ်န့ၣ်န့ၣ်ညါစ့ၢ်ခါ, ယတဲၤန့ၣ်လၢလဲၤတဲၤတၢ်ဒီးပှၤအဝဲန့ၣ်ခါ.
 ကွီဖိ (၁)... (တတဲၤဆၢတၢ်နီတမံၤ)
 သရၣ် ... နမၤတံာ်တၢ်တီၤဒိတီၤညါလီၤ. (ကွီဖိတနီၤအိၣ်ဘျုး, တနီၤကတီၢ်တၢ်)
 သရၣ် ... ခဲအံၤပှၤခဲလၢာ်ကထူးထီၣ်လံာ်တမ့ၢ်ဘၣ်ခါ.
 ကွီဖိ(၃) ... ကျိာ် - လံာ်မနုၤလဲၣ်?
 သရၣ် ...လံာ်လၢယဟ့ၣ်လီၤမဟါနံၤ ...လံာ်ကညီ
 ကွီဖိ(၃) ...မဟါနံၤသရၣ်တဲ - လံာ်မနုၤယတသ့ၣ်ညါဘၣ်.
 သရၣ် ... နမ့ၢ်တဲၤစ့ၢ်လီၤတၢ်ဒီးဒိကန့ၣ်အါထီၣ်တၢ်ဒုနကမၤလိန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တက့ၢ်လီၤ.
 ကွီဖိ(၄) ... ယဲယလံာ်တဘျုးယတထံၣ်လဲၣ်.
 သရၣ်... ဂ့ၢ်တက့ၢ်လၢနယုက့ၤလီၤလံာ်အသီတအိၣ်ဘၣ်.ပမၤလၢာ်တၢ်ဆၢကတီၢ်အါမးလံနမ့ၢ်တတဲၤတၢ်ဒီးနသကိးဒီးမၤလၢာ်
 ဂီတၢ်ဆၢကတီၢ်ထဲအံၤန့ၣ်တၢ်မၤလိကဝံၤတ့ၢ်လံလီၤ. အိးထီၣ်လံာ်ကဘျုးပၤ (၅၀) ဖးဒၣ်နဝဲတက့ၢ်.
 ကွီဖိ (၅) ... (ပူၤကွံာ်(၁၀ မံးနံး) ဆူကွီဖိ(၆) ယဲယဖးဘူးကဝံၤလံနဲမိၣ်နဖးတုၤလဲၣ်လဲၣ်.
 ကွီဖိ(၆) ... (ကသံ့ဒံ) ယဲနာ်က့ၤဘူးကဝံၤလံ
 သရၣ်... ဆိတ့ၢ်နတၢ်ကတီၤ, ကွီဖိ (၅) နမ့ၢ်ကွီဖိလၢအဂ့ၢ်တကၤကစီဒိဘၣ်ဆၣ်နဘၣ်ကတီၢ်တၢ်မ့ၢ်စ့ၢ်တစဲး.
 (ဆူညါဒိတီၤညါ) ပှၤကိးဂၤဖးဝံၤ လံခါ.
 တီၤ ... စံးဆၢ (ဝံၤလံတနီၤ - တဝံၤဒဲးဘၣ်တနီၤ)
 သရၣ်... ဂ့ၢ်လံ, ပကစးထီၣ်, မတၢ်တဲၤယလံာ်တဆၢညါအံၤအဂ့ၢ်မိၢ်ပှၤဘၣ်လဲၣ်. (စုယုာ်ထီၣ်အသးအါဒိ, တဲကသံ့တၢ်တနီၤ)
 တၢ်သီၣ်တအိၣ်ဘၣ်
 ကွီဖိ(၇) ... ဖွဲထီၣ်အကလုာ် - အဝဲအံၤဘၣ်ဃးဆၣ်ဖိကိာ်ဖိ.
 ကွီဖိ(၈) ... ကဆိ
 ကွီဖိ(၉) ... တၢ်အး
 ကွီဖိ(၁၀) ... ကျိာ်.
 သရၣ် ... ကျိာ်န့ၣ်အဘံစိအိၣ်ပှၤဖျါလဲၣ်.
 ကွီဖိ(၁၁) ... အိၣ်ခံဖျါ
 သရၣ် ... ကမ့ၢ်လံ - တဖျါလီၤ. နၢအံၤနတဒိကန့ၣ်တၢ်ဘၣ်.
 ကွီဖိ (၁၁) ကျိာ်လီၤအခိၣ်
 ကွီဖိ(၁၂) ... သၣ်မံညါ
 ကွီဖိ(၁၃) ... ယဘၣ်တဲၤပှၤန့ၣ်သၣ်မံညါအဂ့ၢ်ခါ.
 သရၣ် ... ဒိးဒၣ်ကလိာ် - ယကမၤဝံၤတၢ်မၤ, မ့ၢ်ဝံၤနတဲၤပှၤသ့လီၤ. (ကွီဖိတဖျါဂ့ၢ်တၢ်အသးလၢလီၢ်ဆ့ၣ်နီၤအကျါ -
 တနီၤကတီၢ်ကသံ့တၢ်) သရၣ် ... မ့ၢ်ဆါခါတၢ်အိၣ်ဒါလွဲသီၣ်လံ, ဆိကတီၢ်ကွံာ်တီၤ,-ဂ့ၢ်လံပကမၤဝံၤခဲမ့ၢ်ဆ့ၣ်.....

သရၣ်အတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဒ်သိးကသိၣ်လိကွီုဖိတဖၣ်လၢတၢ်တဲတယုၢ်အံၤအိၣ်ဒီးအခိပညိၣ်လီၤဆီဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ် - အဝဲအဲၣ်ဒီးလၢကွီုဖိတဖၣ်ကမၤန့ၢ်တၢ်မၤလိလၢတၢ်ယဲၤတယုၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်န့ၣ်သက့ဒ်န့ၣ်သရၣ်သ့ၣ်သါပုၤနီၣ်တဲဘၣ်ကွီုဖိတဖၣ်လၢတၢ်မၤလိတဆၢအံၤအတၢ်ပညိၣ်တချုးလၢအမၤကွီုဖိဖးဝဲဒ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ်အဝဲတထီၣ်ဂဲၤကွီုဖိလၢကတီၤအသးလၢတၢ်မၤလိတဆၢညါအံၤအဂီၢ်ဒီးတနီၣ်အသးလၢကွီုဖိနီၣ်တကၤအတၢ်လီၤဆီ, တကၤဒီးတကၤဖးလံာ်အချ့အယၢဒီးအတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၢ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်. တုၤလီၤလၢတီၤပူၤတခါသရၣ်မၤဆၢကွီုဖိအတၢ်စံးဆၢကမၣ်တဖၣ်လဲၣ်. ဖျါဒ်ကွီုဖိတဖၣ်လီၤထူၣ်လၢကစံးဆၢတၢ်လီၤ. သရၣ်န့ၣ်ခိဖျါအသံကွၢ်လၢကီၤလၢအူးအတဘံစိအိၣ်ပွဲၤဖျါအသံ - ပျံကွံာ်စ့ၢ်ကိးလၢအတၢ်ပညိၣ်န့ၣ်လီၤ.

❖ တၢ်ဂ့ၢ်ကိအခိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်သရၣ်အတၢ်ပၤဆၢတီၤ(Teacher Behavior)န့ၣ်လီၤ. ဒ်နကမၤလိဘၣ်လၢခံ(လၢလံာ်အံၤအပူၤ) ပုၤပၤဆၢတၢ်လၢအထီၣ်ဘးတကၤန့ၣ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်မၤအပတီၢ်လၢအသးယီၣ်ဒိၣ်ဒ်သိးကမၤစၢၤလီၤကွံာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိဖဲလၢတၢ်မၤလိ (တၢ်ဘၣ်တီၤ) ကတီၢ်လၢလံာ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးတၢ်အဂုၤအဂၤန့ၣ်လီၤ. သရၣ်မ့ၢ်စံးလၢကွီုဖိတဖၣ်တမၤတၢ်ဂ့ၢ်ဂုၤဖဲလၢတၢ်မၤလိအကတီၢ်ဘၣ်ဆၣ်တမၤစၢၤစ့ၢ်ကိးဝဲလၢတၢ်နီၣ်တမံၤလၢကွီုဖိတဖၣ်ကမၤဂုၤထီၣ်အမိၣ်ဂီၤနီၣ်တတမံၤဘၣ်. ထဲဒၣ်အဝဲပာ်ဒုၣ်ပာ်ကမၤကွီုဖိန့ၣ်လီၤ.

တော်ဃိထံပဲဉ်ဖးတော်သိဉ်လိ - တော်မူလိအပတီဉ်.

ကွာ်သရဉ်တကသိဉ်လိလီတော်သိဉ်လိတခါတကွာ်. မနီဉ်မယါ - သရဉ်ဒီးကွီဖိခံခိယာ်ဘးအမိဉ်ဂီဖဲတော်မူလိအကတီဉ်တကွာ်. ဃိထံပဲဉ်ဖးကွာ်တော်မူလိခိဖျိတော်သံကွာ်လၢလၢတဖဉ်အံတကွာ်.

(၁) တော်ပညိဉ်လၢအဖျါဆှံအိဉ်ခါ. တော်သိဉ်လိပညိဉ်အသးဆူတော်မူလိတော်ပညိဉ်လီတော်တမံမံကစီဒီးခါ. မှာ်တော်သိဉ်လိပတော်တမံတစဲးတမံတစဲးခါ.

(၂) တော်ပညိဉ်န့ဉ်ကြးဝဲဒီးပှၤမူလိတော်ဖိကစီဒီးခါ. ကွီဖိတဖဉ်မူလိန့ဉ်တော်ဒ်တော်ပညိဉ်ကစီဒီးခါ. (အဝဲသ့ဉ်မူလိန့ဉ်တုာ်လံဝဲလၢညါလံခါ.) လၢဖိသ့ဉ်ကမူလိန့ဉ်တော်အဂီဉ်တော်မူလိကီကဲဉ်ဆိးခါ.

(၃) ဒ်တော်ပညိဉ်အသိးလၢထီဉ်ပှၤထီဉ်ကစီဒီးခါ. တော်ဖျါလီကော်လၢတော်သ့ထီဉ်ဘဉ်ထီဉ်ဒ်ကမူန့ဉ်တော်ပညိဉ်အိဉ်စ့ဉ်ကီးခါ.

(၄) သရဉ်မညိထီဉ်စၢတော်မူလိဒ်သိးဖိသ့ဉ်ကမူလိန့ဉ်တော်လၢကျဲဒ်လဲဉ်.

(၅) သရဉ်မမနုၤလၢအမၤတံာ်တော်တော်မူလိလဲဉ်.

(၆) ဖဲလၢတော်သိဉ်လိအကတီဉ်တော်ကီတော်ခဲမနုၤပာ်ထီဉ်လဲဉ်. သရဉ်န့ဉ်ဟံဖိဉ်အတော်ဂ့ဉ်ကီဒ်လဲဉ်.

(၇) လၢတော်မူဂ့ဉ်ထီဉ်တော်သိဉ်လိအဂီဉ်န့ဉ်အိဉ်ဒီးတော်ဟ့ဉ်ကူဉ်မနုၤလဲဉ်.

သရၣ်သီဖိတၢ်အတၢ်မၤနီၣ်

ယုၤလံ(၃)သီ ...တနံၤမံၤယလီၤဘျဲးဒိၣ်မး, ယဟ့ၣ်ကဒါက့ၤကယဲၣ်တၢ်သမံၤသမိးခဲလၢၣ်, စံးဘျုးန့ၤလီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်စၢၤတၢ်စၢၤ. တံၣ်တၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်တနီၤဒီးယဟ့ၣ်လီၤစ့ၢ်ကိးဟံၣ်တၢ်မၤလၢလၢၣ်ဆၢလၢၣ်ကတီၢ်အါထီၣ်ယတကွဲးလီၤဟံၣ်တၢ်မၤ တၢ်သံကွၢ်လၢလၢၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်အလီၤဘၣ်. အဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကမၣ်တခါ, ယဘၣ်တဲကဒါက့ၤ - တၢ်သံကွၢ်ကအိၣ်လွံၣ်ဘျီ ယဲၣ်ဘျီညါ, ယမၤတၢ် ထီၣ်တၢ်လီၤ. ယတၢ်ဆၢကတီၢ်သဘျုးတအိၣ်ဘၣ်. ယမုၢ်လၢလၢတယံၣ်ဘၣ်ကညီထီၣ်ကိးလီၤ.

ယုၤလံ(၅)သီ ...တနံၤအံၤယကျဲးစးမၤတၢ်လိာ်ကွဲးတခါလၢတီၤပူၤလီၤ. တကဲထီၣ်ဘၣ်. တုၤတၢ်လိာ်ကွဲးအဝဲသ့ၣ်သ့ၣ် ပိၣ်သးဝးတုၤဒၣ်လဲၣ်ယပၤဃာ်က့ၤအတၢ်သးစၢၢ်ဆၢတန့ၢ်ဘၣ်. တလီၤကယးထီၣ်ထီၣ်ဘၣ်. လၢၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်လီၤတဲာ် လၢယခိၣ်လီၤဒီးတီၤဒိတီၤညါကကြၢၤတဘီလီၤ. ဂ့ၤကလၢလီၤ - ကွဲးခိၣ်မုၢ်ဟဲန့ၣ်မၤလီၤကယးစၢၢ်က့ၤတီၤလီၤ.

အီၤကူး(၁၆)သီ ...တၢ်ကိတၢ်ခဲလၢယမၤဘျုးတီၤဒီးမၤဖိသၣ်တဖၣ်ဆ့ၣ်နီၤလၢအလီၤတန့ၢ်ဘၣ်. အိၣ်ဒၣ်ဂ့ၢ်တၢ်ထဲတစိာ်ဖိ, ဒီးခဲအံၤမၤထီၣ်တၢ်ကိကဒီးလံ. ယဆိကမိၣ်လၢတၢ်တဘျုးဘၣ်အိၣ်နီၣ်တဘျီဘၣ်. ထီၣ်တဲသကိးဝဲဘၣ်ဃးယတၢ်သိၣ်လိအ ဂ့ၢ်လီၤ. တုၤခဲအံၤလီၤ တန့ၢ်ဘၣ်အခွဲးသန့ၣ်က့ၤတဲတၢ်လီၤ.

စဲးပထုဘၣ်(၆)သီ ...တဘျီအံၤဒုယပၤယတီၤန့ၢ်ထီၣ်လံ. ယမိၣ်စံးသးလၢ - ယကရၢကရိပၤဆ့ၢ်တီၤဃိအဝဲသ့ၣ်ကတီၢ် တၢ်စ့ၤလီၤဖးအါညါလီၤ. ယတီၤအိၣ်ဒိးတတီၤလၢဖိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဖးကိညါလီၤ. ကတီၢ်တၢ်ထီၣ်တၢ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဖးလိလံာ်တ နံၤအံၤန့ၣ်ယဟ့ၣ်ဖးအိၣ်လၢတၢ်သံကွၢ်တဖျၢၣ်လီၤ. ကွဲးလၢအစံးဆၢယဘၣ်အိၣ်ဒၣ်ထဲ(၄)ဂၤလီၤ. ယဆိကမိၣ်လၢ - ငိ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့သးပီညါ အသိးတၢ်အံၤယတကြးမၤဘၣ်, သန့ၣ်က့ၤ, တၢ်ဝဲအံၤမုၢ်ဘၣ်ယလီၤ.

စဲးပထုဘၣ်(၂၂)သီ ...လၢခံကတၢ်ယပၤက့ၤယတီၤန့ၢ်ဂ့ၢ်လံ, ပဟ်လီၤပသးလၢယကဆိကတီၢ်သိၣ်လိယတီၤလၢတၢ် ဂ့ၢ်တမံၤဃိဒီးလၢကျဲးတဘီဃိန့ၣ်လီၤ. လၢတီၤတတီၤစ့ၢ်စ့ၢ်ဒၣ်ဝဲအဂီၢ်ယစးထီၣ်ရဲၣ်ကျဲးတၢ်သိၣ်လိလၢအလီၤဆိ, တၢ်ဘျဲး သ့ၣ်တီၤသးယလၢတၢ်မၤဝဲက့ၤတမံၤလီၤလီၤဒီးယဆိကမိၣ်လၢကွဲးတဖၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ကကၢၣ်အသးလီၤ. လၢယတီၤပူၤ ဒုတၢ်လဲၣ်ထီၣ်လဲၣ်ထီၣ်နီၣ်ကိာ်လီၤ.

လါအိးကထိဘၣ်(၁၃)သီ ...တနံၤအံၤယကွဲးကွဲးမိၣ်ပၢ်လၢကဟဲဆူၣ်လီၤ. ကွဲးမိၣ်ပၢ်လၢဟဲတဖၣ်န့ၣ်န့ၣ်ပှၢထံဆးဒီးသး ခုဒိၣ်မးလၢအဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤနီၣ်နီၣ်လၢအဖိအလံာ်အတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အဂီၢ်လီၤ. သန့ၣ်က့ၤဒီးဝဲတဘၣ်ကလၢတ ဂ့ၢ်ဘၣ်မ့ၢ်လၢကွဲးမိၣ်ပၢ်တဟဲခဲလၢၣ်အဃိလီၤ. ယထံၣ်တၢ်လီၤဆိနီၣ်ကိာ်လီၤသ့ၣ်လၢအမိၣ်အပၢ်သ့ၣ်ဆူၣ်သးဂဲၤတဖၣ် ဒီးဖိသၣ်လၢအမိၣ်ပၢ်တသ့ၣ်ဆူၣ်သး ဂဲၤဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ယမၤမနုၤသ့လဲၣ်.

နီၣ်ဝဲဘၣ်(၂၅)သီ ...ကိးနံၤဒဲးလီၤ - ယမၤလိန့ၢ်တၢ်တစ့ၤဘၣ်. ယမုၢ်လၢလၢကွဲးတဖၣ်စ့ၢ်ကိးကမၤလိန့ၢ်တၢ်လီၤ. သန့ၣ် က့ၤထဲသိးယဒုအဝဲသ့ၣ်မၤလိတန့ၢ်ဘၣ်. ယဲဒုဒိသရၣ်တၢ်အသိးယတၢ်မုၢ်လၢလၢအိၣ်ဒိးမိၣ်. တၢ်မၤအသးဒိယကဘၣ်ထီၣ် ကစၢၢ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ခဲအံၤကစၢၢ်အံၤဆံးလီၤလံမိၤလဲၣ်

သရၣ်တၢ်အံၤအတၢ်မၤနီၣ်န့ၣ်ပၣ်ဖျါဒၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢအညီၣ်န့ၣ်မၤသးဒီးသရၣ်သီဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖျါဒၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤတဖၣ်ဖးဒိၣ်ညါ, ဘၣ်ဆၣ်ပမ့ၢ်သူတၢ်သိၣ်လိ, မၤလိအကျဲဒိတဖၣ်န့ၣ်ပကသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဝဲသၢမံၤလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအံၤလီၤ. သရၣ်အမိၣ်ဂီၤအါတက့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ပၤဆၢတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤတက့ၢ်လီၤတၢ်သံက့ၢ်လၢလၢၢ်သ့ၣ်ဘၣ်သူအလီၤ, တၢ်ပၤဆၢတီၤ, တၢ်သံက့ၢ်ဒီးတၢ်ပၤဃာ်သးစၢၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်သမံၤသမိး - (ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဒီးစဲးဝံၤတၢ်မံၤဒီးသူအံၤဒ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဒိကန့ၣ်, ဒီးတၢ်သိၣ်လိအကျဲ) - (တၢ်သိၣ်လိလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်လဲလိာ်န့ၣ်လီၤ. တုၤပသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအံၤလံၤန့ၣ်, အဝဲကမၤန့ၢ်ဒိၣ်ခါဆူ ညါတခါလၢကဟးဆဲးတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအံၤန့ၣ်လီၤ. သရၣ်ဒ်အံၤတဖၣ်အဂီၢ်နအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်ကူၣ်အံၤဒ်လဲၣ်.

.....

.....

.....

.....

“တကွေးနီနီဒီးတဂဟုံကူအလီမ့အိန် -----”

“တကွေးနီနီဒီးတကွေးတူတူအလီမုဒိန် -----”

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ - တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ

တၢ်ပညိၣ် : - သရၣ်ကဆၢတဲာ်တၢ်ဘၣ်ဃးဒီးတနံၣ်, တလါ, တနွံဒီးကိးမုၢ်နံၤဒဲးအဂီၢ်တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤအလုၢ်အပုၤန့ၣ်လီၤ. သရၣ်တဖၣ်ကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်အတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤဘၣ်ထွဲအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သိၣ်လိအတက့ၢ်ဒီးအက့ၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်လိာ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢအဖၣ်

တၢ်သိၣ်လိလၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤတခါအံၤမ့ၢ်ကျဲတဘိလၢပကတဲာ်ကတီၤသးဒ်ပမ့ၢ်သရၣ်တကအသိးလီၤ. မၤစၢၤပုၤဒ်သိးပကမၤန့ၢ်တၢ်သိၣ်လိအတၢ်ပညိၣ်လၢပကသိၣ်လိအီၤတဆိဘၣ်တဆိလၢကကဲဘျးဒိၣ်တက့ၢ်လၢက့ၢ်ဖိကမၤန့ၢ်တၢ်အဂီၢ်လီၤ. ဒ်ပမ့ၢ်ကျဲသရၣ်အသိးပအိၣ်ဒီးတၢ်မၤတဘျးမံၤ, ဒီဖျိပရဲၣ်ကျဲဆိပာ်ပတၢ်သိၣ်လိလၢပကသိၣ်လိပုၤက့ၢ်ဖိတဆိဘၣ်တဆိဘၣ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဝီအသိ, ပက့ၢ်ဖိတဖၣ်ကမၤလိန့ၢ်တၢ်ကန့ၢ် ဂ့ၢ်တက့ၢ်ဒီးကမ့ၢ်တၢ်ကဲဘျးလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ဒိၣ်တက့ၢ်လီၤ. တၢ်သိၣ်လိန့ၢ်ပရဲၣ်ကျဲအီၤချ့ချ့တသ့ဘၣ်. ပကဘၣ်ဆိကမိၣ်ဝးဝးလၢပပုၤက့ၢ်ဖိတဖၣ်မၤလိန့ၢ်တၢ်ကမ့ၢ်ဒီးဂ့ၢ်လၢကျဲဒ်လဲၣ်တ ချ့ပရဲၣ်ကျဲပတၢ်သိၣ်လိဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ

တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ

- ❖ ဒီတနံၣ်တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ
- ❖ ဒီတလါတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ
- ❖ ဒီတနွံတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤဒီး
- ❖ တနံၤဘၣ်တနံၤတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ

ဒူးသုဂ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ - တဲပူးပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢတၢ်မၤလိအံၤကတံၢ်တၢ်ဝဲတဘျူးနံၤညါန့ၣ်လီၤ.

- သရော်ဆူပှၤဒီကရူၢ်

တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

ကွဲးလီၤကယဲၣ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ထံၣ်တဖၣ်ခဲလၢၢ်လၢလၢၢ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့အလီၤဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလၢကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ် ဂ့ၢ်အါအါတက့ၢ်.

- နီၤဖးကရူၢ်ဖိ(၅-၈)ကဒီးသံကွၢ်အဒီၤ -

ဘၣ်မနုၤတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤန့ၣ်အရ့ဒိၣ်ဝဲလဲၣ်. အရ့ဒိၣ်ဖါ.

မၤကရူၢ်ဖိတဖုၣ်စုၣ်တၢ်ပီၣ်သိၣ်ကိးလၢအကရူၢ်ဒၣ်ဝဲဒီးကွဲးလီၤအတၢ်ထံၣ်လၢကရူၢ်ဖိအလံာ်ကဘျူးပှၤအါအါတသ့ဖဲအသ့တက့ၢ်.တုၤကရူၢ်ဖိကိးဖုဒဲးမၤဝံၤလံန့ၣ်မၤကရူၢ်ဖိတဖုၣ်စုၣ်ဃုထၢထီၣ်အခိၣ်ဒၣ်ဝဲဝံၤပှၤအခိၣ်တကၤန့ၣ်မၤအပာ်ဖျါထီၣ်က့ၤအကရူၢ်အတၢ်ထံၣ်ဆူကရူၢ်ဒီးဖုညါဒီးအလီၤမ့ၢ်အိၣ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးက့ၤတက့ၢ်.

- သရော်ကတဲပူးၣ်ဃးတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤအကျဲ (၄)ကလုာ်

- ✧ ဒီတနံၣ်တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ
- ✧ ဒီတလါတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ
- ✧ ဒီတနွံတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤဒီး
- ✧ တနံၣ်တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ တဖၣ်တက့ၢ်.

သရော်ကရဲပူးတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤအကျဲ တဘိစုၣ်စုၣ်အဂ့ၢ်ဖုၣ်ကိာ်

✠ မၤကရူၢ်ဖိတဖၣ်က့ၤကဒါက့ၤဆူကရူၢ်ဒီးသံကွၢ်အဒီၤ ...

ဘၣ်မနုၤပလိၣ်ဘၣ်ဒီတနံၣ်တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ, ဒီတလါတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ, ဒီတနွံတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ ဒီးတနံၣ် တၢ် သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤလဲၣ်.

✠ မၤကရူၢ်ဖိတဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ထံၣ်ဝံၤမၤအပာ်ဖျါထီၣ်က့ၤဆူပှၤဒီဖုညါဒီးတၢ်ပီၣ်တဲသကိးဝံၤကရူၢ်ဖိအတၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်သရော်ကကွဲးလီၤလၢလၢၢ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့အလီၤ(မ့)စးခိဝါဖးလဲၣ်အလီၤ

ကရူၢ်ဖးဒိၣ်

သရော်တဖၣ်ကြားသ့တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤတခါဖါဖါ. ဘၣ်မနုၤလဲၣ်.

ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အါအါလၢအဝဲသ့ၣ်ကဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ထံၣ်တက့ၢ်.

ပှၤဒီဖုမ့ၢ်တဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ထံၣ်န့ၣ်နီၤ က့ၤအဒီဆူကရူၢ်ဖိဒီးမၤအတၢ်ပီၣ်တဲသကိးဒီးဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ထံၣ်, အတၢ်ဆိကမိၣ်တက့ၢ်.

- မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤခံခါတက့ၢ်.” (ကဘျူးပှၤ .....

ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဖးဝံၤနီၤလီၤအီၤဆူကရူၢ်ဖိဒီးမၤအစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အံၤတက့ၢ်.

(က) တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤဖဲလဲၣ်တခါလၢနဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးအီၤအဒိၣ်ကတၢ်ဒီးအဲၣ်ဒီးကွဲးအီၤန့ၣ်လဲၣ်.

(ခ) တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤတခါဒီးတခါအတၢ်ဂ့ၢ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

(ဂ) တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤတခါဒီးတခါအတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကံာ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

ဖဲကရူၢ်ဖိတဖၣ်မၤဝံၤန့ၣ်သရော်ရဲပူးက့ၤတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်သ့လီၤ.

ပှာလၢအရဲာ်ကျဲအတၢ်သိာ်လိချ့သဒံးန့ၣ်တအိာ်ဘၣ်. တၢ်သိာ်လိအရဲာ်အကျဲတၢ်နီၤကထီဝဲဒီးလိာ်လၢတၢ်ကကွဲးဖျါထီာ်အီၤလၢလၢပှဲၤပှဲၤတပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. သရော်လၢအတၢ်လဲၤနီၤဖျါဒံးအါန့ၣ်, ကထံာ်ဘၣ်တၢ်မၤအသး, တၢ်အိာ်သးအါဒီးရဲာ်ကျဲအတၢ်သိာ်လိသ့ဂ့ၤဒိာ်တက့ၢ်လီၤ.

- မၤပှာမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဖး “တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်လၢတချုးန့ၣ်လီၤကျဲလီၤဒံးတၢ်သိာ်လိလၢတၢ်ဃိထံလီၤက့ၤသးတၢ်ဂဲၤလိအပူၤတက့ၢ်. နီၤလီၤကရူၢ်ဖိတဖၣ်ဒီးမၤအဟ့ၣ်နီၤလိာ်သကိးသးအတၢ်ထံာ်ဘၣ်ဃးတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်တက့ၢ်.
- သရော်ကတဲလီၤလၢ ပကကွၢ်ထံဆိကမိာ်ဒီးမၤလိအါထီာ်ဘၣ်ဃးတၢ်သိာ်လိအရဲာ်အကျဲလွံၢ်ကလုာ် -

ဒိတနံာ်တၢ်သိာ်လိအရဲာ်အကျဲ

ဘၣ်မနုၤလၢပကြၢးဆိကမိာ်ဘၣ်ဃးဒိတနံာ်တၢ်သိာ်လိအရဲာ်အကျဲဖဲပကွဲးအီၤအခါလဲာ်. သရော်ကကွဲးလီၤပှာမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ထီာ်အတၢ်ထံာ်လၢလၢဂၢၢ်သ့ဘၣ်သ့အလီၤ(မ့)စးခိဝါဖးလဲာ်အလီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်စံးဆၢအဒိတနီၤ.....

- ကွီဖိကဆုာ်နီၤအလီၤဒ်လဲာ်.
- ယကပာ်ထီာ်တၢ်မနုၤလၢဂီၤပၤလီၤလဲာ်.
- ကွီတၢ်သိာ်တၢ်သီကမ့ၢ်မနုၤတဖၣ်လဲာ်.
- ဒိတနံာ်ကွီဖိကြၢးမၤလိန့ၣ်တၢ်မနုၤလဲာ်.
- ဒိတနံာ်တၢ်သိာ်လိအရဲာ်အကျဲကမ့ၢ်တၢ်မနုၤတဖၣ်လဲာ်.

☞ မၤပှာမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဖး “ဒိတနံာ်တၢ်သိာ်လိအရဲာ်အကျဲ” တက့ၢ်. (ကဘျံးပၤ -)

တုၤပှာမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဖးဝံၤဒီးသရော်ကြၢးတၢ်ပိာ်တဲသကိးဘၣ်ဃးဒီးဒိတနံာ်တၢ်သိာ်လိအရဲာ်အကျဲတၢ်သံကွၢ်အဒိလၢတၢ် ဖိခိာ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲအပူၤန့ၣ်လီၤ.

☞ တုၤတၢ်တၢ်ပိာ်တဲသကိးဝံၤအလီၤခံကရူၢ်ဖိတဖၣ်ကြၢးမၤကဒီးအပတီၢ်တခါဃီ, တမံၤဃီလၢအမ့ၢ်...

- ❖ ဒိတလိတၢ်သိာ်လိအရဲာ်အကျဲ
- ❖ ဒိတနံာ်တၢ်သိာ်လိအရဲာ်အကျဲဒီး
- ❖ တနံာ်တၢ်သိာ်လိအရဲာ်အကျဲတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်လၢသရော်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါ

တၢ်နီၣ်

လၢတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပှၢတခါဒီးတခါဖဲပကတိၤသကိးအခါန့ၣ်သရော်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါကရူၢ်ဖိတဖၣ်ဒ်သိးကဆိကမိၣ်တၢ်ယိၣ်ယိၣ်, ဘျဲးဘျိးဘျိးဘၣ်ဃးတၢ်လၢအမၤလိဝဲန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်အပတီၢ်တဖၣ်လၢကမၤစၤပှၢမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကနၢ်ပၢၢ်ဝဲတၢ် သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤအတၢ်ပညိၣ်ဒီးတၢ်ကွၢ်ဖိတဖၣ်လၢလၢပှၢပှၢန့ၣ်လီၤ. သရော်သိၣ်လိတၢ်ကြၢးဟးဝုၤဝါလၢကရူၢ်ဖိတဖၣ် အဘၢၣ်စၤဒီးမၤစၤအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်လၢ, သံကွၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်သံကွၢ်ဒီးဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မၤပှၢမၤလိ တၢ်တဖၣ်ဖး - တၢ်မၤအလံာ်ကဘျဲး“ပကကိးလိပသးလၢတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ”တက့ၢ်. ပှၢမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ခဲလၢာ်မၤပှၢတၢ်မၤ အလံာ်အကဘျဲးတဖၣ်ဝံၤ, နီၤလီၤအိၤလၢကရူၢ်ဖိ (၅-၈) ကဒီးမၤအဟံၣ်ဖျါထီၣ်အတၢ်မၤတကဒၣ်ဝဲစ့ၣ်ဆူကရူၢ်ဒီဖုညါဒီးမၤအတၢ်ပိၣ်ဒီးဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးလိာ်သကိးသးယၢ်ခိယၢ်ခိ, ဘၣ်ဃးတကဘၣ်တကအတၢ်မၤကဘျဲးန့ၣ်တက့ၢ်. တုၤကရူၢ်ဖိခဲလၢာ်မၤသကိးဝဲဝံၤဒီးမၤအဃုထၢထီၣ်အကရူၢ်ဒၣ်ဝဲအခိၣ်တကဒီးပာ်ဖျါထီၣ်က့ၤဆူကရူၢ်ဒီဖုညါန့ၣ်လီၤ. ကရူၢ်ဖးဒိၣ်ကတဲ သကိးကဒီးဘၣ်ဃးကရူၢ်ဖိတကရူၢ်ဘၣ်တကရူၢ်အတၢ်ပာ်ဖျါန့ၣ်လီၤ. သရော်ကြၢးဟ့ၣ် စ့ၢ်ကိးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တနီၤန့ၣ်လီၤ.

- ဖဲတၢ်မၤလိတဆၢအံၤဝံၤန့ၣ်သရော်ကြၢးစံးဘျဲးစံးဖိၣ်က့ၤပှၢကိးကလၢအဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်သကိးအတၢ်ထံာ်, တၢ်ဆိကမိၣ်, က တၢ်တၢ်ပိၣ်သကိးဒီးအတၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဒိၣ်ဒိၣ်အါအါအဃိန့ၣ်လီၤ. သရော်သံကွၢ်, တၢ်သံကွၢ်အိၣ်တမံၤမံၤ. လၢခံကတၢ် တဲပှၢက့ၤတၢ်မၤလိအဂ့ၢ်ဒီတခါအဂ့ၢ်ဖုၣ်ကိာ်တက့ၢ်.

တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤခံၤ

တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤလၢလၢ်ခံၤအံၤမ့ၢ်ယဲၣ်တၢ်ဒွဲးသရၣ်ခံၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ. ဃုသ့ၣ်ညါကွၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတခါစုၣ်စုၣ်ဒီးစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်လၢလၢ်အံၤတက့ၢ်.

- တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤလၢလဲၣ်တခါဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးန့ၣ်အဒိၣ်ကတၢၢ်လဲၣ်. ဖဲလဲၣ်တခါလီၤကံးဒီးတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤလၢနအဲၣ်ဒီးကွဲးန့ၣ်လဲၣ်.
- တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤတခါစုၣ်စုၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်ကဲဘျုးဒ်လဲၣ်.
- တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤတခါစုၣ်စုၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်လီၤတူၢ်လီၤကံးဒ်လဲၣ်.

တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ (၁)

လံာ် ..... တၢ်ဒွဲး
မုၢ်နံၤ .....လိဒိၣ်စ့တၢ် ..... သီ .....နံၣ်.
တၢ် .....(၅)တၢ်.

- ★ တၢ်သိၣ်လိအတၢ်ပညိၣ် : - သံကွၢ်ကွီဖိတက့ၢ်စုၣ်စုၣ်အစ့ၤကတၢၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖျၢၣ်
- စံးထီၣ်ပတြၢၤအစ့ၤကတၢၢ်ကွီဖိ(၁၀) က
- မၤတံၤတၢ်မၤခဲလၢာ်ဒ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ပာ်ပနီၣ်အသိး
- ★ တၢ်မၤလိအတၢ်ပညိၣ် : - ကွီဖိကသ့နီၤဖးနီၢ်ဂံၢ် (၁၀၀ ခ် ၄).
- ကွီဖိကသ့တဲဖျါထီၣ်မုၢ်နံၤဒီးမုၢ်နံၤဟဲကဲထီၣ်အဂ့ၢ်
- ★ တၢ်ပီးတၢ်လီၤလၢအလိၣ် : - သရၣ်အဂီၢ် (လၢဂီၤဖိတဖၣ်, တၢ်ဂီၤဒိ, ဟီၣ်ခိၣ်ဝါ, လၢဂီၤသ့ၣ်ဘၣ်သူ/ဝါ)
- ကွီဖိအဂီၢ် (တၢ်ကွဲးဘိဒီးစးခိ)
- ★ တၢ်သိၣ်လိအကျဲ : - တၢ်ဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါအကျဲဒီးတၢ်သိၣ်လိတဲလီၤအကျဲ (တၢ်တဲလီၤအကျဲ)
- ★ တၢ်သိၣ်လိလီၤ : - သူတၢ်ပီးတၢ်လီၤနီၢ်ကီၢ်လၢကရဲၣ်ပုၤဘၣ်ဃးတၢ်နီၤဖးအတၢ်သိၣ်တၢ်သီအဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤခိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်
- ★ တၢ်သမံသမိးက့ၢ်အကျဲ : - သံကွၢ်က့ၢ်ကွီဖိလၢတၢ်ဂ့ၢ်အကါဒိၣ်တဖၣ်

တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲ (၂)

- ... သိၣ်လိတၢ်နီၤဖး အဒိ (၂၄ ခ် ၁၂ = ၂)
- ... သံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်
- ... တၢ်, ယဲၣ်တၢ်
- ... သူလၢဂီၤဖိဒိၣ်ဒီးတၢ်ဂီၤဒိလၢသရၣ်အဝဲၤဒၢး

ဒီတနံၣ်တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲ

ဒီတနံၣ်တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲပၣ်ဃုာ်ဝဲ - ပကကတဲာ်ကတီၤပတီၤဒီးတၢ်သိၣ်လိလၢဒီတနံၣ်, ဒီနံၣ်အတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲမၤစၤပၤဒ်သိးပကလဲၤတဆီဘၣ်တဆီလၢပတၢ်သိၣ်လိအပူၤဒ်သိးတၢ်သိၣ်လိခဲလၢာ်ကလဲၤအသးဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါတၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်တဘျုး မံၤလၢပကဘၣ်ဆိကမိၣ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဖဲပရဲၣ်ကျဲဒီနံၣ်တၢ်သိၣ်လိအခါန့ၣ်လီၤ. အဒီတနီၤ...

- (၁) ကွီဖိတဖၣ်ကဆၣ်နီၤဖဲလဲၣ်.
- (၂) လၢတၢ်ဒုၣ်လိပကကျးထီၣ်မနုၤလဲၣ်. (တၢ်ဂီၤ, တၢ်ဂီၤဒိ, နၢဂံၣ်, တၢ်ဆၢကတီၤတီၤဃု, လံာ်ဘျးလီၤ, ဖီဒီးတၢ် အဂုၤအဂ)
- (၃) တုၤနံၣ်ကတၢ်ကွီဖိကမၤလဲၣ်န့ၣ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

<u>လံာ်ကညီ</u>	<u>တၢ်ဒွဲး</u>	<u>အဲကလံး</u>	<u>ပယီၤ</u>
သ့ကွဲးကျိပုၤ	တၢ်ပာ်ဖိၣ်	တၢ်ဆဲးကျိးအိၣ်သ့ၣ်	သ့ကွဲးကျိပုၤအဖုၣ်
သ့ကွဲးထါ	တၢ်ထုးကွံာ်	-----	-----

(၄) တနံၣ်တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲကမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

ကွီ ----- သရၣ် ----- တီၤ ----- လံာ် -----

လါ	တၢ်သိၣ်လိအိၣ်တီ
လါမ့ၤ	
လါယုၤ	
လါယုၤလံ	
လါ အီကူး	
လါစဲးပတုၤဘၣ်	
လါအီးကထိဘၣ်	
လါနိၣ်ဝုဘၣ်	
လါဒံာ်စဲဘၣ်	
လါယုၤန့ၣ်အါရံၤ	
လါဖျၢၤတြုၤအါရံၤ	
လါမးရး	

ဒီတလၢတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲ

ဒီတလၢတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲစ့ၢ်ကိးမ့ၢ်တၢ်လၢအလီၤကၢ်လိာ်အသးဒီးဒီတနံၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲစ့ၢ်ကိးလီၤ. ဒီတနံၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲအတၢ်ဃုန့ၣ်နဆီတလဲတဆံးတက့ၢ်ဒီးသူဒါဒီတလၢအတၢ်ကျဲသ့စ့ၢ်ကိးလီၤ. တၢ်လီၤဆီတမံၤမ့ၢ်လၢတလၢအတၢ်ကျဲအံၤန့ၣ်လီၤ တံၢ်ဒိၣ်န့ၢ်ဒီတနံၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သံကွၢ်လၢလၢတဖၣ်အံၤကမၤစၢၤန့ၣ်လၢနကရဲၣ်ကျဲတလၢတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲ.

- လၢလံာ်တဘျီအပူၤနကသိၣ်လိတၢ်သိၣ်လိခိၣ်တီမန့ၣ်လဲၣ်.
- တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲမန့ၣ်ကြးပၣ်လဲၣ်.
- တလၢဘၣ်တလၢတၢ်သံကွၢ်အပူၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲမန့ၣ်ကြးပၣ်လဲၣ်.
- တၢ်မၤလိကိးဆၢကတီၢ်ဒဲးအပူၤမန့ၣ်ကြးပၣ်လဲၣ်.
- ကွီဖိကလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤလီၤဆီမန့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်.

ဒီတလၢတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲအဒိ

သရၣ် ..... လံာ် ..... တီၤ ..... လါ .....

နံၣ်	တၢ်မၤလိခိၣ်တီ
၁	
၂	
၃	
၄	

ဒိတနွံတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ

(က) ပသုတနွံတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤဒ်သိးပကဆၢတဲာ်လၢတၢ်န့ၢ်တၢ်န့ၢ်န့ၢ်ပကသိၣ်လိတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤမနုၤ, ပကသိၣ်လိအိၤတၢ်န့ၢ်ဆံးအါဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်ထဲလဲၣ်န့ၢ်လီၤ. (တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ် - တၢ်မၤလိလၢအညီၣ်န့ၢ်တဘျီဒီးဝံၤဝဲလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တၢ်မၤလိလၢအကီၢ်န့ၢ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ပကဘၣ်သိၣ်လိအိၤခံၣ်တုၤလၢသၢဘျီအိၣ်ဝဲလီၤ. လၢတၢ်န့ၢ်အသိဖဲပရဲၣ်ကျဲၤပတၢ်သိၣ်လိန့ၢ်အကီၢ်ဒိၣ်လၢပကဘၣ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အံၤလီၤ.

ဒိတနွံတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ

သရၣ် ..... လံာ် ..... တီၢ် ..... နံၤ .....

မုၢ်နံၤ	တၢ်မၤလိအိၣ်တီၢ်
မုၢ်ဆၣ်	
မုၢ်ယုၣ်	
မုၢ်ပျဲၤ	
မုၢ်လွၢၤဇိၤ	
မုၢ်ဖိဖး	

(ခ) တၢ်မၤလိလံာ်တဘျီစုာ်စုာ်န့ၢ်ကကြၢၤကတၢ်လၢတၢ်မၤလိအိၤအခါဖဲလဲၣ်. ကျိဖိသ့ၣ်ဆူၣ်သးဝဲကတၢ်ဒီးဟ့ၣ်သးယုၣ်, သးစၢ်ဆၢန့ၢ်ဂ့ၢ်ကတၢ်အခါဖဲလဲၣ်. လၢတၢ်မၤလိလံာ်တဘျီအဖိခိၣ်ကျိဖိဟ့ၣ်တၢ်သးစၢ်ဆၢန့ၢ်ယံာ်ကတၢ်ထဲလဲၣ်. တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကျိဖိမၤလိလံာ်တဘျီန့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၢ်လံာ်အဂၤအိၣ်မိၤ. လံာ်တနီၤဂ့ၢ်ဒိၣ်တက့ၢ်လၢပကသိၣ်လိအိၤလၢပသိၣ်လိလံာ်အဂၤတဘျီဝံၤအလီၢ်ခံ န့ၢ်လီၤ.

★ နဆိကမိၣ်ထီၣ်တၢ်သံက့ၢ်အဂၤမနုၤအိၣ်ဒီးလဲၣ်.

အဝဲအံၤမုၢ်ဒိတနွံတၢ်သိၣ်လိအတၢ်ဆၢကတီၢ်တီၤဃု

ဆၢကတီၢ်	မုၢ်ဒီး	မုၢ်ဆၣ်	မုၢ်ယုၣ်	မုၢ်ပျဲၤ	မုၢ်လွၢၤဇိၤ
၉ - ၉ : ၃၀	အဲကလံး	ကညီ	ပယီၤ	ကညီ	အဲကလံး
၉:၃၀ - ၁၀:၀၀	ဆူၣ်ချ့	ဆူၣ်ချ့	ဆူၣ်ချ့	ဆူၣ်ချ့	ဆူၣ်ချ့
၁၀ - ၁၀:၃၀	တၢ်ဒူး	တၢ်ဒူး	တၢ်ဒူး	တၢ်ဒူး	တၢ်ဒူး
၁၀:၃၀ - ၁၁:၀၀	စိၤပီၢ်	ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ	စိၤပီၢ်	ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ	စိၤပီၢ်
၁၁:၀၀ - ၁၁:၃၀	အဲကလံး	ကညီ	ပယီၤ	ပယီၤ	ကညီ
၁၁:၃၀ - ၁၂:၀၀	က့ၢ်ဂီၤဂၢၢ်ကျဲၤတၢ်ဝဲလီၤ.				
၁၂:၀၀ - ၁:၀၀	တၢ်အိၣ်ဘျဲး				
၁:၀၀ - ၁:၃၀	ထံမူကီၢ်ဒါ	ထံမူကီၢ်ဒါ	တၢ်ကွဲး	ထံမူ ကီၢ်ဒါ	ထံမူ ကီၢ်ဒါ
၁:၃၀ - ၂:၀၀	ထံဂ့ၢ်ကီၢ်သဲး	ဆဲးလၢ	ဆဲးလၢ	ထံဂ့ၢ်ကီၢ်သဲး	ထံဂ့ၢ်ကီၢ်သဲး
၂ - ၂:၃၀	ကညီ	ပယီၤ	အဲကလံး	အဲကလံး	ကညီ
၂:၃၀ - ၃:၀၀	ကညီ	ပယီၤ	အဲကလံး	ပယီၤ	ကညီ

တီၢ်နီၣ် ... အဝဲအံၤမုၢ်ဒိတၢ်အဒိလီၤ.

တနံၤတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ

ဖဲပဆိကမိၣ်တနံၤတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤန့ၣ်ပညိၣ်န့ၣ်ဆိကမိၣ်ဒၣ်တနံၤဘၣ်တနံၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ. လၢလၢအံၤအိၣ်ဒီးတၢ်သံကွၢ်တနီၤလၢပကဘၣ်သံကွၢ်လီၤပသးဖဲပကတီၤတနံၤဘၣ်တနံၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ.

- (၁) တၢ်မၤလိတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.
- (၂) တၢ်ဖိးတၢ်လီၤကြားဝဲဘၣ်ဝဲလၢတၢ်မၤလိအံၤမ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.
- (၃) တၢ်သိၣ်လိကျဲမနုၤမ့ၢ်အဂ့ၢ်ကတၢၢ်ဒ်သိးတၢ်ကမၤန့ၢ်တၢ်သိၣ်လိတၢ်ပညိၣ်န့ၣ်လဲၣ်.
- (၄) ကွီဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အိၣ်လံထဲလဲၣ်.
- (၅) တၢ်ကဘၣ်သူတၢ်သမံသမိးအကျဲမနုၤလဲၣ်.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢတဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ကဲဘျးလၢတၢ်ဆိးကါတနံၤဘၣ်တနံၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ. (မ့ၢ်ဝဲတီဝဲစ့ၢ်ကိးလၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤကတီၤတၢ်သိၣ်လိအပူၤလီၤ.)

- (၁) တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢတၢ်သိၣ်လိတမံၤအဂီၢ်ဘၣ်တၢ်သုးကျဲၤကတဲာ်ကတီၤဃာ်အိၤ, မၤစၢၤသရၣ်လၢကစးထီၣ်တၢ်သိၣ်လိတဘျီ ဃီဖဲကွီစးထီၣ် (ဖဲတၢ်သိၣ်လိစးထီၣ်)န့ၣ်လီၤ.
- (၂) ဒုးသ့ၣ်နီၣ်သရၣ်လၢ ကဘၣ်မၤမနုၤတမံၤတမံၤန့ၣ်လီၤ.
- (၃) ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဖဲတၢ်သိၣ်လိဘၣ်တၢ်သမံသမိးက့ၤအိၤ
- (၄) မၤစၢၤတၢ်ပၤဆုၤတၢ်ဆူကတီၢ်, တၢ်မၤဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်ဒ်သိးကတုၤဆူတၢ်မၤလိတၢ်ပညိၣ်
- (၅) ဟ့ၣ်သရၣ်လၢတၢ်သူၣ်မံသးမံ
- (၆) ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကွီဖိကမၤလိန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တက့ၢ်
- (၇) မၤနီၣ်မၤဃါတၢ်လၢမၤတံၤဒီးတၢ်လဲၤခီဖျိ
- (၈) မၤစၢၤတၢ်ပၤတၢ်ဆုၤ, သရၣ်ဒ်သိးကသ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၢ်အါထီၣ်တီၤအတၢ်အိၣ်သးခဲအံၤ
- (၉) ရဲၣ်ဃာ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအလိၣ်တဖၣ်ဒ်တၢ်သုတအိၣ်လီၤတဲာ်တ့ၢ်နီတမံ
- (၁၀) ကဲဘျးလီၤဆိဒ်တၢ်လၢသရၣ်သီအဂီၢ်
- (၁၁) မၤစၢၤသရၣ်လၢကကတီၤသးဒ်သိးကဟ့ၣ်ဆၢကွီဖိအတၢ်လိၣ်ဘၣ်

တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်လၢတချးရဲၣ်ကျဲးဒံးတၢ်အဂီၢ်.

ဘၣ်လီၤန့ၣ်ဒီးဆိကမိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ဒီးန့ၣ်လၢတီၤပူၤတက့ၢ်. နထံၣ်လံၤဒါ. ဆိကမိၣ်ထံၣ်မ့ၢ်ကဒီးလၢန့ၣ်ဖိခဲလၢာ်အိၣ်ဒီးန့ၣ်လၢတီၤပူၤတက့ၢ်ခဲအံၤသံကွၢ်လီၤန့ၣ်သးလၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အံၤတက့ၢ်.

- (၁) ယအိၣ်ဒီးတၢ်ပီးတၢ်လိမန့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်.
- (၂) ယရဲၣ်ကျဲးတၢ်လၢတီၤမတၢ်အဂီၢ်လဲၣ်.
- (၃) ယတၢ်ဆၢကတီၢ်အိၣ်ဆံးအါလဲၣ်. ယလိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဆံးအါလဲၣ်.
- (၄) တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢယဘၣ်ကွၢ်ဆၢာ်မဲာ်သ့မ့ၢ်မန့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်.
- (၅) ယကထီၣ်ဝဲယပူၤကွီဖိဒ်လဲၣ်.
- (၆) ကွီဖိကတီၢ်အသးလၢကမၤလိတၢ်ဂ့ၢ်အံၤလံၤဒါ.
- (၇) တၢ်ဟူးတၢ်ဝဲမန့ၣ်လၢကမၤစၢၤတၢ်သိၣ်လိလဲၣ်.
- (၈) ကဘၣ်သူနီၣ်တဂၤစုာ်စုာ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ကရူၢ်တၢ်ဟူးတၢ်ဝဲဒါ.
- (၉) ဒ်သီးတၢ်မၤလိကလၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဝဲလိဆံးအါလဲၣ်.
- (၁၀) ကွီဖိတဖၣ်တဂၤဒီးတဂၤအိၣ်ဒီးတၢ်လီၤဆီဒ်လဲၣ်.
- (၁၁) တၢ်လီၤဆီအံၤကကဲဘျးလၢတၢ်မၤလိအဂီၢ်ဒ်လဲၣ်.

ပျဲပဲၤလိဘၣ်ဃးတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤတက့ၢ်

သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢသရၣ်တက့ၢ်ဒီးတက့ၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒၣ်ဝဲလၢကရဲၣ်ကျဲၤအတၢ်သိၣ်လိလီၤ.
တၢ်လၢပဒုးန့ၣ်ပွဲးသုန့ၣ်မ့ၢ် တၢ်အဒိလီၤ.
ဆိကမိၣ်ထီၣ်နကစၢ်ဒၣ်နဲနတၢ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်နကစၢ်ဒၣ်နဲနတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ဝဲၤလိ ဒီတန့ၣ်တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ

ဒီတလိတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ

ဒိတန့ၣ်တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ

တနံၤတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤ

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်ဒိၣ် .....”

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ် ၵ်း - တၢ်ကွဲးတၢ်ပညိၣ်

တၢ်ကွဲးမိၢ် ၵ်း - သရၣ်ကသသ့တဲဖျါထီၣ်တၢ်ပညိၣ်လၢကွဲးမိၢ်အဂီၢ်

လၢအဖုၣ်

ဖဲပဲသရၣ်တဖုၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်လၢအလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးဟ့ၣ်နီၤတၢ်ဆူကွဲးမိၢ်န့ၣ် -

- ⊕ တၢ်သိၣ်လိန့ၣ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်ထီၣ်
- ⊕ ကွဲးမိၢ်လိန့ၣ်တၢ်တုၤလီၤဂ့ၢ်တက့ၢ်
- ⊕ တၢ်သမံသမိးလၢသရၣ်ဒီးကွဲးမိၢ်အဂီၢ်ညီဒိၣ်တက့ၢ်

တၢ်မၤလိကွဲးတၢ်ပညိၣ်လၢအဂ့ၢ်အံၤမ့ၢ်ကီၢ်ဒီးလၢၢ်ဆၢလၢၢ်ကတီၢ်ဘၣ်ဆၣ်အတၢ်ကဲဘျးအိၣ်ဝဲအါမးန့ၣ်လီၤ.
 လတၢ်န့ၣ်အဖီ ကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢပကမၤလိအီၤန့ၣ်လီၤ.
 လၢတၢ်မၤလိတဆၢညါအံၤအပူၤန့ၣ်ပကမၤလိဘၣ်ဃးတၢ်ပညိၣ်လၢအဂ့ၢ်အနီၣ်ထီၣ်လွံၢ်ဘိ, ဒီးပကဂဲလိအီၤ
 ဒ်သိးပကသ့ကွဲး ဒီးဟံလီၤပတၢ်ပညိၣ်အဂ့ၢ်လၢကွဲးမိၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ

- တၢ်ပညိၣ်လၢအဂ့ၢ်အနီၣ်ထီၣ် (၄)ဘိ
- (၁) ကဘၣ်မ့ၢ်လၢကွဲးမိၢ်အဂီၢ်
- (၂) တဲဖျါထီၣ်တၢ်မၤလိအစၢ
- (၃) ကဘၣ်ရဲဒီးန့ၢ်ပၢၢ်ညီ
- (၄) ဃုကွၢ်ကဘၣ်သ့

တၢ်ကတိၤလၢညါ

ဒ်သိးပကစးထီၣ်တၢ်မၤလိတဆၢညါအံၤအဂီၢ်ပကဃုသ့ၣ်ညါကွၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ်ထွဲတၢ်ကတိၤတၢ်ပညိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပအံၣ်ဒီးတၢ်ကတိၤတဖျၢၣ်အံၤလၢပှၤမၤလိတၢ်ဖိအဂီၢ်အခီပညိၣ်ဒီးအလုၢ်အပှၤအိၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤန့ၣ်တစ့ပကဒးဘၣ်ထွဲ က့ၤတၢ်ကတိၤတဖျၢၣ်အံၤအလီၢ်အိၣ်ပကတိၤတၢ်သိၣ်လိဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

- သရော်ကကွဲးလီၤ **“တၢ်ပညိၣ်”** ဖးဒိၣ်လၢလၢၤသ့ၣ်ဘၣ်သုအလီၤ, မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိဆ့ၣ်နီၤဘျၢၣ်ဘျၢၣ်ဘျီၣ်ဘျီၣ်တစိၣ်, ဆိ မိၣ်ထံတၢ်ကတိၤတဖျၢၣ်အံၤတံၤသံကွၢ်အိၣ်...
  - (၁) တၢ်ကတိၤတဖျၢၣ်အံၤအခီပညိၣ်ဒ်လဲၣ်. လၢနတၢ်အိၣ်မူအပှၤ(တမ့ၢ်လၢနတၢ်သိၣ်လိအပှၤဒီးဘၣ်.)
  - (၂) နတၢ်ပညိၣ်အိၣ်တမံၤမံၤဖါ.
  - (၃) တၢ်ပညိၣ်န့ၣ်အလုၢ်အပှၤအိၣ်ဒ်လဲၣ်.
  - (၄) လၢပဂီၢ် **“တၢ်ပညိၣ်”** အံၤကဲဘျးသ့ဒ်လဲၣ်.
- သံကွၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢကဟ့ၣ်နီၤလိာ်သးတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးကွဲးလီၤတၢ်ဂ့ၢ်အကါဒိၣ်တဖၣ်လၢလၢၤသ့ၣ်ဘၣ်သုအပူၤတက့ၢ်.
- ကျဲးစးဘုးထုးထီၣ်က့ၤတၢ်ဆိကမိၣ်ဒ်အမ့ၢ်...
- ❖ ပအံၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်န့ၣ်ဆုၤပတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ(တၢ်မၤ)
- ❖ ကၤဖျိၣ်ပတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါ
- ❖ မၤန့ၢ် (မ့)တမၤန့ၢ်ပတၢ်ပညိၣ်ပသ့ၣ်ညါက့ၤ.
- သရော်ကဘၣ်မၤစၢပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကဒးဘၣ်ထွဲတၢ်အိၣ်မူတၢ်ပညိၣ်အလုၢ်အပှၤ, သရော်ဒီးကွီဖိအတၢ်ပညိၣ်

တၢ်မၤ

- သရော်ကမၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိကွဲးလီၤအတၢ်ပညိၣ်ယဲၣ်ထံၣ်လၢကဟ်လီၤဝဲလၢတၢ်သိၣ်လိကွီဖိအဂီၢ်
  - ကဘၣ်ကွဲးဝဲဂ့ၤဂ့ၤဖဲအသ့ကတၢ်
  - ကဘၣ်မၤတၢ်တက့ၢ်စုၣ်မ့ၢ်ဒီးအသကိးခံက့ၢ်စုၣ်
  - ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတက့ၢ်စုၣ်ကဘၣ်ကွဲးလီၤအမံၤလၢလံာ်ကဘျးလီၤ
- ထၢဖျိၣ်က့ၤလံာ်ကဘျးတဖၣ်ခဲလၢာ်ဝံၤတဲအဝဲသ့ၣ်ပကကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ပညိၣ်တဖၣ်အံၤဖဲပမၤလိတၢ်ပညိၣ်အနီၣ်ထီၣ်ဝံၤ

တၢ်ဝဲၤလိ

- သရော်မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိနီၤလီၤသးလၢကရူၢ်ဖိ(၅-၈)က
- သရော်ကကတီၤပာ်တၢ်ပညိာ်အရဲၣ်တဆံခံဖျၢာ်, တၢ်ပညိာ်အကျါတနီၤကဘၣ်ဂ့ၤ, လၢအဖိးမံလိာ်အသးဒီးနီၣ်ထီၣ်လွံာ်ဘိဒီးတနီၤတဂ့ၤဘၣ်, လၢတဖိးမံလိာ်အသးဒီးနီၣ်ထီၣ်လွံာ်ဘိဘၣ်, တၢ်ပညိာ်တဖၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်လံာ် တဘျုးကလုာ်ဒီးတီၤတဘျုးတီၤန့ၣ် လီၤ.
- သရော်ကဟ့ၣ်လီၤတၢ်ပညိာ်လံာ်ကဘျုးတဖၣ်ဆူကိးကရူၢ်ဒဲးလီၤ.
- ကရူၢ်ဖိတဖၣ်ကတံာ်ပြံလီၤတၢ်ပညိာ်လံာ်ကဘျုးတဖျၢာ်စ့ၣ်စ့ၣ် တက့ၢ်.
- သရော်မၤကရူၢ်ဖိတဖၣ်နီၤလီၤခံပူၣ်“ဂ့ၤ”ဒီး“တဂ့ၤဘၣ်” လီၤဆီဆီတက့ၢ်
- သံကွၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢမ့ၢ်အသိာ်လိဒ်တၢ်ပ ညိာ်တခါအံၤသ့ကစီဒီန့ၣ်တက့ၢ်.
- ကရူၢ်တဖၣ်ကအိၣ်ကတဲၤကတီၤစ့ၢ်ကိးအသးဒ်သိးကတဲၤဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢဘၣ်မနုၤပပာ်တၢ်ပညိာ်တခါအံၤ “ဂ့ၤ”ဒီးတခါအံၤ “တဂ့ၤဘၣ်” လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- တုၤအဝံၤလံာ်န့ၣ်သရော်ကသံကွၢ်ကရူၢ်ဖိတဖၣ်လၢမ့ၢ်တၢ်ပညိာ်ဖဲလဲၣ်တပူၣ်“ဂ့ၤ”ဒီးဖဲလဲၣ်တပူၣ်“တဂ့ၤဘၣ်”န့ၣ်တက့ၢ်. မၤအကျဲးစးပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢဘၣ်မနုၤအဃိအဂ့ၤမ့တမ့ၢ်တဂ့ၤဘၣ်လဲၣ်ဒီးကွဲးလီၤလၢလၢဂၢၢ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့အလီၤတက့ၢ်.

တၢ်ဖး ...

မၤကွၢ်ဖိဖးကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်ပညိာ်အမူအဒါ” န့ၣ်တက့ၢ်. စံးကတိၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးကရူၢ်ဒိဖုညါန့ၣ်တက့ၢ်. (သံကွၢ်ကရူၢ်တဖၣ်လၢမ့ၢ်တၢ်ပညိာ်လၢပတယၤထီၣ်ဘၣ်အိၣ်ဒိးဖါန့ၣ်တက့ၢ်.)

တၢ်ဖး ...

မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်ပညိာ်ဂ့ၢ်အနီၣ်ထီၣ်လွံၣ်(၄)ဘိ” အဂ့ၢ်တက့ၢ်.

တၢ်ဖးဒီးတၢ်ဂဲၤလိ

(၁) တၢ်ဂဲၤလိဘၣ်ဃးတၢ်ပညိာ် “ကဘၣ်မ့ၢ်လၢကွၢ်ဖိအဂီၢ်” အဂ့ၢ်တက့ၢ်.

- ❖ မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဖးကွၢ် (Content Reading) နီၣ်ဂံၢ်တၢ် “တၢ်ပညိာ်ကဘၣ်မ့ၢ်လၢကွၢ်ဖိအဂီၢ်” တက့ၢ်. (ကဘျဲးဟး .....
- ❖ ကရူၢ်ဒိဖုညါကစံးကတိၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်လၢအဖးဝဲအဂ့ၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ❖ လၢတၢ်ကပဲာ်ဖးနီၣ်ဖးကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အဂီၢ်မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကထီၣ်ဂဲၤထီၣ်န့ၣ်တၢ်ဆိကမိာ်လၢလံာ်ခံကဘျဲးဒီးတကဘျဲးန့ၣ်မ့ၢ်လံာ်လၢအတဲဖျါထီၣ်တၢ်မၤဘၣ်ဃးကွၢ်ဖိဒီးတကဘျဲးလၢတၢ်မၤဘၣ်ဃးသရၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ❖ တၢ်ကတိၤတနီၣ်ကဘၣ်ဝဲခံခိလၢာ်အဂီၢ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. တၢ်တဲဖျါကအိၣ်ဝဲဒၣ်အါဘိလၢအမ့ၢ်ထဲဒၣ်ကွၢ်ဖိအဂီၢ် မ့တမ့ၢ်ထဲလၢသရၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တဲဖျါထီၣ်ဒ်အံၤတဖၣ်ကမၤစၢၤ သရၣ်လၢကဆိကမိာ်ပဲာ်ထံနီၣ်ဖးဘၣ်ထွဲတၢ်မၤအံၤပညိာ်အသးလၢကွၢ်ဖိအဂီၢ်ဒီးတမ့ၢ်ဘၣ်လၢအဂီၢ်ဒၣ်ဝဲဒ်အမ့ၢ်သရၣ်တဂၤအသိးန့ၣ်လီၤ.
- ❖ တၢ်ကတိၤလၢအပာ်ဖျါထီၣ်ကွၢ်ဖိအတၢ်မၤအဂ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကတိၤတဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဆိကမိာ်ပညိာ်ဝဲလၢကွၢ်ဖိအဂီၢ်လၢအတၢ်သိၣ်လိတၢ်ပညိာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

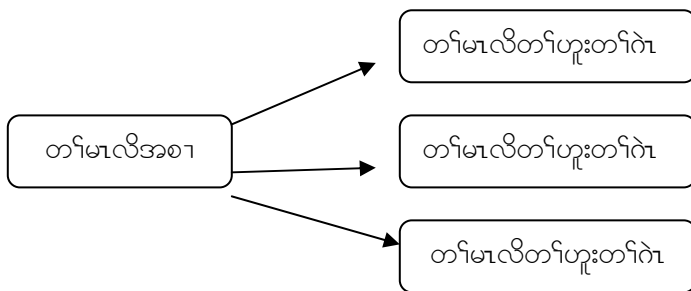
(၂) တဲဖျါထီၣ်တၢ်မၤလိအစၢ

- ❖ မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိဖးတၢ်ပညိာ်ဘၣ်ထွဲ “တဲဖျါထီၣ်တၢ်မၤလိအစၢ” အဂ့ၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. (ကဘျဲးဟး .....
- ❖ တဲသကိးတၢ်ဂ့ၢ်ဒီးကရူၢ်ဒိဖုညါတက့ၢ်.

တၢ်ဂဲၤလိ

တၢ်မၤသကိးဖဲအံၤမ့ၢ်ဒ်သိးတၢ်ကပဲာ်ထံနီၣ်ဖးတၢ်လီၤဆိလၢတၢ်မၤလိအစၢဒီးတၢ်မၤလိတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤန့ၣ်လီၤ

- ❖ ဒ်သိးပကမၤန့ၢ်တၢ်မၤလိအစၢအဂီၢ် တၢ်မၤလိတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤကအိၣ်ဝဲအါမၤလီၤ.

- ❖ မာကရူာ်ခဲလာ်ဟ့ာ်ထီာ်တၢ်အဒိခံပျာ်ဒီးကတိာ်ကီာ်ကးသကိးတၢ်အဒိခံပျာ်အံာ်တက့ာ်.
- ❖ မာပှာမာလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဟံာ်ဖီာ်အသးလၢကရူာ်ဖိဒီးကွဲးသကိးအဒိတပျာ်ဒီးသရော်ကဟးလူၤသမံသမိးကွာ်
- ❖ မာပှာမာလိတၢ်ဖိတဖၣ်တက့ာ်စုာ်စုာ်ကွဲးအဒိတပျာ်လၢစးခိအလီၤ, သရော်ကထာ်ဖီာ်က့ၤတၢ်ကွဲးအဒိတဖၣ်, ကျးလီၤအိၤလၢဂီၤဟလီၤဒီးမာပှာမာလိတၢ်ဖိတဖၣ်လဲၤတရံးကွာ်ဒီးဃုထၢတၢ်ကွဲးလၢအတုၤကတၢ်တပျာ်မ့တမ့ၢ်ခံပျာ်တက့ာ်.

(၃) ကဘၣ်ရဲဒီးန့ၢ်ပာ်ညီ

- ❖ မာပှာမာလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဖးကွာ်“ကဘၣ်ရဲဒီးန့ၢ်ပာ်ညီ”အဝုာ်တက့ာ်.
- ❖ သရော်ကမၤပူးတၢ်ပညိာ်လၢအရဲဒီးတရဲဘၣ်တခါ
- ❖ နီၤဖးလီၤပှာမာလိတၢ်ဖိခံဖု, တဖုန့ၣ်(၄ -၅) ဂၤဒီးတဲလီၤပှာမာခံကရူာ်န့ၣ်လၢကမၤတၢ်တမံမံဒီးတဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါပှာလၢအိာ်လီၤတဲာ်လၢတီၤပှာတဖၣ်လၢနတဲတၢ်မနုၤမနုၤန့ၣ်ဘၣ်.
- ❖ တဲလီၤတၢ်ဝုာ်တမံမံဆူပှာခံဖုလၢဘၣ်ဆၣ်နတဲပှာတဖုလၢမနုၤန့ၣ်တဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါပှာအဝဲတဖုဒီးပှာလၢတီၤပှာတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်.

တဲလီၤကရူာ်(က) ...ဟးထီာ်ဆူတၢ်ချာကွာ်တၢ်ဝးတရံးဝးဝးဝံၤဟဲက့ၤတဲပူးယၤလၢနထံာ်မနုၤန့ၣ်တက့ာ်.

တဲလီၤကရူာ် (ခ) ... ဟးထီာ်ဆူတၢ်ချာကွာ်ကယဲာ်တၢ်လၢနထံာ်ပှာတ့အိၤလၢဝဲာ်တဖၣ်ဒီးဟဲက့ၤကွဲးပူးယၤယဲာ်မံတက့ာ်

- ❖ ဟ့ာ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢပှာခံဖုလၢဟးထီာ်ဆူတၢ်ချာတက့ာ်.
- ❖ ဖဲပှာခံဖုအံာ်ဟးထီာ်ဆူတၢ်ချာအခါန့ၣ်တဲပှာအိာ်တ့ၢ်လၢတီၤပှာတဖၣ်လၢကမၤထံာ်တၢ်လီၤဆီလၢကရူာ်ခံဖုအံာ်ဖဲအဟဲ က့ၤတုၤအဆၢကတီၢ်တက့ာ်.
  - ယမၤနမၤမနုၤလဲာ်.
  - ဘၣ်ဃးတၢ်လၢနမၤန့ၣ်နီၣ်မ့ာ်ဘၣ်ဒိလဲာ်.
- ❖ တုၤပှာခံဖုဟဲက့ၤတုၤလဲာ်န့ၣ်တီၤကသံကွာ်အဝဲသ့ၣ်လၢအတၢ်သံကွာ်န့ၣ်လီၤ.
- ❖ စံးကတိာ်သကိးက့ၤဘၣ်ထွဲတၢ်စံးဆၢလၢကရူာ်ခံဖုဟ့ာ်ထီာ်ဝဲန့ၣ်တက့ာ်. ကရူာ် (ခ) န့ၣ်မ့ၢ်လၢအိာ်ဒီးတၢ်နံာ်လီၤလီၤတံာ်ဒီး
  - သ့ၣ်ညါဝဲလီၤတံာ်လီၤဆဲးလၢကဘၣ်မၤမနုၤအဃိအိာ်ဒီးတၢ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤအသးလၢတၢ်မၤအစၢဖျါအဃိန့ၣ်လီၤ.
  - ကရူာ်အဂၤတဖုန့ၣ်တမ့ၢ်ဒိန့ၣ်ဘၣ်.

တၢ်ဝဲာ်လီ - နီၤဖးလီၤပှာမာလိတၢ်ဖိဆူကရူာ်ဖိ (၄ - ၅) ဂၤတကရူာ်ဝံၤ, မာအကွဲးတၢ်ပညိာ်လၢ, တသ့ဖဲအသ့အရဲကတၢ်သၢပျာ်စုာ်စုာ်တက့ာ်. တုၤအကွဲးဝဲဝံၤလဲာ်န့ၣ်မာကရူာ်တဖုဘၣ်တဖုဖးဖျါထီာ်က့ၤအတၢ်ကွဲးန့ၣ်တက့ာ်. ကရူာ်တဖၣ်ကပဲာ်ထံ နီၤဖးက့ၤအတၢ်ပညိာ်လၢတၢ်ဖးဖျါထီာ်တဖၣ်ဒီးကဘိာ်ထီာ်သကိးက့ၤတၢ်ပညိာ်လၢတထံဆးဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ာ်. လဲၤဒိအံာ်သးတုၤတၢ်ပညိာ်တဖၣ်လၢတက့ာ်. တဘျီန့ၣ်ဖးဖျါထီာ်ဒၣ်တၢ်ပညိာ်ထဲတပျာ်ဖါန့ၣ်တက့ာ်.

(၄) ဃုကွာ်ကဘၣ်သ့

(ဖးကွာ်တၢ်ဝုာ်ဘၣ်ထွဲဒီးတဂ့ၤ)

- ❖ မာပှာမာလိတၢ်ဖိထီာ်ဝဲထီာ်အတၢ်ဆိကမိာ်ဘၣ်ထွဲကွဲးအတၢ်မၤလၢတီၤပှာန့ၣ်တက့ာ်.ကွဲးလီၤတၢ်ကတိာ်ခဲလၢာ်တက့ာ်. (ပဃုကွာ်အိၤသ့တသ့,တဲတၢ်နီတမံဒီးတဂ့ၤ)
- ❖ သရော်သံကွာ်ပှာမာလိတၢ်ဖိ-
  - ဖဲနသိာ်လိတၢ်အခါန့ၣ်ပှာကွဲးမၤလိန့ၣ်တၢ် တမၤလိန့ၣ်တၢ်, မၤဝဲဘၣ်တဘၣ်န့ၣ်ညါသ့လၢကျဲဒိလဲာ်.

- ❖ ကျဲထဲတဘိဇါလၢပကသ့ာ်ညါဘာ်က့ၤကွဲဖိတဖၣ်မၤလိန့ၣ်တၢ်န့ၣ်တန့ၣ်, ဘာ်တဘာ်န့ၣ်မ့ၢ်ဒၣ်ပဘာ်ခိးကွဲက့ၤအဝဲသ့ာ် ဒုးနံာ်က့ၤပုၤတၢ်လၢအမၤလိတ့ၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- ❖ ကွဲကဒါက့ၤတၢ်လၢပုၤထီၣ်တၢ်မၤလိဖိတဖၣ်ကွဲးတ့ၢ်ဝဲဘာ်ဃးပုၤကွဲဖိအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒီးအတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢတီၤ ပုၤဒီးကွဲဖိအတၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ်အံၤန့ၣ်ပဃုကွဲၤသ့တသ့ဘာ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ❖ ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖံးကတီၤသကိးတက့ၢ်.
- ❖ လၢအံၤမၤပုၤထီၣ်တၢ်မၤလိတဖၣ်ဖးကွဲတၢ်ဂ့ၢ်ဘာ်ထွဲ “ဃုကွဲကဘာ်သ့”ဒီးတၢ်ပိာ်က့ၤဘာ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤန့ၣ်တက့ၢ်. (ကဘျဲးပၤ .....

တၢ်မၤ

မၤပုၤထီၣ်တၢ်မၤလိဖိကွဲးတၢ်ပညိာ်(၃)ထံာ်တက့ၢ်.

- သူနီၣ်ထီၣ်လွံာ်ဘိတက့ၢ်.
- အတၢ်ကွဲးန့ၣ်ကမ့ၢ်ဒၣ်ဝဲလၢအဝဲသ့ာ်အလံာ်ဒီးတီၤပတီၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- မၤအကွဲးတကဒၣ်ဝဲစုာ်စုာ်မ့တမ့ၢ်မၤလၢကရူၢ်သ့စ့ၢ်ကိးလီၤ.

- ❖ ထၢဖိာ်က့ၤတၢ်ပညိာ်တဖၣ်ခဲလၢာ်ဒီးကျဲးလီၤပုးအိၣ်တက့ၢ်. ဖးထီၣ်က့ၤပုၤတကဘာ်တကအတၢ်ပညိာ်ဒီးပုၤကိးကက ပဲာ်ထံနီၣ်ဖးက့ၤမ့ၢ်အဖိးမံဒီးတၢ်ပညိာ်နီၣ်ထီၣ်, လံာ်ဒီးတီၤကစီဒါန့ၣ်တက့ၢ်.
- ❖ မၤစ့ၢ်ကိးပုၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကကွဲးတၢ်ပညိာ်လၢအတဂ့ၤဘာ်ခံဖျၢာ်စုာ်စုာ်တက့ၢ်. ဒီဖျိပဒုးဂဲၤလိအိၣ်ဒါအံၤအဃိပုၤမၤ လိတၢ်ဖိတဖၣ်ကသ့ာ်ညါဝဲလၢတၢ်ပညိာ်လၢအတဂ့ၤန့ၣ်တၢ်မနုၤကြၢၤပာ်ဃုာ်ဒီးတၢ်မနုၤတကြၢၤပာ်ဃုာ်ဘာ်န့ၣ်လီၤ.
- ❖ လၢအံၤကတၢ်ကွဲကဒါက့ၤတၢ်ပညိာ်လၢတၢ်ကွဲးအိၣ်အဆိကတၢ်တဖၣ်မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကဘျီက့ၤအတၢ်ပညိာ်တဖၣ်ဒ်သိးကဖိးမံက့ၤဒီးနီၣ်ထီၣ်လွံာ်ဘိန့ၣ်တက့ၢ်. မၤကရူၢ်တဖုဒီးတဖုကွဲၤသမံသမိးလိာ်အတၢ်ပညိာ်တဖၣ်တက့ၢ်. တုၤတၢ်သမံသမိးက့ၤအံၤဝံၤလံာ်န့ၣ်မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်တဲဖျါထီၣ်က့ၤအတၢ်ပညိာ်လၢအဖိးမံဒီးနီၣ်ထီၣ် (၄)ဘိကစီဒါန့ၣ်တက့ၢ်. ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘိပုၤဒိတဖုအတၢ်ဖံးကတီၤသကိးတက့ၢ်.

- ❖ တချုးလၢနပျါကွံာ်တၢ်မၤလိဒီးဘာ်ဒီးသံကွဲၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢမ့ၢ်တၢ်သံကွဲၤအိၣ်တမံမံဒီးတက့ၢ်.

တၢ်ပညိၣ်အတၢ်မၤ

- (၁) ဆှၢပတၢ်သိၣ်လိ
- (၂) ပၤပတၢ်သိၣ်လိလၢကပညိၣ်ဖျိၣ်အသးဆူတၢ်လၢပအဲၣ်ဒီးကိၣ်ဖိတဖၣ်ကမၤလိန့ၣ်ဝဲ
- (၃) မၤစၢၤပၤလၢပရဲၣ်ကျဲပတၢ်သိၣ်လိ
- (၄) ဒုးန့ၣ်ပၤလၢကိၣ်ဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်လံၤတၢ်မၤန့ၣ်(ဒိဖျိပတၢ်မၤနီၣ်မၤဃါဘၣ်ဃးတၢ်လၢအကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်လံ)
- (၅) ဒုးန့ၣ်ပၤလၢကိၣ်ဖိတဖၣ်ကဘၣ်မၤလိဒီးမၤန့ၣ်
- (၆) မၤစၢၤပၤဒ်သိးပကသမံသမိးက့ၢ်တၢ်လၢကိၣ်ဖိမၤလိန့ၣ်ဝဲ
- (၇) မၤစၢၤပၤဒ်သိးပကသမံသမိးက့ၢ်တၢ်လၢအမၤလိဝဲ
- (၈) မၤစၢၤကိၣ်ဖိဒ်သိးကဟးဆွဲးတၢ်သူကမၣ်ဆၢကတီၢ်
- (၉) မၤစၢၤလီၤတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်လၢတၢ်သိၣ်လိဒီးတၢ်မၤလိအပူၤ

တၢ်ပညိၣ်ဂ့ၢ်အနီၣ်ထီၣ်(၄)ဘိ

SoCo

- S – Student Oriented : ကဘၣ် မ့ၢ်လၢကိၣ်ဖိအဂီၢ်
- O – State Learning Outcome : တဲဖျါတၢ်မၤလိအစၢ
- C – Be Clear : ကဘၣ်ရဲၣ်ဒီးန့ၣ်ပၤဂၢၢ်ညီ
- O – Be Observable : ဃုကွၢ်ကဘၣ်သ့

အဒိ – ကိၣ်ဖိကသ့ကွဲးဒုးကဲထီၣ်ထါ(၆)ကျိၤတယုၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဃုတၢ်ဖိးအဂ့ၢ်.

- ကဘၣ်မ့ၢ်လၢကိၣ်ဖိအဂီၢ် ..... ကိၣ်ဖိကသ့ကွဲး
- ပၤဖျါတၢ်မၤလိအစၢ ..... ထါဃုကျိၤတယုၢ်
- ကဘၣ်ရဲၣ်ဒီးန့ၣ်ပၤဂၢၢ်ညီ ..... ထါဘၣ်ဃးတၢ်ဃုတၢ်ဖိး
- ဃုကွၢ်ကဘၣ်သ့ ..... ကွဲးဝဲ ဘၣ်/တဘၣ်ပကွၢ်အတၢ်သ့.

ကဘၣ်မ့ၢ်လၢကိၣ်ဖိအဂီၢ်

- တၢ်ပညိၣ်လၢအဂ့ၢ်န့ၣ်ပၤဖျါထီၣ်ဝဲ “ ကိၣ်ဖိကဘၣ်သ့ ” မၤလိန့ၣ်တၢ်မၤန့ၣ်ဖဲတၢ်မၤလိဝံၤ. တၢ်ပညိၣ်လၢအဂ့ၢ်အံၤကဘၣ်ထီၣ်တၢ်မၤလိဆူတၢ်လၢပအဲၣ်ဒီးကိၣ်ဖိကသ့ဝဲ(ကမၤလိန့ၣ်ဝဲ).
  - တၢ်ပညိၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်ပၤဖျါဝဲကိၣ်ဖိအတၢ်မၤ, ဒီးတမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်လၢသရၣ်မၤဝဲတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ကတဲဖျါဝဲတၢ်လၢကိၣ်ဖိကဘၣ်မၤဝဲတမ့ၢ်ဘၣ်လၢသရၣ်ကဘၣ်မၤဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
  - စးထီၣ်နတၢ်ပညိၣ်လၢတၢ်ကတိၤ...ကိၣ်ဖိသ့ ... ..
  - မၤထွဲနတၢ်သိၣ်လိတုၤနကိၣ်ဖိသ့ဝဲ ... ..(ဒ်နတၢ်ပညိၣ်)
- အဒိ – ကိၣ်ဖိကသ့တုၤကိၢ်ပယီၤအဂီၢ်ဒီးပၤလီၤပူးကိၢ်ဒီးကိၢ်စဲၣ်အဂ့ၢ်ခိၣ်တဖၣ်
- ကိၣ်ဖိကသ့ပူးနီၣ်ဂံၢ် “ ၅ ” တၢ်တပး

တဲဖျါတၢ်မၤလိအစၢ

-လၢတၢ်ပညိၣ်အပူၤန့ၣ်ပဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်တၢ်မၤလိအစၢ, တမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤလိအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအဆၢတၢ်မၤလိတၢ်ပညိၣ်ဘၣ်. အဆိကတၢ်ပကဘၣ်ဆၢတဲၣ်လၢပပုၤကွဲၤဖိကဘၣ်မၤလိန့ၣ်တၢ်မၤန့ၣ်ဒီးတၢ်လၢပအဲၣ်ဒီးပပုၤကွဲၤဖိမၤလိန့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ် မၤလိအစၢလီၤ.တုၤန့ၣ်တစုပကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲၤကတီၢ်ထီၣ်ကဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ(တၢ်မၤ)လၢကွဲၤဖိကဘၣ်မၤဝဲဒ်သိးကတုၤဆူတၢ်မၤ လိအစၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်ရဲၣ်တၢ် ကျဲၤအဝဲန့ၣ်, မ့ၢ်တၢ်မၤလိအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤန့ၣ်လီၤ.

- ပဟ်တၢ်မၤလိအစၢလၢပတၢ်ပညိၣ်အပူၤလီၤ. ပဘၣ်ပဟ်ကဒီးပတၢ်မၤလိတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢတၢ်မၤလိအတၢ်ရဲၣ်အတၢ်ကျဲၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကွၢ်တၢ်ဒိလၢတၢ်မၤလိအစၢလၢလၢအပူၤန့ၣ်ထံၣ်ဘၣ်တၢ်လီၤဆိလၢတၢ်မၤလိအတၢ်ပညိၣ်ဒီးတၢ်မၤလိတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအပူၤလီၤ.

နီၣ်ဂံၢ်	တၢ်မၤလိအစၢ	တၢ်မၤလိတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ
၁	အဲးလီၤဒီးတဲပူးဖိတဖိးအက့ၢ်အဂီၤ	<ul style="list-style-type: none"> • ဖးကဘျံးပ(၇၇-၈၂)လၢနလံာ်စဲအံၣ်အပူၤ • ဃုန့ၣ်ဖိတဖိးလၢပပုၤဝဲအဲးပံၤလီၤကွၢ်အိၣ်တက့ၢ်.
၂	ဒူးနဲၣ်ကီၢ်စဲၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤတဖၣ်အဝ့ၢ်ခိၣ်	• ဃုကွၢ်မၤနီၣ်မၤဃါကီၢ်စဲၣ်တဖၣ်အဝ့ၢ်ခိၣ်
၃	ကသ့နီၤဖးနီၣ်ဂံၢ်သၢဖျါလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ဟံလိၣ်	• ကဒူးတၢ်နီၤဖးအစ့ၤကတၢ်တဆံဖျါ
၄	ကရူးပူးထါဖိတယုၤလၢတၢ်ဖိတဖၣ်အမဲာ်ညါ	• ကွဲးထါဖိတယုၤလၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်.
၅	ကသ့န့ၣ်ပူးတၢ်မၤတၢ်သၣ်(Noun)အဖျါတဆံလၢလံာ်ပူၤ	• ကဃုမၤလိကွၢ် (Noun)အလံာ်တဆၢအပူၤတက့ၢ်.

ကဘၣ်ရဲၣ်ဒီးနီၣ်ပၢၢ်ညါ

တၢ်ပညိၣ်လၢအဂ့ၢ်တခါန့ၣ်ရဲၣ်ဒီးနီၣ်ပၢၢ်အိၣ်ညါလီၤ. တၢ်ပညိၣ်န့ၣ်ကဘၣ်ဖျါလီၤတံၢ်ဒီးတဘၣ်ဖျါကဒုမိၣ်မ့ၢ်ဘၣ်. ဖဲပဖးတၢ်ပညိၣ်လၢအဂ့ၢ်တခါန့ၣ်ပကဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢသရၣ်န့ၣ်အဲၣ်ဒီးဝဲလၢအပုၤကွဲၤဖိကသ့မၤန့ၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပညိၣ်လၢအဂ့ၢ်တခါန့ၣ်ကဘၣ်သ့ဝဲဝီၤမၤ(verb)လၢအဟံဖျါထီၣ်တၢ်မၤဒီးဝီၤမၤ (verb) အံၤကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်လီၤတံၢ်ဒ်သိးသရၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်ကွဲၤဖိမ့ၢ်ဂ့ၢ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢကွဲၤဖိကဘၣ်မၤလိမၤန့ၣ်လၢတၢ်မၤလိတဆၢညါအံၤအပူၤလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

- အဒိ : - ကွဲၤဖိကသ့အဲးလီၤတဲပူးဖိတဖိးအက့ၢ်အဂီၤ
- ဝီၤလၢအဟံဖျါတၢ်မၤ - ကဘၣ်အဲးလီၤ.
  - တၢ်မိၢ်လံာ်မိၢ်ပုၤလီၤတံၢ် - ဖိတဖိးအကဘျံး
  - ကွဲၤဖိကသ့ဂံၢ်နီၣ်ဂံၢ် (၁-၃၀) လၢအဲကလံးကျိၣ်
  - ဝီၤလၢအဟံဖျါတၢ်မၤ - ကဂံၢ်
  - တၢ်မိၢ်ပုၤလီၤတံၢ် (၁-၃၀) လၢအဲကလံးကျိၣ်
  - ကွဲၤဖိကသ့တဲပူးတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤ ဘၣ်ထွဲဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ဒုးခံၣ်တၢ်တၢ်ကျိၣ်ကဲထီၣ်အဝ့ၢ်
  - ဝီၤလၢအဟံဖျါတၢ်မၤ - ကဘၣ်တဲပူး
  - တၢ်ဂ့ၢ်လီၤတံၢ် - ဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ဒုးခံၣ်တၢ်တၢ်ကျိၣ်ကဲထီၣ်အဝ့ၢ်.

ဃုကွၢ်ကဘၣ်သ့

တၢ်ပညိၣ်လၢအဂ့ၢ်တခါန့ၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤလိအစၢလၢတၢ်ဃုကွၢ်အိၤကဘၣ်သ့န့ၣ်လီၤ. ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢပထံၣ်အိၤသ့မ့တ
မ့ၢ်န့ၣ်ဟူအိၤသ့ဒ်သိးကမ့ၢ်တၢ်အုၣ်သးလၢကွီုဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်ကစီုဒိမ့တမ့ၢ်တမၤလိန့ၣ်တၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ပညိၣ်လၢပဃုကွၢ်ဒီးထံၣ်
အိၤမ့ၢ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါကွီုဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤ(verb)လၢလၢ်တဖၣ်အံၤတဂ့ၢ်တၢ်သူအိၤလၢတၢ်ကွဲးတၢ်ပညိၣ်အပူၤဘၣ်. မ့ၢ်လၢပဃုကွၢ်ဒီးထံၣ်အိၤတသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

- ကဘၣ်သ့ၣ်ညါ
- ကန့ၢ်ပၢၢ်
- ကန့ၢ်
- ကဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သး
- ကသ့ဆိကမိၣ်
- ကသ့ပၢ်သ့ၣ်ပၢ်သး
- ကကွၢ်နီၣ်
- ကမ့ၢ်လၢ

တၢ်မၤ(verb)လၢလၢ်တဖၣ်အံၤတဂ့ၢ်ဝဲလၢတၢ်ကဆိးကါအိၤလၢတၢ်ကွဲးတၢ်ပညိၣ်အပူၤ, မ့ၢ်လၢပဃုကွၢ်ဒီးထံၣ်အိၤသ့အဃိလီၤ.

- ကဃုထၢ
- ကကွဲးရဲၣ်လီၤ
- ကအိးပြံလီၤ
- ကကွဲး
- ကပၢ်ဖိၣ်
- ကထုးကွံာ်
- ကနီၤဖး
- ကဂံၢ်အါ
- ကကွဲးဖျါထီၣ်
- ကထုးထီၣ်
- ကတုထီၣ်
- ကစံးဆၢ
- ကမၤပူး
- ကဒုးကဲထီၣ်
- ကသးဝံၣ်ပူး
- ကဒုးနဲၣ်
- ကရှဲပူး
- ကပဲာ်ဖးနီၤဖး
- ကထီၣ်ဘၣ်က့ၤ
- တၢ်ပီၢ်ပာ်စၢၤ

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်အိၣ် .....

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ : - နီၣ်ကစၢ်တၢ်ပာဆှၢအကျဲ

တၢ်ကွၢ်ဖိ : - ဒ်သိးကမၤစၢၤသရၣ်လၢကဒုးအိၣ်ထီၣ်အတၢ်ပာဆှၢတီၤဒၣ်ဝဲအကျဲအကျဲ

လၢအဖုၣ်

ဖဲပဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ပာဆှၢတီၤန့ၣ်, ပကြၢးဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဆီလီၤရဲၣ်ကျဲတီၤ (တီၤတၢ်ဘျၢ, တၢ်ကျးလီၤက လုၣ်ကလုၣ်, လီၤဆ့ၣ်နီၤအရဲၣ်အကျဲ) ဘၣ်ဃးကွီဖိနီၣ်တကၤအတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်, တၢ်လီၤတၢ်ကျဲ, တၢ်ကီၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတၢ်ဝဲတ ရံးတဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပာဆှၢတီၤဒ်အံၤတကလုၣ်န့ၣ်မၤစၢၤသရၣ်ဒ်သိးကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ကွီဖိတဖၣ်အတၢ်ကူၣ်ထီၣ်ဖးလီၤတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးအမိၣ်ဂီၤန့ၣ်လီၤ. သရၣ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ပာဆှၢအကျဲဒ်အံၤသ့ခီဖျိလၢကူၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၣ်တၢ်မၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အကျဲ, တၢ်သ့ထီၣ် ဘၣ်ဃးဒီးကွီဖိတကၤစုၣ်စုၣ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပာဆှၢရဲၣ်ကျဲဒ်အံၤတကလုၣ်န့ၣ်တမ့ၢ်ဒ်တၢ်ပာဆှၢရဲၣ်ကျဲညီန့ၣ်, ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်ဘျၢ, တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလၢတၢ်ပာဆှၢညီန့ၣ်အီၤတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်.

တၢ်ပာဆှၢရဲၣ်ကျဲဒ်အံၤပာဆှၢစုၣ်စုၣ်ကီးတၢ်ဆိကမိၣ်ပာဆှၢသးဘၣ်ထွဲကွီဖိတကၤစုၣ်စုၣ်ဒၣ်ဝဲအလုၣ်အလၢမိၣ်ဂီၤ, တၢ်မၤလိလၢကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးတၢ်မုၢ်လၢလၢကွီဖိအတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်သးအါမံၤလိၣ်ဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ပာဆှၢ တီၤလၢအတူလီၤတီၤလီၤအဂီၢ်

- ❖ တၢ်ဝဲတရံးလၢကထီၣ်ဂဲၤဒိတခူထီၣ်တၢ်မၤလိ
- ❖ တၢ်အိၣ်သးလၢသရၣ်တၢ် မုၢ်လၢကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်ဝဲသ့
- ❖ တီၤတၢ်ဆီလီၤသးလၢဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးဂ့ၢ်ယာ်ဘၣ်ဒ်သိးကွီဖိကီးကကသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်

တၢ်မၤလိတဆၢအံၤပာဆှၢစုၣ်စုၣ်ကီးတၢ်ပာဆှၢတၢ်မုၢ်လၢကွီဖိလၢအအိၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အခး, ဆီလီၤတၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲဒီးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကွၢ်အဂီၤသ့တဖၣ်လၢကမၤစၢၤပၤမၤလိတၢ်ဖိဒ်သိးကသ့မၤလိန့ၣ်တၢ်ဘျၢလၢအကီၢ်ဒိၣ်ဘၣ်ဃးဒီး တၢ်ပာဆှၢတီၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ : တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်သးအတၢ်သ့ၣ်ညါဒီးတၢ်မုၢ်လၢကွၢ်ဖိ
တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဆီလီၤတီၤလီၤဆီ (တမံၤဘၣ်တမံၤ)
တၢ်ပာဆှၢတီၤတူၤလီၤတီၤလီၤ (တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ် (၁၅) ဘီ)

၁) တၢ်ကတိၤလၢညါဘၣ်ထွဲ - နကဒုးအိၣ်ထီၣ်နီၣ်ကစၢ်တၢ်ပာဆှၢတီၤတၢ်အိၣ်သး

(က) ဒ်တၢ်ကတိၤလၢညါအသိး, ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ထွဲနီၣ်ကစၢ်တၢ်ပာဆှၢတီၤဒ်သိးပှၤအါကကစံးကတိၤမၤလိ ဘၣ်ဃးတၢ်ပာဆှၢတီၤအဂ့ၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်အိၣ်သးလၢလၢာ်သၢမံၤအံၤအကါဒိၣ်ဝဲလၢတၢ်ပာဆှၢတီၤတုၤလီၤတီၤလီၤ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- (၁) တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ထွဲမၤစၢၤဒီးတၢ်ထီၣ်ဂဲၤဒ်သိးတၢ်မၤလိကကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်
- (၂) တၢ်ပာ်လီၤတၢ်မုၢ်လၢကွၢ်ဖိလၢအလီၢ်အိၣ်ဝဲ, အိၣ်ဒီးတၢ်ကွၢ်ဆိကမိၣ်ဃုာ်ကွီဖိအလုၢ်လၢသကဲးပဝး
- (၃) တၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ခွဲးဂ့ၢ်ယာ်ဘၣ်ဆူကွီဖိကိးကဒ်သိးကလဲၤဒီဖျါမၤန့ၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်

တၢ်ပာဆှၢတီၤလၢတုၤလီၤတီၤလီၤန့ၣ်မၤစၢၤကွီဖိကိးကဒ်သိးကမၤလိန့ၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. သရုပ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် လၢတၢ်ပာဆှၢတီၤတုၤလီၤတီၤလီၤန့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ထွဲမၤစၢၤကွီဖိဒီးကွီဖိအမိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤတမံၤလၢကွီဖိတဖၣ်အါတက့ၢ်ဃုာ်ကွံာ်န့ၣ်, တၢ်ထီၣ်ဂဲၤကွီဖိလၢကအိၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်လၢမ့ၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်ကစ့ၤဝဲလီၤ.

ကွီဖိတကအတၢ်သ့ၣ်ညါအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်လီၤသးန့ၣ်, တၢ်မ့ၢ်တဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအီၤလၢကျဲအဘၣ်သၢ ပျၢၤ, ကွီဖိန့ၣ်ကဒုးနံာ်အမိၣ်အဂီၢ်လၢအတဂ့ၢ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤအသးဖဲလၢကွီဖိတဖၣ်အါတက့ၢ်လီၤတံာ်တၢ်ဒီးဝဲန့ၣ်, မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ကွီဖိဆံးဝဲစ့ၤဝဲလၢကမၤထွဲဝဲဒ် တၢ်ဘျၢဒီးတၢ်မုၢ်လၢအိၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.

(ခ) သ့ၣ်ညါလၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်နီၣ်ကစၢ်တၢ်ပာဆှၢရဲၣ်ကျဲတီၤသန့အပူၤန့ၣ်ပာ်ဃုာ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်သိၣ်လိ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ, တၢ်ပာဆှၢအဂ့ၢ်အကျိၤ, တၢ်ဒိကန့ၣ်, တၢ်ကူၣ်န့ၣ်ကျဲဒီးတၢ်ရုလိာ်မုာ်လိာ်အဂ့ၢ်လၢတက့ၢ်တက့ၢ် န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိလီၤတုၤလီၤတီၤလီၤန့ၣ်လိၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ဃုာ်ကျဲအကလုာ်ကလုာ်ဒီးတၢ်ပာဆှၢတီၤအဂ့ၢ်အကစ့ၢ်ကိး န့ၣ်လီၤ.

(၁) တီၤပူၤတၢ်ဒိကန့ၣ်ပာ်ကဲသၢမံၤမ့ၢ်ဝဲ

- တၢ်ဒိသဒၢ - မ့ၢ်ဒိၣ်ခါလၢဒုးဆိကတီၢ်ကွံာ်မိၣ်ဂီၤတဂ့ၢ်ဒ်သိးသုတကဲထီၣ်
- တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ - မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါကွီဖိဒ်သိးကအိၣ်ဒီးတၢ်ပၤသးဒ်ဝဲ
- တၢ်ဘီၣ်ဘၣ် - မ့ၢ်ဒိၣ်ခါ ကြးဝဲဘၣ်ဝဲဖဲကွီဖိတကမၤမာ်တၢ်, ပာ်ဖျါမိၣ်ဂီၤလၢတဂ့ၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံတၢ် ဘီၣ်ဘၣ်က့ၤအီၤ

(၂) တၢ်ပာဆှၢတီၤသၢပတီၢ်မ့ၢ်ဝဲ

- ပတီၢ်တၢ်အံၤအပူၤ
-တၢ်ပာဆှၢတီၤအံၤတၢ်ထီၣ်အီၤဆူတၢ်ကရၢကရိတီၤအရဲၣ်ကျဲဒီးတၢ်မၤအရဲၣ်အကျဲဒ်က ပားဆွဲးမိၣ်ဂီၤတဂ့ၢ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲတဖၣ်
- ပတီၢ်ခံ - မ့ၢ်တၢ်ကူၣ်ကျဲလၢကမၤဘၣ်မိၣ်ဂီၤတဂ့ၢ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ်
- ပတီၢ်သၢ - မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒ်သိးကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်နီၣ်တကစ့ၢ်စုာ်စုာ်အတၢ်ရုလိာ်မုာ်လိာ်

သရုပ်အိာ်ဒီးမူဒါသနာာ်သမာ်လောအမုာ်ဝဲ : - တာ်သိာ်လိ, တာ်ပာတာ်ဆာ်ဒီးနီာ်ကစာ်န့ာ်လီာ်.

- သနာာ်ဒ်ပာ်သိာ်လိတာ်တကအသီးန့ာ်မူဒါအိာ်ဝဲဒာ်လောကဘာ်သိာ်လိလီာ်တကအကြားဝဲဘာ်ဝဲဒီးတာ်ဟူးတာ်ဂဲ
- သနာာ်ဒ်ပာ်ပာဆာ်တာ်အသီးန့ာ်လိာ်ဘာ်ဝဲတာ်ပာဆာ်သကီးတာ်အကျဲလောအတူလီာ်တီာ်လီာ်ဒီး
- သနာာ်ဒ်ပာ်တကအသီးမုာ်ဒ်သီးကသုရုဒီးပာ်ပာ်ပာ်လောကျဲအဘာ်န့ာ်လီာ်.

(၃) သုာ်နီာ်လောဖဲပသူ တာ်ပာဆာ်မိာ်ဂီာ်အကျဲန့ာ်ပကြားသူကျဲလောကမၤစၤတာ်မၤလိန့ာ်တာ်ဒီးတမ့ာ်ထဲပဟ့ာ်လီာ်တာ်သိာ်တာ်သိာ်ဘာ်.

(၄) ဒ်ဒိကရူာ်, ဃုပာ်မၤလိတာ်ဖိလောကဖးဒီးဆိကမိာ်ဘာ်ဃးတာ်သံကွာ်တဖာ်အံာ်တက့ာ်.

(ဘာ်ထွဲဒီးသရုပ်အလံာ်နံာ်ကျဲ - တာ်ဒုးအိာ်ထီာ်သးအတာ်သ့ာ်ညါ ဒီးတာ်မုာ်လောက့ာ်ဖိ)

(၅) သံကွာ်ပာ်မၤလိတာ်ဖိဘာ်ဃးတာ်သံကွာ်န့ာ်အဲာ်ဒီးတဲ, မၤဆာဝဲဒ်လဲာ်, အတာ်ပာ်သးဒ်လဲာ်န့ာ်တက့ာ်.

(၆) သူတာ်ကံကွာ်လောကအိးထီာ်တာ်ကတီာ်သကီးဘာ်ထွဲ, တာ်အိာ်သးဒ်သီးအံာ်န့ာ်ဒိဘာ်ကွဲဖိအမိာ်အဂီာ်ဒ်လဲာ်.
(ဘာ်ထွဲဒီးသရုပ်အလံာ်နံာ်ကျဲ - တာ်ဆိကမိာ်ဘာ်ဃးတာ်ဆိလီာ်တီာ်လီာ်ဆိ (တမံာ်ဘာ်တမံာ်)

၂) တာ်ဘျာ်ခိာ်သ့ာ်လောတာ်ပာဆာ်တီာ်တူာ်လီာ်တီာ်လီာ်.

(ဘာ်ထွဲ-သရုပ်အလံာ်နံာ်ကျဲ : - တာ်ပာဆာ်တီာ်တူာ်လီာ်တီာ်လီာ်တာ်ဘျာ်ခိာ်သ့ာ် (၁၅)ဘီ)

(၁) စံးကတီာ်သကီးတာ်ဘျာ်ခိာ်သ့ာ်တခါဘာ်တခါစုာ်စုာ်အကျဲဒိာ်အဂ့ာ်တက့ာ်.

(၂) မာ်ပာ်မၤလိတာ်ဖိကွဲးဖျါထီာ်တာ်ဘျာ်ခိာ်သ့ာ်တခါစုာ်စုာ်အကျဲဒိာ်ဝဲလောအဂီာ်ဒ်လဲာ်.

(၃) တူာ်ပာ်ကီးဂၤဝံာ်လံာ်န့ာ်ဃုပာ်မၤလိတာ်ဖိအကျဲတကၤဂၤဒ်အသးဆူာ်ဒာ်ဝဲလောကဟ့ာ်နီာ်လီာ်တဲပူးအတာ်ထံာ်ဒီးအတာ်ဆိကမိာ်တက့ာ်.

(၄) သံကွာ်လောတာ်ဘျာ်ခိာ်ပုာ် (၁၅) ဘီအပူာ်မုာ်ပာ်တကၤဂၤအဲာ်ဒီးထာ်န့ာ်အါထီာ်အိာ်တမံာ်မံာ်ဖါ.

၃) တာ်ပာဆာ်တီာ်တာ်ဘျာ်ခိာ်သ့ာ်(၁၅)ဘီအံာ်ပသူအိာ်ဒ်လဲာ်.

(ဘာ်ထွဲသရုပ်အလံာ်နံာ်ကျဲ - နသူအိာ်ဒ်လဲာ်.)

(၁) ပာ်မၤလိတာ်ဖိတဖာ်မၤဝံာ်ကွာ်တာ်ဃိထံာ်လီာ်ကွာ်သးတာ်မၤလံာ်ဖါ.

(၂) တူာ်ပာ်ခဲလၢာ်ဝံာ်လံာ်န့ာ်, နီာ်ဖးလီာ် (၃-၄) ဂၤကရူာ်ဖိဒီးစံးကတီာ်တဲသကီးဘာ်ဃးအတာ်ထံာ်, တာ်ဆိကမိာ်.

(၃) သံကွာ်ပာ်မၤလိတာ်ဖိတဖာ်မုာ်အတာ်ထံာ်လီာ်ပလိာ်အိာ်ဒ်ဖါ.

(၄) ဃုပာ်မၤလိတာ်ဖိတကၤဂၤလောကဟ့ာ်ထီာ်တာ်ဘျာ်လောအဘာ်သးဝဲဒိာ်ကတၢ်တခါဒီးအဒိအတဲာ်လောအသူဝဲလောအတီာ်ပူာ်

(၅) မၤနီာ်တာ်လီာ်ဆိလောနထံာ်လောတာ်ဘျာ်ခိာ်ပုာ်(၁၅)ဘီအပူာ်အံာ်န့ာ်တက့ာ်.

(၆) ဃုပာ်တကၤဂၤဒ်အတာ်ဘာ်သးလောကတဲပူးဘာ်ဃးမိာ်ဂီာ်လီာ်ဆိလောဃုထာ်ဝဲလောကသူဝဲလောတီာ်ပူာ်တက့ာ်.

တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်သးအတၢ်သ့ၣ်ညါဒီးတၢ်မုၢ်လၢကွၢ်စိ

တၢ်ပာဆှၢမိၣ်ဂီၤစံးတၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်ပကမၤဒ်သးကွီုဖိခဲလၢကအိၣ်ဒီးမုၢ်လၢမိၣ်ဂီၤတမံၤဃီ, မၤဆူၣ်အိၣ်ဒ်သးကဆိတလဲကွံာ် တၢ်ကူၣ်မၤလိၤန့ၢ်တၢ်, မၤန့ၢ်ဆူၣ်အိၣ်လၢကဘၣ်မၤဒ်အံၤဒ်န့ၢ်ဘၣ်. မ့ၢ်တဆိတၢ်ပာဆှၢမိၣ်ဂီၤအံၤမ့ၢ်ကျဲတဘီၣ်ဒ်သးကမၤ စၤကွီုဖိတဖၣ်လၢကမၤလိၤန့ၢ်တၢ်တဆိလီၤ. ပကြၢးဆိကမိၣ်ပာ်သး ဘၣ်ဃးတၢ်သံကွၢ်လၢလၢတဖၣ်အံၤတချးပဆိတ လဲ တီၤအတၢ်အိၣ်သး (တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ) ဒ်ဘၣ်န့ၢ်လီၤ.

သံကွၢ်လီၤန့ၢ်ကစၢ်ဒ်နဲ...

- တၢ်သိၣ်တၢ်သီ, တၢ်ဘျၢလၢတီၤပူၤတဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ကဲဘျးလၢကွီုဖိအဂီၢ်ကစိဒိၤ.
- ကွီုဖိအမိၣ်ဂီၤဒ်လဲၣ်တဖၣ်ကဲထီၣ်တၢ်တံာ်တၢ်လၢတီၤဒိတီၤညါအတၢ်မၤလိၤအဂီၢ်လဲၣ်.
- မိၣ်ဂီၤဒ်လဲၣ်တမံၤကဲတၢ်ဘျးသ့ၣ်တီၤသးလၢသရၣ်အဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်တမၤဘၣ်ဒိကွီုဖိဒီးတီၤလၢတၢ်နီတမံၤန့ၢ်လဲၣ်.
- နီၢ်တကအတၢ်သဘျုလၢတကဲတၢ်တံာ်တၢ်ဆူပူၤဂၤဘၣ်န့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်သ့အထီၣ်အတဲာ်တုၤထဲလဲၣ်.
- ကွီုဖိဒီးသရၣ်အမူအဒါဒ်ဝဲစုာ်စုာ်မ့ၢ်မန့ၢ်လဲၣ်.
- ဖဲကွီုဖိတဖၣ်မၤတၢ်အခါမ့ၢ်တၢ်ကဘၣ်ဘျးဘျီၣ်ထီၣ်ဝါ. မ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်စံးကတီၤဖဲလၢတၢ်မၤအကတီၢ်န့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်အ ခွဲးသ့ကစိဒိၤ.
- နဆိကမိၣ်လၢကွီုဖိလၢအမၤတံာ်တၢ်တဖၣ်မၤလိၤန့ၢ်တၢ်ကစိဒိၤ.
- နတီၤအတၢ်ပာ်လုၢ်ပာ်ပုၤဒီးတၢ်ဘျၢတဖၣ်ထီၣ်ဒါလိာ်အသးဒီးကွီုဖိန့ၢ်.
- နမုၢ်လၢကွၢ်ကပာ်မ့ၢ်တမ့ၢ်ဃုမိၣ်ဂီၤလီၤဆိလၢကွီုဖိခွါတဖၣ်အါန့ၢ်ကွီုဖိမုၢ်.

တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဆိလီၤတီၤလီၤဆိ (တမံၤဘၣ်တမံၤ)

တၢ်သံကွၢ်လၢလၢတဖၣ်အံၤကမၤစၤန့ၢ်လၢတၢ်ပာဆှၢတီၤဒ်အဘၣ်နသး.

သံကွၢ်လီၤနသး - လၢနတီၤပူၤန့ၢ်...

- တၢ်ဆၢကတီၢ်ယံာ်ဒီးလၢကီၤကလီအိၣ်.
- တၢ်မုၢ်လၢဒီးတၢ်အဲၣ်ဒီးလဲလိာ်တၢ်ဘျၢအါကဲၣ်ဆိ.
- ဟံာ်တၢ်မၤတဖၣ်ကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးကွီုဖိကစိဒိၤ.
- ဟံာ်တၢ်မၤတဖၣ်အိၣ်လၢကွီုဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အတကွီုန့ၢ်ပူၤကစိဒိၤ.
- တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ(တၢ်မၤ)တဖၣ်လီၤသ့ၣ်ပိာ်သးဝဲဒီးလီၤပယုဲသးကစိဒိၤ.
- ကွီုဖိတဖၣ်ဒ်သးကလၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်လၢအတၢ်မၤအပူၤတၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ကစိဒိၤ.
- ပုၤမၤတဘၣ်အါကဲၣ်ဆိ.
- တၢ်ပာ်သးစၢ်ဆၢလၢတၢ်ပြၢအါကဲၣ်ဆိလၢကွီုဖိအဂီၢ်.
- ကွီုဖိတဖၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလၢကမၤလိၤန့ၢ်တၢ်လၢလၢပွဲၤပွဲၤဒီးကသ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်အိၣ်ကစိဒိၤ.

တၢ် ပာဆှၢ တၢ်တူၤလီၤတၢ်တူၤတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ် (၁၅)ဘီ.

- ၁) ပၢ်ဖျါတၢ်ပၢ်ကဲ (ပၢ်သ့ၣ်ပၢ်သး - သ့ၣ်ညါပၢ်ဒိၣ်)
- ၂) တံးမူဒါ (တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲ)
- ၃) ဆဲးကျိးဒီးကွီဖိဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ်ထီၣ်ဒီးရဲၣ်ရဲ
- ၄) တၢ်ပၢ်သးဂၢၢ်ကျၢၤဒီးစွံကတူၤ
- ၅) ပၢ်လီၤတၢ်ဘျၢလၢတၢ်မၤထွဲဒီးသ့ဒီးမၤထွဲဒီး
- ၆) ဆၢၣ်မဲၣ်ရဲဒီးမိၣ်ဂီၤအၢဆူၣ်ဆူၣ်ဘၣ်ဆၢလၢကျဲအဂ့ၢ်ကတၢၢ်
- ၇) နံၣ်လီၤ, တဲလီၤဘၣ်ဃးတၢ်ပိၣ်ထွဲလၢတၢ်သညးသပှၢ်အပူၤ
- ၈) စံးကတီၢ်ဒၣ်ထဲလၢကွီဖိအမိၣ်အဂီၤဒီးတမ့ၢ်ဘၣ်လၢကွီဖိဘၣ်
- ၉) ဃုကွီဖိတဖၣ်လၢကဆၢတဲာ်အမၣ်အဂီၤဒၣ်ဝဲအလုၢ်အပူၤ
- ၁၀) သိၣ်လိကွီဖိဒီးသိးကဃုထၢဒၣ်ဝဲလုၢ်စ့ၢ်လၢဂီၤ
- ၁၁) ဒုးနံၣ်ပူးမိၣ်ဂီၤအဂ့ၢ်တဖၣ်တက့ၢ်
- ၁၂) ပၢ်တၢ်မုၢ်လၢထီၣ်လၢကွီဖိအဂီၢ်
- ၁၃) မုၢ်လၢလၢကွီဖိတဖၣ်ကဟူးဂဲၤလၢကျဲအကဲဘျးဒီးသိးပှၢ်ကိးဂၤကမၤလိန့ၢ်တၢ်
- ၁၄) ရဲၣ်ကျဲတၢ်မၤလိအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအလီၤပယွဲသးဒီးတလၢၢ်ဆၢလၢၢ်ကတီၢ်အါအါဘၣ်
- ၁၅) ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ခွဲးဂ့ၢ်ယၢ်ဘၣ်အါအါဒီးသိးကွီဖိအတၢ်ဖံးတၢ်မၤကကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်ဝဲ

ကွၢ်ထံဆိကမိၣ်န့ၣ်တၢ်ပာဆၢတၢ်တၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ် (၁၅) ဘီၣ်အံၤတူၤလီၤတၢ်လီၤဒ်လဲၣ်.

တၢ်စၢ်လိအကျဲ ...

၁) ကွဲးလီၤတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်သၢမံၤလၢန့ၣ်အိၣ်အါကတၢၢ်တက့ၢ်.

(က) .....

(ခ) .....

(ဂ).....

၂) ကွဲးလီၤတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်သၢမံၤလၢန့ၣ်အိၣ်အါကတၢၢ်တက့ၢ်.

(က) .....

(ခ) .....

(ဂ).....

၃) ဃုထၢကွဲးလီၤတၢ်ဘျၢခိၣ်သ့ၣ်လၢန့ၣ်အိၣ်ဒီးသုလၢတၢ်ပူၤအါအါတက့ၢ်.

(က) .....

၄) ဆၢတဲၣ်မိၣ်ဂီၤတၢ်တံၢ်တခါလၢကမၤစၢၤန့ၣ်ဒီးန့ၣ်ကသုပူးတၢ်ဘျၢမိၣ်ပွၢ်လၢန့ၣ်ဃုထၢလၢနီၣ်ဂံၢ်သၢအပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်ဒၣ် .....”

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်ဒိၣ် .....

တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤ : - ကျဲလၢတၢ်ပၤဆၢကျဲၤဖိအမိၢ်ဂီၤ

တၢ်ကွၢ်ဖိ : - ကမၤစၢၤသရၢ်ဒ်သိး, ကသမံသမိးဃုထၢကျဲလၢအကဲဘျးဒ်သိးကပၤကဆၢကျဲၤဖိအတၢ်အိၣ်သးလၢတီၤပူၤ
- ကမၤအါထီၣ်သရၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢတၢ်ပၤတၢ်ဆၢကျဲၤအကလုာ်ကလုာ်လၢကကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီး တီၤတၢ်
တဘၣ်လီၤဘၣ်စးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ်တုၤလီၤတီၤလီၤ.

လၢအဖျၢၣ်

ကျဲလၢသရၢ်ဃုထၢအိၣ်ဒီးကဲဘျးဝဲလၢတၢ်ပၤဆၢကျဲၤဖိအတၢ်အိၣ်သးသ့န့ၣ်
အိၣ်ဝဲ(၄)ဘီလီၤ. ကျဲလွံၣ်ဘီအံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ခွဲး, ကွၢ်ကပာ်, တၢ်မၤတံာ်
တၢ်တၢ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒိတဒၢန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်အခွဲး - မိၢ်ဂီၤလၢသရၢ်ဃုထၢပာ်သးလၢဟ့ၣ်အခွဲးသ့

တၢ်ကွၢ်ကပာ် - မိၢ်ဂီၤလၢတလီၤမံသး, ဘၣ်ဆၢၣ်သရၢ်ဆၢတံာ်လၢကွၢ်ကပာ်
အိၣ်သ့

တၢ် တြီမၤတံာ်တၢ် - မ့ၢ်မိၢ်ဂီၤလၢသရၢ်မၤဆံးလီၤစ့ၤလီၤဝဲသ့

တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒိတဒၢ - မ့ၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတမံလၢပာ်ဃုဒီးတၢ်ရဲၣ်တၢ်
ကျဲၤမၤဂ့ၢ်ထီၣ်တီၤလၢကဒိသဒၢဒ်သိးတၢ်ဂ့ၢ်ကီသ့တကဲထီၣ်

၁. ကျဲလၢတၢ်ကပၢဆၢကျဲဖိအမိာ်ဂီၤ

(တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - ကျဲလၢတၢ်ကပၢဆၢမိာ်ဂီၤအိၣ်ဖျါ)

(၁) ဆိးကါတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲအံၤလၢတၢ်စံးတၢ်ကတိၤသကိးဘၣ်ထွဲကျဲ (၄)ဘိအံၤတက့ၢ်.

- တၢ်ဟ့ၣ်အခွဲး - မိာ်ဂီၤလၢသရၣ်ဃုထၢဒိကဟ့ၣ်အခွဲး
- တၢ်ကွၢ်ကပာ် - မိာ်ဂီၤလၢသရၣ်ဃုထၢပာ်သးလၢကကွၢ်ကပာ်(တၢ်တူၢ်လိာ်မ့ၢ်တသ့ဘၣ် ဆၣ်)မိာ်ဂီၤအံၤတဖၣ်ပာ်ဃုာ်ဝဲတၢ်ထုယုၤ, မိာ်ဂီၤကဲထီၣ်လၢနံာ်လါ, ဒီးမိာ်ဂီၤလၢကဲထီၣ်ဘၣ်ထွဲတၢ်ဆူးတၢ်ဆါ
- တၢ်တြီၤမၤတံာ်တံာ် - မိာ်ဂီၤလၢလိာ်ဝဲဒ်ဒ်သးသရၣ်ကဘၣ်မၤစ့ၤလီၤ
- တၢ်ရဲၣ်ကျဲဒိတဒၢ - တၢ်မၤလၢပာ်ဃုာ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲမၤစ့ၤထီၣ်တၢ်ဒ်သးကဒိတဒၢဆိတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢကကဲထီၣ်

- (၂) ဖဲပတဲလီၤကျဲတဖၣ်အံၤန့ၣ်ဟ့ၣ်ဃုာ်တၢ်အဒိအစ့ၤကတၢ်တမံၤဝံၤသံကွၢ်ကပၢမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢတၢ်အဒိအဂၤ.
- (၃) ဃုပၢမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်သးအဒိ - တမံၤမံၤလၢအဝဲသ့ၣ်ကွၢ်ကပာ်ဝဲဒ်ဒ်သ့.
- (၄) မၤပၢမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကွဲးရဲၣ်န့ၣ်မိာ်ဂီၤလၢဘၣ်ထွဲသးနံာ်လါဒီးတၢ်လၢကလဲလိာ်မၤအသး “ ကျဲဖိဒိာ်တုာ်ခိာ်ပဲၤ ” သံကွၢ်စ့ၢ် ကိးပၢမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢ - အဝဲသ့ၣ်ကပာ်ဖိာ်မိာ်ဂီၤအံၤသးတဖၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၂. တၢ်ဃိထံဃုသ့ၣ်ညါက့ၢ်ပတၢ်တြီၤမၤတံာ်တံာ်အက့ၢ်အဂီၤ

(ဘၣ်ထွဲ - နီၢ်ကစၢ်တၢ်ဃိထံလီၤသး - ဃုသ့ၣ်ညါက့ၢ်နီၢ်ကစၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤပံးဂ့ၢ်ဖီ)

- (၁) မၤပၢမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဃိထံဃုသ့ၣ်လီၤက့ၢ်အသးဒ်ဝဲ.
- (၂) မၤပၢမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်မၤတၢ်(လၢကရူၢ်)ဒီးထီၣ်သတြီၤက့ၢ်တဂၤဒီးတဂၤအတၢ်လီၤဆိဝံၤကွဲးရဲၣ်လီၤတၢ်လၢအဒ်သး ဒီးတၢ်လၢအလီၤဆိ.
- (၃) ဃုပၢမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢကျဲးစးတဲဖျါထီၣ်ဘၣ်ထွဲအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ရဲၣ်ကျဲဒိသဒၢန့ၣ်ကလီၤဆိဝဲဒ်တၢ်ပတီၢ်, လံာ် လၢတၢ်မၤလိအိၣ်ဒီးသးနံာ်လါလီၤဆိဝဲအသးဒ်လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- (၄) သံကွၢ်ပၢမၤလိတၢ်ဖိတဂၤလၢမ့ၢ်အအိၣ်ဒီးတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်မၤလိအံၤတမံၤမံၤဒါန့ၣ်တက့ၢ်.

၃. တၢ်ကတိၤလၢညါဘၣ်ထွဲတၢ်ပၢဆၢမိာ်ဂီၤအိၣ်ဖျါ

ဒ်တၢ်ကတိၤလၢညါအသးတဲလီၤတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အံၤတက့ၢ်.

- ပၢဒိတဖုမ့ၢ်ဂ့ၢ်, ပၢတဂၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်မိာ်ဂီၤတဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပပၤက့ၢ်အိၣ်သ့ဒိဖျါပဆိတလဲ တၢ်သိၣ်လိအကျဲ စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.
- သရၣ်န့ၣ်ကဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါကျဲဖိဘၣ်ထွဲမိာ်ဂီၤတဂ့ၢ်လၢတၢ်ပျဲပူၤတနီၤန့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အခွဲးသ့တုၤထဲလဲၣ် ဒီးတၢ်လၢကပိာ်ထွဲထီၣ်အံၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.
- ဖဲကျဲဖိတဖၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤမ့ၢ်တလၢအခးလံာ်န့ၣ်သရၣ်ကဘၣ်ပံးဆူၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးဂ့ၢ်ဖီဒိအကြးဒီး မိာ်ဂီၤတဂ့ၢ် ဘၣ်တဖၣ်အဖိခိာ်န့ၣ်လီၤ.

၄. တၢ်ကူာ်ကျဲလၢတၢ်ကပၤဆၢမိာ်ဂီၤအိၣ်ဖျါ

(ဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်ကူာ်ကျဲလၢတၢ်ကပၤဆၢမိာ်ဂီၤအိၣ်ဖျါ)

(၁) တဲဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢတဖၣ်အံၤဒ်အမ့ၢ်တၢ်ကတိၤလၢညါတက့ၢ်.

သရၣ်ဘၣ်က့ၢ်ဆၢမိာ်တၢ်လၢမတၢ်ဒီးအိၣ်အါတက့ၢ်မ့ၢ်တၢ်ပၤက့ၢ်ဖိအသးစၢ်ဆၢဒီးတၢ်ကၤဃာ်က့ၢ်ဂီၤလၢကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကီၤတၢ်ခဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်ညါဒီးတၢ်သ့တၢ်ပၤဆၢအကျဲတဖၣ်သ့သ့ဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်ကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤဘၣ်ဆၢ မၤပဲၤထီၣ်တၢ်ဝးတရံးအဂ့ၢ်လၢဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်လိလၢအဂ့ၢ်န့ၣ်တသ့ဘၣ်.

(၂) တဲဖျါထီၣ်တၢ်ကတိၤ - တၢ်ပၤဆၢမိာ်ဂီၤအိၣ်ဖျါ

တၢ်ပၤဆၢမိာ်ဂီၤအိၣ်ဖျါစံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ပၤဆၢကျဲအကလုာ်ကလုာ်လၢတၢ်ကူာ်ထီၣ်န့ၣ်ဒ်သိးကမၤဘၣ်လုာ်လၢသကးပဝးတၢ်ကီၤတၢ်ခဲလၢအအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျီတခါဒီးကဲတၢ်မၤတံာ်တၢ်တၢ်မၤလိန့ၣ်လီၤ. က့ၢ်ဖိအမိာ်အဂီၤလၢအဖျါတြၢၢ် ကလၢဒ်ကမၤအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကီၤတၢ်ခဲတဖၣ်န့ၣ်အလီၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကလဲ လိာ်ကွံာ်အိၣ်တဘျီဃီဒီးအလီၢ်တအိၣ်လၢတၢ် ကဆိကမိာ်ဘၣ်ဃးတၢ်ကဲထီၣ်အဂ့ၢ်အကျဲဒ်လဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲလၢတၢ်ကမၤစၢၤလီၤတၢ်ကီၤတၢ်ခဲဂ့ၢ်ဂီၤအူၤလၢတၢ်စိၤတပနာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

(၃) သူတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲလၢလၢတဖၣ်အံၤလၢတၢ်ကစံးကတိၤသကိးဘၣ်ထွဲတၢ်တြီၤမၤတံာ်တၢ်တၢ်အကျဲန့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်ကွၢ်ကပာ်လၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲအိၣ်

- တၢ်တြီၤဖျါတၢ်ပနီၣ်
- တၢ်ပၤဃာ်ဒီဖျါအိၣ်ဘူး
- ငုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤပယွဲသးလၢအဒိၣ်တက့ၢ်
- မၤစၢၤလီၤတၢ်ဖ့ၣ်ဆၢဒီဖျါတၢ်တဲနံၤတဲအ့
- မၤစၢၤအိၣ်လၢတၢ်ကီၤတၢ်ခဲ(တၢ်နိးတၢ်ဘူး)
- ဘျီဘၣ်က့ၢ်တၢ်ဒီးတၢ်မၤအရဲၣ်အကျဲ
- တၢ်မၤစၢၤဒ်သိးကသ့ၣ်ညါတၢ်မၤအရဲၣ်အကျဲ
- ဃုအိၣ်လၢကဆၢတဲာ်တၢ်လုာ်တၢ်ပုၤ
- သုးကွံာ်တၢ်လၢအလီၤပယွဲသး
- သုးကွံာ်က့ၢ်ဖိလၢတၢ်အိၣ်သး
- သူနီၢ်ခိတၢ်ဒိတဒၢ (တြီၤဃာ်)

(၄) ဟ့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်လၢနနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်နဲတၢ်လဲၤဒီဖျါဒီးဃုစ့ၢ်ကိးလၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်လၢအ လဲၤဒီဖျါဘၣ်ဝဲ.

၅. တၢ်ဆိးကါတၢ်ပၤဆၢမိာ်ဂီၤအိၣ်ဖျါအကျဲ

(ဘၣ်ထွဲ - တၢ်ပၤဆၢမိာ်ဂီၤအိၣ်ဖျါအကျဲ)

(၁) နီၤဖးလီၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကရူၢ်ဖိ - ပျဲအစံးကတိၤဘၣ်ထွဲတၢ်မၤအကဘျိုး, တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ဒီးကွဲးစ့ၢ် ကိးကျဲအဒိတခါ တက့ၢ်.

(၂) ပျဲပုၤမၤလိတၢ်ဖိမၤတံာ်တၢ်မၤကဘျိုး - (တၢ်ပၤဆၢမိာ်ဂီၤအိၣ်ဖျါ) ဒီးစံးကတိၤသကိးအစၢလၢကရူၢ်.

(၃) စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တဖျါၣ်လၢလၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိကသံကွၢ်ဝဲ.

ကျဲလၢတၢ်ပၤဆၢမိၣ်ဂီၤအိၣ်ဖျါ

ကျဲခိၣ်သ့ၣ်အိၣ်ဝဲလွံၣ်ဘိၣ်လၢပကတံးဖီၣ်ကွီဖိတဖၣ်အမိၣ်ဂီၤအိၣ်ဖျါန့ၣ်လီၤ. ကျဲသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်အခွဲး, တၢ်ကွၢ်ကပၣ်, တၢ်မၤတံၢ်တၢ်ဒီးတၢ်ရဲၣ်ကျဲဒိတဒၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢကျဲ လွံၣ်ဘိၣ်အံၤအပူၤကျဲလၢအတုၤဒိၣ်လီၤဆိတအိၣ်ဘၣ်. သရၣ်ကဘၣ်ဃုထၢပၣ်ဖျါကျဲ တဖၣ်အံၤဖဲအလီၢ်အိၣ်, ဒ်အကြးဒီးကွီဖိတကစ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်အခွဲး

အါတက့ၢ်ကွီတၢ်သိၣ်တၢ်သိဒီးတၢ်ဘျၢန့ၣ်, တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်မ့ၢ်ဒ်သိးကပၤကွီဖိအမိၣ်ဂီၤအိၣ်ဖျါန့ၣ်လီၤ. ကွီဖိန့ၣ်ညီန့ၣ်တၢ်တဲအိၣ်လၢကမၤစ့ၢ်လီၤမ့ၢ်တဖၣ်ကတိၤတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်တၢ်ဘျၢအံၤမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢကရူၢ်တၢ်မၤသကိးအသိး, အကါဒိၣ်စ့ၢ်ကိးလၢပူၤတကစ့ၣ်န့ၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်လၢအကြးဒီးတကြးမၤဝဲန့ၣ်လီၤ. အဒိ - ကွီဖိန့ၣ်တၢ်တဲအိၣ်တဘၣ်ဃုၣ်လၢ တီၤပူၤဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးဝဲလၢတၢ်ချၢန့ၣ်ဃုၣ်ဝဲသ့ၣ်ကစီဒိလီၤ. ကွီဖိတဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဂၢၢ်သးကျဲၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဖဲအသ့ၣ်ညါဆိဝဲဒၣ်လၢအမိၣ်ဂီၤလၢအတဘၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤဆိၣ်ထွဲအိၣ်လၢပူၤဒိၣ်တုၢ်ခိၣ်ပွဲၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးသရၣ်မ့ၢ်ပၣ်လီၤတၢ်ဘျၢ, တၢ်ပၣ်ပနီၣ်ရဲၣ်န့ၣ်လီၤကၢကွီဖိဘၣ်မၤကွၢ်တၢ်ဘျၢ, တၢ်သိၣ်တၢ်သိန့ၣ်စ့ၢ်ဝဲလီၤ.

တၢ်ကွၢ်ကပၣ်

တၢ်အိၣ်သးအါမၤလၢတီၤပူၤန့ၣ်အလီၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ကွၢ်ကပၣ်အိၣ်ဘၣ်ဆၣ်ကွီဖိကဘၣ်သ့ၣ်ညါဝဲသပှၢ်ကတၢ်လၢအမ့ၢ်မိၣ်ဂီၤလၢတၢ်တူၢ်လိာ်အိၣ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အါတက့ၢ်မိၣ်ဂီၤလၢတၢ်ကွၢ်ကပၣ်အိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ...

- (က) ပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢအနါတထီၣ်ဘး(တထၢဒၢ)
- (ခ) မိၣ်ဂီၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီးသးန့ၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်
- (ဂ) မိၣ်ဂီၤလၢအဘၣ်ထွဲလိာ်အသးဒီးတၢ်ဆူးတၢ်ဆါ

(က) ပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိလၢအနါတထီၣ်ဘး -

ပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိလၢအနါတထီၣ်ဘးတဖၣ်န့ၣ်သရၣ်တဘၣ်မ့ၢ်လၢပူၤဒ်အံၤတဖၣ်ကမၤတၢ်ခဲလၢလၢပူၤပွဲၤဒ်သရၣ်မ့ၢ်လၢအသိး(ညီန့ၣ်လၢတၢ်မၤလိအသိ)န့ၣ်ဘၣ်. သရၣ်ကြးဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤဒီးစံးကတိၤဘၣ်ဃး “တၢ်ကမၣ်လၢအတုၤ” အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. (အဒိ - အတၢ်ကျဲးစး)

(ခ) မိၣ်ဂီၤဘၣ်ထွဲသးန့ၣ်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ် -

မိၣ်ဂီၤလၢဘၣ်ထွဲဒီးသးန့ၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအညီန့ၣ်ကဲထီၣ်ဒီးမိၣ်ဂီၤဒ်အံၤတဖၣ်တုၤဖိသ့ၣ်ဒိၣ်တုၢ်ခိၣ်ပွဲၤထီၣ်န့ၣ်ကလီၤမၤဒ်အတၢ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ်အတၢ်ကျဲးစးလၢကလဲလိာ်မိၣ်ဂီၤဒ်အံၤတဖၣ်န့ၣ်ညီန့ၣ်ကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်ဒ်ထဲတဆံးတက့ၢ်ဖါန့ၣ်လီၤ.

(ဂ) မိၣ်ဂီၤလၢဘၣ်ထွဲလိာ်အသးဒီးတၢ်ဆူးတၢ်ဆါ -

အဒိ-ဖိသ့ၣ်တကမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ညၣ်ဂီၢ်ဒီးကအုကစ့ၢ်ဝဲလၢအခိၣ်ဆါတလီၢ်လီၤန့ၣ်အမိၣ်အဂီၤမ့ၢ်ကဲတၢ်တံၢ်တၢ်ဘၣ်ဆၣ်သရၣ်တကြးဟ့ၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်ဘၣ်. တၢ်သ့ၣ်ဒိၣ်သးဖျါလၢအမၤညီန့ၣ်အသးတုၤပၤသ့ၣ်ပၤသးတန့ၣ်ဘၣ်, တၢ်ပျံတၢ်ဖုးတုၤလၢသးလီၤထုၣ်တဖၣ်န့ၣ်သရၣ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကိးမ့ၢ်တၢ်လၢအကဲထီၣ်ဖုးအသးဒီးတမ့ၢ်မိၣ်ဂီၤလၢတၢ်တံၢ်သ့ၣ်ပၣ်သးမၤအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တြီၢ်မၤတံၢ်တၢ်

မိၣ်ဂီၤအိၣ်ဝဲတၢ်နီၤလၢတၢ်ကစးထီၣ်တၢ်မၤလိလံၤန့ၣ်တၢ်ကဘၣ်ဆိကတီၢ်ကွံာ်အိၣ်လီၤ. ဖိသၣ်တၢ်ကဆဲးမၤပူးကယဲၣ်တၢ်လၢအဒီးဘၣ်ဝဲန့ၣ်တသ့ဘၣ်. သရၣ်အမူအဒါမ့ၢ်ဒ်သီးကဃုကျဲလၢကမၤတံၢ်တၢ်ကွံာ်ဖိသၣ် အမိၣ်အဂီၤလၢအတၢ်ဘၣ်န့ၣ်ဒ်သီးသုတမၤတံၢ်တၢ် တၢ်အါကဲၣ်ဆိးတၢ်, မ့ၢ်ကကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢဖိသၣ်လၢအမၤ လုၢ်လၢတၢ်ဘၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒိတဒၢ

တဘျီတခါတၢ်တဃုသီးလီၤပလိာ်လၢကွဲအပူၤန့ၣ်တၢ်ဟးဆဲးအိၣ်သ့ဒိဖျိတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ကွဲဒီးတၢ်တၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ဒိဖျိပလဲလိာ်ကွံာ်ကျဲလၢပမၤညီန့ၣ်လၢတၢ်ပူၤအဃိ, ထဲသီးတၢ်ဂ့ၢ်ကိကကဲထီၣ်န့ၣ်လီၤစ့ၤကွံာ်ဝဲဒၣ်လီၤ. သရၣ်အသးမ့ၢ်လၢာ်လၢအတၢ်မၤအပူၤန့ၣ်သ ပှ်တၢ်ကွဲဖိဒုးန့ၣ်ထီၣ်မိၣ်ဂီၤလၢအတၢ်ဘၣ်လီၤ. ကွဲဖိဒုးဒိတဒိကန့ၣ်တၢ်ဘၣ်န့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်လီၤကမၤကမ့ၢ်ဘၣ်.

ဃုသ့ၣ်ညါက့ၤနီၣ်ကစၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီ

တၢ်မၤအကျဲ (နီၣ်လီၤကရူၢ်ဖိ)

၁. ကွဲးကျဲတဖၣ်လၢကတဲဖျါထီၣ်နန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီဘၣ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢတဖၣ်

- ◆ မိၣ်ဂီၤဖျါလၢယဟ့ၣ်အခွဲးလၢတီၤပူၤသ့
  - (က) .....
  - (ခ) .....
  - (ဂ) .....

- ◆ မိၣ်ဂီၤဖျါလၢယကွၢ်ကဟ်
  - (က) .....
  - (ခ) .....
  - (ဂ) .....

- ◆ မိၣ်ဂီၤဖျါလၢအတြီၤမၤတံၢ်တၢ်တၢ်
  - (က) .....
  - (ခ) .....
  - (ဂ) .....

- ◆ ယသုတၢ်ရဲၣ်ကျဲဒိတဒါဒိဖျါ
  - (က) .....
  - (ခ) .....
  - (ဂ) .....

၂. တုၤကရူၢ်ဖိမၤဝံၤခဲလၢၢ်လံၣ်န့ၣ်, မၤကရူၢ်ဖိဖးထီၣ်အတၢ်ကွဲးတဖၣ်တဖုဒီးမၤအတၢ်ပီၣ်တဲသကီးဝဲတက့ၢ်. သရၣ်ကကွဲးလီၤ ကရူၢ်တဖုဘၣ်တဖုအတၢ်ကွဲးလၢလၢၢ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့အလီၤ, တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဒ်သီးန့ၣ်မၤနီၣ်တပူၤဃိဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လၢအလီၤဆီန့ၣ်ကွဲး ရဲၣ်လီၤအိၤတဖျါဘၣ်တဖျါဘၣ်တက့ၢ်.

၃. မၤဝံၤက့ၤ - တၢ်ဂဲၤလိအံၤမ့ၢ်ဒ်သီးယကသံကွၢ်လီၤက့ၤသးတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အံၤဘၣ်ဃးကျဲလၢယကန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီ.

ကျဲလၢတၢ်ပၤဆၢမိၣ်ဂီၤအိၣ်ဖျါ

➤ ကျဲလၢလၢတဖၣ်အံၤတၢ်သ့အိၣ်လၢတၢ်ပၤဆၢမိၣ်ဂီၤလၢတၢ်ပၤပူၤအတၢ်အိၣ်ဖျါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကသုအိၣ်ဒီးရဲၣ်ကျဲအိၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်, ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢသရၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်, ကွီဖိတကစုၣ်စုၣ်အတၢ်လိၣ်ဘၣ်.

(၁) တၢ်ကွၢ်ကပၣ်လၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲအိၣ်

- ◆ ကွီဖိအမိၣ်အဂီၤဖျါန့ၣ်တအိၣ်လီၤစါဖဲအတန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲလၢအသးလီၤဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

(၂) တၢ်တြီၤခိဖျါတၢ်ပနီၣ်

- ◆ သရၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ပနီၣ်အါမံၤဒ်သိးကဒုးနဲၣ်ကွီဖိလၢတအၢၣ်လီၤဆိၣ်ထွဲတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

(၃) တၢ်ပၤဃာ်ခိဖျါအိၣ်ဘူး

- ◆ တဘျီတခိၣ်ခိဖျါသရၣ်အိၣ်ဘူး, ဆၢထၢၣ်ဘူးဒီးပှၤကွီဖိအဃိကဲတၢ်မၤစၢၤလၢကကၤက့ၤကွီဖိသကဲးပဝးမိၣ်ဂီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

(၄) ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤပယုဲသးအိၣ်တက့ၢ်

- ◆ ဖဲကွီဖိတကအတၢ်သးစၢ်ဆၢလီၤဆံးလီၤစ့ၤအခါန့ၣ်, သရၣ်ကြးဒုးနဲၣ်အတၢ်သးစၢ်ဆၢဆူကွီဖိန့ၣ်လီၤ. အဒိ - ကတိၤတၢ်ဒီးကွီဖိဘၣ်ထွဲတၢ်အဂၤလၢအသးစၢ်ဆၢဝဲတဖၣ်.

(၅) မၤစ့ၤလီၤတၢ်ဖ့ၣ်ဆၢခိဖျါတၢ်တဲနံၤတဲအ့

- ◆ အါစုအါဘျီတၢ်ဖ့ၣ်ဆၢတၢ်တမ့ၢ်တလၢအိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ပၤပူၤတဖၣ်န့ၣ်သရၣ်မၤစ့ၤလီၤကွံၣ်အိၣ်သ့ခိဖျါလၢတၢ်တဲနံၤတဲအ့ စ့ၢ်ကိးလီၤ.

(၆) မၤစၢၤအိၣ်လၢတၢ်ကိတၢ်ခဲ (တၢ်နိးတၢ်ဘျး)

- ◆ တုၤသရၣ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤလၢတၢ်ပူၤန့ၣ်ကွီဖိတဖၣ်ကမၤတၢ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ကွီဖိကအိၣ်ဝဲတနီၤလၢယုၢ်အသးဒီးကဘၣ်မၤတၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်တသ့ၣ်ညါဝဲလီၤတံၢ်လီၤဆဲအဃိ, ကွီဖိဒ်အံၤတဖၣ်သရၣ်ကြးဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤ, အိးထီၣ်န့ၣ်အိၣ်ကျဲလၢကထံၣ်ဒီးမၤအတၢ်မၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

(၇) ဘျီဘၣ်က့ၢ်တၢ်ဒီးတၢ်မၤအရဲၣ်အကျဲ

- ◆ တၢ်ဘျးဒီးတၢ်ဆိလီၤပာ်လီၤစ့ၢ်ကိးမ့ၢ်တၢ်လၢအကါဒိၣ်ဝဲ, ဘၣ်ဆၣ်တကြးမ့ၢ်တၢ်လၢအကဲတၢ်နိးတၢ်ဘျးလၢတၢ်အတၢ်လိၣ်န့ၣ်ဘၣ်. တဘျီတခိၣ်လၢတၢ်ပူၤအိၣ်သးဂ့ၢ်ဂီၢ်အူအဂီၢ်အလီၢ်အိၣ်လၢသရၣ်ကဘၣ်ဆိတလဲဘျီဘၣ်က့ၢ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲမ့ၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်သိၣ်လိအကျဲမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

(၈) တၢ်မၤစၢၤဒ်သိးကသ့ၣ်ညါတၢ်မၤအရဲၣ်အကျဲၤ

- ပှၤကိးကဒဲးလိာ်ဘၣ်နီၣ်တၢ်မၤအတၢ်အိၣ်သးဒ်ဒဲးန့ၣ်လီၤ. ဖိသၣ်တနီၤလိာ်ဘၣ်ဝဲနီၣ်တၢ်မၤအတၢ်အိၣ်သးဒ်ဒဲးန့ၣ်ပှၤအတၢ်တချးဒိးလၢအဒိးဘၣ်တၢ်မုာ်သးဒိးသ့ၣ်လၢသးစိုးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤတနီၤန့ၣ်မ့ၢ်တသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်အိၣ်သးလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဒိးထၢမံထၢမ့ၢ်ဝဲလၢအတၢ်မၤအပူၤသ့ဝဲလီၤ. ကွဲၣ်ဖိဒ်အံၤတဖၣ်ပမၤစၢၤဒ်သိးပဒုးသ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်လၢတနံၤဘၣ်တနံၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ.

(၉) ဃုဒ်အိၣ်လၢကဆၢတံၢ်တၢ်အလုၢ်အပူၤ

- သရၣ်ဃုကွဲၣ်ဖိဒ်သိးကဟံၣ်လုၢ်ဟံၣ်ပှၤတၢ်တမံၤမံၤ (တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ) ဖဲလၢသရၣ်န့ၣ်ဘျါတၢ်ဂ့ၢ်ကိၢ်အခါသ့ဝဲလီၤ. ဖဲအံၤန့ၣ်မ့ၢ် ပဆိၣ်ထွဲကွဲၣ်ဖိဒ်သိးကဆၢတံၢ်ဒိးဟံၣ်လီၤအမိၣ်ဂီၤဒ်ဝဲအလုၢ်အလၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

(၁၀) သုးကွံာ်တၢ်လၢအလီၤပယွဲသး

- အါဘျီသရၣ်ဘၣ်တၢ်ဝဲဒိးတၢ်လၢအလီၤပယွဲသးလၢကွဲၣ်ဖိအဂီၢ် (လၢတီၤပူၤ)န့ၣ်လီၤ. သရၣ်ကြးဒုးန့ၣ်အတၢ်သးစၢၢ် ဆၢ တၢ်ဖိတၢ်လံၤတမံၤ (လၢကွဲၣ်ဖိသးစၢၢ်ဆၢဝဲ)န့ၣ်, ဟံးကွၢ်ဖိၣ်ကွၢ်ဖိးလၢအဂ့ၢ်ဒ်အံၤဒ်န့ၣ်ဝဲလၢအံၤကတၢၢ်စံးဘၣ်ကွဲၣ်ဖိလၢသ ရၣ်ကဟံးဟံၣ်ဘၣ်တမံၤန့ၣ်တုၤလၢတၢ်မၤလိဝံၤဒိးအၢၣ်လီၤလၢကဟ့ၣ်က့ၤဆူကွဲၣ်ဖိန့ၣ်လီၤ.

(၁၁) သုးကွံာ်ကွဲၣ်ဖိအတၢ်အိၣ်သး

- တုၤကွဲၣ်ဖိတၢ်မၤအမိၣ်ဂီၤဖျါလၢကကဲတၢ်တံာ်တံာ်လၢတီၤဒိးဖျါလၢပၤက့ၤအသးတန့ၢ်လၢဘၣ်န့ၣ်, သရၣ်ကပျဲအိၣ်လၢကဟးထီၣ်ဆူတၢ်ချၢစ့ၤမံးနံးဒ်သိးတၢ်သးဖျါးကရၣ်လီၤက့ၤတက့ၢ်. အဝဲအံၤတမ့ၢ်တၢ်စ့ၢ်ညီၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်တၢ်မၤရၣ်လီၤကဘးလီၤက့ၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.

(၁၂) သူနီၣ်ဒိတၢ်ဒိတဒၢတြီၤဃာ်

- တဘျီတခါကွဲၣ်ဖိတဖၣ်အိၣ်ဒိးတၢ်သ့ၣ်ဟူးသးဂဲၤဆူၣ်တလၢတုၤပၤက့ၤအသးတန့ၢ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤနထံၣ်ကွဲၣ်ဖိတၢ်မၤအမိၣ်ဂီၤကကဲတၢ်ဘၣ်ယိာ်လၢပှၤက့ၤအဂီၢ် (လၢတီၤပူၤ) လံန့ၣ်သရၣ်ကြးပၤဃာ်က့ၤကွဲၣ်ဖိန့ၣ်ကဖိလီၤဖိ (တဘၣ် မ့ၢ်ဃံးဃံး, ဖ့ၣ်ဆၢဘၣ်) ဒိးတဘၣ်ဟံၣ်ဖျါစ့ၢ်ကိးတၢ်စံာ်ညီၣ်အမိၣ်အဂီၢ်ဘၣ်. သရၣ်အမူအဒါမ့ၢ်ကဘၣ်မၤဘၣ်က့ၤတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟံးတၢ်ဖိၣ်ဃံးဃံးဒိးဒိးတရၢဆုဆိန့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်ပနီၣ်အဂ့ၢ်လၢသရၣ်အတၢ်သးအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပၤဆၢမိၣ်ဂီၤအကျဲလၢတၢ်သ့အိၣ်

ဖးကွၢ်တၢ်ပၤဆၢမိၣ်ဂီၤအိၣ်ဖျါအကျဲတဖၣ်အံၤတခါအံၤတံၤတခါအံၤတက့ၢ်. ကျဲတဘီလၢအပၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်အဒိ, ဘၣ်ထွဲတၢ်မၤအသးတယံၣ်တမိၣ်ဒီးဘၣ်လၢတီၤပူၤဒီးကျဲလၢနသ့မ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်အဒိတမံၤမံၤလၢတၢ်ကဘၣ်သ့ကျဲတဖၣ်အံၤန့ၣ်တက့ၢ်.

<p>တၢ်ကွၢ်ကပၢ်တၢ်လၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲအိၣ်</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ကွဲၣ်တဘျုးဂၤဟဲန့ၣ်လၢတီၤပူၤမၤအသးလီၤလဲးအိၣ်ဖျါ, တပျုၤတပျီၤလီၤ. အဆိကတၢ်ယတကန့ၣ်ဃုၣ်အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်. တုၤအဝဲသ့ၣ်ဆၢနီၤက့ၤလၢအလီၤဆၢနီၤအဖိခိၣ်လံန့ၣ်ယနံၤကမ့ၢ်လီၤဆူအဝဲသ့ၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ. 	<p>တၢ်တြီၤခိဖျါတၢ်ပနီၣ်</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ကွဲၣ်တဂၤအတၢ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤအသးစ့ၤဒိၣ်မး, တလီၤလီၤဆိကမၣ်ဆံးလီၤအသးဒီးတထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဘၣ်. ဝဲယထံၣ်အတၢ်အိၣ်ဖျါဒ်န့ၣ်အခါယသးလီၤယမဲၣ်ဒီးလၢယနီၤဒုလီၤဒီးကွၢ်ဃီၤတၢ်ဆူအိၣ်လီၤ. အဝဲနံၤလံးထီၣ်အမဲဒီးဆိ ကတီၢ်ကွံာ်အတၢ်အိၣ်ဖျါန့ၣ်လီၤ.
<p>တၢ်ပၤဃာ်ခိဖျါအိၣ်ဘျး</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ဝဲတၢ်ဒူးအကတီၢ်န့ၣ်ကွဲၣ်တဂၤမၤတံာ်တၢ်အသကိးခဲအံၤခဲအံၤလီၤ. တနံၤအံၤဆဲးခွဲးကဒီးကွဲၣ်တမ့ၢ်ဖဲ အမဲၣ်ညါတဂၤလီၤ.ယလဲၤဆၢထၢၣ်ဖဲအကပၤလီၤ. အဝဲစးထီၣ်မၤက့ၤအလံာ် လီၤ. 	<p>ဒူးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤပယွဲးသးလၢအဒိၣ်တက့ၢ်</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ယုၣ်လဲထူမိၣ်တၢ်(သးယူၤလၢတၢ်ချၢ)ညီၤန့ၣ်အိၣ်ဘျးဒီးတမၤတၢ်ဘၣ်. တဂီၤန့ၣ်ယစးထီၣ်ကတီၢ်တၢ်ဒီးအိၣ်စ့ၤမံးနံးဝံၤအဝဲသးစၢၢ်ဆၢအါထီၣ်က့ၤလၢတီၤအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.
<p>မၤစ့ၤလီၤတၢ်ဖုၣ်ဆၢခိဖျါတၢ်တဲနံၤတဲအ့</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ လၢကွၢ်ဂီၤတၢ်မၤလိကတီၢ်ဖိသၣ်တဂၤထူဘၣ်ယၤလၢပျၢၣ်ထူလီၤ. တီၤဒိတီၤညါဖုးဒီးအသးလီၤထူၣ်ဒီးဖိသၣ်တဂၤန့ၣ်ပျံၤတၢ်လီၤ. ယၤန့ၣ်ယတဲနံၤဒါဒိတၢ် ဒီးဖိသၣ်တဂၤန့ၣ်အသးခုထီၣ်က့ၤဝဲလီၤ. 	<p>မၤစ့ၤအိၣ်လၢတၢ်ကီတၢ်ခဲတၢ်နိးတၢ်ဘျး</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ဖိသၣ်တဂၤတၢ်ကီဘၣ်အိၣ်လၢပဒးကညီလံာ်တဘၣ်ဘၣ်လီၤ. အဝဲအသးဘၣ်တံာ်တၢ်ဒီးတသ့ၣ်ညါဝဲလၢကဘၣ်မၤဝဲဒ်လဲၣ်န့ၣ်ဘၣ်. ယဟ့ၣ်ကူၣ်အိၣ်လၢကသ့ပဒးလံာ်ဒ်လဲၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.
<p>ဘျီဘၣ်က့ၤတီၤဒီးတၢ်မၤအရဲၣ်အကျဲ</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ဝဲလၢတၢ်ဟးကသ့ၣ်အဆၢကတီၢ်ယန့ၣ်ဟူချုးဖိသၣ်တဖၣ်တဲအာတဲသီဝဲပုၤသးပုၤတဂၤလီၤ. ဝဲတၢ်မၤလိမိးပီၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်ပစံးကတီၢ်သကိးဘၣ်ဃးပုၤသးပုၤတဖၣ်အတၢ်လဲၤခိဖျါဒီးအတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်လီၤ. 	<p>တၢ်မၤစ့ၤဒ်သိးကသ့ၣ်ညါတၢ်မၤအရဲၣ်အကျဲ</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ထီၣ်တီၤကွဲးလီၤတနံၤအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလၢလၢဂၢ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့အလီၤဒ်သိးကသ့ၣ်ညါတနံၤအတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. ယမ့ၢ်မၤတၢ်လီၤဆိတမံၤမံၤန့ၣ်ယဒူးသ့ၣ်ညါဆိကွဲၣ်တနံၤလီၤ.
<p>ဃုးအိၣ်လၢကဆၢတံာ်တၢ်အလုၢ်အပုၤ</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ တနံၤန့ၣ်ဘၢနီၤတးဂ့ၢ်လိာ်လၢကဟဲဆူအတံၤသကိးကရူၢ်ဖိအကျဲဝဲတၢ်ကိးဖိၣ်ကရူၢ်ဖိအခါန့ၣ်လီၤ. ယတဲအိၣ်ဘၢနီၤတးဖးန့ၣ်တလဲၤဒုန့ၣ်သကိးဖိတဖၣ်အသးတမ့ၢ်ဘၣ်အဝဲလဲၤဒီးမၤသကိးတၢ်လၢတၢ်သးဖဲအပူၤလီၤ. 	<p>သူးကွံာ်တၢ်လၢအလီၤပယွဲးသး</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ တဘျီလၢဂၢ်လဲၤဝဲကွဲၣ်တဖၣ်ဟဲစိာ်တၢ်တမံၤမံၤလၢဟံာ်ဆူကွဲၣ်န့ၣ်ယပာ်ဃာ်ဃၢတဖျၢၣ်လၢတၢ်ကပၤဒီးယတဲအဝဲသ့ၣ်လၢကပာ်ဃာ်ပာ်စၢၤသ့တၢ်ဖဲဃၢတဖျၢၣ်အပူၤတုၤတီၤတၢ်မၤဝဲမးဟံးက့ၤသ့တၢ်တက့ၢ်.
<p>သုကွံာ်ကွဲၣ်တလၢတၢ်အိၣ်သး</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ယအိၣ်ဒီးကွဲၣ်တဂၤလၢအသ့ၣ်ပိၣ်သးဝးဒိၣ်တလၢအခးဒီးကိးပသ့ခဲအံၤခဲအံၤတဂၤလီၤ. တဘျီတခိၣ်ယသ့ကျဲလၢယဟ့ၣ်အခွဲးဒီးမၤအဟးထီၣ်ဆူတၢ်ချၢလၢကလဲၤဟံးတၢ်တမံၤမံၤလီၤ. ဝဲအဝဲဟဲက့ၤန့ၣ်လီၤက့ၤဆူတီၤပူၤအခါဖျါလၢဂၢ်ဒိၣ်ထီၣ်က့ၤလီၤ. 	<p>သုနီၣ်ခိဒီးတၢ်ဒိတဒၢ (တြီဃာ်)</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ ဝဲတၢ်အိၣ်ဘျးအကတီၢ်ဖိသၣ်ပိာ်ခွါခံၣ်တဲအါလိာ်အသးလီၤ. ဖိသၣ်ပိာ်ခွါတဂၤပၤအသးတန့ၣ်လၢဘၣ်ဒီးစးထီၣ်မၤဘၣ်ဒိအတဂၤလီၤ. ယန့ၣ်လီၤဆူဝဲသ့ၣ်ခံၣ်အဘၢၣ်စၢၤဒီးကၤဃာ်က့ၤဖိသၣ်လၢအပၤအသးတန့ၣ်ဘၣ်တဂၤလီၤ.

တၢ်ဂဲၤလိတၢ်ပၤဆၢမိၣ်ဂီၤအိၣ်ဖျါ

၁. ဂဲၤလိသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်အဒိလၢလၢတဖၣ်အံၤဖဲလဲၣ်တခါလၢအဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်မိၣ်ဂီၤအိၣ်ဖျါအကျဲန့ၣ်တက့ၢ်. လၢတၢ် အဒိတခါ စ့ၣ်စ့ၣ်အဖီလၢကွဲးကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ပၤဆၢမိၣ်ဂီၤအိၣ်ဖျါအကျဲ

တၢ်ကွၢ်ကပၢ်လၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤအိၣ်	တၢ်တြီၤဒိဖျါတၢ်ပနီၣ်
တၢ်ပၤဃာ်ဒိဖျါအိၣ်ဘျဲး	ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤပယွဲးသးလၢအဒိၣ်တက့ၢ်
မၤစ့ၤလီၤတၢ်ဖ့ၣ်ဆၢဒိဖျါတဲနံၤတဲအ့	မၤစၢၤအိၣ်လၢတၢ်ကီၤတၢ်ခဲ (တၢ်နိးတၢ်ဘျဲး)
ဘျီဘၣ်က့ၤတီၤဒီးတၢ်မၤအရဲၣ်အကျဲၤ	မၤစၢၤဒိသိးကသ့ၣ်ညါတၢ်မၤအရဲၣ်အကျဲၤ
ဃုးအိၣ်လၢကဆၢတဲတၢ်လုၢ်တၢ်ပုၤ	သုးကွံာ်တၢ်လၢပယွဲးသး
သုးကွံာ်ကွီၤဖိလၢတၢ်အိၣ်သး	သုးနီၣ်ဒိတၢ်ဒိတဒၢ (တြီၤဃာ်)

အဒိ -

- (၁) ယဆီတလဲယတၢ်သိၣ်လိတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ, တၢ်မၤလိ, တၢ်ဂဲၤလိမ့တမ့ၢ်တၢ်အိၣ်သးမ့ၢ်လၢကွီၤဖိလိၣ်ဘၣ်
- (၂) မဲာ်တၢ်ဆဲးကျိး, ပုၤချဲးစုမုၢ်ဒီးနီၣ်ဒိတၢ်အိၣ်ဖျါ
- (၃) ဒုးဆ့ၣ်နီၣ်ကွီၤဖိလၢညါန့ၣ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤဘျဲးဒီးသရၣ်စီၤနီၣ်ခိၣ်
- (၄) ပျဲကွီၤဖိဟးထီၣ်ဆူတၢ်ချၢတစိၣ်ဖိဒိသိးကလီၤကယး
- (၅) ပာ်ဖျါထီၣ်တနံၤဘၣ်တနံၤတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤ
- (၆) မၤ တီၤစံးကတီၤသကိးဘၣ်ဃးတၢ်မၤအသးလီၤသ့ၣ်ပိၣ်သးဝးလၢမၤအသးခဲအံၤ
- (၇) တဲဘၣ်ကွီၤဖိလၢအမ့ၢ်ဆဲးမၤဝဲဒ်အံၤန့ၣ်တၢ်ကကဲထီၣ်အသးဒိလဲၣ်အဂ့ၢ်
- (၈) ဆၢထၢၣ်ဖဲဖိသ့ၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ကီၤတၢ်ခဲတဂၤအကပၤ
- (၉) ဖိၣ်လီၤဖိသ့ၣ်တဂၤအဖံဘၣ်ခိၣ်ကဖီလီ
- (၁၀) ဒုးန့ၣ်တၢ်သးစၢၤဆၢဆူကွီၤဖိအတၢ်မၤ
- (၁၁) စံးကတီၤဒီးကွီၤဖိဘၣ်ထွဲလံာ်လၢအသးဟဲဝဲနီၣ်ကီၢ်တဘျီအဂ့ၢ်

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်ဒၣ် .....”

“တကွေးနီနီဒီးတကွေးကူကူအလီမ့မ့အိပ် .....”

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၤ ၵး - တၢ်ပၤဆၢလၢကဘၣ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီၤအခါဖဲလဲၣ်

တၢ်ကွၢ်မိၢ် ၵး - ကမၤစၤသရၣ်ဒ်သိးကဆၢတဲာ်လၢမ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီၤဖဲကွီၤဖိအမိၣ်ဂီၤဖျါအကတီၢ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢအဖုၣ်

- လၢတၢ်ပၤဆၢအပူၤတၢ်ဆၢတဲာ်လၢကဘၣ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီၤဒီးဘျါကွံာ်တၢ်လၢတၢ်ဘၣ်စၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆၢတဲာ်လၢအကါဒိၣ်မံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တမံၤမ့ၢ်ဒ်သိးသရၣ်ကယုသ့ၣ်ညါလၢတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မတၤအတၢ်ကီၤတၢ်ခဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. အါတက့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤန့ၣ်ကဲထီၣ်သရၣ်အတၢ်ကီၤတၢ်ခဲဖဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤန့ၣ်လီၤဆူသရၣ်အတၢ်လိၣ်ဘၣ်အ ကျဲပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအံၤမ့ၢ်သရၣ်အတၢ်လံန့ၣ်, သရၣ်ကဘၣ်ဆၢၣ်မံၤဒီးဟံးဂ့ၢ်ဝီၤဒီးဘျါကွံာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤဘၣ် ဃးဒီးမိၣ်ဂီၤဖျါအဝဲန့ၣ်လီၤ.
- ပသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်လၢတၢ်အိၣ်သးတနီၤလိၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ကဘၣ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီၤဒီးဘျါကွံာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢတၢ်ဘၣ် စၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲသရၣ်ဆၢတဲာ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအံၤလိၣ်ဘၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီၤလံန့ၣ်, တၢ်ဆၢတဲာ်ဆူညါတပတီၢ် ကဘၣ်မ့ၢ်ဝဲယဘၣ်န့ၣ်အကတီၢ်ဂ့ၢ်ကတၢ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်သးတနီၤလိၣ်ဘၣ် တၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီၤတဘျီဃီဒီးတၢ်အိၣ်သးတနီၤလိၣ်ဘၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီၤလၢပကဘၣ်ခိးတၢ်ဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - တၢ်ဆၢတဲာ်လၢပကန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီၤလိၣ်ဝဲ
- တၢ်အိၣ်သးလၢလိၣ်ဘၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီၤတဘျီဃီ
  - တၢ်အိၣ်သးလၢလိၣ်ခိးတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီၤ

၁. တၢ်ကတိၤလၢညါ - ဘၣ်ထွဲတၢ်ဆၢတံာ်လၢကဘၣ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီအခါဖဲလဲၣ်.

တၢ်ဆၢတံာ်လၢကန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီလၢကဘျါကွံာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အကါဒိၣ်တမံၤလၢတၢ်ပာဆှၢတီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်လၢအပၣ်ဃုာ်မ့ၢ်ဝဲ -

- ◆ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအံၤဘၣ်ထွဲမ့ၢ်တဘျီထွဲဒီးသရၣ်
- ◆ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီးသရၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢအန့ၣ်လီၤမၤတံာ်တၢ်သရၣ်အတၢ်လိာ်ဘၣ်ဒ်သးကပၤဃာ်တၢ်သိၣ်လိ, ကွဲဖိကသ့ပာ်ကဲသရၣ်ဒီးကွဲဖိကသ့ပာ်ကဲလိာ်သးဒဲကဒဲမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ◆ မ့ၢ်န့ၣ်လီၤတဘျီဃီဂ့ၢ်တက့ၢ်ခါ မ့တမ့ၢ်ခိးတၢ်ဆၢကတီၢ်ဂ့ၢ်တက့ၢ်လဲၣ်. တဘျီတခီၣ်ဂ့ၢ်တက့ၢ်လၢသရၣ်ခိးတၢ်ဆၢကတီၢ်တချးဒီးလၢအန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီလၢကဘျါကွံာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂. တၢ်ဆၢတံာ်လၢန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီလိာ်ဝဲ ... (ဘၣ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ် - ဆၢတံာ်လၢကန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီလိာ်ဝဲ)

- (၁) မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်တၢ်ပိာ်ဝဲတဲသကိးဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲန့ၣ်တက့ၢ်.
- (၂) ဃုထၢမၤနီၣ်တၢ်လၢကကဲဘျးလၢသရၣ်အဂီၢ်. ကတီၢ်ဖဲတၢ်ကြးလဲလိာ်ကွံာ်ကွဲဖိအတၢ်အိၣ်သးလၢတကြးတဘၣ်တမံၤမံၤန့ၣ်, သရၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်သၢမံၤလၢကမၤသကိးတၢ်ဒီးကွဲဖိန့ၣ်လီၤ.
  - ❖ ဆၢတံာ်ခိးကွဲဖိဒီးကျးစးဘျီဘၣ်အတၢ်အိၣ်ဖျါ, သကဲးပဝး
  - ❖ လဲလိာ်တၢ်မၤလိအတၢ်အိၣ်သး
  - ❖ ဆီတလဲသရၣ်အတၢ်မၤဆၢဆူမိၣ်ဂီၤတၢ်အိၣ်ဖျါ
- (၃) ကွၢ်ကဒါက့ၢ်တၢ်အိၣ်ဘၣ်ထွဲသရၣ်မၤတၢ်ဒီးကွဲဖိလၢအလိာ်ဘၣ်တၢ် မၤစၤထီၣ်တက့ၢ်.

၃. တၢ်အိၣ်သးလၢလိာ်ဘၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီတဘျီဃီ

- (ကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - တၢ်အိၣ်သးလၢလိာ်ဘၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီတဘျီဃီ) (ကဘျးပၤ - .....
- (၁) ဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဃးမံၤလၢတၢ်ပာ်ပနီၣ်အိၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်လိာ်လၢတၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီတဘျီဃီတက့ၢ်.
- (၂) ယုာ်တၢ်အိၣ်ဒ်တၢ်တဲဖျါတ့ၢ်ဒီးတၢ်အိၣ်ဒ်အဂၤဒ်န့ၣ်လဲၣ်ဖျါဘၣ်အသိးတက့ၢ်.

၄. တၢ်ကီၤတၢ်ခဲအမိၣ်အဂီၤလၢတၢ်ပာ်အိၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်

- (ဘၣ်ထွဲတၢ်မၤ, သ့ၣ်ညါလီၤတံာ်လၢ“တၢ် ကီၤတၢ် ခဲအမိၣ်အဂီၤလၢတၢ်ပာ်အိၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်”) (ကဘျးပၤ - .....
- (၁) တဲလီၤတၢ်မၤ, အဆီကတၢ်သရၣ်ကပာ်သ့ၣ်ပာ်သးလၢတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအံၤမ့ၢ်ဘၣ်ဃးဒီးသရၣ်န့ၣ်တၢ်ဆၢတံာ်လၢကဘၣ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီအခါဖဲလဲၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်မးလီၤ.
- (၂) တဲဘၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢအတၢ်မၤအပူၤန့ၣ်ကဘၣ်ဃုထၢတၢ်သၢမံၤ
  - လုၢ်လၢဖျါအံၤမ့ၢ်တၢ်ကီၤတၢ်ခဲခါ.
  - တၢ်ကီၤတၢ်ခဲအံၤမ့ၢ်သရၣ်အတၢ်ကီၤတၢ်ခဲခါ.
  - တၢ်ကီၤတၢ်ခဲအံၤအကါဒိၣ်ခါ, ဆံးခါ.
- (၂) တုၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်မၤအတၢ်မၤဝံၤလံာ်န့ၣ်စံးကတီၢ်သကိးတၢ်ဂ့ၢ်တခါစုာ်စုာ်ဒီးကန့ၣ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကစံးဝဲဒ်လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- (၃) မၤဝံၤက့ၢ်တၢ်တဲသကိးလၢတၢ်ဆီကမိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မုၢ်လၢအိၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အခးလၢကွဲဖိကမၤလိန့ၣ်တၢ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

၅. တၢ်အိၣ်သးလၢလိာ်ဘၣ်ခိးတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီ

(ဖးကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - တၢ်အိၣ်သးလၢလိာ်ဘၣ်ခိးတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီ) (ကဘျံးဟ - .....)

(၁) ဒ်တၢ်ကတီၢ်လၢညါအသိးတဲဖျါထီၣ်တၢ်ဟံးတၢ်ဆၢကတီၢ်အဂ့ၢ်ခံမံၤတက့ၢ်.

- ဖဲသရၣ်တမၤန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤခဲလၢာ်
- ဖဲတၢ်ဆၢကတီၢ်တဘျီဒီးအခါ

(၂) တဲသကိးတၢ်အိၣ်သးဖဲတၢ်ဆၢကတီၢ်အကါဒိၣ်

- တၢ်ဆၢကတီၢ်တလၢတပျဲ
- လၢတၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီအဂီၢ်တၢ်ဟံးတၢ်ဆၢကတီၢ်အဃိတၢ်ကဲထီၣ်သး
- စံးကတီၢ်သကိးတၢ်အစၢတဖၣ်လၢကရူၢ်ဒီဖုညါ

(၃) ဃုပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢကဟ့ၣ်ထီၣ်အနီၣ်ကစၢ်ဒုၣ်အတၢ်လဲၤဒီဖျါအဒိဘၣ်ဃး“တၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီတဘျီဃိဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ် ဟံးတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီန့ၣ်ကတုၤဒီးကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်ကတုၤတက့ၢ်” တမံၤမံၤတက့ၢ်.

(၄) မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်မၤတံၤတၢ်မၤဘၣ်ထွဲ - “ထီၣ်ဘၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဝဲၤလိ” တက့ၢ်. (ကဘျံးဟ - .....)

- မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိမၤထဲအကူၢ် (က)
- စံးဆၢပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်သံကွၢ်ဖဲအဝဲသ့ၣ်သံကွၢ်ဝဲ
- မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်မၤတံၤက့ၢ်အတၢ်မၤအကူၢ် (ခ)
- စံးကတီၢ်သကိးတၢ်စံးဆၢခဲလၢာ်လၢကရူၢ်ဒီဖုညါ

၆. ကွၢ်ကဒါက့ၢ်တၢ်မၤလိန့ၢ်မနုၤလၢနံၤအဝဲန့ၣ်

✻ ကွၢ်ကဒါက့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပှၤလၢတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်အပူၤ

၂. တၢ်ဆၢတံၢ်လၢကန့ၢ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ပီလိာ်ဝဲ

- ◆ ဖဲတၢ်ဆၢတံၢ်လၢကဘၣ်န့ၢ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ပီန့ၢ်အဆိကတၢ်သရၣ်ကဘၣ်ဆၢတံၢ်ဝဲမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအံၤမ့ၢ်သရၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤန့ၢ်လီၤ. သရၣ်အတၢ်ကီၤတၢ်ခဲန့ၢ်မ့ၢ်နီၣ်နီၣ်ဖဲတၢ်ဂ့ၢ်တမံၤမံၤန့ၢ်လီၤမၤတံၢ်တၢ်သရၣ်တၢ်မၤအကျိၤအကျဲမ့ၢ်တမ့ၢ်သရၣ်အတၢ်လိာ်ဘၣ်န့ၢ်လီၤ. ကွီၤဖိမိာ်ဂီၤဖျါလၢကတြီၤမ့ၢ်တမ့ၢ်မၤပျံၤတၢ်ဒ်သိးကမၤတံၢ်တၢ်သရၣ်အတၢ်လိာ်ဘၣ်သုတလၢပုၤတဖၣ်န့ၢ်သရၣ်တူၢ်လိာ်အီၤတသ့ဘၣ်.
- ◆ ဖဲသရၣ်သ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်ကွီၤဖိတဂၤအံၤအမိာ်အဂီၤအံၤတၢ်တူၢ်လိာ်အီၤတသ့ဘၣ်န့ၢ်, အဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်ဃုထၢအါမံၤလၢကကဲတၢ်မၤစၢၤလၢအဂီၢ်လီၤ. ဖဲတၢ်ကျဲးစးလဲလိာ်ကွီၤဖိတဂၤအမိာ်အဂီၤလၢသရၣ်တူၢ်လိာ်အီၤတသ့ဘၣ်န့ၢ်သရၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်လီၤဆီသၢမံၤလၢကမၤတၢ်န့ၢ်လီၤ.
  - (၁) ကွီၤဖိ
  - (၂) တၢ်ဂ့ၢ်ဒီး
  - (၃) သရၣ်အတၢ်ပာ်သးတဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

အဝဲန့ၢ်မ့ၢ်တၢ်ဆၢတံၢ်မဲာ်ဒီးကွီၤဖိဒ်သိးကလဲလိာ်ကွီၤသကဲးပဝးမိာ်ဂီၤ, တၢ်သိာ်လိ, တၢ်သိာ်လိအတၢ်ပညိာ်, တၢ်သိာ်လိတၢ် အိၣ်သးဒီးမ့ၢ်တမ့ၢ်သရၣ်လဲလိာ်ကွီၤအတၢ်ပာ်သးလၢမိာ်ဂီၤန့ၢ်အဖီခိာ်သ့လီၤ.

- ကွီၤဆိကမိာ်တၢ်ဒ်အံၤတက့ၢ်.

သရၣ်မၤတၢ်ဒီးကွီၤဖိလၢအလိာ်တၢ်မၤစၢၤထီၣ်တဂၤ

သရၣ်န့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤတံၢ်တၢ်အီၤလၢကွီၤဖိလၢမ့ၢ်တမ့ၢ်လၢသရၣ်မၤစၢၤအီၤဒီးမၤဒ်အတၢ်တသ့ဘၣ်တဂၤန့ၢ်လီၤ. တၢ် အိၣ်သး အံၤသရၣ်တူၢ်လိာ်အီၤတသ့ဘၣ်အဃိတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအံၤမ့ၢ်သရၣ်အတၢ်န့ၢ်လီၤ. သရၣ်မၤမနုၤသ့လဲၣ်.

  - (၁) သရၣ်ကဆၢတံၢ်မဲာ်ဒီးကွီၤဖိဒီးတဲအီၤလၢကပတုာ်ကွီၤအတၢ် မၤတံၢ်တၢ်သရၣ် (ဘီၣ်ဘၣ်က့ၤကွီၤဖိ)
  - (၂) သရၣ်ဟ့ၣ်ကွီၤဖိအတၢ်မၤဒ်သိးကသမံၤမိးလီၤက့ၤအသး (မၤဂ့ၢ်ထီၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်)
  - (၃) သရၣ်ဆိကမိာ်လီၤက့ၤအသး, တၢ်အံၤမ့ၢ်ဒ်ကွီၤဖိအတၢ်သဘျုးလၢတုၤတၢ်ဆၢကတီၢ်ဘၣ်န့ၢ်မိာ်ဂီၤအံၤကလဲလိာ်ကွီၤဒ်အသးလီၤ. (သရၣ်ဘီၣ်က့ၤအတၢ်ပာ်သး) ဘၣ်ဆၢဒီးတၢ်ကီၤတၢ်ခဲမနုၤတဖၣ်လိာ်ဘၣ်သရၣ်ကဘၣ်န့ၢ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ပီလိာ်.

၃. တၢ်အိၣ်သးလၢလိာ်ဘၣ်တၢ်န့ၢ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ပီတဘျီဃီ

တၢ်အိၣ်သး	တၢ်အဒိ
(၁) လီၤပျံၤနီၣ်ကီၢ်	ဒုးတဒးလိာ်အသး
(၂) တၢ်ဒိတဒၢလၢသး	ကိးကွီၤဖိအဂၤတဂၤလၢမံၤအုၣ်သံတဖျါ
(၃) တၢ်ဒိတဒၢလၢတၢ်သ့ၣ်ပိာ်သးဝးလၢတလၢအခး	တၢ်လိာ်ကွဲအံၤပၤက့ၤတန့ၢ်လၢဘၣ်
(၄) တၢ်ဒိတဒၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤ	မၤဟးဂီၤစီၤနီၣ်ခိာ်မဲာ်သ့
(၅) တၢ်ဒိတဒၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲးဆူညါ	မၤတံၢ်တၢ်ကရူၢ်တၢ်မၤ
(၆) တၢ်ဒိတဒၢမိာ်ဂီၤတဂ့ၤလၢအဘၣ်ကူတၢ်သ့	တကျိာ်တၢ်လၢစီၤနီၣ်ခိာ်
(၇) မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ကွီၤတၢ်ဘျုးမိာ်ပုၤ	အိၣ်မိာ်လၢကွီၤပုၤ
(၈) တၢ်ဒိတဒၢတၢ်မုာ်တၢ်ပၤလၢသရၣ်သးကံၢ်ပုၤ	တီၤတၢ်သိာ်အါကဲာ်ဆိး (ကံၢ်န့ၢ်ဘၣ်သရၣ်)

တၢ်အိၣ်သးအံၤလိၣ်ဘၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝိတၢ်ချီၣ်ဃီမ့ၢ်လၢမိၣ်ဂီၤတမံၤအံၤ, လီၤပျံၤ, မၤဟးဂီၤတၢ်သ့ဒီးဘၣ်ကူ
ဘၣ်ဂၢ်တၢ်သ့အဃီလီၤ. မိၣ်ဂီၤအိၣ်ဝဲတနီၤဖဲပထံၣ်အခါပကဘၣ်န့ၣ်လီၤဒုးဆိကတီၢ်ကွံာ်အီၤတၢ်ချီၣ်ဃီတချုးအနးထီၣ်ဒီး
ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ - ကွီဖိခံၤတဲအါလိာ်အသးဘူးတ့ၢ်မးလၢကကဲထီၣ်တၢ်အ့ၣ်လိာ်အ ဃီ,မိၣ်ဂီၤဒ်အံၤတဖၣ်လိၣ်ဘၣ်
တၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝိတၢ်ချီၣ်ဃီန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ချီၣ်ဃီကွီဖိတဂၤအမိၣ်အဂီၤဖျါတဂ့ၢ်ဘၣ်ဆၣ်,ဂ့ၢ်တက့ၢ်လၢသရၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝိအါ
န့ၢ်န့ၣ် လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝိတၢ်ချီၣ်ဃီတက့ၢ်လီၤ. တၢ်ချီၣ်ဃီဖဲကွီဖိတဂၤဘၣ်တၢ်ဟံးဒုၣ်ဟံးကမၣ်အီၤလၢအတမၤတၢ်ဘၣ်န့ၣ်, သ
ရၣ်မ့ၢ်ဟံးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝိန့ၣ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝိတၢ်ချီၣ်ဃီန့ၣ်လီၤ. ကွီဖိတဂၤလၢအမိၣ်အဂီၤဖျါတဂ့ၢ်
ဘၣ်နးကဲၣ်ဆိးန့ၣ်ဂ့ၢ်တက့ၢ်. ရၣ်ကြးဟံးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢတၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝိန့ၣ်လီၤ. သရၣ်မ့ၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝိတၢ်ချီၣ်ဃီ
န့ၣ်ကကဲတၢ်ဂ့ၢ်ကိးန့ၣ်အလီၢ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

၄. သ့ၣ်ညါလီၤတၢ်လၢ - တၢ်ကီၤတၢ်ခဲအိၣ်တၢ်လၢတၢ်ပၢ်အိၣ်အမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်

တၢ်မၤအကျဲ - တၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢတဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒီးတၢ်စံးတၢ်ကတိၤလၢက့ၢ်ဖိအတၢ်မၤလိအပူၤန့ၣ်လီၤ. မၤတၢ်ဂဲၤလိအံၤ, ဆိကမိၣ်လီၤနသးဒ်နမ့ၢ်သရၣ်လၢအဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အံၤအါတက့ၢ်. လၢတၢ်အိၣ်သးတခါအဂီၢ်နကဘၣ်ပၢ် လီၤတၢ်ဆၢတဲၣ်သၢမံၤလီၤ.

- ♣ တၢ်ကီၤတၢ်ခဲအိၣ်တအိၣ်
- ♣ တၢ်ကီၤတၢ်ခဲန့ၣ်ဘၣ်ဃးမတၤ
- ♣ လၢနကဟံးဂ့ၢ်ဖိအဂီၢ်နကဆၢတဲၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဖဲလဲၣ်တမံၤမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်ဒီးဖဲလဲၣ်တမံၤမ့ၢ်အကါဆံးန့ၣ်လီၤ. နမ့ၢ်ဆၢတဲၣ်လၢ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤတအိၣ်ဘၣ်ဒီးတလိၣ်နမၤပျဲၤတၢ်လီၤဟီၣ်ဘၣ်.

	<u>တၢ်ကီၤ</u> အိၣ်/တအိၣ်	<u>မတၤအတၢ်ကီၤ</u> သရၣ်/ပှၤအဂၤ	<u>န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဖိအကါ</u> ဒိၣ်/ ဆံး
(၁) ဖဲနသိၣ်လိလီၤတၢ်အခါက့ၢ်ဖိတနီၤကတိၤကသ့ၣ်ကဖးတၢ်	.....	.....	.....
(၂) က့ၢ်ဖိတဲနလၢတၢ်ဂ့ၢ်ကအိၣ်ဒီးအသကိးဒီးမၤတၢ်တကဲဘၣ်လၢအသးဒိၣ်တၢ်အဃိ	.....	.....	.....
(၃) က့ၢ်ဖိမိၢ်ပၢ်တဲနဒီးကအုကစ့ၢ်ဝဲလၢသါဖိန့ၣ်လၢဟံၣ်သါမၤအမၤတၢ်ဂ့ၢ်တန့ၢ်ဘၣ်	.....	.....	.....
(၄) က့ၢ်ဖိတဂၤမၤဟးဂီၤအစးခိလၢတုတၢ်ဂီၤ	.....	.....	.....
(၅) က့ၢ်ဖိတဂၤတနံၣ်အံၤဟဲစိၣ်ဟံၣ်တၢ်မၤစဲၤခံပျဲၤထီၣ်ခံဘျီလံ	.....	.....	.....
(၆) က့ၢ်ဖိတဂၤသူတၢ်ကတိၤရၢၢ်စၢၢ်လၢတီၤပူၤ	.....	.....	.....
(၇) တနံၣ်အံၤတၢ်ဟးကသုၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံက့ၢ်ဖိတဂၤဟဲက့ၢ်န့ၢ်ဒီးဟီၣ်ဒီးယၢပျဲၤထီၣ်သၢဘျီ လံ	.....	.....	.....

၅. တၢ်အိၣ်သးလၢလိာ်ဘၣ်ခိးတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီ

တဘျီတခါပိၣ်ကြးပခိးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢပကန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီလၢတၢ်မၤအသးအဖီခိၣ်အါန့ၣ်ပန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီတဘျီဃီ (ဘၣ်ထွဲမိၣ်ဂီၤတဂ့ၢ်)န့ၣ်လီၤ. Grossman ဖဲ(၁၉၉၀)န့ၣ်ဟ့ၣ်ပှၤတၢ်အဒိလၢပကြးဟးဆွဲးတၢ်အိၣ်သးတခါအံၤအါန့ၣ်ပန့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီတဘျီဃီလီၤ.

ဖဲသရၣ်တမၤန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤခဲလၢာ်

အဒိ - ဖဲန့ၣ်ဟ့ၣ်ပှၤတဂၤတဲအာကိၣ်ဖိတဂၤဒီးဘူးနသးကထိၣ်န့ၣ်, တချူးနသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးခဲလၢာ် ဒီးဘၣ်န့ၣ်ဂ့ၢ်လၢနသ့တဘျီဆိကိၣ်ဖိတဂ့ၢ်, ခိးတုၤနသ့ၣ်ညါတၢ်အိၣ်သးလီၤတံၢ်လီၤဆဲးမးစးထီၣ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီတက့ၢ်.

တၢ်ဆၢကတီၢ်တဘၣ်ဒီးအခါ

ဒိတၢ်အိၣ်သးလၢလိာ်အံၤအါအသိးန့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဘၣ်လၢနကဘၣ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီန့ၣ်ဘၣ်. ဖဲတၢ်အိၣ်သးသတူၢ်လၢာ်တဟ့ၣ်န့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢနကန့ၣ်လီၤဟ့ၣ်ဖိတၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်အံၤတုၤလီၤတီၤလီၤဘၣ်န့ၣ်ဂ့ၢ်တက့ၢ်လၢနသ့ထီၣ်ထီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢခဲဖဲအချူးဒီးဂ့ၢ်ဝဲအဆၢကတီၢ်မးန့ၣ်လီၤမၤဘၣ်က့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်အံၤန့ၣ်တက့ၢ်.

(၁) တၢ်ဆၢကတီၢ်စ့ၤ

ကိၣ်ဖိတဂၤမ့ၢ်ဒုးန့ၣ်မိၣ်ဂီၤတဂ့ၢ်ဖဲအဟးထီၣ်ကွံာ်လၢတီၤပူၤအခါန့ၣ်နကစံးကတီၢ်ဒီးအိၣ်ဘၣ်သးအမိၣ်အဂီၤတဂ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်တသ့တဘျီဃီဘၣ်. နကြးတဲဒၣ်ယိယိတၢ်ဆၢကတီၢ်တအိၣ်လၢဘၣ်, ပကတဲသကိးက့ၢ်နတၢ်ဂ့ၢ်အံၤလၢခဲမ့ၢ်ဆ့ၣ်လီၤ. တၢ်တဲယိယိအံၤကဒုးသ့ၣ်ညါက့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ထွဲအမိၣ်အဂီၤဒီးသရၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲးန့ၣ်လီၤ.

(၂) တၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီမၤတံာ်တၢ်တၢ်

ဖဲနသိၣ်လိတၢ်ဂ့ၢ်တမံၤလၢတီၤပူၤန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်ကအိၣ်ထီၣ်တမံၤလီၤ. နသ့ၣ်ညါလၢနမ့ၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်အံၤကကဲတၢ်တံာ်တၢ်တၢ်လၢတၢ်သိၣ်လိအပူၤဒိၣ်တက့ၢ်လီၤ. တၢ်လၢနမၤသ့မ့ၢ်, ဒုးန့ၣ်နတၢ်တဘၣ်သးလၢကိၣ်ဖိန့ၣ်အမိၣ် အဂီၤဒီးထံၣ်လိာ်စံးကတီၢ်က့ၢ်အိၣ်လၢဆၢကတီၢ်အဂၤန့ၣ်တက့ၢ်.

(၃) ဖဲကိၣ်ဖိသ့ၣ်ညါတၢ်ဆးဆ့ၣ်ဒ့ၣ်(စိုးမဲးဒီး)အခါ

တၢ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီဘၣ်သးကိၣ်ဖိတဂၤအမိၣ်အဂီၤတဂ့ၢ်ဘၣ်လၢပှၤဂၤအမဲာ်ညါ, မ့ၢ်ကဲဘၣ်ဖုးတၢ်မဲာ်ဆုးလၢအဂီၢ်န့ၣ်တဂ့ၢ်လၢပထံၣ်လိာ်စံးကတီၢ်ဒီးအိၣ်ထဲခံၤလီၤလီၤဆိဆိန့ၣ်လီၤ.

(၄) ဖဲကိၣ်ဖိသးဒိၣ်တၢ်အခါ

ဖဲကိၣ်ဖိတဂၤသးဒိၣ်ကဲာ်ဆိးလၢပကတီၢ်သကိးဒီးအိၣ်ဘၣ်ထွဲအတၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်တသ့လၢဘၣ်န့ၣ်ပကြးကတီၢ်တၢ်ဒီးအိၣ်တုၤအသးထီၣ်လီၤကယးက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.ဖဲကိၣ်ဖိတဂၤအသးထီၣ်ဒိၣ်ကဲာ်ဆိးန့ၣ်တမ့ၢ်လၢတူၢ်လိာ်သရၣ်အတၢ်တဲကကဲဘၣ်.

ထီၣ်ဘၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဂဲၤလီ

က. ထီၣ်ဘၣ်က့ၤတၢ်အဒိလၢလၢတဖၣ်အံၤဒ်သိးကဖိးမံဒီးတၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီတဘျီဃီတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်တက့ၢ်.

တၢ်အဒိ

တၢ်အိၣ်သး

၁. ကွီကတိၤတၢ်ဆူဖျိးဆူပျုး

- တၢ်ဒိတဒၢလၢသး

၂. တဲဘၣ်ဃးကွီဖိနီၣ်ကစၢ်တၢ်သကဲးပဝး

- ဒိတဒၢတၢ်မုၢ်တၢ်ပၤလၢသရၣ်သးကံၢ်ပူၤ

၃. ကွီဖိသုးအသးဆူတၢ်ဘျၢမဲာ်ညါ

- ဒိတဒၢမိၣ်ဂီၤတဂ့ၤလၢဘၣ်က့ၣ်က့ၣ်သ့

၄. တီကွီဖိဒ်သိးအသုတမၤဘၣ်ဒိလီၤအသးဒီးပၤဂၤလၢသုထးရံးတဘၣ်လီၢ်ဘၣ်ကျဲ

- မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ကွီတၢ်ဘျၢမိၣ်ပုၤ

၅. ကွီဖိမၤဟးဂီၤစီၤနီၣ်ခိၣ်

- လီၤပျံးနီၣ်ကီၢ်

၆. ကွီဖိလိာ်ကွဲတၢ်လိာ်ကွဲဆူၣ်ထီၣ်

- တၢ်ဒိတဒၢတၢ်ဖိတၢ်လံာ်

၇. မိၣ်ဂီၤလၢအမၤတံာ်တၢ်ကွီဖိအဂၤအတၢ်မၤလီ

- တၢ်ဒိတဒၢလၢတၢ်သ့ၣ်ပိၤသးဝးတလၢအခၢး.

၈. မိၣ်ဂီၤလၢအလီၤကဲာ်ကဘၣ်က့ၣ်က့ၣ်ဆူကွီဖိအဂၤ

- တၢ်ဒိတဒၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲဆူညါ

ခ. ကျဲဘၣ်တၢ်အိၣ်သးမ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်ဖိာ်ထွဲလၢလၢတဖၣ်အံၤဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢတၢ်န့ၣ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ဝီတဘျီဃီသု “ I ”ဒီးတၢ်ခိးဆၢကတီၢ်သု “ D ” တက့ၢ်.

- ..... လီၤကဲာ်လၢကွီဖိလုၢ်လၢကရၤလီၤအသ
- ..... တၢ်မၤတံာ်တၢ်တၢ်မၤလိကလဲၤဆူကရူၢ်တၢ်သဘံၣ်ဘၣ်
- ..... တၢ်ကဲထီၣ်အသးလၢတၢ်ပာ်ဒွၢ်ပာ်ကမၢ်ကွီဖိလၢအတၢ်ကမၢ်တအိၣ်
- ..... ကဲတၢ်သးတမုာ်လၢသရၣ်အသးပူၤ
- ..... သူတၢ်ကတိၤရၢၢ်စၢၢ်
- ..... ကကဲတၢ်မဲာ်ဆုးလၢကွီဖိအဂီၢ်
- ..... မိၣ်ဂီၤကကဲတၢ်သးဟးဂီၤလၢပၤဂၤအဂီၢ်
- ..... ကွီဖိသးဒိၣ်တုၤတသ့ၣ်ညါတၢ်လၢဘၣ်
- ..... ကွီဖိမိၣ်ဂီၤဖျါလၢမၤဘၣ်ဒိတၢ်သ့
- ..... ကွီဖိမိၣ်ဂီၤမၤတံာ်တၢ်တီၤ

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်ဒၣ် .....”

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်ဒၣ် .....”

တၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်တီ - တီၤပူၤတၢ်ဒိကန့ၢ်ပာ်ကဲ

တၢ်ကွၢ်စိ - ကမၤစၢၤသရၢ်ဒ်သိးကတဲၤဖျါထီၣ်လၢကွီုဖိန့ၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါပာ်ပနီၣ်အီၤ
- သရၢ်ကမၤလိာ်န့ၢ်ကျဲလၢကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါကွီုဖိတဘိယုၤဃီလၢကထဲးဂံၢ်ထဲးဘါ

လၢအ ဖုၣ်

အဝဲအံၤမ့ၢ်ကျဲလၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တီၤပူၤတၢ်ဒိကန့ၢ်ပာ်ကဲဒိဖျါတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါဒီးသရၢ်တဖၣ်ကြၢးဆိကမိၣ်လၢဘၣ်မနုၤကွီုဖိတဖၣ်ဒုးန့ၢ်တၢ်အိၣ်သးမိၣ်ဂီၤလၢအတဂ့ၤဒီးသရၢ်တဖၣ်ကသ့ၣ်ညါလၢကဘၣ်မၤစၢၤကွီုဖိတဖၣ်ဒ်သိးကဒုးန့ၢ်ထီၣ်မိၣ်ဂီၤလၢကျဲလၢအတဂ့ၤဒိၣ်ထီၣ်န့ၢ်လီၤ.

ပကစံးကတီၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢတဖၣ်အံၤ...

တၢ်သ့ၣ်ညါနီၤဖးကွီုဖိအတၢ်ပညိၣ်ဒီးသုက့ၤတၢ်သ့ၣ်ညါလၢထွဲတၢ်ဂ့ၢ်န့ၢ်ဒ်သိးကွီုဖိကပာ်သ့ၣ်ပာ်သးက့ၤလၢအလၢအလၢလၢအတဂ့ၤဘၣ်တဖၣ်

တၢ်သ့ၣ်ညါပာ်လၢကွီုဖိတဖၣ်အတၢ်ပာ်သးတဂ့ၤဘၣ်န့ၢ်မ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ပာ်သးတဂ့ၤဘၣ်ဒိဖျါဆိကမိၣ်ကမၣ်ဝဲလၢမ့ၢ်ပာ်သးဒ်သိးအံၤန့ၢ်ကန့ၢ်ဘၣ်ပှၤကအတၢ်ပာ်ပနီၣ်အီၤ

ကွီုဖိအတၢ်ပာ်သးကမၣ်န့ၢ်ကဲထီၣ်အသးလၢတၢ်လွံၢ်မံၤအံၤန့ၢ်လီၤ.

... တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်ကွၢ်တီၢ်

... တၢ်ဃုန့ၢ်ဖိကမီၤ

... တၢ်ဃုန့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကၣ်

... တၢ်ဒုးန့ၢ်တၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်

ကျဲလၢတၢ်အာၣ်လီၤပာ်ပနီၣ်ဒ်သိးသရၢ်ကဟံးဖိၣ်ကွီုဖိအတၢ်ပာ်တၢ်ပညိၣ်ကမၣ်တဖၣ်

... သ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်ကွီုဖိပာ်အတၢ်ပညိၣ်ကမၣ်တဖၣ်

... ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ကွီုဖိန့ၢ်တဖၣ်လၢကျဲကပုၤလး, တအိၣ်ဒီးတၢ်မၤပျံၤမၤဖုး

... သမံသမိးဃုသ့ၣ်ညါတၢ်အိၣ်သးလၢမိၣ်ဂီၤဝဲန့ၢ်အလီၢ်ခံ

ကွီုဖိအတၢ်ဆိကမိၣ်, တၢ်ထံၣ်, တၢ်ပညိၣ်, တၢ်နာ်, တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ, တၢ်ပိာ်ထွဲဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်ကလဲၤဆူသရၢ်အတၢ်သိၣ်တၢ်ဘျီ

သရၢ်အတၢ်ဆိကမိၣ်, တၢ်တူၢ်ဘၣ်, ဆိကမိၣ်တယးတၢ်မၤဆၢ, တၢ်သံကွၢ်, ကျဲလၢထံဆးဒီးတထံဆးလၢတၢ်န့ၢ်လီၤဟံးဂ့ၢ်ပိအဂီၢ်

တၢ်လီၤဆီလၢတၢ်စံၣ်ညိၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်ဂ့ၤသီဘၣ်

- တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - ကျဲလၢတၢ်ပာ်ဆၢတီၤပူၤတၢ်ဒိကန့ၢ်ပာ်ကဲ
- တၢ်ပာ်ပညိၣ်ကမၣ်ကွီုဖိအတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်
  - တၢ်ပာ်တၢ်ပညိၣ်ကမၣ်သရၢ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်
  - တၢ်လီၤဆီလၢတၢ်စံၣ်ညိၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်ဂ့ၤသီဘၣ်
  - စီၤလီၤမ့ၢ်ပှၤမၤကီၤမၤခဲတၢ်
  - တၢ်လၢသရၢ်ကြၢးမၤတကြၢးမၤ

၁. တၢ်မၤစၢၤအကျဲလၢတၢ်ပူၤတၢ်ဒိကန့ၢ်ပာ်ကဲ - တၢ်သ့ၣ်ညါလီၤတံာ်ကွီဖိတၢ်ပညိၣ်ကမၢ်

(ဖးကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - ကျဲလၢတၢ်ပၤဆၢတၢ်ပူၤတၢ်ဒိကန့ၢ်ပာ်ကဲ) (ကဘျဲးပၤ .....

(က) ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ထံာ်လၢတၢ်န့ၢ်ထီၣ်ရီၤအဖီခိၣ်

- ကျဲလၢတၢ်ပၤဆၢတၢ်ပူၤတၢ်ဒိကန့ၢ်ပာ်ကဲအကျဲတဘီအံၤ, ဆီလီၤအသးလၢတၢ်သ့ၣ်ညါသးတၢ်ထီၣ်ဂဲၤအိၣ်တဒၢ လၢကွီဖိ မိၣ်ဂီၤအလီၤခံန့ၢ်လီၤ.
- ကွီဖိခဲလၢာ်ဃာ်ဃာ်ဘၣ်သ့ၣ်ညါသးဝဲတၢ်ပာ်ပနီၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်အိၣ်ဖျါခဲလၢာ်ဒုးန့ၢ်ဝဲဒ်သးတၢ်ကဟံာ်ပနီၣ်အိၣ်
- လၢကွီဖိတနီၤအဂီၢ်တၢ်ပာ်ဖျါလုၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်အံၤမ့ၢ်ကျဲထဲတဘီဒီးသးကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါပာ်ပနီၣ်အိၣ်
- တၢ်ပာ်ကမၢ်ဒ်သးကမၤန့ၢ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်အကျဲလွံာ်ဘိ-
  - တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်ကွၢ်တီၢ်
  - တၢ်ဃုန့ၢ်ဖိကမိၢ်
  - တၢ်ဃုန့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကၢ်
  - တၢ်ဒုးန့ၢ်တၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်
- ကွီဖိတဖၣ်အံၤညိၣ်န့ၢ်ကျဲးစးသ့ၣ်ကျဲ (၄)ဘိအံၤတဘီဝံၤတဘီဒ်သးကမၤန့ၢ်တၢ်ကွၢ်တီၢ်
- လၢသရၣ်အဂီၢ်ပအာၣ်လီၤဆိၣ်ထွဲကျဲသၢတီၢ်အံၤလၢကဟံးဖိၣ်ကွီဖိပာ်တၢ်ပညိၣ်ကမၢ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ

ပတီၢ် (၁) သ့ၣ်ညါလီၤတံာ်ကွီဖိအတၢ်ပညိၣ်ကမၢ်

ပတီၢ် (၂) ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးကွီဖိတဖၣ်အံၤလၢကျဲကပုၣ်လုး, တမ့ၢ်လၢတၢ်မၤပျံၤမၤဖုးအကျဲဘၣ်

ပတီၢ် (၃) စံးကတိၤတဲသကိးဒီးအိၣ်လၢအတၢ်ကမၢ်အံၤ, လၢတကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးကျဲးစးဒ်သးကသ့ၣ်ညါလီၤက့ၤအသးမ့ၢ်လၢမန့ၢ်အဖီကွီဖိတဖၣ်အိၣ်ဒီးလုၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်အံၤလဲၣ်.

- တၢ်သံကွၢ်လၢလၢာ်တဖၣ်အံၤကမၤစၢၤသရၣ်ဒ်သးကကန့ၢ်ကွီဖိတဖၣ်အတၢ်စံးဆၢဒီးဒ်သးသရၣ်ကသ့ၣ်ညါလီၤတံာ်ကွီဖိအတၢ်ပညိၣ်ကမၢ်ဝဲန့ၢ်လီၤ.
  - ❖ မ့ၢ်နအဲၣ်ဒီးလၢယသးစၢ်ဆၢကွၢ်တီၢ်န့ၢ်ဖါ.
  - ❖ မ့ၢ်နအဲၣ်ဒီးလၢမတၢ်မးမၤန့ၢ်တန့ၢ်ဘၣ်ဖါ.
  - ❖ မ့ၢ်နအဲၣ်ဒီးမၤဘၣ်ဒိယၤမ့ၢ်တမ့ၢ်ပုၤတဂၤလၢတၢ်ပူၤန့ၢ်ဖါ.
  - ❖ မ့ၢ်နအဲၣ်ဒီးလၢယဆိကမိၣ်လၢနတလိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်န့ၢ်ဖါ.
- တုၤနသ့ၣ်ညါလီၤတံာ်လၢကွီဖိတဂၤအတၢ်ပညိၣ်ကမၢ်လံန့ၢ်, သရၣ်ကဟံာ်သ့ၣ်ညါသးဒီးဘိးဃာ်ကွံာ်ကွီဖိအတၢ်ဆိကမိၣ်ပာ်သးလၢတဘၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအိၣ်ဒ်သးကအိၣ်က့ၤဒီးမိၣ်ဂီၤလၢအဂ့ၢ်အဘၣ်န့ၢ်တက့ၢ်.
- သရၣ်န့ၢ်ထီၣ်တဘၣ်ဃုထံာ်န့ၢ်ကွီဖိအတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်သးကဟံာ်လုၢ်ပုၤအတၢ်ကျဲးစးဒီးကဟံာ်တ့ၢ်ကွံာ်လုၢ်လၢအတၢ်တဂ့ၢ်ဘၣ်န့ၢ်လီၤ.

၂. တၢ်ပာ်တၢ်ပညိၣ်ကမၢ်ကွီဖိအတၢ်ထံာ်တၢ်ဆိကမိၣ်

(ဖးကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - တၢ်ပာ်တၢ်ပညိၣ်ကမၢ်ကွီဖိအတၢ်ထံာ်တၢ်ဆိကမိၣ်)

(က) စံးကတိၤဘၣ်ဃးကွီဖိပာ်တၢ်ပညိၣ်ကမၢ်တခါစုာ်စုာ်န့ၢ်တက့ၢ်.

- ကွီဖိအတၢ်န့ၢ်
- ကွီဖိအတၢ်ကစီၣ်
- ကွီဖိသကဲးပဝးတၢ်အိၣ်ဖျါ
- ကွီဖိအတၢ်မၤဆၢဆူသရၣ်

(ခ) သံကွၢ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢမ့ၢ်အထံာ်မိၣ်ဂီၤတဂ့ၢ်ဘၣ်တမံမံလၢကွီဖိအကျဲတဘျီဘျီဖါ.

၃. တၢ်ပာ်တၢ်ပညိာ်ကမၢ်သရၢ်အတၢ်ထံာ်တၢ်ဆိကမိာ်

(ဖးကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - တၢ်ပာ်တၢ်ပညိာ်ကမၢ်သရၢ်အတၢ်ထံာ်တၢ်ဆိကမိာ်) (ကဘျဲးပၤ.....)

- (က) ဖးဒီးစံးကတိၤသကိးအဂ့ၢ်တက့ၢ်.
- (ခ) စံးကတိၤသကိးဘၣ်ဃးကွဲးမိာ်ဂီၤတဂ့ၤလၢအအိၣ်ဖျါတဖၣ်ညိၣ်န့ၢ်သရၢ်မၤဆၢဝဲဒ်လဲာ်.
- (ဂ) စံးကတိၤသကိးလၢပှၤမၤလိာ်ဖိတဖၣ်ကဟ့ၣ်နီၤလိာ်သးအတၢ်လဲၤခိဖျါကဒဲကဒဲဘၣ်ဃးအတၢ်သူတၢ်သိာ်ဂ့ၢ်သီဘၣ်အကျဲဒီး တၢ်စံာ်ညိာ်အကျဲအတၢ်ကဲဘျဲးဒီးအတၢ်လီၤတူၢ်လီၤကတၢ်တဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၄. ဃုထံာ်သ့ၣ်ညါတၢ်သိာ်ဂ့ၢ်သီဘၣ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ပိာ်ထွဲဒီးတၢ်စံာ်ညိာ်တက့ၢ်.

(ဖးကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - တၢ်လီၤဆိလၢတၢ်စံာ်ညိာ်ဒီးတၢ်သိာ်ဂ့ၢ်သီဘၣ်) (ကဘျဲးပၤ.....)

- (၁) ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤဘၣ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ်ခံၤအတၢ်လီၤဆိနီၣ်ကီၢ်တဖၣ်
- (၂) ဖဲပဆိးကါက့ၤတၢ်လၢအကဲထီၣ်အသးန့ၣ်သရၢ်ကဘၣ် -
- ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဃုထၢလၢအဖိးမံဒီးတၢ်အိၣ်သးဒီးပျဲကွဲးဖိကဃုထၢထီၣ်ဝဲဒၣ်တက့ၢ်. ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဃုထၢဃံးဃံးဘၣ်ဆၢဟ့ၣ် အိၣ်လၢတၢ် ယူးဒိာ်ပာ်ကဲအပူၤတက့ၢ်.

“ယသးအုးအိၣ်မး, နဂဲၤတံာ်တၢ်ပှၤဂၤဒ်အံၤယဟ့ၣ်အခွဲတသ့ဘၣ်. တၢ်လိာ်ကွဲးန့ၣ်လိာ်ကွဲးအိၣ်လၢအလီၤဒီးအကတီၢ် ဘၣ်ဘျိး ဘၣ်ဒါမ့တမ့ၢ်ဆိကတီၢ်အိၣ်ခဲအံၤဃုထၢခဲအံၤ”

- ဖဲသရၢ်ဃုထၢပိာ်ထွဲတၢ်မၤအကျဲအံၤန့ၣ်, ဒုးသ့ၣ်ညါကွဲးဖိလၢအဝဲအိၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကလဲလိာ်အတၢ်ဆၢတဲာ်ဒၣ်ဝဲလၢခံန့ၣ်လီၤ. “နမိာ်ဂီၤဒုတဲယၤလၢနဂဲၤလိာ်ကွဲးတမ့ၢ်လၢဘၣ်အဃိဝံသးတူၤဟးထီၣ်လၢကရူၢ်ပှၤဒီးဟဲက့ၤန့ၣ်ဂဲၤကဒါက့ၤဖဲနပာ်လီၤသးလၢန ကဲၤမုာ်မုာ်နီၣ်နီၣ်အခါတက့ၢ်.”
- ကွဲးဖိမ့ၢ်တဒိကန့ၣ်ဒီးပာ်ဖဲဒဲဒၣ်တၢ်အသးန့ၣ်, ထုးထီထီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်, မၤအအိၣ်ယံၤဒီးပှၤဂၤတချုးလၢအမၤကဒီးတၢ်ဘၣ် န့ၣ်တက့ၢ်. “ယကွၢ်ဒုဖျါဘၣ်ယၤလၢနတအဲၣ်ဒီးဘျိက့ၤနတၢ်ပာ်သးဒဲးဘၣ်. တနံၤအံၤနဘျိမ့ၢ်နတန့ၢ်ဒဲးဘၣ်ဒီးကျဲးစးကဒီးလၢခဲမုာ်ဆ့ၣ်, တနံၤအံၤန ဘျိက့ၤမ့တန့ၢ်ဘၣ်ဒီးတသိခံသီအံၤဘျိက့ၤတုၤအန့ၣ်တက့ၢ်.”

(၃) သူက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲထီၣ်သတြီၤက့ၤတၢ်စံာ်ညိာ်ဒီးတၢ်သိာ်ဂ့ၢ်သီဘၣ်အကျဲအဂီၤ, တၢ်ဂ့ၢ်ခိာ်သ့ၣ်,အစၢလၢအကဲထီၣ်သ့.

(၄) သရၢ်ကပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဒီးသ့ၣ်ညါလီၤတံာ်လၢအတဲလီၤဒၣ်တၢ်သိာ်ဂ့ၢ်သီဘၣ်ဒီးတမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်စံာ်ညိာ်ဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

သရၢ်ကြးသံကွၢ်လီၤအသးလၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

- မ့ၢ်ယဒုးန့ၣ်ယတၢ်ပာ်သးဘျၢဘျၢကစီဒိၤ.
- မ့ၢ်ယဟ့ၣ်ကွဲးဖိအခွဲးအယာ်လၢကဃုထၢဒၣ်ဝဲတၢ်ဒီးယတူၢ်လိာ်အတၢ်ဆၢတဲာ်ကစီဒိၤ.
- မ့ၢ်ယကတိၤတၢ်ဆူၣ်ဆူၣ်ဒ်သရၢ်တဂၤအသိးမ့တမ့ၢ်ဒ်တံၤသကိးတဂၤအသိးၤ.
- မ့ၢ်ယမၤဃုာ်ကွဲးဖိတဂၤအံၤအသ့ကတၢ်ကစီဒိၤ.

၅. တၢ်ဆိးကါ“ကျဲလၢတၢ်ပၤဆၢတၢ်ပၤတၢ်ဒိကန့ၢ်ပၢ်ကဲ”

(ဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - စီၤလီၤမ့ၢ်ပုၤမၤကီၤမၤခဲတၢ်) (ကဘျံးဟံး .....

- (၁) ဘၣ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ်အံၤမၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်စံးဆၢသကိးတၢ်သံကွၢ်တကစုာ်စုာ်
- (၂) ဖဲပုၤခဲလၢာ်စံးဆၢတံၤလံာ်န့ၢ်မၤကဒီးပုၤမၤလိတၢ်ဖိစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်လၢလၢာ်တဖၣ်အံၤတက့ၢ်.
  - စီၤလီၤမ့ၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်န့ၢ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.
  - သရော်န့ၢ်ကျဲးစးမၤမနုၤလဲၣ်.
  - ပုၤလၢဆိကမိၣ်သရော်အတၢ်အိၣ်ဖျါအံၤကြးဝဲဘၣ်ဝဲကစီဒီး, အိၣ်ပုၤဂၤလဲၣ်.
  - ကျဲအဂ့ၢ်အဂၤလၢနကဟံာ်ဖိတၢ်ဂ့ၢ်အံၤအိၣ်ဒီးမနုၤလဲၣ်.

၆. ကွၢ်ကဒါက့ၢ်တၢ်လၢသရော်ကြးမၤဒီးတကြးမၤ.

(ဖးကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - တၢ်လၢသရော်ကြးမၤ, တကြးမၤ) (ကဘျံးဟံး .....

- (၁) ကွၢ်ကဒါက့ၢ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်စံးဆၢတက့ၢ်.
- (၂) ကရၢကရိထီၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်မ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်လိာ်ကွဲဘၣ်ထွဲတၢ်လၢကြးမၤဒီးတကြးမၤ

၇. သ့ၣ်ညါလီၤတၢ်တၢ်ပညိာ်ကမၣ်

(ဖးကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - သ့ၣ်ညါလီၤတၢ်တၢ်ပညိာ်ကမၣ်) (ကဘျံးဟံး .....

- (၁) ဖဲပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဝံၤမၤစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်ပၢ်အိၣ်သၢပျၢၣ်ဒ်အဘၣ်ထွဲဒီးပုၤတကစုာ်စုာ်အသိးတက့ၢ်.
- (၂) ဖဲပုၤကိးကစံးဆၢတံၤန့ၢ်ကိးထီၣ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိစ့ၤဂၤဒ်အသးဒ်ဝဲလၢကစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်လၢလၢာ်တဖၣ်အံၤတက့ၢ်.
  - သရော်အတၢ်မၤဆၢပံးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဖိအံၤဖိမိဒီးတၢ်လၢသရော်ကြးမၤတကြးမၤန့ၢ်ကစီဒါ.
  - တၢ်ပညိာ်ကမၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.
  - ပုၤတကဂၤအိၣ်ဒီးကျဲအဂၤတဘိဘိလၢကဟ့ၣ်နီၤပုၤဒီးဒါ.
- (၃) ပဲာ်ဖးနီၤဒီးတဲသကိးဘၣ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်မၤလိအိၣ်

၈. သရုပ်အတၢ်ပံာ်ဝဲဒၣ်ဖိလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးတၢ်ပာ်တၢ်ပညိာ်ကမၢ်အဒိ

ဒ်တၢ်ဝဲဒၣ်လၢလၢာ်သၢထံာ်အသိးသရုပ်သိာ်လိတၢ်မ့ၢ်အဲဒ်ဒီးဟ့ၣ်အဒိအတၢ်သ့မ့တမ့ၢ်မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိအကျိတနီၤဟ့ၣ်ဒိ
ဟ့ၣ်တၢ်ဝဲသ့စ့ၢ်ကိးလီၤ.

- မိာ်ဂီၤဖျါလၢဃုတၢ်ကွၢ်တီၢ်
- မိာ်ဂီၤဖျါလၢဃုစိကမိၤ
- ကွဲဖိတဖၣ်တဲအါတဲဂီၢ် (မ့) ထိလိာ်သး

၉. တၢ်သ့ၣ်ညါပာ်သးဘၣ်ဃးကျဲလၢထံဆးတထံဆး

(ဖးကွၢ်တၢ်ဝဲဒၣ်ဘၣ်ထွဲ “သ့ၣ်ညါလီၤတံာ်ကျဲလၢအထံဆး” (ကဘျဲးပၤ .....))

- (၁) မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိမၤဝဲဒၣ်တၢ်မၤကဘျဲးတက့ၢ်.
- (၂) ဖဲပှၤကိးကမၤဝဲဒၣ်လံာ်န့ၣ်နီၤလီၤလၢကရူၢ်ဖိဒီးမၤအမၤသကိးတက့ၢ်.
- (၃) တုၤကရူၢ်ဖိကိးကရူၢ်ဒီးမၤဝဲဒၣ်လံာ်န့ၣ်မၤကရူၢ်ဖိတဖၣ်ဘၣ်တဖုာ်ဖျါထီၣ်က့ၤဆူကရူၢ်ဒီးဖုညါဒီးတၢ်ပိာ်တဲသကိးက့ၤ
လၢတၢ်ပာ်ဖျါအဖိခိာ်တက့ၢ်.

၁၀ . လၢတၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်မၤလိတခါအံၤအပူၤန့ၣ်တၢ်ဝဲဒၣ်လၢလၢာ်တဖၣ်အံၤကြးပာ်ဝဲလီၤ.

- (၁) လၢဘၣ်ထွဲတီၤပူၤတၢ်ဒိကန့ၣ်ပာ်ကဲတခါအံၤအပူၤန့ၣ်သရုပ်ဒီးကွဲဖိမၤသကိးတၢ်ဒိဒံာ်မိာ်ကရူၢ်ကျဲသန့အသိးကစီဒိခါ.
  - (၂) တၢ်လဲလိာ်ဒီးအစၢလၢကလၢထီၣ်ပဲၤထီၣ်န့ၣ်ဆိတလဲအသးညိခါ.
  - (၃) ဒ်သိးဒီးပကတုၤလၢတၢ်အစၢအဂီၢ်န့ၣ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ခါ.
  - (၄) ဖိသၢန့ၣ်အလီၢ်အိာ်လၢပကဘၣ်သ့ပာ်ကဲအိၤဒ်ပှၤဒိာ်တုာ်ခိာ်ပဲၤတက့ၢ်အသိး, သ့တုာ်လိာ်အိၤ,
ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအိၤလၢကထဲးဂံၢ်ထဲးဘါဒီးသ့မၤအမူအဒါဒ်သိးကမၤစၢၤအနီၢ်တက့ၢ်အတၢ်ဒိာ်ထီၣ်န့ၣ်ခါ.
  - (၅) တၢ်ပၤဆုၤတီၤအကျဲတဘိကမၤဃံးလုၢ်လၢတဂ့ၤဘၣ်တဖၣ်လၢကလီၤမၤတဘျီဃီခါ.
- (ကျဲအံၤမ့ၢ်တကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်တဘျီ
ဃီဘၣ်ဆၢကဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ်သးသဟီၣ်လၢကျဲးစးတၢ်, ပံာ်မူဒါဒီးသ့ယုးယီၣ်ပာ်ကဲလိာ်သးကဒဲကဒဲန့ၣ်လီၤ.)
- (၆) တၢ်လၢသရုပ်ကြးသ့ၣ်နီၣ်ဒီးဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤန့ၣ်တဖၣ်လဲာ်.
    - အမူအဒါအိာ်နီၢ်ကီၢ်လၢကွဲဖိတဖၣ်အဖိခိာ်ခါ.
    - လၢတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါကွဲဖိအတၢ်သ့ၣ်ဟူးသးဂဲၤဒီးတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်လိာ်ခါ.
    - တၢ်သ့ယုးယီၣ်ပာ်ကဲကွဲဖိတဖၣ်အတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်ဒီးအတၢ်လိာ်ဘၣ်လိာ်ခါ.
    - တၢ်ရုဒီးကွဲဖိတဖၣ်တီတီလီၤလီၤပျီပျီလိာ်ခါ.
    - တၢ်သ့ပာ်ပနီၣ်သရုပ်ဒီးကွဲဖိခံကပၤလၢာ်အတၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်လိာ်ခါ.

ကျဲလၢတၢ်ပၤဆၢတၢ်ပူၤတၢ်ဒိကန့ၣ်ပၢ်ကဲ

ကျဲလၢတၢ်ပၤဆၢတၢ်ပူၤတၢ်ဒိကန့ၣ်ပၢ်ကဲတၢ်အံၤဆီလီၤအသးလၢတၢ်သ့ၣ်ညါသးတၢ်ထီၣ်ဂဲၤအိၣ်တဒၢလၢကွဲမိၣ်ဂီၤအလီၤခံန့ၣ်လီၤ. ကွဲမိၣ်တဖၣ်ညါန့ၣ်ဒိဆၢတဲတၢ်လၢအဘၣ်အိၣ်တဖၣ်တဖၣ်ဒိဖျိဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဒိသဒၢလီၤနီၣ်ကစၢ်အလုၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အဆိကတၢ်ၤသရၣ်ကဘၣ်ကျဲးစးသ့ၣ်ညါကွဲမိၣ်အတၢ်ပညိၣ်ဝံၤသူက့ၤတၢ်လၢအသ့ၣ်ညါဝဲန့ၣ်ဒိသးကမၤစၢၤကွဲမိၣ်လၢကသ့ၣ်ညါက့ၤအမိၣ်ဂီၤတဂ့ၤဘၣ်န့ၣ်အဂ့ၢ်အခးန့ၣ်လီၤ. ကွဲမိၣ်ကိးကဒဲးလိၣ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါပၢ်ပနီၣ်အိၣ်ဒီးအါတက့ၢ်မိၣ်ဂီၤတဂ့ၤတဖၣ်ကဲထီၣ်အသးဖဲအဝဲသ့ၣ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘၣ်ဒိသးကမၤန့ၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဖဲအဝဲသ့ၣ်နတန့ၣ်ဘၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ညါပၢ်ပနီၣ်အိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ညါန့ၣ်ညါန့ၣ်ညါန့ၣ်ညါအသးဆူမိၣ်ဂီၤတဂ့ၤ ဘၣ်တကပၤဒိသးကန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ကွဲမိၣ်ဂီၤလၢအယုဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပၤဆၢတၢ်ပူၤအကျဲတဘီအံၤသ့ၣ်လီၤအသးလၢတၢ်ဂ့ၢ်မိၣ်ပူၤသၢထံၣ်အဖီခိၣ်လီၤ   (၁) ကွဲမိၣ်ဒိအမ့ၢ်ပူၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်မုၢ်လိၣ်အသးအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤခဲလၢၢ်ပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢအဝဲဒၣ်မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်ဒီးလိၣ်တၢ်သ့တူၢ်လိၣ်အိၣ်လီၤ.   (၂) ကွဲမိၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကပၤလီၤအမိၣ်ဂီၤဒၣ်ဝဲဒီးကယုထၢမၤမိၣ်ဂီၤတဂ့ၤမ့ၢ်တဂ့ၤ, မိၣ်ဂီၤတဂ့ၤဘၣ်မ့ၢ်တဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.   (၃) ကွဲမိၣ်ယုထၢမၤမိၣ်ဂီၤတဂ့ၤဘၣ်,မ့ၢ်အနၢ်ကမၣ်ဝဲလၢမိၣ်ဂီၤတဂ့ၤဘၣ်အံၤကဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢတၢ်သ့ပၢ်ပနီၣ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်နၢ်ဒိအံၤမ့ၢ်တၢ်နၢ်ကမၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.)

ကွဲမိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ပူၤလၢအအဲၣ်ဒီးဘၣ်ထွဲ(လၢတၢ်ဂ့ၢ်လိၣ်မုၢ်လိၣ်မ့ၢ်တဂ့ၤ)အယီ, အဝဲသ့ၣ်ကယုမၤကွဲမိၣ်ဂီၤခဲလၢၢ်လၢမ့ၢ်ဟ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢတၢ်ပၢ်ပနီၣ်ကစီဒိန့ၣ်လီၤ. အဝဲဒၣ်မ့ၢ်နတန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ပၢ်ပနီၣ်အိၣ်လၢကကျဲအကတဘီ (ကျဲလၢတၢ်တူၢ်လိသ့)ဘၣ်ဒီးအဝဲဒၣ်ကယုထၢမၤအသးဆူကျဲလၢတၢ်တူၢ်လိၣ်တသ့ဘၣ်တဘီဒိသးကန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ပၢ်ပနီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မိၣ်ဂီၤဒိအံၤတဖၣ်ပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်နၢ်ကမၣ်လၢမိၣ်ဂီၤတဂ့ၤမ့ၢ်ဒၣ်ကျဲထဲတဘီဖိလၢအဝဲသ့ၣ်ကန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ပၢ်ပနီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပညိၣ်ကမၣ်အကျဲလၢပသ့ၣ်ညါအိၣ်ဝဲ(၄) ဘီလီၤ.

- (၁) တၢ်မၤန့ၣ်တၢ်ကွဲမိၣ်ဂီၤ
- (၂) တၢ်ယုန့ၣ်ဖိကမိၤ
- (၃) တၢ်ယုန့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကၣ်
- (၄) တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်

တၢ်ပညိၣ်တဖၣ်အံၤညါန့ၣ်တၢ်ယုန့ၣ်အိၣ်တဆီဘၣ်တဆီန့ၣ်လီၤ. ဖဲလၢတၢ်မၤန့ၣ်တၢ်ကွဲမိၣ်ဂီၤအကျဲတကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်လၢဘၣ်န့ၣ် ကွဲမိၣ်န့ၣ်ကသုးယီၤအသးဆူတၢ်ယုစိယုကမိၤ, ယုတၢ်ဟ့ၣ်ကၣ်ဒီးလၢခံကတၢ်ဆူတၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအကျဲလၢသရၣ်အဂီၢ်

တၢ်အဆိကတၢ်တမံၤမ့ၢ်သရၣ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်ကွီုဖိအတၢ်ပညိၣ်လၢအကမၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်ဝဲခံမံၤလၢကမၤစၢၤသရၣ်ဒ်သိးကဆၢတဲာ်မ့ၢ်တၢ်ပညိၣ်ကမၣ်မနုၤတမံၤလၢတၢ်သူအိၣ်လံန့ၣ်လီၤ. သရၣ်အတၢ်ဒိဆၢဆူကွီုဖိမိၣ်ဂီၤဒီးကွီုဖိအတၢ်ဒိဆၢကဒါက့ၤဆူသရၣ်အတၢ်ဒိဆၢကွီုဖိ, သရၣ်အတၢ်ဒိဆၢအံၤမ့ၢ်တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်ကွီုဖိအတၢ်မုၢ်လၢန့ၣ်လီၤ.

<u>သရၣ်မ့ၢ်</u>					<u>ကွီုဖိတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်</u>
ဘၣ်တံာ်တၢ်	-	-	-	-	န့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကွၢ်တီၢ်
ပျံၤတၢ်န့ၣ်	-	-	-	-	န့ၢ်ဘၣ်စိကမီၤ
သးဘၣ်ဒိန့ၣ်	-	-	-	-	မၤန့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကၣ်
တၢ်မုၢ်လၢတအိၣ်-	-	-	-	-	ဒုးန့ၣ်ဖျါတၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်

<u>ကွီုဖိမ့ၢ်</u>	<u>တၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဒ်သိး</u>
- ဆိကတီၢ်လုၢ်လၢအၢကစီဒိဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်မၤကဒါက့ၤဒဲန့ၣ် - ဂ့ၢ်လိာ်လၢကဆိတုၢ် - မ့ၢ်ကဲထီၣ်ဆူဖျါဆူပျံၤ - ဂ့ၢ်လိာ်လၢကမၤဆုၢ်, မၤသကိးတၢ်	- ကမၤန့ၢ်တၢ်ကွၢ်တီၢ် - ကယုန့ၢ်တၢ်စိတၢ်ကမီၤ - ကမၤန့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကၣ် - ဒုးန့ၣ်တၢ်ဂံၢ်စၢ်(တက့ၢ်တကျးဘၣ်)

အဆိကတၢ်သရၣ်န့ၣ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်ကွီုဖိအတၢ်ပညိၣ်လၢအကမၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆူညါတကမဲာ်သရၣ်ကဘၣ်ဆၢာ်မဲာ် ဒီးကွီုဖိလၢအတမ့ၢ်တၢ်မၤပျံၤမၤဖုးဘၣ်ဒီးတဲပုးဘၣ်ဃးအတၢ်ပညိၣ်ကမၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. သၢပတီၢ်တပတီၢ်သရၣ်ကဘၣ်ပိာ်သကိးတဲသကိးဒီးကွီုဖိဘၣ်ဃးတၢ်ကမၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအကဲထီၣ်အသးသ့ဒီးကျးစးဒ်သိးကွီုဖိကဆိကမိၣ်ထံက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်အိၣ်တဒၢလၢအမိၣ်ဂီၤတဂ့ၤအလီၢ်ခံန့ၣ်တက့ၢ်. သရၣ်ကြၢးသံကွၢ်ကွီုဖိလၢတၢ်သံကွၢ်ရဲၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးတဖၣ်ဒ်သိးတၢ်ပညိၣ်ကမၣ်တဖၣ်ကအိၣ်ဖျါ ထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- (၁) မ့ၢ်န့ၣ်ဒဲဒီးလၢယပာ်သးကွၢ်တီၢ်န့ၣ်အသိၣ်.
- (၂) မ့ၢ်န့ၣ်ဒဲဒီးလၢပုၤဘိးတဘျၢနီတဂီၤဘၣ်န့ၣ်ဧါ.
- (၃) မ့ၢ်န့ၣ်ဒဲဒီးမၤဘၣ်ဒိသ့ၣ်ဒိသးယၢမ့ၢ်တမ့ၢ်ပုၤဂၤလၢတီၤပူၤန့ၣ်ဧါ.
- (၄) မ့ၢ်န့ၣ်ဒဲဒီးပုၤကိးဂၤဒီးဆိကမိၣ်န့ၣ်လၢနတဂီၢ်တသိၣ်လၢတၢ်နီတမံၤဘၣ်န့ၣ်ဧါ.

တုၤတၢ်သ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်တၢ်ပညိၣ်ကမၣ်လံန့ၣ်သရၣ်စးထီၣ်ဘိဃာ်ကွံာ်ကွီုဖိမိၣ်ဂီၤတဂ့ၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒီးစးထီၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်က့ၤမိၣ် ဂီၤလၢအဂ့ၤတဖၣ်သ့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပာ်တၢ်ပညိၣ်ကမၢ် - ကွီုဖိအတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်

ကွီုဖိပာ်တၢ်ပညိၣ်ကမၢ်	ကွီုဖိအတၢ်န့ၣ်	ကွီုဖိအတၢ်ကစီၣ်	သကဲးပဝးတၢ်အိၣ်ဖျါ	ကွီုဖိအတၢ်မၤဆၢဆူသရၣ်
တၢ်မၤန့ၣ်တၢ်ကွၢ်တီၢ်	-ယဘၣ်ဃးထဲဒၣ်ပှၤပာ် သ့ၣ်ပာ်သးကန့ၣ်ဃုာ်ယၤ -ယကါဒိၣ်ထဲဒၣ်ပှၤပှၤပှၤပှၤ ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးယၤ	-ကွၢ်ယၤအံၤ -ကျဲးစးဒီးသး ရၣ်အတၢ်မၤက အါဒီး ဒီး	-ဆဲးခွဲးတၢ်တနံးတနးတၢ် အ့ၤ လံးအ့ၤတီတပယုာ်ဃီ -ဒုးန့ၣ်တၢ်မၤတံာ်တံာ်တ ဘီ ယုာ်ဃီ -သံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်တမိ မဲၤ, မၤသီၣ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်	-ဒ်သရၣ်ဃုကညးဒီးအါအ သီးကဆိတၢ်ဝဲတစီၢ်တ လီၤဝံၤကမၤကဒီးဝဲလၢကျဲ အသီတဘီ
တၢ်ဃုန့ၣ်ဖိ ကမိၤ	-ယဘၣ်ဃးဒၣ်ထဲလၢမ့ၢ် ကဲပှၤအခိၣ်မ့တမ့ၢ်ထဲဒၣ် ပှၤပှၤမ့ၢ်တတဲယၤတၢ်နီတ မံၤမ့ၢ်တကဲယသရၣ်ဘၣ် -ယမ့ၢ်ကဲပှၤခိၣ်မးယကါဒိၣ် မဲာ်သၣ်အိၣ်	-နပၤယၤတန့ၣ် ဘၣ် -ကျဲးစးဒီးသးက ပၤသရၣ်မ့တမ့ၢ် ကပၤတၢ်အိၣ် သး	-တဒိကန့ၣ်တၢ်ဘၣ် -ဂ့ၢ်လီာ်လၢကမၤထွဲတၢ် န့ၣ် လီၤ -သးဒိၣ်ပိၤဖးသးဒိလီတၢ် -မၤဒၣ်တၢ်မၤတဆံးတ က့ၢ် မ့တမ့ၢ်နီတစဲးဒၣ်လဲာ်	-ဒီဆၢတၢ် -ဆဲးမၤဒၣ်လုၢ်လၢန့ၣ် -မ့ၢ်ဘၣ်တၢ်စံၣ်ညိၣ်မၤနး ထီၣ်အါထီၣ်အါထီၣ်ဝဲ -မၤဆဲးအဲး -ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်တဒိကန့ၣ် အၢၣ်လီၤ
တၢ်ဃုန့ၣ် တၢ်ဟ့ၣ် ကၢ်	-ယမ့ၢ်မၤကၢ်ဘၣ်ပှၤပှၤတ ထံၣ်တဘျီမးယသးကမံ -မ့န့ၣ်ပှၤသးသးမးယကမၤ ယကလဲၤ -ယကါဒိၣ်ဖဲယမၤကၢ်ဘၣ် ပှၤပှၤ	-ယကဘၣ်န့ၣ် ဘၣ်ပှၤသးသးဒီး န့ၣ် -ကျဲးစးမၤကၢ် က့ၢ်ပှၤပှၤထဲသး အဘၣ်ဒိ	-တထဲဂ့ၢ်တၢ်ဘၣ် -ကီးပှၤမံၤ -မၤဟးဂီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤ -မၤဘၣ်ဒိပှၤလၢစု လၢခိၣ် -ဒီဆၢတၢ် -ဟးကွံာ်	-မၤထီၣ်သးတပျုၤတပျီၤ -ထီဒါ တၢ် -မၤအါထီၣ်မိၣ်ဂီၤလၢက -မၤဘၣ်ဒိဆါတၢ် -ဃုတၢ်မၤကၢ်အ သီအသီ -မၤကၢ်တၢ်ဆူသရၣ် -အဲၣ်ဒီးအိၣ်ထဲတက -ပှၤပှၤအတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ် န့ၣ်တတူၢ်လီာ်ဝဲဘၣ်
တၢ်ဒုးန့ၣ် တၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါ စၢ်	-ပှၤပှၤမ့ၢ်စံးလၢယမၤတသ့ တဘၣ်လၢဘၣ်မးယကမၤ ဘၣ်ဃး က့ၢ်ယသးလီၤ	-ယတကျိးတကျး ဘၣ်ယကအိၣ်ဒၣ် ထဲတက -ဆိကမိၣ်လီၤအ သးလမၤတၢ်တ သ့တဘၣ် -တကျဲးစးမၤ လၢပၤတၢ်နီတမံၤ	-တမၤဃုာ်တၢ်ဘၣ် -ဟ့ၣ်အဂူ -ညီန့ၣ်တမၤတၢ် တုၤအံၤနီတဘျီ -ကွၢ်တၢ်လၢအကစၢ် အဂီၢ်, -ပာ်မၤအသးဒ်အတသ့ၣ် ညါတၢ် - တလီၤလီၤလီၤမၤ လၢကွီု	-တစံးဆၢတၢ်မ့တမ့ၢ်စံး ဆၢ တၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်မ့ၢ် -ဖျါလၢတဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီ ထီၣ်ဘၣ် -ဂ့ၢ်လီာ်လၢကစံးဆၢတဲ ဆၢတၢ်

တၢ်ပၣ်တၢ်ပညိၣ်ကမၢ် - သရၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်

တၢ်ပညိၣ် (၁) တၢ်မၤန့ၢ်တၢ်ကွၢ်တီၢ်				
သရၣ်တၢ်တူၢ်ဘၣ်/တၢ်ဆိကမိၣ်	တၢ်လၢသရၣ်မၤညိၣ်န့ၢ်	တၢ်သံကွၢ်လီၤတၢ်လၢတၢ်ကသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်	ကျဲလၢအထံဆး	ကျဲလၢတထံဆး
-သးဘၣ်တံၢ်တၢ် -သးအံၤတံၢ် -ကွီၤဖိအံၤမၤလၢၢ်ဂီၤယတၢ်ဆၢကတီၢ်အါမး -ယဆၢမုၢ်လၢပှၤန့ၣ်သ့တမၤတံၢ်တၢ်ယၤလၢၤတဂ့ၢ်	-ဟ့ၣ်တၢ်မၤဆူကွီၤဖိ -ဒုးသ့ၣ်နီၣ်တလီၤလီၤ -ကျဲးစးဘိးတရံးကွီၤဖိ -ဟ့ၣ်တၢ်သးစၢၢ်ဆၢလၢခိးကွၢ်ကွီၤဖိလၢလီၤခံ -ကလၢတၢ်, ကိးဃါ	-မ့ၢ်န့ၣ်ဒဲးဒီးလၢယဘၣ်ကွၢ်တီၢ်နၤ (မ့) -န့ၣ်ဒဲးဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လီၤဆိမန့ၢ်လၢယဘၣ်ဟ့ၣ်န့ၢ်လဲၣ်	-မ့ၢ်သ့တဘၣ်ကန့ၣ်ဃုာ်အတၢ်ကျဲးစးဃုာ်န့ၢ်အတၢ်ကွၢ်တီၢ်ဘၣ် -ဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်တီၢ်ဒီးတၢ် -ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလၢခံတဘျီ -ဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်တီၢ်လၢတတံၢ်သ့ၣ်ပၢ်သးဝဲ -သ့ၣ်ညါပၢ်နီၣ်အမိၣ်ဂီၤလၢအတူတဖၣ် -ဟးစီၤစုၤကွီၤဖိဃုာ်တၢ်ကွၢ်တီၢ် -ဃုာ်အီၤလၢ-မ့-(ဒိအံၤ-ဒိန့ၢ်) -စီၤလီၤနီၤကစၢ်ဒုၣ်ဝဲမိၣ်ဂီၤမ့ၢ်အဒိကွီၤဖိဒဲးလဲၣ် -သ့ၣ်ညါကျဲလၢကွီၤဖိအဂီၢ် -ဟ့ၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကွီၤဖိလၢကဃုာ်တၢ်ကွၢ်တီၢ်အိၣ်ဒီးအဆၢအတလီ -ဖဲဂ့ၢ်လိာ်မ့ၢ်တသ့လၢဘၣ်န့ၣ်ကွၢ်အမဲာ်တဲတၢ်နီတမံၤတဂ့ၢ်ခိးကွၢ်တၢ်ကမၤအသးဒဲးလဲၣ်	-ဒုးန့ၣ်တၢ်မၤတံၢ်တၢ်-သးဒိၣ်ထီၣ် -ဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်တီၢ်ခိၣ်ချၢလၢအမ့ၢ်တၢ်ဃါ, န့ၢ်ကလၢ, -ဟ့ၣ်တၢ်ကွၢ်တီၢ်ခိၣ်ဖျိစံးဆၢတၢ်တကတၢ်တၢ်တကတၢ်နီတဘျီဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ကတီၢ်မုၢ်/ ကျဲ

တၢ်ပညိၣ်ကမၢ် - သရၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်

တၢ်ပညိၣ် (၂) တၢ်ဃုာ်န့ၢ်တၢ်စိကမိၣ်				
သရၣ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်/တၢ်ဆိကမိၣ်	တၢ်လၢသရၣ်မၤညိၣ်န့ၢ်	တၢ်သံကွၢ်လီၤတၢ်လၢကသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်	ကျဲလၢအထံဆး	ကျဲလၢတထံဆး
-ဘၣ်တၢ်မၤပျံ -သးဒိၣ်မၤကီၤမၤခဲ -ဘၣ်တၢ်မၤနၤ -ဟးဖဲအသးတသ့ဘၣ် -တီၤအံၤမတၢ်ကဲအခိၣ်လဲၣ်	-ဆၢမဲာ်တၢ်စိကမိၤသကိးတၢ်စိကမိၤ -ဒုးန့ၣ်တၢ်စိကမိၤဒီးစုဒီးခိၣ် -ဒိသဒၢလီၤအသးလၢတၢ်စိကမိၤ -မၤပျံမၤ ဖုး -ဂ့ၢ်လိာ်ဘျီ လိာ် -စံၣ်ညိၣ် -ကျဲးစးမၤဆူၣ်ဒဲးသိးကွီၤဖိကအၢၣ်လီၤ	-အဝဲအံၤမ့ၢ်န့ၣ်ဒဲးဒီးဒုးန့ၣ်လၢပှၤဂ့ၢ်ပှၤဂၤမၤနၤတၢ်တသ့နီတမံၤဘၣ်န့ၣ် -မ့ၢ်န့ၣ်ဒဲးဒီးကဲပှၤအခိၣ်အဃိခဲ	-ဂ့ၢ်လိာ်လၢတမၤဃုာ်တၢ်စိကမိၤ -ဂ့ၢ်ခံၣ်ပှၤအိၣ်ဒီးတၢ်စိကမိၤ -မၤစၢၤကွီၤဖိဒိးသိးကသ့တၢ်စိကမိၤလၢကျဲအဘၣ်ခိၣ်ဖျိကွဲး ရဲၣ်လီၤအတၢ်မၤဂ့ၢ် -ဘိးဃုာ်က့ၢ်ကွီၤဖိခိၣ်ဖျိကွဲးအီၤလၢကဖံးသကိးမၤသကိး, ဆၢတံာ်သကိး, ဟ့ၣ်အီၤမူဒါအပတီၢ်ဒီးဒုးကဲအီၤလၢတၢ်ခိၣ်တမံၤမံၤ -ဟ့ၣ်အီၤမူဒါလၢကဃုာ်ထၢအတၢ်မၤဒုာ်ဝဲ -ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်အီၤတီတီလီၤလီၤ -ဆိကတီၢ်တီၤဒိတီၤညါခိးတုၤကွီၤဖိန့ၣ်ဆိကတီၢ်မိၣ်ဂီၤအၢန့ၣ်ဝံၤဒီးမၤတၢ်အၢၣ်လီၤ -မၤနီၣ်မၤဃါတီၤဖိအတၢ်မၤဂ့ၢ် -အိၣ်သညးသပှၤဂၢၢ်ဂၢၢ် -ကတီၢ်တၢ်ကပုာ်လုး/ပျံၣ်န့ၣ်လီၤကဘးလီၤ	-ဒုးန့ၣ်သးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအါ ထီၣ် -သးဒိၣ်ထီၣ်ပုာ်ဃုာ်ဂ့ၢ်လိာ်ဘျီလိာ် -မၤပျံမၤဖုး -ဟ့ၣ်တၢ်စံၣ်ညိၣ် -မၤဒိၣ်ထီၣ်ကလုာ် -ဟ့ၣ်လီၤမူဒါ

တၢ်ပာ်တၢ်ပညိၣ်ကမၢၣ် - သရၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်

တၢ်ပညိၣ် (၃) - တၢ်ဟ့ၣ်ကၢၣ်				
သရၣ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်/တၢ်ဆိကမိၣ်	တၢ်လၢသရၣ်မၤညီၣ်န့ၢ်	တၢ်သံကွၢ်လီၤတံၢ်လၢကသ့ၣ်ညါ	ကျဲလၢအထံဆး	ကျဲလၢတထံဆး
-သးဘၣ်ဒိ -သးဖျိး -သးဒိၣ်ထီၣ် -မၤမဲၣ်ဆုးတၢ် -ယကန့ၢ်ပွဲၤသိး -သိးဒ်လဲၣ် -ကကီၤ/ကပံာ်ထဲလဲၣ်	-ဟ့ၣ်/မၤကၢၣ် -န့ၢ်ဘၣ်ပွဲၤသိး -စံၣ်ညီၣ်ပံးပံး/ဆါဆါ -ကိးဃါ (ဖွဲထီၣ်ကလုာ်) -မၤဆၢ(တဒးဆၢ) -ဃုတၢ်ဟ့ၣ်ကၢၣ်	-တၢ်ဝဲအံၤမ့ၢ်န့ၢ်အဲၣ်ဒီးမၤဆါပွၤလၢနတီၤပူၤဒီးယၤတခါ (မ့) -မ့ၢ်န့ၢ်အဲၣ်ဒီးတၢ်ဃုဃီၣ်ပွဲၤသိးတခါ	- သမံသမိးကွၢ်မိၣ်ဂီၤလၢအိၣ်ဖျါတဖၣ်ပွဲၤဒီးတၢ်သးတမ့ၢ်/သးဘၣ်ဒိ -ကျဲးစးန့ၢ်ပၢၢ်ကွီဖိအတၢ်တူၢ်ဘၣ်/သးဘၣ်ဒိ - ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်,တၢ်န့ၢ်န့ၢ်လိာ်သး - ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်သးလၢကွီဖိကဒုးန့ၢ်ဘၣ်အတၢ်လၢန, တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါ - ထံၣ်လိာ်အိၣ်သကိးတီၤလၢကဆိၣ်ထွဲဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါကွီဖိ	- ဟ့ၣ်ကၢၣ်ကွီဖိ - ဟ့ၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ် -မၤတၢ်လၢအကဘၣ်ဒိတၢ် -တၢ်အိၣ်တဂၤ, တကန့ၢ်ဃုာ်ကန့ၢ်ဃုာ်(ယံာ်ထီၣ်ယံာ်ထီၣ်)

တၢ်ပာ်တၢ်ပညိၣ်ကမၢၣ် - သရၣ်အတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်

တၢ်ပညိၣ် (၄) - ဒုးန့ၢ်တၢ်ဂံၢ်စၢၤဘါစၢၤ				
သရၣ်တၢ်တူၢ်ဘၣ်/တၢ်ဆိကမိၣ်	တၢ်လၢသရၣ်မၤညီၣ်န့ၢ်	တၢ်သံကွၢ်လီၤတံၢ်လၢကသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်	ကျဲလၢအထံဆး	ကျဲလၢတထံဆး
-တၢ်မုၢ်လၢလၢာ်-သးဟးဂီၤ -ပွၤအံၤယမၤဒ်လဲၣ်တုၤတုၤတန့ၢ်လၢဘၣ် -ယကဘၣ်မၤဒ်လဲၣ်တဲတဘၣ်လၢဘၣ်	-ဂုၤက့ၤအခံ -ဆိကတီၢ်တၢ်မၤစၢၤ -ဃဲၤအဂ့ၢ်	-မ့ၢ်န့ၢ်အဲၣ်ဒီးပွၤပျဲန့ၢ်ထဲတဂၤ (မ့) -န့ၢ်အဲၣ်ဒီးလၢပွၤအါကကဆိကမိၣ်န့ၢ်လၢနတဂီၢ်တသီၣ်ဘၣ်န့ၢ်ဒါ	-အိၣ်ဖံးမၤသကိးဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါကွီဖိအတၢ်ကျဲးစး, တၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါ (မ့ၢ်ဆံးမ့ၢ်စ့ၤဘၣ်ဆၢအါတဒိၣ်ဘၣ်) -ဒုးန့ၢ်လၢ - ကွီဖိန့ၢ်လၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်သ့ -မၤပြံလီၤတၢ်မၤလၢအကီအခဲ -ဒုးန့ၢ်မိၣ်ဂီၤလၢအဂ့ၢ် -ဃုထၢဟ့ၣ်မုၢ်ဒါဆူကွီဖိလၢမၤစၢၤတၢ်ဟ့ၣ်မုၢ်ဒါ	-တူၢ်ဃုာ်သး -သးကညီၣ်လီၤသး -မၤန့ၢ်တၢ်မၤလၢကွီဖိမၤ ဒၣ်ဝဲသ့ -ဒုးန့ၢ်တၢ်သးဘၣ်တံာ် တၢ် -ဃဲၤမိၢ်(ဃဲၤအဂ့ၢ်) -မုၢ်လၢတၢ်အစၢတဘျီဃီ

တၢ်လီၤဆီၤလၢတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်ဂ့ၢ်သီဘၣ်

တၢ်စံၣ်ညီၣ်			တၢ်သိၣ်ဂ့ၢ်သီဘၣ်		
အက့ၢ်အဂီၤ	တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်	အစၢလၢအကဲထီၣ်သ့	အက့ၢ်အဂီၤ	တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်	အစၢလၢအကဲထီၣ်သ့
(၁)ပၢ်ကါပၢ်ဒိၣ်လၢအနီၣ်ကစၢ်အတၢ်စိတၢ်ကမိၤ	-မၤဒိယတဲနၤ ယတဲနၤကစိဒိယ မ့ၢ်ပှၤအခိၣ်	-တၢ်ပူထီၣ် -တၢ်မၤကၢ် -နီၣ်ကစၢ်ပၢ်ကဲတၢ် ဘျၢ၊ စ့ၤ -ဟးထီၣ်ကစုဒု -တဟံမူဒါ	(က) ပၢ်တၢ်မၤသကိးဒ်အမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်ပၤမၤတၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ	-ယန့ၢ်လၢနကမၤလိန့ၢ်တၢ်ပၢ်ကဲလီၤနသးဒၣ်နဲဒီးပှၤကအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်	-တၢ်ပၤဆှၢလီၤသးဒၣ်ဝဲ -တၢ်မၤသကိးပၢ်ကဲလီၤသးဒၣ်ဝဲဒီးပှၤကအတၢ်ပၢ်ဂံၢ်ပၢ်ဘါဒီး
(၂)မၤတၢ်တဘၣ်ဘးဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ, မၤနါစိၤတၢ်တကမိၣ်တၢ်လၢပှၤကအဂီၢ်	-ယကဒုးနဲၣ်နၤ -နကြၢးဒီးတၢ်လၢနကြၢးဒီးန့ၢ်ဘၣ်	-သ့ၣ်ဒိၣ်သးဖျိး -ဟ့ၣ်ကၢ်တၢ် -ပျံတၢ် -တၢ်သတံၣ်သဘၣ်လၢအဂီၢ် -ပူထီၣ်တၢ်	(ခ) တဲပှးက့ၢ်အိၣ်ဘၣ်ဘးတၢ်ပၢ်သးတဂ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အကျိၤနၢ်ပၢ်သ့	-ယန့ၢ်လၢနကဃုထၢနမူဒါဒၣ်နဲ	-မၤလိန့ၢ်တၢ်လၢတၢ်လဲၤခိဖျိ
(၃)ပၢ်ဖျါထီၣ်သးအတၢ်ဆၢတဲၣ်	-တၢ်အဝဲအံၤကြၢးသိၣ်လိနၤ -နၤအံၤနဖးနးညါ	-သးဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး	(ဂ) တသ့ဆိမိၣ်ပဲၣ်ဖးနီၤဖးတၢ်, ရုဒီးပှၤကိၣ်ဖိအိၣ်ဒီးအသူးအသ့ၣ်	-နမ့ၢ်ပှၤကအဂ့ၢ်ဒီးလီၤသုတက	-မိၣ်ဂီၤန့ၢ်တူၢ်လိာ်အိၣ်တသ့ဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်တဘၣ်မ့ၢ်လၢပှၤကညီအကစၢ်ဘၣ်
(၄) ပၢ်ဒိၣ်လုၢ်လၢလီၢ်လံၤ	-အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်လၢနမၤအိၣ်အဘူးအလဲယသါပှၤနီၣ်တသ့ဘၣ် -နတမၤလိန့ၢ်တၢ်နီတဘျီဘၣ်	-လီၤကၢ်ပၢ်လီၤတၢ်ဆၢတဲၣ်အဂ့ၢ်တသ့နီတလဘျီဘၣ်လၢဘၣ် -လၢသရၣ်အမဲၣ်ချံပှၤဖျါလၢတူၢ်လိာ်တသ့နီတစဲးဘၣ်	(ဃ)ဘၣ်ဘးမိၣ်ဂီၤခဲအံၤဒီးဆူညါ	-မၤဖဲနသးသ့သန့က့ပလီၢ်နသး	-ကဲထီၣ်တၢ်ပၤဆှၢလီၤသးဒီးတၢ်ပၢ်လုၢ်ပၢ်ပှၤလီၤသးဒၣ်ဝဲ
(၅) မၤပျံ, တပၢ်လုၢ်ပၢ်ကါတၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ယူးယီၣ်ပၢ်ကဲဖျါဖျါမ့ၢ်တမ့ၢ်လၢကျဲတရံး	-နကြၢးမၤဂ့ၢ်ထီၣ်နသး -လၢတီၤပှၤပှၤဒ်သိးနၤတအိၣ်နီတဂဘၣ်	-မိၣ်န့ၢ်သးလီၤဒ်ကပွဲၤသိး -ပျံတၢ် -ပူထီၣ်တၢ် -တူၢ်ဘၣ်ဒ်တၢ်ကမၣ်အိၣ်	(င) ကလုၢ်ကတီၤသကိးလၢတၢ်ယူးယီၣ်ပၢ်ကဲဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်ကွံ	-အဝဲအံၤမ့ၢ်နလုၢ်လၢလၢယတဘၣ်သးဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်နနီၣ်ကစၢ်ယတပၢ်ဒုၣ်ပၢ်ကမၢ်ဘၣ်	-ဒီးန့ၢ်ဘၣ်သးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢလၢသရၣ်တၢ်ပၢ်ကဲဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီး

စီၤလီၤမုၢ် - ပှၤမၤကီၢ်မၤခဲတၢ်

တၢ်မၤအကျဲ - ဖးကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢအံၤမၤသကိးတၢ်ဒီးနသကိးဝံၤစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အံၤတက့ၢ်.

စီၤလီၤမုၢ်ဟဲန့ၢ်လီၤဆူတီၤပူၤ, ကွၢ်ဆူသရၣ်ဒီးနံၤကမ့ၢ်ထီၣ်ဝဲလီၤ. သရၣ်နံၤကမ့ၢ်ဆၢအိၣ်ဝံၤတဲအိၣ်လၢနလံာ်(ဟံၣ်တၢ်မၤ) န့ၣ်အိၣ်ဖဲနစီၤနီၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ. စီၤလီၤမုၢ်စံးဝဲယတထံၣ်ဘၣ်. သရၣ်ဟ့ၣ်ဃီၤအိၣ်လံာ်တဘျီလီၤ. စီၤလီၤမုၢ်စံးကဒီးဝဲယစးခိတအိၣ်နီတကဘျီဘၣ်. သရၣ်ဟ့ၣ်ဃီၤအိၣ်စးခိတကဘျီလီၤ. စံးကဒီးဝဲ“ယစၢၢ်ဘိတအိၣ်ဘၣ်” သရၣ်ဟ့ၣ်ကဒီးအိၣ်စၢၢ်ဘိလီၤ. လၢအံၤကတၢၢ်အဝဲလၢတံၢ်အလံာ်ဒီးကျၢၢ်တံၢ်အလံာ်ဒီးကိးဖှးထီၣ်ဒီးတၢ်ကတီၢ်ရၢၢ်စၢၢ်တဖၣ်လီၤ. လီၤမုၢ်န့ၣ်သတူၢ်ကလၢကွၢ်ဃီၤတၢ်ဆူသရၣ်အအိၣ်ဒီးမုၢ်လၢဝဲလၢသရၣ်ကမၤဆၢ(တဲဆၢ)အိၣ်ဆူၣ်ကီၢ်ကီၤန့ၣ်လီၤ. သရၣ်န့ၣ်ထဲဒၣ်ကွၢ်ဃီၤလီၤမုၢ်တဘျီ, နံၤကမ့ၢ်ထီၣ်ဝဲဝံၤမၤဒၣ်အတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. လီၤမုၢ်သ့ၣ်ညါလၢအတၢ်ပညိၣ်ဒ်သိးကမၤတံာ်တၢ်သရၣ်အံၤတကဲထီၣ်ဘၣ်. အဝဲဒၣ်ဂၢၢ်ထီၣ်ကွၢ်ဒီးမၤကွၢ် အတၢ်မၤလီၤ.

လီၤမုၢ်ကျဲးစးမၤမနုၤလဲၣ်.

သရၣ်ကျဲးစးမၤမနုၤလဲၣ်.

နဆိကမိၣ်လၢသရၣ်အမိၣ်ဂီၤန့ၣ်ကြးကစီဒိခါ.

နဲနကမၤမနုၤလဲၣ်.

တၢ်လၢသရၣ်ကြးမၤ/တကြးမၤ

သရၣ်ကြးမၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ရူၤလိာ်မုာ်လိာ်တပယုာ်ဃီလၢကမၤစၢၤပုၤဒီတဖုတၢ်မၤသကိးန့ၣ်လီၤ. ဖဲအံၤနကထံၣ်န့ၣ်ကျဲလၢနကဘၣ်မၤဒိးသိးကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတၢ်ဖဲသကိးမၤသကိးဒီးဒီဖုအတၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါန့ၣ်လီၤ.

ကြးမၤ	တကြးမၤ
(၁) န့ၣ်လီၤကွီုဖိလီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဃးလုၢ်လၢသကိးပဝးလၢ တၢ်မုာ်လိာ်အိၣ်တက့ၢ်	မၤတၢ်အဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါတၢ်ပညိၣ်လၢတဂ့ၢ်
(၂) သူကျဲလၢတၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါက့ၢ်ကွီုဖိလၢတၢ်ကကဲထီၣ်သးလၢအံၤ တၢ်သိၣ်တၢ်သီဘၣ်အါန့ၣ်တၢ်စံၣ်ညိၣ်လၢပုၤမဲာ်ညါ	အ့ၣ်လိာ်, န့, ဃါအိၣ်
(၃) ဟ့ၣ်ကွီုဖိအခွဲးဒိးသိးကပာ်ဃုာ်လၢတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျးဒီးတၢ်လၢအပိာ်ထွဲထီၣ်အံၤ	ဃုကွီုဖိတၢ်ကမၣ်
(၄) ပျဲကွီုဖိဆိကမိၣ်ဒုးဝဲလၢအမူအဒါအိၣ်လၢအနီၣ်ကစၢ်ဒုးဝဲအလုၢ်အလၢ, သကိးပဝးအဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်	မၤပျဲကွီုဖိ
(၅) ပျဲကွီုဖိသ့ၣ်ညါလၢနမ့ၢ်တံၢ်သကိးဘၣ်ဆၣ်အလုၢ်လၢတနီၤန့ၣ်န့ၣ်တူၢ်လိာ်အိၣ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်	ဃုလၢကွီုဖိကဟ့ၣ်တၢ်အၢၣ်လီၤ
(၆) သိၣ်လိကွီုဖိဒိးသိးကဆၢတဲာ်/ပာ်တၢ်ဆၢတလီလၢအဂီၢ်ဒုးဝဲ	စံးပတြၢကွီုဖိတၢ်မၤဒီးလုၢ်လၢ
(၇) ပာ်ပနီၣ်ဃာ်တၢ်မၤအဆၢအတလီ, ဘၣ်ဆၣ်မၤတၢ်ဒိးသိးကဒုးဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်သးလၢအသ့ၣ်ညါမူဒါ	န့ၣ်ပုးကွီုဖိကဘၣ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ဆံးအါ
(၈) ကးတံာ်ကွံာ်တၢ်လၢအမၤဖုးမၤပျီၢ်အသးသတူၢ်ကလၢတဖၣ်ဒီးမၤထီၣ်က့ၢ်တၢ်တူၢ်ဘၣ်လၢအဂ့ၢ်	ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါတၢ်ထီၣ်သတြီၤဒီးပုၤဂၤ
(၉) ပျဲတၢ်ကမၣ်ဒီးသါပုၤနီၣ်ကွံာ်	အိၣ်ဒီးနီၣ်ထီၣ်ခံမၤလၢနဂီၢ်ဒီးတမံၤလၢကွီုဖိအဂီၢ်
(၁၀) ဃုတၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးလၢတၢ်မၤထွဲအိၣ်န့ၣ်/သ့	စံးပတြၢက့ၢ်အံၤခဲအံၤ
(၁၁) ထီၣ်တၢ်လီၤဆိတၢ်မၤဒီးပုၤမၤတၢ်	ပာ်ဒုးပာ်ကမၣ်လၢနီၣ်ခိဒီးနီၣ်သးတၢ်လီၤတူၢ်လီၤကာ်
(၁၂) ရူအိၣ်ပုၤဒီးတၢ်ပာ်ကဲ	ဆိကမိၣ်ဒိၣ်ဆံးအါဆံးစ့ၤတၢ်
(၁၃) ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအတၢ်ကျဲးစးအတၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါ	စၢၤဃာ်အတၢ်ကမၣ်

တၢ်မၤအကျဲ - မၤသကိး,ဖးတၢ်ဂ့ၢ်လၢလၢ်လွံၣ်ယုၢ်အံၤဒီးတယုၢ်အဂီၢ်စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်သၢဖျၢၣ်အံၤတက့ၢ်.

- ★ မ့ၢ်သရၣ်မၤထွဲကျဲတၢ်ပၤဆၢတၢ်ဒိကန့ၣ်ဒိတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢလံာ်ပူၤအံၤအသိးကစီဒိဇါ.
- ★ ကွီဖိအတၢ်ပညိၣ်ကမၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.
- ★ နကမၤမနုၤလဲၣ်.

စၢထဲ -

ဖဲပုၤဆုၣ်နီၤမၤဒၣ်ကစၢ်တၢ်အခါ, လၢဇၢမံးနံးအတီၢ်ပူၤစၢထဲယုၢ်ထီၣ်အစုလၢတၢ်မၤစၢအဂီၢ်လီၤ. သရၣ်အသးဘၣ်တံာ်တၢ်ထီၣ်လီၤ. လၢအပူၤကွံာ်သရၣ်တဲအံၤခဲအံၤဒီးခဲအံၤဘၣ်တဲကဒီးအံၤလီၤ. လၢအံကတၢ်သရၣ်န့ၣ်တဲစၢထဲလၢ “တၢ်မၤတ ကတီၢ်အံၤယတတဲလၢန့ၣ်ဘၣ်.” သရၣ်တဲဝဲလၢ “တၢ်ကဘၣ်မၤတၢ်မၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်ယကတဲပုၤဒိတီၤထဲတဘျီဃီလီၤ.” စၢထဲမ့ၢ်တန့ၣ်ပၢၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်ဖဲပုၤဟးကသ့ၣ်အခါအဝဲကဘၣ်အိၣ်တ့ၢ်ဒီးမၤတၢ်လီၤ. သရၣ်န့ၣ်တကန့ၣ်ဃုာ်စၢထဲအတၢ်ဃုတၢ်မၤစၢလၢဘၣ်. သရၣ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်စၢထဲတဘျီဃီဖဲအထံၣ်လၢအဝဲမၤဒၣ်ဝဲအတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ.

ဆၣ်ကွ -

ဆၣ်ကွန့ၣ်ဆိၣ်အသကိးတကလီၤ. အဝဲသ့ၣ်ညါဝဲလၢအဝဲမၤတၢ်အံၤထီဒါတီၤအတၢ်ဘျၢဒီးသ့ၣ်ညါဝဲလၢကဘၣ်တၢ်ထုးထီၣ်ကွံာ်အံၤလၢတီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. သရၣ်သုးဃီၤအသးဆူအအိၣ်ဒီးတဲအံၤလၢကဘၣ်ဟးထီၣ်ကွံာ်လီၤ. ဆၣ်ကွ့ၣ်လိာ်ဝဲလီၤ. သရၣ်က့ၤဃီၤဆူတီၤမဲာ်ညါဒီးတဲဘၣ်ပုၤခဲလၢာ်လၢကဆိကတီၢ်အတၢ်မၤလီၤ. သရၣ်ဆဲးတဲဆူညါပဆဲးမၤတၢ်တသ့ဘၣ်. မ့ၢ်လၢဆၣ်ကွ့ၣ်အတၢ်အိၣ်ဖျါလီၤပျံးဒီးဂ့ၢ်လိာ်လၢကလူၤထွဲတၢ်ဘျၢဒီးဟးထီၣ်ကွံာ်လၢတီၤပူၤအံၤအသိးလီၤ. တီၤဖိခဲလၢာ်ခိးတၢ်ဒီးတနီၤကွၢ်တၢ်ဆူဆၣ်ကွ့ၣ်အအိၣ်လီၤ. တစီၢ်ဖိဆၣ်ကွ့ၣ်ဃုထၢဒီးဟးထီၣ်ကွံာ်လၢတီၤပူၤလီၤ.

ဒိမူ -

ကွီဖိတကကွၢ်ဝဲလံာ်တဘျီလၢသရၣ်ဟဲစိာ်ဝဲဆူတီၤပူၤလီၤ. ဒိမူထံၣ်ဝဲဒီးပျါထုးကွံာ်လံာ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ်ဒူဒိမူဒီးဟ့ၣ်ကဒါက့ၤလံာ်န့ၣ်ဆူကွီဖိလၢညါတကန့ၣ်လီၤ. လၢအံမုၢ်ဆါဒိသရၣ်ထံၣ်လံာ်န့ၣ်လၢသ့ၣ်ဘၣ်ခိၣ်ဒီးအကဘျဲးတနီၤလီၤဖျဲးကွံာ်လီၤ. သရၣ်ဆိကမိၣ်လီၤတံာ်လီၤဆဲးက့ၤလၢမူဒိအတၢ်မၤအဂ့ၢ်လီၤ.

သဒါ -

သရၣ်န့ၣ်မၤတီၤဖိကွဲးတၢ်ဃဲၤတယုၢ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢသဒါတကဒီးပုၤဂၤခဲလၢာ်စးထီၣ်ကွဲးဝဲလီၤ. သရၣ်လဲၤဃီၤဖဲအဃၢဒီးတဲအံၤသဒါအဆိကတၢ်နစးထီၣ်ကွဲးလီၤနမံမိၣ်. သဒါတဖီၣ်ထီၣ်စၢၢ်တီဘၣ်. သရၣ်တဲအံၤ “မ့ၢ်” တၢ်လၢပုၤကွဲးတၢ်န့ၣ်တဘျီတခိၣ်လိာ်လၢကဘၣ်ဆိကမိၣ်တၢ်တချုးလၢအကွဲးဒီးတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ယသ့ၣ်ညါဒါဒိ, ဖဲနဆိကမိၣ်တၢ်ဝံၤဒီးကတီၤသးလံာ်န့ၣ်ကကွဲးသပုၤကတၢ် လီၤ.

တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖးဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ပာ်တၢ်ပညိၣ်ကမၢ်

စီၤထဲ -

စီၤ ထဲ အ တၢ် ဂ့ၢ် န့ၣ် မ့ၢ် တၢ် ဂ့ၢ် လၢ အ ဃု တၢ် ကွၢ် တီၢ် အိၤ န့ၣ် လီၤ. ကျဲ အ ဂ့ၢ် က တၢ် မ့ၢ် သ ရၣ် အ တၢ် မၤ ဆၢ ဖဲ အ မၤ တံာ် တၢ် စီၤ ထဲ အ သး န့ၣ် လီၤ. အ ဝဲ အံၤ မ့ၢ် သ ရၣ် အ တၢ် မၤ အ ဂ့ၢ် အ တၢ် တ မံၤ လီၤ. သ ရၣ် န့ၣ် တ က န့ၣ် ဃုာ် စီၤ ထဲ အ တၢ် ကျဲး စး ဒ် သိး က မၤ န့ၣ် တၢ် ကွၢ် တီၢ် ဘၣ်. မ့ မ့ၢ် ဟ့ၣ် ဂံၢ် ဟ့ၣ် ဘါ စီၤ ထဲ ဒ် သိး က သူ အ တၢ် သ့ တၢ် ဘၣ် ဒီး မၤ ဒၣ် အ တၢ် န့ၣ် လီၤ. ဒီ ဖျါ လၢ စီၤ ထဲ လီၤ တူၣ် လီၤ ကာ် လၢ တ မၤ အ တၢ် မၤ ဘၣ် အ ဃီ, သ ရၣ် န့ၣ် သ့ၣ် လီၤန့ၢ် အ တၢ် သ့ၣ် ညါ အ ဂ့ၢ် တ မံၤ လၢ စီၤ ထဲ က မၤ ဒၣ် အ တၢ် လၢ အ တၢ် ဂံၢ် စၢ် ဘါ စၢ် တ မံၤ အံၤ အ ဃီ န့ၣ် လီၤ.

ဆၣ်ကွၢ် -

ဆၣ် ကွၢ် အ လုၢ် အ လုၢ် ဖျါ န့ၣ် မ့ၢ် တၢ် ဒိ ဂ့ၢ် တ မံၤ လၢ တၢ် ဃု စိ ဃု က မိၤ လီၤ. သ ရၣ် အ တၢ် မၤ ဆၢ အ ဆိ က တၢ် မၤ အ သး ဒ် အ သူ တၢ် စိ တၢ် က မိၤ အ တၢ် မၤ ပျံၤ လီၤ. သ ရၣ် န့ၣ် ဘူး လၢ က ဂုာ် လိာ် တၢ် စိ တၢ် က မိၤဒီး တဲ အါ တၢ် လီၤ. သ ရၣ် အၢၣ် လီၤ ဝဲ ဖျါ ဖျါ လၢ ဆၣ် ကွၢ် အိၣ် ဒီး တၢ် စိ တၢ် က မိၤ လၢ က ဒုး ဆိ တ့ၢ် ပှၤ ဂၤ လၢ က ဆဲး မၤ တၢ် အ ဂီၢ် လီၤ. ဆၣ် ကွၢ် က တဲ အါ တဲ ဂီၢ် မ တၢ် မး တ အိၣ် လၢ ဘၣ်.

ဒီမူ -

သ ရၣ် န့ၣ် တၢ် ဘၣ် ဒိ အိၤ ဒီး အ သး ထီၣ် လီၤ. သ ရၣ် န့ၣ် စံာ် ညိၣ် ဒီ မူ ဒီး ဒီ မူ န့ၣ် မၤ ကာ် က့ၤ တၢ် လီၤ. တၢ် မၤ ကာ် န့ၣ် မၤ ဘၣ် ဒိ သ ရၣ် အ သး လီၤ. သ ရၣ် န့ၣ် ကြၢး ဟံာ် ဖီၣ် တၢ် ဂ့ၢ် အံၤ ဒ် သိး က ဂ့ၢ် ထီၣ် ဒီ ဖျါ ဟ့ၣ် ကူၣ် ဖိ သၣ် ခံ ဂၤ ဒ် သိး က ဖး သ ကိး လံာ် န့ၣ် လီၤ. ဘၣ် သ့ၣ် သ့ၣ် ဒီ မူ က ဆိ က မိၣ် လၢ ဂ့ၢ် တူၣ် လိာ် ဒီး ဖး သ ကိး အါ န့ၢ် တူၣ် လိာ် ဝဲ တ ဂ့ၢ် လီၤ.

သဒါ -

သ ဒါ အဲၣ်ဒီး သ ရၣ် ထံာ် အိၤ ဒ် အ မ့ၢ် ပှၤ တ လၢ တ ပှၤ ဘၣ် တ ဂၤ လီၤ. အ ဝဲ မ့ၢ် လိာ် ဘၣ် သ ရၣ် အ တၢ် ဟံာ် သး ကွၢ် တီၢ် အိၤ န့ၣ် အ ဝဲ က ဘၣ် မၤ တၢ် တ မံၤ မံၤ ဒ် သ ရၣ် တဲ အိၤ အ သိး လီၤ. အ ဝဲ ဟံာ် မၤ အ သး ဒ် သ ရၣ် တ အိၣ် ဖဲ န့ၣ် ဘၣ်. မ့ၢ် လုၢ် ဝဲ လၢ သ ရၣ် က ဟး ကွံာ် လီၤ. ဒ် သ ဒါ မ့ၢ် လုၢ် အ သိး သ ရၣ် န့ၣ် တ ဟ့ၣ် အ ဃုာ် ဘၣ်. မ့ မ့ၢ် သ ရၣ် ဟ့ၣ် ဂံၢ် ဟ့ၣ် ဘါ ဒီး မၤ ဒ် က သ့ၣ် ညါ ဝဲ လၢ သ ရၣ် န့ၣ် လၢ အ ဝဲ အိၣ် ဒီး တၢ် သ့ တၢ် ဘၣ် လၢ က မၤ တၢ် က စီ ဒီ န့ၣ် လီၤ.

သ့ၣ်ညါလီၤတၢ်ကျဲလၢအထံဆး

တၢ်မၤအကျဲ - ကွၢ်ဒီးမၤလိသကိးတၢ်စ့ၢ်လၢလၢ်တခါစ့ၢ်စ့ၢ်

(၁) သ့ၣ်ညါလီၤတၢ်ကျဲဖိတၢ်ညိၣ်ကမၢ်

(၂) ကွဲးလီၤတၢ်ကျဲခဲတၢ်လၢအထံဆး

(၃) ကွဲးလီၤတၢ်ကျဲခဲတၢ်လၢအတထံဆး

ပျီၣ်မုၢ်ညါန့ၣ်ဟဲဆူတီၢ်ပူၤစဲၤခံဒီးဆိကမိၣ်ဝဲလၢသရၣ်ကပာ်သ့ၣ်ပာ်သးလၢအစဲၤခံအဃိန့ၣ်လီၤ. ဖဲသရၣ်မၤအတဲပွဲးဘၣ်မနုၤလၢအဝဲ စဲၤခံလဲၣ်န့ၣ်ပျီၣ်မုၢ်တဲဆၢဝဲ “ ထီၣ်တၢ်န့ၣ်ယုၤအံၤလိာ်ယၤလီၤ.”

တၢ်ပညိၣ်ကမၢ်

ကျဲကျဲထံဆး

ကျဲကျဲတထံဆး

ဒွဲၣ်ဂ့ၤန့ၣ်ထီၣ်တၢ်ကွၢ်ယိာ်ကိာ်တၢ်ဆူမူကပိာ်လီၤလီၤ. ကျဲးစးပးဆဲးသရၣ်ဒီးကွဲးဖိအဂၤတဖၣ်လီၤ. သရၣ်န့ၣ်ကျဲးစးဘိးဃုာ်အီၤဒ် သိးအဝဲကမၤတၢ်လီၤ. ညါန့ၣ်အဝဲတမၤတၢ်နီတဘျီဒုၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပညိၣ်ကမၢ်

ကျဲကျဲထံဆး

ကျဲကျဲတထံဆး

ဖိဖိန့ၣ်ထီၣ်တၢ်မၤတံာ်တၢ်အတီၤဖိန့ၣ်လီၤ. တနံၤအံၤအဝဲစ့ၢ်ထုးဝဲအသကိးတဂၤအခိၣ်သ့ၣ်ဖဲအတၢ်ဂ့ၢ်လိာ်အီၤလၢကဟ့ၣ်အီၤ စးၢ်တၢ်လၢအဃုဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပညိၣ်ကမၢ်

ကျဲကျဲထံဆး

ကျဲကျဲတထံဆး

“တကွေးနီနီဒီးတကယှာ်ကူာ်အလီၤမ့ၢ်ဒိာ် .....”

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်ဒိၣ် .....

တၢ်စ့ၢ်ခိၣ်တီ - တၢ်သိၣ်လိလီၤ

တၢ်ကွၢ်စိ - သရၣ်ကသုပၢ်ဖျါထီၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဒိဟ့ၣ်တဲာ်ဘၣ်ထွဲတၢ်သိၣ်လိလီၤ(၄)ပတီၢ်

လၢအဖုၣ် -

ကိး နံၤ ဒဲး လၢ ပ တၢ် အိၣ် မူ အ ပူၤ ပ ဆိး ကါ တၢ် က တီၤ, ပိၣ် သ ကိး တဲ သ ကိး တၢ် ကိး နံၤ ဒဲး
လီၤ. မ့ၢ် သ နၢ် က့ ဒ် န့ၣ် ပ တ ညီ န့ၢ် ဟ် သူၣ် ဟ် သး ဆိ က မိၣ် ဘၣ် ဃး တၢ် သ့ တၢ် ဘၣ် အံၤ အ
ဂ့ၢ် န့ၣ် ဘၣ်. ဖဲ ပ စံး “တၢ်သိၣ်လိလီၤ” န့ၣ် မ့ၢ် ပ သး တၢ် က တီၤ ဂီၢ် မ့ၢ် ဟ် ဖျိၣ် အ သး လၢ က မၤ
စၢၤ ပူၤ ဒ် သိး ပ တၢ် သိၣ် လိ က လၢ ထီၣ် ပွဲၤ ထီၣ် ဝဲ အ ဂီၢ် န့ၣ် လီၤ.

တနံၤအံၤပကဆိကမိၣ်ကွၢ်သကိးဘၣ်ထွဲပတဲသကိးတၢ်ဒီးပှၢ်ကွီဖိန့ၣ်မ့ၢ်အတူလီၤတီၤလီၤထဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်စ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ -

- တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤဒီးတၢ်ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤ
- တၢ်လဲလိာ်
- တၢ်ရဲပူးတၢ်
- တၢ်ကျၢၢ်က့ၤ

တၢ်ကတိၤလၢညါ
သရော်သံကွၢ်ကရူၢ်

❖ **ဘၣ်မနုၤပှၤတဲသကိးတၢ်တကၤဒီးတကၤလဲာ်.**

သရော်ထူးန့ၢ်တၢ်စံးဆၢလၢပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အအိၣ်လၢကကတိၤသကိးတၢ်ဒီးဟ့ၣ်နီၤလိာ်သကိးသးလၢအတၢ်ထံာ်တၢ်ဆိကမိၣ်န့ၣ်လီၤ.

❖ **ပတဲသကိးတၢ်ဒီးပှၤတကၤဒီးတကၤလဲာ်.**

သရော်ကမၤဖျါထီၣ်လၢပဆဲးကျိးလိာ်သးယၢ်ဒိယၢ်ဒိဖျါတၢ်တဲသကိးန့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၢ်ပသုစ့ၢ်ကိးပမိၢ်ပှၤ, စု, မဲာ်ချဲဒီးပကလုာ် သီၣ်ဒိၣ်သီၣ်ဆဲးဒီးအထီၣ်အလီၤန့ၣ်လီၤ.

❖ **ပှၤတနီၤကတိၤတၢ်သ့ဂ့ၤလီၤဆိန့ၢ်ပှၤအဂၤၤ.**

သရော်ထူးဖျါထီၣ် “ မ့ၢ် ” ပှၤတနီၤတဲတၢ်သ့ဂ့ၤလီၤဆိန့ၢ်ပှၤအဂၤန့ၣ်လီၤ.

ဆိကမိၣ်ထီၣ်ပှၤလၢအကတိၤတၢ်သ့ဂ့ၤလီၤဆိလၢန့ၣ်ညါအကျိတက့ၢ်. မ့ၢ်အအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အက့ၢ်အဂီၤမနုၤလၢကတိၤတၢ်သ့ဂ့ၤလီၤဆိန့ၢ်ပှၤကလဲာ်.

တၢ်အဒိလၢပှၤ မၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်အိၣ်ခဲလၢာ်န့ၣ်ကွဲးလီၤအိၣ်လၢလၢဂၢၢ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့အလီၤတက့ၢ်.

သရော်ရဲပှၤက့ၢ်ဆူဒိကရူၢ်

ပသုသကိးတၢ်တဲသကိးအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ပီးတၢ်လိတမံၤကိးဆၢကတိၤလၢပတၢ်အိၣ်မူအပူၤန့ၣ်လီၤ. သန့ၣ်က့ပဝဲအါပတဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အံၤနီတဘျီဘၣ်. တုၤပစံးတၢ်သိၣ်လိလီၤအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်န့ၣ်, သပှၤကတၢ်တၢ်ကတိၤလၢပတဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆဲးကျိးအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တမံၤလၢမၤစၢၤပှၤဒ်သိးပသိၣ်လိတၢ်ကတုၤလီၤတီၤလီၤဂ့ၤဒီးကွဲးကနုၤပၢၢ်တၢ်ဂ့ၤဒိၣ်တက့ၢ်လီၤ. တနံၤအံၤပကမၤလိသကိးပကဘၣ်ဆဲးကျိးဒီးကွဲးတုၤလီၤတီၤလီၤဒ်လဲာ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

တဲလီၤတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အံၤဆူကရူၢ်တက့ၢ်.

တၢ်ဒိတၢ်တဲာ် - သဝီသးပှၤ

မဟါကိာ်သဝီသးပှၤကိးတၢ်အိၣ်ဖျါဆူအသဝီဖိခဲလၢာ်န့ၣ်လီၤ. သဝီသးပှၤတဲတၢ်ဖးယံာ်ဆူအသဝီဖိလီၤ. နမ့ၢ်တၢ်ကူာ်ဘၣ်ကူာ်သ့ကမံးတံးခိၣ်ဒီးနမ့ၢ်ဒ်အိၣ်လၢနကဘၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါက့ၢ်တၢ်ခဲလၢာ်ဆူသရော်တဖၣ်လီၤ.

- ▶ မၤပှၤအသးဆူၣ်လၢကရူၢ်ပှၤတကၤကဟ်မၤအသးဒ်အမ့ၢ်တၢ်ကူာ်ဘၣ်ကူာ်သ့ကမံးတံးခိၣ်ဒီးဒုးသ့ၣ်ညါက့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူသရော်ခဲ လၢာ်(၅-၁၀)မံးနံးတက့ၢ်.
- ▶ သရော်ကြၢးမၤစၢၤဒီးတံးစုနံာ်ကျဲဟ့ၣ်ဆူထီၣ်ပှၤလၢအသးဆူၣ်ဟ့ၣ်လီၤအသးတကၤန့ၣ်လီၤ.
- ▶ ပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအသးဆူၣ်ဟ့ၣ်လီၤအသးတကၤဒုးသ့ၣ်ညါက့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဆူသရော်ဒ်တၢ်ကူာ်ဘၣ်ကူာ်သ့ကမံးတံးခိၣ်တကၤအသိး.
- ▶ တုၤတၢ်စံးကတိၤသကိးတံၤလံန့ၣ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကနီၤဖးလီၤအသးဆူကရူၢ်ဖိ(၄-၅)ဂၤတကရူၢ်ဒီးသံကွၢ်အိၣ်တၢ်သံကွၢ်ဒ်လၢာ်အသိးအံၤန့ၣ်တက့ၢ်.

- (၁) ဖဲတၢ်ကူာ်ဘၣ်ကူာ်သ့ကမံးတံးခိၣ်ကတိၤလီၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်အစးထီၣ်တၢ်ကတိၤလၢအထီၣ်ဂဲၤကမျၢၢ်ဒ်သိးကလီၤပယွဲကမျၢၢ် အသးလၢကကဒိကန့ၣ်အတၢ်ကတိၤကစီဒိၤ.
- (၂) တၢ်ကူာ်ဘၣ်ကူာ်သ့ကမံးတံးခိၣ်အတၢ်ကတိၤအိၣ်ဒီးလုၢ်လၢအကျဲလီၤဆိလၢကပၤခၢ်သရော်တဖၣ်အတၢ်ဒိကန့ၣ်စ့ၢ်ကိးၤ.
- (၃) ဖဲတၢ်ကူာ်ဘၣ်ကူာ်သ့ကမံးတံးခိၣ်တဲတၢ်အခါတၢ်မၤတံာ်တၢ်မ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်လၢအဒုးကဲထီၣ်တၢ်သးဒံတုၤဒံတီၤအိၣ်တမံၤမံၤ.
- (၄) တၢ်ကူာ်ဘၣ်ကူာ်သ့ကမံးတံးခိၣ်သ့အမိၢ်ပှၤအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒ်ကထူးန့ၢ်, ပၤဃာ်သရော်တဖၣ်အတၢ်ဒိကန့ၣ်စ့ၢ်ၤ. မ့ၢ်အိၣ်မၤဝဲဒ်လဲာ်.

(၅) တၢ်ကူာ်ဘၣ်ကူာ်သ့ကမံးတံးခိၣ်မၤကတၢၢ်အတၢ်ကတီၤသတူၢ်ကလၢာ်ခါ, မ့ၢ်လၢကျဲအဝုၤကတၢၢ်ဒ်သိး
သရၣ်တဖၣ်ကနၢ် ပၤတၢ်ဂ့ၢ်အကၢ်ဒိၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါသရၣ်တဖၣ်လၢခါဆူညါအဂီၢ်ကစီဒီခါ.

- ♣ ကရူၢ်ဖိတဖၣ်မ့ၢ်ဝံၤခဲလၢာ်ဒီးနီၤဟ့ၣ်လီၤလိာ်သးတၢ်စံးဆၢဆူကရူၢ်ဒီဖုတက့ၢ်.
- ♣ ဖဲပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်အခါသရၣ်ကွဲးလီၤအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဆိကမိၣ်ခဲလၢာ်ဒီးနီၤဖးလီၤအတၢ်ဆိ
က မိၣ်လွံၢ်ကလုာ်တက့ၢ်.
(၁) တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်ထီၣ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ
(၂) တၢ်လဲလိာ်
(၃) တၢ်ရဲပူးတၢ်
(၄) တၢ်ကျၢၢ်တံာ်က့ၤ
- ♣ သရၣ်ကတဲဖျါထီၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်သိၣ်လိလီၤတၢ်အဝုၤခိၣ်သ့ၣ်လွံၢ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤဒီးတၢ်ထီၣ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ

မၤပုၤမၤလိတၢ်တဖၣ်ဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤဒီးတၢ်ထီၣ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ” (ကဘျဲးပၤ - ...)

- ♣ မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အဒိဘၣ်ဃး “တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤဒီးတၢ်ထီၣ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ” တဖၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်သုဝဲ
လၢအ တီၤပူၤတက့ၢ်.
- ♣ တၢ်အဒိတခါစုာ်စုာ်သရၣ်ကွဲးလီၤလၢလၢာ်သ့ၣ်ဘၣ်သုအလီၤဒီးတၢ်ပီၣ်တဲသကိးလၢတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအကၢ်ဒိၣ်ဝဲ
ဒ်လဲၣ်ဒီးတၢ်သုအံၤအခါဖဲလဲၣ်တက့ၢ်.
- ♣ စံးကတီၤသကိးတုၤလၢကရူၢ်စံာ်ညီၣ်တဲာ်လၢ “တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤဒီးတၢ်ထီၣ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ” န့ၣ်တၢ်သုအံၤ
သ့ကိးကတီၢ်ဒဲး ဖဲတၢ်သိၣ်လိလီၤတၢ်ကတီၢ်ဒ်သိးကထုးဖျါကွီဖိအသးယုာ်ဆူတၢ်မၤလိအပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂဲၤလိ-

သရၣ်ကွဲးလီၤတၢ်မၤလိခိၣ်တီ(၁၀-၁၅)ခါလၢလံာ်က့ဖိအပူၤဒီးဒၢန့ၣ်လီၤအီၤလၢတၢ်ဒၢတခါခါအပူၤတက့ၢ်.မၤပုၤလၢအသး
ဆူၣ်ဒၣ်ဝဲတကလၢလၢကဘုးန့ၣ်လံာ်က့ဒီးတဲပူးအဝဲသ့ၣ်လၢကဒုးန့ၣ်ပူးတၢ်လၢအဘုးန့ၣ်ဝဲတခါန့ၣ်လၢ “တၢ်ကတီၤလၢညါ
ဒီးတၢ် ထီၣ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ” လၢတီၤမဲာ်ညါတက့ၢ်.တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်တခါစုာ်စုာ်ဝံၤန့ၣ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးက့ၤလၢကရူၢ်ဒီဖုတက့ၢ်.

တၢ်ဂဲၤလိ

မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်လဲလိာ်” (ကဘျဲးပၤ - ...)

- နီၤဖးလီၤကရူၢ်ဖိလွံၢ်ကရူၢ်တဲဘၣ်ကရူၢ်တဖုစုာ်စုာ်လၢကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်လၢအပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်မၤတံာ်တၢ်
တၢ်လွံၢ်ကလုာ်အဒိ -
ကရူၢ်(၁) တဲတၢ်ဆူၣ်(တဲတၢ်အါတလၢ)
ကရူၢ်(၂) မိၣ်တၢ်(သးယုၤလၢတၢ်ချၢ)
ကရူၢ် (၃) တၢ်ဝးတရံးလၢဘၣ်ပုၤတမုာ်(ခိၣ်ဃၢတမုာ်တလၢ)
ကရူၢ်(၄)တၢ်န့ၣ်လီၤလၢသဘံာ်သဘုၣ်(တဂဲဘၣ်)

- ဖဲကရူဂ်တဖုဒုးနဲတၢ်ဒိတၢ်တံာ်တံာ်ကရူဂ်အဂၢၤတဖၣ်ကွၢ်ဒီးကွဲးလီၤနီၣ်ကရူဂ်တဖုဒုးနဲတၢ်အဒိအံၤဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤတံာ်တံာ်ဖဲလဲၣ်တကလုာ်လဲၣ်.သရုပ်ကွဲးလီၤကရူဂ်လွံၤဖုအတၢ်ဒုးနဲတၢ်အဒိဘၣ်ဃးတၢ်တံာ်တံာ်လွံၤကလုာ်အကွၢ်အဂီၤလၢလံာ်ကဘျံးပူၤတံၤကျးလီၤအီၤလၢတၢ်ဒုၣ်ကဟံးတက့ၢ်.
- မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဂၤစုာ်စုာ်မၤတံာ် “တၢ်လဲလိာ်တၢ်မၤကဘျံး” တက့ၢ်. (ကဘျံးဟံး -.....)
- တုၤအတံၤလံာ်န့ၣ်မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်နီၤဖးလီၤအသးလၢကရူဂ်ဖိဒီးထီၣ်သတြီၤသကိးကွၢ်အစၢန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ရှဲပွဲးတၢ်

- နီၤဖးလီၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကရူဂ်ဖိတံၤမၤအဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်ရှဲပွဲးတၢ်” ဒီးတၢ်ပီၣ်တဲသကိးကွၢ်တက့ၢ်.
- ကရူဂ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးဒီးသံကွၢ်ခံးဆၢလိာ်သးဖုၣ်ကိာ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်ရှဲပွဲးတၢ်” န့ၣ်တက့ၢ်.
- ကရူဂ်ဖိတဖၣ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်ကရူဂ်တၢ်မၤဘၣ်ဃး “တၢ်ရှဲပွဲးတၢ်” န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ကျၢၢ်တံာ်ကွၢ်

- ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဂၤစုာ်စုာ်ကဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်ကျၢၢ်တံာ်ကွၢ်” တက့ၢ်.
- ကရူဂ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးဘၣ်ဃးအဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်ကျၢၢ်တံာ်ကွၢ်” တက့ၢ်.
- မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်မၤတံၤကွၢ် “တၢ်ကျၢၢ်တံာ်ကွၢ်” တၢ်မၤကဘျံးတက့ၢ်.

တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤဒီးတၢ်ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤ

တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤဒီးတၢ်ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤတဖၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါလၢသရၣ်သူဒီးဒီးသီးကထူးဖျိၣ်ကွီၣ်ဖိအတၢ်သးစၢၢ်ဆၢဒီးသီးကကတီၤအသးလၢကမၤလိန့ၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်ဒုးစဲဘူးကွီၣ်ဖိတဖၣ်အတၢ်လဲၤ ဒီဖျိလၢညါဒီးတၢ်မၤလိခဲအံၤန့ၣ်လီၤ. ကွီၣ်ဖိလၢအအိၣ်ကတီၤလံအသးလၢကမၤလိန့ၣ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပထံၣ်ဘၣ်လၢမၤလိန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်န့ၣ်ဒီးကွီၣ်ဖိလၢအတၢ်အိၣ်ကတီၤဒီးအသးလၢကမၤလိန့ၣ်တၢ်တဖၣ်လီၤ. “တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤဒီးတၢ်ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤ” အံၤမ့ၢ်တၢ်တခါလၢအကတဲၣ်ကတီၤထီၣ်, ထီၣ်ဂဲၤဒီး ထူးဖျိၣ်ကွီၣ်ဖိအတၢ်သးစၢၢ်ဆၢဆူအတၢ်မၤလိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤဒီးတၢ်ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤအတၢ်ပညိၣ်း-

- (၁) ကထူးဖျိၣ်ကွီၣ်ဖိတဖၣ်အတၢ်သးစၢၢ်ဆၢဆူအတၢ်မၤလိဒီးကမၤလီၤတံၢ်လၢကွီၣ်ဖိကတီၤလံအသးလၢကမၤလိန့ၣ်တၢ်အဂီၢ်.
- (၂) ကထီၣ်ဂဲၤကွီၣ်ဖိအတၢ်သးစၢၢ်ဆၢလၢအနီၣ်ကစၢၢ်ဒၣ်ဝဲတၢ်မၤလိန့ၣ်တၢ်အကျဲ.
- (၃) မၤစၢၢ်ကွီၣ်ဖိဒီးကနၤအတၢ်မၤလိဒီဖျိတၢ်ဒုးဘၣ်ထွဲတၢ်မၤလိလၢအပူၤကွံၣ်ဒီးတၢ်မၤလိခဲအံၤ.

တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤဒီးတၢ်ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤန့ၣ်တၢ်သူဒီးလၢ.....

- ဖဲတၢ်ကစးထီၣ်တၢ်မၤလိဖးထီၣ်အခါ
- ဖဲကတီၤခိၣ်ရိၣ်ခဲတၢ်ကတီၤသကိးတၢ်အခါ
- ဖဲကစးထီၣ်ကန့ၣ်တၢ်သးဝံၣ်အခါ
- ဖဲကစးထီၣ်တၢ်သံကွၢ်စံးဆၢအခါ
- ဖဲကဟ့ၣ်လီၤဟံၣ်တၢ်မၤအခါ
- ဖဲကစးထီၣ်တၢ်သိၣ်လိအသီအခါ
- ဖဲကစးထီၣ်တၢ်ဂဲၤလိအခါ
- ဖဲကစးထီၣ်ဆူၤန့ၣ်လီၤတၢ်ဆိကမိၣ်အသီအခါ
- ဖဲပှၤတမ့ၢ်တကၤကတီၤလီၤတၢ်အခါ
- ဖဲကဟးထီၣ်မၤလိတၢ်လၢတၢ်ပျီၤပူၤအခါ
- ဖဲကမၤတၢ်မၤတမံၤမံၤအခါ.
- ဖဲကကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်မၤလိလၢအပူၤကွံၣ်အခါ.

တၢ်လဲလိာ်

တၢ်လဲလိာ်မ့ၢ်ကျဲတဘီလၢတၢ်ကပၤဃာ်ကွီုဖိအတၢ်သးစၢ်ဆၢဒီးကပၤဃာ်အတၢ်သးစၢ်ဆၢဆူအတၢ်မၤလိန့ၣ်လီၤ. သရၣ်န့ၣ်အလီၤအိၣ်လၢကဒုးအိၣ်ထီၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒ်သးကမၤတၢ်တမံၤဘၣ်တမံၤလၢကျဲလီၤဆီန့ၣ်လီၤ. တၢ်လဲလိာ်မ့ၢ်တၢ်သိၣ်လိလီၤအကျဲလီၤဆီ, တၢ်လဲလိာ်အကျဲလီၤဆီ, တၢ်မၤသးကျဲလီၤဆီလၢတၢ်ကူၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒ်သးကပၤဃာ်ကွီုဖိအတၢ်သးစၢ်ဆၢလၢအဖွဲညီၣ်ကလၢ(လၢအပတီၢ်ထီၣ်ဘးဝဲ)န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢပသိၣ်လိတၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်ညီၣ်န့ၣ်တၢ်တံာ်တၢ်လၢအကဲထီၣ်အသးသ့အိၣ်ဝဲအါမံၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်တံာ်တၢ်စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအမၤတံာ်တၢ်ပတၢ်သိၣ်လိန့ၣ်လီၤ. တၢ်တံာ်တၢ်လၢလၢတဖၣ် အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢမၤညီၣ်န့ၣ်အသးလၢတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်တဲအါ	မိၣ်တၢ်	တၢ်ဝးတရံးတမုၢ်တလၢ	တၢ်တဲလီၤတရဲ
သရၣ်မ့ၢ်တဲတၢ်ထဲတကအါကဲၣ်ဆိးန့ၣ်ကွီုဖိတၢ်သးစၢ်ဆၢကလီၤစ့ၤဝဲဒီးဟ့ၣ်တၢ်သးစၢ်ဆၢဆူတၢ်မၤလိစ့ၤဝဲလီၤ. တၢ်ကမၤစ့ၤကိးအသးဒ်အံၤဖဲလၢကွီုဖိတဖၣ်, (မ့တမ့ၢ်)သရၣ်တဖၣ်တဲတၢ်တဘျီဃီန့ၣ်လီၤ. တၢ်အိၣ်သးခံမံၤ လၢာ်-ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သဲအါမးလၢကထုးကပၤကွီုဖိန့ၣ်လီၤ	မိၣ်တၢ်စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ကွီုဖိတကအသးစၢ်ဆၢဒီးဆိကမိၣ်လၢတၢ်အါန့ၣ်ဒီးအတၢ်မၤလိအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢမိၣ်တၢ်ကဲထီၣ်သးသ့န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သးတစၢ်ဆၢဘၣ်ဆူလံာ်လၢဘၣ်မၤလိ, တၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါတလၢတပျဲ, လီၤတူၣ်လီၤကၢ်နီၣ်ခိနီၣ်သး, နီၣ်ကစၢ်တၢ်ကီတၢ်ခဲ, တၢ်မိၣ်ကမ့ၢ်တၢ်, လီၤဘျံးလီၤတီၤ တၢ်သးလီၤကထၢဒ်အံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအမၤညီၣ်န့ၣ်အသးလၢတီၢ်ပူၤဒီးလၢတၢ်လီၤအဂ့ၢ်အကစ့ၤကိးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တၢ်တြီၤမၤတံာ်တၢ်တၢ်ဆူၣ်မးတခါလၢတၢ် မၤလိဒီးတၢ် စံးတၢ်ကတီၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.	ကွီုဖိတကမ့ၢ်အိၣ်ဒီးနီၣ်ခိတၢ်တမုၢ်တလၢန့ၣ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢတၢ်မၤလိအပူၤလီၤ. တီၤလၢ တၢ်ကထုၣ်အါကဲၣ်ဆိး, ကိၢ်ကဲၣ်ဆိး, ခုၣ်ကဲၣ်ဆိးတဖၣ်န့ၣ်ကကဲတၢ်တြီၤမၤတံာ်တၢ်တၢ်လၢကွီုဖိကမၤလိန့ၣ်တၢ်အဂီၢ်လီၤ.သရၣ်န့ၣ်တမ့ၢ်လၢလဲလိာ်တၢ်ကိၢ်တၢ်ခုၣ်ဒီးတမ့ၢ်လၢဘျီအတီၤကသ့ဘၣ်. တၢ်လၢသရၣ်မၤသ့မ့ၢ်ကကျဲးစးမၤဒ်အသ့ကတၢ်လၢတီၤကမုၢ်ကညီၣ်အဂီၢ်ဒ်သးကမၤညီၣ်ထီၣ်စၢ်ကွီုဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.	တၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်ညီၣ်န့ၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်ဖဲကွီုဖိတနၢ်ပၢၢ်သရၣ်အတၢ်တဲလီၤမိၣ်ဂီၤ, သရၣ်အတၢ်မုၢ်လၢ, အဲၣ်ဒီးပာ်တၢ်အခီပညီ, တၢ်ဘျၢတရဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲသရၣ်စ့ၤကိးမ့ၢ် တသ့ၣ်ညါအတၢ်သိၣ်လိတၢ်ဂ့ၢ်လီၤတံာ်လီၤဆဲးဘၣ်န့ၣ်အတၢ်ကစီၣ်လၢအတရဲဘၣ်န့ၣ်ကမၤဟးဂီၤစ့ၤကိးတၢ်စံးတၢ်ကတီၢ်လၢအမုၢ်ဒီးပျီပျီန့ၣ်လီၤ.

သရၣ်လၢအသ့တကန့ၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢတၢ်မၤတံာ်တၢ်တၢ် (၄) မံၤအံၤထီၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤပျံးဒီး ကဲတၢ်တံာ်တၢ်လၢတၢ်မၤလိအရဲၣ်အကျဲပူၤန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိသရၣ်ဆိးကါဝဲကျဲလၢလၢတဖၣ်အံၤအပိ, လဲၤဒီဖျိဝဲတၢ်ကီတၢ်ခဲအံၤသ့န့ၣ်လီၤ.

ဒီဖျိသရၣ်သ့တၢ်လဲလိာ်လၢအကြားဝဲဘၣ်ဝဲန့ၣ်ကမၤစၢ်သရၣ်ဒ်သးက .....

- ၁) ထုးဖျိဒီးပၤဃာ်ဝဲကွီုဖိအတၢ်သးစၢ်ဆၢ
- ၂) ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်သးစၢ်ဆၢဆူတၢ်ဂ့ၢ်မိၣ်ပှၢ်လၢတၢ်သိၣ်လိအပူၤဒီး
- ၃) လဲလိာ်ကွံာ်တၢ်သိၣ်လိအပတီၢ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်လဲလိာ်အကျဲလီၤဆီအိၣ်ဝဲ (၅) ဘီန့ၣ်လီၤ.

- (၁) တၢ်သုးသး
- (၂) တၢ်ဆီတလဲတၢ်စံးတၢ်ကတီၢ်
- (၃) တၢ်ကွၢ်စူၣ်
- (၄) တၢ်အိၣ်ပတုာ်တစိာ်တလီၢ်
- (၅) တၢ်လဲလိာ်နါတဖၣ်

တၢ်ဆိတလဲတၢ်သိၣ်လိကျဲ	တၢ်တဲလီၤ	အတၢ်ကဲဘျး
၁	တၢ်သုးသး	<ul style="list-style-type: none"> ❖ သရၣ်ဘၣ်သုးအသးလၢတၢ်ပူၤ, တဘၣ်အိၣ်ဖဲအလီၤလီၤဘၣ်, ဘၣ်သုးအသးဆူမံၣ်ညါလီၤခံ, ကပိၣ်ကပၤယၢ်နီၤနီၤလၢတၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. ● မၤစၢၤကွီုဖိတဖၣ်လၢကပၤဃးသးယုၣ်(သးစၢၤဆၢ)ဆူသရၣ်အအိၣ်မ့ၢ်လၢသရၣ်သုးအသးထီၣ်အဃိလီၤ. ● ကွီုဖိကွၢ်အိၣ်တၢ်ဒ်တၢ်ကၢၣ်အသးတ အိၣ်လၢဘၣ်.
၂	တၢ်ကွၢ်စူၣ်	<ul style="list-style-type: none"> ❖ သရၣ်ကမၤကွီုဖိတဖၣ်လၢကအိၣ်ဒီးတၢ်သးစၢၤဆၢအတၢ်ပညိၣ်ဆူအတၢ်သိၣ်လိတၢ်တမံၤမံၤမ့တမ့ၢ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါခါန့ၣ်လီၤ. ❖ သရၣ်ဒုးန့ၣ်တၢ်အကါဒိၣ်တစိၣ်တလီၤဖဲအလိၣ်ဘၣ်ကွီုဖိအတၢ်သးစၢၤဆၢကတီၢ်. ❖ တၢ်ထုးဖိၣ်ကွီုဖိအသးယုၣ်န့ၣ်ပယဟ့ၣ်တၢ်ပနီၣ်သ့ဒီဖျိကလုၢ်, စုဒိၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ, မ့တမ့ၢ်ခံမံၤလၢတၢ်ဘျီညါန့ၣ်လီၤ. ● မၤစၢၤကွီုဖိဒ်သိးကသးစၢၤဆၢလၢတၢ်မၤလိတခါအဖိခိၣ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်တစိၣ်တပန့ၣ်အပူၤ.
၃	တၢ်ဆိတလဲတၢ်စံးတၢ်ကတီၢ်	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ဖဲအံၤသရၣ်သုးတၢ်သိၣ်လိအကျဲခံမံၤလၢလၢအမ့ၢ်သရၣ်ကွီုဖိဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲလၢအမ့ၢ်တၢ်တဲသကိး. ❖ တၢ်သိၣ်လိတဲလီၤအကျဲန့ၣ်ကဲထီၣ်ဆူတၢ်စံးတၢ်ကတီၢ်သကိးဒီးတၢ်ဖဲသကိးမၤသကိးတၢ်မၤလိအကျဲလၢခံကတၢ်ကဲထီၣ်တၢ်နၢၤတၢ်မၤလိန့ၣ်လီၤ. ● ဟးဆွဲးတၢ်သိၣ်လိလၢကလုၢ်သိၣ်ဒ်လီၤလီၤတပယုၣ်ဃီ. ● သူအါထီၣ်ဖိသၣ်မၤလိန့ၣ်တၢ်ဒ်န့ၣ်ဆၢၣ်အကျဲအ(ဒ်ပသ့ၣ်ညါလၢကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ကွီုဖိအတၢ်သးစၢၤဆၢလၢတၢ်မၤလိလၢဖိသၣ်သးပီညါအပူၤ)
၄	တၢ်အိၣ်ပတုၣ်တစိၣ်တလီၤ	<ul style="list-style-type: none"> ❖ သရၣ်ပတုၣ်ဖုးဖဲအကတီၢ်တၢ်အဆၢကတီၢ်, ဆိကတီၢ်တၢ်တဲမ့တမ့ၢ်တၢ်ပနီၣ်လၢကွီုဖိကဘၣ်အိၣ်ဘျီညါလၢတၢ်ပူၤ. ● ဖိၣ်န့ၣ်တၢ်သးစၢၤဆၢ ● ဒုးန့ၣ်တၢ်တဘၣ်သုၣ်ဘၣ်သး ● တၢ်ပနီၣ်လၢကွီုဖိတဖၣ်အဂီၢ် ● ဟ့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကဆိကမိၣ်ဒီးဒိကန့ၣ်တၢ်. ● ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါသရၣ်တဖၣ်လၢကဒိကန့ၣ်ကွီုဖိတဖၣ်အတၢ်ကတီၢ်. ● ဟ့ၣ်တၢ်အဒိအတဲာ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဒိကန့ၣ်လၢကွီုဖိအဂီၢ်.
၅	တၢ်လဲလိၣ်နါတဖၣ်	<ul style="list-style-type: none"> ❖ သရၣ်ကြၢးသူကွီုဖိနါယဲၣ်နါ, တဘၣ်မ့ၢ်ထဲတခါမ့တမ့ၢ်ခံခါဘၣ်. ● ကွီုဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်အါအါဒီဖျိအသူနါယဲၣ်နါအဃိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂၤလိတၢ်လဲလိာ်

၁. ကွဲးလီၤတၢ်သိၣ်လိအကျဲးယဲၣ်ဘိလၢသရၣ်ကဆိတလဲအတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤဒ်အမ့ၢ်တၢ်အသိၣ်လိလီၤအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်.

- (က)
- (ခ)
- (ဂ)
- (ဃ)
- (င)

၂. ဟ့ၣ်အဒိတခါလၢတၢ်ဆိတလဲတမံၤစုၣ်စုၣ်လၢကကဲဘျဲးလၢတၢ်ပၤယၢ်ကွဲးအတၢ်ဒိကန့ၣ်သးစၢၢ်ဆၢဆူတၢ်မၤလိအပူၤ.

၃. တၢ်သ့ၣ်ညါထံတၢ်လဲလိာ်အကွၢ်အဂီၤလၢတၢ်တဲတ့ၢ်အီၤ.

- (က) သရၣ်နဲၣ်လီၤတၢ်ပနီၣ်ဆံးတခါလၢဟီၣ်ခိၣ်ဖျၢၣ်ဂီၤအလီၤဒီးအဝဲစးထီၣ်ကတိၤတၢ်ဘၣ်ဃးဒီးကီၢ်အ့ၣ်အခၢၣ်သး.
- (ခ) သရၣ်သိၣ်လိလီၤတၢ်ဖုၣ်ကိာ်ဝံၤ, သရၣ်သံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်ဆူတီၤဖိန့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) သရၣ်သုးကစီၤကွံာ်အသးဆူစီၤနီၣ်ခိၣ်ကွၢ်တၢ်ဆူတၢ်ချၢဆူမူကပိာ်လီၤဒ်သိးကသ့ၣ်ညါတၢ်ကီၢ်တၢ်ခုၣ်တၢ်မၤအသး.
- (ဃ) သရၣ်သူလၢၢ်သ့ၣ်ဘၣ်သူဒ်သိးကပာ်ဖျါတၢ်ဂ့ၢ်မိာ်ပုၤတခါလၢအသိၣ်လိတဲပူၤတ့ၢ်အဂ့ၢ်.
- (င) သရၣ်သံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖျၢၣ်ဆူတီၤပူၤဘၣ်ဆၣ်တန့ၣ်ဘၣ်တၢ်စံးဆၢတဘျီဃီဘၣ်. သရၣ်ခိးတုၤကွဲးယဲၣ်ထီၣ်အစု.
- (စ) တၢ်အိၣ်သးအိၣ်ခံမံၤသရၣ်တဲတၢ်ဒီးယုၣ်ထီၣ်အစုန့ၣ်ခံတိဆူကလံၤကျါ (တၢ်သံကွၢ်အစၢဘၣ်သ့)
- (ဆ) ယတဲန့ၣ်လၢဘၣ်မနုၤယဘၣ်သးတဲတၢ်အံၤလဲၣ်,ခဲအံၤတဲက့ၤယဘၣ်မနုၤယဘၣ်သးတဲတၢ် အံၤအဂ့ၢ်တက့ၢ်.
- (ဇ) တုၤတၢ်တဲမုာ်လံ,သရၣ်ပတုာ်ဒီးကွၢ်ထီၣ်တၢ်ကယီဆူကွဲးအိၣ်ဒီးကျိၣ်ထီၣ်အမဲာ်ချဲးဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ည) ဖဲသရၣ်ကတိၤတၢ်အဖၢမုၢ်သုးအသးဆူတီၤအကမၤဖဲကွဲးတဖျါလၢအမိၣ်မ့ၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ရဲၤပွဲးတၢ်

တၢ်ရဲၤပွဲးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤတခါလၢသရၣ်မၤဝဲဒ်သိးကမၤလီၤတံၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်, တၢ်မၤပတီၢ်, တၢ်မၤအကျဲၤလၢပၤ ကွဲၣ်ဖိကန့ၢ်ပၤတၢ်ဝဲဒ်အစီၢ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, ကွဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, သ့ၣ်ညါဝဲလၢတၢ်တဲလီၤတၢ်ပွဲးတၢ်ဖျါဖျါန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အကျိၣ်န့ၣ် လီၤ. တၢ်တဲဂ့ၢ်ပွဲးတၢ်လၢအတၢ်ဘၣ်န့ၣ်ကဲထီၣ်တၢ်န့ၢ်ပၤကမၢ်တၢ်တံၢ်ဘျုးဆးဃာ်, တၢ်သးအန့ၣ်ဒီးတၢ်တမံၤသ့ၣ်မုၢ်သးတ ဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တဲဂ့ၢ်ပွဲးတၢ်လၢထးခိၣ်မ့ၢ်တၢ်ကွဲးအခိၣ်ညါလၢအဖျါဂဲၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအကျိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တဲလီၤဂ့ၢ်ပွဲးတၢ် တခါန့ၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်ပညိၣ်, အဂ့ၢ်အခးဒ်လၢလၢလံၤမံၤအကျိၣ်တခါခါန့ၣ်လီၤ.

- ကဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဒီးတၢ်ကဲထီၣ်အသးအတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးလီၤလီၤ
- ကဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါခါန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ပၤအီၤလၢတၢ်ဘျုးတခါခါ
- ကဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်မၤအကျဲၤတခါမ့ၢ်တၢ်မၤအပတီၢ်တခါခါ
- ကဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါခါ

အဒိတဖၣ်...

- **ကဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဒီးတၢ်ကဲထီၣ်အသးအတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးလီၤလီၤ**
  - (က) တၢ်ကိၢ်အသဟီၣ်န့ၣ်ဆိတလဲကွဲၣ်တၢ်အထံဆူတၢ်အသဝံ
  - (ခ) ပၤယပၣ်ဖိန့ၣ်လီၤဆူဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ဒုးခံၣ်တၢ်ဘျီ
  - (ဂ) ဖဲတၢ်တၢ်အိၣ်ဖိအိၣ်အခါနီၣ်ဃီၣ်နီၣ်ဒူးမ့ၢ်တဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်အစၢပဲကဲထီၣ်သးအဂ့ၢ်
  - (ဃ) လၢတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤအပိၣ်တၢ်ပဲကဲထီၣ်အသး
  - (င) တၢ်ဆဲးကျိးလၢအဂ့ၢ်/တဂ့ၢ်အတၢ်ပိၣ်ထွဲ
  - (စ) တၢ်ကဲထီၣ်လၢကလံၤတကဆိအပိၣ်
- **ကဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါခါန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ပၤအီၤလၢတၢ်ဘျုးတခါခါ**
  - (က) တၢ်ရဲၤပွဲးတၢ်သ့တၢ်ပနီၣ်အဂ့ၢ်
  - (ခ) တၢ်ရဲၤပွဲးတၢ်ဘၣ်ဟၢတၢ်ဖိးတၢ်လီၤလၢတၢ်ကူးတၢ်ကါအဒးပူၤ
  - (ဂ) တၢ်ရဲၤပွဲးတၢ်သ့တၢ်သံကွၢ်အပနီၣ် (?)လၢအဲကလံးကျိၣ်ပူၤ
  - (ဃ) ရဲၤပွဲးတၢ်ပၤတၢ်ပြးတခါအတၢ်လိာ်
- **ကဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်မၤအကျဲၤတခါမ့ၢ်တၢ်မၤအပတီၢ်တခါခါ**
  - (က) ဒုးန့ၣ်ပွဲးတၢ်ကူတၢ်ဂီၤအပတီၢ်ပတီၢ်
  - (ခ) ဒုးန့ၣ်ပွဲးတၢ်ဖိမ့ၢ်အပတီၢ်ပတီၢ်
  - (ဂ) ဒုးန့ၣ်ပွဲးတၢ်ပလီၢ်ကတဲၤကတီၤမဲာ်ဒီးဂ့ၢ်ဂ့ၢ်အဂ့ၢ်
- **ကဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတခါခါ**
  - (က) တၢ်ရဲၤပွဲးသရၣ်တဂၤအမူအဒါလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အပူၤ
  - (ခ) တၢ်ရဲၤပွဲးဘၣ်မနုၤသပၤဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်ပၤဘၣ်ကုၢ်အီၤလဲၣ်.
  - (ဂ) တၢ်ရဲၤပွဲးကလုာ်ဒုၣ်လုာ်လုာ်ထူသနူတခါခါ

တၢ်ရဲၤပွဲးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သိၣ်လိာ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တခါလၢဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢသရၣ်တဂၤအတၢ်သ့ၣ်ညါဒီးသ့ကူၣ်န့ၣ်တၢ် အသိတဖၣ်အစီၢ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ်ခံၣ်လၢအသ့အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကျဲၤဒီးသိးသိးလိာ်အသးန့ၣ်တအိၣ်နီၣ်တဂၤဘၣ်တုၤ နစံၣ်ညါတဲတၢ်လိာ်လၢနဘၣ်ရဲၤပွဲးတၢ်လဲၣ်န့ၣ်ကျဲၤလွံၢ်ပတီၢ်လၢလၢအံၤကကဲဘျုးလၢနကရဲၣ်ကျဲၤရဲၤပွဲးလီၤတၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ် လီၤ.

(၁) သ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်လၢတၢ်ရဲၤပွဲးတၢ်အဂ့ၢ်အခါး

(၂) ကတဲၣ်ကတိၤတၢ်ပၢ်ဖျါလၢတၢ်ဂ့ၢ်အကါဒိၣ်တဖၣ်(တၢ်မၤအကျဲဒီးအပတီၢ်)
လၢတၢ်ကတိၤအညါကတၢ်တသ့ဖဲအသ့

(၃) ပၢ်ဖျါထီၣ်ဒိဖျါတၢ်သူတၢ်အဒိတဖၣ်မ့တမ့ၢ်တၢ်မၤဒီးထွဲ

(၄) ကၤဖျါက့ၤတၢ်မၤလိဒီးက့ၢ်ဖိတဖၣ်

အဒိ (၁) နအဲၣ်ဒီးတဲပွဲးစဲအ့ၣ်အတိၤလၢတၢ်အထံတခါအသူးအသ့ၣ်န့ၣ်ကဆိတလဲအသးဒိဖျါတၢ်ကိၢ်ဒိၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပတီၢ် (၁) သ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်လၢတၢ်ရဲၤပွဲးအဂ့ၢ်အခါး
တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်တဲဖျါအံၤမ့ၢ်ဒိသိးကဒူးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးတၢ်ပိၢ်ထွဲထီၣ်အခံအတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ် အသးလီၤလီၤ လၢ
တၢ်ထံန့ၣ်တၢ်မ့ၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ကိၢ်ဒိးအသူးအသ့ၣ်ဆိတလဲကွံာ်အသးန့ၣ်လီၤ.

ပတီၢ် (၂) ကတဲၣ်ကတိၤတၢ်ပၢ်ဖျါလၢတၢ်ဂ့ၢ်အကါဒိၣ်တဖၣ်
တၢ်ဆိတလဲတၢ်အထံတခါအသူးအသ့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆိတလဲအသးလၢတၢ်အထံဆူတၢ်အသဝံန့ၣ်လီၤ.

ပတီၢ် (၃) ပၢ်ဖျါထီၣ်ဒိဖျါတၢ်သူတၢ်အဒိတဖၣ်မ့တမ့ၢ်တၢ်မၤဒီးထွဲ
ဒူးန့ၣ်အဒိဒိဖျါနဒိကိၢ်ထီၣ်ထံၣ်တဖျါတၢ်တုၤလီၤလၢထံၣ်သံပဲထီၣ်လၢအကိၢ်ပူၤတက့ၢ်.

ပတီၢ် (၄) ကၤဖျါက့ၤတၢ်မၤလိဒီးက့ၢ်ဖိတဖၣ်
ကၤဖျါက့ၤဒိဖျါတၢ်ထဲထးခိၣ်, မ့တမ့ၢ်တၢ်ကွဲးကျါတံၢ်တၢ်လၢကဲထီၣ်အသး

အဒိ ၂) နလိၣ်ရဲၤပွဲးတၢ်သူတၢ်သံကွၢ်ပနီၣ် (?) ဆူတီၤဖျါက့ၢ်ဖိတဖၣ်လၢတၢ်ကွဲးဒီးမၤလိအဲကလံးကျိၣ်
ပတီၢ် (၁) သ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်လၢတၢ်ရဲၤပွဲးတၢ်အဂ့ၢ်အခါး
တၢ်ရဲၤပွဲးအံၤအဂ့ၢ်အခါးမ့ၢ်ဒိသိးနကပၢ်ဖျါထီၣ်လၢတၢ်ကွဲးအဲကလံးကျိၣ်အပူၤန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒီးတၢ်ဘျါလၢတၢ်သံကွၢ်ပနီၣ် (?)

ပတီၢ် (၂) ကတဲၣ်ကတိၤတၢ်ပၢ်ဖျါလၢတၢ်ဂ့ၢ်အကါဒိၣ်တဖၣ်
တၢ်သံကွၢ်ပနီၣ်(?)အံၤမ့ၢ်တၢ်ကွဲးတၢ်ပနီၣ်တဖၣ်လၢအဲကလံးတၢ်ကွဲးအပူၤဒီးပၢ်ဖျါထီၣ်လၢတၢ်သံကွၢ်အိၣ်ဝဲလံန့ၣ်လီၤ.

ပတီၢ် (၃) ပၢ်ဖျါထီၣ်ဒိဖျါတၢ်သူတၢ်အဒိတဖၣ်မ့တမ့ၢ်တၢ်မၤဒီးထွဲ
ကတိၤပၢ်တၢ်ကွဲးလၢကျိၤပုၤလၢတနီၤမ့ၢ်တၢ်ကတိၤတဲဖျါထီၣ်တၢ်ဒီးတနီၤမ့ၢ်တၢ်သံကွၢ်တက့ၢ်. နီၤဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကွဲးတဖၣ်
ဆူက့ၢ်ဖိဒီးမၤအဖးသိၣ်တက့ၢ်. နမၤတၢ်ဒိတမံၤဃီအံၤသ့ဒိဖျါလၢလံာ်တဘျီဘျီအပူၤမ့တမ့ၢ်လံာ်ပရၢပစၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ပတီၢ် (၄) ကၤဖျါက့ၤတၢ်မၤလိဒီးက့ၢ်ဖိတဖၣ်
ကၤဖျါက့ၤဒိဖျါတၢ်ထဲထးခိၣ်မ့တမ့ၢ်တၢ်ကွဲးဘၣ်ဃးတၢ်သူတၢ်ပနီၣ်(?)န့ၣ် တက့ၢ်.

တၢ်ဝဲၤလိတၢ်ရဲၤပွဲးတၢ်

နီၤလီၤပှၤတဖုလွံၤဂၤဝံၤဖးထီၣ်တၢ်သိၣ်လိအတၢ်အိၣ်သးလၢလၢအံၤတက့ၢ်.

- ၁. နကဘၣ်ရဲၤပွဲးတၢ်ဖုၣ်ကိၣ်ဖိတဖုဘၣ်ထွဲမုၢ်ဆါဒီးမုၢ်န့ၢ်ကဲထီၣ်အဂ့ၢ်.
- ၂. နသိၣ်လိတၢ်မၤလိတခါဘၣ်ထွဲမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်အဂ့ၢ်ဒီးနကဘၣ်ရဲၤပွဲးလၢဘၣ်မနုၤအဆိပှၤကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ခိတၢ်သွဲအဂ့ၢ်.
- ၃. နသိၣ်တၢ်လၢတၢ်တုတၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢသ့ၣ်တၢ်မၤလိတတၢ်ဒီးနကဘၣ်ရဲၤပွဲးလၢတၢ်ဘူးတဲၣ်သ့ၣ်လၢကျဲတၢ်ဘျီဘၣ်ဒါ.
- ၄. နဖးတၢ်တဲတယုၢ်ဒီးနအဲၣ်ဒီးတဲပွဲးပှၤလၢတၢ်တဲအပူၤတက့ၢ်မနုၤအဆိဒုးနဲၣ်တၢ်ဘၣ်မၤအသးဒိအံၤဒိန့ၢ်.

ကရူၢ်ဖိတကလၢကရူၢ်ပူၤကြၢးဃုထၢတၢ်အိၣ်သးတခါဒီးရဲၣ်ကျဲၤရဲၤပွဲးတၢ်အကျဲတပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်ဒိလၢလံာ်ဘၣ်ထွဲအပူၤအသိး(နမ့ၢ်တညီန့ၢ်ဒီးတၢ်သိၣ်လိလီၤတၢ်အိၣ်သးတဖုအံၤဒီးအခွဲးအိၣ်လၢနကဃုထၢတၢ်အိၣ်သးလၢနညီန့ၢ်တမံၤသ့)

- ပတီၢ် (၁) သ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်လၢတၢ်ရဲၤပွဲးတၢ်အဂ့ၢ်အခါ
- ပတီၢ် (၂) ကတံၤကတီၤတၢ်ပာ်ဖျါလၢတၢ်ဝဲၤအကါဒိၣ်တဖု
- ပတီၢ် (၃) ပာ်ဖျါထီၣ်ခိဖျါတၢ်သုတၢ်အဒိတဖုမ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်မၤဒီးထွဲ
- ပတီၢ် (၄) ကၤဖျိၣ်က့ၤတၢ်မၤလိဒီးကိၣ်ဖိတဖု

တၢ်ကရူၢ်ဖိတကရဲၣ်ကျဲၤအတၢ်တဲပွဲးဝံၤလံာ်န့ၢ်ကပာ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဆူကရူၢ်ဖိဒီးကရူၢ်ဖိကဟ့ၣ်ထီၣ်က့ၤအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်က့ၤအတၢ်ဆိကမိၣ်တက့ၢ်.ကရူၢ်ဖိလွံၤဂၤပာ်ဖျါထီၣ်ကိးကမ့ၢ်ဝံၤကရူၢ်ကဃုထၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢအဂ့ၢ်ကတၢ်တခါလၢကပာ်ဖျါထီၣ်ဆူကရူၢ်ခဲလၢာ်ခဲဆ့န့ၢ်လီၤ. ကရူၢ်တခါစုာ်စုာ်ကပာ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီးကရူၢ်ခဲလၢာ်ကပာ်ဖျါက့ၤအတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်န့ၢ်တက့ၢ်.

တၢ်ကျၢၢ်တံၢ်က့ၤ

တၢ်ကျၢၢ်တံၢ်က့ၤမ့ၢ်တၢ်မၤတမံၤလၢသရၣ်သ့တ့ၢ်ဝဲဒ်သိးကမၤကတၢၢ်ကွံၣ်အတၢ်မၤလိၤဒ်အကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. သရၣ်သ့တၢ်ကျၢၢ်တံၢ်က့ၤန့ၣ်မ့ၢ်ဒ်သိးကမၤစၢၤကွီုဖိလၢကန့ၢ်ပၢၢ်တၢ်မၤလိလၢတၢ်သိၣ်လိတ့ၢ်အိၤတဖၣ်ဒီးကပာ်ဖျိၣ်က့ၤ တၢ်ဂ့ၢ်အကါဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤကမ့ၢ်တၢ်ဆိၣ်တခူဒ်သိးကွီုဖိကန့ၢ်ပၢၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအကါဒိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ် န့ၣ်ကဘၣ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်အကါဒိၣ်လၢတၢ်မၤလိအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤကကဲတၢ်မၤစၢၤဒ်သိးကွီုဖိကပံး ဃာ်တၢ်ဂ့ၢ်အကါဒိၣ်ဒီးတဘျီဃီကကဲတၢ်မၤစၢၤလၢကသ့ၣ်နီၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သိၣ်လိအရဲၣ်အကျဲၤလၢအဂ့ၢ်တခါန့ၣ်ဒုးန့ၣ်ကွီုဖိတဖၣ်လၢကဘၣ်လဲၤဆူလဲၣ်, ကလဲၤတုၤဖဲန့ၣ်လၢကျဲၣ်လဲၣ်ဒီးကသ့ၣ် ညါဝဲလၢ အလဲၤတုၤဖဲန့ၣ်လၢကျဲၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်ကွီုဖိလၢ သ့ၣ်ညါဝဲကစီဒိလၢအတုၤဆူတၢ်ပညိၣ် န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကျၢၢ်တံၢ်က့ၤတၢ်လၢအဂ့ၢ်တခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကျၢၢ်တံၢ်က့ၤတၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်ဒီးသရၣ်တကြၢးပာ်တ့ၢ်ကွံၣ်တီၤမ့ တမ့ၢ်မၤကတၢၢ်ကွံၣ်တၢ်မၤလိန့ၣ် ဘၣ်. တၢ်ကျၢၢ်တံၢ်က့ၤတၢ်န့ၣ်သရၣ်မၤထဲတဂၤသ့, သရၣ်ဒီးကွီုဖိမၤသကိးသ့, မ့တမ့ၢ် ထဲကွီုဖိဒိၤသ့လီၤ.

တၢ်ကျၢၢ်တံၢ်က့ၤတၢ်န့ၣ်ကဘၣ်မၤလၢပွဲၤဝဲမူဒါလၢလၢတဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

- ထုးက့ၤကွီုဖိဆူတၢ်ဂ့ၢ်တခါဖဲလၢတၢ်မၤလိကတၢၢ်
- ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်အကါဒိၣ်လၢတၢ်မၤလိအပူၤ
- ဟ့ၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးလၢအကါဒိၣ်
- ဒုးဘၣ်ထွဲက့ၤတၢ်မၤလိအဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤ
- ကျဲးစးမၤလဲၤထီၣ်ကွီုဖိအတၢ်န့ၢ်ပၢၢ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢၢ်အသိလၢတၢ်မၤလိပူၤကွံၣ်အပူၤ
- ဟ့ၣ်ကွီုဖိအခွဲးအယာ်လၢကဝဲလိတၢ်လၢအမၤလိဘၣ်တ့ၢ်ဝဲတဖၣ်

တၢ်ကျၢၢ်တံၢ်က့ၤတၢ်န့ၣ်တၢ်သူအိၤဖဲ

- တၢ်မၤလိတခါအကတၢၢ်
- ကဆိကတီၢ်တၢ်တၢ်ပီၣ်တဲသကိးတၢ်
- ကဆိကတီၢ်တၢ်သံကွၢ်, တၢ်စံးဆၢတကတီၢ်

တရားရုံးတရားရုံးတရားရုံး

တရားရုံးတရားရုံးတရားရုံး(T)ဒီတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံး(F)တရားရုံး

.....(က) တရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးအကျိုးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံး

.....(ခ) တရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံး

..... (ဂ) တရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံး

..... (ဃ) တရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံး

..... (င) တရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံး

တရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံးတရားရုံး

၁.

၂.

၃.

၄.

၅.

၆.

၇.

၈.

၉.

၁၀.

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်ဒိၣ် ..... ”

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ - တၢ်ကတိၤလၢညါဘၣ်ထွဲတၢ်သံကွၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်

- တၢ်ကွၢ်ဖိ - ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကသ့ဆၢတဲၣ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်လၢအကါဒိၣ်,အိၣ်ဒီးအလုၢ်အပှၤ,လၢသရၣ်သံကွၢ်ကွီဖိ
လၢတၢ်မၤလိအပှၤန့ၣ်လီၤ.
- ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကသ့ပဲၣ်ဖးနီၤဖးတီၤတၢ်သံကွၢ်ဒီးအပတီၢ်

လၢအဖျၢ

တၢ်သူတၢ်သံကွၢ်န့ၣ်မၤစၢၤသရၣ်တဖၣ်ဒ်သိးကသိၣ်လိတၢ်တုၤလီၤတီၤလီၤဒီးမၤစၢၤကွီဖိတဖၣ်ဒ်သိးကမၤလိ
န့ၣ်တၢ်တုၤလီၤတီၤလီၤအဂီၢ်လီၤ.တၢ်သူတၢ်သံကွၢ်သ့သ့ဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤလိအကွၢ်အဂီၢ်လၢအကါဒိၣ်တ
မံၤလီၤ. သရၣ်လၢအသိၣ်လိတၢ်တုၤလီၤတီၤလီၤတဂၤန့ၣ်ကဘၣ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပှၤလၢအသံကွၢ်တၢ်သ့တုၤလီၤတီၤ
လီၤတဂၤန့ၣ်လီၤ.

သရၣ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါမၤနီၣ်ဝဲလၢတၢ်သံကွၢ်န့ၣ်

အိၣ်ဒီးအရူၢ်အသးလီၤဆီ

မၤမူဒါအါမံၤ

လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အပတီၢ်လီၤဆီန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သံကွၢ်တနီၤန့ၣ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ဂျါ, တၢ်သံကွၢ်အဂၤတနီၤန့ၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲကွီ
ဖိအတၢ်ဆိကမိၣ်အပတီၢ်တဖၣ်ဒ်သိးကသ့အတၢ်ဆိကမိၣ်လၢကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အစၢၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ်
ကိးကလုၢ်ဒဲးန့ၣ်လိၣ်သူဝဲ, ဒီးတၢ်သံကွၢ်တကလုၢ်စ့ၢ်စ့ၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အခးလီၤဆီဒ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သံကွၢ်အပတီၢ် (၆) ပတီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ

(၁) တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်

(၂) တၢ်သ့ၣ်ညါအပတီၢ်

(၃) တၢ်ဆိးကါအပတီၢ်

(၄) တၢ်ပဲၣ်ဖးနီၤဖးအပတီၢ်

(၅) တၢ်ပာ်ဖျိၣ်ဒုးကဲထီၣ်အပတီၢ်

(၆) တၢ်သမံသမိးက့ၤအပတီၢ်

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ :-

တၢ်သံကွၢ်အပတီၢ် (၆) ပတီၢ်

တၢ်ဒုးသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်ဝဲၣ်ခိၣ်တီၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်သံကွၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်

ဆူကရူၢ်ဒီဖု

လၢပတၢ်အိၣ်မူအပူၤဘၣ်မနုၤအဃိပဘၣ်သံကွၢ်တၢ်လဲာ်.

ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်စံးဆၢအါအါတသ့ဖဲအသ့ဒီးစံးကတိၤသကိးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ထံာ်တၢ်ဆိကမိၣ်တခါဘၣ်တခါစုာ်စုာ်တက့ၢ်.

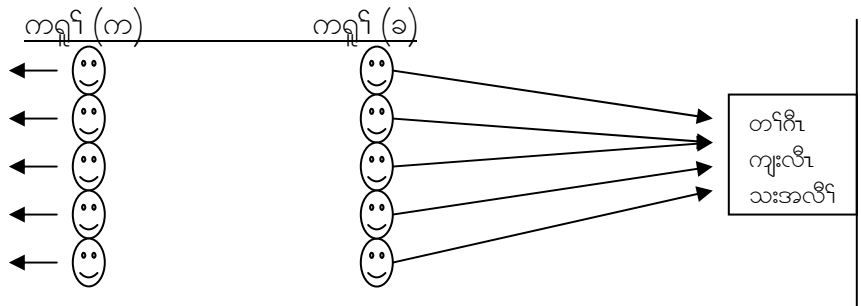
ဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢ “ဖိသ့ၣ်တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်” အပူၤဖိသ့ၣ်ဒ်အမ့ၢ်ပှၤလၢအမၤလိတၢ်လၢန့ၣ်ဆၢၣ်ကျဲအသိး,တၢ်သံကွၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဖိသ့ၣ်အတၢ်မၤလိအကျဲတဖၣ်တမံၤန့ၣ်လီၤ.

သရၢ်ကမၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢကထုးထီၣ်တၢ်သံကွၢ်တက့ၤတဖျၢၣ်စုာ်စုာ်ဒီးသရၢ်ကကွဲးလီၤဃာ်လၢစးခိကဘျဲး (Master list) အပူၤဝံၤကတဲပှၤမၤလိတၢ်ဖိ လၢတၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤပကကွၢ်ကဒါက့ၤလၢခံတဘျီတက့ၢ်. တၢ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤတလိၣ်တၢ်စံး ဆၢအိၣ်ဘၣ်.

တၢ်ဂဲၤလိ - သရၢ်ကတ့ၢ်န့ၣ်တၢ်ဂီၤတခါခါတက့ၢ်.

သရၢ်ကနီၤဖးလီၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိခံကရူၢ်ပဲၤသိးသိးလၢအမ့ၢ် “က ဒီး ခ” ဝံၤသရၢ်ကမၤအ ဆ့ၣ်နီၤခိၣ်ချၢလိာ်သးဒီးကရူၢ်(ခ)န့ၣ်ကကွၢ်တၢ်ဆူတၢ်ဂီၤကျဲးလီၤသးန့ၣ်တက့ၢ်.

အဒိ

တၢ်မၤအကျဲ - သရၢ်ကတ့ၢ်လီၤတၢ်ဂီၤတမံၤဝံၤကျဲးလီၤအိၣ်လၢတၢ်ဒုၣ်အလီၤဒ်သိးကရူၢ် (ခ) ကထံာ်ဝဲတက့ၢ်.ကရူၢ်(က)န့ၣ်တၢ်တဟ့ၣ်အခွဲးလၢကထံာ်တၢ်ဂီၤဘၣ်. သရၢ်ကတဲဘၣ်ပှၤကိးဂၤလၢတၢ်ဂဲၤလိအဝဲအံၤတၢ်ကမၤအိၣ်ခံဘျီန့ၣ်လီၤ.

တၢ်တဘျီ - ကရူၢ် (က) တဘၣ်တဲတၢ်နီၣ်တမံၤဘၣ်

- ကရူၢ် (ခ) ကတဲဖျါထီၣ်တၢ်ဂီၤလၢတၢ်ဒုၣ်လီၤအဝဲ
- ကရူၢ် (က) န့ၣ်ကဘၣ်တ့ၢ်တၢ်ဂီၤဒ်ကရူၢ် (ခ)တဲဖျါထီၣ်န့ၣ်အိၣ်အသိးအဂ့ၢ်ကတၢ်
- ကရူၢ် (ခ) တဘၣ်ကွၢ်ကရူၢ် (က) အတ့ၢ်တၢ်ဘၣ်
- ကရူၢ် (က) တဘၣ်ကွၢ်တၢ်ဂီၤလၢတၢ်ဒုၣ်လီၤန့ၣ်ဘၣ်

.....သရၢ်ကထၢ်ဖျိက့ၤတၢ်ဂီၤခဲလၢာ်ဒီးပာ်ဃာ်ပာ်စၢၤအိၣ်

ခံဘျီတဘျီ - ကရူၢ် (က) တဘၣ်ကွၢ်တၢ်ဂီၤဘၣ်. ဘၣ်ဆၢသံကွၢ်စံးဆၢလိာ်အသးဒီးကရူၢ် (ခ)လၢဘၣ်ဃးတၢ်ဂီၤအဝဲသ့ဝဲဒၣ်လီၤ. တုၤအဝဲသ့ၣ်တ့ၢ်တၢ်ဂီၤဝံၤလဲန့ၣ်သရၢ်ကထၢ်ဖျိက့ၤတၢ်ဂီၤလၢအဝဲသ့ၣ်တ့ၢ်တဖၣ်ခဲလၢာ်န့ၣ်တက့ၢ်.

ဟ့ၣ်လီၤက့ၤပှၤခံဂၤလၢအတၢ်တ့ၢ်ဒီးမၤအထီၣ်သတြီၤက့ၤတက့ၢ်.

သရုပ်ဆူကရူာ် -

ကျဲခံာ်အံာ်မုာ်အတူလီာ်ဂုာ်ကတၢာ်ဖဲလဲာ်တဘိလဲာ်. မုာ်တၢာ်တဘျီဖါ. မုတမုာ်ခံာ်ဘျီတဘျီဖါ. ဘာ်မနုာ်အဃိလဲာ်.

ကရူာ် (ခ) - ဖဲကရူာ်(က)တတဲဘာ်တၢာ်အခါန့ာ်သုခိာ်မ့ာ်ဘာ်ဒ်လဲာ်.

ကရူာ် (က) - ဖဲသုတဲဘာ်တၢာ်/ဒီးတတဲဘာ်တၢာ်အခါန့ာ်သုခိာ်မ့ာ်ဘာ်ဒ်လဲာ်.

ဟ့ာ်ဂံာ်ဟ့ာ်ဘါပုာ်မၤလိတၢာ်ဖိတဖၣ်ဒ်သီးကစံးကတိၤသကိးဘျးဘျးဘျးဘျးဘာ်ဘးတၢာ်သံကွၢာ်အံာ်န့ာ်တက့ာ်. တုာ်တၢာ် စံးကတိၤဝံာ်လံာ်န့ာ်သရုပ်ကနီၤဖးလီၤပုာ်မၤလိတၢာ်ဖိဆူ (၄-၈)ဂၤတကရူာ်ဝံာ်သရုပ်ကသံကွၢာ်ကရူာ်တဖၣ်န့ာ်လၢ - တၢာ်သိာ်လိအကျိၤအကျဲဖဲလဲာ်တခါလၢပတီၤဘာ်သ့ာ်ဘာ်သးအါဝဲလဲာ်. တၢာ်မုာ်ခံာ်လဲာ်. ဘာ်မနုာ်အဃိလဲာ်. ကွၢာ်ဆိကမိာ် ကဒါက့ၤလၢတၢာ်ဝဲလိအပူၤပမၤလိန့ၢ်တၢာ်မနုာ်လဲာ်. ကျဲခံာ်အံာ်အတၢာ်ကဲဘျးလၢပုာ်ကွဲဖိအဂီၢ်ကဒိာ်ဖဲလဲာ်တဘိလဲာ်.

တၢာ်ကတိၤလၢညါ -

သရုပ်ဂွံပုးကရူာ်ခဲလၢာ်

လၢတၢာ်သုတၢာ်သံကွၢာ်တဖၣ်သ့သ့ဘာ်ဘာ်န့ာ်မၤစၢၤသရုပ်ဒ်သီးကသိာ်လိတၢာ်တုာ်လီၤဒိာ်တက့ၢာ်ဒီးကွဲဖိတဖၣ်လၢကမၤလိ န့ၢ်တၢာ်တုာ်လီၤဒိာ်တက့ၢာ်န့ၢ်လီၤ. တၢာ်သုတၢာ်သံကွၢာ်သ့သ့ဘာ်ဘာ်န့ာ်မ့ာ်တၢာ်သိာ်လိအကျိၤအကျဲဒိာ်တမံၤလၢတၢာ် သိာ်လိအပူၤန့ၢ်လီၤ. သရုပ်လၢအသိာ်လိတၢာ်တုာ်လီၤတီၤလီၤတဂၤန့ၢ်ကဘာ်မ့ၢ်စ့ၢ်ကီးသရုပ်လၢအသံကွၢာ်တၢာ်သ့တုာ်လီၤ တီၤလီၤတဂၤန့ၢ်လီၤ.

သရုပ်ကဘာ်သ့ာ်ညါမၤနီာ်ဝဲလၢတၢာ်သံကွၢာ်န့ၢ်

- ဒိာ်ဒီးအရူာ်သးလီၤဆိ,
- မၤအမူအဒါအါမံၤဒီး
- လိာ်ဘာ်တၢာ်ဆိကမိာ်အပတီၢ်လီၤဆိန့ၢ်လီၤ.

တၢာ်သံကွၢာ်တနီၤန့ၢ်လိာ်ဘာ်တၢာ်သ့ၢ်နီၢ်ထီာ်က့ၤတၢာ်ဂ့ၢ်တၢာ်ကျိၤလၢအပူၤကွံာ်, တၢာ်သံကွၢာ်အဂၤတနီၤန့ၢ်ဒုးဒိာ်ထီာ်ဝဲကွဲ ဖိအတၢာ်ဆိကမိာ်အပတီၢ်တဖၣ်ဒ်သီးကသုအတၢာ်ဆိကမိာ်လၢကဟ့ာ်ထီာ်တၢာ်အစၢၤအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. မုာ်ဒ်လဲာ်ဂုာ်ဂုာ်တၢာ်သံ ကွၢာ်ကိးကလုာ်ဒဲးန့ၢ်ဒိာ်ဒီးအတၢာ်ကဲဘျးဒ်အပတီၢ်ဒ်ဝဲအသိးန့ၢ်လီၤ. တၢာ်သံကွၢာ်တကလုာ်စုာ်စုာ်န့ၢ်ဒိာ်ဒီးအဂ့ၢ်အ ခးလီၤဆိဒ်ဝဲန့ၢ်လီၤ.

မၤပုာ်မၤလိတၢာ်ဖိတဖၣ်နီၤဖးလီၤအသးဆူ

ကရူာ်ဖိ (၃-၅)ဂၤဒီးမၤအမၤဝံာ်ကရူာ်တၢာ်ဖိးတၢာ်မၤဘာ်ဘးတၢာ်သံကွၢာ်န့ၢ်တက့ၢာ်.ဖဲကရူာ်ဖိတဖၣ်မၤတၢာ်မၤဝံာ်လံာ်န့ၢ် မၤအဝဲသ့ာ်တဲပျါထီာ်က့ၤအတၢာ်မၤ, ဒီးဟ့ာ်ဂံာ်ဟ့ာ်ဘါကရူာ်အဂၤလၢကသံကွၢာ်တၢာ်ဒီးစံးကတိၤသကိးတၢာ်တက့ၢာ်.

တၢာ်သံကွၢာ်အပတီၢ် (၆) ပတီၢ်

သရုပ်ဆူပုာ်ဒီဖု --

သရုပ်ကမၤပုာ်မၤလိတၢာ်ဖိတဖၣ်ကကွၢာ်က့ၤတၢာ်သံကွၢာ်လၢစးခိကဘျး(Masterlist)အပူၤဒီးကနီၤဖးလီၤက့ၤဝဲဃုပ တီၢ် (ဒ်အ ဆိကမိာ်ဝဲဂုာ်အသိး) တက့ၢာ်.

တၢာ်ဆိကမိာ်လီၤဆိဒ်အပတီၢ်ဒ်ဝဲလိာ်ဘာ်ဝဲလၢတၢာ်ကစံးဆၢတၢာ်သံကွၢာ်လီၤဆိ(၆)ပတီၢ်အံာ်န့ၢ်လီၤ.ခိဖျိနုးဆိးကါတၢာ်သံ ကွၢာ်ပတီၢ်တ ဖၣ်အံာ်လၢတၢာ်သံကွၢာ်အပူၤအဃိနုကမၤစၢၤကွဲဖိဒ်သီးကဒိာ်ထီာ်ဝဲလၢတၢာ်ဆိကမိာ်တၢာ်သ့တၢာ်ဘာ်အပူၤလီၤ.

တၢ်သံကွၢ်တပတီၢ်စုၣ်စုၣ်အိၣ်ဒီးအနီၣ်ထီၣ်နီၣ်တံာ်လီၤဆီဒၣ်ဝဲဒီးမၤဝဲမူဒါလီၤဆီဒၣ်ဝဲစုၣ်စုၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တဘျီတခီၣ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အံၤပမ့ၢ်စံးလၢအပတီၢ်လီၤဆီဝဲသန့ကတဘျီတခီၣ်နကထံၣ်စ့ၢ်ကီးလၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အံၤမၤအသးဒ်အလီၤပလိာ်ဒီးဘျးကထာလိာ်အသးတဆံးတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သံကွၢ်ဃုပတီၢ်မ့ၢ်ဝဲ -

- ၁. တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်
- ၂. တၢ်သ့ၣ်ညါအပတီၢ်
- ၃. တၢ်ဆိးကါအပတီၢ်
- ၄. တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖးအပတီၢ်
- ၅. တၢ်ပာ်ဖျါဒုးကဲထီၣ်အပတီၢ်ဒီး
- ၆. တၢ်သမံသမိးအပတီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကွၢ်တၢ်ဃုလၢလၢာ်ဒ်သီးနကထံၣ်ဒီးကွၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်သံကွၢ်အံၤအဝဲဒ်မိၢ်ပှၢ်တက့ၢ်. လၢတၢ်ဃုအံၤအပူၤနကထံၣ်ဘၣ်တၢ်တဲဖျါထီၣ်တၢ်သံကွၢ်အပတီၢ် -

- တၢ်ပာ်ဖျါနီၣ်ထီၣ်
- တၢ်ကတၢ်လၢတၢ်ဆိးကါညါန့ၣ်တဖၣ်ဒီး
- တၢ်သံကွၢ်အဒိတနီၤဒ်အပတီၢ်ဒၣ်ဝဲအသးန့ၣ်လီၤ.

မၤပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိတဂၤစုၣ်စုၣ်(မ့တမ့ၢ်)ခံတက့ၢ်လၢကဖးတၢ်ဝဲဘၣ်ထွဲ“တၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်ဃုပတီၢ်”တက့ၢ်.

တုၤမ့ၢ်ပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိကိးဂၤဖးဝံၤလံန့ၣ်သရၣ်ကကွၢ်တၢ်ဃုတဖၣ်လၢဆၢကတီၢ်ဖုၣ်ကိာ်အပူၤဃုဒီးကရူၢ်တဖၣ်ဒီးကစံးကတီၢ်သကိးတၢ်ဝဲဘၣ်ထွဲဒီးတဲပှၢ်အဝဲသ့ၣ်လၢ (၂-၃) သီန့ၣ်ပကမၤလိဘၣ်ဃးတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ် (၆)ပတီၢ်အံၤတဖျါစုၣ်စုၣ်န့ၣ်လီၤ.

သရၣ်ကသံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်တဘျးဖျါဘၣ်ဃးတၢ်မၤလိတနံၤအံၤဒီးအဝဲသ့ၣ်အသးမၤအသးဒ်လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်သံကွၢ်မ့ၢ်တခီၣ်န့ၣ်သရၣ်မၤကတၢ်ကွံာ်အတၢ်သိၣ်လိသ့လီၤ. (တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ် - သရၣ်ကကွဲးလီၤကဒီးတၢ်ဝဲလိဖုၣ်ကိာ်တခါလၢတချးပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်က့ၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.)

ကရူၢ်တၢ်ဖိးတၢ်မၤတၢ်သံကွၢ်

ကွၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်သံကွၢ်လၢလၢာ်သၢဖျၢၣ်အံၤတက့ၢ်.

- နအိၣ်မ့ၢ်တံၤလံၤဇါ.
- ပှၤဒိဖိမိၣ် (၅) ဂၤလၢတလိအတီၢ်ပူၤကလိၣ်ဘၣ်သိအိၣ်ဆံးအါလဲၣ်.
- ပှၤမၤဝဲၤဖိလၢအအိၣ်လၢကစၢၢ်ခံကလိလိၤတဖၣ်ဆူညါတနံၣ်တၢ်စူၤခါတၢ်မ့ၢ်ယီၤဃုကဒီးန့ၣ်နဆိကမိၣ်အဝဲသ့ၣ်ကမၤဒ်လဲၣ်.

တုၤမ့ၢ်တၢ်ဖးတၢ်သံကွၢ်ဝဲၤကိးဖျၢၣ်တံၤခံဘျီသၢဘျီလံန့ၣ်ထီၣ်ဂဲၤထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဃုလၢလၢာ်အံၤတက့ၢ်.
ထၢန့ၣ်လိၤနတၢ်ကူၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ခဲလၢာ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်သံကွၢ်	ဘၣ်မနုၤအဃိနသံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်အံၤလဲၣ်. တၢ်သံကွၢ်အဝဲအံၤအဂ့ၢ်အခါမ့ၢ်ဒ်လဲၣ်.	တဲဖျါထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အကျိၤအကျဲၤအလိၣ်ဝဲအသိးဒ်သိးတၢ်ကစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်အဂီၢ်. နကဘၣ်မၤတၢ်မနုၤတမံၤလၢနကစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်အံၤလဲၣ်.
၁. နအိၣ်မ့ၢ်တံၤလံၤဇါ.		
၂. ပှၤဒိဖိမိၣ် (၅) ဂၤလၢတလိအတီၢ်ပူၤကလိၣ်ဘၣ်သိအိၣ်ဆံးအါလဲၣ်.		
၃. ပှၤမၤဝဲၤဖိလၢအအိၣ်လၢကစၢၢ်ခံကလိလိၤတဖၣ်ဆူညါတနံၣ်တၢ်စူၤခါတၢ်မ့ၢ်ယီၤဃုကဒီးန့ၣ်နဆိကမိၣ်အဝဲသ့ၣ်ကမၤဒ်လဲၣ်.		

ထီၣ်သတြီၤတၢ်သံကွၢ်သၢဖျၢၣ်အံၤလၢအဘၣ်ဃးဒီး

- (က) တၢ်မၤ/တၢ်သံကွၢ်အဂ့ၢ်အခါ
- (ခ) တၢ်ဆိကမိၣ်အကလုာ်လိၣ်လၢတၢ်စံးဆၢအဂီၢ်

	တၢ်မၤ/တၢ်သံကွၢ်အဂ့ၢ်အခါ	တၢ်ဆိကမိၣ်အကလုာ်လိၣ်လၢတၢ်စံးဆၢအဂီၢ်
တၢ်သံကွၢ် (၁ ဒီး ၂)		
တၢ်သံကွၢ် (၂ ဒီး ၃)		
တၢ်သံကွၢ် (၁ ဒီး ၃)		

တၢ်သံကွၢ်အပတီၢ် (၆) ပတီၢ်

တၢ်တဲဖျါထီၣ်တၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်	တၢ်ပာ်ဖျါနီၣ်ထီၣ်	တၢ်ကတိၤလၢတၢ်ဆိးကါညီၣ်န့ၢ်တဖၣ်	တၢ်သံကွၢ်အဒိတနီၤဒ်အပတီၢ်ဒၣ်ဝဲအသိး
(၁) တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်	<ul style="list-style-type: none"> • လိာ်ဘၣ်ထဲတၢ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤ • တဲကျိာ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်တၢ်သိာ်လိတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အသိး • သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်တၢ်မၤလိတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အသိး 	<ul style="list-style-type: none"> ■ တဲဖျါထီၣ်, သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်, ယၤထီၣ်, ကွၢ်နီၣ်, တၢ်နီၣ်, ဒုးနီၣ်ပွဲး ■ မတၤ, မန့ၤ, ဖဲလဲၣ်, အခါဖဲလဲၣ် 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ပုၤကညီၣ်အကီၢ်ခိၣ်အဆိကတၢ်တကၤမ့ၢ်မ တၤလဲၣ်. ■ နညီၣ်န့ၢ်မံအခါဖဲလဲၣ်. ■ နကလဲၤဖဲလဲၣ်.
(၂) တၢ်သ့ၣ်ညါအပတီၢ်	<ul style="list-style-type: none"> • ဘၣ်တဲဖျါထီၣ်က့ၤတၢ် • ဘၣ်ထီၣ်တကြိၤက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိာ် • ဘၣ်တဲဖျါထီၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ဗဲၤဖျါထီၣ်, ထီၣ်သကြိၤတၢ်ဒ်သိး, ထီၣ်သကြိၤတၢ်လီၤဆိ, တဲကဒါက့ၤလၢနတၢ်ကတိၤဒၣ်နဲ, ဗဲၤဖျါထီၣ်အဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤ ■ ကွဲးဖျါလီၤက့ၤ, ကွဲးဖျါထီၣ်က့ၤ, ဒ်လဲၣ်, တဲပွဲး 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ဗဲၤဖျါထီၣ်က့ၤတၢ်ဗဲၤတယုၢ်အံၤလၢနတၢ်ကတိၤဒၣ်နဲတက့ၢ်. ■ ကွဲးဖျါထီၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ယဲၢ်ဘီလၢသရၣ်တဲမဟါတနံၤဂီၤခိတက့ၢ်. ■ ဒ်သိးပကဒိတဒၢတၢ်ညၣ်ဂီၢ်အဂီၢ်ပကဘၣ်မၤဒ်လဲၣ်.
(၃) တၢ်ဆိးကါအပတီၢ်	<ul style="list-style-type: none"> • လိာ်လၢကဆိးကါတၢ်ဘျၢတဖၣ်, ကျဲလၢကဒုးကဲထီၣ်တၢ်တမံၤ(မ့) (Formular) • ဗုၣ်က့ၤတၢ်အစၢလၢအဘၣ်ထဲတခါ • ညီၣ်န့ၢ်တၢ်သုအီၤလၢတၢ်ဒွဲး, ဝဲအံၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ • ထုးလီၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ဆိးကါ, သု, မၤထီၣ်, နီၤဖး(ဒ်ကရူၢ်)ဗုၣ်ထုၤ, မၤန့ၢ်, ရဲၣ်ကွံာ်, သုက့ၤ, တုပွဲး, ဗုၣ်က့ၤ ■ ကွဲးအဒိ, ဆိးအါ, ထဲလဲၣ်, မန့ၤလဲၣ်, ဖဲလဲၣ်တခါ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ထုးန့ၢ်ယၤဗၢတဖျါလၢယကထၢနတၢ်က မ့ၢ်အဂီၢ်တက့ၢ်. ■ သ့ၣ်တထုၣ်အံၤအထီၣ်ကအိၣ်ဆံးအါလဲၣ်. ■ တုပွဲးနသဝီအဂီၢ်တက့ၢ်.
(၄) တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖးအပတီၢ်	<ul style="list-style-type: none"> • မၤလီၤတံၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကဲထီၣ်ဒီးအစၢ, မၤကတၢ်က့ၤ, ဆၢတဲာ်တၢ်အုၣ်သးလၢကမၤစၢဆီၣ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ်အဂၤတမံၤ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ဘၣ်မန့ၤအဃိ, ဟ့ၣ်ထီၣ်အဂ့ၢ်အခါ, ဒုးနီၣ်အဂ့ၢ်အကျိာ်, ဟ့ၣ်တၢ်အုၣ်သး, တဲလၢအဂ့ၢ်, ဆီၣ်ထွဲ, ပဲာ်ဖးနီၤဖး, ဒိဘၣ်ဒ်လဲၣ် (အစၢ) ဒ်လဲၣ် 	<ul style="list-style-type: none"> ■ တနံၣ်ညါအံၤဘၣ်မန့ၤအဃိလၢတၢ်စူၤစူၤလဲၣ်. ■ ပုၤဝဲအံၤဖိတဖၣ်တဲလၢပာ်ခိၣ်ခိၣ်အံၤဆူညါတၢ်ကကီၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လီၤ. နကစံးဒ်လဲၣ်. ■ ဟ့ၣ်တၢ်အုၣ်အသးဘၣ်ထွဲပာ်ခိၣ်ဖျါဒဲအဂ့ၢ်တက့ၢ်.

<p>(၅)တၢ်ပၣ်ဖျိၣ်ဒုးကဲထီၣ်အပတီၢ်</p>	<ul style="list-style-type: none"> • တဲဆိပၣ်,ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်ထံး,မၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီ (လၢအစၢဘၣ်အါန့ၢ်တခါသ့) 	<ul style="list-style-type: none"> ■ တဲဆိ,ဒုးကဲထီၣ်,ကွဲး,ကူၣ်မၤန့ၢ်,ဒုးအိၣ်ထီၣ်,တ့ထီၣ်,ရဲၣ်ကျဲၤ,ပၣ်ဖျိၣ်ဃုၣ် ■ တၢ်ကမၤအသးဒ်လဲၣ်,ပကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ဒ်လဲၣ် 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ကွဲးထုးထီၣ်န့ၢ်တၢ်ဘျၢလၢအကြိးဝဲဒီးနတီၤတက့ၢ်. ■ ကညီကီၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်ထီၣ်န့ၢ်ကညီဖိတဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူကလီၤဆိအသးဒ်လဲၣ်. ■ ပကဃုန့ၢ်စ့ဒ်သိးပကမၤန့ၢ်ကွီဖိအ(uniform)အပူၤလၢကျဲဒ်လဲၣ်.
<p>(၆)တၢ်သမံသမိးအပတီၢ်</p>	<ul style="list-style-type: none"> • စံၣ်ညီၣ်တဲာ်,ဆၢတဲာ်,အါတက့ၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်ထံၣ်/တၢ်ဆိက မိၣ် 	<ul style="list-style-type: none"> ■ စံၣ်ညီၣ်,ဂ့ၢ်လိာ်,စံၣ်ညီၣ်တဲာ်,ဆၢတဲာ်,သမံသမိး,ပၣ်အပူၤ,ဟ့ၣ်တၢ်ထံၣ်,ဃုထၢအဘၣ်ကတၢ်/အဂ့ၢ်ကတၢ် 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ကသံၣ်မူၤဘျိးအံၤကလီၤမၤမိ (မ့)ကအါထီၣ်မိ. ■ ပူၤကညီတကလုာ်အံၤဒ်သိးတၢ်ကဂ့ၢ်ထီၣ်ဂီၢ်ပကဘၣ်ဘျိက့ၢ်တၢ်အဆိကတၢ်တမံမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်. ■ နဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးတၢ်သးဝံၣ်ဖဲလဲၣ်တယုာ်လဲၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ - တၢ်သံကွၢ်အပတီၢ် (၆) ပတီၢ်

တၢ်ကွၢ်စိ - သရၣ်ကသုဒုးန့ၣ်ဒီးတဲဖျါထီၣ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဘၣ်ဃးတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ် (၆) ပတီၢ်

- သရၣ်ကထီၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်ကလုာ်ဒီးတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တၢ်ပညိၣ်ဒီးကွဲဖိအတၢ်ဆိကမိၣ်အပတီၢ်

လၢအဖုၣ် -

ပကကွၢ်ထံကွၢ်ဆးတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ် (၆) ပတီၢ်အံၤလၢအမ့ၢ်ဝဲ	
၁. တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်	၄. တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖးအပတီၢ်
၂. တၢ်သ့ၣ်ညါအပတီၢ်	၅. တၢ်ပာ်ဖျိၣ်ဒုးကဲထီၣ်အပတီၢ်
၃. တၢ်ဆိးကါအပတီၢ်	၆. တၢ်သမံသမိးအပတီၢ်
ပကဃုသ့ၣ်ညါကွၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အရူၢ်အသဲးလီၤဆိ,မူဒါဒီးလိၣ်ဘၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အပတီၢ်ဒီးပဂဲၤလိဒုးကဲထီၣ် တၢ်သံကွၢ်လၢလံာ်ဒီးတီၤလီၤဆိဒၣ်ဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ	

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ ...

- တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်
- တၢ်သ့ၣ်ညါအပတီၢ်
- တၢ်ဆိးကါအပတီၢ်
- တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖးအပတီၢ်
- တၢ်ပာ်ဖျိၣ်ဒုးကဲထီၣ်အပတီၢ်
- တၢ်သမံသမိးအပတီၢ်

သရုပ်တဲဆိပာ်စၢၤဆူညါ (၂-၃)သီန့ၣ်ပကမၤလိဘၣ်ဃးတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်ဃုပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

သရုပ်ကြၢးသူဝဲတၢ်ဒိလၢလံာ်အံၤဒ်သိးကမၤလိလီၤတံာ်တၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်တဖၣ်တပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်အိၤလၢတၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်ဒီးလဲၤအိၤတဆိဘၣ်တဆိဆူတၢ်သမံသမိးအပတီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. တနံၤအဂီၢ်ရဲၣ်ကျဲတၢ်သိၣ်လိတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်ခံပတီၢ်တက့ၢ်. တၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်ဃုပတီၢ်အဂီၢ်ကလၢာ်တၢ်ဆၢကတီၢ်သၢသီဃုဃုလီၤ. မ့ၢ်န့ၣ်သက့ဒ်န့ၣ်ဒီးတၢ်မၤလိအံၤဒ်သိးသန့ၤထီၣ်အသးလၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အဖီခိၣ်လီၤ. ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်မ့ၢ်စံးလၢတဘျဲးတၢ်သိၣ်လိအံၤဘၣ်ဒီးသရုပ်ထုးထီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးမၤလိကဒါက့ၤတၢ်ဟူးတၢ်ဝဲၤ(တၢ်မၤလိ)တဖၣ်သ့လီၤ. ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်မ့ၢ် နၢ်ပၢၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်ညီကဒ်ချ့သဒ်ဒီးသရုပ်မၤချ့ထီၣ်တၢ်သိၣ်လိသ့ဝဲလီၤ.

သူတၢ်သိၣ်လိအဒိအဝဲအံၤလၢတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်တပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်အဂီၢ်တုၤလၢအဝံၤခဲလၢာ် (၆) ပတီၢ်လၢာ်တက့ၢ်. စးထီၣ်အိၤလၢတၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်လဲၤတဆိဘၣ်တဆိတုၤလၢအပတီၢ်ခဲလၢာ်,ဝံၤစးထီၣ်က့ၤကဒီးလၢတၢ်သ့ၣ်ညါအပတီၢ်ဒ်တၢ်သိၣ်လိအံၤအဒိအသိးတက့ၢ်. မၤထွဲဒ်အံၤတုၤနမၤဝံၤကွံာ်တၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်(၆)ပတီၢ်လၢာ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်သိၣ်လိအဒိ

တၢ်နီၣ်-လၢတၢ်သိၣ်လိအဒိအပူၤန့ၣ်ပသူဒ်တၢ်သံကွၢ်အဒိန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢတုၤနမၤဝံၤကွံာ်တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်လိဒီး, နဘၣ်သူက့ၤစ့ၢ်ကီးတၢ်အဒိဒ်သိးနကမၤလိတၢ်သံကွၢ်ဆူညါတပတီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မၤအိၤဒ်သိးအံၤနမၤဝံၤအိၤတပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်ခဲ လၢ (၆) ပတီၢ်လၢာ်န့ၣ်တက့ၢ်.

- ၁. မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ,(တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်)ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပုၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကစံးကတီၢ်သကီးတက့ၢ်.
- ၂. မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကမၤသ့ၣ် ညါလီၤတံာ်“တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်”လၢတၢ်သံကွၢ်မိၢ်ပုၤကဘျဲး (လၢတၢ်ကွဲးဖျိၣ်မဟါနံၤ)ဒီး ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါအဝဲသ့ၣ်လၢကစံးကတီၢ်ဂ့ၢ်လိာ်တဂၤဒီးတဂၤအတၢ်ဃုထၢ,ဒ်သိးပုၤတဂၤလၢလၢကစံးကတီၢ်လၢအဂ့ၢ်အကျါ,ဘၣ်မန့ၤအစံးလၢအမ့ၢ်“တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်”မ့တမ့ၢ်တမ့ၢ်ဘၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ၃. နီၤဖးလီၤကရူၢ်ဖိယဲၢ်ဂၤတဖု (ဂ့ၤတက့ၢ်တီၤဖုၣ်,တီၤခၢၣ်သး,တီၤထီၣ်သရၣ်) ကျဲၣ်ကျဲၣ်မၤသကီးတၢ်

- ◆ ဃုကရူၢ်တကရူၢ်လၢကကွဲးတၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ် (၁၀) ဖျါၣ်
- ◆ ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဂၤကြၢးဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်သံကွၢ်ခံဖျါၣ်စုာ်စုာ်
- ◆ တၢ်သံကွၢ်ကြၢးမ့ၢ်ဘၣ်ဃးလံာ်ဒီးတီၤလၢအသိၣ်လိဝဲဒ်
- ◆ တၢ်သံကွၢ်န့ၣ်ကဘၣ်ကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးတီၤအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်
- ◆ တၢ်ကဘၣ်မၤနီၣ်တီၤဒီးလံာ်လၢတၢ်သံကွၢ်အကပၤ

(တၢ်ဝဲအံၤကကဲတၢ်မၤစၢၤလၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိကသ့ၣ်နီၣ်ဖးတီၤဖုၣ်ဒီးတီၤထီၣ်တၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.)

၄. ဖဲကရူၢ်ခဲလၢာ်မၤ ဝံၤအတၢ်သံကွၢ်အရဲၣ်လံာ်န့ၣ်, ထၢဖျိၣ်တကရူၢ်ဘၣ်တကရူၢ် တၢ်သံကွၢ်ဝံၤနီၤလီၤက့ၤကဒီးဆူကရူၢ်အဂၤ (ပာ်သူၣ်ပာ်သးလၢကရူၢ်တဖုက ဘၣ်မၤန့ၤကရူၢ်အဂၤတၢ် သံကွၢ်) တက့ၢ်. တကရူၢ်ဒီးတကရူၢ်ကဘၣ်စံာ်ညီၣ်ဆၢတဲာ်တၢ်သံကွၢ်အရဲၣ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်လီၤအိၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တဲဘၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢ

- ကဝီၤဃာ်ကယဲၢ်နီၣ်ဂံၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲတမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်ဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- ကဝီၤဃာ်လံာ်ဒီးတီၤလၢကယဲၢ်တၢ်သံကွၢ်လၢအဆိကမိၣ်ဝဲမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်ကစီဒိဘၣ်ဆၢတဲာ်တၢ်သံကွၢ်ဝဲဘၣ်ဝဲဒီးတီၤဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- နကရူၢ်ကဘၣ်ကတီၤအသးလၢကစံးကတီၤသကီးလၢဘၣ်ဝဲတီဝဲအဂ့ၢ်အကျါဘၣ်ထွဲတၢ်သံကွၢ်လၢအတၢ်အဝဲသ့ၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

၅. မာကဒါကွာတၢ်လဲလိာ်ဒ်သိးအံၤ(၂-၃)ဘျီတက့ၢ်.

၆. တုၤန့ၤတစုမာကရူၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်ကွာဆူဒီတၢ်တက့ၢ်. ကျးလီၤစးခိဖးလဲၣ်ခံကဘျးလၢတၢ်မဲာ်ညါ ဒီးစးခိတဘျးန့ၣ်ကမ့ၢ်တၢ် သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်အဂီၢ်ဒီးအဂၤတဘျးကမ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်နီၣ်ပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မာကရူၢ်တဖုဘၣ် တဖုဖးထီၣ်တၢ်သံကွၢ်ရဲၣ်အိၣ်လၢအစုပူၤသၢဖျါၣ်စုၣ်စုၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်နီၣ်ပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်ဒီးလၢတမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်နီၣ်ပ တီၢ်တၢ်သံကွၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. လၢတၢ်သံကွၢ်တဖျါၣ်စုၣ်စုၣ်အဂီၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးအီၤလၢစးခိဖးလဲၣ်အပူၤဒီးသံကွၢ်“နအာၣ်လီၤခါ. ဘၣ်မန့ၤအဃိလဲၣ်.ဘၣ်မန့ၤတမ့ၢ်ဘၣ်လဲၣ်.”

၇. ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါဒီးစံးကတၢ်သကိးလၢတၢ်ပူၤတက့ၢ်.ကရူၢ်ကဘၣ်စံးကတၢ်သကိးလၢအတၢ်ဆၢတဲာ်ဘၣ်ဝဲတီၢ်ဝဲအဂ့ၢ်န့ၣ် လီၤ. တၢ်စံး တၢ်ကတၢ်အံၤ ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါလၢ ပုၤမၤလိတၢ်ဖိအပူၤဘၣ်ဃးဒီးနီၣ်ထီၣ်လၢ တၢ်သံကွၢ်တဖု အံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၈. ဃုပုၤမၤလိတၢ်ဖိကမၤတံၤတၢ်မၤ ကဘျးတၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်ယဲၣ်ဖျါၣ်တက့ၢ်. ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖုမ့ၢ် ဘၣ် သ့ၣ်ဘၣ်သးန့ၣ်မၤသကိးတၢ်ခံၤသ့ၣ်လီၤ. ဒုးသ့ၣ်နီၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢ

- ကကွဲးတၢ်သံကွၢ်လၢသ့ၣ်အိၣ်ကွဲးလၢအတၢ်သိၣ်လိအပူၤသ့
- တၢ်သံကွၢ်န့ၣ်ကဘၣ်ဖိးမံဒီးအလံာ်ဒီးကွဲးဖိအတီၤ
- တၢ်သံကွၢ်အကီၢ်န့ၣ်ကဘၣ်ကြးဝဲဒီးကွဲးဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်

၉. တုၤတၢ်မၤတံၤလဲၣ်န့ၣ်သရၣ်မၤတၢ်လၢလၢာ်ခံမံၤအံၤသ့ၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ

- ထာဖီၣ်ကွာတၢ်မၤကဘျး,ကွၢ်သမံသမိးကွၢ်, ဟ့ၣ်ကွာတၢ်ဆိကမိၣ်လၢအကဲဘျးဒီးဟ့ၣ်ကွာတၢ်မၤကဘျးဆူပုၤမၤ လိတၢ်ဖိတဂၤစုၣ်စုၣ်,လၢတနံၤဃီအတီၢ်အပူၤအိၣ်ဒီးတၢ်တဲာ်န့ၣ်ပာ်ကွၢ်တၢ်တက့ၢ်. နီၣ်တဂၤအတၢ်လီၤတူၣ်လီၤ ကာ်န့ၣ်တဘၣ်ဘျီအီၤလၢပုၤအါဂၤအမဲာ်ညါတဂ့ၢ်.
- တၢ်ဆၢကတီၢ်မ့ၢ်တလၢတလီၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်လံာ်လၢကဘၣ်ကွၢ်မ့ၢ်အါကဲာ်ဆိးန့ၣ်နီၤဖးပုၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကရူၢ်ဒီၣ် (၁၀- ၁၅) ဂၤတံၤမၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဂၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်ခံၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်ကွာအလံာ်ကဘျးဆူကရူၢ်ဒီးပုၤအိၣ်တုၤလၢကရူၢ်ပူၤတ ဖုၣ်ကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ပာ်သးဘျီဂ့ၢ်ကွၢ်တၢ်, ပုၤမၤလိတၢ်ဖိကဘၣ် ပာ်သးဒ်သိးသ့တမ့ၢ်ပုၤတဲာ်ဟးဂီၤတဲာ်ဆါ, ဆဲးခွဲးတၢ် လၢအတၢ်စံးကတၢ်ပာ်ဖျါအပူၤတဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ်ကဘၣ်ဟးဂ့ၢ်လၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိ အကျါကျဲးစးဒိကန့ၣ်ပုၤ မၤလိတၢ်ဖိတဖုအါအါတသ့ဖဲအသ့န့ၣ်လီၤ.

၁၀. မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကထာန့ၣ်ပုၤနီၣ်ကစၢ်တၢ်ဃီထံလီၤကွၢ်သးတၢ်ဂဲၤလီၤ“နညီန့ၣ်သံကွၢ်တၢ်ဒ်လဲၣ်.” ပုၤမၤလိတၢ် ဖိကဘၣ်မၤပုၤထီၣ်ထဲဒၣ်ပနီၣ်လီၤဟီၣ်ဒ်အဖိးမံလိာ်သးဒီးတၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

၁၁. နမၤလိတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ် (၁,၂,၃)မ့ၢ်တမ့ၢ်(၅) မ့ၢ်တံၤဘၣ်ဆၣ်စးထီၣ် ကဒါကွၢ်လၢအအိၣ်ထံး ဖဲနကထီၣ်ဆူအသီတ ပ တီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. တုၤနမၤလိအပတီၢ် (၂,၄,၆)တံၤလဲၣ်န့ၣ်လိာ်ကွဲးတၢ်လိာ်ကွဲးလၢလၢာ်အံၤတက့ၢ်လၢတၢ်လိာ်ကွဲးအပူၤထာန့ၣ် လီၤ (၁,၂,၃,၄,၅,၆) တက့ၢ်.

တၢ်လိာ်ကွဲး - အာၣ်လီၤ/တအာၣ်လီၤ/တသ့ၣ်ညါဘၣ်.

(က) လၢတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်ခံပတီၢ်စုၣ်စုၣ်အဂီၢ်သရၣ်ကကတၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖု (မ့ၢ်တမ့ၢ်) ဟံး န့ၣ်သ့ၣ်တၢ်သံကွၢ်လၢပုၤမၤ လိတၢ်ဖိကွဲးတုၤတဖုသ့ၣ်လီၤ.

(ခ) ပာ်လီၤပျံၤတဘိလၢတၢ်ခၢၣ်သး(ပျံၤမ့ၢ်တအိၣ်တၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဝါလၢဖုဒါခိၣ်မ့ၢ်တမ့ၢ်တၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤ)တက့ၢ်.

(ဂ) တဲးပုၤမၤလိတၢ်ဖိလၢပျံၤတကဟ့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်ဒီးအဂၤတကဟ့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ် တၢ်သ့ၣ်ညါအ ပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. မ့ၢ်လၢပျံၤလီၤန့ၣ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

(ဃ) တဲပွဲးပှမလိတၢ်ဖိလၢနကဖးထီၣ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်ဒီး, အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ဆၢတံာ်ဒီးလဲၤဃုၤဆူတၢ်လီၤဘၣ်ဘၣ်လိာ်ဒီး တၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

(င) သရၣ်ကမၤ (သရၣ်ဖိမၤသကိးတၢ်) တဖၣ်လၢကပာ်တၢ်ပနီၣ်လၢကယဲၣ်ပှမလိတၢ်ဖိလၢအမၤကမၣ်ညီန့ၣ်တၢ်တဖၣ်ကစုဒုတက့ၢ်. ပှမလိတၢ်ဖိတဖၣ်လိာ်ဘၣ်သရၣ်အတၢ်မၤစၤလီၤဆီဖဲတၢ်ဂဲၤလိဝံၤဝဲအခါန့ၣ်လီၤ. သရၣ်အနီၣ်ကစၢ်

(မ) ကဟ့ၣ်ကူၣ်သရၣ်ဖိမၤသကိးတၢ်တဖၣ်လၢကမၤစၤပှမလိတၢ်ဖိလၢဘၣ်ဆၢတံာ်ဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

(စ) ဒ်သိးတၢ်လိာ်ကွဲအံၤကတၢ်ပှမလိတၢ်ဖိတဖၣ်အါတက့ၢ် အဂီၢ်ကထၢန့ၣ်ဘုၣ်တၢ်သံကွၢ်လၢတအိၣ်လၢပတီၢ်အံၤနီၣ် တခါဘၣ်(မ့) တၢ်သံကွၢ်တနီၤလၢတၢ်နီၤဖးအံၤတညီဘၣ်, ဒ်သိးအလီၢ်ကလီၤဘၣ်လၢပျံၤလီၤန့ၣ်တက့ၢ်.

(ဆ) ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးလၢနဟ့ၣ်တၢ်ဆူပှမလိတၢ်ဖိန့ၣ်လၢလိာ်ဝဲလၢကဆိကမိၣ်ဒီးဃုထၢလၢကဘၣ်ဆၢထၢတဲလဲၣ်န့ၣ် တက့ၢ်.

(ရှ) စံးကတီၤတဲသကိးဒီးပှမလိတၢ်ဖိဘၣ်ဃးတၢ်သံကွၢ်ဖဲလၢတၢ်ဂ့ၢ်လိာ်ဘၣ်လိာ်အိၣ်ထီၣ်မ့ၢ်အဘၣ် / ကမၣ်ဖဲလဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၁၂. က့ၢ်ကဒါက့ၢ်ဆူတၢ်သိၣ်လိအဒိအဒိၣ်ထံးဒီးစးထီၣ်က့ၢ်ကဒီးတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်လၢအဂၤတဖၣ်တက့ၢ်. တုၤတၢ်ဂဲၤလိ မ့ၢ်ဝံၤဃုပတီၢ်လၢာ်လံာ်ဒီးစးထီၣ်တၢ်လိာ်ကွဲလၢခံကတၢ်အံၤဝံၤမၤကတၢ်တၢ်မၤလိတက့ၢ်.

တၢ်လိာ်ကွဲလၢခံကတၢ် - (ကဘၣ်တၢ်လိာ်ကွဲအံၤဖဲတၢ်ဂဲၤလိတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်ဃုပတီၢ်လၢာ်ဝံၤအလီၢ်ခံ) တၢ်န့ၣ်လီၤ ...

- သရၣ်ကမၤပှမလိတၢ်ဖိပးထီၣ်ဆူတၢ်ချၢဖဲတၢ်လီၤလီၤဟံတက့ၢ်. (တၢ်ဆၢကတီၢ်မ့ၢ်တဂ့ၢ်မၤလိလၢတီၤပှ)
- သရၣ်ကထၢဖိၣ်တၢ်သံကွၢ်အါအါတသ့ဖဲအသ့လၢတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်ကိးပတီၢ်ဒဲးအပူၤတက့ၢ်.
- သရၣ်ကပာ်ပနီၣ်တၢ်လီၤဃုတီၤ, တတီၤလၢတၢ်သံကွၢ်တခါအဂီၢ်တက့ၢ်.
- သရၣ်ကတဲပွဲးပှမလိတၢ်ဖိလၢကဖးထီၣ်တၢ်သံကွၢ်, ပှမလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကဆၢတံာ်လၢမ့ၢ်အပတီၢ်မနုၤဒီးကလဲၤဝဲဆူအပတီၢ်ဘၣ်ထွဲဒ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်အလီၢ်အသိးတက့ၢ်.
- သရၣ်ကဖးထီၣ်တၢ်သံကွၢ်တဖျၢၣ်လၢပတီၢ်တခါဂ့ၢ်တခါဂ့ၢ်အပူၤတက့ၢ်.
- လၢတၢ်လိာ်ကွဲဒိကတီၢ်အပူၤန့ၣ်သရၣ်ကြၢးဖးထီၣ်တၢ်သံကွၢ်အစ့ၤကတၢ်သၢဖျၢၣ်လၢပတီၢ်တခါစုာ်စုာ်အပူၤလီၤ.
- သရၣ်ကဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါတၢ်စံးကတီၤသကိး, တၢ်စံးဆၢ, တၢ်သံကွၢ်ဖဲလၢတၢ်လိာ်ကွဲအကတီၢ်တက့ၢ်.
- ဖဲလၢတၢ်လိာ်ကွဲအကတီၢ်သရၣ်ကမၤကတၢ်တၢ်စံးကတီၤသကိးဒ်အဆိကမိၣ်လၢအဂ့ၢ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ.

- တချုးသရၣ်သံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်လၢခံကတၢ်ဒဲးဘၣ်န့ၣ်စံးဘျုးပှမလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢအပာ်ဃုာ်ဖဲမၤသကိးလၢအံၤ တၢ်မၤလိတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ် (၆) ပတီၢ်အံၤအတၢ်မၤလိအပူၤဒီးခဲအံၤတၢ်မၤလိတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ် (၆) ပတီၢ်ဝံၤဝဲဂ့ၢ်လံာ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်

တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်အံၤလိာ်ဘၣ်ဝဲကွီုဖိတဖၣ်ကသ့ၣ်ညါပာ်စၢၤတၢ်ဂ့ၢ်, မ့တမ့ၢ်ကသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤဝဲဒၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအပူၤကွံာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢကွီုဖိသ့ၣ်ညါပာ်န့ၣ်တၢ်တဃုဒီးလၢကသုဝဲလၢကျဲအဂၤဘၣ်. ထဲဒၣ်ကဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးကွီုဖိကသ့ၣ်ဆဲးဆၢတၢ်သံကွၢ်အံၤန့ၣ်ကဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤဝဲဒၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်, တၢ်လၢအကွၢ်နီၣ်ကွၢ်ဃါတ့ၢ်လံဝဲဒၣ်ဒီးတၢ်တဲဖျါထီၣ်တၢ်အစီပညီလၢအမၤလိာ်တ့ၢ်လံဝဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်တမံၤလၢနကဒုးလိာ်ထီၣ်ဖးထီၣ်န့ၣ်လၢကွီုဖိအပူၤန့ၣ်လီၤ. အါဘျီကွီုဖိတဖၣ်သ့ဝဲတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အံၤဒ်သိးကမၤစၢၤဒီးလၢကစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်အကလုာ်လၢအဂၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဒိ .....

- ကိၢ်ပယီၤအဝဲဒၣ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.
- စီၤဘးအူကွံာ်အိၣ်ဖျါအခါဖဲလဲၣ်.
- နလဲၤမကိာ်ဖဲလဲၣ်.
- နသးအိၣ်ပွဲၤန့ၣ်လဲၣ်.
- လၢအပူၤကွံာ်နအိၣ်ဟါတၢ်အိၣ်ဒီးမနုၤလဲၣ်.
- မ့ၢ်တၢ်ကပီၤလီၤဘၣ်လီၤလီၤအံၤခွဲထၢၣ်အဆၢကတီၢ်ဖဲလဲၣ်.

တၢ်ကတီၢ်လၢပညီန့ၣ်ထံၣ်ဒီးလၢတၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်အပူၤတဖၣ်		
❖ ဒုးနဲၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်အစီပညီ	❖ မတၢၤ	❖ ဖဲလဲၣ်
❖ သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤ	❖ တၢ်မနုၤ	❖ တၢ်ဂ့ၢ်နီၣ်
❖ ကွၢ်နီၣ်	❖ တၢ်လီၤဖဲလဲၣ်	❖ ဒုးနဲၣ်ပူး
❖ သ့ၣ်နီၣ်	❖ အဆၢကတီၢ်ဖဲလဲၣ်	

တၢ်သ့ၣ်ညါအပတီၢ်

တၢ်သ့ၣ်ညါအပတီၢ်အံၤလိာ်ဘၣ်ဝဲကွီုဖိတဖၣ်ဒ်သိးကဒူးန့ၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကဘၣ်ကရၢကရိထီၣ်က့ၤတၢ်လၢအမၤလိာ်တၢ်လံာ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကွီုဖိကလိာ်ဘၣ်သ့ဝဲကျဲတဘိဘိလၢတၢ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤအဂီၢ်ဘၣ်ဆၣ်အါန့ၣ်အန့ၣ်ကဘၣ်ဒူးန့ၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲဒၣ်လၢအန့ၣ်ပၢၢ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤဝဲန့ၣ်ပသ့ၣ်ညါလၢအန့ၣ်ပၢၢ်ဝဲ, တနၢ်ပၢၢ်ဝဲသ့ၣ်ဖျါလၢတဲကျိၢ်က့ၤဝဲဒ်အတၢ်ကတိၤဒၣ်ဝဲ,ထီၣ်သၤတြီၤဝဲသ့တသ့န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢအပတီၢ်အံၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤခဲလၢာ်လၢကွီုဖိကဘၣ်စံးဆၢဝဲန့ၣ်တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်သ့ၣ်ညါပၢၢ်စၢၤမ့တမ့ၢ်ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်သိၣ်လိာ်စၢၤအံၤလံာ်န့ၣ်လီၤ.

အဒိ -

- လံာ်တဆၢအံၤစံးတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပျၢ်မ့ၢ်မန့ၤလဲၣ်.
- ဖဲတၢ်အိးထီၣ်မူးမဟါနံၤကွီုခိၣ်မုၢ်တဲတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပျၢ်မ့ၢ်မန့ၤလဲၣ်.
- တဲဖျါထီၣ်ထံအတၢ်လဲၤတရံးအသးလၢနကစၢ်တၢ်ကတိၤဒၣ်နဲတက့ၢ်.
- တဲကဒါက့ၤပထံၣ်ကိၢ်သဲးတၢ်မၤလိာ်အံၤထဲလံာ်တဆၢတက့ၢ်.
- ကွဲးဖျါထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အတၢ်လဲၤတရံးခံမံၤအဂ့ၢ်တက့ၢ်.
- ကွဲးဖျါထီၣ်က့ၤတၢ်မၤလၢကပီၤနံၣ်ထီၣ်သီအမူးမဟါနံၤအဂ့ၢ်တက့ၢ်.

တၢ်ကတိၤလၢပညီန့ၣ်ထံၣ်အံၤလၢတၢ်သ့ၣ်ညါအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်အပူၤတဖၣ်	
❖ တဲဖျါထီၣ်/ရဲပူးက့ၤ	❖ ထီၣ်သၤတြီၤတၢ်ဒ်သိး
❖ ထီၣ်သၤတြီၤတၢ်လီၤဆိ	❖ ကွဲးဖျါထီၣ်/ကွဲးဖျါထီၣ်က့ၤ
❖ ကွဲး/တဲက့ၤလၢနတၢ်ကတိၤဒၣ်နဲ	❖ ဃဲၤဖျါထီၣ်အဂ့ၢ်မိၢ်ပျၢ်/တဲကဒါက့ၤ

တၢ်ဆိးကါအပတီၢ်

တၢ်ဆိးကါအပတီၢ်အံၤလိာ်ဘၣ်ဝဲကွီုဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကဘၣ်သ့က့ၤတၢ်ဘျၢ, တၢ်မ့ၢ်တၢ်တီ, တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖးတၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ကျိၤအဆၢဒ်သိးကဃုက့ၤတၢ်အစၢလၢအဘၣ်တမံၤန့ၣ်လီၤ. ကွီုဖိတဖၣ်လိာ်လၢကဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်ဘျၢလၢ အမၤလိတ့ၢ်လံဝဲတဖၣ်ဒီးသ့ပစိာ်ထီၣ်ကဒီးဝဲဆူညါတကမဲာ်ဒ်သိးကမၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီတမံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သံကွၢ်တကလုာ်အံၤညါန့ၣ်တၢ်သ့အီၤလၢတၢ်ဒွးမ့တမ့ၢ်ဖဲအ့ၣ်လီၤ.ဘၣ်တၢ်သ့စ့ၢ်ကီးအီၤလၢကျိၢ်သန့(Gramma)အပူၤ ဒီးတဘျီတခါနီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဒိ/

- $x = 2$ ဒီး $y = 5$, န့ၣ် $2x + 2y = ?$
- ဃုထၢဖဲလဲၣ်တဖျၢၣ်လၢကမ့ၢ်အစၢလၢအဘၣ်လဲၣ်.
  - You walks
  - She walk
  - They walks
  - We walk
- $5 - 2 = 3$ န့ၣ် $3 + 2 = ?$
- ကွဲးတၢ်အဒိတခါဘၣ်ဃးဟီၣ်ခိၣ်အတၢ်ထုးဃၢလၢပသ့အီၤလၢတၢ်အိၣ်မူကီးမုၢ်နံၤတက့ၢ်.
- ထ့ကျိၢ်တဖၣ်န့ၣ်ယၤကီၢ်လဲၣ်တဘျီတက့ၢ်.
- ကွဲးထါဘၣ်ဃးန့ၣ်အဂ့ၢ်လွံၢ်ယုၢ်ဒီးတယုၢ်ကဘၣ်မ့ၢ်ဃုကျိၤတက့ၢ်.

တၢ်ကတိၤလၢပညါန့ၣ်ထံၣ်အီၤလၢတၢ်ဆိးကါအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်	
❖ သ့က့ၤ	❖ နီၤဖး(ဒ်ကရူၢ်)
❖ သ့	❖ ဃုထၢ
❖ မၤန့ၢ်	❖ ကွဲးအဒိ
❖ ရဲကွံာ်/ဒွးန့ၢ်အစၢ	❖ အိၣ်ဆိးအါလဲၣ်
❖ ဖဲလဲၣ်တခါ	❖ မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်

တၢ်ပဲၣ်ဖးနီၤဖးအပတီၢ်

တၢ်ပဲၣ်ဖးနီၤဖးအပတီၢ်အံၤလိာ်ဘၣ်ကွီုဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကသ့ဆိကမိၣ်ဒီးပဲၣ်ဖးနီၤဖးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လိာ်ဘၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကသ့ဆိကမိၣ်ဒီးထံၣ်တၢ်ဘၣ်ထွဲလၢတမံၤဒီးတမံၤအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ. လိာ်ဘၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကသ့ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အဂ့ၢ်အခးလၢကမၤစၢၤဆိၣ်ထွဲအတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်သံကွၢ်တပတီၢ်အံၤလိာ်ကွီုဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကဘၣ်ဆိကမိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တမံၤလၢအပတီၢ်သၢပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- ၁. သ့ၣ်ညါတၢ်မၤအသးဒီးတၢ်ကဲထီၣ်သးအဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်
- ၂. သ့ဆိကမိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်လၢကမၤကတၢၢ် (မ့တမ့ၢ်)ပၣ်လီၤတၢ်အစၢၤ
- ၃. ကဃုန့ၢ်တၢ်အုၣ်သးလၢကဆိၣ်ထွဲ (မ့တမ့ၢ်) တဆိၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤကတၢၢ် (မ့တမ့ၢ်) တၢ်ပၣ်လီၤတၢ်အစၢၤ.

တၢ်ပဲၣ်ဖးနီၤဖးတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢတၢ်ဆိကမိၣ်အဂီၢ်ဒ်သးကမၤန့ၢ်တၢ်အစၢၤန့ၣ်လီၤ.တၢ်ပဲၣ်ဖးနီၤဖးအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်အံၤအိၣ်ဒီးအစၢၤလၢအဘၣ်အါဖျါၣ်သ့လီၤ.

အဒိ/

- ၁. သ့ၣ်ညါတၢ်မၤအသးဒီးတၢ်ကဲထီၣ်အသးအဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်
    - ပှၤကွဲးတၢ်တဂၤတၢ်မနုၤလုာ်ဘၢအိၣ်လဲၣ်.
    - ဘၣ်မနုၤအဃိပှၤအါဂၤအသးလၢာ်ကွံာ်တၢ်ပၢၢ်ဆၢလဲၣ်.
    - ဘၣ်မနုၤဂ့ၢ်တကူၣ်တၢ်ဃုထၢအိၣ်ဒ်အမ့ၢ်ကီၢ်ပယီၤအဂ့ၢ်ခိၣ်လဲၣ်.
  - ၂. ကသ့ဆိကမိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်လၢကမၤကတၢၢ် (မ့တမ့ၢ်) ပၣ်လီၤတၢ်အစၢၤ.
    - ကွၢ်တၢ်ဂီၤလၢဘၣ်တၢ်ကူၣ်မၤကဲထီၣ်အိၣ်အံၤတက့ၢ်. မ့ၢ်နဆိကမိၣ်တၢ်ကူၣ်မၤကဲထီၣ်အံၤမ့ၢ်အဂ့ၢ်ခိၣ်လဲၣ်.
    - လၢနတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါဒ်နဲဘၣ်ဃးတၢ်ဂဲၤထီၣ်(တၢ်ပျုထီၣ်)လၢဂ့ၢ်တကူၣ်ဖဲ(၁၉၈၈)ဒီးဘီကီးအပူၤဖဲ(၁၉၉၉)န့ၣ်နမၤကတၢၢ်လၢကွီုဖိတၢ်မၤအံၤအဂ့ၢ်န့ၢ်ဒ်လဲၣ်.
  - ၃. ကဃုန့ၢ်တၢ်အုၣ်သးလၢကဆိၣ်ထွဲ (မ့တမ့ၢ်) တဆိၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤကတၢၢ်က့ၤ (မ့တမ့ၢ်) တၢ်ပၣ်လီၤတၢ်အစၢၤ
    - နဃုန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်မနုၤတဖၣ်သ့လၢနစံးစီၤဘးအူကွံာ်မ့ၢ်ခိၣ်န့ၢ်အလၢအပူၤတဂၤလဲၣ်.
    - ဃုန့ၢ်တၢ်အုၣ်သးလၢသရၣ်ထံၣ်သ့ၣ်ပှၤပှၤကွဲးထါသ့န့ၢ်သရၣ်ထူစီတက့ၢ်.
- ခဲလၢာ်အဒိ/
- တၢ်ဂီၢ်ခါဆၢကတီၢ်အံၤဘၣ်မနုၤလၢပှၤဆိက့အါလဲၣ်.
  - ဒ်သးထိး,ဆီ,ထီၣ်ဒ့ၣ်တၢ်ဆါသုတလီၤအဂီၢ်ပကြၢးမၤဒ်လဲၣ်.
  - ဘၣ်မနုၤအဃိပစံးလၢတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့မ့ၢ်ပှၤကလုာ်အမဲာ်ပှၤဖိလဲၣ်.

တၢ်ကတီၢ်လၢပညီန့ၢ်ထံၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပဲၣ်ဖးနီၤဖးအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်အပူၤတဖၣ်

- ❖ တဲဖျါထီၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ (မ့တမ့ၢ်) တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဟဲကဲထီၣ်အသး
- ❖ မၤဝံၤ/မၤကတၢၢ်က့ၤ
- ❖ ဃုန့ၢ်တၢ်အုၣ်သး
- ❖ ဆိၣ်ထွဲ
- ❖ ပဲၣ်ဖးနီၤဖး
- ❖ ဘၣ်မနုၤအဃိ

တၢ်ပၢ်ဖျိၣ်ဒုးကဲထီၣ်အပတီၢ်

တၢ်ပၢ်ဖျိၣ်ဒုးကဲထီၣ်အပတီၢ်အံၤလိၣ်ဘၣ်ဝဲကွီၤဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢကသ့ဆိကမိၣ်တၢ်အဂ့ၢ်ထံးဒီးသ့ဆိကမိၣ်ကူၣ်ထီၣ်န့ၣ်တၢ်အသီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်သိးပကမၤန့ၣ်တၢ်အစၢအဂီၢ်ကွီၤဖိတဖၣ်လိၣ်ဘၣ်သ့ဝဲအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အကလုာ်ကလုာ်(အါမံၤ)ဒ်သိးပကမၤန့ၣ်တၢ်တမံၤမံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကွီၤဖိတဖၣ်လိၣ်ဝဲလၢ -

- ဟံးထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအနီၣ်အသံး
- ကဘၣ်ထံၣ်စိ,တဲဆိပၢ်စၢတၢ်
- မၤဘၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သံကွၢ်ဖဲအပတီၢ်ဝဲအံၤတၢ်အစၢအိၣ်ဝဲအါမံၤလီၤ.မ့ၢ်သန့က့ၢ်န့ၣ်တၢ်အစၢတဖၣ်ကဘၣ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢတၢ်ပံာ်ဖးနီၤဖး,ဆိကမိၣ်တၢ်ထံထံဆးဆးလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢတၢ်အိၣ်သးနီၣ်နီၣ်န့ၣ်လီၤ. ကွီၤဖိတဖၣ်ကဘၣ်ပၢ်ဖျိလၢအသ့ၣ်ညါ န့ၣ်ပၢ်တၢ်လၢအမၤလိတ့ၢ်ဝဲဂ့ၢ်ဒီးသ့က့ၤအတၢ်သ့ၣ်ညါတဖၣ်လၢတၢ်ကူၣ်တၢ်ဖးတၢ်နီၣ်ကီၢ်နီၣ်သံးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ/

- (၁) ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအနီၣ်အသံး
  - စဲးတဖျါအမံၤကတုၤကိးဒ်လဲၣ်.
  - ကွဲးလံာ်တဘျီဆူထံကီၢ်ခိၣ်န့ၣ်အိၣ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လိာ်မုာ်လိာ်အဂ့ၢ်လၢနမူဒါအိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- (၂) ကဘၣ်ထံၣ်စိ,တဲဆိပၢ်စၢတၢ်
  - ကညီကီၢ်မ့ၢ်မုာ်ထီၣ်န့ၣ်ကညီဖိတဖၣ်အတၢ်အိၣ်မူကလီၤဆိအသးဒ်လဲၣ်.
  - သးခိၣ်ကျါအိၣ်ဆါတၢ်မ့ၢ်တမၤသံအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်ကီၢ်ပယီၤအပူၤတၢ်ကမၤအသးဒ်လဲၣ်.
- (၃) မၤဘၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ်
  - ပတထီၣ်ဆူသ့ၣ်ခံဘၣ်.သန့က့ၢ်ပကထီၣ်အကစီၤထီၣ်ထီဒ်လဲၣ်.
  - ပကဃုန့ၣ်စ့ဒ်သိးပကမၤန့ၣ်ကွီၤဖိအ(uniform)အပူၤလၢကျဲဒ်လဲၣ်.

တၢ်ကတိၤလၢပညီန့ၣ်ထံၣ်အိၣ်လၢတၢ်ပၢ်ဖျိၣ်ဒုးကဲထီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်အပူၤတဖၣ်	
❖ တဲပၢ်စၢ	❖ တ့ထီၣ်ဘျီထီၣ်
❖ ဒုးအိၣ်ထီၣ်	❖ ပမၤဂ့ၢ်ထီၣ်သ့လၢကျဲဒ်လဲၣ်
❖ ကွဲး	❖ တ့ထီၣ်အတက့ၢ်
❖ မၤဂ့ၢ်ထီၣ်	❖ မ့ၢ်တၢ်ကမၤအသး/တၢ်ကကဲထီၣ်အသးဒ်လဲၣ်
❖ ပၢ်ဖျိၣ်ဃုာ်	❖ ပဘျီက့ၤကသ့လၢကျဲဒ်လဲၣ်

တၢ်သမံသမိးအပတီၢ်

တၢ်သမံသမိးအပတီၢ်အံၤလိာ်ဝဲလၢကွီုဖိတဖၣ်ကဘၣ်စံၣ်ညီၣ်တဲာ်ဝဲတၢ်တမံအဂ့ၢ်အကျိၤ,အလုၤအပူၤမ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်တမံမံအစၢန့ၣ်လီၤ.ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်အုၣ်သးလၢဘၣ်မနုၤဂ့ၢ်ဒိၣ်, ဘၣ်ဒိၣ်, မ့တမ့ၢ်ကြၢးဒိၣ်တက့ၢ်အဂ့ၢ်အခးလၢအတၢ်စံၣ်ညီၣ်ဆၢတဲာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုထၢတဲာ်ပူၤနီၣ်ထီၣ်လၢအသုဝဲတဖၣ်အဂ့ၢ်အခးန့ၣ်လီၤ. အလီၤအိၣ်လၢကွီုဖိတဖၣ်ကဘၣ်သုဝဲနီၣ်ထီၣ်အါမံလၢတၢ်သမံသမိးအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိအဆၢလၢအဘၣ်အိၣ်ဝဲအါပျၢၣ်ဝဲလီၤ.

အဒိ /

- မ့ၢ်နထံၣ်လၢကွီုဖိတဖၣ်ဖးလံာ်ဖဲအခဲၣ်ဒီးဖးဝဲန့ၣ်ကြၢးဖါ.
- တၢ်ဂီၤဖဲလဲၣ်တခါလၢနဘၣ်သးအဒိၣ်ကတၢ်လဲၣ်.
- ကျဲလၢအဂ့ၢ်ကတၢ်တဘီလၢကမၤဘၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအံၤမ့ၢ်ဒိၣ်လဲၣ်.
- နကစံးလၢအမဲရကၤဒီးအဲကလံးခးလီၤကီၢ်အံၤရဲန့ၣ်မ့ၢ်ကမၣ်ဖါ.
- နမ့မ့ၢ် (KNU)အပူၤပၤလီၤဆ့ၣ်နီၤန့ၣ်နကမၤတၢ်ဆိကတီၢ်တၢ်ခးလိာ်သးဒီး(SPDC)မ့ၢ်တမၤဘၣ်လဲၣ်.
- ပၤကဆုၤဖျိးန့ၣ်ဆူကီၤတပျၢၣ်လၢပီၣ်လဲၣ်ပူၤထဲတကလီၤ. ပၤဟ့ၣ်န့ၣ်အခွဲးလၢနကစိာ်တၢ်ထဲသၢမံလီၤ. နကစိာ်မနုၤလဲၣ်.

တၢ်ကတီၤလၢပညီၣ်နီၣ်ထီၣ်အီၤလၢတၢ်သမံသမိးအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်အပူၤတဖၣ်	
❖ စံၣ်ညီၣ်	❖ ဟ့ၣ်ထီၣ်နတၢ်ထံၣ်/တၢ်ပာ်သး
❖ ဂ့ၢ်လိာ်	❖ တၢ်ဘီၣ်ဘၣ်က့ၤအကျဲအဂ့ၢ်ကတၢ်ကမ့ၢ်မနုၤလဲၣ်
❖ ဆၢတဲာ်	❖ နတူၢ်လိာ်ဖါ
❖ သမံသမိး	❖ မ့ၢ်ကဂ့ၢ်ဒိၣ်တက့ၢ်ဖါ
❖ ဆၢတဲာ်အလုၤအပူၤ	

ယညီန့ၢ်သံကွၢ်တၢ်ဒ်လဲၣ်

အပတီၢ်	နီတဘျီ	စ့ၤကိၣ်/တညီန့ၢ်	တဘျီတခီၣ်	ညီန့ၢ်/ခဲအံၤခဲအံၤ	တလီၢ်လီၢ်ဝံၤက့ၤ
တၢ်သ့ၣ်နီၣ်					
တၢ်သ့ၣ်ညါ					
တၢ်ဆိးကါ					
တၢ်ပဲၣ်ဖးနီၤ ဖး					
တၢ်ပာ်ဖျိၣ်ဒူး ကဲထီၣ်					
တၢ်သမံသ မိး					

တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်(၅)ဖျၢၣ်

ကွဲးတၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်(၅)ဖျၢၣ်လၢအကၢကီၣ်လိာ်အသးဒီးတီၢ်အပတီၢ်ဒီးလံာ်လၢန့ၣ်သိၣ်လိတက့ၢ်.

	တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်	တီၢ်ပတီၢ်	လံာ်
တၢ်သံကွၢ် (၁)			
တၢ်သံကွၢ် (၂)			
တၢ်သံကွၢ် (၃)			
တၢ်သံကွၢ် (၄)			
တၢ်သံကွၢ် (၅)			

တၢ်သ့ၣ်ညါအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်(၅)ဖျၢၣ်

ကွဲးတၢ်သ့ၣ်ညါအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်ယဲၣ်ဖျၢၣ်လၢအကၢကီၣ်လိာ်အသးဒီးတီၢ်ပတီၢ်ဒီးလံာ်လၢန့ၣ်သိၣ်လိတက့ၢ်.

	တၢ်သ့ၣ်ညါအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်	တီၢ်ပတီၢ်	လံာ်
တၢ်သံကွၢ် (၁)			
တၢ်သံကွၢ် (၂)			
တၢ်သံကွၢ် (၃)			
တၢ်သံကွၢ် (၄)			
တၢ်သံကွၢ် (၅)			

တၢ်ဆိးကါအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်(၅)ဖျၢၣ်

ကွဲးတၢ်ဆိးကါအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်ယဲၣ်ဖျၢၣ်လၢအကၢကီၣ်လိာ်အသးဒီးတီၤပတီၢ်ဒီးလံာ်လၢန့ၣ်သိၣ်လိတက့ၢ်.

	တၢ်ဆိးကါအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်	တီၤပတီၢ်	လံာ်
တၢ်သံကွၢ် (၁)			
တၢ်သံကွၢ် (၂)			
တၢ်သံကွၢ် (၃)			
တၢ်သံကွၢ် (၄)			
တၢ်သံကွၢ် (၅)			

တၢ်ပဲၤဖးနီၤဖးအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်(၅)ဖျၢၣ်

ကွဲးတၢ် ပဲၤဖးနီၤဖးအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်ယဲၤဖျၢၣ်လၢအကၢကီၣ်လိာ်အသးဒီးတီၤပတီၢ်ဒီးလံာ်လၢနသိၣ်လိတက့ၢ်.

	တၢ် ပဲၤဖးနီၤဖးအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်	တီၤပတီၢ်	လံာ်
တၢ်သံကွၢ် (၁)			
တၢ်သံကွၢ် (၂)			
တၢ်သံကွၢ် (၃)			
တၢ်သံကွၢ် (၄)			
တၢ်သံကွၢ် (၅)			

တၢ်ပၤဖျိၣ်ဒုးကဲထီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်(၅)ဖျၢၣ်

ကွဲးတၢ်ပၤဖျိၣ်ဒုးကဲထီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်ယဲၣ်ဖျၢၣ်လၢအကၢကီၣ်လိာ်အသးဒီးတီၤပတီၢ်ဒီးလံာ်လၢနသိၣ်လိတကွၢ်.

	တၢ်ပၤဖျိၣ်ဒုးကဲထီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်	တီၤပတီၢ်	လံာ်
တၢ်သံကွၢ် (၁)			
တၢ်သံကွၢ် (၂)			
တၢ်သံကွၢ် (၃)			
တၢ်သံကွၢ် (၄)			
တၢ်သံကွၢ် (၅)			

တၢ်သမံသမိးအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်(၅)ဖျၢၣ်

ကွဲးတၢ်သမံသမိးအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်ယဲၣ်ဖျၢၣ်လၢအကၢကီၣ်လိာ်အသးဒီးတၢ်ပတီၢ်ဒီးလံာ်လၢနသိၣ်လိတက့ၢ်.

	တၢ် သမံသမိးအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်	တၢ်ပတီၢ်	လံာ်
တၢ်သံကွၢ် (၁)			
တၢ်သံကွၢ် (၂)			
တၢ်သံကွၢ် (၃)			
တၢ်သံကွၢ် (၄)			
တၢ်သံကွၢ် (၅)			

တၢ်သမံသမိးအပတီၢ်

- လိာ်ဘၣ်တၢ်ဆၢတဲာ်,တၢ်စံာ်ညီၣ်တဲာ်,တၢ်ဆိကမိာ်လၢကစံးဆၢတၢ်
- ဟ့ၣ်တၢ်အုၣ်သးလၢဘၣ်မနုၤဂ့ၤဒိၣ်, ဘၣ်ဒိၣ်, ကြးဒိၣ်အဂ့ၢ်အခးတဖၣ်လၢတၢ်ဆိကမိာ်ဆၢတဲာ်အပူၤ
- ပစံးဆၢအိၤတဘျီညီတသ့ဘၣ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်, လၢတၢ်ဆိကမိာ်အိၣ်ဒိၣ်မးလၢကစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်အဝဲအံၤ

တၢ်ပာ်ဖျိာ်ဒုးကဲထီၣ်အပတီၢ်

- တၢ်ဂ့ၢ်အါခါပာ်ဖျိာ်အသးဒီးကဲထီၣ်တၢ်အသီအမံၤလၢတအိၣ်ထီၣ်ဒီးလၢညါနီၣ်တဘျီဘၣ်
- နၢပာ်တၢ်လၢမၤလိတုၤလံဝဲဒီးသူက့ၤတၢ်သ့ၣ်ညါတဖၣ်လၢတၢ်ကူၣ်တၢ်ဖးအသီအဂီၢ်
- လၢတၢ်ဆိကမိာ်အါမးလၢကစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်အဝဲအံၤ

တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖးအပတီၢ်

- ဒ်သီးပစံးဆၢကသ့အဂီၢ်ပကဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤတံာ်တၢ်ဂ့ၢ်ဒီးအစၢဒီးဟ့ၣ်ဃုာ်တၢ်အုၣ်သးကသ့မူၣ်နီၣ်အဂီၢ်
- တၢ်လၢပသ့ၣ်ညါတုၤဒီးတၢ်ကမၤအသးပဲာ်ဖးနီၤဖးဝံၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အစၢ
- လၢတၢ်ဆိကမိာ်အါတဲး

တၢ်ဆိးကါအပတီၢ်

- လိာ်ဘၣ်တၢ်ဘျၢ(Formula)လၢပမၤလိတုၤအိၤတဖၣ်ပကဘၣ်သူက့ၤဒီးဒုးကဲထီၣ်တၢ်, မၤကဲထီၣ်တၢ်တမံၤမံၤ, ထီၣ်ဒုးန့ၢ်တၢ်အစၢ
- ပဘၣ်ဃုာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤအစၢခီဖျိပသူက့ၤတၢ်ဘျၢ

တၢ်သ့ၣ်ညါအပတီၢ်

- ဘၣ်သ့ၣ်ညါပာ်စၢၤတၢ်ဂ့ၢ်လီၤတံာ်လီၤဆဲးဒီးတဲက့ၢ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အဂ့ၢ်မိာ်ပုၤ
- တၢ်စံးဆၢအိၣ်အါန့ၢ်တခါ, ပစံးဆၢအိၤဒ်ပစံးဆၢတၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်တသ့ဘၣ်

တၢ်သ့ၣ်နီၣ်အပတီၢ်

- သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢပမၤလိတုၤ, ပခီဖျိတုၤဒီးစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်ဝဲအံၤသ့လီၤ
- တၢ်စံးဆၢအိၣ်ထဲတဖျၢာ်

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ - ကျဲလွံၣ်ဘိၣ်လၢကမၤအါထီၣ်ကွီဖိအတၢ်စံးဆၢ

တၢ်ကွၢ်စိ - သရၣ်ကသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်ဒီးတဲဖျါထီၣ်ကျဲလွံၣ်ဘိၣ်လၢကမၤအါထီၣ်ကွီဖိအတၢ်စံးဆၢဒီးသ့ဆိးကါကျဲလွံၣ်ဘိၣ်အံၤ
တူၤလီၤတီၤလီၤ

လၢအဖုၣ်

တၢ်အကါဒိၣ်မ့ၢ်ဒ်သိးသရၣ်တဖၣ်ကမၤအါထီၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒ်သိးကသံကွၢ်တၢ်လၢတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်ခဲ
လၢၢ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၣ်သရၣ်တဖၣ်လိၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အကျဲတနီၤဒ်သိးကမၤစၢၤကွီဖိလၢကသ့
စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်မၤလိအံၤပကမၤလိဘၣ်ဃးကျဲလွံၣ်ဘိၣ်လၢကမၤအါထီၣ်ကွီဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးအနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒွဲးဒ်သိးကသ့
စံးဆၢတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကျဲလွံၣ်ဘိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ

- ❖ တၢ်ခိးတၢ်ဆၢကတီၢ်
- ❖ တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်
- ❖ တၢ်သံကွၢ်ဝဲတရံး (လၢသုးဘူးထီၣ်ကွီဖိအတၢ်ဆိကမိၣ်)
- ❖ တၢ်သံကွၢ်မုၢ်ဒီးခွါပွဲၤသိးပွဲၤသိး

တၢ်နီၣ် ..... ကျဲတနီၤကဘၣ်တၢ်မၤလိအါထီၣ်အါလၢတၢ်သိၣ်လိလီၤတၢ်အဆၢပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ -
ကျဲလွံၣ်ဘိၣ်လၢကမၤအါထီၣ်ကွီဖိအတၢ်စံးဆၢ

သရုပ်တဲလီၤတၢ်မၤလိအိၣ်တီၢ်, သရုပ်တဲပွဲးစ့ၢ်ကိးလၢတၢ်သ့ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်ဒ်သိးကသံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်အကလုာ်ကလုာ်န့ၣ် တမ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ပွဲၤဒိးလၢကမၤန့ၢ်ကျိၣ်အတၢ်ဖိးသကိးမၤသကိးဒိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်သရုပ်တၢ်အသိးပလိၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ် သ့တၢ်ဘၣ်လီၤဆိဒ်သိးကမၤအါထီၣ်ကျိၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, နီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒွဲးမ့ၢ်ဂ့ၤလၢကစံးဆၢတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးတၢ်ကဃုသ့ၣ်ညါပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်လဲၤဒီဖျိအဂီၢ်သရုပ်ကြၢးသံကွၢ်ပုၤဒီကရူၢ်

- နပုၤကျိၣ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်ဘၣ်ဂ့ၤဂ့ၤကစီဒီဒါ
- ဘၣ်မနုၤအဃိဘၣ် ဒီးဘၣ်မနုၤအဃိတဘၣ်ဘၣ်လဲၣ်.

သရုပ်ကကွဲးရဲၣ်လီၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်စံးဆၢအရဲၣ်တဖၣ်
သရုပ်မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကစံးကတိၤဘၣ်ထွဲတၢ်စံးဆၢလၢသရုပ်ကွဲးရဲၣ်လီၤတဖၣ်

သရုပ်ကတဲလီၤကျဲလွံာ်ဘိန့ၣ်ဒီဖျိတၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်တၢ်ဂဲၤလိ(Roleplay)န့ၣ်လီၤ. မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိဒီးကွၢ်တၢ်ဒုးန့ၣ် တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်တၢ်ဂဲၤလိလွံာ်မံၤတံၤတယးကွၢ်ကျဲလွံာ်ဘိန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်ကျဲလွံာ်ဘိတံၤလံာ်န့ၣ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိ တဖၣ်ကဖးကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒ်သိးကပာ်ဂၢၢ်ပာ်ကျၢၤက့ၤတၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဃုကွၢ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်တၢ်ဂဲၤလိ (၁) တၢ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်

သရုပ်ကပာ်မၤအသးဒ်ကျိၣ်သရုပ်တၢ်သံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်ဂီၢ်မုၢ်ချုၤလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖျၢၣ်ကိာ်ဟ့ၣ်ကျိၣ်ဖိအတၢ်ဆိကမိၣ်လၢလၢ လီၣ်လီၣ်လၢကစံးဆၢတၢ်တဂ့ၤ, တံၤသံကွၢ်ပုၤအဂၤတဂၤမ့ၢ်တၢ်သံကွၢ်အဂၤတဖျၢၣ်တက့ၢ်. ဖဲတၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ် တၢ်ဂဲၤလိတံၤလံာ်န့ၣ်

- သံကွၢ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိလၢယမၤဒီးတမၤဘၣ်, လၢအမၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးသုစံးဆၢတၢ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.
- ကျဲးစးဘုးထီၣ်န့ၣ်လၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိအအိၣ်“လၢတၢ်စံးဆၢအဂီၢ်တၢ်တဟ့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢလၢပုၤပုၤဘၣ်”

တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်တၢ်ဂဲၤလိ (၂) တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်

တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်တၢ်ဂဲၤလိအံၤအိၣ်ဝဲခံကူၢ်လီၤ. တဲပုၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကဃုကွၢ်တၢ်ဂဲၤလိခံကူၢ်လၢာ်ထီၣ်သကြိၤဝဲဒီးမ့ၢ် အထံာ်တၢ်လီၤဆိမနုၤလဲၣ်.

အကူၢ် (၁) သရုပ်မၤဒိ -

သရုပ်သံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်ဒီးတုၤကျိၣ်ဖိစံးဆၢတၢ်လံာ်န့ၣ်သရုပ်တကန့ၣ်ဃုာ်(ကျိၣ်ဖိအတၢ်စံးဆၢ)တတဲနီတမံၤဘၣ်. (အခိပညီတဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘိကျိၣ်ဖိအတၢ်စံးဆၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ)ဒ်မိၣ်ဂီၤအံၤအသိးဆဲးသံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်ဆူညါစ့ၢ်ကိာ်တက့ၢ်.

အကူၢ် (၂) သရုပ်မၤဒိ -

သရုပ်သံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်ဒီးတုၤကျိၣ်ဖိစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်လံာ်န့ၣ်သရုပ်မၤကမဲးကမိးစံးဆၢ/တဲဆၢကျိၣ်ဖိဟ့ၣ်ဂံၢ် ဟ့ၣ်ဘိ, ဟ့ၣ် ကူၢ်ဒီးတဲဆၢကျိၣ်ဖိအံၤဒ်န့ၣ်လီၤ. ဆဲးသံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်(စံးတဲဒ်လၢထးအသိး)လၢတဖၣ်ဖိအတီၢ်ပုၤ တက့ၢ်.

တုၤတၢ်မၤတံၤဒီးသံကွၢ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိ -

- လၢတၢ်ဒုးန့ၣ်ခံကူၢ်အပူၤနထံာ်တၢ်လီၤဆိမနုၤလဲၣ်.
- ကျဲးစးလဲၣ်ကထံဆး/ဂ့ၢ်ဒိၣ်တက့ၢ်လဲၣ်.
- ဘၣ်မနုၤအဃိဂ့ၢ်ဒိၣ်ဒီးဘၣ်မနုၤအဃိတဂ့ၢ်လဲၣ်.

ကျဲးစးဘုးထီၣ်န့ၣ်လၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အအိၣ်“တၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘိကျိၣ်ဖိအတၢ်စံးဆၢ”န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကဲဘျးလၢကျိၣ်ဖိအ ဂီၢ်ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘိစ့ၢ်ကိးကျိၣ်ဖိဒ်သိးကဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်စံးဆၢအါအါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်တၢ်ဂဲၤလိ (၃) တၢ်သံကွၢ်ဝးတရံး (လၢသုးဘူးထီၣ်ကွီဖိအတၢ်ဆိကမိၣ်)

သရၣ်ကသုတၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်တၢ်ဂဲၤလိဘၣ်ဃးတၢ်သံကွၢ်ဝးတရံး, မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိဒီးကွၢ်ဆိက မိၣ်ဘၣ်ဃးကယဲာ် တၢ်လၢသရၣ်မၤခဲလၢာ်ဒ်သိးကထုး ထီၣ်န့ၣ်ကွီဖိအတၢ်စံးဆၢလၢအဂ့ၤဒိၣ်တက့ၢ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ်န့ၣ်ကဲဒိ(ကွီသရၣ်) စးထီၣ် သံကွၢ်တၢ်လၢတၢ်သံကွၢ်ထီၣ်ဒီးတဆိဘၣ်တဆိဆူတၢ်သံကွၢ်လီၤတံၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢကဆၢကွီဖိဒ်သိးကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်စံးဆၢ လၢအလီၤတံၢ်ဒိၣ်တက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

(သရၣ်ကတဲဆိဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်သံကွၢ်ဝးတရံးတချုးဒီးလၢအစးထီၣ်တၢ်မၤလိဘၣ်န့ၣ်လီၤ)တၢ်တၢ်မၤလိဝံၤလံန့ၣ်ကျဲး စးမၤဖျါ ထီၣ်န့ၣ်လၢပှၤမၤလိတၢ်ဖိ “တၢ်သံကွၢ်ဝးတရံး” အံၤန့ၣ်ဆၢဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါကွီဖိဒ်သိးကသုဆိကမိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်, က တဲဖျါထီၣ်အတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးဟ့ၣ်တၢ်စံးဆၢလၢအလီၤတံၢ်ဒိၣ်တက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်တၢ်ဂဲၤလိ(၄)တၢ်သံကွၢ်မုၢ်ဒီးခွဲပှၤသိးပှၤသိး

တၢ်ဒိတၢ်တဲတခါအံၤအိၣ်ခံကူၢ်လီၤမၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိဒီးကွၢ်တၢ်ဒုးန့ၣ်ခံကူၢ်အံၤဝံၤစံးကတိၤတၢ်လီၤဆိလၢအထံၣ်ဝဲအဂ့ၢ် တက့ၢ်.

အကူၢ်(၁) သရၣ်မၤဒိ (သရၣ်သိၣ်လိတၢ်)သံကွၢ်တၢ်တက့ၢ်. လၢအကူၢ်အဝဲအံၤအပူၤသံကွၢ်ထဲကွီဖိပိာ်ခွါတဖၣ်ဒီးပိာ် မုၢ်န့ၣ်သံကွၢ်အိၣ်တဂ့ၢ်. သံကွၢ်စ့ၢ်ကီးထဲဒၣ်တၢ်သံကွၢ်လၢအကီတဖၣ်တက့ၢ်.

အကူၢ်(၂) သရၣ်မၤဒိ (သရၣ်သိၣ်လိတၢ်) သံကွၢ်တၢ်တက့ၢ်. လၢအကူၢ်ဝဲအံၤအပူၤသံကွၢ်ဒၣ်ထဲကွီဖိပိာ်မုၢ်တဖၣ်ဒီးပိာ် ခွါန့ၣ်သံကွၢ်အိၣ်တဂ့ၢ်. သံကွၢ်စ့ၢ်ကီးထဲဒၣ်တၢ်သံကွၢ်အညီတက့ၢ်.

တၢ်တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်တၢ်ဂဲၤလိဝံၤလံန့ၣ်, သံကွၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢအဝဲသ့ၣ်ဒီးကွၢ်ဒီးထံၣ်ဝဲတဖၣ်တက့ၢ်. ကျဲးစး မၤဖျါထီၣ်လၢသရၣ်အတၢ်တိာ်သ့ၣ်ပာ်သးမ့ၢ်ထဲဒၣ်လၢကွီဖိပိာ်ခွါမ့ၢ်တမ့ၢ်ကွီဖိပိာ်မုၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်ပာ်သးအဝဲန့ၣ်ဖျါလၢ တပှၤသိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. မၤဖျါထီၣ်စ့ၢ်ကီးလၢတၢ်သံကွၢ်လၢပိာ်ခွါအဂီၢ်န့ၣ်ကီဒိၣ်န့ၣ်ဒီးလၢပိာ်မုၢ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

သံကွၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတၢ်မၤအသးအံၤဒိဘၣ်ကွီဖိဒ်လဲၣ်.

- မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲကျဲးလွံၢ်ဘိလၢကမၤအါထီၣ်ကွီဖိအတၢ်စံးဆၢန့ၣ်တက့ၢ်. (ကဘျဲးပၤ .....
- တၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဝံၤလံန့ၣ်စံးကတိၤသကိးလီၤဆိဒၣ်တၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်လဲၤဒိဖျါဘၣ် ဃးတၢ်အိၣ်သးဒီးကျဲးကပူၤဇၢလၢတၢ်သ့ၣ်အိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. သံကွၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိမ့ၢ်နမၤဒိအံၤလၢနတၢ်သိၣ်လိအ ပူၤစ့ၢ်ကီးဒါ.
- တၢ်တၢ်စံးကတိၤသကိးဝံၤလံန့ၣ်လိာ်ကွဲတၢ်လိာ်ကွဲလၢလၢအံၤန့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်လိာ်ကွဲ - တၢ်ဂဲၤလိာ်ကျဲ (၄) ဘိ

တၢ်ဂ့ၢ်မိာ်ပှၢ်လၢတၢ်ဂဲၤလိာ်အံၤမ့ၢ်ဒ်သိးပှၢ်မၤလိာ်တၢ်ဖိတဖၣ်ကဲၤလိာ်တၢ်ကူၣ်ကျဲ (၄) ဘိအံၤဒ်သိးကဒုးအါထီၣ်ကွဲၤဖိမတၢ်စံးဆၢန့ၣ်လီၤ.

တၢ်န့ၣ်လီၤ -

- ကတီၤဃာ်စးခိပျဲဖိကွဲးလီၤကျဲတဘိလၢအပူၤထူတရံးထီၣ်ဒီးထၢန့ၣ်ဃာ်လၢတၢ်ဒၢတဖျၢၣ်အပူၤတက့ၢ်.
- ပှၢ်မၤလိာ်တၢ်ဖိန့ၣ်နီၤဖးလီၤဒ်အါ(၈)ဂၤတကရူၢ်မ့တမ့ၢ်ကွၢ်လၢပှၢ်အနီၢ်ဂံၢ်အဖိခိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- တကရူၢ်အဂီၢ်ကတီၤဟ်တၢ်ဖးအထူတထူတက့ၢ်.
- န့ၣ်လီၤပှၢ်မၤလိာ်တၢ်ဖိဒ်အံၤ
  - ဆ့ၣ်နီၤကတီၤကျိၤ
  - ဟ့ၣ်တရံးတၢ်ဒၢန့ၣ်တဂၤဆူတဂၤကတီၤကျိၤတက့ၢ်. တုၤအလဲၤတရံးဆူတဂၤန့ၣ်သရၣ်ကဂံၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ် ၁-၂-၃-၄ ...တဆိဘၣ်တဆိဒီးပတုၣ်သတုၣ်ကလၢဖဲအဒဲၣ်ဒီးပတုၣ်ဝဲ
  - ပှၢ်မၤလိာ်တၢ်ဖိလၢတၢ်ဒၢတုၤဒီးပတုၣ်လၢအစုပူၤန့ၣ်ကအိးထီၣ်တၢ်ဒၢခိၣ်ဒီးထၢထီၣ်တၢ်ဖးအထူတထူန့ၣ်လီၤ.
  - ပှၢ်အဝဲအံၤန့ၣ်ကဘၣ်မၤဒိဝဲဒၣ်ဒ်ကျဲအိၣ်ကွဲးအသးလၢစးခိပျဲအသိးန့ၣ်လီၤ.
  - ပှၢ်မၤလိာ်တၢ်ဖိလၢအမၤဒိတၢ်န့ၣ်ကဘၣ်ကဲဒိဝဲသရၣ်ဒီးပှၢ်အဂၤကဘၣ်ကဲဒိဝဲကွဲၤဖိန့ၣ်လီၤ.
  - မၤဝံၤမၤက့ၤတဘျုးဝီတုၤလၢပှၢ်မၤလိာ်တၢ်ဖိတဂၤဂဲၤဒိဘၣ်တၢ်ဒိခံမံၤတက့ၢ်.

တၢ်ကတီၤလၢခံ -

သရၣ်ကစံးကတီၤဒိၣ်က့ၤပှၢ်မၤလိာ်တၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါလၢတၢ်မၤလိာ်ဒိတကတီၢ်ညါဝံၤသံကွၢ်တချုးလၢပပျၢ်ကွံာ်တၢ်မၤလိာ်ဒိးဘၣ်န့ၣ်သုဒဲၣ်ဒီးသံကွၢ်တၢ်အိၣ်တမံၤမံၤဒိးခါ. တၢ်လၢသုဒဲၣ်ဒီးတဲအိၣ်တမံၤမံၤဒိးခါ. ကတီၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါလၢတၢ်စံးကတီၤသကိးဖုၣ်ကိာ်ဝံၤတဲဘၣ်ပှၢ်မၤလိာ်တၢ်ဖိလၢတၢ်မၤလိာ်ဝံၤဝဲလံာ်(ဆၢဂ့ၢ်ဆၢဝါတက့ၢ်.)

ကျဲ (၄) ဘိလၢကမၤအါထီၣ်ကွီဖိတၢ်စံးဆၢ

တၢ်ကတိၤလၢညါ -

တၢ်အကါဒိၣ်မ့ၢ်ဒ်သိးသရၣ်တဖၣ်ကမၤအါထီၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒ်သိးကသ့သံကွၢ်တၢ်လၢတၢ်သံကွၢ်အပတီၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၣ်အန့ၣ်သရၣ်တဖၣ်လိၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တနီၤဒ်သိးကမၤစၤကွီဖိလၢကသ့စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤလိအံၤပကမၤလိဘၣ်ဃးကျဲ (၄) လွံၢ်ဘိလၢကမၤအါထီၣ်ကွီဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးအနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒွးဒ်သိးကသ့စံးဆၢတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်နီၣ် - ကျဲတနီၤကဘၣ်တၢ်မၤလိအါထီၣ်အီၤလၢတၢ်သိၣ်လိလီၤတၢ်အဆၢအပူၤန့ၣ်လီၤ.

(၁)စိးတၢ်ဆၢကတီၢ်

သရၣ်တဖၣ်အါစ့အါတၢ်ဟ့ၣ်ကွီဖိတဖၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢလၢပွဲၤပွဲၤလၢကစံးဆၢကွၢ်တၢ်အဂီၢ်ဘၣ်. သရၣ်သံကွၢ်အတၢ်သံကွၢ်အါဖျၢၣ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖုၣ်ကိၢ်အပူၤဒီးကွီဖိတဖၣ်တအိၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်အလၢအပွဲၤလၢကဆိကမိၣ်ထီၣ်တၢ်စံးဆၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. သရၣ်တနီၤမၤအသးဒ်အအိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘိဖဲကွီဖိတကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်စံးဆၢတန့ၢ်တဘျီဃီအဃိတခိးဒီးဟ့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကွီဖိတကဆိကမိၣ်ဝဲအဂီၢ်ဘၣ်. သရၣ်မိၣ်သံကွၢ်ဝဲကွီဖိတကဝံၤတကလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ဖုၣ်ကိၢ်ဖိအပူၤန့ၣ်လီၤ. အါစ့အါတၢ်သရၣ်တဖၣ်တဟ့ၣ်ဟ့ၣ်သးဝဲဒၣ်လၢတဟ့ၣ်ကွီဖိအတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကဆိကမိၣ်တၢ်ထဲလၢတစဲးကိးခံစဲးကိးလၢကဆိကမိၣ်တၢ်သံကွၢ်အစၢဘၣ်ဒၣ်လဲာ်န့ၣ်လီၤ.

သရၣ်ဖုၣ်မ့ၢ်ဟ့ၣ်အါထီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကွီဖိအဂီၢ်ယဲၢ်စဲးကိးန့ၣ်ကွီဖိတဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်ကွၢ်ဝဲတၢ်စံးဆၢအထူးအစိကဂ့ၢ်ဒိၣ်တက့ၢ်ဒီးတဘျီဃီတၢ်စံးဆၢအနီၣ်ဂံၢ်ကန့ၢ်အါဝဲတက့ၢ်လီၤ. လၢကျဲဒ်အံၤအသိးကွီဖိန့ၣ် : -

- ကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်စံးဆၢလၢပွဲၤဒိၣ်တက့ၢ်.
- ကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်စံးဆၢလၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲဒိၣ်တက့ၢ်.
- ဃၣ်ကွံာ်လၢဟ့ၣ်တၢ်စံးဆၢတန့ၢ်ဘၣ်ကစ့ၤဝဲ
- ကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်စံးဆၢဂ့ၢ်ဒိၣ်တက့ၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်သံကွၢ်လၢအပတီၢ်ထီၣ်တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖး,တၢ်ဟံာ်ဖျိၣ်ဒုးကဲထီၣ်ဒီးတၢ်သမံသမိးအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ကသံကွၢ်တၢ်အါတက့ၢ်
- အဃၢတဖၣ်ကဖံးသကိးမၤသကိးအါထီၣ်တၢ်
- အတၢ်န့ၣ်န့ၣ်လီၤသးကအါထီၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ခုသးခုလၢတၢ်မၤလိပူၤကအါထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

(၂) တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်

တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်(မ့တမ့ၢ်)တၢ်ဟ့ၣ်ဆၢကွၢ်ကွီဖိအတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢအတၢ်မၤတမံမံၤအဃိန့ၣ်တၢ်ဟံာ်အါဒ်တၢ်သိၣ်လိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လၢအမူၢ်အနီၣ်တမံၤလီၤ.

- တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ကတိၤသ့ဒီးတမ့ၢ်တၢ်ကတိၤဘၣ်သ့လီၤ.
- သရၣ်တဖၣ်ကဘၣ်သ့ဝဲဒၣ်တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်အကျဲအါဘိလီၤ. မ့ၢ်သ့ဝဲထဲတဘိတုၤအယံာ်အါဘျီန့ၣ်အခိပညီတအိၣ်လၢလၢကွီဖိအဂီၢ်ဘၣ်.
- တၢ်ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်လၢအထံဆးကဘၣ်ကဆီဒီးတီဝဲလီၤဝဲ
- ဘၣ်ထွဲလိာ်အသးဒီးကွီဖိဟ့ၣ်တၢ်စံးဆၢလၢအထံဆး
- မၤစၤကွီဖိဒ်သိးကထံာ်ကွၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤဖဲလဲာ်တမံမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သး.

(၃) တၢ်သံကွၢ်ဝးတရံး

ကျဲသဘာ်တဘိလၢကမၤအါထီၣ်စၢၤကွီုဖိအတၢ်စံးဆၢလၢအထူးအစီမ့ၢ်ဂ့ၢ်နီၣ်ဂံၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်သံကွၢ်ဝးတရံးန့ၣ်လီၤ တၢ်သံကွၢ်ဒ်သိးအံၤန့ၣ်ပိာ်ထွဲက့ၤကွီုဖိအတၢ်စံးဆၢ,ဒီပစိာ်အသးတကမဲာ်ဘၣ်တကမဲာ်ဒီးဆ့ၤကွီုဖိအတၢ်ဆိကမိာ်ဘူးထီၣ် ကွၢ်ကွၢ်ဆူတၢ်အ စၢၤလၢအလီၤတံၢ်ဒိၣ်တက့ၢ်.ဒီးမၤလဲၤထီၣ်ကွီုဖိအတၢ်ဆိကမိာ်ဒ်သိးကသ့ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အစၢၤလၢအလီၤ တံၢ်ဒိၣ်တက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဒိ/

- သရၣ် - ဘၣ်မနုၤအဃိပဘၣ်ကျၢၢ်ဘၢတၢ်အိၣ်အိၣ်လဲၣ်.
- ကွီုဖိ - ဒ်သိးသၣ်ဘုလါသုတဟဲစီၢ်လီၤ.
- သရၣ် - သၣ်ဘုလါန့ၣ်ညီၣ်န့ၣ်အိၣ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.
- ကွီုဖိ - အိၣ်တၢ်အုၣ်တၢ်ကျၢၢ်.
- သရၣ် - လၢတၢ်အုၣ်တၢ်ကျၢၢ်အကျိနဆိကမိာ်တၢ်မနုၤကအိၣ်လဲၣ်.
- ကွီုဖိ - တၢ်ဆါအဃူအဃာ်.
- သရၣ် - သၣ်ဘုလါမ့ၢ်စီၢ်လီၤတၢ်အုၣ်တၢ်ကျၢၢ်အကျိန့ၣ်အစုအခိၣ်ကဘၣ်အၢဒီးတၢ်မနုၤလဲၣ်.
- ကွီုဖိ - ဘၣ်အၢဒီးတၢ်အုၣ်တၢ်ကျၢၢ်လၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ဆါအဃူအဃာ်.
- သရၣ် - တၢ်ဃူတၢ်ဃာ်လၢအအိၣ်လၢတၢ်အုၣ်တၢ်ကျၢၢ်အကျိန့ၣ်ဟဲတုၤလၢပတၢ်အိၣ်အကျိလၢကျဲဒ်လဲၣ်.
- ကွီုဖိ - ဟဲတုၤလၢသၣ်ဘုလါဟဲစီၢ်ဝဲအဃိလီၤ.

(၄) တၢ်သံကွၢ်မုၢ်ဒီးခွဲပွဲၤသိးပွဲၤသိး

ဒ်သရၣ်တက့ၢ်အသိးပရဲလိာ်ဒီးဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးလၢကွီုပိာ်မုၢ်ပိာ်ခွဲတဖၣ်အစီခိၣ်ပွဲၤသိးပွဲၤသိးလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်သန့က့တၢ်မၤကွၢ် အါ ပူၤအါတၢ်ပာ်ဖျါဝဲလၢတၢ်ဆိကမိာ်အံၤတဘၣ်ထီၣ်ဘၣ်. တၢ်ဟံၣ်သးအံၤမ့ၢ်တမ့ၢ်သန့က့သရၣ်တက့ၢ်အတၢ်ဆိကမိာ် ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးဘၣ်ဆၣ်အါစုအါဘျီပကတၢ်တၢ်ဒီးကွီုပိာ်မုၢ်ပိာ်ခွဲတဖၣ်လၢအကျဲလီၤဆီလၢတၢ်တဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးအပူၤန့ၣ် လီၤ.

သရၣ်တဖၣ်ညီၣ်န့ၣ် : -

- သံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်လၢကွီုပိာ်ခွဲအါန့ၣ်ကွီုပိာ်မုၢ်.
- သံကွၢ်တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖး,တၢ်ဟံၣ်ဖျါဒုးကဲထီၣ်ဒီးတၢ်သမံသမိးအပတီၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်ဆူကွီုပိာ်ခွဲအါတက့ၢ်.
- ဟ့ၣ်တၢ်စံးပတြၢဆူကွီုပိာ်ခွဲတကမၤအါ.

တၢ်မၤအသးတဖၣ်အံၤကဲထီၣ်က့ၤတၢ်လၢအထူးလီၤကွံာ်တၢ်ဆိကမိာ်လၢအဂ့ၢ်တဖၣ်လၢကွီုပိာ်မုၢ်တဖၣ်အသးပူၤသ့ဝဲ လီၤပမ့ၢ်ဆိကမိာ်လၢပမၤဘၣ်ဒ်အံၤန့ၣ်ပဘျီက့ၤပတၢ်ဟံၣ်သးအံၤလၢတၢ်ပူၤသ့ဝဲစးထီၣ်ခဲအံၤလီၤ. ပမ့ၢ်ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးလၢ တၢ်ဂ့ၢ်အံၤဒီးဘျီဘၣ်က့ၤပတၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်အံၤန့ၣ်ပကွီုပိာ်မုၢ်ဒီးပိာ်ခွဲခဲလၢာ်ကန့ၢ်ဘျးဝဲလၢတၢ်မၤလိအပူၤဒ်သိးသိးဒီးက အိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲတၢ်ယာ်ပွဲၤသိးသိးလၢကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမွၢ်အိၣ် .....”

တၢ်စ့ၢ်ခိၣ်တီၢ် :- တၢ်ကတိၤလၢညါဘၣ်ထွဲတၢ်သိၣ်လိအကျဲထီၣ်ရီၤ

တၢ်ကွၢ်စိ :- သရၣ်ကသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်ဒီးတဲဖျါထီၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲထီၣ်ရီၤခံၣ်တိ,တဘီၣ်စ့ၢ်စ့ၢ်အတၢ်ကဲဘျးဒီးအတၢ်
တူၣ်လီၤကၢ်.

လၢအဖုၣ်

တၢ်သိၣ်လိအကျဲန့ၣ်အိၣ်ဝဲတဘျးကလုာ်လၢသရၣ်ကသ့ၣ်လၢတီၤပူၤဒ်သိးကကဲတၢ်မၤစၢၤလၢကွီၣ်မိကမၤလိ
န့ၣ်တၢ်အ ဂီၢ်လီၤ.

လၢတၢ်သိၣ်လိတဘျီညါအံၤပဒုးသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်သိၣ်လိအကျဲထီၣ်ရီၤခံၣ်မံၤလၢအမ့ၢ်ဝဲ

၁. သရၣ်ကွီၣ်ဒိၣ်
၂. ကွီၣ်မိကွီၣ်ဒိၣ်

ပကဃုကွၢ်ကျဲခံၣ်တိအံၤတဘီၣ်စ့ၢ်စ့ၢ်အတၢ်ကဲဘျးဒီးအတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢ်န့ၣ်လီၤ. တုၤပသ့ၣ်ညါတၢ်သိၣ်လိ
အကျဲခံၣ်တိအံၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးလံန့ၣ်ပကဃုကွၢ်ကဒီးတၢ်သိၣ်လိကျဲလၢအလီၤတံၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဒီးသ့ဃုထၢကျဲဖဲ
လဲၣ်တဘီၣ်လၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးပုၤကွီၣ်မိ, ပတၢ်ပညိၣ်ဒီးပနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

တၢ်စ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ -
တၢ်သိၣ်လိအကျဲထီၣ်ရီၤခံၣ်တိ

သရော်ဆူကရူဂ်

“တၢ်သိၣ်လိအကျဲ” အဝုၣ်အခးမ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

သရော်ကဘၣ်မၤဖျါန့ၣ်တၢ်စံးဆၢလၢတၢ်သိၣ်လိအကျဲတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကျဲကူၣ်လၢသရော်ကဘၣ်မၤစၤကူၣ်ဖိဒ်သိးကမၤလိန့ၣ် တၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်သိၣ်လိကျဲတဖၣ်အဝုၣ်အခးမ့ၢ်ဒ်သိးကမၤစၤကူၣ်ဖိမၤလိတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်မနုၤအယိပဘၣ်သုတၢ်သိၣ်လိအကျဲလီၤဆီအါမံၤလဲၣ်.

သရော်ကဘၣ်မၤဖျါထီၣ်လၢတၢ်သုတၢ်သိၣ်လိအကျဲလီၤဆီအါမံၤအဝုၣ်အခးအဖီခိၣ်လီၤ.

(ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢကူၣ်ဖိအပတီၢ်,လံာ်အတကူၣ်ဒီးတၢ်မၤလိတၢ်ပညိၣ်ဒီးတၢ်ဂၤ) တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

(၁) တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ - ထီၣ်ဂဲၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်

မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကပာ်ဖျါထီၣ်သးလၢ(၅ - ၆) ဂၤတကရူၣ်တက့ၢ်. မၤကရူၣ်ဖိတဖၣ်ထီၣ်ဂဲၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တဖၣ်တၢ်အဒိလီၤတံၢ်အစ့ၤကတၢ်တဆံခါလၢအသိၣ်လိတ့ၢ်ဝဲလၢတီၤပုၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. သရော်မၤပူးအဒိစ့ၤခါဒ်သိးကကဲထီၣ်တၢ်မၤစၤလၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

အဒိ/

- သရော်မၤကူၣ်ဖိထီၣ်ပယီၤမိၢ်ပုၤအခိၣ်ထံးတဆံဖျါန့ၣ်
- မၤကူၣ်ဖိဒ်အလံာ်တၢ်စံာ်စါတဲၤစါသၢကဘျဲးဝံၤမၤအမၤနီၣ်မၤဃါ
- သိၣ်လိတၢ်ဒွးတၢ်ဘျါတမံၤဝံၤမၤကူၣ်ဖိဒ်လိသုတၢ်ဘျါအံၤဒီးသုတၢ်အဒိဒ်လၢသရော်ဟ့ၣ်တ့ၢ်အသိး
- ကူၣ်ဖိသးဝံၣ်တၢ်သးဝံၣ်တယုၢ်လၢသရော်သိၣ်လိအီၤ

ဖဲကရူၣ်ခဲလၢာ်မၤတၢ်ဝံၤလံာ်န့ၣ်ဖးဖျါထီၣ်က့ၤတၢ်ဒိတဖၣ်ဆူကရူၣ်ခဲလၢာ်န့ၣ်တက့ၢ်. တၢ်ဒိတဖၣ်န့ၣ်သရော်ကကွဲးလီၤလၢစးခိးဒိၣ်ပုၤ, လၢဆူညါစ့ၤမံးနံးအလီၢ်ခံတၢ်ကသုအီၤအဂီၢ်တက့ၢ်.

(၂) တၢ်သိၣ်လိအကျဲထီၣ်ရီၤခံဘိ

မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိဒ်တၢ်ဝုၣ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်သိၣ်လိအကျဲထီၣ်ရီၤခံဘိ” တက့ၢ်.

သရော်ကဘၣ်စံးဆၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိအတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဝုၣ်ဘၣ်ထွဲန့ၣ်လီၤ. သရော်ကဘၣ်အိးထီၣ်တၢ်စံးကတီၤသကိးဖျါကိာ်ဒ်သိးကမၤလီၤတံၢ်လၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိသ့ၣ်ညါတၢ်သိၣ်လိအကျဲခံဘိအတၢ်လီၤဆီကစီဒိအဂီၢ်လီၤ.

- နီၤဖးလီၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိဆူ(၅-၆)ဂၤတကရူၣ်
- လၢကရူၣ်ပုၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိကသုက့ၢ်နီၣ်ဂံၢ်ရဲၣ်အဒိလၢတၢ်ကွဲးလီၤတ့ၢ်ဃာ်အပူၤဒီးနီၤဖးလီၤတၢ်ဒိတဖၣ်အံၤခံကရူၣ်ဆူသရော်ကူၣ်ဒိၣ် (မ့တမ့ၢ်) ကူၣ်ဖိကူၣ်ဒိၣ်ကရူၣ်အပူၤတက့ၢ်.
- တဲဘၣ်လၢတၢ်အဒိတနီၤန့ၣ်ကဖိးမံဝဲဒီးခံကရူၣ်လၢာ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ကျဲးစးနီၤဖးဒီးပာ်အီၤလၢကရူၣ်လၢအကြးဒိၣ်ကတၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
- ပုၤလၢအကဲထီၣ်ခါၣ်စးတဂၤလၢတကရူၣ်စုာ်စုာ်အပူၤန့ၣ်ကလဲၤထီၣ်သကိးဆူတၢ်မဲာ်ညါတဘျီဃီဒီးကစီာ်ဃုာ်အကရူၣ်တၢ်ဝုၣ်နီၣ်ဂံၢ်ရဲၣ်ဒီးပာ်ဖျါထီၣ်အီၤလၢတီၤအမဲာ်ညါန့ၣ်လီၤ. အဆိကတၢ်ကရူၣ်ဖးဒိၣ်ကဃုကွၢ်အတၢ်လီၤပလိာ်ဝံၤကရူၣ်ကစံးကတီၤသကိးတၢ်လီၤဆီလၢနီၣ်ဂံၢ်ရဲၣ်တဖၣ်, ကျဲးစးဒ်ကန့ၢ်တၢ်အာၣ်လီၤ. လၢတၢ်အဒိရဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်ကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးတၢ်အပတီၢ်အဝုၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. သရော်ကကၤအဝဲသ့ၣ်ဒီးတၢ်သံ ကွၢ်တဖၣ်ဒ်သိးကကဲထီၣ်တၢ်မၤစၤလၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကမၤဖျါထီၣ်တၢ်ဆၢတဲာ်လၢအထံဆးဝဲန့ၣ်တက့ၢ်.
- သရော်ထာ်ဖျါန့ၣ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိအတၢ်ဆၢတဲာ်လၢခံကတၢ်အရဲၣ်တဖၣ်ဒီးကွဲးလီၤအီၤလၢဂီၤပုၤလီၤဒ်သိးပုၤကိးဂၤကထံၣ်ဝဲတက့ၢ်. (ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်တၢ်အဒိတဖၣ်အါတက့ၢ်ကအိၣ်လၢသရော်ကူၣ်ဒိၣ်နီၣ်ဂံၢ်ရဲၣ်အပူၤလီၤ.)

၃. တၢ်သိၣ်လိအကျဲတဘိစုာ်စုာ်အတၢ်ကဲဘျးဒီးတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢ်လၢသရၣ်အဂီၢ်

- သံကွၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိ “ဘၣ်မနုၤအဃိပညီၣ်န့ၣ်သရၣ်ကွီၣ်ဒိၣ်အကျဲလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.”
- ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပှၤမၤလိတၢ်ဖိခဲလၢာ်လၢကစံးဆၢတၢ်တက့ၢ်. ပှၤမၤလိတၢ်ဖိအတၢ်စံးဆၢအဖီဒိၣ်တဘၣ်တဲတၢ်နီတမံၤဘၣ်မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢကဆိကမိၣ်ပဲာ်ဖးနီၤဖးက့ၤဒၣ်ဝဲအတၢ်စံးဆၢတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိက့ၤကဒါက့ၤဆူအကရူၢ်ဖိတက့ၢ်.
- မၤကရူၢ်ဖိတကရူၢ်စုာ်စုာ်လၢကကွဲးရဲၣ်လီၤကယဲၢ်သရၣ်ကွီၣ်ဒိၣ်အတၢ်သိၣ်လိအကျဲအတၢ်ကဲဘျးလၢသရၣ်အဂီၢ်ဒီးအတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢ်လၢသရၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

အဒိ/

သရၣ်ကွီၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲအတၢ်ကဲဘျးဒီးအတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢ်လၢသရၣ်အဂီၢ်

တၢ်ကဲဘျး	တၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢ်

မၤကဒီးကရူၢ်ဖိတဖၣ်ကကွဲးရဲၣ်လီၤကဒီးကွီၣ်ဒိၣ်အကျဲအတၢ်ကဲဘျးဒီးအတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢ်လၢသရၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

အဒိ/

ကွီၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲအတၢ်ကဲဘျးဒီးအတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢ်လၢသရၣ်အဂီၢ်.

တၢ်ကဲဘျး	တၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢ်

သရၣ်ကကွဲးရဲၣ်လီၤတၢ်သိၣ်လိအကျဲခံာ်အတၢ်ကဲဘျးဒီးအတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢ်(ဒ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိဟ့ၣ်ထီၣ်ဝဲ)ဒီးကျးလီၤအီၤလၢတီၤမံာ်ညါတက့ၢ်.

၄. တၢ်သိၣ်လိအကျဲတဘိစုာ်စုာ်အတၢ်ကဲဘျးဒီးအတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢ်လၢကွီၣ်ဒိၣ်အဂီၢ်

သရၣ်သံကွၢ်ကရူၢ် -

ပသ့ၣ်ညါတၢ်လံာ်ဘၣ်ဃးဖိသၣ်မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢကျဲဒ်လဲၣ်သရၣ်ကျဲးစးမၤပျဲထီၣ်လၢဖိသၣ်မၤလိန့ၣ်တၢ်ဒ်န့ၣ်ဆၢၣ်ကျဲအသိး.

မာပှာမာလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကွဲးရဲၣ်လီၤကျဲကူာ်လာတၢ်မာလိန့ၢ်တၢ်ဒိန့ၢ်ဆၢၣ်ကျဲအသိးတက့ၢ်.

၁. မာလိန့ၢ်လာတၢ်မာ	၆. မာလိန့ၢ်လာသံကွၢ်တၢ်	၁၀. မာလိန့ၢ်တၢ်ဒိန့ၢ်တက့ၢ်အသိး
၂. မာလိန့ၢ်လာမာဒီး	၇. မာလိန့ၢ်ဒိဖျါမာဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီ	၁၁. မာလိန့ၢ်တၢ်လာကရူၢ်
၃. မာလိန့ၢ်လာဃုခိးကွၢ်	၈. မာလိန့ၢ်ဒိဖျါမာကျိာ်ထွဲ	၁၂. မာလိန့ၢ်တၢ်လာဃုသ့ၣ်ညါတၢ်
၄. မာလိန့ၢ်လာဒိကန့ၢ်	၉. မာလိန့ၢ်ဒိဖျါတနံၤဘၣ်တနံၤ	၁၃. မာလိန့ၢ်တၢ်လာတၢ်လိာ်ကွဲ
၅. မာလိန့ၢ်လာတၢ်ကတိၤ	တၢ်လဲၤဒိဖျါနီၣ်ကီၢ်	၁၄. မာလိန့ၢ်တၢ်လာနီၣ်ယံၢ်နီၣ်.

- ဒိပှာဒိကရူၢ်မာပှာမာလိတၢ်ဖိတဖၣ်ပနီၣ်လီၤတၢ်အဒိတဖၣ်အံၤလၢသရော်ကွီၣ်ဒိၣ်, ကွီဖိကွီၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိကျဲအနီၣ်ဂံၢ်ရဲၣ်အပူၤတက့ၢ်. အဒိတခါလၢလၢန့ၣ်ကြားတၢ်စံးကတိၤသကိးအံၤတုၤလၢပှာကိးကအာၣ်လီၤတူၢ်လိာ်အံၤန့ၣ်လီၤ.
- နီၤဖးလီၤကရူၢ်ဖိ(၅-၆)ကတကရူၢ်, မာကရူၢ်ဖိတကရူၢ်စုာ်စုာ်ကကွဲးရဲၣ်လီၤကယဲၣ်သရော်ကွီၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိကျဲအတၢ်ကဲ ဘျးဒီးအတၢ် လီၤတူၢ်လီၤကံာ်လၢကွီဖိအဂီၢ်တက့ၢ်.

အဒိ/

သရော်ကွီၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲအတၢ်ကဲဘျးဒီးအတၢ်လီၤတူၢ်လီၤကံာ်လၢကွီဖိအဂီၢ်.

တၢ်ကဲဘျး	တၢ်လီၤတူၢ်လီၤကံာ်

အဒိ/

ကွီဖိကွီၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲအတၢ်ကဲဘျးဒီးအတၢ်လီၤတူၢ်လီၤကံာ်လၢကွီဖိအဂီၢ်.

တၢ်ကဲဘျး	တၢ်လီၤတူၢ်လီၤကံာ်

တုၤကရူၢ်တဖုစုာ်စုာ်ကွဲးလီၤတံၤလံာ်န့ၣ်သရော်ကဘၣ်ကွဲးဖျိကွၢ်တၢ်လာကယဲၣ်ပှာမာလိတဖၣ်ဖိတဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ခဲလၢာ်န့ၣ်လီၤ. သရော်က မာက့ၢ်ဒုာ်ပှာမာလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကပဲာ်ဖးနီၤဖးက့ၢ် အတၢ်ဂ့ၢ်ဒုာ်ဝဲဒီးကစံးကတိၤ သကိးဒီးသံကွၢ်စံးဆၢလိာ်အသးန့ၣ်လီၤ.

၅. တၢ်ကတိၤဂ့ၢ်လိာ်

- နီၤဖးလီၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢခံကရူၢ်ဝံၤတဲဘၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢပကအိၣ်ဒီးတၢ်ကတိၤဂ့ၢ်လိာ်ဒီးကရူၢ်တဖုန့ၣ်ကဆှၢန့ၣ်ဝဲလၢသရော်ကိၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲမ့ၢ်အဂ့ၢ်ကတၢ်ဒီးတဖုန့ၣ်ကထီဒါဝဲလၢကိၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲမ့ၢ်အဂ့ၢ်ကတၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- အဆိကတၢ်န့ၣ်ကရူၢ်ဖိတဖုစုၣ်စုၣ်ကစံးကတိၤသကိးဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဂ့ၢ်လၢတိၤဖိဒုးအိၣ်ထီၣ်တ့ၢ်လၢအဖိဒိၣ်တဖုအတၢ်ကကဲဘျးဒီးတၢ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကရူၢ်ကစံၣ်ညီၣ်ဆၢတဲာ်တၢ်ဂ့ၢ် (၄-၆)ဘိဒ်သိးကပာ်ဖျါထီၣ်ဘၣ်မနုၤအဃိလၢအဝဲသ့ၣ်အကျဲန့ၣ်ဘၣ်/ဂ့ၢ်ကတၢ်အဂံၢ်ဒီးကဘၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဂ့ၢ်တနီၤလၢအပာ်ဖျါထီၣ်ဘၣ်ဃးကရူၢ်အဂၤတဖုအတၢ်သိၣ်လိအကျဲအတၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကရူၢ်တဖုဒုၣ်ဝဲကဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဒိတၢ်တဲာ်ဖုၣ်ဖုၣ်ဖိတခါဒ်သိးကဒုးန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်သိၣ်လိအကျဲန့ၣ်လီၤ.
- ကရူၢ်တဖုကဃုထာပှၤ (၅-၁၀) ဂၤလၢကဒုးန့ၣ်အတၢ်ဒိတၢ်တဲာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ကရူၢ်တဖုကဃုထာပှၤ (၄)ဂၤ (မုၢ်ခံၣ်ခါခံၣ်) လၢကစံးကတိၤဂ့ၢ်လိာ်တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်သိၣ်လိအကျဲအဂီၢ်လီၤ.

တၢ်ကတိၤဂ့ၢ်လိာ်

- (၁) ကရူၢ်တဖုဒုၣ်ဝဲကဒုးန့ၣ်အတၢ်ဒိတၢ်တဲာ်ဒီးကဘၣ်စံးဆၢစ့ၢ်ကိးကယဲၢ်တၢ်သံကွၢ်လၢပှၤတဂၤလၢလၢသံကွၢ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.
- (၂) တုၤန့ၣ်တစုၤသရော်ကဘၣ်တဲလီၤတၢ်ဘျးဘၣ်ဃးတၢ်ကတိၤဂ့ၢ်လိာ်န့ၣ်လီၤ.
- (က) အဆိကတၢ်ပှၤတဂၤလၢကရူၢ်တဖုဒုၣ်ဝဲအပူၤကဆှၢန့ၣ်ဝဲလၢအတၢ်သိၣ်လိအကျဲန့ၣ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်န့ၣ်ကရူၢ်အဝဲတဖုအတၢ်သိၣ်လိအကျဲန့ၣ်လီၤ.
- (ခ) ပှၤကိးဂၤဒဲးလၢကရူၢ်ခံဖုလၢအပူၤကအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်လၢကကတိၤဂ့ၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်တဘျီစုၣ်စုၣ်လၢကကတိၤဆိၣ်ထွဲအတၢ်သိၣ်လိအကျဲန့ၣ်လီၤ.
- (ဂ) ပှၤဆှၢန့ၣ်လီၤတၢ်တဖုအကျဲတဂၤဆှၢန့ၣ်လီၤအတၢ်ကတိၤဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ်ပှၤထီဒါတၢ်တဖုအကျဲတဂၤကဲၤဆၢထာၣ်ထီဒါပှၤဆှၢန့ၣ်တၢ်တဂၤအတၢ်ကတိၤဆှၢန့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
- (ဃ) တုၤပှၤတဂၤအံၤထီဒါတၢ်ဝံၤလံန့ၣ်ပှၤလၢအဆှၢန့ၣ်တၢ်အဆိကတၢ်တဂၤကကတိၤဒီတဒၢက့ၤအတၢ်ကတိၤဆှၢန့ၣ်တခါန့ၣ်လီၤ.
- (င) ပှၤလၢဒိကန့ၣ်တၢ်အကျဲမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးသံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖျၢၣ်ခံဖျၢၣ်သ့ဝဲလီၤ.

အဒိ/

- နီၢ်ဖိဂ့ၢ်(ကရူၢ် ၁)ကတိၤဆှၢန့ၣ်လီၤအတၢ်ဂ့ၢ်
- ကရူၢ်(၂)တဲဆၢထီဒါအိၣ်လီၤ
- နီၢ်ဖိဂ့ၢ်ကတိၤဒီတဒၢက့ၤအတၢ်ဆှၢန့ၣ်
- စၢၤဘျဲၣ်ထူ(ကရူၢ် ၂)ကတိၤဆှၢန့ၣ်လၢအတၢ်သိၣ်လိအကျဲဂ့ၢ်ဝဲအဂ့ၢ်
- ကရူၢ်(၁)ကတိၤထီဒါက့ၤအိၣ်
- စၢၤဘျဲၣ်ထူကတိၤဒီတဒၢက့ၤအတၢ်ကတိၤဆှၢန့ၣ်
- (တၢ်ကတိၤဂ့ၢ်လိာ်အံၤကလဲတုၤပှၤကိးဂၤဒဲးလၢကရူၢ်ပှၤ (၄) ဂၤကစံးကတိၤဂ့ၢ်လိာ်ဘၣ်တၢ်အစ့ၢ်ကတၢ်တဘျီ)န့ၣ်လီၤ.

(စ) တုပုကိးကလကရူပူကတိဂုဂ်လိာ်ဘာ်တၢ်အစ့ကတၢ်တဘျီဝံလံန့ၣ်, ကရူဂ်တဖုဒၣ်ဝဲကစံးကတိပာ်ဖျါက့ၤ အတၢ်ကတိကျၢ်တံာ်အတၢ်ပာ်ဖျါန့ၣ်လီၤ.

(ဆ) သရော်အမူအဒါမ့ၢ်ဒ်သိးကမၤလီၤတံာ်လၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤခဲလၢာ်ကလဲၤအသးဒ်တၢ်ဘျီအသိးဒီးတၢ်ဂ့ၢ်မိာ်ပုၤန့ၣ်သ့ တလီၤမၢ်ဒီးလဲၤလၢတၢ်ကပၤတဂ့ၤလၢတၢ်ကတိဂုဂ်လိာ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- ကမျၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ပုၤလၢတပာ်ဃုာ်လၢပုၤကတိဂုဂ်လိာ်တၢ်နီၣ်တဖုဘာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
- တုတၢ်ကတိဂုဂ်လိာ်ဝံလံန့ၣ်
  - ❖ သရော်စံးဘျးက့ၤပုၤကိးကလကရူပူကတိဂုဂ်လိာ်တဘျီအံၤအပူၤလၢအတၢ်မၤဂ့ၢ်မိာ်အသိးန့ၣ်လီၤ.
  - ❖ သရော်မၤကရူဂ်(၁)လၢကဆိကမိာ်ထီၣ်က့ၤကယဲၣ်ကရူဂ်(၂)အတၢ်ကတိဂုဂ်လိာ်တဖုၣ်
  - ❖ သရော်မၤကရူဂ်(၂)လၢကဆိကမိာ်ထီၣ်က့ၤကယဲၣ်ကရူဂ်(၁)အတၢ်ကတိဂုဂ်လိာ်တဖုၣ်
  - ❖ သရော်မၤကရူဂ်(၁)ကတဲဖျါထီၣ်ကရူဂ်(၂)အတၢ်သိာ်လိအကျဲအတၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်တဖုၣ်
  - ❖ သရော်မၤကရူဂ်(၂)ကတဲဖျါထီၣ်ကရူဂ်(၁)အတၢ်သိာ်လိအကျဲအတၢ်ဂံၢ်စၢ်ဘါစၢ်တဖုၣ်

၆. တၢ်ကတိဂုဂ်လိာ်

သရော်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢကယဲၣ်တၢ်သိာ်လိအကျဲထီၣ်တဖုၣ်အပူၤန့ၣ်ဒ်တၢ်ကဲဘျးအိၣ်ဝဲအသိးတၢ်လီၤတူၣ်လီၤ ကာ်အိၣ်ဝဲစ့ၢ်ကိးလီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အသိးသရော်ကြၢၤဒုးသုတၢ်သိာ်ဘိအကျဲခံာ်လၢာ်လၢအတၢ်သိာ်လိအပူၤ န့ၣ်လီၤ. ဆူညါစ့ၢ်သီန့ၣ်ပကကွၢ်မၤလီၤတံာ်အါထီၣ်တၢ်သိာ်လိအကျဲတဘျီစ့ၢ်စ့ၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်သိၣ်လိအကျဲလိရီၤခံၣ်ဘိ

တၢ်သိၣ်လိအကျဲတနီၤန့ၣ်လုၢ်ဘၢဝဲကွီုဖိလိလိလၢကဘၣ်ဒိကန့ၣ်တၢ်သိၣ်လိဒ်သရၣ်ရဲၣ်ကျဲၤဆ့ၤဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. ကျဲဒ်အံၤန့ၣ်ပကိးအိၤလၢသရၣ်ကွီုဒ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်လိကျဲအကတနီၤန့ၣ်မ့ၢ်ကျဲလၢကွီုဖိပံၤဃုာ်ဖံးသကိးမၤသကိးလၢအတၢ်မၤလိအပူၤန့ၣ်လီၤ. ကျဲဒ်အံၤအသိးန့ၣ်ပကိးအိၤလၢကွီုဖိကွီုဒ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲန့ၣ်လီၤ.

ညီၣ်န့ၣ်လၢသရၣ်ကွီုဒ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲန့ၣ်ကွီုဖိတဖၣ်မၤလိန့ၣ်တၢ်ဒိဖျိတၢ်ဒိကန့ၣ်မ့ၢ်တဖၣ်ဖးလံာ်ဖးဒီးမ့ၢ်တမ့ၢ်လၢကျဲခံၣ်မၤလၢာ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လၢကွီုဖိကွီုဒ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲန့ၣ်, ကွီုဖိပံၤဃုာ်လၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲလၢတၢ်မၤလိဒိဖျိလၢအတၢ်လဲၤဒိဖျိအပူၤန့ၣ်လီၤ.

ကျဲခံၣ်ဘိအံၤဘၣ်တၢ်သုအိၤဒ်သိးကမၤ၁၇၈ ကွီုဖိကမၤလိန့ၣ်တၢ်တုၤလီၤတီၤလီၤန့ၣ်လီၤ.

သရၣ်ကွီုဒ်ဒိၣ်	ကွီုဖိကွီုဒ်ဒိၣ်
▪ သရၣ်ဟံစိဟံကမိၤအါ	• သရၣ်ဟံစိဟံကမိၤစ့ၤ
▪ သရၣ်တဲတၢ်အါတက့ၢ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်ပူၤ	• ကွီုဖိကရူၢ်စံးကတီၢ်သကိးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ
▪ တၢ်မၤလိအပတီၢ်ဘၣ်တၢ်ဆၢတဲာ်အိၤလၢသရၣ်	• ကွီုဖိပံၤဃုာ်/ဟူးဂဲၤလၢအတၢ်မၤလိန့ၣ်တၢ်အပူၤ
▪ သရၣ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒီးတၢ်လၢအလိၣ်လၢတၢ်မၤလိအဂီၢ်ခဲလၢာ်	• ကွီုဖိဃုထၢန့ၣ်၁၇၈တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢတၢ်ကမၤလိအိၤအဂီၢ်
▪ ကွီုဖိသုတၢ်ဆၢကတီၢ်အါကတၢ်လၢဒိကန့ၣ်သရၣ်တဲတၢ်/ဖးလံာ်	• ကွီုဖိဃုထၢမၤလိန့ၣ်ဒၣ်အတၢ်ဒိဖျိသရၣ်အတၢ်မၤ၁၇၈
▪ ကွီုဖိဒီးသရၣ်အတၢ်ဆဲးကျိးစ့ၤ	• ကွီုဖိညီၣ်န့ၣ်စံးကတီၢ်, ဖံးသကိးမၤသကိးတၢ်ကဒဲဒဲ

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမွၢ်အိၣ် .....”

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ - တၢ်သိၣ်လိၤကျဲၤလၢတီၤအဂီၢ်

- သရၣ်ကသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်ဒီးတဲၤဖျါထီၣ်သရၣ်ကိၣ်ဒိၣ်ဒီးကိၣ်ဖိကိၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိၤကျဲၤအတၢ်လီၤဆီ
- သရၣ်ကဃုထၢဒီးဆိးကါဝဲကျဲၤလၢအဖိးမံကတၢၢ်ဒီးတၢ်မၤလိၤအတၢ်ပညိၣ်, သရၣ်, ကိၣ်ဖိဒီးတီၤအတၢ်အိၣ်သး

လၢအဖုၣ်

တၢ်သိၣ်လိၤအကျဲၤတဖၣ်န့ၣ်ကဲဘျုးလၢတၢ်ကမၤလိၤန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အါမံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်လိၤကျဲၤတဘိၣ်ဂ့ၢ်တဘိၣ်ဂ့ၢ်ပဲ
 ပဃုထၢလၢပကသ့ၣ်အီၤလၢတီၤပူၤန့ၣ်ပကြၢးဆိကမိၣ်အတၢ်ဖိးမံလိၣ်သးဒီးတၢ်မၤလိၤအတၢ်ပညိၣ်, သရၣ်, ကိၣ်
 ဖိဒီးအတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်လီၤ.

သရၣ်တကၤစုၣ်စုၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒၣ်ဝဲလၢတၢ်သိၣ်လိၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. အါတက့ၢ်ဘၣ်သးဝဲတၢ်သိၣ်လိၤ
 အကျဲၤခံမံၤ, သၢမံၤလၢအဂ့ၢ်ဒီးမုၢ်ဘၣ်အီၤဒီးသ့ဝဲထီၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်သန့ၣ်ကုၣ်ဒိၣ်ဒီးသရၣ်ကြၢးကျဲးစးသ့ဝဲတၢ်
 သိၣ်လိၤကျဲၤအကလုာ်ကလုာ်လၢအတၢ်သိၣ်လိၤအပူၤဒ်သိးကမၤအါထီၣ်ကိၣ်ဖိမၤလိၤန့ၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ

- တၢ်သိၣ်လိၤအကျဲၤလၢတီၤအဂီၢ်
- ယကသ့တၢ်သိၣ်လိၤအကျဲၤဖဲလဲၣ်တဘိၣ်န့ၣ်ယဆၢတဲၢ်ဒ်လဲၣ်

တၢ်ကတိၤလၢညါ -

ဆူညါသၢသီလွံာ်သီန့ၣ်ပကကွၢ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲလီၤတံၢ်အကလုာ်တဖၣ်လီၤ. ကျဲတဘိစုာ်စုာ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအဂ့ၢ်အခါးလၢကွဲၤဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. သရော်ကမၤလိန့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါလၢကဘၣ်ဃုထၢကျဲမနုၤတဘိလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးအတၢ်ပညိၣ်, ကွဲၤဖိအပတီၢ်ဒီးအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကွၢ်ကဒါကွၢ်

- မဟါနံၤတၢ်မၤလိဘၣ်ထွဲတၢ်သိၣ်လိကျဲခံာ် (သရော်ကွဲၣ်ဒိၣ်, ကွဲၤဖိကွဲၣ်ဒိၣ်) အဂ့ၢ်န့ၣ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိန့ၣ်ပၢၢ်ဆံးအါတန့ၢ်ပၢၢ်ဆံးအါန့ၣ်သရော်သံကွၢ်ကဒါကွၢ်
- သရော်ကွၢ်ကဒါကွၢ်တၢ်သိၣ်လိကျဲခံာ်လၢတၢ်မၤလိအိၤမါနံၤအတၢ်ကဲဘျးဒီးတၢ်လီၤတူာ်လီၤကတၢ်

သရော်မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ“တၢ်သိၣ်လိကျဲလၢတီၤအဂီၢ်”လၢတဖၣ်ဖိဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ်သရော်ကမးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤဒီးကရူၢ်ခဲလၢာ်န့ၣ်လီၤ. သရော်ဃုဒီးဟ့ၣ်ဒိဟ့ၣ်တံာ်ဒ်သိးကမၤဖျါထီၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲန့ၣ်လီၤ. (ကွၢ်ဖးကျဲတဘိစုာ်စုာ်အဂ့ၢ်အကျိၤလီၤတံၢ်လီၤဆဲးကယိကယိတက့ၢ်.) (ကဘျးဟး .....

သရော်ကနီၤဖးလီၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိ (၅-၆) ဂၤတကရူၢ်ဒီးမၤကရူၢ်ဖိတဖုဒၣ်ဝဲကမၤကရူၢ်တၢ်မၤ (တၢ်သိၣ်လိကျဲတဘိစုာ်စုာ်အဒိနီၢ်ကီၢ်) တက့ၢ်.ဝဲကရူၢ်တဖၣ်မၤတၢ်အကတီၢ်န့ၣ်သရော်ဟး ဝုၤဝီၤဆူကရူၢ်ကိးဖုဒီးဒီးဟ့ၣ်ကူၣ်ဒီးဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤန့ၣ်လီၤ.

တူၤကရူၢ်ဖိတဖၣ်မၤတၢ်ဝံၤလံာ်န့ၣ်မၤအဖးထီၣ်ပှးအတၢ်ဒိတၢ်ဖၣ်တက့ၢ်. ကရူၢ်တၢ်တဖုန့ၣ်ကမးတၢ်အဒိလၢအမ့ၢ်တၢ်တဲလီၤတၢ်သိၣ်လိကျဲကရူၢ်အဂၤတဖုကမးထီၣ်တၢ်အဒိလၢအမ့ၢ်တၢ်တဲလီၤကျိၣ်ထွဲတၢ်သိၣ်လိအကျဲန့ၣ်လီၤ. လဲၤဒ်အံၤတဆိဘၣ်တဆိတူၤတၢ်သိၣ်လိအကျဲလၢာ်ကိးဘိဒီးတက့ၢ်.

၁. တၢ်ဆၢတံာ်လၢမ့ၢ်ကဘၣ်သ့တၢ်သိၣ်လိအကျဲမနုၤတဘိလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ-

- ပှၤမၤလိတၢ်ဖိနီၢ်တဂၤစုာ်စုာ်ဒၣ်ဝဲမၤဝဲတၢ်မၤကဘျး “ဃုထၢကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ”
- ပှၤမၤလိတၢ်ဖိပာ်ဖျိထီၣ်အသး (၄-၅) ဂၤတကရူၢ်ဒီးတဲသကိးတဂၤဒီးတဂၤတၢ်မၤကဘျး
- ကရူၢ်ကဘၣ်ဆၢတံာ်လၢအစၢဘၣ်တကူာ်
- ကရူၢ်ဖိတဖၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်အတၢ်အစၢဆူကရူၢ်ဒိပုညါ
- ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပှၤကိးဂၤဒဲးလၢကစံးကတီၤဂ့ၢ်လိာ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်အံၤတက့ၢ်.

သရော်န့ၣ်ကြးသံကွၢ်ဒ်သိးကမၤစၢၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကမၤန့ၢ်တၢ်အစၢလၢအဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

သရော်သံကွၢ်ဆူကရူၢ်

တၢ်သိၣ်လိအကျဲ ခဲလၢာ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်သ့အိၤသ့ဒ်သိးသိးလၢလံာ်တဘျီဘၣ်တဘျီအဂီၢ်ဒီးကွဲၤဖိပတီၢ်၆, မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးဘၣ်မနုၤအဃိလဲာ်. သရော်ကဘၣ်မၤဖျါထီၣ်လၢတၢ်သိၣ်လိအကျဲတနီၤကဲဘျးဒိၣ်ဝဲန့ၣ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢလံာ်ကလုာ်အဖိခိၣ်ဒီးတီၤအပတီၢ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ကျဲတဘိစုာ်စုာ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်ကဲဘျးလီၤဆိဒၣ်ဝဲလၢကွဲၤဖိအတၢ်မၤလိန့ၣ်တၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိကျဲတနီၤဝုၤဝဲလီၤဆိဒၣ်တၢ်န့ၣ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢလံာ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပှာမာလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဖိာ်ထီၣ်အသး (၅-၆) ကတဖု

သရၣ်ကွဲးလီၤတၢ်သံကွၢ်လၢလၢာ်တဖၣ်အံၤလၢလၢာ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့အလီၤဒီးမၤကရူၢ်ဖိစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်အံၤတက့ၢ်. တၢ်သံကွၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ

- လၢတၢ်ဖုၣ်ပတီၢ်အဂီၢ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲလၢအကြးကတၢ်မ့ၢ်ဖဲလဲၣ်တဘိလဲၣ်. ဘၣ်မနုၤအဃိလဲၣ်.
- ကျဲမနုၤတဘိပမ့ၢ်သ့အီၤလၢတၢ်ထီၣ်ကတုၤဒိၣ်န့ၢ်ပသ့အီၤလၢတၢ်ဖုၣ်န့ၢ်လဲၣ်. ဘၣ်မနုၤအဃိလဲၣ်.
- ကျဲမနုၤတဘိဟ့ၣ်သရၣ်လၢကတဲလီၤတၢ်အါကတၢ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်စ့ၤကတၢ်အပူၤန့ၢ်လဲၣ်.
- နကသ့ကျဲမနုၤတဘိဖဲနအဲၣ်ဒီးလၢကွီၤဖိလၢအဖျဲးတဖၣ်ကမၤစၢၤကွီၤဖိလၢအမၤလံာ်ဃာတဖၣ်န့ၢ်လဲၣ်.
- ကျဲမနုၤတဘိလၢပမ့ၢ်သ့အီၤလၢတၢ်သိၣ်လိတၢ်စံာ်စါတဲန့ၢ်ကြးဒိၣ်န့ၢ်တၢ်ဒွဲးတက့ၢ်လဲၣ်.
- နကသ့တၢ်သိၣ်လိကျဲမနုၤသဘိလၢနမ့ၢ်ဘၣ်သိၣ်လိကညီၣ်ကွီၤဖိလၢပယီၤကျိၣ်စးထီၣ်တီၤဒိၣ်ထံးတုၤလၢယဲၣ်တီၤန့ၢ်လဲၣ်.

တုၤကရူၢ်တဖၣ်စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်ဝံၤလံာ်န့ၢ်သရၣ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်သံကွၢ် (၁-၂) ဖျၢၣ်ဆူကရူၢ်တဖုစုၣ်စုၣ်ဒီးမၤ ကရူၢ်တဖၣ်န့ၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်စံးဆၢလၢတီၤမဲာ်ညါတက့ၢ်. ဟ့ၣ်အခွဲးလၢကရူၢ်ခဲလၢာ်ကသံကွၢ်, စံးဆၢတၢ်, စံးကတီၤသကိးဒီးအလီၤအိၣ်ကတီၤ ဂ့ၢ်လိာ်အသးဘၣ်ဃးတၢ်အစၢန့ၢ်သ့ဝဲလီၤ.

သရၣ်ဖးသိၣ် “တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲဒိၣ်ဒိၣ် - ယကသ့ကျဲဖဲလဲၣ်တဘိလဲၣ်န့ၢ်ယဆၢတဲာ်ဒ်လဲၣ်. ” ဆူပှာထီၣ်တၢ်မၤလိဖိတဖၣ်န့ၢ်တက့ၢ်. သရၣ်ကမၤပှာထီၣ်တၢ်မၤလိဖိဖးလီၤတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲန့ၢ်တက့ၢ်ဘၣ်တက့ၢ်. (ကဘျဲးပၤ .....

၂. တၢ်သ့တၢ်သိၣ်လိအကျဲလီၤတံာ်

- မၤပှာမာလိတၢ်ဖိတကစုၣ်စုၣ်ကွဲးလီၤတၢ်မၤလိအတၢ်ပညိၣ်လၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးတီၤဒီးလံာ်လၢကသိၣ်လိဝဲလၢစးခိတီၤပျဲအလီၤတက့ၢ်.
- သရၣ်ထၢဖိၣ်တၢ်ပညိၣ်အလံာ်တီၤပျဲတဖၣ်ခဲလၢာ်ဝံၤ -

- သရၣ်မၤပှာမာလိတၢ်ဖိတဖၣ်ပာ်ဖိာ်ထီၣ်အသးသၢကတကရူၢ်တက့ၢ်.
- သရၣ်ဟ့ၣ်လီၤကရူၢ်ဖိတဖုလၢတၢ်ပညိၣ်အလံာ်တီၤပျဲ (တၢ်ပညိၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ထၢဖိၣ်တ့ၢ်အီၤ) တဘ့ၣ်တက့ၢ်. သရၣ်ကွဲးလီၤတၢ်နံာ်လီၤလၢလၢာ်တကရူၢ်ကဘၣ်စံးဆၢဝဲတဖၣ်လၢလၢာ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့အလီၤတက့ၢ်.
  - ဃုထၢကျဲသဘိလၢနမ့ၢ်သ့အီၤန့ၢ်ကမၤန့ၢ်နတၢ်ပညိၣ်တက့ၢ်.
  - တဲဖျါထီၣ်လီၤတံာ်လီၤဆဲးတဆိဘၣ်တဆိလၢနကသ့ကျဲအံၤဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်တက့ၢ်.
  - ကွဲးဖျါထီၣ်ဘၣ်မနုၤအဃိကျဲတဘိစုၣ်စုၣ်ဒၣ်ဝဲကဲဘျဲးလၢလံာ်တကွီၣ်အံၤအဂီၢ်န့ၢ်တက့ၢ်.
  - ကွဲးရဲၣ်လီၤတၢ်မၤလိန့ၢ်တၢ်လၢန့ၢ်ဆၢၣ်အကျဲတဖၣ်လၢနကသ့အီၤလၢတၢ်သိၣ်လိအကျဲတခါအံၤအပူၤတက့ၢ်.
  - ကွဲးဖျါထီၣ်ကျဲတခါဒၣ်ဝဲန့ၢ်ကြးဒီးကွီၤဖိအသးနံာ်ဒီးတီၤန့ၢ်တက့ၢ်.
  - ကွဲးရဲၣ်လီၤတၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢနကသ့အီၤတဖၣ်ဒ်သိးနကမၤန့ၢ်နတၢ်ပညိၣ်အဂီၢ်န့ၢ်တက့ၢ်.

သရော်ကလဲာ်ဆူတကရူာ်ဘဉ်တကရူာ်, ဟ့ာ်ဂံာ်ဟ့ာ်ဘါဒ်သီးကစံးဆာတဂ်သံကွာ်တဖဉ်န့ာ်လီာ်.

တုာ်ကရူာ်ခဲလာ်မာ်တံာ်လံာ်န့ာ်မာ်ကရူာ်တဖုစုာ်စုာ်ဖးဖျါထီာ်အတဂ်မာ်လိအတဂ်ပညိာ်, တဂ်မာ်လိလံာ်တဂ်ဂွာ်ဒီးကွီဖိအပတီာ်ဆူအကရူာ်ပုာ်တံာ်မာ်ပာ်ဖျါထီာ်ဆူကရူာ်ဒီဖုညါအပူာ်တက့ာ်. သရော်ဒီးကရူာ်ဒီတဖုညါကဟ့ာ်ထီာ်သကီးအတဂ်ထံာ်ဒီးဟ့ာ်ကူာ်ဟ့ာ်ဖးသကီးလာ်အတဂ်လဲာ်ထီာ်လဲာ်ထီာ်အဂီာ်န့ာ်တက့ာ်.

တုာ်ကရူာ်ခဲလာ်ဖးဖျါထီာ်အဝဲသ့ာ်အတဂ်မာ်တံာ်လံာ်န့ာ်သရော်ကဒူးအိာ်ထီာ်တဂ်ဒူးန့ာ် (၅-၆) ခါလာ်အပာ်ဖျါ ထီာ်တဂ်သိာ်လိအကျဲအကလုာ်ကလုာ်န့ာ်လီာ်. တဂ်ဒူးန့ာ်တခါန့ာ်ကဘဉ်ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲဒဉ်တဂ်သိာ်လိအကျဲ (၁-၃) ဘိန့ာ်လီာ်. တုာ်တဂ်ဒူးန့ာ်တံာ်လံာ်န့ာ်သံကွာ်ပုာ်မာ်လိတဂ်ဖိတဖဉ်လာ်တဂ်ဒူးန့ာ်ဟ့ာ်ဒီဟ့ာ်တဲာ်အံာ်မ့ာ်တဂ်သိာ်လိအကျဲမနုာ်တဖဉ်လဲာ်.

မာ်ပုာ်မာ်လိတဂ်ဖိတဖဉ်ဃုထာ်တဂ်သိာ်လိအကျဲအကလုာ်လာ်အကသုဝဲန့ာ်တက့ာ်. မာ်အဝဲသ့ာ်ဆိကမိာ်ထီာ်တဂ်တမံာ်မံာ် (ဆဉ်ဖိကီာ်ဖိတဒု, သ့ာ်သဉ်တဖျါာ်, ပုာ်တဂမုတမ့ာ်တဂ်အဂတခါခါ) လာ်အဒူးသ့ာ်နီာ်အီာ် (မ့) ကဲတဂ်သိာ်လိကျဲလာ်အဝဲသ့ာ်အဂီာ်န့ာ်တက့ာ်. ဃုပုာ်မာ်လိတဂ်ဖိတဖဉ်လာ်က တ့တဂ်တမံာ်မံာ်လာ်အဆိကမိာ်တ့ာ်ဝဲအဂီာ်. ကွဲးလီာ်တဂ်ဂီာ်န့ာ်အဂ့ာ်ဒ်အ အဲာ်ဒီးသိာ်လိဝဲဃုာ်ဒီးတဂ်သိာ်လိအကျဲန့ာ်တက့ာ်. တုာ်နုာ်တစုသရော်ကထာ်ဖိာ်တဂ်ဂီာ်ခဲလာ်တံာ်ကျဲးလီာ်အီာ်လာ်တဂ်လီာ်တက့ာ်. ဟ့ာ်ပုာ်မာ်လိတဂ်ဖိတဖဉ်တဂ်ဆာကတီာ်လာ်ကလဲာ်တရဲးကွာ်တဂဘဉ်တဂအတဂ်ဂီာ်လာ်တဂ်ကျဲးလီာ်အီာ်တဖဉ်န့ာ်တက့ာ်.

တဂ်ဂဲာ်လိ -

မာ်ပုာ်မာ်လိတဂ်ဖိတဖဉ်ပာ်ဖျါထီာ်အသးဒ်လံာ်အကလုာ်ဒီးတီာ်လာ်အသိာ်လိဝဲအသီးန့ာ်တက့ာ်. နံာ်လီာ်ကရူာ်တဖဉ်လာ်ကဘဉ်မာ်ဝဲဒ်လံာ်အံာ်အသီးန့ာ်တက့ာ်.

- ဃုထာ်န့ာ်တဂ်မာ်လိအတဂ်ပညိာ်လီာ်တံာ်တခါလာ်နကသိာ်လိအီာ်လာ်တီာ်ပူာ်တက့ာ်.
- တဂ်မာ်လိန့ာ်ကဘဉ်ယံာ်ဝဲ (၁၀ -၁၅) မံးနံးန့ာ်လီာ်.
- စံာ်ညိာ်ဆာတဲာ်လာ်နကသုတဂ်သိာ်လိအကျဲ (၂-၃) ဘိလာ်အကြားကတဂ်ဒီးတဂ်ပညိာ်, ကွီဖိအတီာ်ပတီာ်ဒီးအတဂ်သ့တဂ်ဘဉ်န့ာ်တက့ာ်.
- ပာ်လီာ်တဂ်ဆာတဲာ်လာ်နကရဲာ်လီာ်တဂ်သိာ်လိတဆိဘဉ်တဆိလာ်နတဂ်သိာ်လိအဂီာ်န့ာ်တက့ာ်. ဃုထာ်ဒီးဃုန့ာ်တဂ်ပီးတဂ်လီာ်လာ်နလိာ်ဘဉ်အီာ်လာ်နတဂ်သိာ်လိအပူာ်န့ာ်တက့ာ်.
- ကတီာ်ထီာ်နတဂ်သိာ်လိဒ်သီးနကသိာ်လိတဂ်မာ်လိအံာ်ဆူကရူာ်ခဲလာ်အမဲာ်ညါတက့ာ်.

ကရူာ်တဖုဘဉ်တဖုပာ်ဖျါထီာ်အတဂ်သိာ်လိဆူကရူာ်ဒီညါန့ာ်လီာ်. ကရူာ်ဒီဖုန့ာ်ကဘဉ်ပာ်မာ်အသးဒ် အမ့ာ်ကွီဖိလာ်တဂ်သိာ်လိအီာ်န့ာ်လီာ်. တုာ်တဂ်မာ်လိတံာ်လံာ်န့ာ်သရော်ကသံကွာ်ပုာ်မာ်လိတဂ်ဖိတဖဉ်လာ်တဂ်သိာ်လိတခါအံာ်အပူာ်တဂ်သုတဂ်သိာ်လိအကျဲမနုာ်ဒီး တဂ်မာ်လိအတဂ်ပညိာ်မနုာ်န့ာ်လီာ်. လာ်ခံကတဂ်ကရူာ်ဒီဖုကသမံသမီးကွာ်တဂ်မာ်လိဒီဖျါထီာ်တဲာ်ကွာ်အီာ်ဒ်နီာ်ထီာ်လာ် လာ်တဖဉ်အံာ်န့ာ်တက့ာ်.

(၁) မ့ၢ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲတဖၣ်န့ၣ်ကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးတၢ်မၤလိအတၢ်ပညိၣ်စ့ၢ်ကီးၤ.
(က) ကြးဝဲဒိၣ်မး (ခ) ကြးဝဲ (ဂ) တူၢ်လိာ်သ့ (ဃ) တကြးဘၣ်.

(၂) မ့ၢ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲတဖၣ်အံၤကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးလံာ်အတၢ်ကိၣ်ကစီဒိၤ.
(က) ကြးဝဲဒိၣ်မး (ခ) ကြးဝဲ (ဂ) တူၢ်လိာ်သ့ (ဃ) တကြးဘၣ်.

(၃) မ့ၢ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲတဖၣ်န့ၣ်ကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးကိၣ်ဖိအပတီၢ်ကစီဒိၤ.
(က) ကြးဝဲဒိၣ်မး (ခ) ကြးဝဲ (ဂ) တူၢ်လိာ်သ့ (ဃ) တကြးဘၣ်.

တၢ်ကရူၢ်ခဲလၢာ်သိၣ်လိတၢ်ဝံၤလံာ်န့ၣ်ဃုထၢထီၣ်ကရူၢ်လၢအသိၣ်လိတၢ်ဂ့ၤကတၢၢ်တဖၣ်အတၢ်သိၣ်လိအကျဲန့ၣ်တက့ၢ်. ကရူၢ်လၢအ နၢတဖၣ်တၢ်ကဟ့ၣ်စ့ၢ်ကီးအိၣ်ခိၣ်ဖးမ့တမ့ၢ်တၢ်စံးထီၣ်ပတြၢအိၣ်တမံၤမံၤန့ၣ်လီၤ. သရော်စံးဘျး က့ၤပုၤထီၣ် တၢ်မၤလိဖိခဲလၢာ်လၢအ တၢ်ထဲးဂံၢ်ထဲးဘါလၢတၢ်မၤလိရဲၣ်ကျဲဒိတကတီၢ်ညါအံၤဂ့ၤဒိၣ်မးအဃိန့ၣ်တက့ၢ်. ရဲၣ်ပုၤအဝဲသ့ၣ် လၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲဝံၤလံာ်န့ၣ်တက့ၢ်. သံကွၢ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်တၢ်သံကွၢ်အိၣ်တမံၤမံၤဒီးၤ. တၢ်တဲအိၣ်တမံၤမံၤဒီးၤ. တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အိၣ်တမံၤမံၤဒီးၤ.

(ဆၢဂ့ၤဆၢဝါပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်တက့ၢ်.)

တၢ်သိၣ်လိအကျဲလၢတၢ်အဂီၢ်

ပသ့ၣ်ညါလၢတၢ်သိၣ်လိအကျဲန့ၣ်အိၣ်ဝဲခံပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- သရၣ်ကိၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲ
- ကိၣ်ဖိကိၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲ

ကျဲခံဘိလၢအံၤန့ၣ်ကဲဘျးလၢကိၣ်ဖိမၤလိတၢ်အဂီၢ်သ့န့ၣ်လီၤ.

အဒိ/

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃးစဲအံၤတၢ်သိၣ်လိန့ၣ်တၢ်သိၣ်လိအိၣ်လၢသရၣ်ကိၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်အကျဲသ့ (ဒိအမ့ၢ်တၢ်တဲလီၤတၢ်သိၣ်လိအကျဲ) မ့တမ့ၢ်ကိၣ်ဖိကိၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲဒိအမ့ၢ် (တၢ်ဃုထံၣ်န့ၣ်တၢ်အကျဲ)သ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ဒိတၢ်သိၣ်လိမဟါတနံၤအပူၤအသိးန့ၣ်ပထံၣ်ဘၣ်လၢသရၣ်သူတ့ၢ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲလီၤဆိတဖၣ်လၢတၢ်ပူၤလံန့ၣ် လီၤ.

တၢ်ဃုလၢလၢအံၤပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲလီၤတံၢ်တနီၤလၢတၢ်သိၣ်လိအကျဲခံဘိအံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

သရၣ်ကိၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲ

သရၣ်ကိၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲ	တၢ်ဂ့ၢ်	သရၣ်ပာအါ/စ့ၢ်	ကိၣ်ဖိ
တၢ်တဲလီၤတၢ်သိၣ်လိ Lecture	<ul style="list-style-type: none"> • သရၣ်ဆၢထၢၣ်လၢတၢ်မဲၣ်ညါတဲလီၤတၢ်ဆူကိၣ်ဖိ • ကိၣ်ဖိဒိကနၣ်ဒီးကွဲးနီၣ်ကွဲးဃါတၢ် 	အါ သရၣ်ကတီၤတၢ်တဲလီၤတၢ်သိၣ်လိဒီးသိၣ်လိလီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ	<ul style="list-style-type: none"> ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်ဒိဖျါတၢ်ဒိးကွဲးဒီးတၢ်ဒိကနၣ် ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢနီၣ်တၢ်ဂၤစ့ၢ်စ့ၢ်
တၢ်တဲလီၤကျိၣ်ထွဲ Lecture Recitation	<ul style="list-style-type: none"> • သရၣ်တဲလီၤတၢ်ဂ့ၢ်ဆူကိၣ်ဖိ (တၢ်တဲလီၤတၢ်သိၣ်လိကျဲ) • သရၣ်ကျိၣ်ထွဲတၢ်တဲလီၤဒီးတၢ်သံကွဲးစံးဆၢကတီၢ်မ့တမ့ၢ်သရၣ်မၤကိၣ်ဖိကတဲကျိၣ်ထံတၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်တဲအိၣ် 	အါဆူဖဲအကြား သရၣ်ကတီၤတၢ်တဲလီၤ, စံးဆၢကိၣ်ဖိတၢ်သံကွဲး	<ul style="list-style-type: none"> ■ မၤလိန့ၣ်ဒိဖျါဒိးကွဲး, ဒိကနၣ်, သံကွဲး/စံးဆၢတၢ်သံကွဲး ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢနီၣ်တၢ်ဂၤစ့ၢ်စ့ၢ်
တၢ်သံကွဲးစိးကရံးထံး Questioning (Socratic)	<ul style="list-style-type: none"> • သရၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သံကွဲးအရဲၣ်လၢကသံကွဲးကိၣ်ဖိ • တၢ်သံကွဲးဆူကိၣ်ဖိလၢကစံးဆၢတၢ်သံကွဲးဒီးမၤန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အစၢ • တၢ်သံကွဲးထုးထီၣ်န့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢကိၣ်ဖိတဖၣ်အအိၣ် 	ဖဲအကြား သရၣ်ကတီၤတၢ်သံကွဲးလၢကကၤကွဲးဒီးဆူကိၣ်ဖိတဖၣ်လၢကမၤလိန့ၣ်တၢ်ဒီးစံးဆၢကိၣ်ဖိတၢ်သံကွဲး	<ul style="list-style-type: none"> ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်ဒိဖျါကတီၤတၢ်ဒိးပုၤနီၣ်ဒိၣ်, ဒိကနၣ်, စံးဆၢဒီးသံကွဲး ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢကရူၢ်

သရၣ်ကွီၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲအတၢ်ပိၣ်ထွဲ

<p>တၢ်ဒုးန့ၣ်ကွၢ်ဂီၤ Demonstration</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ကွီၣ်ဖိတကဒၣ်ဝဲစ့ၣ်စ့ၣ်ဆၢထၢၣ်လၢတီၤမဲၣ်ညါဒုးန့ၣ်တၢ်တမံၤမံၤ, တဲလၢအဂ့ၢ်အကျဲအကျဲပုၤကွီၣ်ဖိတဖၣ်အမဲၣ်ညါ 	<p>အါဆူဖဲအကြၢး သရၣ်ဆၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲဒီး တၢ်သံကွၢ်</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်ဒိဖျိဒိကန့ၣ်,တၢ်ပိၣ်သကိး, ခိးကွၢ် ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်ဒိနီၣ်တကၤ စ့ၣ်စ့ၣ်
<p>တၢ်ဒုးန့ၣ်မိၣ်ဂီၤ Modeling</p>	<ul style="list-style-type: none"> • သရၣ်မၤပူးကွီၣ်ဖိတၢ်မိၣ်န့ၣ်သးလိမိၣ်ဂီၤ • ကွီၣ်ဖိလိန့ၣ်ဒိဖျိမၤဒီးသရၣ် 	<p>အါ သရၣ်ဒုးန့ၣ်ကွီၣ်ဖိတဖၣ်အကျဲ လၢအကမၤဒီးသိးသိးဒီးအိၤ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်ဒိဖျိဒိကန့ၣ်မၤဒီး ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢနီၣ်တကၤစ့ၣ်စ့ၣ်

ကွီၣ်ဖိကွီၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲ

<p>ကွီၣ်ဖိကွီၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ် လိအကျဲ</p>	<p>တၢ်ဂ့ၢ်</p>	<p>သရၣ်ပၤအါ/စ့ၢ်</p>	<p>ကွီၣ်ဖိ</p>
<p>တၢ်ပိၣ်သကိးတဲသကိး Discussion</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ကွီၣ်ဖိကရူၢ်ဆံး/တီၤဒိတီၤညါစံးကတီၤသကိးဘၣ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၤတမံၤမံၤ 	<p>စ့ၢ်ဆူဖဲအကြၢး သရၣ်ခိးကွၢ်, မၤစၢၤကွီၣ်ဖိဒိသိး တၢ်ဂ့ၢ်သုတဟးဖျိး</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်ဒိဖျိဒိကန့ၣ်တၢ်,သံကွၢ်တၢ်, ကတီၤတၢ်, မၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤ ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢကရူၢ်
<p>စ့ၢ်တဖု Panel</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ကရူၢ်ဆံးတဖုဟ့ၣ်လိတၢ်ဆိကမိၣ်, စံးကတီၤသကိးတၢ်ဂ့ၢ်, ဃုမၤကွၢ်တၢ် 	<p>စ့ၢ် သရၣ်ကွၢ်ဒီးဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ် ဆိကမိၣ်</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်ဒိဖျိတဲဖျါထီၣ်, ကတီၤတၢ်, ဒိကန့ၣ်တၢ်,မၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤ,ခိးကွၢ်တၢ် ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢကရူၢ်
<p>တၢ်ကတီၤဂ့ၢ်လိာ် Debate</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ကွီၣ်ဖိခံပုၤပြၢလိာ်သးတဲသကိး, ဂ့ၢ် လိာ်သကိးတၢ်ဂ့ၢ်တခါ 	<p>စ့ၢ် သရၣ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ဒီးမၤ ညီထီၣ်တၢ်ကတီၤဂ့ၢ်လိာ်</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢမၤ, တဲဆၢတၢ်,ကတီၤတၢ်,ဒိကန့ၣ်တၢ်,မၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤ,တၢ်လဲၤဒိဖျိ နီၣ်ကီၤ ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢကရူၢ်

ကွီုဖိကွီုဒ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲအတၢ်ပိၣ်ထွဲ

<p>တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲ တၢ်ဂဲၤလိ Role Playing</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ကွီုဖိဒုးန့ၣ်တၢ်အဒိအတဲာ်မ့တမ့ၢ်တၢ်အိၣ်သး ■ ကွီုဖိဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်, တၢ်ထံၣ်ခိဖျိဒုးန့ၣ်တၢ် 	<p>စ့ၤ သရၣ်ခိးကွၢ်ဒီးမၤညီထီၣ်စၤ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်ခိဖျိတၢ်မၤ, မၤဒီးတၢ်, တၢ်လဲၤခိဖျိနီၣ်ကီၢ်, ခိးကွၢ်, လိာ်ကွဲ ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢ ကရူၢ်
<p>တၢ်ဖံးသကိးမၤသကိး တၢ်မၤလိ Cooperative Learning</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ကွီုဖိပာ်ဖိၣ်ထီၣ်သးအိၣ်ဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အါမံၤလၢတၢ်မၤသကိးတၢ်မၤတခါ (မ့) အါခါအပူၤ ■ တၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ကရူၢ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တမ့ၢ်နီၣ်တဂၤတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဘၣ် 	<p>စ့ၤ သရၣ်မၤစၤကရူၢ်တဖုဘၣ်တဖု</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်ခိဖျိတၢ်မၤသကိးဒီးကွီုဖိအ ဂၤ, မၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ခိဖျိတၢ်မၤ ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢ ကရူၢ်
<p>တၢ်ဃုထံၣ်န့ၣ်တၢ်အသိ Discovery</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ သရၣ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲအကပူၤလၢကမၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တဖု ■ တၢ်ဟ့ၣ်လီၤကွီုဖိလၢတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဒ်သိးကမၤဘၣ်က့ၢ်ခိဖျိတၢ်သူက့ၢ်လၢသရၣ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤ 	<p>စ့ၤဆူဖဲအကြး သရၣ်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲအကပူၤဒီးမၤစၤကွီုဖိလၢတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲအပူၤ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်ခိဖျိတၢ်လဲၤခိဖျိနီၣ်ကီၢ်,ခိဖျိမၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ဒီးမၤဒီးတၢ် ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢကရူၢ်သ့နီၣ်တဂၤသ့
<p>တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါ Inquiry</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ ကွီုဖိဆၢတဲာ်ဒၣ်အတၢ်လၢတၢ်မၤကျဲအဖီခိၣ်လၢကမၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်လီၤတံၢ်တခါခါ 	<p>စ့ၤ သရၣ်ဟ့ၣ်တၢ်ပံးစုန့ၣ်ကျဲဖဲကွီုဖိလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၤ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်ခိဖျိတၢ်မၤကွၢ်,တၢ်မၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်,တၢ်ဃု သ့ၣ်ညါ ■ မၤလိန့ၣ်တၢ်လၢကရူၢ်သ့နီၣ်တဂၤသ့

ကွီဖိကွီနီၣ်ဒိၣ်တၢ်သိၣ်လိအကျဲအတၢ်ပိၣ်ထွဲ

<p>တၢ်လိာ်ကွဲ Games</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်လၢဖိသၣ်မၤလိန့ၢ်တၢ်အါမးဒိဖျါတၢ်လိာ်ကွဲန့ၣ်လီၤ ▪ တၢ်လိာ်ကွဲန့ၣ်တၢ်သ့အိၤသ့လၢကမၤဖျါထီၣ်မ့တမ့ၢ်မၤလိန့ၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်ကူၣ်တၢ်ဖး 	<p>စ့ၤ သရၣ်ဒီးကွၢ်ဒီးမၤ သကိး</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ မၤလိန့ၢ်တၢ်ဒိဖျါတၢ်လိာ်ကွဲ, တၢ်ဒီးကွၢ်, တၢ်မၤ, တၢ်လဲၤဒိဖျါနီၣ်ကီၢ်, သူနါယဲၣ်နါ ▪ မၤလိန့ၢ်တၢ်ဒိဖျါကရူၢ်
<p>တၢ်မၤလိတဆီဘၣ် တဆီ Master Learning</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ သရၣ်ရဲၣ်လီၤကျဲလီၤတၢ်မၤလိအကျဲတဆီဘၣ်တဆီလၢကွီဖိကမၤလိလဲၤဒိဖျါအိၤဒ်လၢအနီၢ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအခီၣ်ခါအသိး ▪ ကွီဖိမၤလိတဘျီတပတီၢ်တဆါ ▪ တုၤကွီဖိမၤအလံာ်တဆါဝံၤဒီးန့ၢ်ပၢၢ်ဝဲဂ့ၢ်ဂ့ၢ်လံၣ်န့ၣ်ကလဲၤကဒီးဆူတၢ်မၤလိအသိတဆါ (DEP) အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်ဘၣ်ဃးတၢ်မၤလိကျဲတဘီအံၤလီၤ. 	<p>စ့ၤဆူဝဲအကြး သရၣ်ကူၣ်ဒုးအိၣ် ထီၣ်န့ၢ်တၢ်မၤလိအ ပီးအလိဒီးမၤစၢၤကွီ ဖိ</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ မၤလိန့ၢ်တၢ်ဒိဖျါမၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်, ဒိဖျါမၤဝံၤမၤကျဲတၢ်မၤ, ဒိဖျါတၢ်သံကွၢ်သံဒီး ▪ မၤလိန့ၢ်တၢ်ဒိဖျါကရူၢ်
<p>နီၣ်တဂၤတၢ်မၤလိ Independent Study</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ကွီဖိဃုထၢမ့တမ့ၢ်သရၣ်ဟ့ၣ်ကွီဖိတၢ်မၤကွၢ် ▪ ကွီဖိဃုထၢတၢ်ဂ့ၢ်, ဟ့ၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ် ▪ တၢ်မၤလိန့ၢ်တၢ်ဒိဖျါသရၣ်တၢ်မၤစၢၤထဲတဆံးတက့ၢ်. 	<p>စ့ၤ သရၣ်မၤစၢၤကွီဖိတ ဂၤစ့ၣ်စ့ၣ်</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ မၤလိန့ၢ်တၢ်ဒိဖျါတၢ်မၤ ▪ မၤလိန့ၢ်တၢ်ဒိဖျါနီၣ်တဂၤ

တၢ်သိၣ်လိကျဲတဘိစုၣ်စုၣ်အဒိနီၣ်ကီၢ်

နကရူၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်သိၣ်လိကျဲတဘိစုၣ်စုၣ်အဒိနီၣ်ကီၢ်တဘၣ်ကျဲးစးပံးန့ၢ်တၢ်ဒိလၢတၢ်မၤလိတ့ၢ်လံတဖၣ်ဒီးသူ
အိၤတဂ့ၤ, တဘၣ်မဲၣ်ဆုးလၢနကဘုတၢ်မၤစၢၤလၢသရၣ်တဂ့ၤ,
ကွဲးလီၤကရူၢ်တဖၣ်အတၢ်ဆိကမိၣ်လၢလံာ်ကဘျဲးအံၤအလီၤတက့ၢ်.

တၢ်သိၣ်လိကျဲ	ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အဒိနီၣ်ကီၢ်တခါ
တၢ်တဲလီၤတၢ်သိၣ်လိ	
တၢ်တဲလီၤကျိၣ်ထွဲ	
တၢ်သံကွၢ်စိးကရံးထံး	
တၢ်ဒုးန့ၣ်ကွၢ်ဂီၤ	
တၢ်ဒုးန့ၣ်မိၣ်ဂီၤ	
တၢ်ပိၣ်သကိးတဲသကိး	
စ့ၤတဖု	
တၢ်ကတိၤဂ့ၢ်လိာ်	
တၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်တၢ်ဂဲၤလိ	
တၢ်ဖံးသကိးမၤသကိးတၢ်မၤလိ	
တၢ်ဃုထံၣ်န့ၢ်တၢ်	
တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါ	
တၢ်လိာ်ကွဲ	
တၢ်မၤလိတဆိဘၣ်တဆိ	
နီၣ်တဂၤတၢ်မၤလိ	

ဃုထၢကျဲးလၢအကြၢးဝဲဘၣ်ဝဲ

ကွဲးလီၤနီၣ်ဂံၢ်လၢတၢ်ထီၣ်ဘၣ်တၢ်သိၣ်လိကျဲးအဃၤတက့ၢ်.

တၢ်ဂ့ၢ်	ကျဲး
(၁) တီၢ်ဖိသၣ်သရၣ်တၢ်အဲၣ်ဒီးလၢအကွဲးဖိကဘၣ်မၤလိသ့သးလၢကဘၣ်မၤသကိးတၢ်တၢ်ဒီးတၢ်ဒ်လဲၣ်, ဒီဖျိတၢ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်နီၣ်အတၢ်လိာ်ကွဲး	..... တၢ်တဲလီၤတၢ်သိၣ်လိ
(၂) ၁၀ တီၢ်ကွဲးဖိတဖၣ်မၤလိဝဲဒၣ်စိရၢၣ်လုးသန့လၢကရူၢ်ဖိ, ကွဲးဖိတဖၣ်ဒၣ်ဒဲးန့ၣ်တၢ်ဒ်ဖုၣ် ကိာ်ဘၣ်ဃးစိရၢၣ်လုးသန့	..... တၢ်တဲလီၤကျိာ်ထွဲ
(၃) ကွဲးဖိမၤဒၣ်တၢ်နီၣ်တၢ်စုာ်စုာ်, ဃုထၢတၢ်ခိၣ်တီၢ်လၢတၢ်လီၤထုးန့ၣ်သးတခါ, ဃုသ့ၣ်ညါ တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်ဒီးကွဲးပာ်ဖျိထီၣ်တၢ်လၢအထံၣ်န့ၣ်ဝဲဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်	..... တၢ်သံကွၢ်ဖိးကရံးထံး
(၄) ကွဲးဖိဒဲးန့ၣ်နီၣ်တၢ်အတၢ်မၤလိဆူတီၢ်	..... တၢ်ဒဲးန့ၣ်က့ၢ်ဂီၤ
(၅) သရၣ်တဲကွဲးဖိဘၣ်ဃးမုၢ်ဒီးအဒုၣ်ဖိထၢဖိဒီးစံးဆၢကွဲးဖိတၢ်သံကွၢ်	..... တၢ်ဒဲးန့ၣ်မိၣ်ဂီၤ
(၆) သရၣ်ကတီၢ်တၢ်မၤလိအဂ့ၢ်ဒီးကွဲးဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်ဒ်အခိၣ်ခါဒၣ်ဝဲ	..... တၢ်ပိၣ်သကိးတဲသကိး
(၇) မၤကွဲးဖိဃုထၢကျဲးမၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢအဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤဒီး	..... ဇၢၤတဖု
(၈) ကွဲးဖိတဖုတဲလီၤ (မ့) တဲသကိးတၢ်ဂ့ၢ်လိတံၢ်တခါလၢတီၢ်မဲာ်ညါ	..... တၢ်ကတီၢ်ဂ့ၢ်လိာ်
(၉) သရၣ်ဒဲးန့ၣ်ကွဲးဖိလၢကသုထးရံးဒ်လဲၣ်ဒီဖျိတံၢ်ပူးဝဲစးခိၣ်လၢတီၢ်မဲာ်ညါ	..... တၢ်ဒဲးန့ၣ်တၢ်ဒ်တၢ်တဲာ်တၢ်ဝဲလီၤ
(၁၀) သရၣ်ဆၢကွဲးဖိတၢ်မၤလိဒီဖျိသံကွၢ်ဝဲတၢ်သံကွၢ်ရဲၣ်တဖၣ်	တၢ်ဖိးသကိးမၤသကိးတၢ်မၤလိ
(၁၁) ပုၤဒီတီၢ်တဲဘၣ်ဃးသံးန့ၣ်မၤဘၣ်ဒီဒုၣ်ဖိထၢဖိဒ်လဲၣ်ဒီးတဘျီတခိၣ်သရၣ်မၤစၤကွဲးဖိကဆိကမိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်	..... တၢ်ဃုထံၣ်န့ၣ်တၢ်
(၁၂) ကွဲးဖိလၢအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးသးန့ၣ်တၢ်ဒ်ဒီးမၤသကိးတၢ်လၢမူဒါတခါမ့တမ့ၢ်ခါ	..... တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါ
(၁၃) သရၣ်တဲလီၤတၢ်ဒဲးတခါအတၢ်ဘျၢဒီးဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤလိလၢကဘၣ်သ့ဝဲတၢ်ဘျၢဒ်ကစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်	..... တၢ်လိာ်ကွဲး
(၁၄) ကွဲးဖိခံကရူၢ်တဲသကိးတၢ်ကဲဘျၢဒီးတၢ်လီၤတူာ်လီၤကိာ်ဘၣ်ဃးဒံၣ်မိၣ်ကရူၢ်စံၣ်လၢကညီကီၢ်စဲၣ်ပူၤ, သရၣ်မၤညီစၤတၢ်တဲသကိး	..... တၢ်မၤလိတဆီဘၣ်တဆီ
(၁၅) သရၣ်တဲဘၣ်ဃးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ဆူၣ်အတၢ်ဘျၢမိၢ်ပုၤလၢတန့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤ	..... နီၣ်တၢ်မၤလိ

ပစံၣ်ညီၣ်တၢ်လၢပကသုကျဲမနုၤလဲၣ်.

ဘၣ်ဃးဒီးကျဲလၢပသုအိၣ်သ့ခဲလၢတဖၣ်အံၤမ့ၢ်အဂ့ၢ်ကတၢၢ်ဖဲလဲၣ်တဘီၣ်လဲၣ်န့ၣ်ပကဘၣ်ဆၢတၢ်အိၣ်လဲၣ်. တၢ်လဲၣ်ဒီဖျါဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါပမၤစၢၤန့ၣ်ဒီးသိးနကမၤတၢ်ဆၢတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပဟ့ၣ်ကူၣ်လၢသရၣ်ကဆိကမိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လွံၣ်မံၤတချုးအပၣ်လီၤတၢ်ဆၢတၢ်လၢပကသုကျဲမနုၤဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

- တၢ်မၤလိခိၣ်တီ, တၢ်ဂ့ၢ်ဒီးတၢ်ပညိၣ်
- သရၣ်သိၣ်လိတၢ်သ့ၣ်ညါလီၤအတၢ်အိၣ်သး (ဃုထၢကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးတၢ်သိၣ်လိအတၢ်ပညိၣ်)
- သရၣ်သိၣ်လိတၢ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါကွီဖိအတၢ်အိၣ်သး (ဃုထၢကျဲလၢကွီဖိသးအဲၣ်ဒီးမၤလိန့ၣ်တၢ်အကျဲ)
- တီၤတၢ်ဆိလီၤသးဒီးတၢ်ပိးတၢ်လိ

တၢ်မၤလိကိးခါဒီးန့ၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်ပညိၣ်လီၤ. နတၢ်မၤလိန့ၣ်အတၢ်ကညိၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်. နအဲၣ်ဒီးလၢကွီဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်မနုၤလဲၣ်. အဒိ - နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးလၢကွီဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်မၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိၣ်န့ၣ်တၢ်သိၣ်လိတဲလီၤအကျဲတမ့ၢ်ကျဲကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢနကဆိးကါဒီးဘၣ်.

သရၣ်ကိးကဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်လဲၣ်ဒီဖျါလီၤဆိဒ်ဝဲ, တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်, တၢ်သ့ၣ်ညါလၢအပူၤကွံၣ်, တၢ်သိၣ်လိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဒီးနီၣ်ကစၢ်အတၢ်အိၣ်ဖျါလၢအဒုးဖိးမံၤဒီးတၢ်သိၣ်လိအကျဲဒ်ဝဲလီၤဆိဒီးပုၤကန့ၣ်လီၤ. သရၣ်တဖၣ်အါတက့ၢ်သ့ဝဲတၢ်သိၣ်လိအကျဲလၢအတုၤလီၤတီၤလီၤတ့ၢ်လံၤလၢအပူၤကွံၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢသရၣ်တဖၣ်ညီၣ်န့ၣ်သ့ဝဲတၢ်သိၣ်လိအကျဲလၢအညီၣ်န့ၣ်သ့ဝဲလံၤအဃိ, ညီတက့ၢ်လၢကသုဝံၤသ့က့ၢ်ဒ်ကျဲအဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်လိအကျဲလၢပတညီၣ်န့ၣ်သ့ၣ်တဘျီမ့ၢ်ပသုဒ်ထဲစ့ၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပသုအိၣ်ဘၣ်ပုၤတဘျီကဲၣ်ဆိးဘၣ်. ကျဲးစးမၤကွၢ်ကျဲအသိးဒီးကျဲလၢအလီၤဆိတဖၣ်စ့ၢ်ကိးတက့ၢ်.

တၢ်သိၣ်လိအကျဲတဖၣ်န့ၣ်လၢအလီၤဒ်ဝဲကဲတၢ်မၤစၢၤလၢကွီဖိကသုတၢ်မၤလိန့ၣ်တၢ်အကျဲဒီးမၤလိန့ၣ်တၢ်ဒ်အကျိၣ်အကျၢ်ဒ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါပသုတၢ်မၤလိအကျဲအါမံၤအဃိ, ကဲတၢ်ဟ့ၣ်ကွီဖိအခွဲးအယၢ်လၢကသုအန့ၣ်ဆၢၣ်မၤလိန့ၣ်တၢ်အကျဲဒီးမၤလိန့ၣ်တၢ်ဒ်အကျိၣ်အကျၢ်ဒ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. ကကြးသုစ့ၢ်ကိးကျဲတနီၣ်ဒီးသိးကဖိးမံၤဒီးကွီဖိအတၢ်ဒိၣ်တုၢ်ခိၣ်ပွဲၤဒီးအတၢ်လဲၣ်ဒီဖျါအိၣ်ထီၣ်လံၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်တကြးသုတၢ်သိၣ်လိတဲလီၤအကျဲယံၣ်ယံၣ်လၢဖိသၣ်ဆံးဒီးဖိသၣ်လၢဟ့ၣ်တၢ်သးစၢ်ဆၢတန့ၢ်ယံၣ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်. ကွီဖိစ့ၢ်ကိးဒ်သရၣ်အသိး, အိၣ်ဒီးတၢ်သးသဘျီဒီးမၤလိန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တက့ၢ်ဖဲလၢတၢ်သိၣ်လိအကျဲအကျဲဘၣ်လိၣ်အသးဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်လိၣ်ဘၣ်ဒီးအတၢ်သးစၢ်ဆၢန့ၣ်လီၤ.

ပကြးမၤလီၤဆိပတၢ်သိၣ်လိအကျဲ, ကျဲးစးစ့ၢ်ကိးဒ်သိးပကသုပၣ်ဖျိၣ်စ့ၢ်ကိးကျဲတဖၣ်ဒီးဆိးကါဒီးအမ့ၢ်တၢ်သိၣ်လိကျဲကူၣ်သ့အလၢအပွဲၤန့ၣ်လီၤ.

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမွၢ်အိၣ် .....”

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမွၢ်အိၣ် .....”

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ - တၢ်သမံသမိးအပတီၢ် (၄) ပတီၢ် (ကွၢ်ရဲၣ်ကျဲၤတၢ်က့ၢ်စးထီၣ်ဖဲအံၤတုၤဆူအကတၢ်ဝံၤလံ !!!!!!)

တၢ်ကွၢ်စိ - သရၣ်ကသ့တဲပျဲထီၣ်တၢ်သမံသမိးအပတီၢ် (၄) ပတီၢ်ဒီးကသ့ထၢဖျိၣ်န့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ
လၢတၢ်ကသမံသမိးတီၤအဂီၢ်.

လၢအဖျိၣ်

တၢ်သမံသမိးအပတီၢ် (၄) ပတီၢ်   ၁. တၢ်ကတီၤထီၣ်လၢတၢ်သမံသမိးအဂီၢ်   ၂. တၢ်ထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအလိၣ်ဝဲ   ၃. တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤလၢအံၤကတၢ်   ၄. တၢ်ပၢ်လီၤတၢ်ဆၢတဲၣ်   တၢ်ထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအကျဲ (၄) ဘိလၢတၢ်သမံသမိးအဂီၢ်   ၁. တၢ်သံကွၢ်တၢ်   ၂. တၢ်ခိးကွၢ်   ၃. တၢ်ပဲၣ်ဖးနီၤဖး   ၄. တၢ်မၤကွၢ်   တၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢတၢ်ထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ် (၄) မံၤ   ၁. တၢ်သံကွၢ်အရဲၣ်   ၂. တၢ်မၤနီၣ်ကဘျိး   ၃. တၢ်ဟ့ၣ်မးကဘျိး   ၄. တၢ်ဒီးဝဲး

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ

- တၢ်သမံသမိးအပတီၢ် (၄) ပတီၢ်
- တၢ်ထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအကျဲ (၄) ဘိ
- တၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢတၢ်ထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ် (၄) မံၤ

တၢ်ကတိၤလၢညါ

သရော်တဲလီၤတၢ်မၤလိတၢ်ဘးတၢ်သမံသမိးဒီးတၢ်မၤလိအံၤကယံာ်ဝဲတနွံန့ၣ်လီၤ. သရော်သံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်လၢလၢာ်တဖၣ် အံၤဒ်သိးကကဲတၢ်မၤစၢၤလၢပှၤမၤလိတၢ်ဖိကဆိကမိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဘးတၢ်သမံသမိးအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. “တၢ်သမံသမိးစံးတၢ်န့ၣ် လၢနဂီၢ်အခီပညီဒ်လဲၣ်” သံကွၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကထီၣ်ဂဲၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဘးတၢ်ဂ့ၢ်အံၤ,သရော်ကွဲးလီၤတၢ်ဆိ မိၣ်တဖၣ်လၢလၢာ်သ့ၣ်ဘၣ်အလီၤဒီးသံကွၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကပာ်ဖျါအတၢ်ထံာ်တက့ၢ်.

ဟ့ၣ်တၢ်ဒိဘၣ်ဘးန့ၣ်တၢ်သမံသမိးလၢတီၤပူၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါပှၤမၤလိတၢ်ဖိဒ်သိးကဟ့ၣ်ထီၣ်ပှၤတၢ် အဒိလၢအသုတၢ်ဝဲဒီးကွဲးလီၤလၢလၢာ်သ့ၣ်ဘၣ်သုအလီၤတက့ၢ်.

နကသမံသမိးတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်မနုၤလဲၣ်. သုကတၢ်သံကွၢ်ပူၤကွံာ်အဒိဒီးသရော်မၤဖျါထီၣ်တၢ်စံးဆၢဒ်အမ့ၢ်တၢ်ကတိၤ ဃုက့ၢ်, ပဲာ်ဖးနီၤဖး, မၤကွၢ်, သံကွၢ်တၢ် သံကွၢ်ဒီးအဂ့ၢ်အဂၤတဖၣ်တက့ၢ်. သရော်ဒုးသ့ၣ်ညါလၢတၢ်သမံသမိးအခီပညီတမ့ၢ်ထဲတၢ်မၤကွၢ်လၢတၢ်ဒီးစံးဘၣ်. တၢ်သမံသမိးန့ၣ်ထီၣ်ဘိအိၣ်ဝဲလၢတီၤပူၤလီၤ.

လၢတၢ်ဂ့ၢ်မနုၤအသိန့ၣ်တၢ်သမံသမိးလၢတီၤပူၤလဲၣ်. ဘၣ်မနုၤအသိလိာ်လၢပဘၣ်သမံသမိးတၢ်လဲၣ်. ဒ်သိးတၢ်ကစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်အံၤန့ၣ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကဘၣ်သ့ၣ်ညါ လၢတၢ်သမံသမိးအံၤမၤစၢၤအဒိဒ်သိးကသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်လၢကွဲၣ်ဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်မနုၤန့ၣ်လီၤ. ဟ့ၣ်ဂ့ၢ်ဟ့ၣ်ဘါပှၤမၤလိတၢ်ဖိခဲလၢာ်လၢကစံးကတိၤတၢ်ဂ့ၢ်အံၤတက့ၢ်. ရၣ်ကဘၣ်သံကွၢ်လီၤတၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတနီၤနီၤ လၢတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သမံသမိးအပတီၢ်တဖၣ်

- မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်သမံသမိးအပတီၢ် (၄) ပတီၢ်
- တုၤအဝဲသ့ၣ်ဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဝံၤန့ၣ်မၤအပာ်ဖျါထီၣ်အသးခံၣ်စုာ်စုာ်
- လၢခံၣ်တၢ်တဲအပူၤဃုပှၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကတဲဖျါထီၣ်တၢ်အိၣ်သးလၢတၢ်သမံသမိးအပတီၢ်ပူၤဘၣ်ဆၢအပတီၢ် အိၣ်ဝဲတပတီၢ်လၢတၢ်လဲၤကပာ်အံၤဖဲလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

အဒိ/

ဖဲတၢ်မၤလိထါတယုာ်ဝံၤန့ၣ်သရော်ဆၢတဲာ်လီၤဝဲလၢကသမံသမိးကွၢ်ကွဲၣ်ဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့တမ့ၢ်ဘၣ်လၢကွဲၣ်ဖိခံၣ် ဘၣ်ဒီးကွဲၣ်ဖိအဂၤခဲလၢာ်လီၤတဲာ်လီၤ. သရော်ပာ်သးဝဲလၢကွဲၣ်ဖိမၤလိတၢ်အံၤတန့ၣ်တုၤလီၤတီၤလီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဒီးစံးဝံၤလၢခံၣ်တန့ၣ်သရော် ဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤလိခိၣ်တီၤအသိတခါလီၤ.

ဖဲအံၤသရော်လီၤတူာ်လီၤကဲာ်ဝဲလၢကပာ်လီၤတၢ်ဆၢတဲာ်ဘၣ်ဘးတၢ်ဒီးစံးအစၢန့ၣ်လီၤ. ကွဲၣ်ဖိခဲလၢာ်ဃာ်ဃာ်မ့ၢ်လီၤတဲာ် ဘၣ်ဖုးန့ၣ်နဆိကမိၣ်ကြၢးလၢသရော်ဟ့ၣ်လီၤတၢ်မၤလိခိၣ်တီၤအသိစ့ၢ်ဖါ. နဆိကမိၣ်သရော်ကြၢးမၤမနုၤလဲၣ်.

- ပှၤမၤလိတၢ်ဖိခံၣ်စုာ်စုာ်လၢအမၤသကိးတၢ်န့ၣ်ကဟ့ၣ်ထီၣ်က့ၢ်အတၢ်ဆိကမိၣ်ဆူပှၤဒိကရူၢ်ညါတက့ၢ်.
- သရော်သံကွၢ်ဆူကရူၢ်ဖိလၢဖဲအံၤတၢ်လဲၤပတၢ်ကွံာ်တၢ်ဒီးစံးအပတီၢ်ဖဲလဲၣ်တပတီၢ်လဲၣ်.

တၢ်ထၢဖျိာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကျိၤအကျဲ (၄) ဘိလၢတၢ်သမံသမိးအဂီၢ်

သရော်ဖးသိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်ဘၣ်ဘးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်ထၢဖျိာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကျိၤအကျဲ (၄) ဘိဆူကရူၢ်ဒိဖုညါတက့ၢ်. (ဖးဆိထဲဒၣ်တၢ်ထၢဖျိာ်တၢ် ဂ့ၢ်ကျိၤအကျဲ (၄) ဘိဝံၤလဲၤဆူတၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်တက့ၢ်.) ကဘျံးပၤ -

တၢ်ဒုးနံာ်တၢ်ဒိတၢ်တံာ်တၢ်ဂဲၤလီ

- သရုပ်ကွဲးလီၤတၢ်ထၢဖှိာ်န့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအကျဲတဘျီန့ၢ် (၃)ဘျီလၢစးခိကဘျီဒီးခိကတၢ်သကိးတၢ်ထၢဖှိာ်န့ၢ်ဒၢအပူၤတက့ၢ်.

တၢ်သံကွၢ်တၢ်	တၢ်ခိးကွၢ်	တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖး	တၢ်မၤကွၢ်
တၢ်သံကွၢ်တၢ်	တၢ်ခိးကွၢ်	တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖး	တၢ်မၤကွၢ်
တၢ်သံကွၢ်တၢ်	တၢ်ခိးကွၢ်	တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖး	တၢ်မၤကွၢ်

- ပှၤမၤလီၤတၢ်ဖိပာ်ဖှိာ်ထီၣ်အသး (၅-၆) ဂၤတကရူၢ်, တကရူၢ်န့ၢ်ဘုးန့ၢ်စးခိကဘျီဒီးခိကတၢ်သကိးတၢ်ထၢဖှိာ်န့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤကျဲလၢအအိၣ်ကွဲးလီၤအသးန့ၢ်တက့ၢ်.
- ကရူၢ်တဖုဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဒိတၢ်တံာ်လၢအပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်အိၣ်သးဒီးကျဲလၢအဒုးနံာ်ဝဲန့ၢ်ဘၣ်ဒီးကြားဝဲကစီဒီန့ၢ်တက့ၢ်.
- ကရူၢ်တဖုစုာ်စုာ်ကဒုးနံာ်တၢ်ဒိတၢ်တံာ်ဒီးတၢ်ကသံကွၢ်ကရူၢ်ဒီဖုလၢကျဲမနုၤတဘျီလၢကမ့ၢ်အဂ့ၢ်ကတၢ်လၢတၢ်ဒိတၢ်တံာ်တခါအံၤအဂီၢ်လဲၣ်န့ၢ်တက့ၢ်.

သရုပ်ကဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်ပီးတၢ်လီၤလၢတၢ်ထၢဖှိာ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ် (၄) မံၤ” တက့ၢ်. (ကဘျီပၤ ...)

သံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်တဖုဖဲလၢတၢ်ဖးကတီၢ်ဒ်သိးနကသ့ၣ်ညါလီၤတံာ်ပှၤမၤလီၤတၢ်ဖိန့ၢ်ပာ်တနၢ်ပာ်ဘၣ်န့ၢ်တက့ၢ်. တၢ်သံကွၢ်န့ၢ်မၤစၢၤစ့ၢ်ကီးပှၤမၤလီၤတၢ်ဖိဒ်သိးကသ့ၣ်အနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်သိၣ်လိအတၢ်လဲၤဒီဖျိလၢကနၢ်ပာ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအဖးဝဲန့ၢ်လီၤ. မၤပှၤမၤလီၤတၢ်ဖိတကစုာ်စုာ်ကမၤတၢ်လၢတၢ်မၤကဘျီဒီးအပူၤဒီးဃုထၢတၢ်ထၢဖှိာ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအကျဲန့ၢ်တက့ၢ်.

တၢ်စံးဆၢလၢတၢ်မၤကဘျီဒီးအဂီၢ်မ့ၢ်ဝဲ

နီၣ်ဂံၢ်	တၢ်တၢ်အိၣ်သး	ကျဲ
၁	ခံတၢ်သရုပ်တကအံၤဒီးသ့ၣ်ညါမ့ၢ်အကျိၤဖိသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီးလၢကဘၣ်ပာ်ဖှိာ်ထုးကွံာ်တၢ်ဒ်လဲၣ်.	တၢ်ခိးကွၢ်
၂	တၢ်ထီၣ်ပီၤသရုပ်တကအံၤဒီးသ့ၣ်ညါမ့ၢ်အပူၤကျိၤဖိတဖုဒ်ဘၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဃုထၢဒဲကစီဒီအသိတကန့ၢ်ဒ်လဲၣ်.	တၢ်သံကွၢ်တၢ်
၃	ဃးတၢ်သရုပ်တကသိၣ်လိဝဲအကျိၤဖိလၢကဘၣ်ဃုန့ၢ်ဘၣ်လွံၢ်ကနူၤဃုအအ့ၤရယၣ်ဝံၤခဲအံၤအံၤဒီးသ့ၣ်ညါဝဲလၢ ကျိၤဖိမၤလီၤန့ၢ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဆံးအါ.	တၢ်မၤကွၢ်
၄	တၢ်ဖိသ့ၣ်သရုပ်တကအံၤဒီးရဲၣ်လီၤကျိၤဖိအပတီၢ်ဒ်တၢ်ထီၣ်ကျိၤအါစ့ၢ်အသိးဒ်သိးကဟ့ၣ်လၢကတီၢ်ကျိၤဖိလၢအထီၣ်ကျိၤအါကတၢ်.	တၢ်ခိးကွၢ်/တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖး
၅	စဲအံၤသရုပ်တကအံၤဒီးမၤလီၤတံာ်, သ့ၣ်ညါလီၤတံာ်လၢမ့ၢ်အပူၤကျိၤဖိတဖုဒ်ပိာ်ထွဲအတၢ်မၤအပတီၢ်ကစီဒီဖဲအဒုးနံာ်တၢ်မၤတခါ.	တၢ်ခိးကွၢ်

- ဃုပှၤမၤလီၤတၢ်ဖိလၢကဟ့ၣ်နီၤလိာ်သးတၢ်ဆိကမိၣ်ဒ်တၢ်အိၣ်သးလၢထးအံၤအသိးန့ၢ်ကသ့ၣ်ကျဲမနုၤ, တၢ်ပီးတၢ်လီၤမနုၤဒီးဘၣ်မနုၤအသိတၢ်ပီးတၢ်လီၤအံၤလိာ်ဝဲလဲၣ်န့ၢ်တက့ၢ်.
- တၢ်စံးဆၢလၢဃုထၢတၢ်အစၢၤအါဖျါမ့ၢ်ဝဲ ၁. (ဃ) ၂. (ခ) ၃. (ဂ) ၄. (က)

တၢ်သမံသမိးအပတီၢ် (၄) ပတီၢ်

တၢ်သမံသမိးအပတီၢ် (၄) ပတီၢ်မ့ၢ်ဝဲ

- ၁. တၢ်ကတီၤထီၣ်လၢတၢ်သမံသမိးအဂီၢ်
- ၂. တၢ်ထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအလိၣ်ဝဲ
- ၃. တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤလၢခံကတၢၢ်
- ၄. တၢ်ပာ်လီၤတၢ်ဆၢတဲာ်

၁. တၢ်ကတီၤထီၣ်လၢတၢ်သမံသမိးအဂီၢ်

တဘျီလၢလၢဖဲသရၣ်အဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါလၢမ့ၢ်ကွီၤဖဲလဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဆံးအါလၢအတၢ်မၤလိအပူၤ, သရၣ်သိၣ်လိတၢ်တုၤလီၤတီၤလီၤဆံးအါဒီးကွီၤဖဲအတၢ်သ့ၣ်ညါ, တၢ်ပာ်သးလၢတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်မၤအဖီခိၣ်န့ၣ်သရၣ်ကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်သမံသမိးန့ၣ်လီၤ.

အဒိ-

လၢတၢ်အိၣ်ပူၤကွီၤဖဲမၤလိတၢ်ဘၣ်ဃးပှၤထူၣ်ပှၤပျၢ်အဂ့ၢ်လီၤ. သရၣ်အဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါဝဲလၢမ့ၢ်ကွီၤဖဲမၤလိန့ၣ်တၢ်ဆံးအါဒီးမ့ၢ်တၢ်သိၣ် လိအကျဲမနုၤတဘျီတုၤလီၤကတၢၢ်ဖဲတၢ်သိၣ်လိအကတီၢ်

၂. တၢ်ထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအလိၣ်ဝဲ

သရၣ်ထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤနီၤဖျိဒီးစဲးကွီၤဖဲ, သံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်, ကွၢ်ကဒါက့ၤဟံၣ်တၢ်မၤ, ကွၢ်ကွီၤဖဲအမိၣ်အဂီၢ်ဒီးလၢကျဲအဂၤသ့ၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ဖဲအံၤသရၣ်ကဘၣ်ကျဲးစးထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအလၢအပွဲၤကတၢၢ်တသ့ဖဲအသ့န့ၣ်လီၤ.

အဒိ-

သရၣ်အဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါလၢကွီၤဖဲအဂီၢ်တၢ်မၤလိန့ၣ်လီၤပယုၤသးကစီဒါန့ၣ်လီၤ. ဒ်ကဃုသ့ၣ်ညါတၢ်အံၤသရၣ်မၤကွီၤဖဲကရၢကရိထီၣ်တၢ်စံးကတီၤသကိးဒီးပာ်ဖျိထီၣ်က့ၤဆူသရၣ် (ဃုာ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဖဲလၢတၢ်စံးကတီၤသကိးအခါ) န့ၣ်လီၤ.

၃. တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤလၢခံကတၢၢ်

သရၣ်ပာ်ဖးနီၤဖးကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢအန့ၣ်တဖၣ်, သရၣ်ကတုၤဝဲဆူတၢ်မၤဝံၤလၢခံဘၣ်ဃးကွီၤဖဲမၤလိန့ၣ်တၢ်, ကွီၤဖဲမိၣ်ဂီၤ(မ့)သရၣ်အနီၤကစၢ်ဒၣ်ဝဲအတၢ်သိၣ်လိအကျဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤကတၢၢ်ကွၢ်တၢ်မၤလၢခံခီဖျိတၢ်ထီၣ်ကွၢ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်ဒီးနီၣ်ထီၣ်ဒိလၢတၢ်ဃုထၢ ပာ်အါန့ၣ်လီၤ.

သရၣ်ကသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢခံကတၢၢ်ခီဖျိထီၣ်ကွၢ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်ဒီးနီၣ်ထီၣ်အဒိလၢအပာ်ပနီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

အဒိ-

ကွီၤဖဲစံးဆၢဝဲဘၣ်/ကမၣ်တၢ်သံကွၢ်တခါလီၤ. သရၣ်ဆၢတဲာ်ဝဲလၢကွီၤဖဲမ့ၢ်မၤန့ၣ် ၈၀% မ့တမ့ၢ်အါန့ၣ်ဒီး ၈၀% တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ပှၤလၢအ မၤလိန့ၣ်တၢ်ဒီးနီၣ်ပာ်တၢ်မၤလိဂ့ၢ်လၢန့ၣ်လီၤ.

၄. တၢ်ပာ်လီၤတၢ်ဆၢတဲာ်

ဒ်သရၣ်ဃုထံၣ်န့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အသိးသရၣ်ပာ်လီၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလၢကဟံၣ်ဂီၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

သရၣ်ဟံၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်မၤနီၣ်မၤဃါဒီးကွဲးစ့ၢ်ကိး တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအပုၣ်န့ၣ်လီၤ.

သရၣ်ကဟံၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်မၤနီၣ်မၤဃါလီၤဆီဒီးဆၢတဲာ်စ့ၢ်ကိးလၢကဟံၣ်ဂီၢ်ဒ်သိးကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်သးဆူညါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဒိ-

ပှၤအါန့ၣ်ဒီးတတ်တန့ၣ် ၈၀% လၢဘၣ်/ကမၣ်တၢ်သံကွၢ်တဘျီအံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

သရၣ်ဆၢတဲာ်လၢကကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်မၤလိဒီးသူ စ့ၢ်ကိးတၢ်သိၣ်လိကျဲအဂၤလၢကသိၣ်လိကဒီးတၢ်မၤလိအံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအကျဲ (၄) ဘိလၢတၢ်သမံသမိးအဂီၢ်

ခိၣ်ခါဆိကတၢ်လၢတၢ်သမံသမိးအပူၤမ့ၢ်နကသမံသမိးမနုၤ,

ဒ်သိးနကသမံသမိးတၢ်အဂီၢ်နလိၣ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤမနုၤန့ၣ်လီၤ.

တုၤနပၢ်လီၤနတၢ်ဆၢတဲာ်လံန့ၣ်နကဘၣ်ဃုထၢတၢ်လၢအလိၣ်ဝဲဒ်သိးနကထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢနကသ့ၣ်ညါအီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်မၤအိၣ်ဝဲခံပတီၢ်လၢအမ့ၢ်ဝဲတၢ်ထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအကျဲ(၄)ဘိလၢတၢ်သမံသမိးအဂီၢ်ဒီးတၢ်ပိးတၢ်လီလၢတၢ်ထၢဖျိၣ်

တၢ်ဂ့ၢ် တၢ်ကျိၤအဂီၢ် (၄) မံၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထၢဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအကျဲ (၄) ဘိလၢတၢ်သမံသမိးအဂီၢ်

- ၁. တၢ်သံကွၢ်တၢ်
- ၂. တၢ်ခိးကွၢ်
- ၃. တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖး
- ၄. တၢ်မၤကွၢ်

၁. တၢ်သံကွၢ်တၢ်

ဖဲနအဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါပှၤတကၤအတၢ်ထံာ်တၢ်ဆိကမိၣ်, တၢ်တူၢ်ဘၣ်, တၢ်သးစဲ, တၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဒီးတဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးတဖၣ်အခါသံ ကွၢ်ပှၤန့ၣ်တက့ၢ်. သရၣ်လၢအထံဆးန့ၣ်ထီၣ်တၢ်သံကွၢ်အကျိၣ်လၢမ့ၢ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်အိၣ်ဒ်လဲၣ်လၢတၢ်အိၣ်သးအဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂. တၢ်ခိးကွၢ်

မ့ၢ်တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါအကျဲတဘိလၢသရၣ်သ့ၣ်ဝဲအကွၢ်ကျိၣ်အတၢ်မၤ,မိၣ်ဂီၤ,သကဲးပစးလုၢ်လၢၤ, တၢ်ရဲလိာ်မုာ်လိာ်တဖၣ်လၢကသ့ၣ်ညါဘၣ်တၢ်အိၣ်သးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ခိးကွၢ်ကျိၣ်အတၢ်မၤ, မိၣ်ဂီၤ, သကဲးပစးလုၢ်လၢၤ, တၢ်ရဲလိာ်မုာ်လိာ်တဖၣ်န့ၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအကျဲဒိၣ်လၢသရၣ်လိာ်ဘၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၃. တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖး

မ့ၢ်တၢ်ကွၢ်ထံဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်တဆိဘၣ်တဆိဒ်အကွၢ်အဂီၤလီၤဆီဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. အဒိ-သရၣ်ကကွၢ်ဝဲကျိၣ်တၢ်ဒွး(ဟံာ်တၢ်မၤ)ဒ်သိးကထံာ်န့ၣ်တၢ်ကမၣ်ကလုာ်ကလုာ်လၢကျိၣ်မၤဝဲန့ၣ်လီၤ. သရၣ်ကဆိကမိၣ်ထံဝဲဘၣ်ဃးကျိၣ်အတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လၢ တၢ်မၤလိဖဲလၢကျိၣ်မၤလိတၢ်အကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

၄. တၢ်မၤကွၢ်

မ့ၢ်တၢ်သမံသမိးအကျဲတဘိလၢတၢ်သ့အီၤတဘျီလၢလၢဒ်သိးတၢ်ကသ့ၣ်ညါကျိၣ်မဲလၢာ်ဟ့ၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်အစၢဘၣ်ဃးတၢ် သိၣ်လိထီၣ်ရီၤလၢသရၣ်သိၣ်လိတုၤအီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ပာ်ပနီၣ်နီၣ်ထီၣ်အဒိလၢတၢ်ကထီၣ်ကျိၣ်မၤလိန့ၣ်တၢ်ဆံးအါဒီးအါ တက့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကျိၣ် အပတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

နီၣ်ထီၣ်ခိၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ထွဲတၢ်ထၢဖှိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအကျဲ (၄) ဘိလၢတၢ်သမံသမိးအဂီၢ်

နီၣ်ဂံၢ်	ကျဲ	တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ကဘၣ် ထၢဖှိၣ်	တၢ်ကဲဘျး	တၢ်လီၤတူၢ်လီၤကံာ်
၁	တၢ်သံကွၢ်တၢ်	<ul style="list-style-type: none"> • တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ် • တၢ်တူၢ်ဘၣ် • တၢ်သးစဲ • ဘၣ်သး/တဘၣ်သး 	<ul style="list-style-type: none"> • တၢ်မၤအိၤညီ • ဒ်တၢ်ဘၣ်တုၤလုၢ်လၢတၢ်စံးတၢ်ကတိၤကိးမုၢ်နံၤ • လိၣ်တၢ်ကတိၤကတိၤစ့ၤ 	<ul style="list-style-type: none"> • ဒီးသန့ၤသးလၢသရၣ်တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ် • တုၤလီၤတီၤလီၤစ့ၤ • ကိၤလၢတၢ်ကမၤနီၣ်မၤဃါ
၂	တၢ်ခိးကွၢ်	<ul style="list-style-type: none"> • ကွီဖိဒုးနီၣ်တၢ် • တၢ်ရူလိာ်အမိၣ်အဂီၢ် • ကွီဖိလုၢ်လၢ • သးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ 	<ul style="list-style-type: none"> • မၤန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဂီၢ်မုၢ်လီၤလီၤလၢတီၤတၢ်မၤအရဲၣ်အကျဲၤယိယိ 	<ul style="list-style-type: none"> • လၢာ်တၢ်ဆၢကတီၢ်အါ • တၢ်မ့ၢ်တပၢ်နီၣ်ထီၣ်လၢအဂ့ၢ်ဘၣ်န့ၢ်တတုၤလီၤတီၤလီၤဘၣ်
၃	တၢ်ပဲာ်ဖးနီၤဖး	<ul style="list-style-type: none"> • တၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လၢတၢ်မၤလိဖဲလၢကွီဖိမၤလိတၢ်ကတီၢ် • ကွီဖိတနီၤအသးဒီးနီၢ်ခိတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် 	<ul style="list-style-type: none"> • တလၢာ်ဂီၤတၢ်ဆၢကတီၢ်အါအါဘၣ် • ကဲတၢ်မၤစၢၤလၢတၢ်ကမၤနီၣ်မၤဃါကွီဖိအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်လၢတၢ်မၤလိဒိကတီၢ် 	<ul style="list-style-type: none"> • လၢာ်တၢ်ဆၢကတီၢ်အါမးလၢတၢ်ကတီၤထီၣ်အဂီၢ်
၄	တၢ်မၤကွၢ်	<ul style="list-style-type: none"> • တၢ်ပာ်သးဒီးတၢ်ကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ် • တၢ်မၤလိအစၢ • တၢ်ကွၢ်ဖိအတၢ်ကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ် • ဒုးနီၣ်တၢ်အဂ့ၢ်ကတၢ် 	<ul style="list-style-type: none"> • ကျဲလၢအထံဆးကတၢ်လၢတၢ်ကမၤနီၣ်မၤဃါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ • လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်တကတီၢ်အပူၤမၤန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအါကတၢ် 	<ul style="list-style-type: none"> • လၢာ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢတၢ်ကတီၤထီၣ်အဂီၢ်အါကတၢ်

တၢ်ပီးတၢ်လီၤလၢတၢ်ထၢဖှိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ် (၄) မံၤ

တုၤန့ၣ်ထၢကျဲၤကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢနကထၢဖှိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလံန့ၣ်န့ၣ်ကြးဃုထၢစ့ၢ်ကိးတၢ်ပီးတၢ်လီၤအကလုာ်ကလုာ်လၢကမၤစၢၤန့ၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢနလိာ်ဘၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤပကကွၢ် “တၢ်ပီးတၢ်လီၤလၢတၢ်ထၢဖှိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ် (၄) မံၤ” န့ၣ်လီၤ.

- ၁. တၢ်သံကွၢ်အရဲၣ်
- ၂. တၢ်မၤနီၣ်ကဘျး
- ၃. တၢ်ဟ့ၣ်မးကဘျး
- ၄. တၢ်ဒီးစဲ

၁. တၢ်သံကွၢ်အရဲၣ်

ပသူတၢ်သံကွၢ်အရဲၣ်တဖၣ်ဒ်သီးပကသမံသမိးတၢ်တူၢ်ဘၣ်, တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးတၢ်သးစဲ, တၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဒီးဘၣ်သ့ၣ်သးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

၂. တၢ်မၤနီၣ်ကဘျဲး

မ့ၢ်နီၣ်ထီၣ်ကဘျဲးတခါလၢ (တၢ်လၢပကဘၣ်ဃုန့ၣ်) ဒ်သီးပကသမံသမိးကွၢ်တၢ်ဒုးန့ၣ်တနီၤမ့တမ့ၢ်တၢ်အစၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်သူတၢ်မၤနီၣ်ကဘျဲးအညီကတၢ်တမံမ့ၢ်တၢ်သမံသမိးကွၢ်တၢ်မၤလၢအဘၣ်လိာ်ဒီးနီၣ်ထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ-တၢ်မၤနီၣ်ကဘျဲးဘၣ်တၢ်သူအီၤလၢကသ့ၣ်ညါမ့ၢ်ကွီဖိတကမၤတၢ်တဆိဘၣ်တဆိဒ်တၢ်မၤအကျါအကျဲလၢတၢ်ပာ်ပနီၣ်အီၤဘၣ်ဃးဒီးတၢ်ကိတၢ်ခဲတမံကစီဒိ ဧန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထီၣ်ကွီကိးန့ၣ်ဒီးတၢ်မၤနီၣ်မ့ၢ်အဒိအညီကတၢ်တခါလီၤ.

အဒိ-

ပုၤကွီဖိအမံ	အိၣ်ဒီးစၢၢ်ဘိ	အိၣ်ဒီးအလံာ်မၤနီၣ်တၢ်	မၤဝံၤဟံၣ်တၢ်မၤ	မၤသကိးတၢ်လၢတီၤပူၤ
စီၤဒံၣ်ကူၤ	✓	✓		✓
စီၤလီၤအံၣ်ထူ	✓	✓	✓	
နီၢ်အိၣ်ခၢ်				✓

၃. တၢ်ဟ့ၣ်မးကဘျဲး

ဖဲပအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်တၢ်မးပတီၢ်တမံမံအခါတၢ်ဟ့ၣ်မးကဘျဲးမ့ၢ်တၢ်ပီးတၢ်လီၤလၢပကဘၣ်သူအီၤလီၤ. ပမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်ကွီဖိအမးဘၣ်ဃးအတၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်က့ၤလၢတၢ်မၤမ့တမ့ၢ်မိၣ်ဂီၤန့ၣ်ပသူတၢ်ဟ့ၣ်မးကဘျဲးသ့လီၤ.

အဒိ-

တၢ်လၢဘၣ်ဟ့ၣ်အမး	ဂ့ၢ်ကတၢ်	ဂ့ၢ်	ဖဲအကြး	တဂ့ၢ်ဘၣ်	နးဒိၣ်မး
တၢ်သ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ		✓			
တၢ်သူတၢ်ပီးတၢ်လီၤဖဲတၢ်သိၣ်လိလီၤအခါ			✓		
ကလုၢ်ရဲၣ်တရဲ	✓				
ကွီဖိတၢ်ကတီၤသး			✓		

၄. တၢ်ဒီးစဲး

တၢ်သူအီၤအဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤမ့ၢ်ဒ်သီးတၢ်ကသ့ၣ်ညါကွီဖိအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အိၣ်ဆံးအါဒီးမၤလိန့ၣ်တၢ်ဆံးအါလံန့ၣ်လီၤ. ဖဲပအဲၣ်ဒီးလၢကွီဖိဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်သ့ဆံးအါဒီးသ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၤဂီၤလံတၢ်ဆံးအါလံန့ၣ်တၢ်ဒီးစဲးမ့ၢ်တၢ်ပီးတၢ်လီၤကြးဝဲဘၣ်ဝဲတမံလၢပကသ့အီၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပီးတၢ်လီၤတကလုာ်ဒၣ်ဝဲစ့ၢ်စ့ၢ်တၢ်သူအိၤ, တၢ်ကဲဘျးဒီးတၢ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ်

နီၣ်ဂံၢ်	တၢ်ပီးတၢ်လီၤကလုာ်	တၢ်သူအိၤ	တၢ်ကဲဘျး	တၢ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ်
၁	တၢ်သံကွၢ်အရဲၣ်	တၢ်သူအိၤဒ်သီးကဃုသ့ၣ်ညါတၢ်တူၢ်ဘၣ်, တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်, တၢ်သးစဲဒီးတၢ်ဘၣ်သူၣ်ဘၣ်သးတဘၣ်သူၣ်ဘၣ်သးတဖၣ်	မၤစၢၤဒ်သီးတၢ်ကဃုသ့ၣ်ညါမၤန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တမံၤဃီလၢကွဲၣ်ဖိတကၤ စ့ၢ်စ့ၢ်	ဟံတၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးဂံၢ်ဘါလၢတၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်, မၤန့ၢ်အမးကီ,အစၢဘၣ်လီၤတံၢ်တအိၣ်
၂	တၢ်မၤနီၣ်ကဘျး	တၢ်သူအိၤအါကတၢ်လၢတၢ်ခိးကွၢ်တၢ်အဂီၢ်	ကဲဘျးလၢခိးကွၢ်တၢ်လီၤဆီဒၣ်တၢ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဘီလၢအကါဒိၣ်ဒီးမိၣ်ဂီၤ	ထီၣ်တဲာ်ထဲဒၣ်တၢ်အိၣ်တအိၣ်ကွၢ်ဂီၤ,မိၣ်ဂီၤ(တမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်ဘၣ်)
၃	တၢ်ဟ့ၣ်မးကဘျး	တၢ်သူအိၤလၢကစံၣ်ညါတဲာ်ကွဲၣ်ဖိတၢ်မၤအလုၢ်အပှၤ	မၤစၢၤလၢကစံၣ်ညါတဲာ်တၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်မၤအလုၢ်အပှၤမ့တမ့ၢ်မိၣ်ဂီၤတမ့ၢ်ထဲနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒုးဘၣ်	လိာ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးဂံၢ်ဘါလၢတၢ်ကတီၢ်ထီၣ်အဂီၢ်ဒီးတၢ်သဘံၣ်သဘုၣ်မ့ၢ်အါကဲၣ်ဆိးကီလၢတၢ်ကသူအိၤ
၄	တၢ်ဒီးစဲး	တၢ်သူညါန့ၢ်အိၤဒ်အမ့ၢ်ကျဲတဘီလၢတၢ်ကသ့ၣ်ညါက့ၤတၢ်မၤလိန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ	ညါန့ၢ်ထီၣ်တဲာ်ဒၣ်တၢ်လၢမၤလိတ့ၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးဒီးဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၤဖဲတၢ်လိာ်အိၣ်ထီၣ်တဘျီလၢလၢသ့	လၢတၢ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်အဂီၢ်လၢတၢ်ဆၢကတီၢ်အါ

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမွၢ်အိၣ် .....”

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ - တၢ်ကွဲးတၢ်ဒီးစဲးလၢအဂ့ၢ်
တၢ်ကွဲးစိ - သရၣ်ကသ့ကွဲးတၢ်ဒီးစဲးဂ့ၢ်လၢကသမံသမိးကွီဖိမၤလိန့ၣ်တၢ်

လၢအဖျၢၣ်

တၢ်ကွဲးတၢ်ဒီးလၢအဂ့ၢ်အခိၣ်ခါအဆိကတၢ်တခါန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆၢတဲာ်လၢနကဒီးစဲးတၢ်မနုၤဒီးတၢ်သံကွၢ်မနုၤတက
လုၣ်လၢကကြၢၤကတၢ်ဒီးတၢ်လၢနအဲၣ်ဒီးဒီးစဲးအိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သူတီၤတၢ်ဒီးစဲးအါကတၢ်မ့ၢ်ဒီးတၢ်ကသ့ၣ်
ညါတၢ်မၤလိအစၢ (ဒ်ပစံးတၢ်အသိးတၢ်မၤလိအတၢ်ပညိၣ်လၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်ဆံးအါ) န့ၣ်လီၤ. ပကြၢၤထီၣ်ပတၢ်သံ
ကွၢ် ဆူတၢ်မၤလိအတၢ်ပညိၣ်န့ၣ်လီၤ.
ပကဗျာ်သ့ၣ်ညါကွၢ် -

- တၢ်စံးဆၢဖျၢၣ်ကိာ်တၢ်သံကွၢ်
- ဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်
- ဘၣ်/ကမၣ်တၢ်သံကွၢ်
- ထီၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်
- ဗုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ်ဒီး
- မၤပွဲၤတၢ်လီၤဟံတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ

- တၢ်ကွဲးတၢ်ဒီးစဲးလၢအဂ့ၢ်
- တၢ်ကွဲးတၢ်စံးဆၢဖျၢၣ်ကိာ်တၢ်သံကွၢ်
- တၢ်ကွဲးဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်
- တၢ်ကွဲးဘၣ်/ကမၣ်တၢ်သံကွၢ်
- တၢ်ကွဲးထီၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်
- တၢ်ကွဲးဗုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ်
- တၢ်ကွဲးမၤပွဲၤတၢ်လီၤဟံတၢ်သံကွၢ်

တၢ်ကတိၤလၢညါ

- တဲလီၤဆိလၢတၢ်မၤလိတဆၢညါဒံာ်အပူၤန့ၣ်ပကတဲၤလိဘၣ်ဃးတၢ်ကွဲးတၢ်ဒီးစဲးလၢအဂ့ၤ
  - မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိလၢကကွဲးရဲၣ်လီၤတၢ်သံကွၢ်ကလုာ်အအါကတၢ်ဖဲအသ့ၣ်ညါဝဲဒီးလၢတၢ်စံးကတိၤအပူၤသရော်ကျဲး မၤဖျါထီၣ်တၢ်သံကွၢ်ကလုာ်လၢလၢာ်တဖၣ်အံၤတက့ၢ်.
၁. တၢ်စံးဆၢဖျါကိာ်တၢ်သံကွၢ်
  ၂. ဆိရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်
  ၃. ဘၣ်/ကမ့ၢ်တၢ်သံကွၢ်
  ၄. ထီၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်
  ၅. ဃုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ်
  ၆. မၤပုၤတၢ်လီၤဟီၣ်တၢ်သံကွၢ်
- ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤလၢတၢ်သမံသမိးအပတီၢ်ဒီးတၢ်ဃုထၢမၤန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အကျဲလၢတၢ်မၤလိအပူၤတက့ၢ်.
၁. တၢ်ကွဲးတၢ်ဒီးစဲးလၢအဂ့ၤ
    - မၤပုၤမၤလိတၢ်ဖိဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်ကွဲးတၢ်ဒီးစဲးလၢအဂ့ၤ” တက့ၢ်.
    - တုၤတၢ်ဖးဝံၤလံာ်န့ၣ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိကနီၤဖးလီၤအသးလၢကရူၢ် ၂ - ၃ ကဒီးမၤဝံၤတၢ်မၤကဘျံး “တၢ်ဃုထၢတၢ်သံကွၢ်ကလုာ်” တက့ၢ်. (ကဘျံးပၤ .....
    - ဖဲကရူၢ်တဖၣ်မၤတၢ်လၢတၢ်မၤကဘျံးအခါသရော်ကကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၣ်တၢ်မၤလိအစၢ ၁၀ - ၁၅ ခါတက့ၢ်. တၢ်မၤလိအစၢအံၤသရော်ဟံထီၣ်န့ၣ်လၢတၢ်ကွဲးတၢ်မၤလိအတၢ်ပညိၣ်အပူၤသ့မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးအဂ့ၤအဂၤလၢသရော်အဲၣ်ဒီးကွဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲသ့စ့ၢ်ကိးလီၤ.
    - တုၤကရူၢ်မၤဝံၤအတၢ်မၤလံာ်န့ၣ်ဃုပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢကစံးကတိၤသကိးတၢ်အစၢတက့ၢ်. သရော်တဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်အစၢဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ကဘၣ်မၤစၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိဒ်သိးကထံၣ်န့ၣ်ဒုၣ်ဝဲတၢ်အစၢလၢအဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

တၢ်အစၢလၢတၢ်မၤကဘျံးအဂီၢ်မ့ၢ်ဝဲ

၁. ဆိရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်
၂. တၢ်စံးဆၢဖျါကိာ် တၢ်သံကွၢ်
၃. ဃုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ်
၄. ဆိရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်
၅. တၢ်စံးဆၢဖျါကိာ်တၢ်သံကွၢ်
၆. ဃုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ်/ထီၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်
၇. ဃုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ်

တၢ်လိာ်ကွဲ

တၢ်ကတိၤ

- သရော်တဲလီၤလၢပကတဲၤတၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲ, တုၤန့ၣ်တစုကရူၢ်ခဲလၢာ်ဟးထီၣ်လၢတီၤပူၤလဲၤဆူတၢ်လီၤလၢအကြးလၢပုၤကဟူးဂဲၤကလုာ်လၢသဘျုးလၢဟူးဂဲၤကသ့အဂီၢ်
- လၢတၢ်လိာ်ကွဲအံၤအပူၤတၢ်သံကွၢ်ကလုာ်လီၤဆိတဖၣ်ကဘၣ်တၢ်ဒုးန့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤန့ၣ်လီၤ

- တၢ်စံးဆၢဖျၢာ်ကိာ်တၢ်သံကွၢ် - ဆၢနီၤတကူတြူၤမၤဆံးလီၤမိၢ်ပှၢ်
- ဆိရဲၣ်တၢ်သံကွၢ် - ဆၢနီၣ်ခံၣ်လၢာ်မၤဟူးဃုာ်ဒီးစု
- ဘၣ်/ကမၣ်တၢ်သံကွၢ် - ကျၢာ်ကျၢာ်ခိၣ်န့ၣ် “ဘၣ်” မ့ၢ်မ့ၢ်စံးစံးန့ၣ် “ကမၣ်”
- ထီၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ် - စ့ၢ်ဃၢာ်လိာ်စုဃံးဃံး
- ဃုာ်ထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ် - ခါဆူညါတခါ, သုးဆူစုထွဲတခါ, ဂုၤက့ၤခံတခါတံးသုးက့ၤဆူစုစ့ၣ်တခါတက့ၢ်.
(က့ၤတုၤအလီၤလီၤ)

➤ တီၢ်နီၣ် - တၢ်လိာ်ကွဲအဂၤလၢသရော်မ့ၢ်အဲၣ်ဒီးကူၣ်ထီၣ်န့ၣ်ဒုးလိာ်ကွဲသ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

- ဒုးဂဲၤအိၤတၢ်ဂဲၤအံၤတဘျုးဘျီတက့ၢ်. သရော်ကကိးထီၣ်တၢ်သံကွၢ်အကလုာ်ဒီးပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိကဒုးန့ၣ်တၢ်ဂဲၤဒ်တၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ထွဲအသိးန့ၣ်တက့ၢ်.
- တဲဘၣ်ပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢကမၤတၢ်ဂဲၤလိအံၤတုၤသရော်မၤအိၤပတုာ်တက့ၢ်.

တဲလီၤ-

- သရော်ကဖးထီၣ်တၢ်မၤလိအစၢ ၁၀ - ၁၅ ခါန့ၣ်တခါဘၣ်တခါတက့ၢ်.
- ပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိကဆၢတဲာ်လၢတၢ်သံကွၢ်မနုၤကလုာ်န့ၣ်တြုးဝဲဒီးတၢ်မၤလိအစၢလၢသရော်ဖးထီၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်တက့ၢ်. (ပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိဒုးန့ၣ်တၢ်သံကွၢ်ကလုာ်န့ၣ်ဒ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအဘၣ်ထွဲန့ၣ်တက့ၢ်. အဒိ “ ဆိရဲၣ်တၢ်သံကွၢ် ” ပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိကဒုးန့ၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ, ဆၢနီၣ်စုတရူၤခိၣ်)
- ဖဲတၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအဖၢမုၢ်အါပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကလုာ်ဃုာ်ဖိာ်/ကရူၢ်အသးဒီးပှၢ်လၢအမၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတမံၤဃီဒီးအိၤလီၤ. ပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိကဆဲးဂဲၤတုၤလၢပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိလၢခံကတၢ်တဂၤဃုာ်ကရူၢ်အသးဒီးပှၢ်လၢအမၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတမံၤဃီဒီးအိၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တုၤပှၢ်ကိးကပာ်ဖိာ်ထီၣ်အသးဒ်ကရူၢ်ဖိတံးလံာ်န့ၣ်သရော်သံကွၢ်တကရူၢ်ဘၣ်တကရူၢ်လၢဘၣ်မနုၤအဃုာ်ထၢတၢ်သံကွၢ်အကလုာ်အံၤလၢတၢ်မၤလိစၢအဂီၢ်လဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.
- စံးကတိၤသကိးအစၢဖျၢာ်ကိာ်တံးဟ့ၣ်လီၤကဒီးတၢ်မၤလိအစၢအဂၤတမံၤဒီးပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိကဟူးဂဲၤကဒီးဒ်လၢအပူၤကွံာ်အသိးန့ၣ်တက့ၢ်.
- သရော်ကဒုးဂဲၤပှၢ်မၤလိတၢ်ဖိလၢတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဘျုးဘျီတုၤလၢအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်က့ၤတၢ်မၤလိန့ၣ်တက့ၢ်.

(၁) ဆီရဲာ်တၢ်သံကွၢ်

မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ပာ်ဖျိာ်ထီၣ်အသးလၢကရူၢ်ဒီးတၢ်လၢအသိၣ်လိဝဲမ့တမ့ၢ်ဒ်လံာ်လၢအသိၣ်လိဝဲန့ၣ်တက့ၢ်. လၢတကရူၢ်စ့ၢ်စ့ၢ်အပူၤကဖးဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “ တၢ်ကွဲးဆီရဲာ်တၢ်သံကွၢ် ” တက့ၢ်.

ဖဲပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ပာ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထဲအခါသရော်ကလဲၤတရံး
ကွၢ်ကရူၢ်တဖၣ်ဒီးသံကွၢ်စံးဆၢလိာ်သးဖဲအလီၢ်အိၣ်ဝဲဘၣ်ထွဲတၢ်သံကွၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

သရော်ကတီၢ်ခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်စံးကတီၢ်သကိးဖုၣ်ကိာ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲန့ၣ်တက့ၢ်.

တုၤသရော်တဲန့ၢ်ပာ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိဝဲလံာ်ဒီးမၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်မၤဝဲတၢ်ကွဲးဆီရဲာ်တၢ်သံကွၢ်အကလုာ်လၢတၢ်မၤကဘျဲး
အပူၤဒ်အကရူၢ်စ့ၢ်စ့ၢ်ဒ်ဝဲအသိးတက့ၢ်. ကရူၢ်ဖိတဖုစ့ၢ်စ့ၢ်ကစံးကတီၢ်ဒီးဘျီဘၣ်န့ၢ်လိာ်သးတၢ်အစၢလၢအမၤဝဲတံာ်တ့ၢ်ဝဲ
လၢတၢ်မၤကဘျဲးအပူၤန့ၣ်တက့ၢ်. တုၤတၢ်မၤဝဲလံာ်န့ၣ်ကရူၢ်ဖိခဲလၢာ်ကပာ်ဖျါထီၣ်က့ၤအတၢ်မၤဆူကရူၢ်ဒီးပုညါန့ၣ်တက့ၢ်.
ကရူၢ်ဒီးပုညါဒီးသရော်ကစံးကတီၢ်ဒ်အလီၢ်အိၣ်ဝဲဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးက့ၤကရူၢ်ဖိန့ၣ်တက့ၢ်.

(၂) ဘၣ်/ ကမၣ်တၢ်သံကွၢ်

ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတကဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်ကွဲးဘၣ်/ ကမၣ်တၢ်သံကွၢ်တက့ၢ်. ဝဲကရူၢ်ဒီးဖုကဖးသကိးတက့ၢ်.

သရော်ကသံကွၢ်ဒီး

ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်တၢ်စံးကတီၢ်သကိးတက့ၢ်. ပှၤမၤလိတၢ်ဖိက့ၤကဒါက့ၤဆူအကရူၢ်ဒ်ဝဲဒ်လံာ်လၢအသိၣ်လိဝဲဒ်လၢညါတဘျီ
အသိး တက့ၢ်. အဝဲသ့ၣ်ကဃုထၢတၢ်မၤလိအစၢဒ်အကြးဝဲဒီးတီၤ, လံာ်လၢအသိၣ်လိဝဲဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၢ်ဘၣ်/ ကမၣ်တၢ်
သံကွၢ် (၁၅) ဖျါတက့ၢ်. တုၤတၢ်မၤဝဲလံာ်န့ၣ်ကရူၢ်တဖုစ့ၢ်စ့ၢ်ကပာ်ဖျါထီၣ်က့ၤအတၢ်မၤဆူကရူၢ်ဒီးပုညါတက့ၢ်.
ကရူၢ်ဒီးသရော်ကစံးကတီၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးက့ၤကရူၢ်ဖိဒ်အလီၢ်အိၣ်ဒီးကြးဝဲအသိးန့ၣ်တက့ၢ်.

(၃) ထီၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်

ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတကစ့ၢ်စ့ၢ်ကဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်ကွဲး “ ထီၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ် ” ဝဲကရူၢ်ခဲလၢာ်ကဖးသကိးကဒီးတက့ၢ်.
သရော်ကသံကွၢ်ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်တၢ်စံးကတီၢ်သကိးတက့ၢ်. ပှၤမၤလိတၢ်ဖိက့ၤကဒါက့ၤဆူကရူၢ်ဒ်ဝဲဒ်လၢအပူၤကွံာ်
အသိးန့ၣ်တက့ၢ်. မၤအဝဲသ့ၣ်ကွဲးထီၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ် (၅) ဖျါတက့ၢ်.

တုၤတၢ်မၤဝဲလံာ်န့ၣ်ကရူၢ်ဖိတဖုစ့ၢ်စ့ၢ်ကပာ်ဖျါထီၣ်က့ၤအတၢ်မၤဆူကရူၢ်ဒီးပုညါတက့ၢ်. ကရူၢ်ဒီးသရော်ကစံးကတီၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်
ဟ့ၣ်ဖးက့ၤဒ်အလီၢ်အိၣ်ဒီးကြးဝဲအသိးန့ၣ်တက့ၢ်.

(၄) ဃုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ်

ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတက့ၢ်စ့ၢ်စ့ၢ်ကဖးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “ တၢ်ကွဲးဃုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ် ” ဝံၤကဖးသကိးကွၢ်လၢကရူၢ်ဒီးတဲသကိး အဂ့ၢ်ဖုၣ်ကိၣ်ဒ်သိးကသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်လၢပှၤမၤလိတၢ်ဖိန့ၢ်ပၢၢ်တန့ၢ်ပၢၢ်အဂီၢ်ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်တၢ်စံးကတိၤသကိးတက့ၢ်. ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတက့ၢ်စ့ၢ်စ့ၢ်ကကွဲးဃုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ် (၅) ဖျၢၣ်တက့ၢ်. တုၤတၢ်မၤဝံၤလံန့ၣ်ကရူၢ်ဖိတဖုၣ်စ့ၢ်စ့ၢ်ကပၢ်ဖျါထီၣ်ကွၢ်အတၢ်မၤဆူကရူၢ်ဒီးပုညါန့ၣ်တက့ၢ်. ကရူၢ်ဒီးပုညါဒီးသရၣ်ကပၢ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ထံၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးကွၢ်ကရူၢ်ဖိတက့ၢ်.

တၢ်မၤလိအကတၢ်

သရၣ်မၤပှၤမၤလိတၢ်ဖိဟးထီၣ်ဆူတၢ်ချၢလၢတၢ်ဂဲၤလိအဂီၢ်ဆူတၢ်လီၢ်လၢအဂဲၤတၢ်ဝဲလၢညါတဘျီအလီၢ်န့ၣ်ဒီးဂဲၤကဒီး တၢ်လိၢ်ကွဲးလၢညါတဘျီအသိးန့ၣ်တက့ၢ်. သရၣ်ကဃုထၢတၢ်မၤလိအစၢလၢအသီလၢတမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်မၤလိအစၢလၢဘၣ်တၢ်သူတၢ်ဒီးလၢညါတဘျီဘၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. တုၤတၢ်လိၢ်ကွဲးဝံၤသရၣ်ကစံးဆၢကွၢ်အတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤလိအံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်အဝဲန့ၣ်ကတၢ်ဒီးတၢ်မၤလိတဆၢ ညါအံၤဝံၤဝဲလီၤ.

တၢ်ကွဲးတၢ်ဒီးစဲးလၢအဂ့ၢ်

တၢ်ကွဲးတၢ်ဒီးစဲးလၢအဂ့ၢ်အခါအဆိကတၢ်တခါမ့ၢ်တၢ်ဆၢတဲာ်လၢနကဒီးစဲးတၢ်မနုၤဒီးတၢ်သံကွၢ်မနုၤတကလုာ်လၢ ကြးကတၢ်ဒီးတၢ်လၢနအဲၣ်ဒီးဒီးစဲးအါန့ၣ်လီၤ. တၢ်သူတီၤတၢ်ဒီးစဲးအါကတၢ်မ့ၢ်ဒီးတၢ်ကသ့ၣ်ညါတၢ်မၤလိအစၢ (ဒ် ပစံးတၢ်အသိးတၢ်မၤလိအတၢ်ပညိၣ်လၢထီၣ်ပွဲၤထီၣ်ဆံးအါ) န့ၣ်လီၤ. ပကြးထီၣ်ပတၢ်သံကွၢ်ဆူတၢ်မၤလိအတၢ်ပညိၣ် န့ၣ်လီၤ. ကွၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်ပညိၣ်လၢလၢခံၣ်ဖျၢၣ်အံၤတက့ၢ်.

၁. ကကွဲးရဲၣ်လီၤပယီၤစီၤပလၢခံကတၢ် (၁၀) ဂၤအမံၤ

၂. ကတဲဖျါထီၣ်တၢ်လဲလိာ်လၢမၤအသးဖဲတၢ်ဃုထၢထီၣ်ထံၣ်ကီၢ်သဲးကရၢလၢဘၣ်တၢ်ဃုထၢအီၤလၢဒံၣ်မိၣ်ကရၢၣ်စံၣ်အ ကျိၤအကျဲအပူၤ

- တၢ်ပညိၣ်အဆိကတၢ်တဖျၢၣ်လိာ်ဘၣ်ဝဲ “တၢ်စံးဆၢဖျၢၣ်ကိာ်တၢ်သံကွၢ်ကလုာ်” မ့ၢ်လၢကွီဖိကဘၣ်ကွဲးလီၤဒၣ် ထဲစီၤပအမံၤအဃိန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ပညိၣ်ခံဖျၢၣ်တဖျၢၣ်မ့ၢ်ဝဲ “ဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်ကလုာ်” မ့ၢ်လၢကွီဖိကဘၣ်တဲဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတဖၣ်အ ဃိန့ၣ်လီၤ.

တၢ် ကွဲးတၢ်ဒီးစဲးလၢအဂ့ၢ်န့ၣ်ကဘၣ်ပာ်ဃုာ်ဝဲတၢ်သံကွၢ်ကလုာ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ်

- တၢ်စံးဆၢဖျၢၣ်ကိာ်တၢ်သံကွၢ်
- ဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်
- ဘၣ်/ကမၣ် တၢ်သံကွၢ်
- ထီၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်
- ဃုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ်
- မၤပွဲၤတၢ်လီၤဟီတၢ်သံကွၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကွဲးတၢ်စံးဆၢဖျၢၣ်ကိၣ်တၢ်သံကွၢ်

တၢ်သံကွၢ်တကလုာ်အံၤလၢပကစံးဆၢအိၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဒၣ်ထဲပကဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢပမၤလိတ့ၢ်အိၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးအစၢ လၢအလီၤတံၢ်န့ၣ်လီၤ. တလိၣ်လၢပဘၣ်ဆိကမိၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၣ်တၢ်အသိၣ်ဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်အသိးဘၣ်. အါတက့ၢ်တၢ်စံးဆၢမ့ၢ် ဒၣ်ထဲ (လံာ်ပဲၤကျိၤတကျိၤ, မ့ၢ် (မ့) တမ့ၢ်ဘၣ်)န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သန့ၣ်က့ၤတဘျီတခါတၢ်သ့ၣ်စ့ၢ် ကိးတၢ်သံကွၢ်လၢပကဘၣ်ယၢထီၣ်က့ၤတၢ်ဂ့ၢ်အဂ့ၢ်ဒိၣ်တမံၤဘၣ်တမံၤဒ်ပမၤလိတ့ၢ်အသိးန့ၣ်လီၤ.မ့ၢ်တၢ်သံကွၢ်တကလုာ် လၢတၢ်တဟ့ၣ်ပာ်ပှၤအစၢအါဖျၢၣ်လၢပကစုၤထၢအိၣ်ဘၣ်. မ့ၢ်ဒၣ်လၢပနီၣ်ကစၢဒၣ်ဝဲကဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤဒီးစံးဆၢဒ်ပ သ့ၣ်နီၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ်တကလုာ်အံၤတၢ်သ့ၣ်အိၣ်သ့ၣ်လၢလံာ်ကိးဘၣ်ဒီးယၣ်ယၣ်န့ၣ်လီၤ. ပသ့ၣ်အိၣ်သ့ၣ်စးထီၣ်လၢ တၢ်ဖျၢၣ်ဒီးတုၤလၢဖျၢၣ်ဖိမိၤန့ၣ်လီၤ.

အဒိ (က) ကညီတၢ်ပာ်ဆၢစးထီၣ်လၢနံၣ်, လါ, နံၤသီမနုၤလဲၣ်.

- စီၤဘးအူက့ၢ်အိၣ်ဖျၢၣ်ထီၣ်လၢနံၣ်မနုၤလဲၣ်.
- ကွဲးလီၤတၢ်အိၣ်လၢနအိၣ်ဝံၣ်ကတၢ်တခါအမံၤတက့ၢ်.

- (ခ) - ကွဲးရဲၣ်လီၤတၢ်မၤအပတီၢ်ဖဲတၢ်တုၤဒုးကဲထီၣ်ဟီၣ်ဃံၤ (ဘံလိမ့ၢ်)တက့ၢ်.
- ကွဲးဖျိထီၣ်ဆၣ်ဖိကိၢ်ဖိလၢအအိၣ်လၢခိသ့ၣ်ခိၣ်အမံၤ (၁၀) ကလုာ်တက့ၢ်.
- လၢကိၢ်ပယီၤအပူၤတၢ်ဆၢကတီၢ်အိၣ်ပဲၤကတီၢ်လဲၣ်, ယၢထီၣ်အမံၤတက့ၢ်.

တၢ်စံးဆၢဖျၢၣ်ကိၣ်တၢ်သံကွၢ်

တၢ်ကတီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ် သ့ၣ်အိၣ်	တၢ်ကဲဘျး	တၢ်လီၤတူၢ်လီၤကတ်
<ul style="list-style-type: none"> ● ရဲၣ်လီၤ ● ထၢထီၣ် ● ကွဲး 	<ul style="list-style-type: none"> ● သံကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အါမံၤသ့ၣ်လၢ တၢ်ဆၢကတီၢ်ဖျၢၣ်ကိၣ် ● စံးဆၢတၢ်ညီ ● ဟ့ၣ်အမးလီၤတံၢ်သ့ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ကိလၢပကသမံၤသမိးတၢ်မၤလိလၢအကိ /သဘံၣ်သဘုၣ် တဖၣ် ● ဘၣ်ကွဲးလၢတၢ်ဆၢကတီၢ်အါ

တၢ်ကွဲးဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်

တၢ်နူသ့ၣ်လၢတၢ်ကွဲးဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်လၢအဂ့ၢ်တခါန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဖျါရဲၣ်ဒီးတၢ်ကတိၤစ့ၤတသ့ဖဲအသ့န့ၣ်လီၤ. တဘၣ်ကျဲးစးလီၤလံာ်ကွဲးဖိတဂ့ၢ်. သမံသမိးတၢ်မၤလိအစၢတခါစ့ၣ်စ့ၣ်လီၤလီၤတသ့ဖဲအသ့တက့ၢ်. ဖဲတၢ်သ့ကွၢ်အံၤတၢ်ဖးဒီးန့ၣ်ကွဲးဖိကဘၣ်န့ၣ်ပၢၢ်ရဲၣ်လၢတၢ်သံကွၢ်ဃုမန့ၣ်လီၤ. ကွဲးဖိမ့ၢ်သ့ၣ်ညါအတၢ်မၤလိအဂ့ၢ်ဂ့ၢ်ဒီးစံးဆၢတၢ်သံကွၢ်ကဘၣ်ဂ့ၢ်ဂ့ၢ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ်ဆီရဲၣ်လၢတၢ်ကွဲးဒီးဂ့ၢ်ဂ့ၢ်ညါဝဲလၢကွဲးဖိကစံးဆၢဒီးလၢသရၣ်ကဟ့ၣ်အပနီၣ် (မး) အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ် အဒိၣ်ကတၢ်မ့ၢ်တၢ်ကွဲးဆီရဲၣ်အံၤကီဝဲလၢသရၣ်ဟ့ၣ်အမးလီၤတံၢ်လီၤဆဲးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကီတၢ်ခဲအံၤတၢ်မၤဆဲးလီၤဒီးသ့ၣ်ဖျါသရၣ်ကတိၤပာ်တၢ်စံးဆၢအဒိဒီးထီၣ်သတြီၤကွဲးဖိအတၢ်စံးဆၢဒီးသရၣ်အတၢ်စံးဆၢအဒိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တူၤတၢ်ထီၣ်သတြီၤကွဲးဖိအတၢ်စံးဆၢဒီးသရၣ်အတၢ်စံးဆၢအဒိလံန့ၣ်နကဘၣ်ထီၣ်ဒၣ်ထဲတၢ်ဂ့ၢ်လၢအအိၣ်ကွဲးပာ်အသးလၢသရၣ်အတၢ်စံးဆၢအဒိပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်န့ၣ်ကျဲးလၢတၢ်ကွဲးဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်လၢအဂ့ၢ်

၁. မၤလီၤတံၢ်လီၤတၢ်သံကွၢ်န့ၣ်ဃုဝဲတၢ်မၤလိအစၢလီၤလီၤတက့ၢ်.

၂. ဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်ကဘၣ်ပာ်ဃုာ် -

(က) တၢ်တဲဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီဖျါဖျါဖျါ

(ခ) တၢ်လၢအပၤကွဲးဖိဒီးသိးကပာ်ဖျါထဲတၢ်လၢအလိၣ်တဖၣ် (မ့ၢ်တၢ်မၤစၢကွဲးဖိဒီးသိးကပာ်ဖျါထဲတၢ်လၢတၢ်ဃုဒီးတဖၣ်)

အဒိ - တဲသကိးစိးဘးအူကွဲးဒီးန့ၣ်ဂ့ၢ်အတၢ်လီၤကၢ်လိာ်အသး (တရဲဘၣ်)

တၢ်ကွဲးဂ့ၢ်ထီၣ် - ထီၣ်သတြီၤစိးဘးအူကွဲးအတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒီးန့ၣ်ဂ့ၢ်အတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲတက့ၢ်.

(တၢ်အစၢလၢတၢ်တူၢ်လီၤသ့ကမ့ၢ်မန့ၣ်လဲၣ်.)

ဂ့ၢ်ဒိၣ်ထီၣ် - ထီၣ်သတြီၤစိးဘးအူကွဲးဒီးန့ၣ်ဂ့ၢ်အတၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲဒ်ပမၤလိဘၣ်လၢတီၤပူၤဘၣ်ထွဲခိၣ်န့ၣ်ဂ့ၢ်တဂၤအနီၣ်ထီၣ်တက့ၢ်.

၃. တၢ်သံကွၢ်တဖျါအဂီၢ်ကတိၤဃာ်တၢ်စံးဆၢအဒိ (နီၣ်ထီၣ်) တက့ၢ်.

(က) တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢပကြးဟံန့ၣ်ကွၢ်လိလၢအကဲတၢ်မၤလိ

(ခ) တၢ်မၤလိလၢပကဘၣ်ဟံးန့ၣ်ဒ်အမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢတၢ်မၤလိအစၢအပူၤ.

ဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်

တၢ်ကတိၤခိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ဒီး	တၢ်ကဲဘျး	တၢ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ်
<ul style="list-style-type: none"> ● ဃဲၤဖျါထီၣ် ● တဲဖျါထီၣ် ● တဲဆိပာ် 	<ul style="list-style-type: none"> ● သမံသမိးတၢ်ဂ့ၢ်သဘၣ်သဘၣ်သ့ ● သမံသမိးတၢ်ဆိကမိၣ်အကျဲဒီးတၢ်ကူၣ်မၤန့ၣ်တၢ်တဖၣ်သ့ 	<ul style="list-style-type: none"> ● ကဟ့ၣ်အမးလၢအကၢကီၣ်လိာ်အသးဒီးတၢ်မၤကီ ● လၢာ်တၢ်ဆၢကတိၤအါမးလၢဘၣ်ကွၢ်ဆိကမိၣ်ထံဒီးဒီးဟ့ၣ်အမး

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ

တၢ်ပညိၣ်တၢ်သံကွၢ် - မ့ၢ်တၢ်သံတကလုာ်လၢကွၢ်ဖိတလိၣ်ကွဲးတၢ်စံးဆၢလၢအကစၢ်ဒၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်န့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်လၢအမၤလိတ့ၢ်ဒီးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၢ်တဖၣ်လၢလံာ်တၢ်စံးဆၢကဘျဲးအပူၤဘၣ်. တမံၤအဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်ဖးပွဲၤကျိၤဒီးဆိကမိၣ်ထံဒီးဖးတၢ်အစၢလၢတၢ်ဟ့ၣ်ပာ်ဒီးဆိကမိၣ်ထံ, ဃုထၢဒီးစံးဆၢလၢတၢ်သံကွၢ်ကဘျဲးပူၤသ့န့ၢ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ်ကလုာ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ - ဘၣ်/ကမၣ်, ထီၣ်ဘၣ်, ဃုထၢတၢ်အါဒီးမၤပွဲၤတၢ်လီၤဟီၤတဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

တၢ်ကွဲးဘၣ်/ကမၣ်တၢ်သံကွၢ်

ပှၤအိၣ်ဝဲအါမးလၢတအဲၣ်ဒီးသ့ဝဲ “ဘၣ်/ကမၣ်တၢ်သံကွၢ်” ဘၣ်. မ့ၢ်လၢတၢ်သံကွၢ်တကလုာ်အံၤညီၣ်ဒိၣ်မးလၢတၢ်တယးန့ၢ်အစၢဘၣ်အဃိန့ၢ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ်အဝဲအံၤတၢ်တကြၢးသ့အီၤလၢတၢ်ဒီးစဲးဒီတခါညါအပူၤဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်အလီၢ်အိၣ်လၢတၢ်ကသ့အီၤတနီၤစ့ၢ်ကိးန့ၢ်လီၤ.

တၢ်ဘျၢလၢတၢ်ကွဲးဘၣ်/ကမၣ်တၢ်သံကွၢ်အဂီၢ်

- တၢ်ဂ့ၢ်တခါလၢတၢ်သံကွၢ်အပူၤန့ၢ်ကဘၣ်ဘၣ် (မ့) ကဘၣ်ကမၣ်ဝဲဂ့ၢ်လီၤ.
- တၢ်ပာ်ဖျါဘၣ်/ကမၣ်န့ၢ်ကဘၣ်မ့ၢ်ဒၣ်ထဲတၢ်ဂ့ၢ်တမံၤအဂီၢ်, အစၢဘၣ်တခါအဂီၢ်လီၤ.
- တဘၣ်ကွဲးစးလီၤလံာ်ကွၢ်ဖိတဂ့ၢ်.
- တၢ်ကတိၤ “တ” န့ၢ်တၢ်တဘၣ်သ့အီၤဘၣ်.
- တၢ်ကတိၤ “ထီဘိ” န့ၢ်တၢ်တဘၣ်သ့အီၤဘၣ်. (လၢတၢ်သ့ “ထီဘိ” အလီၢ်န့ၢ်တၢ်တကြၢးသ့ဝဲ “အါတၢ်” (မ့) “ညီန့ၢ်” န့ၢ်လီၤ.

အဒိ - ၁. စကွဲးယါန့ၢ်အိၣ်ဒၣ်ထဲသၢကန့ၢ်ဒီးန့ၢ်ဘၣ် (၉၀)တခါဖိလီၤ.
 တၢ်ပာ်ဖျါအံၤဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ် “ခံမံၤ” အဃိတၢ်တကြၢးကွဲးဒိအံၤဘၣ်.
 တၢ်တကြၢးကွဲးလၢ - (၁) စကွဲးယါန့ၢ်အိၣ်ဒၣ်ထဲ “သၢကန့ၢ်”
 (၂) စကွဲးယါန့ၢ်အိၣ်ဒၣ်ဒီး (၉၀) “ခံန့ၢ်”

အဒိ - ၂. တၢ်လၢထံန့ၢ်ထီဘိယွၤလီၤဝဲဒၣ်ဆူတၢ်ထုးဃၢလီၤအီၤအသိးလီၤ.
 တၢ်ပာ်ဖျါအံၤမ့ၢ်လၢတၢ်သ့ “ထီဘိ” အဃိတၢ်တကြၢးကွဲးဒိအီၤဘၣ်.
 တၢ်တကြၢးကွဲးလၢ - ထံန့ၢ် “ညီန့ၢ်” ယွၤလီၤဝဲဒၣ်ဆူတၢ်ထုးဃၢလီၤအီၤန့ၢ်လီၤ.

အဒိ - ၃. ဖဲလၢအံၤခွဲထၢန့ၢ်မ့ၢ်တဘျဲးဒိၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဘၣ်.
 တၢ်ပာ်ဖျါအံၤဘၣ်ဝဲဒီးဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ထဲတဘီလီၤ.
 ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤလီၤလံာ်ကွၢ်ဖိဖျါတၢ်ဖၢန့ၢ်ဃုာ်တၢ်ကတိၤ “တ” န့ၢ်လီၤ.
 ဂ့ၢ်တကွၢ်တၢ်ကွဲးအီၤလၢ - မ့ၢ်န့ၢ်ဘျဲးဒိၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဖဲလၢအံၤခွဲထၢန့ၢ်လီၤ.

တၢ်ကွဲးထီၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်

ထီၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်န့ၣ်တၢ်ကွဲးအိၣ်အမ့ၢ်နီၣ်ဂံၢ်ခံကရူၢ်ဒီးကွီဖိအမူအဒါမ့ၢ်ကဘၣ်ထီၣ်ဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢကရူၢ်အပူၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ပာ်ဖျါ လၢနီၣ်ဂံၢ်ရဲၣ်အဂၤတခါအပူၤန့ၣ်လီၤ.

အါတၢ်တၢ်သံကွၢ်ကလုာ်အံၤတၢ်သုအိၣ်လၢကသမံသမိးကွီဖိတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢၢ်ဘၣ်ထွဲ

- စီၤပီၤတၢ်ကဲထီၣ်အသးဒီးမုၢ်နံၤမုၢ်သီ
- တၢ်ဃဲၤပူၤဒီးပၤကွဲးတၢ်
- တၢ်ကတိၤဒီးအိၣ်ပညီ
- တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤဒီးတၢ်အစၢတဖၣ်
- တၢ်ဂ့ၢ်ဒီးတၢ်ကဲထီၣ်အသး
- ဝုၢ်ခိၣ်ဒီးအကီၢ်
- ဒီးတၢ်ဘၣ်ထွဲအဂၤတဖၣ်သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ကွဲးထီၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်အခါတၢ်လၢပကဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်

(၁) လၢကရူၢ်ခံခါအပူၤတၢ်ဘၣ်ထွဲန့ၣ်ကဘၣ်ဖျါဝဲရဲၣ်လီၤ.

အဒိ - ဝုၢ်ခိၣ်ဒီးအကီၢ်

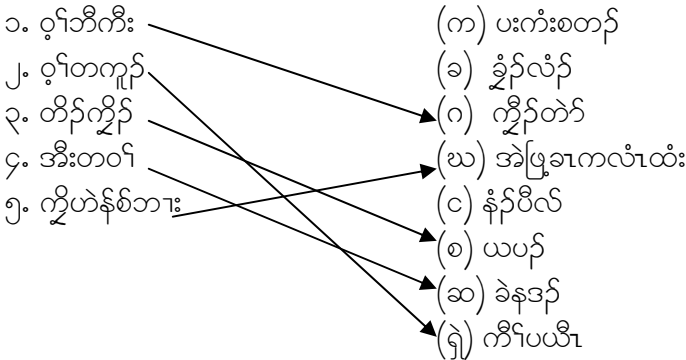
(၂) တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ထီၣ်တဲာ်အိၣ်န့ၣ်ကဘၣ်ရဲၣ်လီၤ.

အဒိ - လၢဂ့ၢ်ခိၣ်တဖျါအဂီၢ်ဃုန့ၣ်က့ၤကီၢ်

(၃) ကရူၢ်တကဟ့ၢ်န့ၣ်ကဘၣ်အါန့ၣ်ကရူၢ်အဂၤတကဟ့ၢ်ဒီးတၢ်ဃုအစၢကကီၢ်ဒိၣ်ခိဖျါတၢ်မၤစ့ၤလီၤကွံာ်နီၣ်ဂံၢ်လၢအဘၣ်လံတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တကဟ့ၢ်မ့ၢ်ဝုၢ်ခိၣ် (၅) ဖျါဒီးတကဟ့ၢ်ကြးမ့ၢ်ကီၢ် (၈) ဘ့ၣ် (မ့) အါဝဲသ့လီၤ.

အဒိ - ထီၣ်ဘၣ်ဝုၢ်ခိၣ်တဖၣ်အံၤဒီးအကီၢ်ဒုၣ်ဝဲစုာ်စုာ်တက့ၢ်.

တၢ်ကွဲးဃုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ်

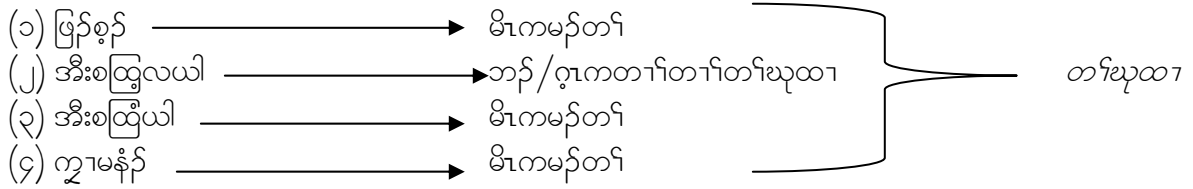
န့ၣ်တၢ်သ့ကွၢ်တကလုာ်အံၤလၢနကသမံသမိးတၢ်သ့ၣ်ညါအပတီၢ်ခဲလၢာ်ဃၣ်ဃၣ်သ့လီၤ. တၢ်သံကွၢ်တကလုာ်အံၤတၢ်သ့အီၤသ့လၢတီၤဖျၢၣ်တုၤလၢဖျၢၣ်ဖိမိၤစ့ၢ်ကိးလီၤ.

ဘၣ်ဆၣ်ဒီးတၢ်သံကွၢ်တကလုာ်အံၤဒ်သိးကမ့ၢ်နီၣ်ထီၣ်ကဲဘျးလၢတၢ်သမံသမိးတၢ်မၤလိအစၢအဂီၢ်ကဘၣ်ဖိးမံဒီးနီၣ်ထီၣ်လၢအမ့ၢ်ဝဲ -

- ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီ (မ့) တၢ်သံကွၢ်လၢအစၢအိၣ်ထဲတခါ
- အိၣ်ဒီးတၢ်ဃုထၢလၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ကီ (မ့) တၢ်သံကွၢ်
- လၢတၢ်အစၢအါမံၤအကျါဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အစၢအဘၣ်ကတၢ်
- အိၣ်ဒီးတၢ်မိၤတပျၢ်အါမံၤဒ်တၢ်ကတီၤလီၤကံလိာ်သး,လံာ်ပဒးအဖျၢၣ် (မ့) ဖျၢၣ်ထီတဖၣ်
- အိၣ်ဒီးတၢ်ကတီၤလွဲ (မိၤတပျၢ်) တၢ်အါဖျၢၣ်လၢတၢ်သ့အီၤသ့ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်အစၢကမ့ၢ်

အဒိ - ကီၢ်တအိၣ်လၢယုရုပမ့ၢ်ဖဲလဲၣ်တဘျီလဲၣ်.

တၢ်ဂ့ၢ်ကီ/တၢ်သံကွၢ်

တၢ်ကွဲးမၤပျဲတၢ်လီၤဟံၣ်တၢ်သံကွၢ်

တၢ်သံကွၢ်တကလုာ်အံၤမ့ၢ်တၢ်သံကွၢ်လၢအလီၤကံလိာ်အသးဒိၣ်မးဒီးဃုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်ဃုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ်အသးတၢ်ဟ့ၣ်ပာ်အစၢအါဖျါ, တမံမ့ၢ်ဒၣ်တၢ်ကွဲးကျိပျဲအပူၤတၢ်မၤလီၤဟံၣ်ဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. လၢပကစံးဆၢအဂီၢ်ပကကွၢ်တၢ်အစၢလၢတၢ်ဟ့ၣ်ပာ်တဖၣ်လၢအကြးကတၢ်ဒီးကျိပျဲဝံထၢန့ၣ်တၢ်လီၤဟံၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ်တကလုာ်အံၤကဘၣ်ဖိးမံၣ်စ့ၢ်ကီးဒီးနီၣ်ထီၣ်ဒ်ဃုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ်နီၣ်ထီၣ်တဖၣ်အသးန့ၣ်လီၤ.

အဒိ - ၁. ကီၢ်တအိၣ်လၢယူရပၤအပူၤမ့ၢ်ဝဲကီၢ် ----- န့ၣ်လီၤ. (ဖြၢ်စ့ၣ်, အီးစ/ထွဲလယ, အီးစထီၤယါ, ကွၢ်မနံၣ်)

၂. ပမ့ၢ်ဂံၢ်အါထီၣ် (၇ x ၈ x ၆) န့ၣ်အစၢန့ၣ်ဝဲ -----လီၤ. (၃၃၆, ၄၂, ၃၉၇, ၄၂၃)

၃. ခရံၣ်စမးန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ----- အနံၤသဘျုလီၤ. (ဘူးဒးတၢ်ဘါ, မူၤစလ့ၤတၢ်ဘါ, ပှၤခရံၣ်ဖိတၢ်ဘါ, ဟံၣ်ဒုၣ်တၢ်ဘါ)

တၢ်သံကွၢ်ကလုာ်	တၢ်ကတိၤခိၣ်သ့ၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်အိၣ်	တၢ်ကဲဘျုး	တၢ်လီၤတူၣ်လီၤကံ
ဘၣ်/ကမၣ်	<ul style="list-style-type: none"> ဃုထၢ ဃုထၢန့ၣ် တဲဖျါတၢ်ဂ့ၢ် (အဘီ) 	<ul style="list-style-type: none"> လၢဆၢကတိၤဖျါကိာ်အပူၤသမံသမိး တၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်အါကတၢ် ဟ့ၣ်အမးညီ 	<ul style="list-style-type: none"> ကီၢ်လၢကထီၣ်စီၤတၢ်မၤလိသဘံၣ်သဘၣ် ကွီဖိတယးန့ၣ်အစၢန့ၣ်ဒီးဘၣ်ညီ
ထီၣ်ဘၣ်	<ul style="list-style-type: none"> ထီၣ်ဘၣ် ဃုန့ၣ် ဘျုးစဲ 	<ul style="list-style-type: none"> ဂ့ၢ်ဒိၣ်မးလၢသမံသမိးတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီး တၢ်မၤနီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အဘီတဖၣ် သမံသမိးတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တနီၤသ့ၣ်လီၤဆီဒၣ်တၢ် 	<ul style="list-style-type: none"> ကီၢ်လၢတၢ်ကကွဲးတၢ်သံကွၢ်လၢအဂ့ၢ် လၢဆၢလၢဆၢကတိၢ် လၢဆၢဂံၢ်လၢဆၢဘါ
ဃုထၢတၢ်အါ/မၤပျဲတၢ်လီၤဟံၣ်	<ul style="list-style-type: none"> တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်ဖဲလဲၣ်တခါလဲၣ် ဃုထၢန့ၣ် ဆိမိၣ်မၤလီၤတံၢ် မၤပျဲ 	<ul style="list-style-type: none"> သမံသမိးတၢ်သံကွၢ်ကီၢ်ကီးပတီၢ်ဒဲးသ့ လၢတၢ်ဆၢကတိၢ်စ့ၢ်ကိာ်အပူၤသမံသမိးတၢ်သ့ၣ်ညါအါအါဂီၢ်ဂီၢ်သ့ 	<ul style="list-style-type: none"> တၢ်ကွဲးအိၣ်ကီၢ်

တၢ်ဃုထၢတၢ်သံကွၢ်ကလုာ်

လၢတၢ်မၤလိအစၢတခါအဂီၢ်ဃုထၢတၢ်သံကွၢ်အကလုာ်လၢနကသုဒီးတဲဖျါဖျါကိာ်လၢဘၣ်မနုၤနဘၣ်သုဒီးအဂ့ၢ်တက့ၢ်.

၁. ကတဲဖျါထီၣ်တၢ်သုဒိးမၤအဆူၣ်လၢတၢ်ကွဲးလံာ်တဆၢအံၤအပူၤအလုၢ်အပွၤ

---

၂. ကကွဲးရဲၣ်လီၤတၢ်မၤအပတီၢ်ဖဲတၢ်တုဒုးကဲထီၣ်ဟီၣ်ဃံၤ (ဘီးလှၢမၤ)

---

၃. ဃုထၢကျဲအဂ့ၢ်ကတၢ်လၢကဒုးသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်သိၣ်လိခိၣ်တီၢ်အသီတခါ

---

၄. ကစံးကတီၤသကိးဘၣ်ဃးတၢ်မၤဟးဂီၤသ့ၣ်ပွၢ်ကဲတၢ်ဘၣ်ဒိဒိလဲၣ်

---

၅. ကကွဲးရဲၣ်လီၤပယီၤစီၤပၤအမံၤအစ့ၤကတၢ်ယဲၣ်က

---

၆. ကဃုထၢတၢ်ဂ့ၢ်လၢလီၤကဲအဒုးကဲထီၣ်တၢ်ခါသ့ၣ်ထီၣ်အါကတၢ်

---

၇. ကမၤနီၣ်ဃာ်မ့ၣ်အူစဲးအပိးအလီလၢအကျိၣ်တခါစုာ်စုာ်

တၢ်ကွဲးဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်

ဖဲနကွဲးဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်လၢလံာ်ကဘျံးအံၤအလီၤန့ၣ်ကွဲးအီၤဒီးတီၤဒီးလံာ်လၢနသိၣ်လိအသိးန့ၣ်တက့ၢ်.

၁. ကွဲးဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်လၢအတၢ်ဒီးတလီၤတံာ်

၂. ကွဲးဘၣ်က့ၤတၢ်သံကွၢ်န့ၣ်ဒ်သိးကရဲၣ်ဒီးပံးပီၣ်ဒိၣ်

၃. သူဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်ကွဲးက့ၤအီၤ (၄) ဘျီ, တဘျီဒီးတဘျီထၢန့ၣ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်ဒ်လၢလၢတဖၣ်အံၤအသိးတက့ၢ်.

- (က) ပာ်ပနီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီးတၢ်ကတီၢ်အဖျၢၣ်လၢတၢ်စံးဆၢအပူၤ
- (ခ) ပာ်ပနီၣ်တၢ်စံးဆၢလၢတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၤလီၤတံာ်တဖၣ်
- (ဂ) တဲကွဲးဖိလၢကပာ်ဖျါထီၣ်အတၢ်ထံၣ်ထဲတၢ်ဂ့ၢ်တမံၤလၢတၢ်စံးဆၢအပူၤ
- (ဃ) တဲကွဲးဖိလၢကသူအတၢ်ထံၣ်ထဲတမံၤဖါလၢအတၢ်စံးဆၢအပူၤ

(၁)

(၂)

(၃)

(၄)

၄. ကွဲးတၢ်စံးဆၢအဒိလၢနဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ် - တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်

တၢ်ကွၢ်စိ - သရၣ်ကသ့တဲဖျါထီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်အကလုာ်လီၤဆီတဖၣ်ဒီးကသ့ဟ့ၣ်ကွီဖိအတၢ်မၤအပတီၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ကလုာ်လီၤဆီတဖၣ်.

လၢအဖုၣ် -

တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ခိၣ်ဖျါတၢ်မၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤတခါလၢသရၣ်တအဲၣ်ဒီးမၤဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဖျါဒီးသီးကျဲၣ်တၢ်အကလုာ်လီၤဆီတဖၣ်ဒီးန့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်. ကျဲၣ်လီၤဆီလၢတၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ခိၣ်ဖျါတၢ်မၤန့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်. ဖဲအံၤတၢ်ဟ့ၣ်လီၤန့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်သၢကလုာ်လၢနကဆိကမိၣ်အိၣ်ဖဲန့ၣ်ကွီဖိတၢ်မၤအပတီၢ်အခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်သၢကလုာ်မ့ၢ်ဝဲ - (၁) တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ခိၣ်နီၣ်ထီၣ်
(၂) တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ခိၣ်ဖျါတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်
(၃) တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ခိၣ်ဖျါတီၤ

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ - တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်သၢကလုာ်

- ကရူာ်ခဲလၢာ်ဖးသကိးတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်သၢကလုာ်”
- ခံၤကစၢ်စ့ၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိဖးကဒါက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ “တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်သၢကလုာ်” (ကဘျဲးဟ .....)
- ကရူာ်တဖုစ့ၢ်စ့ၢ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်အတၢ်ကဲဘျဲးဒီးတၢ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ်လၢတၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်တကလုာ်ဒၣ်ဝဲ
- ဖဲခံၤဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ထံာ်, ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါကရူာ်တၢ်စံးကတိၤသကိး, သံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်, ကတိၤသကိး (ပှၤဟ့ၣ်ထီၣ်) ကဘၣ်စံးကတိၤလၢအတၢ်ထံာ်/ဆိကမိၣ်ဒၣ်ဝဲဒီးဃဲးပှၤဒီကရူာ်
- တီၤတၢ်ထံာ်, ကွဲးရဲၣ်, ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဒီးထီၣ်သတြီၤက့ၤလၢသရော်လံာ်နံာ်ကျဲအစၢ (တၢ်စံးဆၢ)

သမံသမိးက့ၤတၢ်မၤလိ

- ပှၤမၤလိတၢ်ဖိပာ်ဖိာ်သး ၅ – ၆ ကတကရူာ်
- ကရူာ်တဖုတၢ်ကမၤအကွဲးတၢ်ဒီးစံးသမံသမိးပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ် (လၢတၢ်မၤလိတၢ်သမံသမိးတၢ်မၤလိဒီကတီၢ်အံၤ မ့ၢ်အမၤ လိန့ၢ်တၢ်မနုၤ
- ဖဲကွဲးတၢ်ဒီးစံးအခါသရော်ကြၢးဆိကမိၣ်
  - တၢ်မၤလိအစၢ (တၢ်ပညိၣ်လၢတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကဘျဲးဟတဖၣ်)
  - တၢ်ဒီးစံးအံၤတၢ်ကဟ့ၣ်အပတီၢ်ဒ်လဲၣ်
- တၢ်ဒီးစံးကြၢးပာ်ဃုာ်အစ့ၤကတၢ်တခါလၢတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအကျါ
  - တၢ်စံးဆၢဖျၢ်ကိာ်တၢ်သံကွၢ်
  - ဆီရဲၣ်တၢ်သံကွၢ်
  - ဘၣ်/ကမၣ်တၢ်သံကွၢ်
  - ထီၣ်ဘၣ်တၢ်သံကွၢ်
  - ဃုထၢတၢ်အါတၢ်သံကွၢ်

- ◆ တုၤတၢ်ဒီးစံးဝံၤလံာ်န့ၢ်ကရူာ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်က့ၤအတၢ်ကွဲး (တၢ်ဒီးစံးကဘျဲး) ဆူကရူာ်ဒီဖုညါ
- ◆ ကရူာ်ဒီဖုညါဃုထၢက့ၤတၢ်ဒီးစံးအဂ့ၢ်ကတၢ်ဒီးပှၤမၤလိတၢ်ဖိကိးကွဲးတၢ်ဒီးစံး
- ◆ တုၤပှၤကိးကွဲးဝံၤလံာ်န့ၢ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိကဆီတလဲက့ၤတၢ်သံကွၢ်ဒီးအသကိး (မၤသကိးတၢ်)
- ◆ သကိးဖိဟ့ၣ်အမးဝံၤဟ့ၣ်က့ၤဆူပှၤကွဲးတၢ် (အနီၢ်ကစၢ်)
- ◆ သရော်တဲန့ၢ်ပာ်အါထီၣ်, စံးကတိၤဘၣ်ဃးတၢ်ဒီးစံး, စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်မၤလိ
- ◆ သရော်ထၢဖိာ်တၢ်ဒီးစံးခဲလၢာ်စံးဘျဲးပှၤကိးကလၢအမၤသကိးတၢ်ဒီးမၤကတၢ်က့ၤတၢ်မၤလိတက့ၢ်.

တၢ်စံးဆၢ

တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်သၢကလုာ်အတၢ်ကဲဘျးဒီးအတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢာ်

နီၣ်ဂံၢ်	တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ကလုာ်	တၢ်ကဲဘျး	တၢ်လီၤတူၣ်လီၤကၢာ်
၁	ဒိဖျိနီၣ်ထီၣ်	၁. မၤစၢၤသရၣ်ဒ်သိးကဆၢတဲာ်လၢမ့ၢ်ကိၣ်ဖိကတီၤ/တကတီၤသးလၢကထီၣ်တၢ်မၤလိဆူညါတခါ ၂. နီၣ်တဂၤအပတီၢ်တၢ်တထီၣ်အီၤလၢ တီၤအတၢ်မၤဘၣ် ၃. အလီၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ကထီၣ်တၢ်နၤတၢ်မၤလိအကျဲ	၁. ကီၤလၢတၢ်ကဆၢတဲာ်မ့ၢ်ကဘၣ်ပာ်နီၣ်ထီၣ်ဒ်လဲၣ်(ကဘၣ်ပာ်ပတုာ်အမးဖဲလဲၣ်) မးကမ့ၢ်အဂ့ၢ်ကတၢ် ၂. အိၣ်ဒီးတၢ်လီၤဆီလၢတၢ်ကထီၣ်သတြီၤကိၣ်ဖိတဂၤဒီးတဂၤ
၂	ဒိဖျိတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်	၁. မၤစၢၤသရၣ်လၢကသမံသမိးကိၣ်ဖိတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီ ၂. ထီၣ်သတြီၤကိၣ်ဖိတဂၤဒၣ်ဝဲအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီလၢလံာ်အါဘျးဆံးအါဆံးအါန့ၣ်သ့	၁. တဘျီလၢလၢလၢတၢ်ဒီးစဲးနကဘၣ်သူတၢ်သံကွၢ်တမံးဃီ ၂. တမၤစၢၤနၤလၢနကထီၣ်သတြီၤကိၣ်ဖိတဂၤစုာ်ဂ့ၢ်ဒီးတီၤဘၣ်
၃	ဒိဖျိတီၤ	၁. ဟ့ၣ်တၢ်ထီၣ်သတြီၤလၢကိၣ်ဖိကဒဲကဒဲ ၂. ထီၣ်သတြီၤတတီၤဒီးတတီၤသ့ ၃. မၤစၢၤသရၣ်ဒ်သိးကသ့ၣ်ညါကိၣ်ဖိမတၢ်အိၣ်လီၤတဲာ်လၢပုၤတၢ်အလီၢ်ခံ	၁. တီၤဒိတီၤမ့ၢ်မၤဂ့ၢ်တဘျးဆၣ်ပုၤတနီၤန့ၢ်ဒ်ဒ်“ဖျိဒ်ဒ်”လီၤ. ၂. တီၤဒိတီၤမ့ၢ်တမၤဂ့ၢ်တဘျးဆၣ်ကိၣ်ဖိတနီၤမၤန့ၢ်ဒ်ဒ်တၢ် “ဂ့ၢ်” ၃. တဆိကမိၣ်နီၣ်တဂၤအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီဘၣ် ၄. ဒိတီၤကဘၣ်တၢ်သမံသမိးလၢကျဲတဘီဃီ

တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ဒါသၢကလုာ်

တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ဒါသၢကလုာ်မၤန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်တခါလၢသရၣ်တအဲၣ်ဒီးမၤဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဖျါဒီးသိးကျဲၣ်တၢ်အၤတၢ်ကမၤအိၣ်န့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်. ကျဲၣ်လီၤဆီၤတၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ဒါသၢကလုာ်မၤန့ၣ်တအိၣ်ဘၣ်.

ဖဲသရၣ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ဒါသၢကလုာ်ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဒီးလူၤပိာ်ထွဲဝဲသ့ၣ်တဖၣ်

- တချုးလၢသရၣ်ကွၢ်ဒီးကွၢ်ဖိအတၢ်စံးဆၢဘၣ်န့ၣ်ကဘၣ်စံးဆၢကွၢ်ဖိအတၢ်သံကွၢ်အဒိတဘၣ်
- တၢ်သံကွၢ်လၢဟ့ၣ်ပတီၢ်ဒါသၢကလုာ်အမးကီၢ်ဆီၣ်တၢ်သံကွၢ်န့ၣ်သရၣ်ကဘၣ်ကွဲးပာ်အဒိတဘၣ်
- တၢ်ပာ်သးကဘၣ်တီၢ်ဝဲလီၤဝဲလီၤကွၢ်ဖိကိးဂၤဒီးဒီးတၢ်စံးဆၢကိးဘၣ်အဖီခိၣ် (တဘၣ်ကွၢ်လၢကွၢ်ဖိဖွဲး, တဖွဲး, ကဲဒိၣ်, ဖီၣ်, နၢက့ၣ်, နၢလီၤအာယိဘၣ်).
- ကဘၣ်ဆိကမိၣ်ဒီးပာ်သးလၢတၢ်ဒီးစဲးထဲတၢ်ဂ့ၢ်ဒီးတမ့ၢ်တၢ်ဒီးစဲးကွၢ်ဖိမိၣ်ဂီၤ, သကဲးပဝး, စုလီၤဂ့ၢ်တဖၣ်ဘၣ်.
- တဘၣ်ကွၢ်လၢကွၢ်ဖိသကဲးပဝးတဂ့ၢ်, စုလီၤတဂ့ၢ်အာယိမၤစ့ၤလီၤကွၢ်ဖိအမးဘၣ်.
- ဆီၣ်တၢ်သံကွၢ်န့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢကွၢ်ဖိကွဲးဖျါထီၣ်တဖၣ်တၢ်လၢသရၣ်သးလီၤဒီးအဒိအသိးမ့ၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ကြၢးဟ့ၣ်ကွၢ်ဖိအမးပွဲၤပွဲၤတကြၢးမၤစ့ၤလီၤကွၢ်ဖိစုလီၤဂ့ၢ်, တဂ့ၢ်အာယိန့ၣ်ဘၣ်.

ဖဲအံၤတၢ်ဟ့ၣ်လီၤန့ၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ဒါသၢကလုာ်လၢနကဆိကမိၣ်အိၣ်ဖဲန့ၣ်ကွၢ်ဖိအတၢ်မၤအပတီၢ်ဒါသၢန့ၣ်လီၤ.

- တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ဒါသၢကလုာ်မ့ၢ်ဝဲ -
- (၁) တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ဒါသၢနီၣ်ထီၣ်
  - (၂) တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ဒါသၢတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်
  - (၃) တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ဒါသၢတီၢ်

(၁) တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ဒါသၢနီၣ်ထီၣ် - မ့ၢ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်န့ၣ်တၢ်ပာ်ပနီၣ်မးလၢပတီၢ်ဒါသၢအဂီၢ်လၢတၢ်ကဆၢတဲာ်ကွၢ်ဖိအတၢ်မၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကျဲၣ်အံၤတၢ်သူၤအိၣ်လၢတၢ်ဒီးစဲးတဘျီဘၣ်တဘျီဒီးလၢတၢ်ဒီးစဲးလၢခံကတၢ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

အဒိ - အဝဲအံၤမ့ၢ်ယဲာ်တီၢ်ကွၢ်ဖိလံာ်စဲအံၤအမးန့ၣ်လီၤ.

ကွၢ်ဖိအမံၤ	လံာ်အမး
စိၤဖျါစိ	၇၅%
စိၤကီၢ်ဂါ	၄၃%
စိၤဖုဒိၣ်	၅၇%
နီၢ်ဖဲစ့	၆၃%
နီၢ်ဘဲးထံာ်	၈၈%
စိၤဘံာ်စ့	၆၇%
စိၤကွီၤသူၤ	၈၄%
စိၤမူဘျဲး	၉၂%
နီၢ်အ့ၢ်ဖျါ	၅၃%
စိၤလီၤလးထူ	၆၁%

က = ၈၀% ဆူဖီခိၣ်

ခ = ၇၀ - ၇၉%

ဂ = ၆၀ - ၆၉%

ဃ = ၅၀ - ၅၉%

င = ၄၉% ဆူဖီလာ်

စိၤဖျါစိ ၇၅% } ခ

နီၢ်ဖဲစ့ ၆၃% } ဂ

စိၤဘံာ်စ့ ၆၇% } ဂ

စိၤလီၤလးထူ ၆၁% } ဂ

နီၢ်ဘဲးထံာ် ၈၈% } က

စိၤကွီၤသူၤ ၈၄% } က

စိၤမူဘျဲး ၉၂% } က

စိၤဖုဒိၣ် ၅၇% } ဃ

နီၢ်အ့ၢ်ဖျါ ၅၃% } ဃ

စိၤကီၢ်ဂါ ၄၃% } င

ကရူၢ်ဖိတၢ်ဂဲၤလိ

တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်တကလုာ်အံၤအတၢ်ကဲဘျးဒီးအတၢ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ်

တၢ်ကဲဘျး	တၢ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ်

(၂) တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ဒိဖျိတၢ်ဂ့ၤထီၣ် - သရၢ်န့ၣ်အါတၢ်ထီၣ်လီၤအသးလၢအဲၣ်ဒီးဟ့ၣ်ကွဲၤအပတီၢ်လၢအဂၤဒိဖျိမၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထီၣ်သတြီၤကွဲၤအနီၣ်စၢ်ဒဲအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ကျဲၤလၢသရၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဒီးကြးမိၣ်န့ၣ်သးလီၤဝဲန့ၣ်လီၤ. (တကြးပၢ်သးဒီးထီၣ်ကွဲၤတကအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဒီးကွဲၤအဂၤတကအတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်ဘၣ်).

အဒိ -

ကွဲၤအမံၤ	လံာ်မး	အပတီၢ်
စိၤဖျိဖိ	၇၅%	၄
စိၤကိၢ်ဝါ	၄၃%	၁၀
စိၤဖုဒိၣ်	၅၇%	၈
နီၢ်ဖဲစ့	၆၃%	၆
နီၢ်ဘဲးထံၣ်	၈၈%	၂
စိၤဘံၣ်စ့	၆၇%	၅
စိၤကွဲၤသ့ၣ်	၈၄%	၃
စိၤမူဘျး	၉၂%	၁
နီၢ်အ့ၢ်ဖျါ	၅၃%	၉
စိၤလီၤလးထု	၆၁%	၇

ကရူၢ်ဖိတၢ်ဂဲၤလိ

တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်တကလုာ်အတၢ်ကဲဘျးဒီးအတၢ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ်

တၢ်ကဲဘျး	တၢ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ်

(၃) တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ဒိဖျိတီၤ - ဖဲအံၤတၢ်ဒီးဖဲကွဲၤတံၢ်တၢ်ထီၣ်သတြီၤက့ၢ်အတၢ်ဒီးဖဲအမးန့ၣ်ဆံးအါဒီးတီၤဖိအါဂၤန့ၣ်ညီၣ်န့ၣ်တၢ်ဟံၣ်န့ၣ်တီၤတၢ်ထီၣ်ဃုဒီးပၢ်နီၣ်အိၣ်အမ့ၢ်တၢ်ကၢပုၤကၢကလံာ်လၢတၢ်ကထီၣ်သတြီၤက့ၢ်ကွဲၤတတီၤဘၣ်တတီၤအပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်န့ၣ်တၢ်ပၢ်နီၣ်ကွဲၤတၢ်ထီၣ်ဃုအမးလၢပတီၢ်တခါအဂီၢ်လၢတၢ်ကဆၢတံာ်ကွဲၤတတီၤကအိၣ်အပတီၢ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်ဒိဖျိအံၤတၢ်သ့ၣ်အံၤသ့ၣ်လၢတၢ်ဒီးဖဲတၢ်ဘျးဘၣ်တၢ်ဘျးဒီးတၢ်ဒီးဖဲလၢအံၤကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပာ်ပနီၣ်နီၣ်ထီၣ် - တၢ်ထီၣ်ဃူ ၈၀%ဆူဖီခိၣ် မ့ၢ်ဝဲ “က” အပတီၢ်
 တၢ်ထီၣ်ဃူ ၇၀ - ၇၉% မ့ၢ်ဝဲ “ခ” အပတီၢ်
 တၢ်ထီၣ်ဃူ ၆၀ - ၆၉% မ့ၢ်ဝဲ “ဂ” အပတီၢ်
 တၢ်ထီၣ်ဃူ ၅၀ - ၅၉% မ့ၢ်ဝဲ “ဃ” အပတီၢ်
 တၢ်ထီၣ်ဃူ ၄၉% ဆူဖီလၢ “င” အပတီၢ်

ယဲၣ်တၢ်လံာ်စဲအံၣ်အမး

ကိၣ်ဖိအမံၤ	လံာ်အမး
စၢ်သ့ၣ်ဂ့ၤ	၉၇%
စၢ်ဝါလၢၢ်ထံ	၈၂%
နီၢ်ဘဲသီ	၉၀%
စၢ်ကၤ	၈၀%
စၢ်လီၤအဲၣ်	၇၂%
စၢ်ဖျါဂ့ၤ	၇၅%
စၢ်ဘီၣ်ဖဲ	၉၉%
စၢ်သီမူ	၉၈%
နီၢ်ကပီၤလါ	၆၉%
တၢ်ထီၣ်ဃူ	၈၄.၈%

နွံတၢ်လံာ်စဲအံၣ်အမး

ကိၣ်ဖိအမံၤ	လံာ်အမး
စၢ်ဝါကပီၤ	၈၅%
နီၢ်ဆၢၣ်လီၤအဲၣ်	၆၂%
နီၢ်ဝါဝါ	၅၇%
စၢ်သ့ၣ်ကတြၢ်	၉၀%
စၢ်ကိၣ်ဖိဃံလၢ	၄၇%
နီၢ်ဝါဂ့ၤဖီ	၃၇%
နီၢ်ဒွဲၣ်ဆဲး	၉၀%
စၢ်ကံၣ်ဒိၣ်	၇၀%
တၢ်ထီၣ်ဃူ	၆၇.၃%

အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ “က” အပတီၢ်

အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ “ဂ” အပတီၢ်

ကရူၢ်ဖိတၢ်ဂဲၤလိ

တၢ်ဟ့ၣ်ပတီၢ်တကလုာ်အံၤအတၢ်ကဲဘျးဒီးအတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကံာ်

တၢ်ကဲဘျး	တၢ်လီၤတူၣ်လီၤကံာ်

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမွၢ်အိၣ် .....”

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမ့ၢ်အိၣ် .....

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၢ် : ကွီၤဒီးပုၤတၢ်တၢ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲ

တၢ်ကွၢ်စိ :

သရၣ်ကသ့ပဲၣ်ဖးနီၤဖးဘၣ်ဃးတၢ်ဆိကမိၣ်လၢပုၤတၢ်တၢ်ပူၤန့ၣ်, ကွီၤအမူအဒါမ့ၢ်မနုၤ, ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃး ကွီၤဒီးပုၤတၢ်တၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးအါန့ၣ်အန့ၣ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ပၢ်သ့ၣ်ပၢ်သးလၢမၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ်ရူၤလိာ်မုၢ်လိာ်လၢကွီၤဒီးပုၤတၢ်တၢ် ပူၤဒီးသရၣ်ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကူၣ်ကျဲလၢအတုၤလီၤတီၤလီၤဒ်သိးကဟံၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤလၢအဘၣ်ထွဲကွီၤဒီးပုၤတၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢအဖုၣ်

- ပုၤတၢ်တၢ်စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.
- ပုၤတၢ်တၢ်အက့ၢ်အဂီၢ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.
- ဒ်သိးပကကဲထီၣ်ပုၤတၢ်တၢ်ဖိလၢအဂ့ၢ်တကန့ၣ်လိာ်ဘၣ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.
- ဒ်သိးပကကဲထီၣ်ပုၤတၢ်တၢ်ဖိလၢအဂ့ၢ်တကန့ၣ်ကွီၤအိၣ်ဒီးအမူအဒါလဲၣ်.
- လၢကွီၤအဂီၢ်ပုၤတၢ်တၢ်အိၣ်ဒီးမူဒါမနုၤလဲၣ်.
- လၢပုၤတၢ်တၢ်အဂီၢ်ကွီၤအိၣ်ဒီးမူဒါမနုၤလဲၣ်.
- တၢ်ရူၤလိာ်မုၢ်လိာ်လၢကွီၤဖိမိၢ်ပၢ်ဒီးသရၣ်အဘၣ်စၢၤန့ၣ်မၤအသးလဲၣ်.
- ဘၣ်မနုၤကွီၤဖိတဖၣ်ဟးထီၣ်ကွီၤလၢတၢ်ဖးဖိလဲၣ်.
- ကွီၤအတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးဒဲကတီၤ / ခိၣ်န့ၣ် / အဲန့ၣ်ကွီၤအိၣ် - NGO / (တၢ်အိၣ်ဖျိာ်, သီခါဖျိာ် = နီၢ်သး) ဒီးဒဲကတီၤ တၢ်ကရၢကရိမၤအသးလဲၣ်.
- တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလၢကဆိတလဲတၢ်စံးတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်, တၢ်ဝဲန့ၣ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ပကကဲသ့လၢကျဲလဲၣ်, မၤဂ့ၢ်ထီၣ်တၢ် ရူၤလိာ် မုၢ်လိာ်လၢကွီၤဒီးပုၤတၢ်တၢ်အဘၣ်စၢၤကသ့လဲၣ်.

တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ထွဲ : တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလၢကဆိတလဲတၢ်

တၢ်ကတိၤလၢညါ

ဆူပှၤဒီကရူၢ်

သုဆိကမိာ်ဘၣ်မနုၤအဃိပဘၣ်မၤလိကွီၤဒီးပှၤတဝၢအတၢ်မၤလိအံၤလဲၣ်. တၢ်စံးဆၢကြးပာ်ဃုာ် :

- ကသ့ၣ်ညါအါထီၣ်ပှၤတဝၢပှၤကွီၤအမူအဒိအိၣ်မနုၤလဲၣ်.
- ကသ့ၣ်ညါအါထီၣ်ကွီၤဒီးပှၤတဝၢအတၢ်ရုလိာ်မုာ်လိာ်အတကွီၣ်.
- ကဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ရုလိာ်မုာ်လိာ်.
- ကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်ကွီၤဒီးပှၤတဝၢအတၢ်ရုလိာ်မုာ်လိာ်.

အဆၢဒိၣ် ၁. တၢ်ဂ့ၢ်ဒိၣ်တီ(၁)

“ဖိသ့ၣ်ဒ်ပှၤမၤလိန့ၢ်တၢ်အသိး” အပူၤန့ၢ်ပတဲဆိပာ်စၢၤတၢ်ဆိကမိာ်တနီၤလၢပကမၤလိအိၣ်တနီၤအံၤန့ၢ်လီၤ. ပတၢၣ်ပိာ်သကိးဘၣ်ဃးဖိသ့ၣ်တဖၣ်မၤလိတၢ်တချးလၢအလဲၤဆူကွီၤဒီးဘၣ်ဒီးလၢကွီၤန့ၢ်ဒ်လဲၣ်. တၢ်မၤလိဒ်သိးအံၤခံၤန့ၢ်ပကိးအိၣ်လၢတၢ်မၤလိတအိၣ်ဘၣ်ဒီးအရဲၣ်အကျဲ (မၤလိန့ၢ်တၢ်ဒ်န့ၢ်ဆၢၣ်အလုၢ် အလုၢ်) ဒီးတၢ်မၤလိလၢအအိၣ်ဒီးအရဲၣ်အကျဲ (တၢ်မၤလိလၢကွီၤ) န့ၢ်လီၤ. တၢ်သံကွၢ်ကအိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢ “ကွီၤဖိတဖၣ်မၤလိန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တချးအလဲၤဆူကွီၤဒီးဘၣ်မ့ၢ်သ့ၣ်ပလိာ်ဘၣ်ကွီၤဒီးခါ.”

တၢ်စံးဆၢမ့ၢ်“လိာ်ဝဲဒီး”လီၤ.

ခဲအံၤပအဲၣ်ဒီးကွၢ်တၢ်သံကွၢ်အံၤအသိတဘျီ,ဆိကမိာ်အါထီၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်ကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢခံကတၢ်လၢပှၤတဝၢလိာ်ဘၣ်တၢ်မနုၤလဲၣ်. ဒ်သိးတၢ်ကကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်ဒိၣ်တက့ၢ်အဂီၢ်, ကွီၤဒီးပှၤတဝၢမၤသကိးတၢ်ကသ့ၣ်လဲၣ်.

(၁) ပှၤတဝၢ ဆူပှၤဒီကရူၢ်

အဆိကတၢ်ပကဆိကမိာ်ပှၤတဝၢအဆိပညီန့ၢ်လီၤ. ပှၤတဝၢမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်. ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ဆိကမိာ်ဒီးအတၢ်ဆိကမိာ်တဖၣ်န့ၢ်ကွဲးလီၤအိၣ်လၢလၢဂၢ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်အလီၤ.သရၣ်က့ၢ်အိးထီၣ်ကဒါက့ၢ်ဆူတၢ်မၤစၢၤလၢသရၣ်အဂီၢ်“ပှၤတဝၢစံးတၢ်န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.”

ဃဲၤဖျါထီၣ်နပှၤတဝၢဒၣ်နဲတက့ၢ်. (ခဲအံၤန့ၢ်အိၣ်ဆိးဖဲလဲၣ်)

ပှၤမၤသကိးတၢ်ဟ့ၣ်နီၤလိာ်သးတၢ်ဆိကမိာ်ဒီးတၢ်ဆိကမိာ်တဖၣ်န့ၢ်ကွဲးလီၤအိၣ်လၢလၢဂၢ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်အလီၤ. ဖဲပစံးကတိၤဘၣ်ဃးကွီၤဒီးပှၤတဝၢအတၢ်ဘၣ်ထွဲ/ရုလိာ်န့ၢ်, ပစံးလၢပှၤတဝၢအံၤအဆိပညီမ့ၢ်ဒ်လဲၣ်. မ့ၢ်တၢ်တမံၤဃီဒ်နုတဲခဲအံၤအသိးန့ၢ်ခါ.

✧တၢ်နီၣ်✧ ပှၤကိးဂၤဒဲးန့ၢ်အိၣ်လၢပှၤတဝၢတခါခါအပူၤလီၤ.

လၢကရူၢ်ဖိ - လၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကွဲးဃာ်အပူၤ, ဃုထာယဲၣ်မံၤဒီးလၢတၢ်ဂ့ၢ်တခါအဂီၢ်စံးဆၢတၢ်သံကွၢ်လၢာ်လၢာ်ဖၣ်အံၤတက့ၢ်.

တၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်န့ၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်အသးဒီးကွီၤလၢကျဲၤလဲၣ်.လၢကွီၤအဂီၢ်ပှၤတဝၢမၤမနုၤဒီးလၢပှၤတဝၢအဂီၢ်ကွီၤမၤမနုၤလဲၣ်.

သရော်ဆူကရူာ်ခဲလၢာ် -

တၢ်လၢပကမၤတံာ်တုၤခဲအံၤမ့ၢ်ပပာ်လီၤတၢ်မၤအက့ၢ်အဂီၢ်တမံၤလၢပကဆိကမိာ်ဘၣ်ဃးကွဲးဒီးပှၤတဝၢအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ပကွဲးရဲၣ်လီၤတၢ်လံာ်ဘၣ်ထွဲအကါဒိၣ်လၢကွဲးအဂီၢ်ဒီးမ့ၢ်အကါဒိၣ်လၢကျဲဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢခံတစဲးန့ၣ်ပကတဲက့ၤကဒီး တၢ်ဂ့ၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ခဲအံၤပကဆိကမိာ်ပာ်ဒၣ်ထဲပှၤတဝၢအဂ့ၢ်တခါဒီးန့ၣ်လီၤ.

ပကွဲးလီၤတၢ်လံာ်ပှၤတဝၢအက့ၢ်အဂီၢ်လၢအကါဒိၣ်လၢကွဲးအဂီၢ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပှၤတဝၢအက့ၢ်အဂီၢ်အဂ့ၢ်အဂ့ၢ်တဘၣ်ထွဲဘူးဘူးတံာ်တံာ်ဒီးကွဲးအိၣ်ဒီးမနုၤလဲၣ်.

ကွဲးဒီးကွဲးရဲၣ်လီၤကွဲးဂီၢ်အဂၤတခါဒီးကၤကရူာ်အီၤလၢနီၣ်ဂံၢ်ရဲၣ်အခိၣ်ထံးတဘျီအပူၤပကွဲးန့ၣ်လီၤဘၣ်ဃးကွဲးတၢ်ဘၣ်ထွဲ ဒီးနီၣ်တဂၤဒၣ်ဝဲဒီးတၢ်ကရၢကရိလၢလီၤကဝီၤပူၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်, လၢလီၤဂၤမ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိဖဲပဆိကမိာ်ဘၣ်ဃးကွဲး တဝၢန့ၣ်ပညီၣ်န့ၣ်ပဆိပကမိာ်အတက့ၢ်ထဲဒၣ်လၢလီၤကဝီၤပူၤ, ဘၣ်ဆၣ်တဘျီတခါဒိၣ်အတက့ၢ်လဲၣ်ဒိၣ်န့ၣ်စ့ၢ်ကီးလၢပဆိမိာ် န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဒ်န့ၣ်ပှၤတဝၢအက့ၢ်အဂီၢ်လၢပကွဲးရဲၣ်လီၤခဲအံၤတဖၣ်အါတက့ၢ်မ့ၢ်ဒၣ်လၢလီၤကဝီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် လၢနီၣ်ဂံၢ်ရဲၣ်ခံဘၣ်လၢာ်အပူၤပပာ်ပတၢ်ဆိကမိာ်လၢအမ့ၢ်တၢ်မၤဘျးမၤဖျိၣ်လၢတဖုဒီးတဖုအဘၣ်စၤ, ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ကါ ဒိၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိာ်ဘၣ်ထွဲလၢလီၤကဝီၤတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

၂. ပှၤတဝၢအတၢ်လိာ်ဘၣ်

ဆူကရူာ် - ဒ်သိးပကမ့ၢ်ပှၤတဝၢဖိလၢအဂ့ၢ်တဂၤပကြးအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါ, တၢ်သ့ၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်ပာ်သးဒ်လဲၣ်တဖၣ်လဲၣ်. သရော်ကဘၣ်စံးကတိၤသကိး, ဃိထံအါထီၣ်ဘၣ်ဃး “ပှၤတဝၢဖိလၢအဂၤတဂၤ” န့ၣ်လီၤ.

လၢကရူာ်ဖိ - ကွဲးဖိကမၤတၢ်ထီၣ်ဂဲၤတၢ်ဆိကမိာ်(Brainstorm) ကဘျးဝံၤပာ်ဖျိၣ်အီၤလၢကရူာ်/ဆိကမိာ်ထံအတၢ်ဂ့ၢ် (Ideas)လၢ ကရူာ်ပာ်ဖျိၣ်အီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤနမၤလိန့ၢ်အီၤဖဲလဲၣ်ဒီးလၢမတၢ်အအိၣ်လဲၣ်.

ကွဲးလီၤတၢ်မၤလိန့ၢ်အီၤအဂံၢ်ထံးတဖၣ်လၢလၢာ်သ့ၣ်ဘၣ်သ့ၣ်အလီၤဒီးဟ့ၣ်တၢ်ပနီၣ်တခါစုာ်စုာ်ဒၣ်ဝဲတက့ၢ်. ကရူာ်ဖိတဖၣ် ကသ့ၣ်တၢ်ပ နီၣ်လၢအဒုးန့ၣ်ဖျိၣ်ထီၣ်လၢပှၤမၤလိန့ၢ်အီၤဖဲလဲၣ်လၢတၢ်ထီၣ်ဂဲၤတၢ်ဆိကမိာ်(ကျဲဒိၣ်န့ၣ်)ရဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ပနီၣ်

- ! ပှၤဒူၣ်ထာ (Society)
- # ဖျိၣ်/ Monastery
- % သရိၣ်/ Church
- ? တၢ်ဆါဟံာ်/ Hospital
- & မိၢ်ပာ်/ Parents
- = တံၤသကိး/ Friend
- o တၢ်ဝဲတရံး/ Appear
- ကွဲး/ School
- နီၣ်တဂၤ/ Depent/ Individual

သရော်ဆူကရူာ်

တၢ်အစၢတဖၣ်ပာ်ဖျါတၢ်အိၣ်သးထီၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

သရော်မၤစၢပုၤမၤလိတၢ်ဖိသ့ၣ်ဖျါတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး

- ပုၤလၢအတအိၣ်ဘၣ်ကွဲးဒီးတသ့ကွဲး, သ့ဖး, သ့ဒွးဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်ကဲထီၣ်ပုၤတၢ်ဖိလၢအတၢ်တၢ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ကရၢကရိလၢပုၤတၢ်ဖိတဖၣ်မၤသကိးတၢ်ဒီးသိးကဒုးကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ထီၣ်ပဲပုၤတၢ်ဖိတဖၣ်လီၤ.
- တၢ်မၤလိသန့ၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်စ့ၤခါလၢထဲဒၣ်ကွဲးဘၣ်ဟံမူဒါန့ၣ်လီၤ.

၃. ကွဲးအမူအဒါလၢကမၤလၢပွဲၤတၢ်လိာ်

သရော်ဆူကရူာ်

တၢ်အိၣ်မူဂုၤလၢပုၤတၢ်ဖိတဖၣ်တၢ်မၤလိလၢကွဲးဘၣ်န့ၣ်ဘၣ်မနုၤအဃိပလိာ်ဘၣ်ကွဲးလဲၣ်. တၢ်မၤလိလုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်လၢကွဲးဘၣ်ထီၣ်ဝဲဒီးတကဲဘျူးလၢပုၤတၢ်ဖိအဂီၢ်အိၣ်တမံၤမံၤခါ. ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်မၤလိလၢကွဲးဘၣ်ဒိၣ်ဝဲဒၣ်အဂ့ၢ်အခါဒီးအလုၢ်အပုၤတက့ၢ်. သရော်ဟ့ၣ်စ့ၤကိးအဝဲသ့ၣ်တၢ်သံကွဲးဒီးသိးအဝဲသ့ၣ်ကဆိကမိၣ်ထံဆိကမိၣ်ဆးတၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢကရူာ်ဖိ :

ပုၤမၤလိတၢ်ဖိကစံးကတိၤအါထီၣ်လၢတၢ်သံကွဲးတဖၣ်အံၤအဂ့ၢ်ဒီးတုၤအဝံၤလံာ်န့ၣ်ကရူာ်တဖုစုၣ်စုၣ်ကကွဲးလီၤကျိၤပွဲၤ(၁-၂) ကျိၤဘၣ်ဃးတၢ်လၢကွဲးဘၣ်ထီၣ်ဒီးတကဲဘျူးလၢကျဲအဂၤတဖၣ်ဝံၤကရူာ်ဖိဟ့ၣ်ထီၣ်ကွဲးအတၢ်ကွဲးကျိၤပွဲၤတဖၣ်တက့ၢ်. သရော်မၤနီၣ်လၢကရူာ်အတၢ်ဆိကမိၣ်န့ၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်ပဲပုၤတၢ်ဖိအတၢ်မုၢ်လၢလၢကွဲးဘၣ်သရော်တဲသကိးကွဲးလၢအူၣ်ဖိထၢဖိ, ပုၤတၢ်ဖိတရၢကရိတဖၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဘျူးတၢ်ဖိာ်လၢကွဲးဒီးလဲၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

- ခူၣ်ဖိထၢဖိလၢဘၣ်ဘျူးတကၤလၢလၢ, မၤန့ၣ်တၢ်မၤအိၣ်ဒီးဘူးလဲ, တမ့ၢ်ထဲမၤန့ၣ်ကျိၣ်ဖိစ့ၤစ့ၤဘၣ်, မ့ၢ်စ့ၤကိးလၢကဟ့ၣ်ကညီၣ်ဒီးတၢ်လီၤယူးယီၣ်ပာ်ကဲန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ကရၢကရိန့ၣ်မုၢ်လၢတၢ်မနုၤအဃိမၤစၢပုၤကွဲးလဲၣ်, တၢ်ကရၢကရိအတၢ်မုၢ်လၢန့ၣ်မ့ၢ်ဒီးသိးတၢ်ကမၤဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်လၢပုၤတၢ်ဖိအါန့ၣ်တၢ်ဘျူးတၢ်ဖိာ်လၢကွဲးဒီးလၢစ့န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ခါ, ပုၤမၤလိတၢ်ဖိကဟ့ၣ်ထီၣ်အတၢ်ဆိကမိၣ်.

သရော်ဆူကရူာ် :

တၢ်အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်မုၢ်လၢဝဲလၢကွဲးဘၣ်န့ၣ်မ့ၢ်အန့ၢ်ဘၣ်ဝဲကစီဒါခါ. ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဂၤစုၣ်စုၣ်ကထီၣ်ဝဲဒၣ်အတၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ် ဃးတၢ်ကဲဘျူးလၢကွဲးဘၣ်ထီၣ်ဆူပုၤတၢ်ဖိ လၢပုၤကွဲးဘၣ်အန့ၣ်တဆံအတီၢ်ပုၤတက့ၢ်.နီၣ်တဂၤဒၣ်ဝဲကဟ့ၣ်နီၣ်လိာ်သးလၢတၢ်ထံာ်အံၤတက့ၢ်.

သရော်တဲလီၤဆူကရူာ် :

ပနုၤဟူဘၣ်တၢ်အစၢလၢအဘၣ်အံၤမ့ၢ်တၢ်ဂုၤလီၤ.အါတက့ၢ်ပပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဒၣ်လၢတၢ်လီၤတူၣ်လီၤကံာ်တကပၤမ့ၢ်လၢအကဲပတၢ်နိးတၢ်ဘျူးလၢပဘၣ်ဆၢၣ်မဲာ်အါဒီးသိးပကမၤန့ၣ်ပတၢ်ကွဲးဖိန့ၣ်လီၤ. သရော်ပာ်ဖျါတၢ်သးတမုၢ်လၢခဲအံၤအဝဲကလဲဆူတၢ်မၤလိအဂၤတတီၤလၢအမ့ၢ်တၢ်ကွဲးထံလၢအဂ့ၢ်ဝဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

သရုပ်သံကွာ် :

ကျဲမနုာ်တဖၣ်လၢကျဲမၤလၢပွဲၤပှၤတၢ်အတၢ်မုၢ်လၢတန့ၢ်ဘၣ်လဲၣ်. ဒ်နီၣ်တၢ်ဒၣ်ဝဲထီၣ်ဝဲပှၤမၤလိတၢ်ဖိအတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးစံးဆၢတၢ်သံကွာ်အံၤတက့ၢ်. တဲဘၣ်ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢသုတတဲဖျါဘၣ်ဃးပှၤတၢ်အတၢ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ်န့ၢ်တဂ့ၢ်. ဒ်လၢကရူၢ်ဖိမၤပှၤမၤ လိတၢ်ဖိတဖၣ်လၢကကတီၤထီၣ်နီၣ်ဂံၢ်ရဲၣ်ခံၤလၢကကွဲးလီၤ “တၢ်လၢအကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်” ဒီး “တၢ်လၢတကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်” န့ၢ်တက့ၢ်.

ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်ဆူကရူၢ်

ပထံၣ်ဘၣ်လၢကျဲအါတိကျိဘၣ်မူဝဲဒ်ပှၤတၢ်အတၢ်မုၢ်လၢဒီးဘၣ်မၤဘျးပှၤတၢ်န့ၢ်လီၤ.

ပကထံၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကီးလၢအလီၤအိၣ်ဝဲအါပှၤလၢတၢ်ကဘၣ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်က့ၢ်ဒီးအိၣ်န့ၢ်လီၤ.

ခဲအံၤပကကျဲးစးဃုကွၢ်ဒ်သိးပကသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်တၢ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ်ဒီးကျဲလၢပကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်က့ၢ်အိၣ်ကသ့ၣ်လဲၣ်န့ၢ်လီၤ.

ကျိဒီးပှၤတၢ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကိတဖၣ်

သံကွာ်ကရူၢ် - တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိမနုာ်တဖၣ်လၢအပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကိလၢကျိဒီးပှၤတၢ်အတၢ်ဘၣ်စၢၤန့ၢ်လဲၣ်.

ပှၤမၤလိတၢ်ဖိဟ့ၣ်ထီၣ် တၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်လီၤအိၣ်

အဒိ/

✧ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တလၢတပှၤ

✧ တၢ်အိၣ်ကဘျးကဘျၣ်

✧ ကျိဖိဖျိၣ်ယာ်

✧ တၢ်မၤတအိၣ်,တၢ်ကၢၣ်တၢ်ကျဲ,တၢ်သ့ၣ်ဃးသးဃး

✧ သရုပ်ဖျိၣ်ယာ်

✧ တၢ်ဒီးစဲးတတီတတြၢ်

✧ သရုပ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဘၣ်တလၢတပှၤ

✧ ဒုၣ်ဖိထၢဖိတသ့ကွဲးသ့ဖး

✧ တၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢ/တၢ်ဒုးတၢ်ယၤ

✧ တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံတဂ့ၢ်တဝါလၢပှၤတၢ်

✧ တၢ်ဖိးတၢ်လိတလၢတပှၤ

✧ သရုပ်တၢ်ပတီၢ်ဖုၣ်, တၢ်ပာ်ကဲသရုပ်တအိၣ်

✧ တၢ်သိၣ်လိအကျဲဖျိၣ်/တဂ့ၢ်

✧ တၢ်မၤလိအဆၢကတီၢ်ဖုၣ်

သရုပ်ဆူကရူၢ်-

ဘၣ်မနုာ်လၢကျိဖိတဖၣ်ဟးထီၣ်ကွံာ်ကျိလၢတၢ်ဖးဖိလဲၣ်.

သုက့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢတၢ်ကွဲးရဲၣ်အိၣ်လၢညါဒီးကျိဖိဒုးအိၣ်ထီၣ်နီၣ်ဂံၢ်ရဲၣ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဂ့ၢ်အါအါတက့ၢ်. ကျိဖိဟးထီၣ်ကွံာ်ကျိအါ/ စ့ၢ်လၢတၢ်ဖးဖိအံၤဘၣ်ဒ်ကျိဒီးပှၤတၢ်အတၢ်ရုလိာ်မုၢ်လိာ်ဒ်လဲၣ်. ကရူၢ်ကစံးကတီၤသကိးတၢ်သံကွာ်အံၤဒီးဟ့ၣ်နီၣ်လိာ်သးတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်တက့ၢ်.

လၢကရူၢ်ဖိ - ပှၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ဃုထၢတၢ်ဂ့ၢ်ကိအံၤတနီၤလၢနီၣ်ဂံၢ်ရဲၣ်အပူၤဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်လၢအပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကိတၢ် ခဲအံၤမ့ၢ်မနုာ်,ဒ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ရုလိာ်မုၢ်လိာ်လၢပှၤတၢ်ဒီးကျိအဘၢၣ်စၢၤဒ်လဲၣ်န့ၢ်တက့ၢ်. တၢ်ဒိတၢ်တဲာ်န့ၢ်ဒုးနံာ်ဆူပှၤဒိကရူၢ်ဒီးကရူၢ်တဖုဒၣ်ဝဲကတဲဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်မိာ်ပှၤ, လၢအဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးပာ်ဖျါတၢ်အစၢလၢတၢ်ဒိတၢ်တဲာ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဝဲန့ၢ်တက့ၢ်.

၄. သရုပ်တၢ်ဟံးဝုာ်စီ :

သရုပ်ဆူကရူာ် - ဒ်သိးတၢ်အိၣ်သးကတူာ်ထီၣ်အဂီၢ်သရုပ်တၢ်မၤမနုၤသ့လဲၣ်.

လၢကရူာ်ဖိ -

ဃုထၢတၢ်ဝုာ်ကီၢ်တံၤဒီးတၢ်ဝုာ်ကီၢ်အံၤတၢ်ကမၤဆံးလီၤ, မ့တမ့ၢ်ဘျီဘၣ်က့ၤအီၤအဂီၢ်တၢ်ကသူက့ၢ်လဲၣ်န့ၣ်ကွဲးလီၤ တက့ၢ်. လၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤကျဲၤအဂီၢ်အလီၢ်အိၣ်လၢကရူာ်ကမၤထွဲၣ်တၢ်သံကွၢ်ပတီၢ်လၢလၢာ်အံၤအသိးန့ၣ်လီၤ.

- ✦ ဘၣ်ဃးတၢ်ဝုာ်ကီၢ်အံၤန့ၣ်သ့ၣ်ညါတ့ၢ်လံာ်မနုၤလဲၣ်.
- ✦ နအဲၣ်ဒီးမၤန့ၣ်မနုၤလဲၣ်.
- ✦ ဒ်သိးနကမၤန့ၣ်တၢ်ဝုာ်ကီၢ်အစၢအဂီၢ်နကဘၣ်ခိဖျိပတီၢ်မနုၤသ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်.
- ✦ နမၤန့ၣ်တၢ်ဝုာ်ကီၢ်အစၢအံၤန့ၣ်န့ၣ်သ့ၣ်ညါလဲၣ်.

ကရူာ်ထုးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤဒီးဒုးနဲၣ်ဒ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ

သရုပ်ဆူကရူာ် - ပကကွၢ်ကွဲးဒီးပှၤတဝၢအတၢ်ဘၣ်ထွဲ (၄) မံၤ

- တၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်လၢကွဲးဒီးကွဲးဖိမိာ်ပာ်
- တၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်လၢကွဲးဒီးဒဲကဝီၤတၢ်ကရၢကရိမုၢ်ဒါခိၣ်
- တၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်လၢကွဲးဒီးသရိၣ် / သီခါဖျၢၣ် / ပလံာ်တၢ်ဘၢကွဲး
- တၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်လၢကွဲးတၢ်မၤလိ, (အဲၣ်န့ၣ်ကွဲးအိၣ်) ဒီးဟီၣ်ကဝီၤပၤပျးခိၣ်န့ၣ်

တၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်အတၢ်အိၣ်သးခဲအံၤမၤအသးဒ်လဲၣ်.

နီၤဖးလီၤပှၤခဲလၢာ်(၄)ကရူာ်. ကရူာ်တဖုဟံမုၢ်ဒါလၢကထီၣ်ဂဲၤတၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ရူလိာ်မုာ်လိာ်တခါတက့ၢ်. ကရူာ်တဖု စုာ်စုာ်ဟ့ၣ်ထီၣ်က့ၤတၢ်အစၢလၢတၢ်ထီၣ်ဂဲၤတၢ်ဆိကမိၣ်ဝံၤ, တၢ်ဝုာ်အဂၤတဖၣ်တၢ်ကမၤပှဲၤထီၣ်က့ၤဒ်အလီၢ်အိၣ်.

၅. တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလၢတၢ်လဲလိာ်အဂီၢ်

(ဘၣ်ထွဲတၢ်ဝုာ်တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလၢတၢ်လဲလိာ်အဂီၢ်)

ဖဲသရုပ်ဒီးကရူာ်ဖးသကိးဘၣ်ဃးတၢ်ဝုာ်ဘၣ်ထွဲဝံၤလံာ်န့ၣ်သရုပ်ကဒုးသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလၢကလဲလိာ်တၢ် အပတီၢ်တက့ၢ်. သရုပ်ကလဲၤဝဲတပတီၢ်ဘၣ်တပတီၢ်ဘၣ်ထွဲတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလၢတၢ်လဲလိာ်အဂီၢ်ဒ်တၢ်အိၣ်သးနီၢ်ကီၢ်အသိး တၢ်ဝုာ်တဖၣ်မ့မ့ၢ်သန့ၣ်က့ၤတၢ်ဆိကမိၣ်ကွဲးဒီးဘၣ်ဆၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢကဲထီၣ်သ့န့ၣ်တၢ်ဟံးန့ၣ်သ့ၣ်အီၤသ့လီၤ.

- ခူၣ်ဖိထၢဖိတဖၣ်ထီၣ်ဘိတဲအာတဲသီသရုပ်
- ကွဲးဖိဟးထီၣ်ကွဲးလၢတၢ်ဖးဖိအါကဲာ်ဆိး
- ဒဲကဝီၤခိၣ်(ကရူာ်ခိၣ်)တဟ့ၣ်ဝံၤဟ့ၣ်ဘၢကွဲးဖိ
- ဖိသၣ်တဖၣ်ထီၣ်ဒုးနဲၣ်မိၣ်ဂီၤတဂ့ၤလၢကွဲး
- သရုပ်မံခုလၢတီၤပှၤဒီးအဂ့ၤအဂၤတဖၣ်

မာပှာမာလိတၢ်ဖိကွၢ်ကဒါကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်, တၢ်ထီၣ်ဝဲတၢ်ဆိကမိၣ် (၄) မံၤလၢအဘၣ်ဃးကွဲးဒီးပှာတဝါအတၢ်ရုလိာ်မုာ်လိာ်အတၢ်ဘၣ်ထွဲတက့ၢ်. မာပှာထီၣ်တၢ်မၤ လိဖိ (၂-၃) ကတကရူၢ်ဃုထာတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ကဲထီၣ်လၢသနၢ် (၄) မံၤအကျါတမံၤဒီးဃုထာထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်ကဲထီၣ်လၢသနၢ်အဝဲန့ၣ်တခါတက့ၢ်.

အဒိ/

ဃုထာ “ ကွဲးဒီးကွဲးမိၣ်ပာ် ” ဒီးလၢအပူၤဃုထာထီၣ် “ န့ၣ်ဖိထၢဖိတဖၣ်ထီၣ်ဘိတဲအာတဲသီသရော် ” န့ၣ်လီၤ. တုၤန့ၣ်တစုပှာထီၣ်တၢ်မၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်ကဘၣ်ဃုသ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢကဘၣ်လဲလိာ်တၢ်ဒ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီၤလၢအဃုထာဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

သရော်ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤဆူပှာမာလိတၢ်ဖိဖဲအမၤတၢ်ဂ့ၢ်အခိၣ်ထံးတပတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တုၤသရော်သးမံၤလၢပှာကိးကဒီးသ့ၣ်ညါလီၤတံၢ်လၢကဘၣ်မၤမနုၤန့ၣ်, သရော်ကနံာ်လီၤလီၤလၢတၢ်မၤအံၤတၢ်ကဘၣ်မၤတံၢ်အီၤလၢခံတနွံအတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. (မ့တမ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒ်တၢ်ဆိကမိၣ်လၢအကြးဝဲ) တံၢ်သရော်ကဆၢဂ့ၢ်ဆၢဝါကွဲးဖိလၢအတၢ်မၤထွဲဒီးကွဲးမုာ်အဝဲသ့ၣ်လၢကဟဲထံၣ်လိာ်အီၤတဘျီလၢလၢဖဲအဘၣ်သဂၢၢ်ဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲန့ၣ်တက့ၢ်.

ပှၤတၢ်စၢၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

ပှၤတၢ်စၢၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်မ့ၢ်တၢ်ကတိၤတဖျၢၣ်လၢပှၤတဲအိၣ်ပညိၣ်ကီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကတိၤပှၤတၢ်စၢၤအိၣ်ဒီးအိၣ်ပညိၣ်အိၣ်မၤသ့လီၤ.ပှၤအိၣ်ကတိၤအိၣ်ဒီးတၢ်ပာ်သး, တၢ်ဆိကမိၣ်အိၣ်မၤဘၣ်ဃးပှၤတၢ်န့ၣ်လီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ်ပှၤတဲလၢတၢ်လီၤအိၣ်ပှၤ, တၢ်အိၣ်မ့ၢ်အိၣ်မၤ, ပှၤကလုာ်ဒုၣ်, မ့ၢ်တမ့ၢ်ပှၤကတိၤကျိၣ်လီၤဆီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်သရၣ်တၢ်အသးသ့ၣ်နီၣ်ပတဘၣ်ဟ့ၣ်ထီၣ်တၢ်အစၢၤဘၣ်. ပကဘၣ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘၣ်ဒ်သးတၢ်ကမၤဖျါထီၣ်ဒီးဟ့ၣ်နီၣ်သကိးတၢ်ဆိကမိၣ်အိၣ်အါတသ့ဖဲအသ့ဒီးဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ဆူကရူၢ်တၢ်ဆိကမိၣ်ခဲလၢာ်န့ၣ်အကါဒိၣ်ဝဲအိၣ်ဒီးအလုၢ်အပှၤန့ၣ်လီၤ.

ပဟ့ၣ်ကူၣ်လၢတၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးပှၤတၢ်ကျဲဒ်အံၤ

- (၁) လၢကရူၢ်ဖိတဖုဒီးတဖုအပူၤဒၣ်ဝဲန့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်လၢအလီၤပလိာ်လိာ်အသးန့ၣ်လီၤ.
- (၂) ဒုးလီၤဆီအဝဲသ့ၣ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်လီၤဆီထံဆးလၢကရူၢ်ဖိအဂၤတဖၣ်တူၢ်လိာ်ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အဃိပှၤတၢ်စၢၤ တၢ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးအိၣ်ပညိၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်လီၤဂၢ်လိာ်သးဒီးကရၢဖိလၢကရူၢ်တဖုဃိအပူၤဒီးလီၤဆီစ့ၢ်ကိးလၢကရူၢ်ကန့ၣ်လီၤ.

နဲနမ့ၢ်ပှၤတၢ်စၢၤလၢဖဲလဲၣ်တသန့ၣ်လဲၣ်. အဝဲအံၤမ့ၢ်ပှၤတၢ်စၢၤအဒိတနီၤလီၤ.

- ✦ မဲၢ်ရၢ်မိၢ်ပှၤတၢ်စၢၤ
- ✦ တီၤဖုၣ်သရၣ်ပှၤတၢ်စၢၤ
- ✦ ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဘၣ်ခံၣ်ဖိတၢ်စၢၤ
- ✦ ပယီၤလၢအအိၣ်လၢခဲန့ၣ်ပှၤတၢ်စၢၤ
- ✦ ဘျဲးဒဲၣ်ကလံၤစိးပှၤထူစံာ်ဖိတၢ်စၢၤ

ပှၤတၢ်စၢၤအိၣ်ဝဲအိၣ်မၤလၢအမ့ၢ်တၢ်ဘျဲးတၢ်ဘၣ်အတၢ်စၢၤ, ကလုာ်ဒုၣ်, ထံၣ်ကီၢ်သး, ပှၤလၢတၢ်သးစၢၤဆၢလီၤဆီ, ပှၤလၢခိၣ်ဃၢဒီးလီၤကတိၤပှၤတၢ်စၢၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

သ့ၣ်နီၣ်လံာ်တကဘျဲးပၤအံၤမ့ၢ်ဒၣ်မၤစၢၤသရၣ်ဒ်သးကသ့ၣ်ညါအါထီၣ်ဘၣ်ဃးပှၤတၢ်စၢၤအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်အံၤတမ့ၢ်တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်လီၤဆူပှၤထီၣ်တၢ်မၤလိဖိဒီးတမ့ၢ်တၢ်ကဘၣ်သ့အိၣ်ဒီးအမ့ၢ်တၢ်သိၣ်လိအဂ့ၢ်မိၢ်ပှၤဘၣ်. မ့ၢ်တၢ်မၤစၢၤသရၣ်ဒ်သးကဆူကရူၢ်တၢ်စံးကတိၤသကိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလၢတၢ်လဲလိာ်ဂီၢ်

လၢယခိၣ်န့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဆါတခါဒီးယဆိကမိၣ် “တၢ်ဆါတခါအံၤမ့ၢ်လၢမနုၤအပိလဲၣ်” ယဃုကွၢ်တၢ်ဆူၣ်လၢယခိၣ်ဖံးပူၤလီၤ. မ့တမ့ၢ်ကမ့ၢ်နီၣ်က့တဘိ, မ့တမ့ၢ်ကမ့ၢ်လၢဂၢၢ်တဖျၢၣ်ခီၣ်, သန့က့လၢခိၣ်ဖံးအပူၤယတထံၣ်တၢ်နီတမံၤဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အပိယကွၢ်လီၤက့ၤ ယခိၣ်ဖံးဒီးယထံၣ်အဘၣ်ဆဲးလၢတၢ်ဆူၣ်တဘိလီၤ. ယဃုသ့ၣ်ညါတၢ်ယိယိဖိတမံၤအံၤဒ်သိးယကထံၣ်န့ၣ်တၢ်တမံၤမံၤလီၤ. ခဲအံၤယဆၢတံၢ်လၢယကဘၣ်မၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အံၤသ့လံၣ်န့ၣ်လီၤ. ယထဲးထီၣ်ကွံာ်တၢ်ဆူၣ်ဒီးယခိၣ်ဆါလီၤမၤလီၤ.

တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမ့ၢ်တၢ်မနုၤလဲၣ်.

တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါမ့ၢ်တၢ်မၤတမံၤဒ်သိးပကဃုထံၣ်န့ၣ်တၢ်တမံၤမံၤအဂ့ၢ်အခးလၢတၢ်ပာ်ဂၢၢ်ပာ်ကျၢၤခီဖျိတၢ်အုၣ်သးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလၢတၢ်လဲလိာ်အဂီၢ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.

တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလၢတၢ်လဲလိာ်အဂီၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလၢတၢ်ကလဲလိာ်အဂီၢ်လီၤ. အခီပညီမ့ၢ်တၢ်ဃုထံၣ်သ့ၣ်ညါလီၤ တံၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်, ဃုထံၣ်န့ၣ်တၢ်လၢဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်, ဃုထံၣ်န့ၣ်ကျဲၣ်ကျဲၣ်ဒ်သိးကမၤဂ့ၢ်ထီၣ်, ကမၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တံၢ်မၤထွဲဒ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၣ်အသိးကဲထီၣ်ကစီဒီၣ်. မ့ၢ်လၢကျဲၣ်လဲၣ်. လၢမနုၤအပိလဲၣ်.

ပမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးဃုမၤကွၢ်ဒ်သီးပကထံၣ်န့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်တမံၤမံၤန့ၢ်ပမၤအိၤဒ်လဲၣ်.

တၢ်ဃုသ့ၣ်ညါလၢတၢ်လဲၣ်လိာ်ဂီၢ်အပတီၢ်
ခိၣ်တီၢ်

တၢ်ဆါလၢယခိၣ်

ယဃုန့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အဘိတဖၣ်သ့ၣ်လဲၣ်

သံကွၢ်သကိး, သံကွၢ်ကသံၣ်သရၣ်, ကွၢ်လီၤလၢနီၢ်ကစၢ်,
တၢ်လၢ ယအဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါမတၢ်တဲကဘၣ်တကလဲၣ်.

မၤဖျိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အဘိတဖၣ်

ဃုကွၢ်ယခိၣ်ဒီးယခိၣ်ဖံးလၢယနီၢ်ကစၢ်

ရဲၣ်ဘၣ်က့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်အဘိတဖၣ်

<u>ခိၣ်ဖံး</u>	<u>ခိၣ်</u>
နီၣ်က့ၢ်တအိၣ်	နီၣ်က့ၢ်တအိၣ်
လၢၢ်တအိၣ်	လၢၢ်တအိၣ်
တၢ်ဆူၣ်တအိၣ်	ခိၣ်ဘၣ်ဆဲးလၢတၢ်ဆူၣ်

ပဲၣ်ဖးနီၤဖးဒီးတဲဖျါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်အဘိတဖၣ်

ယဃုထံၣ်န့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တဲယမန့ၢ်လဲၣ်

တၢ်မၤကတၢၢ်ဒီးတၢ်ကျဲၤ

ကမ့ၢ်တၢ်ဆူၣ်ဘၣ်ဆဲးယခိၣ်တဘိဟ့ၣ်ယၢတၢ်ဆါလီၤ.
ယမ့ၢ်ထဲးထီၣ်ကွံာ်တၢ် ဆူၣ်တဘိအံၤန့ၢ်ယခိၣ် ဆါက
လီၤမၤသပူၢ်ကတၢၢ်လီၤ.

တၢ်ဆၢတဲာ်လၢကဘၣ်ဟံၣ်ဂ့ၢ်ဝိဒ်လဲၣ်

ယကထဲးထီၣ်ကွံာ်တၢ်ဆူၣ်လၢအဘၣ်ဆဲးယခိၣ်န့ၢ်လၢယစု

ဟံၣ်ဂ့ၢ်ဝီ

ထဲးထီၣ်ကွံာ်တၢ်ဆူၣ်လၢဘၣ်ဆဲးယခိၣ်

တၢ်ကဲထီၣ်လၢဟံၣ်ဂ့ၢ်ဝီ

ယမၤတၢ်အံၤဘၣ်ဧါ, မ့ၢ်, ဖဲယထဲးထီၣ်ကွံာ်တၢ်ဆူၣ်န့ၢ်
တၢ်ဆါလီၤမၤကွံာ်လီၤ.

တဲဖျါထီၣ်နတၢ်ဂ့ၢ်

တဲဘၣ်သကိးတက, ပုၤ, ကွဲၣ်ခိၣ်ဘၣ်ဃးဒီးနတၢ်မၤကွၢ်တက့ၢ်.
တဲသကိးတၢ် ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၤန့ၢ်တက့ၢ်.

ပသ့ၣ်ညါညါညါ, တၢ်အဒိလၢထးအံၤမ့ၢ်တၢ်အဒိညါညါဖိတခါဒီးမ့ၢ်ဒၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲအညါညါဖိန့ၢ်လီၤ.
တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ် ခဲလၢဘၣ်ကမ့ၢ်တၢ်ညါညါဒ်အံၤဧါ.

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမွၢ်အိၣ် .....”

“တၢ်ကွဲးနီၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်အလီၤမွၢ်အိၣ် .....”